

Date cheie privind educația în Europa 2012

Date cheie privind educația în Europa 2012

Acest document este publicat de Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA P9 Eurydice).

Documentul este disponibil și în limbile engleză (*Key Data on Education in Europe 2012*), franceză (*Chiffres clés de l'éducation en Europe 2012*) și germană (*Schlüsselzahlen zum Bildungswesen in Europa 2012*).

ISBN 978-92-9201-331-8

doi:10.2797/28888

Acest document este disponibil
și pe internet: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>.

Textul a fost finalizat în luna februarie 2012.

© Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură, 2012.

Conținutul acestei publicații poate fi reprodus parțial, exceptând reproducerea în scopuri comerciale, cu condiția ca fragmentele citate să fie precedate de menționarea sursei, „Rețeaua Eurydice”, urmată de data publicării documentului.

Cererile privind acordarea permisiunii de reproducere integrală a documentului se vor adresa către EACEA P9 Eurydice.

Traducerea a fost realizată de Claudia Filofteia BUTARU

Agencia Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură
P9 Eurydice
Avenue du Bourget 1 (BOU2)
B-1140 Brussels
Tel. +32 2 299 50 58
Fax +32 2 292 19 71
E-mail: eacea-eurydice@ec.europa.eu
Website: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

CUVÂNT ÎNAINTE

Provocările cu care se confruntă Uniunea Europeană în prezent sunt numeroase, interdependente și complexe. Consecințele sociale ale crizei financiare și economice globale se fac simțite în toate statele membre. În acest context, sistemele de educație și formare trebuie să-și modifice prioritățile astfel încât să se asigure că toți cetățenii europeni au cunoștințele, abilitățile și competențele necesare pentru a face față provocărilor și cerințelor locurilor de muncă și ale vieții moderne.

În 2010, statele membre și Comisia Europeană au căzut de acord să includă educația și formarea ca elemente cheie ale Strategiei UE Europa 2020 pentru o creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în deceniul în curs. Aceasta este susținută de Cadrul strategic pentru educație și formare („Educație și formare 2020”) și de cele patru obiective ale sale pe termen lung. Cadrul strategic constituie fundația pe care se sprijină cooperarea europeană în domeniul educației și formării, având astfel o contribuție importantă la îndeplinirea obiectivelor mai ample ale Strategiei Europa 2020. Existența unor indicatori eficienți și armonizați este esențială pentru monitorizarea progreselor în îndeplinirea acestor obiective.

Publicația *Date cheie privind educația în Europa* aduce o contribuție valoroasă la dezbaterile privind politicile în domeniul educației, atât la nivel european, cât și național, și contribuie la monitorizarea progreselor din cadrul strategic. Pe baza datelor colectate prin rețeaua Eurydice, Eurostat și studiul internațional PISA, raportul oferă indicatori cantitativi și calitativi standardizați, ce permit o comparație imediată și oferă o prezentare amplă a organizării și funcționării sistemelor de învățământ din Europa. Raportul examinează în special aspectele cu o importanță deosebită pentru cooperarea europeană – precum participarea la învățământul obligatoriu, ratele de absolvire în învățământul superior și tranziția la piața muncii, investițiile în educație și asigurarea calității – și oferă astfel informații despre felul în care țările răspund unor provocări comune în domeniul educației.

Acum când Europa pornește pe calea Strategiei 2020 pentru regenerarea economiei europene și obținerea unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii, trebuie să apreciem și progresele făcute până în prezent. Pe lângă informațiile actualizate și solide, această ediție a opta a publicației *Date cheie privind educația în Europa* prezintă și date cu privire la tendințele în domeniul educației și formării, începând cu anul 2000, când a fost lansată Strategia de la Lisabona pentru promovarea creșterii economice în Europa. Un astfel de bilanț oferă ocazia de a analiza tendințele cu privire la o mare varietate de teme, politici și abordări educaționale din deceniul trecut și de a face o estimare privind provocările care ne așteaptă.

Sperăm că acest corp de date și informații va servi drept sursă valoroasă pentru factorii de decizie din domeniul educației, ajutându-i să revizuiască și să reformeze politicile și instituțiile de învățământ astfel încât să asigure o educație și o formare de calitate superioară pentru toți cetățenii și să consolideze fundațiile pentru creșterea socio-economică și stabilitatea pe termen lung.

Androulla Vassiliou

Comisar pentru educație, cultură, multilingvism
și tineret

Algirdas Šemeta

Comisar pentru impozitare, uniunea
vamală, antifraudă, audit și statistică

CUPRINS

Cuvânt înainte	1
Introducere	7
Principalele date	11
Coduri, abrevieri și acronime	17
<hr/>	
A – Context	19
B – Organizare	27
Secțiunea I – Structuri	27
Secțiunea II – Asigurarea calității	39
Secțiunea III – Niveluri și procese decizionale	49
C – Participare	67
D – Finanțare	87
E – Cadrele didactice și personalul de conducere	109
F – Procesele educaționale	139
Secțiunea I – Timpul de predare	139
Secțiunea II – Gruparea elevilor și mărimea claselor	151
Secțiunea III – Evaluarea	161
G – Nivelurile de calificare și tranziția la piața muncii	171
<hr/>	
Glosar, baze de date statistice și bibliografie	187
Tabelul figurilor	197
Mulțumiri	201

INTRODUCERE

Rețeaua Eurydice produce raportul *Date cheie privind educația* de peste 15 ani. Inițial, a fost publicat numai un raport general cu indicatori referitori la educație, însă în prezent sunt diseminate încă trei rapoarte tematice *Date cheie* (limbi străine, inovare și TIC și învățământ superior). De asemenea, începând cu 2012/2013, vor fi elaborate alte două rapoarte tematice *Date cheie* cu privire la educația timpurie și cadrele didactice și directorii de școală.

Raportul general *Date cheie privind educația*, publicat împreună cu Eurostat, este o publicație unică și un produs emblematic pentru rețeaua Eurydice, deoarece combină date statistice și informații calitative cu scopul de a descrie organizarea și funcționarea sistemelor de învățământ din Europa.

În ediția actuală a raportului *Date cheie privind educația* a fost redefinită structura și a fost redus numărul total de indicatori. Totuși, indicatorii statistici și contextuali au serii de date temporale mai lungi, prezentând evoluțiile din cadrul sistemelor europene de educație din cursul ultimului deceniu. Astfel, raportul constituie un instrument complementar util ce însoțește publicația *Raport comun cu privire la cadrul strategic Educație și formare 2020*. Acest rezumat cuprinzător, care acoperă toate nivelurile de învățământ și include principalele tendințe din domeniul educației în Europa, va oferi contextul pentru temele principale discutate în raportul comun.

Structura și conținutul raportului

Structura și indicatorii din această ediție, a opta, au fost selectate în funcție de relevanța lor pentru Cadrul strategic european pentru educație și formare („Educație și formare 2020”) și Strategia UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în acest deceniu (UE 2020). Lista finală de indicatori a fost supusă unui proces de consultări în cadrul Rețelei Eurydice și Eurostat. Raportul prezintă informații referitoare la învățământul preșcolar (ISCED 0), învățământul primar (ISCED 1), învățământul secundar inferior și superior general (ISCED 2-3) și învățământul superior (ISCED 5-6). Instituțiile publice de învățământ reprezintă ținta principală pentru cei mai mulți indicatori (exceptând Belgia, Irlanda și Olanda, pentru care sunt integrate și informații despre școlile particulare subvenționate, deoarece acestea cuprind o parte considerabilă din populația școlară). Pentru anumiți indicatori, sunt oferite informații cu privire la instituțiile publice și particulare (atât cele care primesc subvenții, cât și cele independente) pentru toate țările.

Raportul este organizat în șapte capitole în funcție de subiect, acestea fiind *Context, Organizare, Participare, Finanțare, Cadrele didactice și personalul de conducere, Procesele educaționale și Nivelurile de calificare și tranziția la piața muncii*. Rezumatul de la începutul raportului îi familiarizează pe cititori cu principalele date și trece succint în revistă cele mai evidente tendințe emergente.

În fiecare capitol, informațiile sunt prezentate în ordinea crescătoare a nivelului educațional, pornind de la cele cu caracter general și ajungând la cele mai specifice și de la nivel administrativ local la nivel național.

Acest volum general al raportului *Date cheie privind educația în Europa 2012* a fost consolidat prin includerea câtorva serii temporale oferite de Eurostat. Seriile temporale sunt utile în mod special pentru identificarea evoluțiilor care influențează aspecte ale sistemelor de învățământ din Europa și pentru analizarea situației prezente în raport cu anii precedenți. Aceste serii temporale privesc în particular ratele participării la diferite niveluri educaționale (capitolul C), nivelurile de calificare ale populației în general, numărul femeilor care au absolvit învățământul superior și numărul total de absolvenți în domeniul științelor și tehnologiei (capitolul G). De asemenea, mulți dintre indicatorii Eurydice prezintă și evoluția structurilor și organizării în educație (capitolele B și F), în cursul ultimului deceniu.

Natura complementară a informațiilor calitative și cantitative a fost îmbunătățită prin informațiile provenite din chestionarele contextuale din cadrul studiului internațional PISA 2009 desfășurat de Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD). Acești indicatori oferă un supliment interesant la materialul furnizat de Eurydice, deoarece prezintă o imagine a ceea ce se întâmplă în practică în școli și în sălile de clasă. A fost posibil ca aceste date să fie analizate în raport cu informațiile referitoare la recomandările și cerințele oficiale privind aspecte precum autonomia școlară (capitolul B), timpul de instruire dedicat elevilor sau modalitățile în care aceștia sunt grupați (capitolul F). Aceiași indicatori completează de asemenea informațiile statistice colectate de Eurostat, prin concentrarea pe aspecte ce nu au fost acoperite sau oferind date cu privire la variații între școli la nivelul unei țări, spre deosebire de datele de la Eurostat ce privesc școlile în ansamblu.

Aria de acoperire

Acest raport *Date cheie privind educația în Europa* acoperă 33 de țări europene (37 de sisteme de învățământ), și anume toate țările implicate în Rețeaua Eurydice prin Programul de învățare pe tot parcursul vieții (2007-2013).

Cât privește datele Eurostat și OECD-PISA, sunt oferite doar rezultatele țărilor care iau parte la Programul de învățare pe tot parcursul vieții (2007-2013). În cazul țărilor care nu contribuie la anumite exerciții de colectare de date ale Eurostat, se face mențiunea „nedisponibil”. Spre deosebire de acestea, țările care nu au luat parte la studiul PISA sunt marcate cu o cruce pe diagramele pregătite pe baza acestor surse de date.

Având în vedere structura educațională cu bază regională a unor țări, datele sunt prezentate pe regiune administrativă (în special în cazul Belgiei și al Regatului Unit) ori de câte ori este posibil.

Surse

Pentru raport, au fost utilizate trei surse majore de informații, și anume informațiile furnizate de Rețeaua Eurydice, cele furnizate de Sistemul Statistic European (SSE) coordonat de Eurostat și, în sfârșit, anumite date preluate din studiul internațional PISA 2009.

Colectarea informațiilor în Rețeaua Eurydice

Indicatorii Eurydice furnizează informații care derivă în primul rând din legislație, reglementări naționale sau alte documente oficiale cu referire la educație. Informațiile sunt colectate de către unitățile naționale ale rețelei Eurydice (care funcționează, în general, în cadrul ministerelor educației), pe baza unor definiții comune. Apoi datele sunt analizate și comparate de Unitatea Eurydice din cadrul Agenției Executive pentru Educație, Audiovizual și Cultură a Comisiei Europene și verificate de unitățile naționale. În cazul în care responsabilitatea pentru anumite aspecte examinate revine autorităților locale sau unor instituții individuale și, prin urmare, nu se supun regulamentelor stabilite la nivel central, acest lucru este indicat clar în figură.

În ansamblu, aceste informații sunt în general de natură calitativă și prezintă o imagine generală a educației în Europa sau un număr de modele sau tipare tipice legate de structura sau de funcționarea sa. Câțiva indicatori oferă informații cantitative (cum ar fi vârsta de pensionare sau timpul de lucru al cadrelor didactice, salarii, timp de predare, etc).

Indicatorii acoperă diferite niveluri de educație, după cum sunt definite de sistemele naționale de învățământ. În general, informațiile oferite de Eurydice se referă doar la școlile publice. Cele mai multe date acoperă și instituțiile particulare subvenționate („dependente de stat”) din trei țări (Belgia, Irlanda și Olanda) în care majoritatea elevilor frecventează școlile din acest sector. Atunci când datele privesc școlile particulare subvenționate („dependente de stat”) din toate țările, acest lucru este menționat explicit în titlu.

Colectarea de date statistice de către Eurostat și Sistemul Statistic European

În tabelul de mai jos sunt descrise pe scurt diferitele exerciții de colectare de date Eurostat desfășurate de Sistemul Statistic European și folosite în acest raport. Mai multe materiale explicative detaliate se găsesc în secțiunea „Glosar și instrumente statistice”. În măsura în care aceste colecții de date – inclusiv prelucrarea statistică și procedurile de verificare, aprobare și publicare a informațiilor în cauză – se bazează pe intervale de timp diferite, diferă și anii de referință. Acest lucru trebuie să fie avut în vedere atunci când se citesc și se analizează datele. Toate informațiile asigurate de aceste colecții de date au fost obținute din baza de date Eurostat în luna iulie 2011, iar anii de referință sunt 2009/2010 și 2008 pentru datele financiare.

Aceste sisteme diferite de colectare a datelor oferă informații statistice cu privire la populații și compoziția lor (capitolul A), ratele de participare a elevilor și a noilor înscriși în sistemele de învățământ (capitolul C), cheltuielile cu educația (capitolul D), personalul didactic și de conducere (capitolul E) și absolenții și ocuparea forței de muncă, șomajul și nivelurile de educație atinse de populația Uniunii Europene (capitolul F).

Toate aceste date statistice Eurostat sunt disponibile pe:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>.

BAZA DE DATE UOE

Chestionarele comune UOE (UNESCO/OECD/EUROSTAT) sunt folosite de aceste trei organizații pentru a colecta anual date comparabile la nivel internațional cu privire la aspecte cheie ale sistemelor de educație, din surse administrative.

BAZA DE DATE A STATISTICILOR DEMOGRAFICE

Datele demografice naționale sunt colectate pe baza unui chestionar anual trimis institutelor naționale de statistică. Estimările anuale naționale privind populația se bazează pe cel mai recent recensământ sau pe datele din registrele de evidență a populației.

ANCHETA FORȚEI DE MUNCĂ

Această anchetă se desfășoară anual din 1983. Reprezintă principala sursă de statistici referitoare la ocuparea forței de muncă și șomaj în Uniunea Europeană. Ancheta privește persoanele și gospodăriile. Întrebările acoperă în principal caracteristicile legate de angajare și căutarea unui loc de muncă.

BAZA DE DATE A CONTURILOR NAȚIONALE

Sistemul European al Conturilor Naționale și Regionale este un cadru de evidență comparabil la nivel internațional pentru descrierea sistematică și detaliată a unei „economii totale” (adică o regiune, o țară sau un grup de țări), a componentelor sale și a relațiilor sale cu alte „economii totale”.

Baza de date internațională PISA 2009

PISA (Programme for International Student Assessment) este un studiu internațional desfășurat sub auspiciile OECD, care măsoară nivelurile de performanță ale elevilor cu vârsta de 15 ani cu privire la lectură, matematică și științe. Sondajul se bazează pe eșantioane reprezentative de elevi de 15 ani, care pot fi incluși în învățământul secundar inferior sau superior, în funcție de structura sistemului de învățământ. În afară de măsurarea performanțelor, studiul internațional PISA 2009 include chestionare pentru identificarea variabilelor în context școlar și familial care pot explica datele obținute. Chestionarele au fost primite de directorii de școli și de elevi pentru studiul PISA. Indicatorii din publicația de față au fost pregătiți folosind răspunsurile din aceste chestionare contextuale. Toți indicatorii acoperă atât școlile publice, cât și pe cele particulare, subvenționate sau nu. Mai multe detalii cu privire la aspectele statistice sunt oferite în secțiunea „Glosar și instrumente statistice”.

Parteneriate și metodologie

Chestionarele au fost pregătite de Unitatea Eurydice din cadrul Agenției Executive pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA) în colaborare cu unitățile naționale din cadrul rețelei. Din punct de vedere statistic, Unitatea Eurydice din cadrul EACEA a utilizat și date din chestionarele contextuale incluse în studiul PISA 2009.

Eurostat (Unitatea F4 „Educație, Știință și Cultură”) și-a asumat responsabilitatea pentru pregătirea și producerea de indicatori statistici.

Întregul conținut analitic al raportului, obținut din date statistice și descriptive, a fost elaborat de Unitatea Eurydice din cadrul EACEA. La final, rețeaua Eurydice, în colaborare cu Eurostat, a efectuat verificarea întregului raport.

Unitatea Eurydice din cadrul EACEA este responsabilă de finalizarea publicației și configurația raportului. Este de asemenea responsabilă de toate activitățile care au presupus pregătirea hărților, a diagramelor și a altor materiale grafice. În sfârșit, responsabilitatea pentru rezumatul numit „Principalele date”, de la începutul raportului, revine în exclusivitate Unității Eurydice din cadrul EACEA.

Toți cei care au contribuit în vreun fel la acest efort colectiv sunt enumerați la sfârșitul raportului.

Convenții și prezentarea conținutului

Pe lângă semnificația sa pentru factorii de decizie, prezentul raport a fost conceput astfel încât să ofere unui public foarte larg informații despre sistemele de învățământ din Europa.

Pentru a putea fi consultat mai ușor și a fi accesibil tuturor celor interesați, raportul conține numeroase figuri, inclusiv histograme, hărți și diagrame, însoțite de comentarii cu privire la punctele esențiale care rezultă din descrierea și compararea sistemelor de învățământ.

Valorile asociate cu fiecare indicator cantitativ sunt prezentate într-un tabel aflat sub diagrama de referință. Sub fiecare figură se află o notă explicativă și note naționale specifice. Nota explicativă conține toate detaliile cu privire la terminologie și aspectele conceptuale, necesare pentru o bună înțelegere a indicatorului și a figurii. Notele naționale specifice oferă informații care ar trebui să fie luate în calcul și care se referă la aspecte importante ale situației din anumite țări.

În figuri și în tabele, țările apar în ordinea protocolului stabilit de Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene. Asta înseamnă că sunt citate în ordinea alfabetică în limba lor originală și nu în cea a unei anumite versiuni a raportului *Date cheie*.

Codurile pentru denumirile de țări, codurile statistice și abrevierile și acronimele folosite sunt prezentate la începutul raportului. Glosarul de termeni și instrumentele statistice folosite se găsesc la sfârșitul raportului.

De asemenea, există și o listă a figurilor din raport la sfârșitul publicației, unde se indică sursa și nivelurile educaționale acoperite (ISCED 0, ISCED 1-3 și ISCED 5-6).

Versiunea electronică

O versiune electronică a publicației *Date cheie privind educația în Europa 2012* este disponibilă gratis pe site-ul Eurydice (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php).

PRINCIPALELE DATE

Ediția actuală a publicației *Date cheie privind educația* analizează evoluțiile din cadrul sistemelor europene de educație din cursul ultimului deceniu. Diferitele capitole ale acestei publicații acoperă multe dintre ariile prioritare pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării (Educație și formare 2020), precum și strategia europeană mai amplă pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în acest deceniu (UE 2020).

Acest raport *Date cheie* arată faptul că au fost implementate reforme structurale și organizaționale în sistemele de învățământ cu scopul de **a reduce ratele abandonului școlar** și, în unele cazuri, pentru a se asigura că **toți elevii obțin un certificat de absolvire a unui nivel de educație de bază**. Reforma cea mai semnificativă în acest sens este **extinderea duratei învățământului obligatoriu** în unele țări. O altă tendință organizațională care reiese din studiu este, în ansamblu, **un nivel ridicat de autonomie pentru școli și autoritățile de la nivel local** cu privire la administrarea resurselor financiare și umane – o tendință similară este evidentă și în ceea ce privește managementul personalului academic în învățământul superior.

Dezvoltarea sistemelor de asigurare a calității constituie o pârghie importantă pentru îndeplinirea obiectivului strategic de creștere a calității și eficienței educaționale și, în consecință, **calitatea educației este evaluată tot mai mult** în toată Europa. Punctul central de interes al acestei evaluări poate fi sistemul de educație în ansamblu sau școlile ori cadrele didactice individuale. Mai mult, țările europene au adoptat politici variate privind **răspunderea școlară** pe baza performanțelor elevilor.

În majoritatea țărilor, **investițiile în educație** au rămas în mare parte neschimbate în cursul ultimului deceniu, până în 2008, înainte de criza economică. Ca răspuns la criză, unele guverne au luat măsuri specifice pentru a se asigura că nivelurile existente de finanțare nu se modifică astfel încât **să garanteze funcționarea continuă a sistemului** și să protejeze reformele implementate în cursul ultimului deceniu.

Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice și a directorilor de școală este un factor cheie în cadrul eforturilor de asigurare a unor rezultate pozitive pentru elevi. Acest raport arată că multe țări au intenționat **să îmbunătățească educația și formarea cadrelor didactice** și să le ofere acestora sprijinul de care au nevoie în activitatea lor. Totuși, este clar că **trebuie să fie sporite eforturile în vederea atragerii unui personal calificat corespunzător** pentru această profesie și a combaterii deficitului de cadre didactice cu care se pot confrunta multe țări europene în viitor.

În sfârșit, proporția tinerilor din grupele de vârstă 20-24 ani și 30-34 ani care au absolvit învățământul superior a continuat să crească; pentru cea de-a doua grupă, aceasta crescând constant începând din anul 2000. Totuși, **intrarea tinerilor pe piața muncii constituie o preocupare în multe țări** din cauza influenței negative a crizei economice. Rezultatele arată că **un număr tot mai mare de tineri par să fie supracalificați** pentru locurile de muncă pe care le găsesc. Acest lucru arată necesitatea unor **prognoze mai eficiente cu privire la nevoile pe termen scurt și pe termen lung ale pieței muncii** în vederea asigurării unei orientări educaționale și pentru carieră solide în școli astfel încât calificările educaționale ale tinerilor să corespundă mai bine oportunităților reale de pe piața muncii.

În paragrafele următoare, principalele date ale raportului sunt grupate în șase categorii majore:

STRUCTURI EDUCAȚIONALE ȘI ORGANIZARE: TENDINȚA DE CREȘTERE A PARTICIPĂRII LA EDUCAȚIE

- Începând cu anul 1980, s-a observat o tendință generală de creștere a duratei învățământului obligatoriu în aproape toate sistemele de învățământ, în vederea garantării achiziției de competențe cheie. În zece țări, învățământul obligatoriu începe cu un an mai devreme (chiar cu doi ani mai devreme în cazul Letoniei). La cealaltă extremitate, treisprezece țări au extins durata învățământului obligatoriu cu un an sau doi, iar în Portugalia, în urma reformelor recente, cu trei ani (vezi figura B2).
- Copiii încep educația formală la o vârstă din ce în ce mai fragedă. În perioada 2000-2009, în medie în UE-27, ratele participării copiilor de 3 ani, 4 ani și 5 ani la învățământul preșcolar sau primar cu crescut cu 15,3%, respectiv 7% și 6,3%, ajungând în jur de 77%, 90% și 94% în 2009. Participarea copiilor în vârstă de 3 ani la învățământul preșcolar a fost aproape generalizată în Belgia, Danemarca, Spania, Franța și Islanda în 2009, depășind 95% (vezi figura C2).
- La nivel de învățământ secundar superior, există o distribuție echilibrată a elevilor între programele de învățământ general și profesional. La nivelul UE-27, între 2000 și 2009, ponderea elevilor în învățământul general ca procent din numărul total de elevi din învățământul secundar superior a crescut cu 5,5 procente, ajungând la 50,4% în 2009. Acest lucru se explică parțial prin cerința de deținere a unui certificat de învățământ general mai degrabă decât un certificat profesional pentru a putea continua studiile la nivel universitar. Participarea băieților la învățământul profesional a fost mai mare în aproape toate țările europene (vezi figura C5).
- Cei mai mulți elevi de 15 ani din Europa frecventează școli cu un număr mare de elevi. Comparativ cu 2003, în jumătate dintre țările analizate, numărul mediu de elevi pe școală a crescut cu 50 până la 100 de elevi. Totuși, se poate vedea o scădere cu peste 70 de elevi pe școală în Belgia (comunitatea germanofonă), Austria și Polonia. Ca tendință generală, între 2003 și 2009, numărul de elevi din cadrul școlilor foarte mari a înregistrat o scădere ușoară (vezi figura B6).
- În anul 2009, în Europa, raportul elevi/cadru didactic în învățământul primar era de 14:1, iar în învățământul secundar de 12:1. Începând din 2000, raportul s-a micșorat în două treimi dintre țări, în medie cu doi elevi la un cadru didactic în învățământul primar și cu un elev în învățământul secundar. În aceeași perioadă, reglementările cu privire la limitele superioare ale numărului de elevi dintr-o clasă nu s-au modificat semnificativ (vezi figurile F8, F9 și F10).
- În anul 2009, aproape 90% dintre tinerii europeni cu vârsta de 17 ani erau încă incluși în educație, iar ratele participării la învățământul post-obligatoriu s-au îmbunătățit sau au rămas stabile în cursul ultimilor zece ani. Bulgaria, Malta și România, cele trei țări care aveau cele mai scăzute rate ale participării la un an și la doi ani după sfârșitul școlarizării obligatorii în 2000, se numără printre țările cu cele mai semnificative îmbunătățiri din cursul ultimului deceniu. Totuși, în 2009, la un an după sfârșitul învățământului obligatoriu, ratele de participare în aceste țări erau încă sub 80% (vezi figurile C6 și C7).

- În perioada 2000-2009, în medie în UE-27, populația din învățământul superior a crescut cu aproximativ 22% (o rată anuală de creștere de 2,7%), ajungând la aproape 19,5 milioane în 2009. În Uniunea Europeană, în medie, s-au înscris în învățământul superior 124 de femei la 100 de bărbați. Începând din 2000, numărul studentelor a crescut cu aproape 10%, cu o rată anuală constantă (vezi figurile C9 și C11).

NIVELURI RIDICATE DE AUTONOMIE PENTRU ȘCOLI ȘI INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

- În ciuda tendinței generale de creștere a autonomiei școlare în Europa, există încă diferențe semnificative între țări. În timp ce în jur de o treime dintre țări garantează un grad înalt de autonomie școlilor în ceea ce privește gestionarea resurselor financiare și umane, într-un număr mic de țări – Germania, Grecia, Franța (învățământ primar), Cipru, Luxemburg (învățământ primar), Malta și Turcia – școlile au o libertate foarte limitată sau deloc în această privință (vezi figura B13).
- Școlile din anumite zone par să aibă mai multă autonomie decât altele. Școlile au în general mai multă autonomie pentru gestionarea cheltuielilor operaționale decât pentru cheltuielile capitale, iar deciziile legate de managementul personalului didactic sunt luate de obicei la nivel de școală, în timp ce deciziile legate de ocuparea postului de director sunt deseori sub controlul unei autorități în domeniul educației de la un nivel superior (vezi figura B13).
- Procesul de admitere în școli devine mai flexibil. În timp ce elevii ce frecventează școlile publice sunt în general repartizați în anumite școli, într-un număr tot mai mare de țări, părinții pot solicita o școală alternativă, fie la începutul procesului de admitere, fie atunci când școala propusă a atins capacitatea maximă de școlarizare (vezi figura B5).
- Curriculumul comun, obligatoriu, este definit la nivel central în toate țările, fie sub forma conținuturilor de bază, fie ca obiective care trebuie să fie îndeplinite. Totuși, școlile se bucură de mult mai multă libertate în ceea ce privește activitățile educaționale de zi cu zi, cum ar fi alegerea metodelor didactice și a manualelor, gruparea elevilor pentru activitățile de învățare și organizarea evaluării interne (vezi figura B13). În cadrul școlilor, cadrele didactice sunt implicate mai mult în luarea deciziilor privind metodele didactice, stabilirea criteriilor de evaluare internă și alegerea manualelor decât în deciziile legate de gruparea elevilor (vezi figura B14).
- Există o creștere a autonomiei școlilor cu privire la distribuția timpului anual de predare între discipline. În multe țări, recomandările oficiale cu privire la timpul de predare prevăd o perioadă mai scurtă de învățare la începutul învățământului primar (în general pentru primii doi ani), apoi numărul de ore crește constant pe durata învățământului obligatoriu, cu o creștere semnificativă în ultimele etape ale învățământului secundar (vezi figurile F1, F2 și F3).
- O creștere a autonomiei instituționale se poate observa și în învățământul superior cu privire la managementul personalului academic. Cu toate acestea, autoritățile centrale din marea majoritate a țărilor sunt încă responsabile de definirea categoriilor de personal și a calificărilor aferente, precum și a nivelurilor salariale de bază. În doisprezece țări sau regiuni, aceste elemente sunt stabilite în comun la nivel central și instituțional. Instituțiile sunt responsabile aproape în totalitate de evaluarea și promovarea personalului academic (vezi figura E18).
- Autoritățile centrale sau regionale își împart puterea cu instituțiile de învățământ superior în ceea ce privește stabilirea numărului de locuri în învățământul superior și, în multe țări, instituțiile își stabilesc propriile proceduri de admitere (vezi figurile E19 și E20).

SISTEME DE ASIGURARE A CALITĂȚII FUNCȚIONABILE SAU ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN TOATE ȚĂRILE

- În ultimii ani s-a acordat o mai mare importanță atât evaluării școlilor, cât și evaluării cadrelor didactice. În marea majoritate a țărilor, școlile sunt supuse unei evaluări externe, efectuată în general de către un inspectorat, și unei evaluări interne, efectuată de personalul școlii și uneori și de alți membri ai comunității școlare. Evaluarea individuală a cadrelor didactice a fost recent introdusă sau consolidată în câteva țări (Belgia [comunitatea flamandă], Portugalia, Slovenia și Liechtenstein), uneori în cadrul unui sistem general de evaluare a performanțelor pentru toate instituțiile publice (vezi figura B7).
- Majoritatea țărilor folosesc rezultatele elevilor la teste externe împreună cu date din procedurile de evaluare a școlilor pentru a monitoriza performanțele sistemelor de învățământ (vezi figura B12). Peste jumătate din țările europene administrează elevilor teste naționale care urmăresc în principal să monitorizeze performanța școlilor și a sistemului de educație (vezi figura F16).
- Rezultatele la testele naționale pe școli nu sunt publicate de regulă în Europa, deși acest lucru se întâmplă într-un număr mic de țări, iar alte câteva lasă la latitudinea școlilor decizia în această privință. În Belgia (comunitatea franceză), Spania și Slovenia, documentele oficiale interzic clasarea școlilor pe baza rezultatelor elevilor la testele naționale (vezi figura B9).

SUNT NECESARE EFORTURI MAI MARI PENTRU A ATRAGE MAI MULTE PERSOANE CĂTRE PROFESIA DIDACTICĂ

- O dată cu reformele Bologna din învățământul superior, nivelul minim de calificare și durata formării cadrelor didactice s-au modificat. În cele mai multe țări, este acum necesară o diplomă de licență ca nivel minim de calificare pentru a deveni cadru didactic în învățământul preșcolar sau echivalent. Pentru cei care vor să predea în învățământul primar, nivelul minim de calificare a crescut, astfel că în nouă țări este necesară o diplomă de master în acest scop, ceea ce presupune de regulă cinci ani de studiu (vezi figura E2).
- Măsurile de sprijin pentru cadrele didactice debutante au devenit mai răspândite. Dacă în 2002/2003 doar 14 țări ofereau asistență formală conform reglementărilor sau recomandărilor centrale, în 2010/2011, un număr de 21 de țări au raportat că există recomandări centrale cu privire la măsurile de sprijin adresate cadrelor didactice debutante. Aceste măsuri includ, în special, discuții periodice cu privire la progrese și problemele întâmpinate și asistență pentru planificarea lecțiilor și evaluarea elevilor. În câteva țări, școlile au autonomie deplină să decidă ce tipuri de sprijin vor oferi (vezi figura E4).
- Conform ultimelor rezultate PISA, mulți elevi din Europa învață în școli în care procesul didactic suferă din cauza lipsei de cadre didactice calificate în domeniul disciplinelor din trunchiul comun (limba de predare, matematică și științe). În Germania, Olanda și Turcia, procentele sunt ridicate nu numai la disciplinele din trunchiul comun, dar și la alte discipline școlare (vezi figura E3).
- În multe țări europene, majoritatea cadrelor didactice care lucrează în prezent aparțin grupelor de vârstă cele mai înaintate (40-49 ani și peste 50 de ani). În Germania, Italia și Suedia, aproape jumătate dintre toate cadrele didactice din învățământul primar au peste 50 de ani; la nivel de învățământ secundar, aceasta este cea mai numeroasă grupă de vârstă în aproape toate țările (vezi figurile E10 și E11). Această situație ar putea acutiza lipsa de personal, fiind nevoie prin urmare de mai multe cadre didactice calificate.

- Deși vârsta oficială de ieșire la pensie și/sau vârsta minimă de pensionare cu drepturi depline a crescut începând din 2001/2002 în aproximativ o treime din toate țările europene, majoritatea cadrelor didactice se retrag din profesie imediat ce devin eligibile. Totuși, în Danemarca, Germania, Italia, Cipru, Polonia, Finlanda, Suedia și Norvegia; în Republica Cehă, Estonia, Letonia și Slovenia, peste 5% dintre cadrele didactice continuă să lucreze și după ce au depășit vârsta oficială de pensionare (vezi figura E12).
- La nivel de învățământ superior, s-a înregistrat o scădere semnificativă a proporției absolvenților în domeniul educației și formării. Sunt afectate în special unele țări, Portugalia (-6,7%), Islanda (-6%), Ungaria (-5,2%) și Belgia (-4,5%). Astfel de reduceri pot genera și mai multe probleme în ceea ce privește numărul de cadre didactice calificate disponibile în viitor (figura G3).
- În toate țările europene, salariile cadrelor didactice au crescut în termeni absoluți în ultimul deceniu, dar aceste creșteri nu au fost întotdeauna suficiente pentru a menține puterea de cumpărare a cadrelor didactice. În unele cazuri, creșterile salariale din cursul ultimilor zece ani au fost de peste 40%. Totuși, creșterea absolută a salariilor nu reprezintă întotdeauna o creștere reală dacă cheltuielile cresc și mai repede (vezi figurile E13 și E14).
- Chiar dacă numărul total de ore de lucru nu s-a modificat în ultimii ani, numărul mediu de ore pe care cadrele didactice trebuie să le petreacă predând a crescut de la 18-20 de ore pe săptămână în 2006/2007 la 19-23 de ore pe săptămână în 2010/2011 (vezi figura E8).
- Dezvoltarea profesională continuă a dobândit mai multă importanță în ultimii ani. Dacă în 2002/2003, participarea cadrelor didactice la activități de dezvoltare profesională continuă era opțională în aproximativ jumătate din țările europene, acest lucru este considerat acum o datorie profesională în 26 de țări sau regiuni. În Spania, Franța, Lituania, România și Slovenia, participarea la dezvoltarea profesională continuă este o condiție pentru avansarea în carieră și creșterea salariului (vezi figura E7).

FINANȚAREA EDUCAȚIEI: PROVOCARE MAJORĂ ÎN VREMURI DE CRIZĂ ECONOMICĂ

- Uniunea Europeană a continuat să cheltuiască în jur de 5% din PIB cu educația până în 2008. De asemenea, deși cheltuielile publice totale cu educația ca procent din PIB au rămas stabile între 2001 și 2008 la nivelul UE-27, cheltuielile pe elev/student au crescut (vezi figurile D1 și D2).
- Cheltuielile pe elev/student cresc de asemenea o dată cu nivelul de educație. În UE, costul anual mediu pe elev în învățământul secundar (ISCED 2-4) este mai mare (6 129 EURO SPC) decât în învățământul primar (ISCED 1, 5 316 EURO SPC). Costul mediu pe student în învățământul superior în UE era aproape de două ori mai mare decât în învățământul primar (9 424 EURO SPC).
- Finanțarea privată a educației rămâne redusă. Dat fiind că majoritatea elevilor/studentilor frecventează școli publice (vezi figura B4), proporția finanțării private în cele mai multe țări este determinată în mare măsură de politicile de finanțare a școlarizării preșcolare cu orientare educațională (vezi figura D6) și a educației terțiare (vezi figura D11), adică dacă preșcolarii și studenții plătesc taxe și, dacă da, nivelul acestor taxe.

- Învățământul preșcolar neobligatoriu este din ce în ce mai mult gratuit. Acest lucru facilitează în mod clar accesul la învățământ preșcolar pentru toți copiii și în special pentru cei care provin din familii cu venituri reduse. De asemenea, țările ajustează deseori taxele plătite în învățământul preșcolar neobligatoriu în funcție de venitul familiei și de alte criterii. Toate aceste măsuri pot oferi o explicație cu privire la creșterea participării la educație la acest nivel (vezi figurile D6 și D7).
- În medie, țările din Uniunea Europeană alocă 6,4% din cheltuielile publice totale susținerii directe a sectorului public la toate nivelurile de educație. În plus, alocațiile familiale și reducerile de impozit sunt metode larg utilizate pentru sprijinirea familiilor cu copii de vârstă școlară (vezi figurile D9 și D10).
- În cursul ultimului deceniu, un număr tot mai mare de țări au introdus diferite tipuri de taxe în învățământul superior. În același timp, asigurarea de sprijin financiar pentru anumite categorii de studenți a atenuat efectele schemelor universale de percepere de taxe administrative și/sau de școlarizare. Bursele și împrumuturile acordate în învățământul superior constituie o serie importantă de cheltuieli publice cu educația totalizând peste 16,7% (vezi figurile D11 și D12).

PERSOANELE CU UN NIVEL RIDICAT DE EDUCAȚIE AU MAI MULTE OPORTUNITĂȚI DE ANGAJARE, ÎNSĂ MULȚI ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR SUNT ACUM SUPRACALIFICAȚI PENTRU SLUJBELE PE CARE LE AU

- Un procent de 79% dintre tinerii din Europa de 20-24 ani au absolvit învățământul secundar superior (ISCED 3) în 2010, confirmând tendința crescătoare ce se înregistrează în Europa din anul 2000 (vezi figura G1). Procentul mediu la nivelul UE al persoanelor cu o calificare la nivel de învățământ superior a crescut la toate grupele de vârstă începând din 2000 (vezi figura G2).
- În ciuda creșterii per total a numărului de absolvenți de învățământ superior, o parte tot mai mare dintre aceștia par să fie supracalificați pentru tipul de locuri de muncă pe care le găsesc. Mai mult de unul din cinci absolvenți sunt supracalificați pentru slujba pe care o au, iar această proporție a crescut din anul 2000 (vezi figura G7).
- În plus, continuă să se înregistreze dezechilibre în ceea ce privește opțiunile studenților pentru diversele specializări din învățământul superior și, în unele cazuri, acestea se accentuează. Începând din 2000, cea mai notabilă variație privind distribuția absolvenților de învățământ superior pe specializări este reducerea de la aproximativ 12% la 9% a procentului de absolvenți în domeniul științelor, matematicii și informaticii. Din 2006, s-a înregistrat și o scădere semnificativă a procentului absolvenților în domeniul educației (vezi figura G3).
- Absolvenții de învățământ superior se integrează pe piața muncii de două ori mai rapid decât cei care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior. La nivelul Uniunii Europene, durata medie a tranziției la prima slujbă importantă a fost de doar 5 luni pentru cei care dețineau o calificare la nivel terțiar, aproape 7,4 luni pentru nivelul de învățământ secundar superior și până la 9,8 luni pentru cei cu un nivel de educație inferior (vezi figura G6).
- În cele din urmă, dar important, diferența între cele două sexe în ceea ce privește ratele angajării absolvenților de învățământ superior persistă încă în defavoarea femeilor, deși aceasta s-a redus din 2000. Deși numărul femeilor este mai mare decât cel al bărbaților în aproape toate domeniile academice, probabilitatea, în medie, ca acestea să nu aibă un loc de muncă este mai mare decât în cazul bărbaților (vezi figura G8).

CODURI, ABREVIERI ȘI ACRONIME

Coduri de țări

EU/EU-27	Uniunea Europeană	PL	Polonia
BE	Belgia	PT	Portugalia
BE fr	Belgia – comunitatea franceză	RO	România
BE de	Belgia – comunitatea germanofonă	SI	Slovenia
BE nl	Belgia – comunitatea flamandă	SK	Slovacia
BG	Bulgaria	FI	Finlanda
CZ	Republica Cehă	SE	Suedia
DK	Danemarca	UK	Regatul Unit
DE	Germania	UK-ENG	Anglia
EE	Estonia	UK-WLS	Țara Galilor
IE	Irlanda	UK-NIR	Irlanda de Nord
EL	Grecia	UK-SCT	Scoția
ES	Spania		
FR	Franța	Țările AELS	Asociația Europeană a Liberului Schimb
IT	Italia		
CY	Cipru	IS	Islanda
LV	Letonia	LI	Liechtenstein
LT	Lituania	NO	Norvegia
LU	Luxemburg	CH	Elveția
HU	Ungaria		
MT	Malta	Țări candidate	
NL	Olanda	HR	Croația
AT	Austria	TR	Turcia

Coduri statistice

:	Nu există date disponibile	(-)	Nu se aplică
---	----------------------------	-----	--------------

Abrevieri și acronime

Convenții internaționale

SSE	Sistemul Statistic European
UE-27	Media UE-27 cuprinde doar date pentru cele 27 de state membre ale Uniunii Europene după 1 ianuarie 2007
Eurostat	Biroul de Statistică al Comunităților Europene
PIB	Produsul intern brut
TIC	Tehnologia informațiilor și comunicării
ISCED	<i>International Standard Classification of Education</i>
PISA	<i>Programme for International Student Assessment (OECD)</i>
PPC	Paritatea puterii de cumpărare
SPC	Standardul puterii de cumpărare

CONTEXT

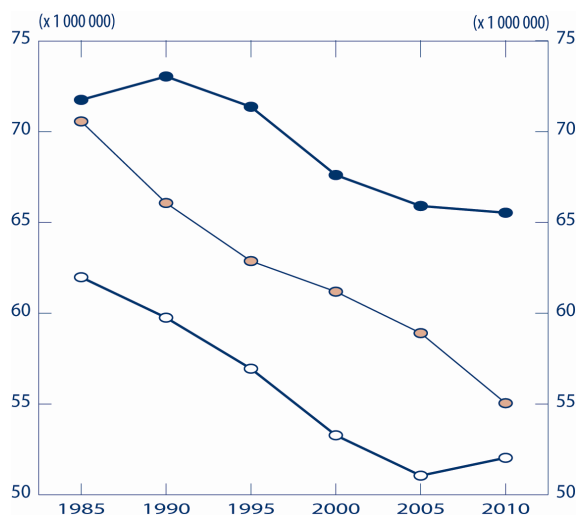
GRUPA DE VÂRSTĂ 10-19 ANI ESTE CEA MAI AFECTATĂ DE DECLINUL CONTINUU AL NUMĂRULUI DE TINERI ÎN UE

Tendența demografică a populației cu vârsta sub 30 de ani reflectă scăderea ratei natalității în cele mai multe țări din Uniunea Europeană (UE-27). În cursul ultimilor 25 de ani, numărul total de tineri cu vârsta sub 30 de ani în UE-27 a scăzut cu 15,5%, de la 204,3 milioane în 1985 la 172,6 milioane în 2010.

La toate grupele de vârstă analizate se observă un declin în această perioadă, cea mai semnificativă scădere înregistrându-se în grupa de vârstă 10-19 ani (22%), urmată de grupa de vârstă 0-9 ani (16%), în timp ce grupa de vârstă 20-29 ani are cea mai mică rată de declin (8,7%).

Numărul populației din grupa de vârstă 20-29 ani la nivelul UE-27 a crescut ușor între 1985 și 1990. Această creștere a fost urmată de o lungă perioadă de declin care a continuat până în 2010. Grupa de vârstă 10-19 ani a înregistrat o scădere continuă pe parcursul întregii perioade de referință. După o scădere în intervalul 1985-2005, grupa de vârstă 0-9 ani a înregistrat o ușoară creștere de 1,9% în cursul ultimilor cinci ani ai perioadei de referință.

- ◆ **Figura A1: Variația populației la grupele de vârstă 0-9 ani, 10-19 ani și 20-29 ani la nivelul UE-27 (1985-2010)**

	0-9 ani	10-19 ani	20-29 ani
	○	●	●
1985	61 981 774	70 560 146	71 747 526
1990	59 755 140	66 069 001	73 035 161
1995	56 945 603	62 870 813	71 366 222
2000	53 277 500	61 186 120	67 608 395
2005	51 056 067	58 902 949	65 903 421
2010	52 038 210	55 045 826	65 533 037

Sursă: Eurostat, Statistici demografice (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Populația este cea de la data de 1 ianuarie a anului de referință. Populația este estimată pe baza registrelor de evidență sau a datelor de la cel mai recent recensământ, ajustată în funcție de modificările înregistrate de la ultimul recensământ.

Sub această tendință generală se regăsesc situații diferite de la o țară la alta (pentru mai multe detalii, vă rugăm să consultați baza de date Eurostat). Pentru grupa de vârstă 0-9 ani, în UE-27, s-a înregistrat o ușoară creștere anuală de 0,4% în perioada 2005-2010. În 15 țări europene, ratele de creștere au fost mai mari decât media UE-27, dintre acestea Irlanda și Spania având creșterile cele mai semnificative: 2,9%, respectiv 2,8% pe an. În toate celelalte țări europene, exceptând Finlanda, în aceeași grupă de vârstă și perioadă, populația a scăzut. În Germania, Lituania, Malta și Croația, scăderile au depășit 1,3% anual.

În UE-27, populația din grupa de vârstă 10-19 ani a scăzut cu 1,3% pe an între 2005 și 2010. Declinul cel mai semnificativ, peste 4% pe an, s-a înregistrat în Bulgaria, Estonia, Letonia și România. Totuși, unele țări vest europene au raportat o creștere ușoară în grupa de vârstă 10-19 ani.

Media UE-27 pentru grupa de vârstă 20-29 ani a fost mai stabilă în perioada 2005-2010, cu o scădere de doar 0,1%. În țări precum Grecia, Spania, Ungaria și Portugalia, această grupă a populației a scăzut cu o rată de peste 2% pe an. Spre deosebire de acestea, Cipru, Luxemburg, Regatul Unit și Islanda au raportat o creștere de peste 2% pe an.

PESTE O TREIME DIN POPULAȚIA EUROPEANĂ ARE SUB 30 DE ANI

La nivelul UE, populația cu vârsta sub 30 de ani reprezenta 34,4% din populația totală în 2010. Aceasta înseamnă o reducere de 0,9% în comparație cu 2007 (Eurydice, 2009a). Pentru aceeași perioadă, procentul mediu pentru grupa de vârstă cea mai numeroasă (tineri între 20 și 29 de ani) înregistrează o scădere de la 13,3% la 13,1%. În 2010, grupa de vârstă 10-19 ani constituia 11% din populația totală, ceea ce înseamnă 0,6% mai puțin decât în 2007. Doar proporția celor din grupa de vârstă 0-9 ani a fost ușor mai mare în 2010 (10,4%) decât în 2007 (10,3%).

În 2010, în general, diferențele dintre țările europene în ceea ce privește proporția tinerilor sub 30 de ani nu au fost semnificative. În foarte puține țări au existat diferențe semnificative față de media UE. Cu 52,2%, Turcia era țara cu cel mai mare procent de tineri sub 30 de ani în raport cu populația totală. Totuși, procentul din 2010 e cu 3,1% mai mic decât în 2007. În Irlanda, Cipru și Islanda, procentul tinerilor depășea de asemenea 40%. De cealaltă parte, Italia înregistra în 2010 cel mai scăzut procent al tinerilor cu vârsta sub 30 de ani (29,9%), fiind urmată de Germania (30,9%) și Grecia (31,9%).

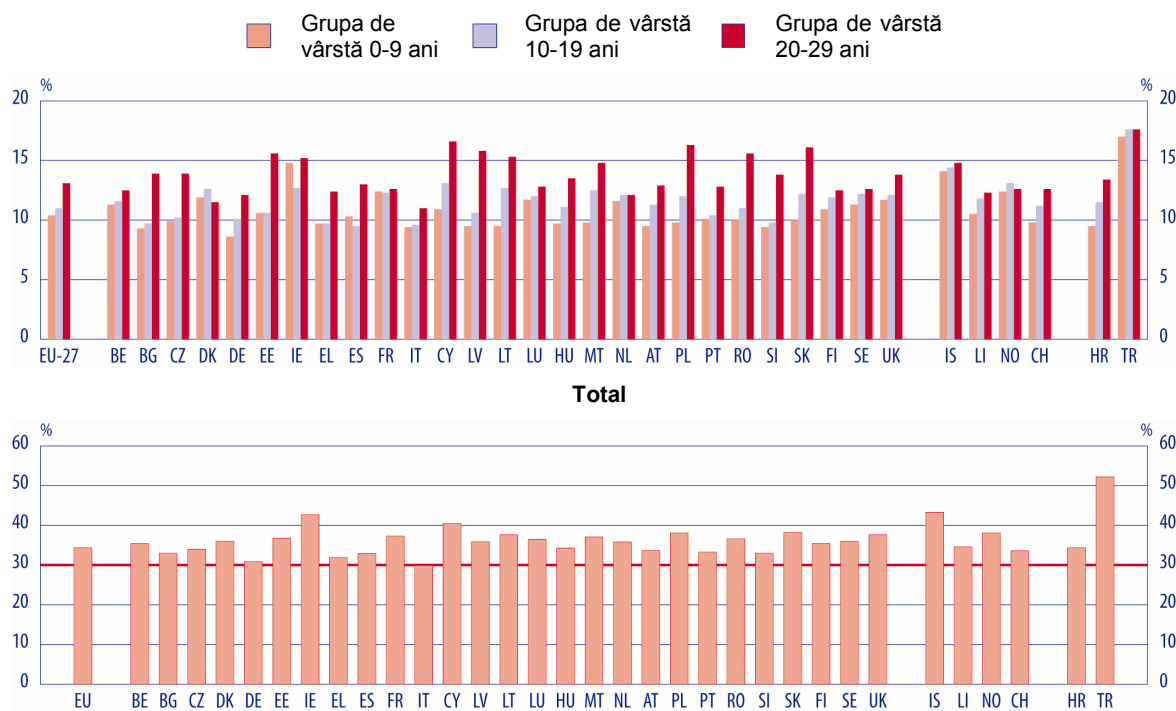
În afară de Turcia, Slovacia a înregistrat de asemenea o scădere clară a procentului tinerilor între 2007 și 2010 (2,2%), urmată de Polonia și România (1,8%), în timp ce în Suedia procentul a crescut cu 0,3%.

Cele mai ridicate procente pentru cea mai mică grupă de vârstă (0-9 ani) în 2010 s-au înregistrat în Turcia, Irlanda și Islanda, reprezentând peste 14% din populația totală. Spre deosebire de acestea, în Germania, procentul a fost cel mai scăzut, ajungând doar la 8,6%.

În același an, cele mai ridicate procente ale tinerilor din grupa de vârstă 10-19 ani au fost înregistrate în Cipru, Islanda, Norvegia și Turcia, reprezentând peste 13% din populația totală. În țări precum Bulgaria, Grecia, Spania, Italia și Slovenia, această grupă de vârstă a reprezentat mai puțin de 10% din populația totală.

Proporția tinerilor cu vârsta între 20 și 29 de ani a fost cea mai mare în Cipru, Polonia, Slovacia și Turcia, cu peste 16% din populația totală, în timp ce în Danemarca și Italia, această grupă reprezenta mai puțin de 12% din populația totală.

Figura A2: Proportia populației în grupele de vârstă 0-9 ani, 10-19 ani și 20-29 ani, 2010

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Grupa de vârstă 0-9 ani	10,4	11,3	9,3	9,9	11,9	8,6	10,6	14,8	9,7	10,3	12,4	9,4	10,9	9,5	9,5	11,7	9,7
Grupa de vârstă 10-19 ani	11,0	11,6	9,7	10,2	12,6	10,1	10,6	12,7	9,7	9,5	12,3	9,6	13,1	10,6	12,7	12,0	11,1
Grupa de vârstă 20-29 ani	13,1	12,5	13,9	13,9	11,5	12,1	15,6	15,2	12,4	13,0	12,6	11,0	16,6	15,8	15,3	12,8	13,5
Grupa de vârstă 0-29 ani	34,4	35,4	33,0	34,0	36,0	30,9	36,8	42,7	31,9	32,9	37,3	29,9	40,5	35,9	37,6	36,5	34,3

	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Grupa de vârstă 0-9 ani	9,8	11,6	9,5	9,8	10,1	10,0	9,4	10,0	10,9	11,3	11,7	14,1	10,5	12,4	9,8	9,5	17,0
Grupa de vârstă 10-19 ani	12,5	12,1	11,3	12,0	10,4	11,0	9,8	12,2	11,9	12,2	12,1	14,4	11,8	13,1	11,2	11,5	17,6
Grupa de vârstă 20-29 ani	14,8	12,1	12,9	16,3	12,8	15,6	13,8	16,1	12,5	12,6	13,8	14,8	12,3	12,6	12,6	13,4	17,6
Grupa de vârstă 0-29 ani	37,1	35,8	33,7	38,1	33,3	36,6	33,0	38,2	35,4	36,0	37,6	43,3	34,6	38,1	33,6	34,4	52,2

Sursă: Eurostat, Statistici demografice (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Populația se bazează pe estimările de la data de 1 ianuarie a anului de referință.

Notă națională specifică

Cipru: Datele se referă la teritoriile aflate sub controlul guvernului.

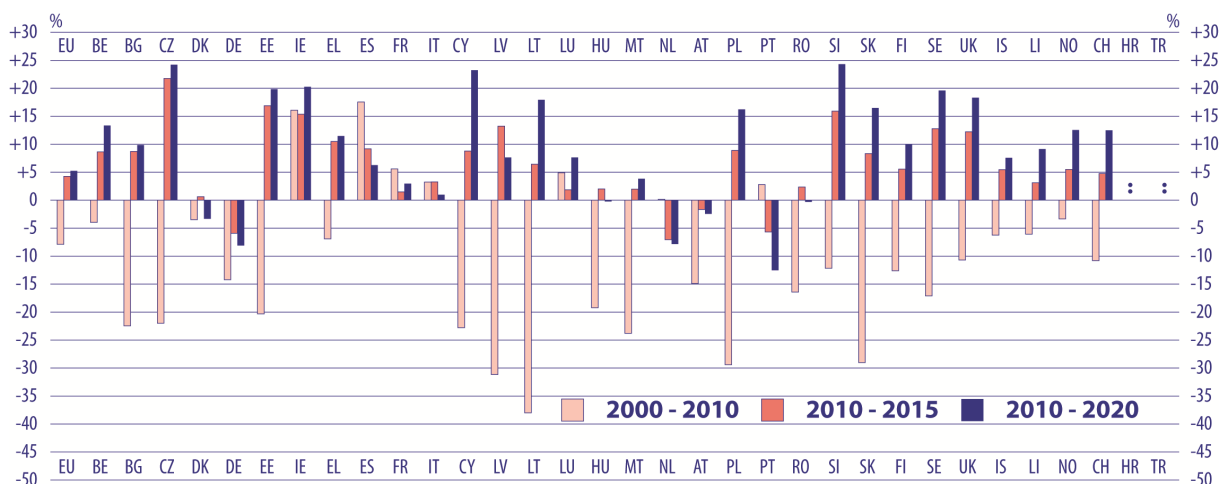
POPULAȚIA DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ OBLIGATORIE ÎNREGISTREAZĂ O REVENIRE DUPĂ O SCĂDERE CONSIDERABILĂ ÎNTRE 2000 ȘI 2010

Managementul eficient al resurselor umane și materiale în sistemele de învățământ depinde de proiecții demografice care să ofere o estimare sigură a numărului de tineri în grupa de vârstă 5-14 ani care urmează să constituie populația școlară în învățământul primar (ISCED 1) și învățământul secundar inferior (ISCED 2). Previziunile privind populația din grupele de vârstă 5-9 ani și 10-14 ani sunt în mod special utile dat fiind faptul că educația la aceste grupe de vârstă este obligatorie în țările europene (vezi figura B2).

Pentru grupa de vârstă 5-9 ani, proiecțiile realizate pe baza tendinței de variație de bază a populației arată o creștere de aproximativ 4,3% în UE-27 până în 2015, după o scădere de 7,9% în perioada

2000-2010. Se așteaptă ca această tendință să continue până în 2020 când populația cu vârsta între 5 și 9 ani va crește cu 5,2% față de 2010, dar tot va rămâne sub valorile din 2000. Între 2010 și 2020, un număr semnificativ de țări europene se așteaptă la o creștere relativ mare în această grupă de vârstă, cu rate peste 11%. Pentru aceeași perioadă și grupă de vârstă, se anticipează o scădere în Danemarca, Germania, Olanda, Austria și în Portugalia, unde se așteaptă cel mai mare declin (12,5%). Cifrele pentru această grupă vor rămâne stabile în Italia, Ungaria și România.

◆ **Figura A3: Modificări recente și proiecții ale populației pentru grupa de vârstă 5-9 ani, 2000-2020**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2000-2010	-7,9	-4,0	-22,5	-22,0	-3,5	-14,2	-20,3	16,1	-6,9	17,6	5,6	3,2	-22,8	-31,2	-38,0	4,9	-19,2
2010-2015	4,3	8,6	8,7	21,8	0,6	-5,9	16,9	15,4	10,5	9,2	1,5	3,3	8,8	13,2	6,4	1,9	2,0
2010-2020	5,2	13,3	9,9	24,2	-3,3	-8,1	19,8	20,3	11,5	6,3	3,0	1,0	23,2	7,6	17,9	7,6	-0,2
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
2000-2010	-23,8	0,2	-14,9	-29,4	2,8	-16,4	-12,2	-29,0	-12,6	-17,1	-10,7	-6,2	-6,1	-3,4	-10,8	:	:
2010-2015	2,0	-7,1	-1,7	8,9	-5,7	2,4	15,9	8,3	5,6	12,8	12,2	5,4	3,1	5,5	4,8	:	:
2010-2020	3,8	-7,8	-2,4	16,2	-12,5	-0,3	24,3	16,5	10,0	19,6	18,3	7,6	9,1	12,5	12,5	:	:

Sursă: Eurostat, Statistici demografice (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă (Figurile A3 și A4)

Datele pentru anii 2000 și 2010 provin din colecția Eurostat de statistici demografice. Datele pentru anii 2015 și 2020 reprezintă proiecțiile Eurostat privind populația, care se bazează pe ipoteza că diferențele socio-economice între statele membre ale Uniunii Europene și țările din Asociația Europeană a Liberului Schimb se vor estompa pe termen foarte lung; valorile indicatorilor demografici majori sunt astfel stabilite încât să acopere toate țările. Estimările s-au făcut utilizând cele mai recente date disponibile la data de 1 ianuarie. În general, ipotezele cheie privesc mortalitatea, fertilitatea, speranța de viață și imigrația în funcție de sex și vârstă, iar tehnici specifice de îmbătrânire se aplică piramidei populației de la an la an. Datele prezentate sunt doar proiecții; acestea înfățișează doar o imagine a viitorului demografic, care poate deveni realitate dacă anumite condiții, așa cum sunt exprimate de ipotezele cu privire la indicatorii demografici majori, rămân valabile.

Pentru o explicație coerentă a ratelor mai mari de creștere în proiecțiile cu privire la viitor, este important să fie luate în considerare modificările care au avut loc în această grupă de vârstă în ultimii 10 ani. În această perioadă, multe dintre țările din Europa Centrală și de Est au înregistrat o scădere accentuată la categoria de populație 5-9 ani, cu reduceri de peste 20% în Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Cipru, Letonia, Lituania, Malta, Polonia și Slovacia. În multe dintre aceste țări, proiecțiile populației pentru 2020 vor corecta declinul deceniului anterior, și chiar în Republica Cehă și Cipru vor exista mai mulți tineri în această grupă de vârstă decât în 2000. O tendință similară, dar cu fluctuații mai puțin extreme, se poate observa și în Finlanda, Suedia și Regatul Unit, unde numărul populației în grupa de vârstă 5-9 ani a scăzut între 2000 și 2010, dar va reveni probabil la nivelul din 2000 până în 2020; în Regatul Unit, se așteaptă depășirea acestui nivel cu peste 5%. În Irlanda și Spania, numărul copiilor cu vârsta între 5 și 9 ani a crescut substanțial (peste 16%) în intervalul 2000-2010, iar această

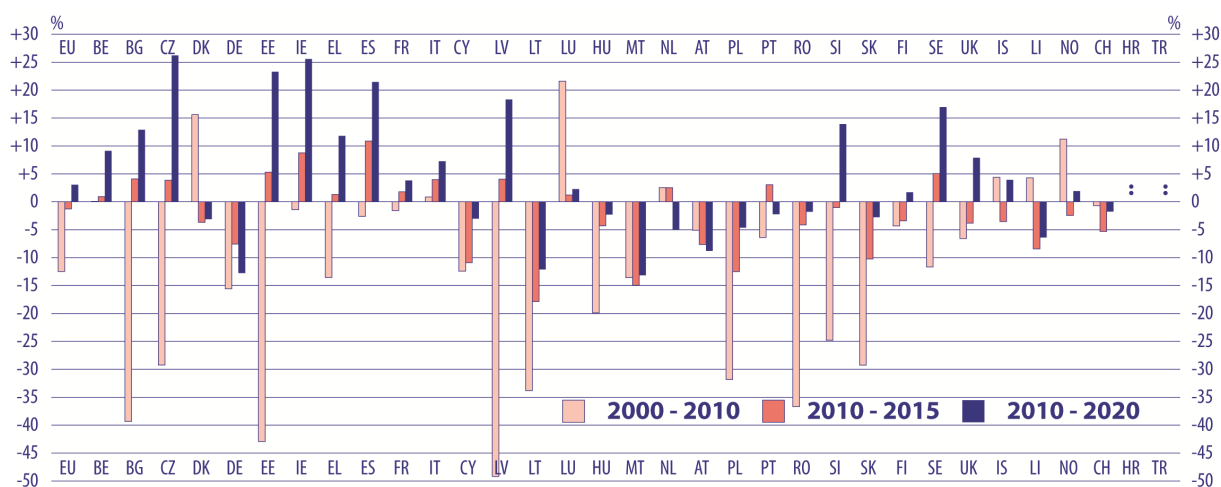

tendență va continua până în 2020 cu o rată anuală de creștere și mai mare în Irlanda, dar cu cifre relativ stabile în Spania.

Când se compară proiecțiile pentru 2015 și 2020 în Italia, Letonia, Ungaria și România, se așteaptă o reducere a populației de 5-9 ani după o perioadă de creștere între 2010 și 2015.

Pe termen lung, estimarea pentru UE-27 arată că în 2020 numărul de elevi la nivel ISCED 1 va fi ușor mai scăzut decât în 2000 (-3%). Această tendință este mai pronunțată în Germania, Letonia, Lituania și Malta, unde se prevede un declin ce depășește 20% între 2000 și 2020 și, într-o măsură mai mică, în Ungaria, Austria, Polonia, România și Slovacia, unde numărul de elevi se așteaptă să scadă cu peste 15%.

◆ **Figura A4: Modificări recente și proiecții ale populației pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 2000-2020**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2000-2010	-12,5	0,1	-39,3	-29,2	15,6	-15,6	-42,9	-1,4	-13,5	-2,6	-1,6	0,9	-12,4	-49,2	-33,8	21,6	-19,9
2010-2015	-1,3	0,9	4,1	3,8	-3,7	-7,6	5,3	8,8	1,3	10,9	1,8	4,0	-10,9	4,0	-17,9	1,2	-4,3
2010-2020	3,1	9,1	12,9	26,2	-3,1	-12,8	23,3	25,6	11,8	21,4	3,8	7,3	-3,0	18,3	-12,1	2,3	-2,3
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
2000-2010	-13,6	2,5	-5,1	-31,8	-6,4	-36,7	-24,8	-29,2	-4,3	-11,7	-6,6	4,4	4,3	11,2	-0,7	:	:
2010-2015	-14,9	2,5	-7,7	-12,5	3,0	-4,1	-1,0	-10,2	-3,4	5,0	-3,8	-3,5	-8,4	-2,5	-5,3	:	:
2010-2020	-13,2	-5,0	-8,8	-4,6	-2,2	-1,8	13,9	-2,8	1,7	16,9	7,9	3,9	-6,4	1,9	-1,8	:	:

Sursă: Eurostat, Statistici demografice (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Vezi figura A3.

Proiecțiile Eurostat identifică și o creștere în jur de 3% a numărului de tineri în grupa de vârstă 10-14 ani, în UE-27, până în 2020, dar cifrele vor fi tot cu aproximativ 10% mai mici decât în anul 2000.

În perioada 2010-2020, Germania, Lituania și Malta se așteaptă la cea mai mare scădere a populației de tineri cu vârsta de 10-14 ani, cu rate mai mari de 12%, fiind urmate de Austria (8,8%), Liechtenstein (6%), Olanda și Polonia (în jur de 5%).

La cealaltă extremă, în țări precum Republica Cehă, Estonia, Spania și Irlanda, se anticipează o creștere de peste 20%, în timp ce în Bulgaria, Grecia, Letonia, Slovenia și Suedia, creșterea va fi de peste 10%. În toate aceste țări, creșterea populației tinere vine după un deceniu care a cunoscut un declin puternic, cu cele mai mari scăderi în Letonia (-49%) și Bulgaria (-39%).

În perioada 2000-2020, populația din grupa de vârstă 10-14 ani va crește cu peste 10% în Danemarca, Irlanda, Spania, Luxemburg și Norvegia. Totuși, creșterea în Danemarca, Luxemburg și

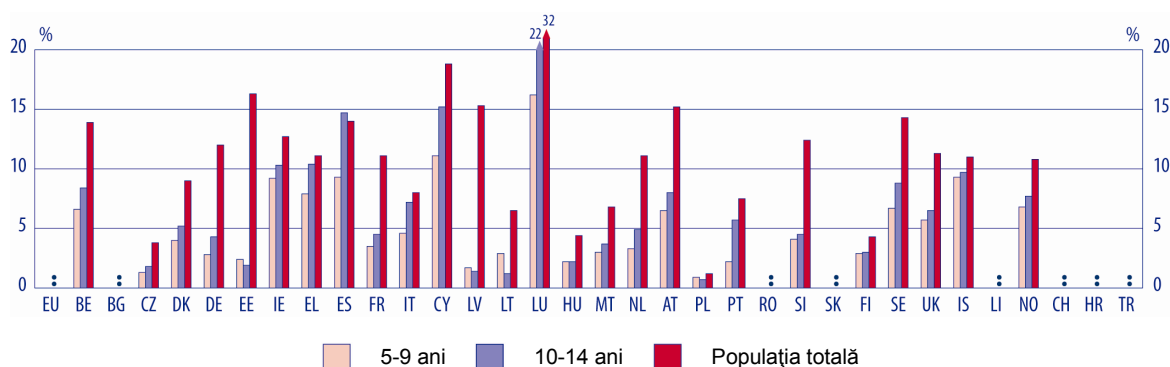
Norvegia a avut loc în principal în perioada 2000-2010; în Spania și Irlanda, aceasta va fi consecința creșterii semnificative anterioare a populației de 5-9 ani din cursul deceniului precedent.

PROPORȚIA TINERILOR NĂSCUȚI ÎN STRĂINĂTATE ÎN GRUPELE DE VÂRSTA 5-9 ANI ȘI 10-14 ANI ESTE MAI MICĂ DECÂT PROPORȚIA CELOR NĂSCUȚI ÎN STRĂINĂTATE ÎN CADRUL POPULAȚIEI TOTALE

În 2010, în majoritatea țărilor europene, proporția populației născute în străinătate s-a situat undeva între 10% și 20%. Luxemburg a înregistrat cel mai înalt procent, în jur de 32%, urmând apoi Estonia, Cipru, Letonia și Austria, unde procentul variază între 15% și 19%. Totuși, într-o treime din țările UE, procentul nu a depășit 10%. Polonia a fost țara cu cel mai mic număr de persoane născute în străinătate, cu un procent de 1,2%.

În același an, în aproape toate statele pentru care sunt disponibile date, proporția tinerilor cu vârsta de 5-9 ani care s-au născut în străinătate a fost sub 10% din populația totală de aceeași vârstă. Cele mai scăzute procente au fost în Republica Cehă, Letonia și Polonia, unde nu au depășit 2%. Excepțiile au fost Cipru și Luxemburg, cu un procent în jur de 11%, respectiv 16%.

◆ Figura A5: Procentul populației născute în străinătate în grupele de vârstă 5-9 ani și 10-14 ani și în cadrul populației totale, 2010

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
5-9 ani	:	6,6	:	1,3	4,0	2,8	2,4	9,2	7,9	9,3	3,5	4,6	11,1	1,7	2,9	16,2	2,2
10-14 ani	:	8,4	:	1,8	5,2	4,3	1,9	10,3	10,4	14,7	4,5	7,2	15,2	1,4	1,2	22,4	2,2
Total	:	13,9	:	3,8	9,0	12,0	16,3	12,7	11,1	14,0	11,1	8,0	18,8	15,3	6,5	32,5	4,4
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
5-9 ani	3,0	3,3	6,5	0,9	2,2	:	4,1	:	2,9	6,7	5,7	9,3	:	6,8	:	:	:
10-14 ani	3,7	4,9	8,0	0,7	5,7	:	4,5	:	3,0	8,8	6,5	9,7	:	7,7	:	:	:
Total	6,8	11,1	15,2	1,2	7,5	:	12,4	:	4,3	14,3	11,3	11,0	:	10,8	:	:	:

Sursă: Eurostat, Statistici demografice (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Sursele de date sunt reprezentate de înregistrări administrative sau anchete naționale. Pentru unele serii de date, se aplică metode de estimare statistică, bazate în principal pe date din recensământ, date referitoare la imigrație și statistici vitale. „Țara nașterii” este țara de reședință (în limitele teritoriale actuale, dacă există informații disponibile) a mamei la momentul nașterii sau, implicit, țara (în limitele teritoriale actuale, dacă există informații disponibile) în care a avut loc nașterea. Proporția celor născuți în străinătate în cadrul populației totale este calculată împărțind populația totală a celor născuți în străinătate la populația totală de la data de 1 ianuarie și înmulțind rezultatul cu 100.

Proporția celor cu vârsta sub 15 ani născuți în străinătate este obținută împărțind populația celor din grupele de vârstă 0-9 ani și 10-14 ani născuți în străinătate la populația totală din grupele de vârstă 0-9 ani și 10-14 ani și înmulțind rezultatul cu 100.

În general, proporțiile tinerilor născuți în străinătate au fost ușor mai mari în grupa de vârstă 10-14 ani decât în grupa 5-9 ani. În Irlanda și Grecia, înregistrările au totalizat ușor peste 10%, în timp ce în Spania și Cipru, procentele au fost în jur de 15%, crescând la aproximativ 22% în Luxemburg.

În aproape toate țările, proporția tinerilor cu vârsta de 5-9 ani și 10-14 ani care s-au născut în străinătate este mai mică decât cea a celor născuți în străinătate în cadrul populației totale. Acest lucru poate fi consecința scăderii recente a fluxurilor de imigranți. Cea mai mare diferență se observă în Letonia și Estonia, unde numărul celor născuți în străinătate în grupele de vârstă 5-9 ani și 10-14 ani a fost de 6 până la 11 ori mai mic decât numărul celor născuți în străinătate din populația totală. Singura excepție a fost Spania, unde proporția tinerilor în grupa de vârstă 10-14 ani născuți în străinătate a fost ușor mai mare cu 0,7% în comparație cu ponderea în populația totală.

ÎN MULTE ȚĂRI, DURATA PREVIZIBILĂ A EDUCAȚIEI A CRESCUT UȘOR ÎN ULTIMII ANI

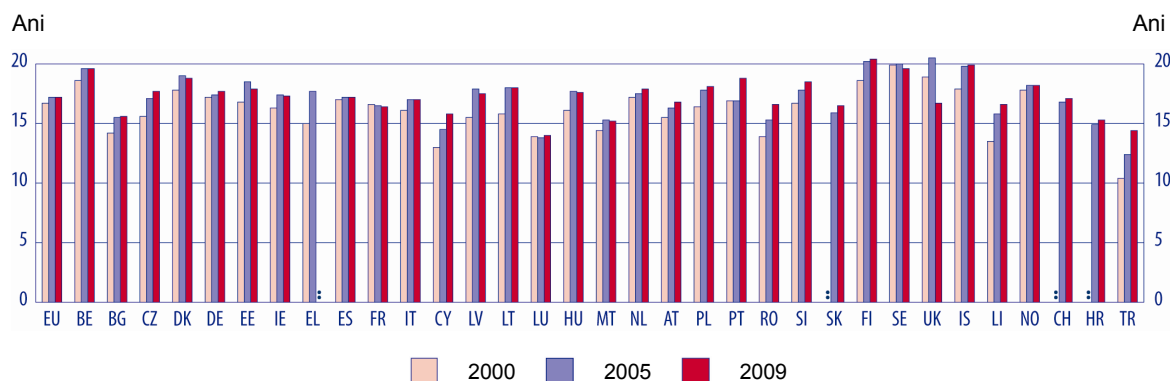
Una dintre condițiile creării unei populații bine educate este o creștere a duratei educației. Durata previzibilă a educației este o estimare a numărului de ani pe care se anticipează că un copil de cinci ani îi va petrece în mod normal în sistemul de educație în cursul vieții sale, dacă tiparele actuale de înscriere în învățământ rămân neschimbate. Durata previzibilă a educației poate fi folosită pentru previziuni legate de tiparele viitoare de înscriere în învățământ în conformitate cu modelele actuale și constituie un mijloc de comparare a ratelor participării la educație din mai multe țări (Eurydice 2009a, p. 106).

Deși durata medie a educației în UE-27 (17,2 ani) nu s-a modificat între 2005 și 2009, în majoritatea țărilor europene, durata previzibilă a educației a crescut ușor. Această creștere a fost în jur de doi ani în Portugalia și Turcia și de peste un an în Cipru și România. Cea mai semnificativă scădere în ceea ce privește durata previzibilă a educației (aproape patru ani) s-a înregistrat în Regatul Unit, dar aceasta este cauzată parțial de o modificare metodologică prin care datele raportate după 2006 includ doar cursurile cu durata de cel puțin un semestru în învățământul secundar superior și post-secundar (niveluri ISCED 3 și 4).

În 2009, cea mai lungă durată previzibilă a educației a fost observată în Belgia, Finlanda, Suedia și Islanda, de aproximativ 20 ani. Spre deosebire de acestea, în Luxemburg și Turcia, durata previzibilă a educației a fost cea mai scurtă, în jur de 14 ani, totuși mulți dintre elevii din Luxemburg își continuă studiile în străinătate și nu sunt înregistrați în datele prezente.

Aceste date trebuie să fie interpretate prin referire la durata învățământului obligatoriu (vezi figura B2), tendința de continuare a studiilor (vezi figura C6), măsura în care elevii sau studenții repetă ani de școală sau de studii, proporția cursanților cu frecvență redusă și existența unor programe de educație a adulților.

◆ **Figura A6: Durata previzibilă a educației pentru copiii în vârstă de 5 ani (ISCED 0-6), 2000-2009**

An	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2000	16,7	18,6	14,2	15,6	17,8	17,2	16,8	16,3	15,0	17,0	16,6	16,1	13,0	15,5	15,8	13,9	16,1
2005	17,2	19,6	15,5	17,1	19,0	17,4	18,5	17,4	17,7	17,2	16,5	17,0	14,5	17,9	18,0	13,8	17,7
2009	17,2	19,6	15,6	17,7	18,8	17,7	17,9	17,3	:	17,2	16,4	17,0	15,8	17,5	18,0	14,0	17,6
An	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
2000	14,4	17,2	15,5	16,4	16,9	13,9	16,7	:	18,6	19,9	18,9	17,9	13,5	17,8	:	:	10,4
2005	15,3	17,5	16,3	17,8	16,9	15,3	17,8	15,9	20,2	20,0	20,5	19,8	15,8	18,2	16,8	14,9	12,4
2009	15,2	17,9	16,8	18,1	18,8	16,6	18,5	16,5	20,4	19,6	16,7	19,9	16,6	18,2	17,1	15,3	14,4

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Durata previzibilă a educației reprezintă o estimare a numărului de ani pe care se anticipează că un copil de 5 ani îi va petrece în mod normal în sistemul de educație în cursul vieții sale, dacă tiparele actuale rămân neschimbate. Luând în considerare și ratele anuale de înscriere pentru toate vârstele obținem o estimare a numărului de ani de educație de-a lungul vieții. Acest tip de estimare va fi corect dacă tiparele actuale privind înscrierile rămân neschimbate. Estimările se bazează pe datele referitoare la efective, ceea ce înseamnă că nu se face distincție între studiile cu frecvență redusă și învățământul la zi.

Ratele nete de înscrieri se calculează împărțind numărul de elevi/studenți de o anumită vârstă sau dintr-o anumită grupă de vârstă (corespunzătoare nivelurilor ISCED 0-6) la numărul de persoane de aceeași vârstă sau din aceeași grupă de vârstă din cadrul populației. Pentru elevii a căror vârstă este „necunoscută”, rata netă de înscrieri a fost estimată împărțind numărul acestora la populația totală cu vârsta de 5-64 de ani și înmulțind cu 60 (de ani).

Note naționale specifice

Belgia: Datele pentru 2005 lipsesc. Datele prezentate sunt din 2006. Datele exclud instituțiile particulare independente și informațiile referitoare la comunitatea germanofonă.

Germania: Programele de cercetare aprofundată din învățământul superior (nivel ISCED 6) sunt excluse.

Grecia: Datele sunt din 2008.

Cipru, Malta și Liechtenstein: Nu sunt incluși studenții din străinătate.

Luxemburg: Cei mai mulți studenți studiază în străinătate și nu sunt incluși. Multe persoane înscrise la alte niveluri ISCED studiază de asemenea în străinătate și sunt prin urmare înscrise în datele privind populația, dar nu și în cele referitoare la cifrele de școlarizare. În cazul nivelului ISCED 5, lipsesc datele pe vârste.

Regatul Unit: Întrerupere în seria temporală după modificarea metodologică din 2006 – doar cei care participă la cursuri cu durată de cel puțin un semestru sunt incluși la nivelurile ISCED 3 și 4.

ORGANIZARE

SECȚIUNEA I – STRUCTURI

OFERTA COMUNĂ PÂNĂ LA SFÂRȘITUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR INFERIOR

Se pot distinge trei modele organizaționale diferite ale învățământului obligatoriu în Europa. Acestea pot fi definite după cum urmează: structura unică de învățământ (învățământ primar și învățământ secundar inferior combinate); învățământ primar (ISCED 1) urmat de o perioadă de învățământ secundar integrat (ISCED 2) corespunzător unei oferte „comune centrale” și învățământ primar urmat de învățământ secundar diferențiat realizat prin filiere educaționale distincte.

În zece țări, învățământul obligatoriu general este asigurat în școli organizate după modelul structurii unice, fără tranziție între nivelul primar și cel secundar inferior. În aceste cazuri, sfârșitul învățământului cu structură unică coincide cu sfârșitul învățământului obligatoriu, exceptând Bulgaria și Slovacia, unde învățământul obligatoriu se termină cu un an mai târziu.

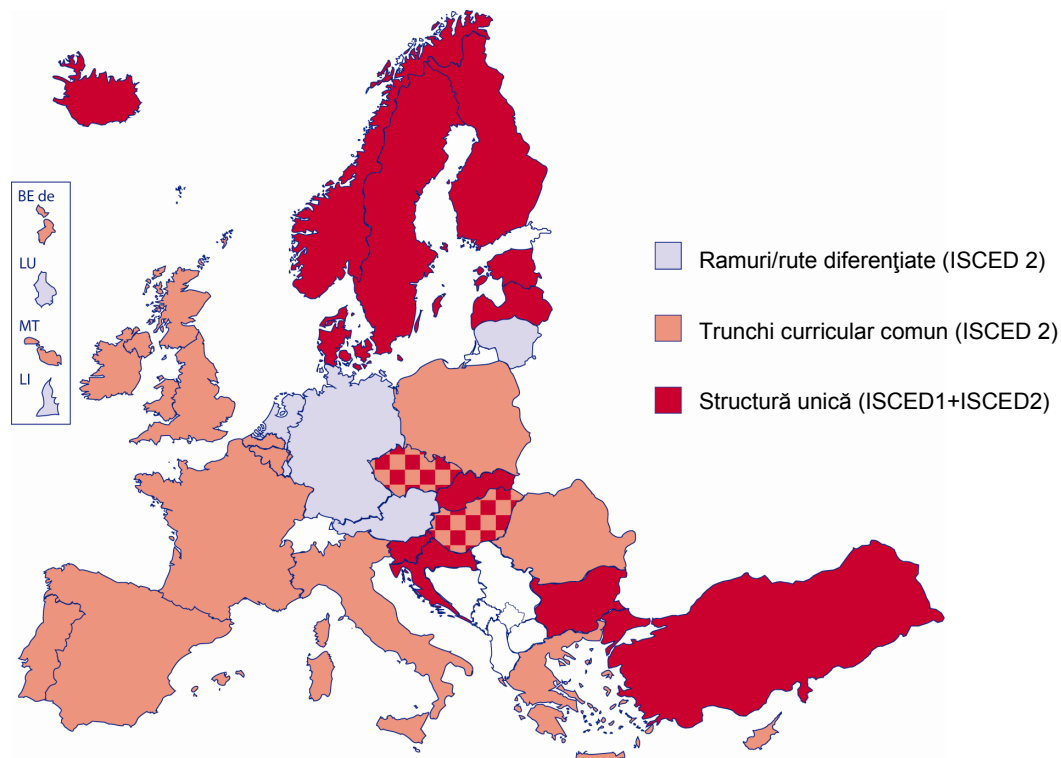
În aproape jumătate dintre toate țările europene, după învățământul primar toți elevii urmează același curriculum al trunchiului comun pe parcursul învățământului secundar inferior, până la 15 sau 16 ani. În opt dintre aceste țări sau regiuni, sfârșitul învățământului secundar inferior coincide cu sfârșitul învățământului obligatoriu la zi. Curriculumul comun este menținut până la 16 ani în Malta, Polonia și în Regatul Unit. Totuși, în Belgia, învățământul secundar inferior se termină la vârsta de 14 ani, dar învățământul la zi rămâne obligatoriu până la vârsta de 15 ani.

În Republica Cehă, Ungaria și Slovacia, învățământul obligatoriu este organizat într-o structură unică până la vârsta de 14 sau 15 ani, dar de la 10 sau 11 ani, elevii din aceste țări pot, în anumite etape ale parcursului școlar, să se înscrie în instituții distincte care asigură învățământ secundar inferior și superior.

În alte țări totuși, la începutul învățământului secundar inferior sau în alt moment pe parcurs, părinții trebuie să aleagă (sau școlile decid) o filieră educațională sau un anumit tip de școlarizare pentru elevi. Acest lucru se întâmplă de la vârsta de 10 ani în cele mai multe landuri din Germania și Austria, la vârsta de 11 ani în Liechtenstein și la vârsta de 12 ani în Luxemburg și Olanda.

Deși elevii din Germania frecventează diferite școli, aceștia urmează programe școlare compatibile în totalitate în primii doi ani astfel că se poate amâna selecția unei anumite specializări. În Olanda, elevii învață după un trunchi curricular comun, de obicei în primii doi ani de învățământ secundar în cadrul filierei VMBO și timp de trei ani în cadrul rutelor HAVO și VWO. În trunchiul curricular comun sunt specificate competențele minime pe care trebuie să le dobândească toți elevii, deși nivelul studiilor poate varia în funcție de tipul de școală. Cele trei tipuri de școli de învățământ secundar din Liechtenstein oferă același curriculum comun de bază, dar în cadrul *Realschule* sau *Gymnasium*, curriculumul include elemente suplimentare.

◆ **Figura B1: Principalele modele de învățământ primar și învățământ secundar inferior în Europa (ISCED1-2), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Această figură rezumă informațiile din lucrarea *Structura sistemelor de educație din Europa* publicată în fiecare an de Eurydice, dar exclude programele de învățământ special pentru adulți. Cea mai recentă versiune a broșurii se găsește pe: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/tools/108_structure_education_systems_RO.pdf

Note naționale specifice

Bulgaria: Primul an al programelor *Profilirana Gimnazia* și *Profesionalna Gimnazia/Technikum* începe în paralel cu ultimul an al programului principal de educație cu structură unică.

Republica Cehă, Spania și Slovacia: Specializările de muzică și arte care funcționează în paralel cu programele de învățământ secundar inferior nu sunt incluse în figură.

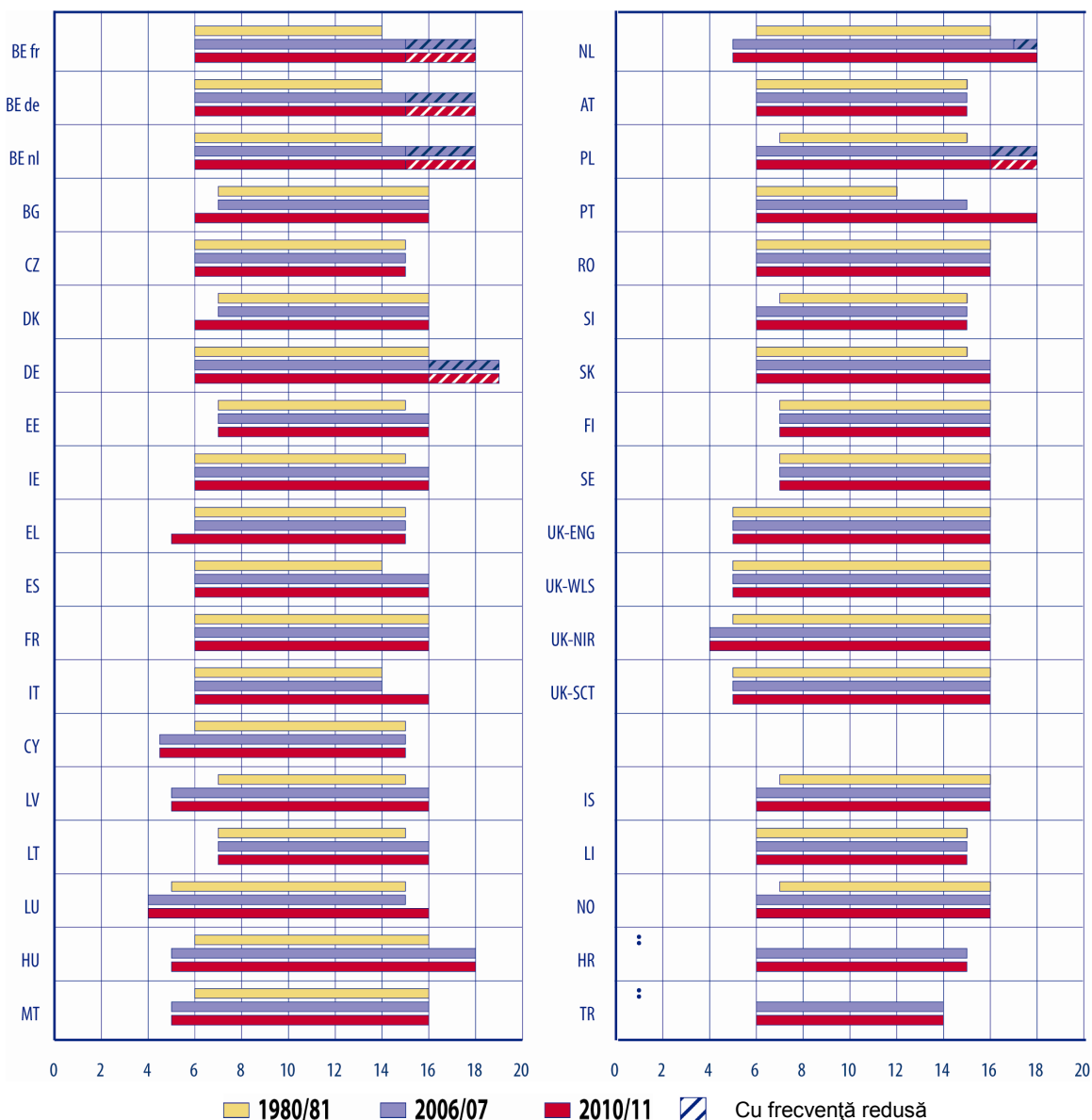
Letonia: Elevii care au 15 ani și nu dețin un certificat de învățământ de bază (învățământ primar și secundar inferior integrate) pot urma acest tip de educație prin programul de învățământ profesional de bază din cadrul *Profesionālās izglītības iestāde* până la vârsta de 18 ani.

O TENDINȚĂ GENERALĂ DE CREȘTERE A DURATEI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI OBLIGATORIU LA ZI

În Europa, învățământul obligatoriu la zi are durata de minim 8 ani, totuși, în marea majoritate a țărilor, durata este între nouă și zece ani. În câteva țări, durata este și mai mare: 11 ani în Letonia, Luxemburg, Malta și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Scoția), 12 ani în Portugalia și Regatul Unit (Irlanda de Nord) și 13 ani în Ungaria și Olanda.

Învățământul obligatoriu începe în cele mai multe țări la nivel primar (de obicei, la vârsta de 5-6 ani). În Bulgaria, Grecia, Cipru, Letonia, Luxemburg, Ungaria și Polonia, învățământul obligatoriu cuprinde și nivelul preșcolar, iar copiii (cu vârsta de patru/cinci sau șase ani) sunt obligați să participe la programe de învățământ preșcolar concepute, în primul rând, pentru a-i familiariza pe copiii foarte mici cu un mediu similar celui școlar. În Olanda, Malta și Regatul Unit, învățământul obligatoriu începe de asemenea la vârsta de patru sau cinci ani, dar copiii sunt integrați direct în programele de învățământ primar (pentru mai multe informații despre ratele participării pe vârste, vezi figura C2).

◆ **Figura B2: Durata învățământului obligatoriu în Europa 1980/1981-2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Belgia: Învățământul obligatoriu la zi se sfârșește la vârsta de 16 ani pentru elevii care nu au finalizat prima etapă a învățământului secundar.

Olanda: În funcție de școala frecventată, învățământul secundar inferior se sfârșește la vârsta de 15 ani (VWO, HAVO) sau 16 ani (MAVO, VBO și VMBO). Învățământul obligatoriu se termină la sfârșitul anului școlar în care elevii împlinesc 18 ani sau când au dobândit o calificare de bază (un certificat VWO, HAVO sau MBO-2), care poate fi obținută la vârsta de 17 ani.

Liechtenstein: Este obligatoriu un an de învățământ preșcolar pentru copiii proveniți dintr-un mediu lingvistic diferit.

Sfârșitul învățământului obligatoriu la zi coincide deseori cu tranziția de la învățământul secundar inferior la cel secundar superior sau cu sfârșitul școlarizării cu structură unică (vezi figura B1). Totuși, în unele țări (Belgia, Bulgaria, Franța, Irlanda, Italia Olanda, Austria, Slovacia, Regatul Unit (Anglia, Țara Gallilor și Irlanda de Nord) și Liechtenstein (pentru *Gymnasium*)), tranziția de la învățământul secundar inferior la învățământul secundar superior are loc cu unul sau doi ani înainte de terminarea învățământului obligatoriu. În Ungaria, Olanda și Portugalia, școlarizarea obligatorie acoperă în totalitate nivelul secundar superior. În Belgia, Germania și Polonia, nivelul secundar superior este de asemenea acoperit de școlarizarea obligatorie. După vârsta de 15 sau 16 ani, tinerii sunt obligați să urmeze cel puțin un program de formare cu frecvență redusă cu durata de doi sau trei ani.

O tendință generală de extindere a duratei învățământului obligatoriu pentru a garanta achiziția unor competențe de bază s-a observat în aproape toate sistemele de învățământ începând din 1980. Diversele reforme care au fost întreprinse includ extinderea școlarizării obligatorii în scopul reducerii ratelor abandonului școlar și, în câteva cazuri, pentru a se asigura că toți elevii obțin un certificat de învățământ de bază. În zece țări, învățământul obligatoriu începe cu un an mai devreme (chiar cu doi în cazul Letoniei). La cealaltă extremitate, treisprezece țări au extins durata învățământului obligatoriu cu un an sau doi, și cu trei ani în Portugalia în urma reformelor recente. S-a extins și conceptul de învățământ obligatoriu cu frecvență redusă. În Belgia, Germania și Polonia, învățământul obligatoriu durează acum cu trei sau patru ani mai mult comparativ cu anii 1980. În Olanda, învățământul obligatoriu cu frecvență redusă care a funcționat în ultimul deceniu a fost transformat acum în învățământ la zi care se încheie la sfârșitul anului școlar în care elevii împlinesc vârsta de 18 ani sau când dobândesc o calificare de bază. Mai multe informații despre ratele participării la învățământul preșcolar, primar și secundar se găsesc în figurile C2 și C3.

OFERTA SEPARATĂ PENTRU GRUPE DE VÂRSTĂ DIFERITE ESTE CEA MAI RĂSPÂNDITĂ FORMĂ DE EDUCAȚIE TIMPURIE

În toate țările europene, există o formă de educație timpurie subvenționată de stat și acreditată pentru copiii cu vârstă mai mică decât vârsta la care începe învățământul obligatoriu. În Europa se disting două modele organizaționale principale pentru serviciile de educație timpurie: faza unică și faza duală. Totuși, în unele țări se găsește o combinație între cele două modele.

În primul model, oferta pentru copiii mici se asigură într-un cadru unitar, cu o organizare unică pentru toți copiii care nu au încă vârsta de școală primară. Fiecare unitate are doar o echipă managerială pentru copiii din toate grupele de vârstă și membrii personalului care răspund de educația copiilor în general au aceleași calificări și niveluri salariale, indiferent de vârsta copiilor pe care îi au în grijă.

Slovenia, Islanda și Norvegia au adoptat modelul fazei unice pentru toate serviciile de educație timpurie până la nivelul învățământului primar. În alte țări nordice și în Grecia, Cipru, Letonia și Lituania, pe lângă organizarea unitară există și programe pregătitoare pentru învățământul primar (având de obicei durata de un an și adresându-se copiilor cu vârsta de 5 sau 6 ani), care sunt diferite de cele pentru copiii mai mici. Aceste programe pregătitoare pot fi organizate în aceleași unități ca cele pentru copiii mai mici, în unități separate sau în școlile primare.

În Danemarca și în Spania, organizarea unitară (care se ocupă de toți copiii cu vârsta până la șase ani) există alături de unități care funcționează după modelul fazei duale adresate copiilor cu vârsta până la trei ani (Spania) sau de la trei la șase ani. În Danemarca, o reformă recentă le cere autorităților locale să garanteze servicii de asistență în cursul zilei pentru toți copiii de la vârsta de 26 de săptămâni până la vârsta școlară. În Spania, învățământul preșcolar (*educación infantil*) constituie primul nivel al sistemului spaniol de educație, începând de la primele luni de viață până la vârsta de șase ani, când școlarizarea devine obligatorie. Există școli doar pentru copiii de 0-3 ani (primul ciclu al învățământului preșcolar), care apoi frecventează școli unde se organizează atât al doilea ciclu al învățământului preșcolar, cât și învățământul primar. Cele mai multe programe sunt publice sau subvenționate, iar comunitățile autonome au datoria de a se asigura că familiile au acces la programele pe care le doresc.

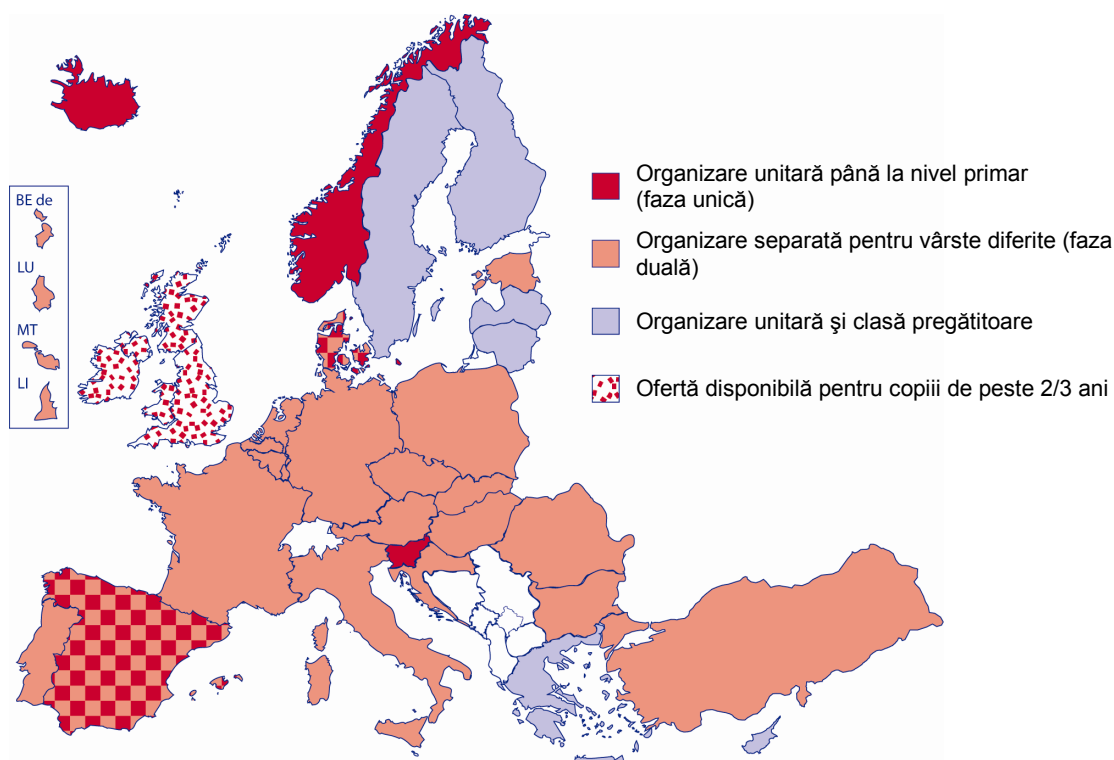
Cele mai multe țări europene, totuși, urmează al doilea model, cel dual, în care educația timpurie, finanțată de stat și acreditată, este distinctă în funcție de vârsta copiilor. Și organismul responsabil de formularea de politici și implementarea programelor diferă de obicei în funcție de etapă. Copiii cu vârsta între trei și șase ani sunt de regulă integrați în structuri care fac parte din sistemul național de educație (ISCED 0). În Belgia și Franța, copiii de la vârsta de doi ani și jumătate (în Franța, de la

vârsta de doi ani uneori) intră în sistemul învățământului de masă. În Luxemburg, unde învățământul obligatoriu începe la vârsta de patru ani, autoritățile locale sunt obligate prin lege, din septembrie 2009, să asigure învățământul preșcolar al copiilor cu vârsta de 3 ani.

Indiferent de modelul adoptat, în multe țări oferta pentru copiii mai mici (până la vârsta de trei ani) este supusă variațiilor locale. Deseori autoritățile locale sunt în totalitate responsabile de decizia referitoare la organizarea serviciilor subvenționate. Aceasta este situația în Grecia, Italia, Austria, Liechtenstein și în aproape toate țările din Europa Centrală și de Est. Mai multe detalii despre accesul și taxele plătite în cazul educației timpurii sunt prezentate în figura D6, iar măsurile de sprijin financiar pentru părinți sunt prezentate în figura D7.

● **Figura B3: Principalele modele de servicii acreditate și/sau subvenționate de educație timpurie, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Sunt incluse toate serviciile de educație timpurie cu bază instituțională, recunoscute și acreditate, din sectorul public și sectorul privat subvenționat, chiar dacă nu sunt folosite la scară largă. Nu este inclusă totuși creșterea și educarea copiilor acasă. „Organizarea unitară” se adresează de obicei copiilor cu vârsta între 0/1 an și 5/6 ani și presupune o singură fază pentru toți copiii de vârstă preșcolară. Organizarea separată implică programe distincte pentru grupe diferite de vârstă, care variază de la țară la țară, dar acoperă de regulă grupele de 0/1 an până la 2/3 ani și 3/4 ani până la 5/6 ani. „Clasa pregătitoare” se referă la oferta cu durată de 1 an din școlile primare înainte de trecerea la nivelul ISCED 1.

Pentru informații detaliate despre structurile organizaționale, pe țări și vârste, consultați figura 3.1 din raportul „Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities”, Eurydice (2009).

Note naționale specifice

Grecia: Organizarea unitară se referă la *Vrefonipiaki Stathmi*, iar clasa pregătitoare la *Nipiagogeia*.

Austria: Pot exista și alte forme de organizare, dacă există nevoi specifice la nivel local.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Sunt disponibile locuri finanțate în întregime (gratuite) pentru toți copiii începând de la trei ani și pentru unii copii dezavantajați de la doi ani. În Irlanda de Nord, pot fi disponibile locuri și pentru alte categorii de copii cu vârsta de doi ani. Locurile gratuite sunt asigurate în cadrul unor structuri publice, particulare și voluntare, ce includ: structuri doar pentru nivelul ISCED 0; școli primare (pentru ISCED 0 și ISCED 1); și structuri care se ocupă și de copii mai mici (organizare unitară). Deși nu există drepturi generale care să garanteze accesul la educație timpurie pentru copiii cu vârsta sub trei ani, părinții pot plăti pentru servicii de îngrijire adresate copiilor mai mici, de exemplu, într-o creșă particulară cu program de zi și pot deveni eligibili pentru un loc finanțat cu program redus în cadrul aceleiași structuri atunci când copilul ajunge la vârsta de trei ani.

Croația: Pe lângă modelul dual din învățământul preșcolar, care este frecventat de peste 60% din populația preșcolară, există și programe pregătitoare pentru învățământul primar pentru copiii care nu frecventează programele preșcolare obișnuite. Aceste programe au durata de 1 an (înainte de a începe învățământul primar) și sunt organizate atât în unități preșcolare, cât și în școli primare.

MAREA MAJORITATE A ELEVILOR EUROPENI FRECVENTEAZĂ ȘCOLI PUBLICE

În aproape toate țările din Europa, marea majoritate a elevilor (82%) frecventează instituții publice de învățământ, dar în Irlanda, Letonia, Lituania, România și Croația peste 98% dintre toți elevii sunt înscriși în școli publice.

În medie, 14% dintre elevii din învățământul primar până la învățământul secundar superior sunt educați în școli particulare (atât subvenționate (dependente de stat), cât și independente). Cel mai mare procent de elevi care învață în instituții particulare se remarcă în Belgia (comunitățile franceză și flamandă), unde 47,2% și 62,7% dintre elevi frecventează instituții particulare subvenționate (dependente de stat). Frecventarea instituțiilor particulare subvenționate (dependente de stat) este de asemenea răspândită în Spania, Franța, Malta (între 21 și 26%) și Regatul Unit (15,8%).

Instituțiile de învățământ particulare independente care primesc mai puțin de 50% din fonduri de la sectorul public reprezintă, în medie, doar 2,9% din numărul de înscrieri. Totuși, deoarece nu sunt disponibile date sigure despre distribuția elevilor în instituții particulare subvenționate (dependente de stat) și instituții particulare independente pentru toate țările, aceste cifre pot fi subestimate. Portugalia are cel mai mare procent de elevi în instituții particulare independente (13,4%), urmată de Cipru (12,5%), Luxemburg (8,3%), Malta (7%), și Grecia (6,1%).

În perioada 2000-2009, în țările din Europa Centrală și de Est, procentul elevilor din instituțiile particulare aproape s-a dublat sau s-a triplat, dar trebuie să ținem cont că valoarea de plecare era foarte scăzută. Totuși, cea mai mare creștere a numărului de elevi din instituții particulare s-a înregistrat în Suedia (unde numărul aproape s-a triplat) și Islanda (unde s-a dublat). Din 2006, proporția elevilor din instituțiile particulare a rămas aproape constantă, doar cu o creștere ușoară de 1,1% la nivel european. Această creștere s-a datorat în mare măsură creșterii continue a numărului de elevi în sectorul particular în Cipru, Ungaria, Portugalia, Suedia și Islanda.

Notă explicativă (Figura B4)

O instituție este clasificată drept publică dacă se află sub controlul direct al autorităților publice. Instituțiile particulare sunt fie subvenționate (dependente de stat), fie independente, în funcție de finanțarea principală. Sunt subvenționate (dependente de stat) dacă primesc peste 50% din finanțare de la autoritățile publice. Instituțiile particulare independente primesc mai puțin de 50% din finanțare din sectorul public.

Note naționale specifice

EU: Media este calculată pe baza țărilor cu date disponibile.

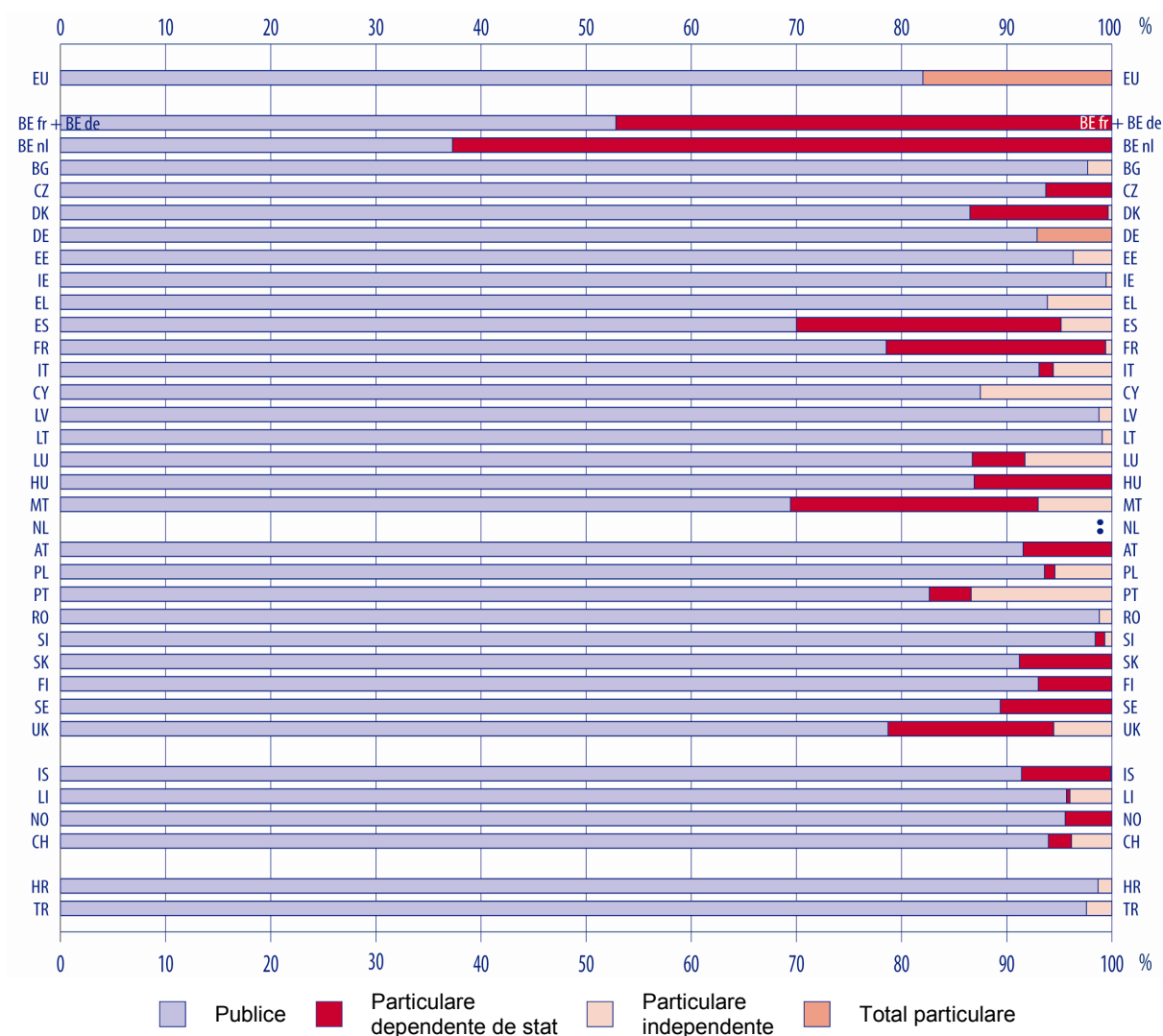
Belgia (BE fr, BE nl): Datele exclud instituțiile particulare independente.

Grecia: Date din 2008.

Regatul Unit: Deși școlile din sectorul public asigură școlarizarea majorității copiilor până la vârsta de 16 ani, datele reflectă și programele de educație a adulților la nivel ISCED 3, care se desfășoară în principal în colegii de educație a adulților, adică în instituții particulare dependente de stat. Datele sunt influențate și de modificarea metodologiei de raportare în vederea unei alinieri mai bune cu recomandările internaționale referitoare la raportare.

SECȚIUNEA I – STRUCTURI

● **Figura B4: Distribuția elevilor care frecventează școli publice, școli particulare subvenționate (dependente de stat) și școli particulare independente la nivel de învățământ primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2009**

	EU	BE fr/ BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	
Instituții publice	82,0	52,8	37,3	97,7	93,7	86,5	92,9	96,3	99,4	93,9	70,0	78,5	93,1	87,5	98,8	99,1	86,7	
Instituții particulare, dependente de stat	10,2	47,2	62,7	:	6,3	13,1	:	:	:	:	25,2	20,9	1,3	:	:	:	5,0	
Instituții particulare, independente	2,9	:	:	2,3	:	0,4	:	3,7	0,6	6,1	4,8	0,6	5,6	12,5	1,2	0,9	8,3	
Toate instituțiile particulare TOTAL	14,1	47,2	62,7	2,3	6,3	13,5	7,1	3,7	0,6	6,1	30,0	21,5	6,9	12,5	1,2	0,9	13,3	
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Instituții publice	86,9	69,4	:	91,6	93,6	82,6	98,8	98,4	91,2	93,0	89,4	78,7	91,4	95,7	95,6	94,0	98,7	97,6
Instituții particulare, dependente de stat	13,1	23,6	:	8,4	1,0	4,0	:	0,9	8,8	7,0	10,6	15,8	8,5	0,3	4,4	2,2	:	:
Instituții particulare, independente	:	7,0	:	:	5,4	13,4	1,2	0,7	:	:	5,5	0,1	4,0	:	3,8	1,3	2,4	
Toate instituțiile particulare TOTAL	13,1	30,6	:	8,4	6,4	17,4	1,2	1,6	8,8	7,0	10,6	21,3	8,6	4,3	4,4	6,0	1,3	2,4

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

ELEVII DIN SECTORUL PUBLIC SUNT ÎN PRINCIPAL REPARTIZAȚI LA O ANUMITĂ ȘCOALĂ, DAR PĂRINȚII POT SOLICITA O ȘCOALĂ ALTERNATIVĂ

În școlile publice și, în multe cazuri, în școlile particulare subvenționate (dependente de stat), autoritățile din domeniul educației repartizează elevii în diferite moduri. Totuși, părinții pot indica uneori școala pe care o preferă pentru copilul lor sau pot solicita o alternativă la repartizarea inițială. Când o școală a atins capacitatea maximă de înscrieri, autoritățile publice direcționează de obicei elevii spre alte școli folosind diferite criterii.

Părinții, precum și autoritățile din domeniul educației din majoritatea țărilor europene pot avea posibilitatea de a influența deciziile legate de repartizarea elevilor în școlile publice și școlile dependente de stat, deși într-o măsură care variază. În o treime dintre toate țările, elevii sunt de obicei repartizați la o școală din cartierul/localitatea lor, dar părinții pot alege o alternativă. Acolo unde este permisă o astfel de alegere, școlile nu pot refuza admiterea sau să acorde prioritate acestor copii în detrimentul celor care locuiesc în cartierul/localitatea lor.

În România și Estonia, toți elevii au garantat un loc într-o școală locală, la nivelul învățământului primar, dar părinții pot alege o școală alternativă, dacă există locuri libere. În ambele țări, la nivel de învățământ secundar superior, elevii/părinții pot opta pentru o școală și sunt admiși dacă se îndeplinesc condiții specifice. Unele condiții generale pentru admiterea elevilor în școlile de învățământ secundar superior sunt stabilite la nivel central, iar termenii și condițiile detaliate, inclusiv evaluarea elevilor, sunt stabilite fie la nivel central, fie de cei care dețin școala (sau cei autorizați de către aceștia), ori de directorul școlii.

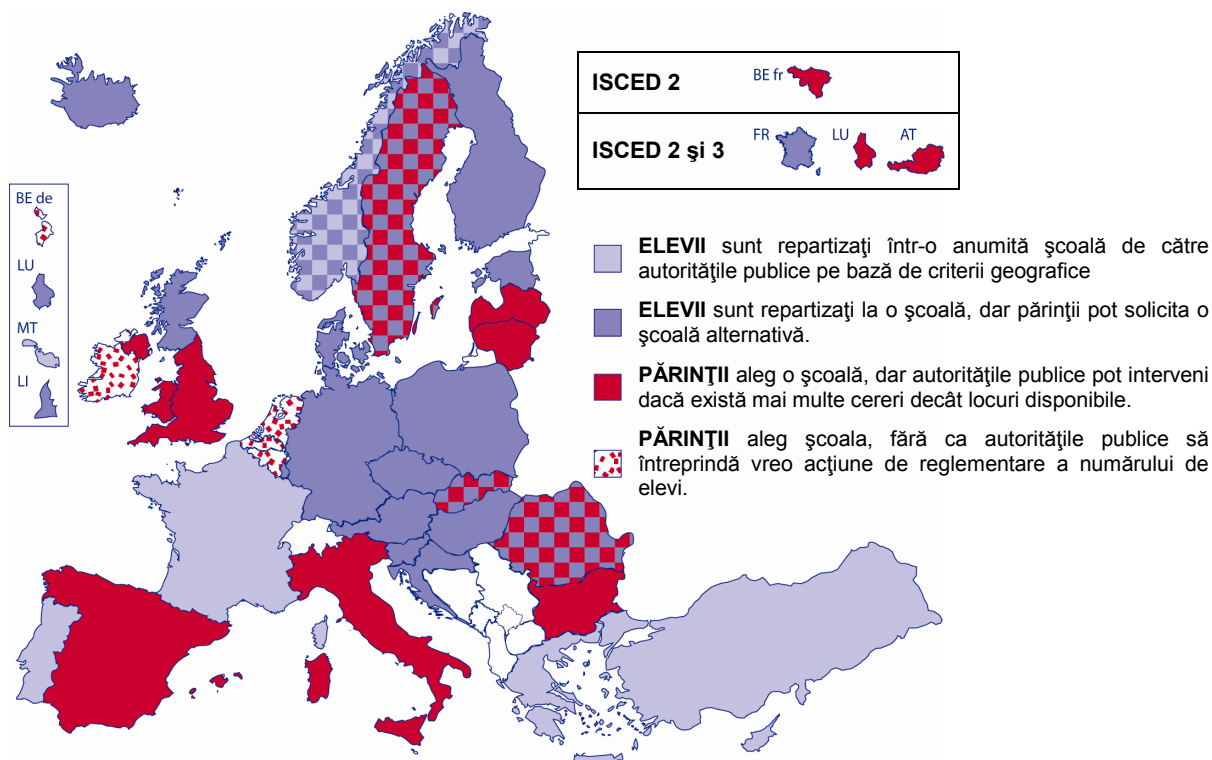
O situație deosebită există în Islanda unde, la nivel de învățământ secundar superior, fiecare școală răspunde de admiterea elevilor în conformitate cu acordul încheiat cu ministerul. Școlile de învățământ secundar superior pot stabili cerințe specifice de admitere pentru specializări individuale. Totuși, începând cu anul 2010, școlile au fost obligate să admită cel puțin 40% dintre elevii care au drept de rezidență în circumscripția școlară.

Într-o altă treime dintre țări, părinții aleg o școală, dar autoritățile publice pot interveni dacă este depășită capacitatea de școlarizare a școlii, aplicând diferite criterii de admitere pentru a limita numărul de elevi, de exemplu tragerea la sorți, proximitatea față de locul de muncă al părinților și dacă au frați care frecventează școala respectivă.

În Suedia, elevul trebuie să fie înscris în școala pe care o aleg părinții. Dacă există o situație de conflict cu cererea legitimă a altui elev de a fi înscris la aceeași școală, municipalitatea trebuie să înscrie elevul la altă școală, în mod normal la cea mai apropiată de domiciliul său. Atât școlile municipale (publice), cât și școlile independente subvenționate sunt obligate să accepte elevii cu condiția să existe locuri disponibile. Școlile subvenționate independente, la fel ca școlile municipale, trebuie să fie deschise tuturor elevilor și dacă există cereri mai multe decât locurile disponibile într-o școală, sunt permise doar criterii obiective de admitere, cum ar fi momentul înscrierii pe lista de așteptare sau prioritate în cazul fraților.

În Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), părinții au dreptul de a-și exprima opțiunea pentru o anumită școală. Școlile trebuie să facă publice criteriile de admitere și, dacă aceste criterii sunt îndeplinite, școlile trebuie să respecte opțiunea părinților și să admită copiii până la ocuparea numărului de locuri făcute publice, care se bazează pe capacitatea fizică a școlii. Dacă există mai multe cereri decât locurile disponibile, locurile sunt distribuite în funcție de criteriile făcute publice de școală în caz de suprasolicitări. Cererile care nu sunt admise sunt luate în considerare de următoarea școală pentru care s-a optat.

◆ **Figura B5: Gradul de libertate al părinților/elevilor în ceea ce privește alegerea școlii în învățământul obligatoriu, în sectorul public, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă națională specifică

Belgia (BE nl): Conform legislației recente (decret cu privire la dreptul de înscriere), în afară de „intervenția în cazul în care este depășită capacitatea de înscrieri”, autoritățile publice prevăd și un set de criterii și reguli privind admiterea (de ex., prioritate pentru frați și surori, necesitatea de a menține un echilibru între elevii avantajați și cei dezavantajați, reguli specifice care să fie aplicate atunci când capacitatea este o problemă reală etc.).

În Belgia, Irlanda, Olanda și Luxemburg (la nivel de învățământ secundar inferior), părinții au în mod tradițional dreptul de a alege școala copilului lor, fără intervenția autorităților publice, totuși, în unele dintre aceste țări, au fost introduse recent prevederi speciale. În Irlanda, autoritățile publice nu selectează sau anulează selecția elevilor la anumite școli, dar încearcă să se asigure că politicile de înscrieri ale școlilor individuale sunt în conformitate cu legislația privind educația și egalitatea. În Olanda, alegerea părinților este încă posibilă, dar acolo unde există o cerere mare pentru locurile disponibile, școlile pot aplica un sistem de tragere la sorți, ceea ce înseamnă că părinții nu rămân întotdeauna cu prima opțiune. De asemenea, municipalitățile (sau *borough-urile*) repartizează uneori elevii la școli în funcție de codul poștal (în Amsterdam, de exemplu, acest lucru a dus la crearea de către părinți a unei fundații pentru alegerea liberă a școlii). Părinții au dreptul de a contesta astfel de decizii în justiție. Asociația Municipalităților Olandeze a adus în discuție subiectul alegerii libere a școlilor, deoarece municipalitățile sunt deseori obligate să asigure transportul elevilor, ceea ce poate costa foarte mult.

În Belgia (comunitatea franceză), după legislația din 2010, există noi reguli care guvernează admiterea în învățământul secundar inferior. Noul decret urmărește să le dea posibilitatea școlilor pentru care există număr mare de cereri să aloce locurile disponibile într-un mod pe cât posibil de obiectiv și transparent și să transfere cererile nesoluționate către *Commission Interréseaux des Inscriptions* (CIRI) în vederea repartizării la o altă școală. Acest nou proces transparent de înscriere are rolul de a controla numărul mare de cereri pentru anumite școli și a asigura pentru toate familiile accesul egal la toate instituțiile și un tratament egal în procesul de înscriere.

Dimpotrivă, în alte țări (Grecia, Franța, Cipru, Luxemburg (la nivel de învățământ primar), Malta, Portugalia și Turcia), părinții nu au în mod normal niciun cuvânt de spus în ceea ce privește decizia referitoare la școala pe care o vor frecventa copiii lor (cu excepția unor cazuri speciale). Totuși, când se face distribuția locurilor, autoritățile publice pot ține cont de factori precum reședința sau locul de muncă al părinților sau dacă frații elevului au frecventat aceeași școală. În Franța, totuși, la nivel de învățământ secundar inferior, din anul școlar 2008/2009, această regulă generală a fost modificată pentru a le da părinților posibilitatea de a solicita o școală alternativă. Această opțiune pentru părinți a fost asigurată în cadrul reformei numite *assouplissement de la carte scolaire*; obiectivul reformei este de a promova egalitatea de șanse și diversitatea socială în școli. Cererea părinților este acceptată dacă există suficiente locuri la școala solicitată; se acordă prioritate elevilor cu dizabilități și celor care primesc burse de studii.

În Luxemburg, la nivel de învățământ primar, elevii trebuie în mod normal să frecventeze o școală din cadrul municipalității lor. Dacă părinții vor să solicite o școală în altă municipalitate, trebuie să adreseze o cerere specifică municipalității gazdă și, dacă cererea este acceptată, municipalitatea de reședință trebuie să plătească toate cheltuielile aferente.

CEI MAI MULȚI ELEVI DE 15 ANI DIN EUROPA FRECVENTEAZĂ ȘCOLI MARI

În 2009, potrivit studiului internațional PISA, cei mai mulți elevi de 15 ani din Europa frecventează o școală la care învață între 400 și 1000 de elevi. Totuși, cel puțin jumătate dintre acești elevi învață în școli cu mai puțin de 650 de înscriși. În nouă țări sau regiuni, frecventarea școlilor mari este predominantă, majoritatea elevilor mergând la școli care au peste media europeană de 633 de elevi pe școală. Cele mai mari valori medii se înregistrează în Luxemburg (1310 elevi), Olanda (984 elevi), România (920 elevi) și Regatul Unit (Anglia 1062 elevi și Scoția 938 elevi). La cealaltă extremitate, în Grecia, Polonia și Liechtenstein, majoritatea elevilor frecventau o școală cu mai puțin de 200-300 de elevi.

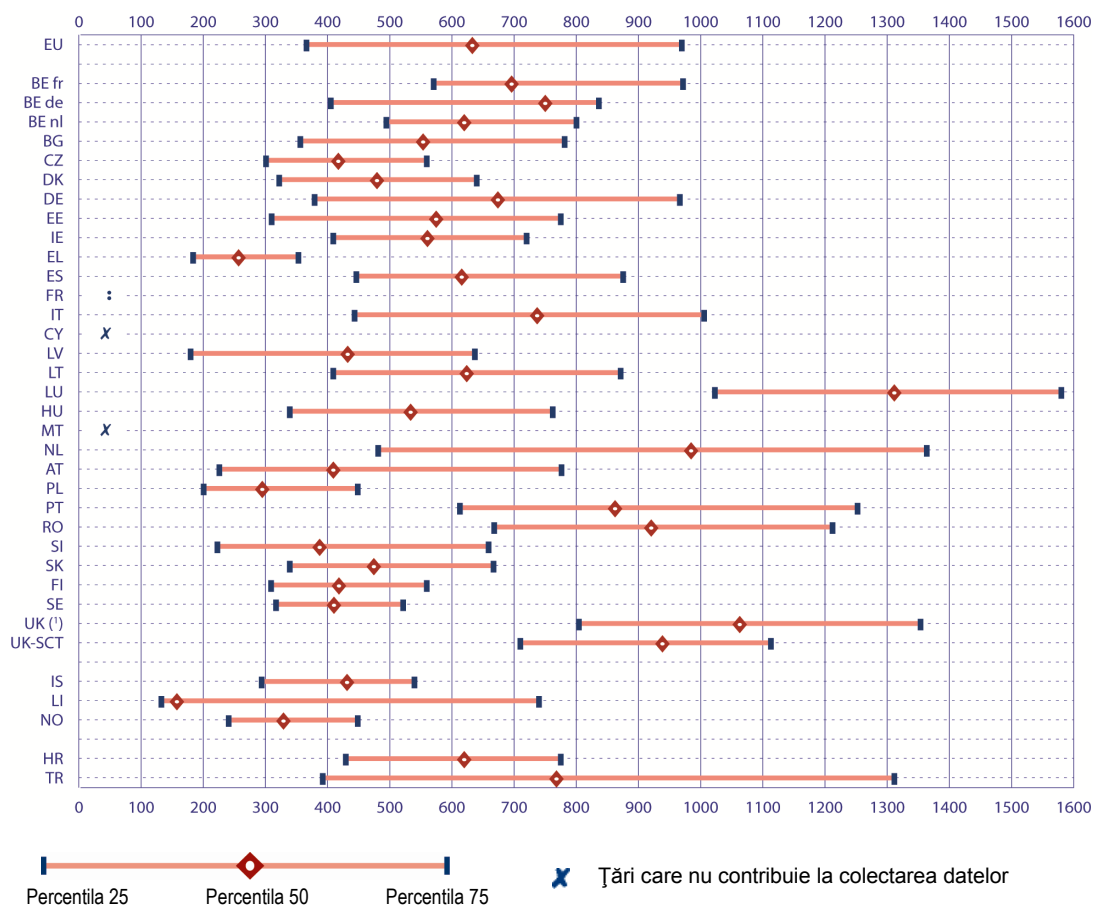
În afară de diferențele privind mărimea medie a școlilor, trebuie să se accentueze și importanța distribuției școlilor în funcție de mărime la nivel de țară. Diferențe semnificative legate de mărimea școlilor se pot observa în Germania, Italia, Letonia, Olanda, Austria, Portugalia, Slovacia și Turcia. În aceste țări, unii elevi de 15 ani învață în școli cu un număr total de 100 de elevi, iar alții frecventează școli cu peste 1000 de elevi. Această diferență substanțială în ceea ce privește numărul elevilor se explică în mare măsură prin particularitățile geografice și diferențele între zonele urbane și cele rurale. Diferențele între urban și rural reprezintă principala explicație a celei mai mari diferențe legată de mărimea școlilor din Europa, care se găsește în Turcia. Aici, există cu 1000 de elevi mai mulți în școlile cele mai mari (percentila 75) decât în școlile cele mai mici (percentila 25). Vezi figura B6.

De cealaltă parte, cele mai mici diferențe între școli în ceea ce privește numărul de elevi se înregistrează în Republica Cehă, Grecia, Polonia, Finlanda, Suedia, Islanda și Norvegia, unde mărimea școlilor variază cu nu mai mult de 250 de elevi între percentilele 25 și 75. În cele mai multe dintre aceste țări, valorile medii sunt printre cele mai mici din Europa.

În comparație cu PISA 2003 (a se vedea *Key Data on Education 2005*, figura B11), în jumătate dintre țările analizate, mărimea medie a școlilor a crescut cu 50-100 de elevi, în timp ce o scădere cu peste 70 de elevi pe școală se poate observa în Belgia (comunitatea germanofonă), Austria, Polonia. O scădere și mai mare s-a înregistrat în Letonia unde mărimea medie a școlilor s-a redus cu 30% (205 de elevi). Ca tendință generală, între 2003 și 2009, numărul elevilor din școlile mai mari din Europa a scăzut ușor.

SECȚIUNEA I – STRUCTURI

◆ **Figura B6: Distribuția elevilor de 15 ani (pe mediane și percentile) în funcție de mărimea școlii frecventate, 2009**

(p)	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
p10	198	413	318	284	191	199	128	186	99	301	135	297	:	219	x	95	159	608
p25	367	571	406	495	357	302	323	380	311	410	185	447	:	444	x	181	410	1022
p50	633	696	750	620	554	418	480	674	575	561	258	616	:	737	x	433	624	1310
p75	969	971	836	800	781	560	640	966	775	720	354	875	:	1005	x	637	871	1578
p90	1298	1130	1189	1086	1097	686	749	1253	919	831	438	1199	:	1237	x	858	988	2034
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK ⁽¹⁾	UK-sct	IS	LI	NO	HR	TR
p10	217	x	278	100	140	412	410	143	205	220	188	618	483	128	110	167	329	250
p25	340	x	482	227	202	613	668	224	340	310	318	804	710	295	134	242	430	393
p50	534	x	984	410	296	862	920	388	475	419	411	1062	938	432	159	330	620	768
p75	762	x	1362	776	449	1251	1211	659	667	560	522	1352	1112	540	740	449	775	1310
p90	1005	x	1633	1154	573	1578	1390	872	821	660	643	1551	1361	663	740	543	999	1786

(p) = percentilă

UK⁽¹⁾ = UK-ENG/WLS/NIR

Sursă: Bază de date OECD, PISA 2009.

Notă explicativă

Directorilor de școală li s-a cerut să indice cifra totală de școlarizare (numărul elevilor) în februarie 2009.

Procedura de eșantionare a implicat selecția școlilor și apoi a elevilor cu vârsta de 15 ani. S-a urmărit ca fiecare elev să aibă aceeași probabilitate de a fi selectat indiferent de mărimea școlii frecventate. În acest scop, școlile au avut o pondere astfel încât probabilitatea ca să fie selectate să fie invers proporțională cu mărimea lor. Acest lucru explică de ce figura nu reflectă direct distribuția școlilor în funcție de mărime, ci distribuția elevilor în funcție de mărimea școlii frecventate. Procedura de eșantionare adoptată de studiu duce la o supra-reprezentare a școlilor mari. Valorile deduse din simpla eșantionare a școlilor ar fi fost puțin mai mici.

Pentru mai multe informații despre studiul internațional PISA și definiția unei percentile, a se vedea secțiunea dedicată glosarului și instrumentelor statistice.

Pentru mai multă claritate, figura arată doar valorile corespunzătoare percentilelor 25, 50 și 75 din distribuție. Valorile pentru percentilele 10 și 90 sunt prezentate în tabelul de sub figură.

ORGANIZARE

Note naționale specifice

EU: Media este calculată pe baza țărilor în care sunt disponibile date.

Franța: Țara a participat la PISA 2009, dar nu s-a administrat chestionarul pentru școli. În Franța, elevii de 15 ani sunt distribuiți în două tipuri diferite de școli și este posibil prin urmare ca o analiză la nivel de școală să nu fie relevantă.

ORGANIZARE

SECȚIUNEA II – ASIGURAREA CALITĂȚII

EVALUAREA ȘCOLILOR ȘI A CADRELOR DIDACTICE ARE O IMPORTANȚĂ MAI MARE

Evaluarea calității educației implică un proces sistematic de analiză critică a performanțelor cadrelor didactice, școlilor sau autorităților locale, care să ducă la judecări de valoare cu privire la standardele educației oferite și/sau recomandări de îmbunătățire a calității. Procesul de evaluare poate fi extins astfel încât să cuprindă întregul sistem de educație (vezi figura B12).

Marea majoritate a țărilor implementează un proces de evaluare a școlilor, care poate fi intern și/sau extern, iar în multe cazuri există și prevederi pentru aprecierea individuală a cadrelor didactice. În cele mai multe țări, școlile sunt supuse unei evaluări externe, care este efectuată în general de un inspectorat, în timp ce evaluarea internă este realizată de personalul școlii și uneori și de alți membri ai comunității școlare. Evaluarea internă este obligatorie sau serios recomandată peste tot cu excepția Belgiei (comunitatea franceză) și a Irlandei (până în 2012). În Estonia, evaluarea internă a devenit obligatorie în 2006. În Italia și Croația, are loc doar o evaluare internă a școlilor.

Evaluarea externă a școlilor acoperă o mare varietate de activități, inclusiv predarea și învățarea și/sau aspecte ale managementului școlar. În cazul în care școlile sunt evaluate extern, organismul responsabil este de obicei un department al autorității în domeniul educației de la nivel central sau de vârf. În Belgia (comunitatea flamandă), Letonia, Olanda, România și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Scoția), organizația responsabilă de evaluarea externă a școlilor acționează independent de autoritatea la nivel de vârf. În Estonia, Franța, Austria, Polonia și România, organismele responsabile de evaluarea externă a școlilor răspund în fața autorităților la nivel regional sau provincial.

Școlile sunt evaluate și de autoritatea locală în domeniu sau de „furnizorul de educație” în Republica Cehă, Estonia, Lituania, Polonia, Suedia, Regatul Unit și Islanda (nivelurile primar și secundar inferior). În Regatul Unit, principalul rol al autorității locale în acest proces este de a monitoriza școlile care nu îndeplinesc standardele în domeniu. În Ungaria, responsabilitatea pentru evaluarea externă a școlilor revine în principal „furnizorilor de educație” locali care funcționează într-un cadru stabilit de autoritatea națională în domeniul educației. În Danemarca (nivelurile primar și secundar inferior) și în Norvegia de asemenea, evaluarea externă a școlilor este efectuată în principal sau numai de municipalități (a se vedea mai jos). În Danemarca, România, Suedia, Regatul Unit și Norvegia, autoritățile locale sunt la rândul lor evaluate de autoritatea centrală.

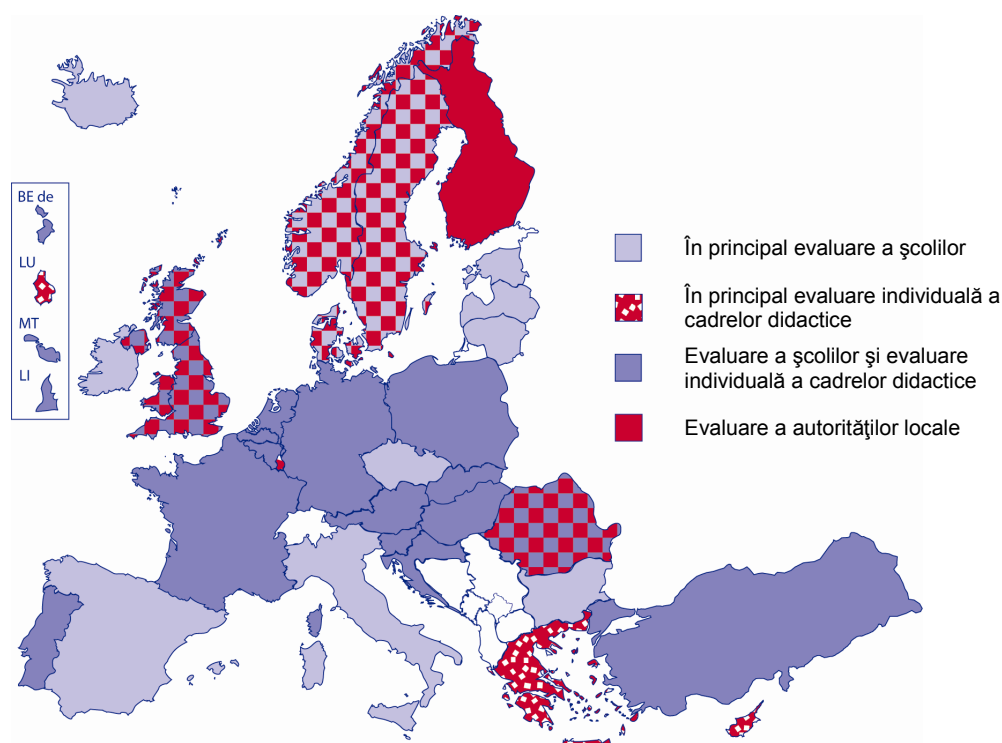
În 21 de țări sau regiuni în care se aplică și aprecierea individuală a cadrelor didactice pe lângă evaluarea școlilor, de obicei sunt responsabili în acest sens directorul școlii și/sau alți membri experimentați ai personalului, cu funcții de conducere. În Liechtenstein, cadrele didactice sunt de asemenea evaluate periodic de inspectorat, în timp ce în Franța și Turcia, doar inspectoratul este responsabil în acest sens. În Portugalia, cadrele didactice sunt evaluate de o comisie în cadrul sistemului de evaluare a performanțelor administrației publice introdus în 2007. Evaluarea sistematică a cadrelor didactice de către directorul școlii a fost introdusă în Belgia (comunitatea flamandă) între 2007 și 2009 și a fost recent consolidată în Slovenia (din 2009), prin creșterea frecvenței raportării de către directorii de școală, și în Liechtenstein (din 2008), prin standardizarea criteriilor de evaluare.

Cadrele didactice nu sunt în mod normal apreciate individual în 12 dintre țările sau regiunile în care are loc o evaluare externă a școlilor. Totuși, în câteva dintre aceste țări, cadrele didactice pot fi evaluate în anumite circumstanțe. În Estonia, Irlanda și Spania, cadrele didactice sunt evaluate atunci când solicită promovarea sau la începutul carierei. În Irlanda, inspectoratul evaluează și cadrele didactice la cererea consiliului de administrație al școlii.

În Grecia, Cipru și Luxemburg, școlile nu fac obiectul procesului de evaluare. Evaluarea externă efectuată de către inspectorat sau de consilierii pe probleme școlare privește doar cadrele didactice. Deși există o formă de evaluarea externă în toate aceste țări, aceasta este destul de limitată ca arie de acoperire fiind legată de contabilitate, sănătate, siguranță, arhive etc. Evaluarea internă a școlilor este de asemenea limitată în aceste țări. Grecia și Luxemburg desfășoară în prezent proiecte pilot pentru evaluarea internă a școlilor în cadrul planurilor de îmbunătățire a calității educației cu o durată de câțiva ani. Comunitățile franceză și germanofonă din Belgia au extins recent obiectul sistemelor de evaluare (din 2006/2007 și respectiv 2008/2009), care se concentrau anterior în principal pe cadrele didactice individuale. Începând cu 2006, se poate observa o evoluție similară în Franța (ISCED 1).

În țările nordice, cadrele didactice nu sunt evaluate individual sau, în cazul Danemarcei, nu sunt supuse unei evaluări individuale externe. Evaluarea internă (autoevaluarea) are loc peste tot într-o anumită măsură, dar nu este întotdeauna obligatorie. Exceptând Islanda, sistemele de evaluare a școlilor sunt centrate în principal pe autoritățile locale, care sunt responsabile de evaluarea propriei oferte educaționale și sunt la rândul lor evaluate de autoritățile sau agențiile centrale din domeniul educației. Totuși, în timp ce în Finlanda autoritățile locale au autonomie deplină pentru organizarea evaluării propriei oferte educaționale, în Danemarca, Suedia și Norvegia a fost introdusă o abordare diferită în ultimii ani. Într-adevăr, în aceste trei țări, autoritățile locale au datoria de a evalua fiecare școală în parte. De exemplu, în Danemarca, începând din 2006, municipalitățile sunt obligate să emită anual rapoarte de calitate care să includă rezultatele evaluării externe pentru toate școlile de învățământ primar și secundar inferior din jurisdicția lor. De asemenea, Institutul Danez de Evaluare (EVA) răspunde de evaluarea tuturor școlilor subordonate Ministerului Copiilor și Educației. În acest scop, institutul evaluează eșantioane de școli și se pot face aprecieri individuale cu privire la școlile selectate. În Suedia, școlile sunt de asemenea evaluate de inspectoratul școlar național, pe lângă evaluarea de către autoritățile locale.

◆ **Figura B7: Elementele sistemului de educație supuse evaluării (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Evaluarea școlilor se concentrează pe activitățile desfășurate de personalul școlii fără a căuta să atribuie responsabilitate membrilor individuali ai personalului. Evaluarea de acest fel urmărește să monitorizeze sau să îmbunătățească performanțele școlilor și rezultatele elevilor, iar concluziile sunt prezentate într-un raport general care nu conține informații ce țin de aprecierea individuală a cadrelor didactice. Dacă activitatea directorului școlii este apreciată ca parte a evaluării generale ce acoperă toate activitățile școlii (inclusiv pe cele pentru care directorul școlii nu este responsabil direct) și concluziile sunt utilizate în vederea îmbunătățirii calității școlii în cauză, aceasta se consideră evaluare a școlii. Pe de altă parte, evaluarea de către consiliul de administrație al școlii a unor aspecte limitate și specifice ale activității directorului, precum managementul resurselor umane sau financiare, nu este considerată aici evaluare a școlii.

Evaluarea individuală a cadrelor didactice implică formularea unei judecăți cu privire la activitatea cadrelor didactice și emiterea de feedback personal în formă verbală sau scrisă cu scopul de a orienta cadrele didactice și de a le ajuta să-și îmbunătățească activitatea de predare. Această evaluare poate avea loc în timpul procesului de evaluare a școlii (caz în care are în general drept rezultat feedbackul verbal) sau se poate desfășura separat (ducând posibil la o apreciere oficială a cadrului didactic).

Evaluarea autorităților locale poate fi efectuată de autoritățile din domeniul educației la nivel central (sau de vârf), de inspectorat sau de o agenție națională în domeniul educației. Evaluarea privește activitatea autorităților locale legată de administrarea școlilor în cadrul zonei geografice aflate în jurisdicția lor.

Notă națională specifică

Grecia: În iunie 2010 a fost introdus un proiect pilot pentru autoevaluarea școlilor cu obiective educaționale, bazat pe planuri de acțiune cu durata de trei ani, care se va încheia în 2012.

Luxemburg: Implementarea completă a evaluării interne a școlilor bazată pe planuri cu durata de patru ani în vederea îmbunătățirii calității predării este planificată pentru 2013.

România: Evaluarea autorităților locale, introdusă în 2007, se desfășoară atunci când are loc o inspecție școlară completă.

Finlanda: Furnizorii de educație (în principal municipalitățile) sunt responsabili pentru evaluarea eficienței ofertei lor și au autonomie deplină pentru organizarea evaluării.

APROAPE JUMĂTATE DINTRE ȚĂRILE EUROPENE FOLOSESC CRITERII STANDARDIZATE LA NIVELCENTRAL ÎN EVALUAREA EXTERNĂ A ȘCOLILOR

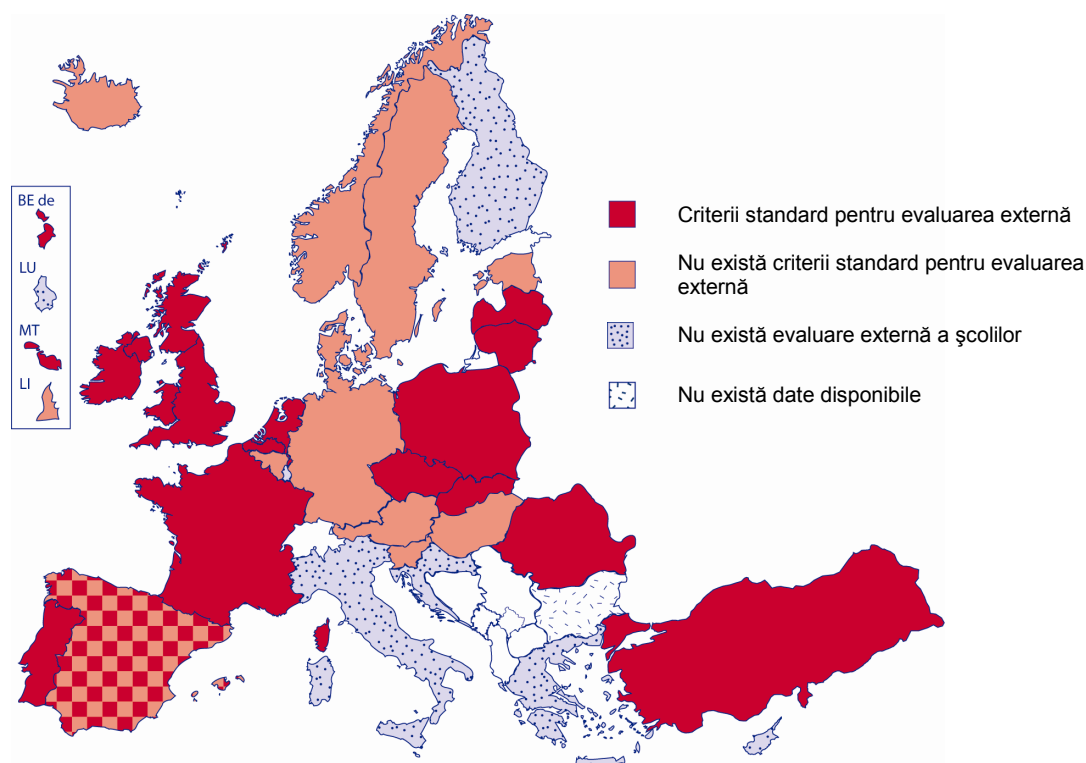
În țările europene, procedurile folosite în evaluarea externă a școlilor sunt mai mult sau mai puțin standardizate. În 2010/2011, școlile au fost evaluate de către reprezentanți ai autorității de la nivel central (sau de cei care răspund direct la acest nivel al administrației) pe baza unor criterii standard în 14 țări europene. Acest proces de standardizare, care a început în mare parte în anii 1990 (Eurydice, 2004), a continuat în noul mileniu în unele țări. Astfel, în Irlanda criteriile standard se folosesc din 2004/2005, în Belgia (comunitatea germanofonă) din 2008, iar în Malta din 2010.

Criteriile de evaluare se bazează pe două componente, și anume: parametrul (sau aspectul măsurabil al unui subiect ce va fi evaluat) și standardul impus (etalon, normă, reglementare sau nivel de competență), comparativ cu care este evaluat parametrul. Acestea asigură baza (cantitativă și/sau calitativă) pentru formularea aprecierilor. Totuși, criteriile standard folosite la evaluarea școlilor cu privire la diferite aspecte ale activității lor pot varia ca formă și în ceea ce privește gradul de libertate al evaluatorilor externi de a formula aprecieri. De asemenea, folosirea unor criterii standard nu înseamnă că toate școlile sunt întotdeauna evaluate pe baza aceluiași cadru. Criteriile standard pot, de exemplu, să fie aplicate într-o primă fază a evaluării; totuși, pentru acele școli identificate ca fiind în situație de risc, poate urma o a doua fază care este adaptată circumstanțelor particulare ale școlii în cauză. Aceasta este situația, de exemplu, în Olanda.

Nu toate țările au elaborat liste specifice de criterii standard pentru evaluarea școlilor. Prin urmare, pentru a determina criteriile de evaluare, evaluatorii de la nivel central se folosesc de legislația națională și scopurile educaționale sau de liste stabilite la nivel central cu aspectele ce trebuie să fie acoperite. Unele abordări ale evaluării externe a școlilor se concentrează doar pe chestiuni specifice, precum respectarea regulamentelor sau a planului de dezvoltare al școlii. Totuși, atunci când o țară extinde gama de activități ale școlilor care vor fi supuse evaluării externe, tendința este de a produce liste specifice de criterii standardizate. În cele mai multe cazuri, aceste liste acoperă o gamă variată de activități ale școlilor, incluzând calitatea predării și a învățării, rezultatele învățării, diverse aspecte ale managementului școlar, precum și respectarea regulamentelor.

În câteva țări, școlile sunt evaluate de evaluatori la nivel local sau regional (vezi figura B7) care, în cele mai multe cazuri, nu sunt obligați să folosească criterii standard stabilite de autoritățile de la nivel central. În general, evaluatorii locali sau regionali țin cont de conținutul legislației naționale și de scopurile educaționale ale autorității locale pentru a determina criteriile de evaluare. Totuși, evaluarea școlilor desfășurată la nivel local sau regional poate fi standardizată într-o anumită măsură de autoritățile centrale. De exemplu, începând din 2006, municipalitățile din Danemarca sunt obligate să se concentreze pe un set de indicatori definiți la nivel central, în timp ce în Polonia, evaluatorii regionali trebuie să folosească o listă unică de criterii standardizate din 2009. De asemenea, în Ungaria, deși nu există criterii standard, se aplică o procedură standardizată în cazurile în care școlile nu ating un anumit prag minim la evaluarea națională a elevilor.

◆ **Figura B8: Folosirea de criterii standard pentru evaluarea externă a școlilor de învățământ primar și învățământ secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice

Note naționale specifice

Republica Cehă, Lituania, Slovacia și Regatul Unit (ENG/WLS, SCT): Referirile la evaluarea externă se aplică evaluării desfășurate la nivel central.

Germania: Inspectorii se bazează în ceea ce privește criteriile de evaluare pe legislația în domeniul educației și pe recomandările Ministerului Educației al landului.

Spania: Responsabilitatea pentru evaluarea școlilor revine comunităților autonome. Unele dintre acestea, incluzând Andalusia, Asturias (pilot), Insulele Baleare, Cantabria, Castile-La Mancha, Catalonia sau La Rioja, au stabilit o listă standard de criterii.

Finlanda: A se vedea nota de la figura B7.

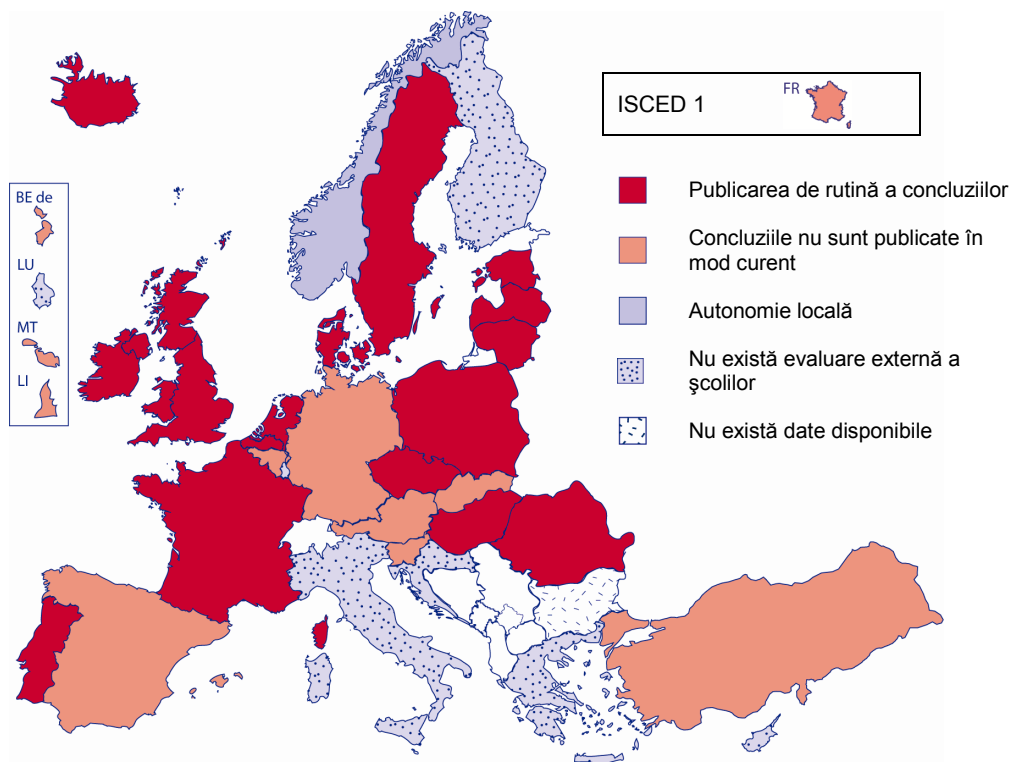
TOT MAI MULTE ȚĂRI EUROPENE PUBLICĂ ÎN MOD CURENT REZULTATELE EVALUĂRII EXTERNE A ȘCOLILOR

Aproape toate țările implementează o formă de evaluare externă a școlilor (vezi figura B7) și publicarea de rutină a concluziilor, înregistrate în rapoartele de evaluare, a devenit o practică tot mai răspândită în Europa. Deși această practică a apărut în Regatul Unit (Anglia) în anii 1980, în restul Europei a început să fie folosită la sfârșitul anilor 1990 și a căpătat amploare peste tot în primul deceniu al noului mileniu, răspândindu-se în Belgia (comunitatea flamandă), Danemarca, Irlanda, Ungaria și România, iar foarte recent și în Letonia, Lituania și Polonia.

În 16 țări sau regiuni, concluziile evaluării externe a școlilor efectuate de evaluatori subordonați direct autorităților centrale (în cele mai multe cazuri, inspectorii) sunt publicate în mod normal pe site-ul organismului responsabil de evaluarea externă sau pe site-ul ministerului educației. În Danemarca (din 2006), Ungaria, Suedia și Islanda, rezultatele evaluării efectuate la nivel local sunt (de asemenea) publicate periodic pe internet. În Polonia, începând din 2009, evaluatorii de la nivel regional trebuie să își publice concluziile.

În cazul în care concluziile evaluării externe a școlilor nu sunt publicate în mod curent, autoritățile din domeniul educației pot pune totuși informațiile la dispoziția părinților sau a publicului larg. De exemplu, în Belgia (comunitatea germanofonă), părinții și elevii au dreptul de a cere școlii la care învață elevii raportul de evaluare externă; în Malta, părinții sunt informați cu privire la principalele puncte forte și aspectele ce trebuie să fie îmbunătățite în școlile de la nivelurile primar și secundar inferior.

- **Figura B9: Publicarea concluziilor evaluării externe a școlilor de învățământ primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Pentru o definiție referitoare la semnificația sintagmei „evaluarea școlilor”, consultați nota explicativă de la figura B7.

Publicarea concluziilor evaluării externe a școlilor individuale este definită ca publicarea, parțială sau integrală, a rezultatelor evaluării; pot apărea și comparații cu alte școli. Nu se consideră că un raport care combină rezultatele evaluărilor individuale a școlilor și oferă informații la nivel general se încadrează în această definiție. Rezultatele pot fi publicate în diferite forme (de ex., rapoarte scrise distribuite părinților elevilor care învață în școală, precum și altor persoane la cerere, și/sau rapoarte publicate pe internet).

Publicarea de rutină a rezultatelor înseamnă că publicarea are loc în mod normal după fiecare evaluare și este prevăzută de reglementările oficiale. Nu se consideră publicare **în mod curent** atunci când se face doar în anumite circumstanțe sau ad hoc sau dacă rezultatele pot fi consultate doar la cerere.

Note naționale specifice

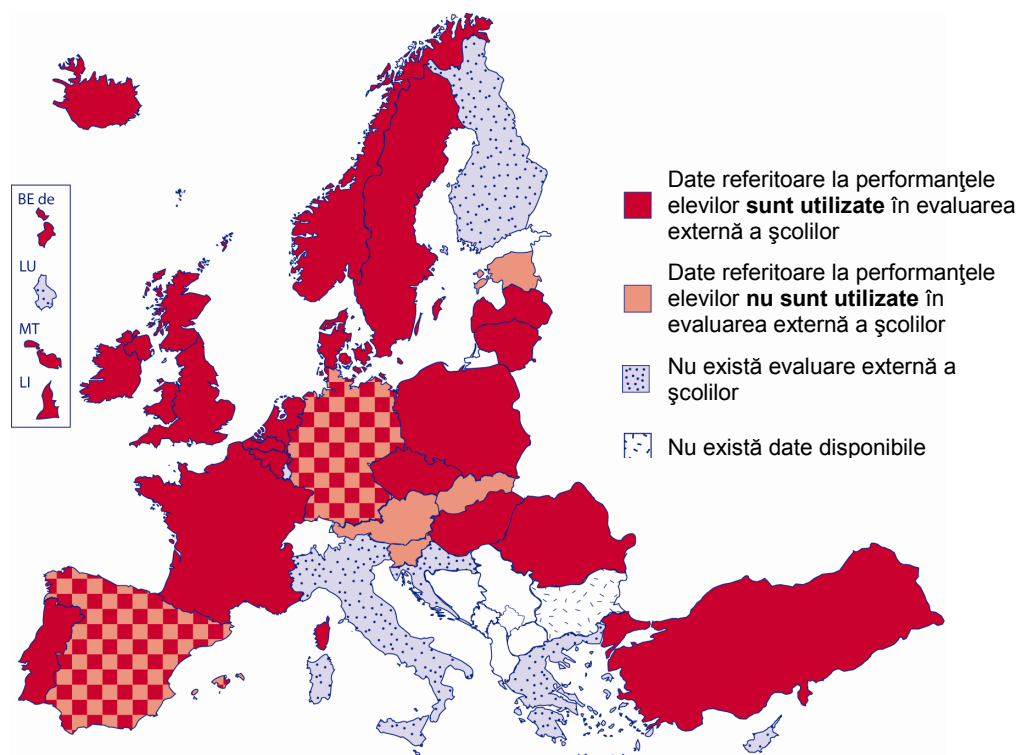
Republica Cehă, Estonia, Slovacia și Regatul Unit (ENG/WLS, SCT): Figura se referă doar la evaluarea externă desfășurată la nivel central. Nu există reglementări centrale referitoare la publicarea concluziilor evaluărilor desfășurate de autoritățile locale. Situația poate varia.

Finlanda: A se vedea nota de la figura B7.

EVALUAREA EXTERNĂ A ȘCOLILOR SE CONCENTREAZĂ DESEORI PE DATE REFERITOARE LA PERFORMANȚELE ELEVILOR, DAR RAR SE FACE REFERIRE LA STANDARDE DE REFERINȚĂ DEFINITE LA NIVEL CENTRAL

Evaluarea școlilor se poate concentra pe un număr de aspecte, incluzând calitatea proceselor de educație sau administrative adoptate de școli în cadrul autonomiei școlare; respectarea standardelor sau a regulamentelor; rezultatele procesului de predare și învățare. În marea majoritate a țărilor unde se practică evaluarea externă, evaluatorii iau în calcul date despre performanțele elevilor pentru a putea formula o apreciere cu privire la calitatea școlii. Acest lucru nu se întâmplă în Estonia, Austria, Slovenia și Slovacia, unde evaluarea externă privește în mare măsură procesele ce se desfășoară în școală și/sau respectarea regulamentelor. Totuși, în Austria, în noul cadru de inspecție școlară ce va fi implementat din 2012/2013, vor fi luate în considerare și rezultatele activităților desfășurate în școală.

- ◆ **Figura B10: Folosirea datelor referitoare la performanțele elevilor în evaluarea externă a școlilor de învățământ primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Republica Cehă: Figura se referă doar la evaluarea externă a școlilor desfășurată de inspectoratul școlar național.

Germania: Inspectorii școlari folosesc datele referitoare la performanțele elevilor în 5 din cele 16 landuri.

Spania: Folosirea datelor referitoare la performanțele școlare de către inspectorii variază la nivelul comunităților autonome; se practică, de exemplu, în Andalusia, Asturias (pilot), Insulele Baleare, Cantabria sau Catalonia.

Finlanda: A se vedea nota de la figura B7.

Datele referitoare la performanțele elevilor care sunt luate de cele mai multe ori în considerare în procesul de evaluare sunt rezultatele la examenele stabilite la nivel central și la evaluările naționale standardizate. Printre alți indicatori posibili referitori la rezultate se numără: rezultatele elevilor la evaluarea efectuată de către cadrele didactice; date referitoare la promovarea anilor de studii; rezultatele elevilor la studii internaționale; precum, deși mai puțin frecvent, și rezultatele pe piața muncii și nivelul de satisfacție al elevilor sau părinților.

Atunci când se iau în calcul informații referitoare la performanțele elevilor în evaluarea externă a școlilor, inspectorii sau alți evaluatori externi au de obicei libertatea de a interpreta datele fără referire la standarde de referință definite la nivel central. În Ungaria, Portugalia și Regatul Unit (Anglia), totuși, sunt definite anumite praguri referitoare la rezultatele elevilor, care determină diverse forme de intervenție în școli. În Ungaria, o școală care are rezultate slabe mai mulți ani la rând la evaluările naționale trebuie să pregătească un plan de acțiune pentru dezvoltare. În Portugalia, școlile cu rezultate slabe în ceea ce privește aspecte precum rezultatele elevilor la testele standardizate sau ratele de promovare ale elevilor trebuie să stabilească un calendar pentru implementarea unui set de măsuri corective, inclusiv sprijin suplimentar pentru copiii cu rezultate slabe. În Regatul Unit (Anglia), sunt stabilite standarde minime referitoare la procentul elevilor care ating un anumit prag sau un anumit nivel de progres la testele și examenele standardizate. Școlile care nu îndeplinesc aceste standarde sunt eligibile pentru sprijin suplimentar și monitorizare și, dacă situația nu se îmbunătățește, pot fi supuse unor intervenții formale.

UN NUMĂR REDUS DE ȚĂRI EUROPENE PUBLICĂ REZULTATELE PE ȘCOLI LA TESTELE NAȚIONALE

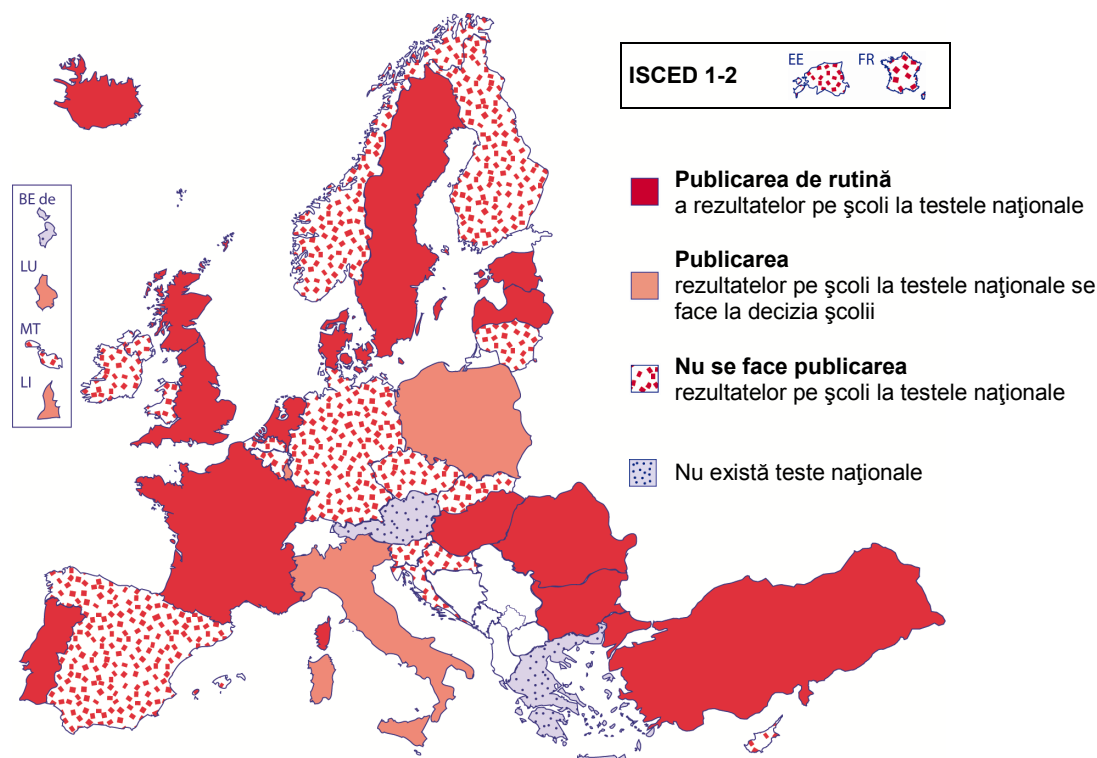
Publicarea pe școli a rezultatelor colective ale elevilor la testele naționale este văzută ca o modalitate de a consolida răspunderea școlilor și poate fi asociată cu creșterea competiției între școli. (Pentru mai multe informații despre tipurile de teste naționale utilizate în fiecare țară, vedeți figura F18). Țările europene au adoptat politici variate și diferite în această privință, de la publicarea sistematică de rutină la interdicția oficială a clasării școlilor în funcție de rezultatele la testele naționale.

Într-o treime dintre țări, guvernele centrale dispun ca rezultatele la testele naționale pe școli să fie făcute publice. În Ungaria, România și Regatul Unit, școlilor li se cere să includă și rezultatele colective la testele naționale în documentele distribuite tuturor părinților sau să publice informațiile pe site-ul lor.

Autoritățile centrale din domeniul educației pot publica rezultatele individuale ale școlilor în mai multe moduri. Acestea pot fi publicate ca date brute, ca în cazul Suediei sau cu indicatori de pondere pe baza caracteristicilor populației de elevi sau a valorii adăugate a școlilor, ca în Islanda. Se pot și combina ambele tipuri de informații, ca în Regatul Unit (Anglia). În cele mai multe țări în care se publică rezultatele la testele naționale pe școli, sunt incluse toate testele naționale desfășurate pe parcursul învățământului primar și învățământului secundar, indiferent dacă au sau nu legătură cu promovarea elevilor. În Danemarca, Estonia și Franța, se publică totuși doar rezultatele la examenele finale de la sfârșitul nivelului ISCED 2 (Danemarca) sau 3, nu și rezultatele altor teste administrate în învățământul primar și învățământul secundar.

În Italia, Luxemburg, Polonia și Liechtenstein, școlile au în general autonomie în ceea ce privește publicarea rezultatelor la testele naționale pe școală. În 17 sisteme de învățământ, rezultatele la testele naționale pe școli nu se publică. În Belgia (comunitatea franceză), Spania și Slovenia, documentele oficiale interzic clasarea școlilor pe baza rezultatelor la testele naționale. În Spania, totuși, comunitățile autonome pot decide să facă rezultatele la teste publice.

- ◆ **Figura B11: Publicarea rezultatelor la testele naționale pe școli, în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Pentru toate informațiile despre tipurile de teste naționale care există în fiecare țară, vezi figura F18.

Notă națională specifică

Portugalia: pentru examenele naționale, ministerul publică rezultatele individuale ale elevilor, pe școli, pe internet. Deși se păstrează anonimatul elevilor, această practică permite presei să combine rezultatele și să publice date la nivel de școală.

O VARIETATE DE SURSE DE INFORMAȚII SUNT FOLOSITE PENTRU MONITORIZAREA SISTEMELOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

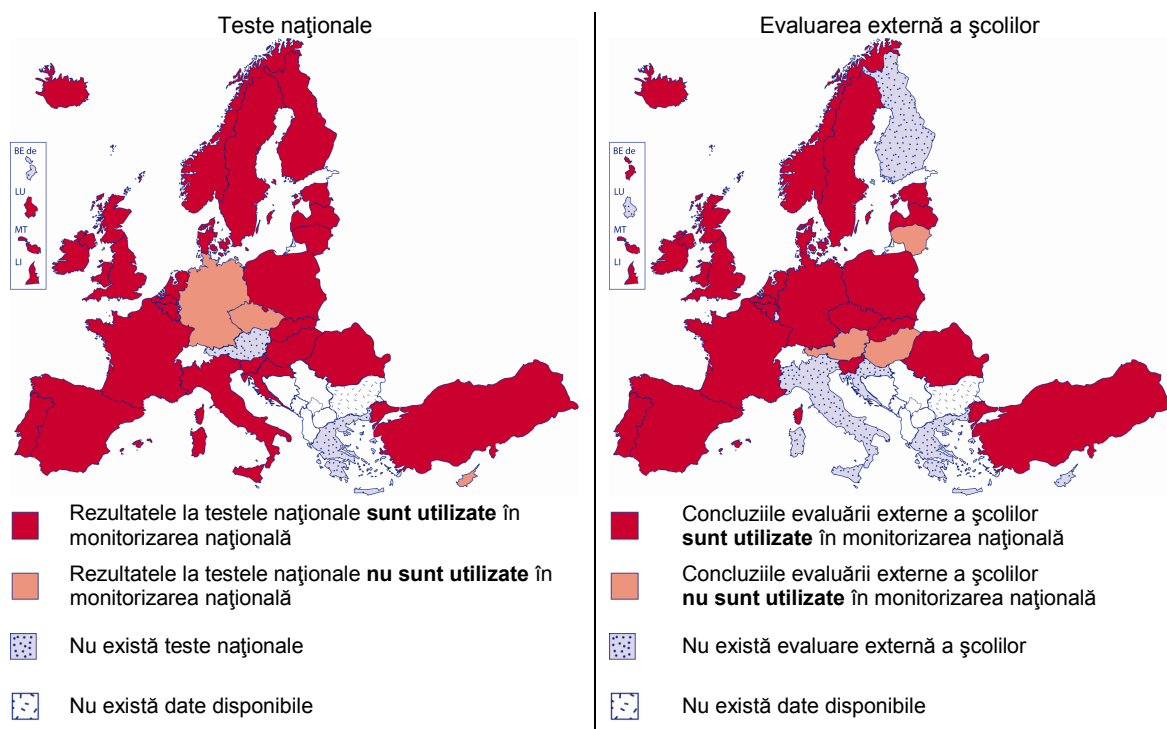
Monitorizarea națională a sistemelor de educație implică un proces de colectare și analiză a informațiilor pentru a verifica performanța sistemului raportată la obiective și standarde și a permite efectuarea schimbărilor necesare. Tipurile de date utilizate pot include, de exemplu, rezultatele autoevaluării școlilor; examene externe sau alte evaluări naționale; indicatori de performanță concepuți special; sau rezultatele la evaluări internaționale (incluzând PIRLS, TIMSS, PISA etc.). Unele țări se bazează pe dovezi aduse de experți sau o autoritate specifică, precum un consiliu înființat cu scopul de a monitoriza reformele.

Majoritatea țărilor implementează o formă de monitorizare a sistemului de educație și multe dintre ele au înființat organisme speciale în acest scop. Aici vor fi analizate două instrumente majore de monitorizare a dezvoltării sistemelor de învățământ: rezultatele elevilor la testele naționale (vezi

figura F18) și concluziile evaluărilor școlilor (vezi figura B7). Majoritatea țărilor folosesc ambele surse de date; singura țară care în prezent nu folosește niciuna dintre cele două surse este Austria (se prevede schimbarea acestei situații în 2012/2013).

◆ **Figura B12: Monitorizarea națională a sistemelor de învățământ – utilizarea rezultatelor evaluării externe a elevilor și școlilor, (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Rezultatele la testele naționale utilizate în monitorizarea națională se referă la utilizarea datelor de la nivel național cu privire la rezultatele medii obținute de toți elevii (sau de un eșantion reprezentativ al elevilor) dintr-o anumită grupă de vârstă la o evaluare națională. În afară de monitorizarea națională, rezultatele acestei evaluări pot fi utilizate și pentru a acorda elevilor un certificat sau o notă la sfârșitul anului școlar, pentru a-i distribui la următorul nivel de educație, pentru a monitoriza performanțele școlilor sau a identifica nevoile individuale de învățare ale elevilor. Pentru informații complete cu privire la tipul de teste naționale aplicate în fiecare țară, vedeți figura F18.

Concluziile evaluării externe a școlilor utilizate în monitorizarea națională se referă la utilizarea datelor de la nivel național care reunesc informațiile despre școlile individuale. Pentru o definiție a termenului „evaluarea școlilor”, vedeți nota explicativă de la figura B7.

Testele susținute în scopul unor studii internaționale nu sunt luate în considerare aici.

Note naționale specifice

Republica Cehă: Elevii au susținut un examen de absolvire a învățământului secundar superior, standardizat la nivel național, pentru prima dată în anul școlar 2010/2011. Alte teste naționale sunt planificate pentru a fi implementate la nivelurile ISCED 1 și 2 în 2014. Se așteaptă ca rezultatele la testele naționale să fie folosite în monitorizarea națională.

Danemarca: Testele naționale desfășurate pe parcursul învățământului obligatoriu pentru a identifica nevoile individuale de învățare ale elevilor nu sunt folosite în monitorizarea națională; sunt folosite doar examenele finale de la sfârșitul învățământului secundar inferior.

Austria: Începând cu 2012/2013, testele naționale vor fi implementate complet, iar rezultatele la acestea vor fi apoi utilizate pentru monitorizarea sistemului de educație.

Monitorizarea națională pe baza evaluării standardizate a elevilor este foarte răspândită în Europa în prezent. În cele mai multe țări în care se folosește evaluarea standardizată a elevilor (exceptând Republica Cehă pentru moment, Germania și Cipru), rezultatele sunt agregate pentru a obține o imagine generală a modului în care funcționează sistemul de educație național sau central. Cele mai multe țări folosesc rezultatele disponibile de la toate testele naționale pentru a obține informații în acest sens; acest lucru nu se întâmplă totuși în Danemarca.

În peste jumătate dintre țările analizate, rezultatele la examenele externe concepute în primul rând în scopul evaluării elevilor și certificării sunt folosite și pentru a investiga starea sistemului de educație. În general, examenele folosite sunt cele susținute la sfârșitul învățământului obligatoriu sau al învățământului secundar superior. Desigur, felul în care este organizată evaluarea certificată în învățământul secundar, inclusiv anii de studii în care are loc, variază de la o țară la alta (vezi figurile F13-F16).

Marea majoritate a țărilor europene (vezi figura F18) aplică teste naționale cu scopul principal de a evalua sistemul de educație și performanțele școlilor (adică nu pentru a lua decizii privind promovarea individuală a elevilor). Aceste teste fac posibilă măsurarea, în diferite momente, a nivelului de competențe și/sau cunoștințe al elevilor în funcție de normele de evaluare prevăzute la nivel național. Acestea se susțin de regulă la nivelurile primar și secundar inferior, dar mai rar și la nivelul învățământului secundar superior. În Belgia (comunitatea franceză), Franța, Ungaria, Suedia, Portugalia, Regatul Unit (Anglia și Irlanda de Nord) și Norvegia, rezultatele la testele naționale care urmăresc în principal identificarea nevoilor individuale de învățare sunt (de asemenea) utilizate pentru a evalua starea sistemului de educație.

Concluziile din procesul de evaluare externă a școlilor sunt frecvent utilizate pentru a monitoriza sistemul de educație în ansamblu în acele țări în care acest tip de evaluare are loc periodic (vezi figura B7). Excepțiile sunt: Lituania, Ungaria și Austria. În scopul monitorizării naționale, evaluatorii care sunt subordonați direct autorității de la nivel central pregătesc în general un raport global. În Liechtenstein, nu este emis un raport național, dar autoritățile centrale din domeniul educației își formulează concluziile pe baza rapoartelor de evaluare a școlilor individuale. În cazul în care evaluatorii care sunt subordonați direct autorităților locale sau regionale, prevederile din diferite țări variază în ceea ce privește utilizarea concluziilor evaluărilor de către autoritățile centrale din domeniul educației. În Polonia, de exemplu, autoritățile regionale din domeniul educației pregătesc rapoarte cu privire la starea educației în regiunile respective. În Danemarca, autoritățile centrale din domeniul educației folosesc rapoartele cu privire la calitatea școlilor elaborate de municipalități. În Suedia, concluziile evaluărilor efectuate de municipalități au fost prelucrate de o agenție națională specializată și au fost apoi folosite de autoritățile centrale din domeniul educației.

ORGANIZARE

SECȚIUNEA III – NIVELURI ȘI PROCESE DECIZIONALE

AUTONOMIA ȘCOLARĂ ESTE RĂSPÂNDITĂ ÎN TOATĂ EUROPA

Deși autonomia școlară pare acum răspândită în Europa, acesta este rezultatul unui proces gradual de implementare care a început în anii 1980 în câteva țări inițiatoare și s-a extins apoi masiv în anii 1990. În marea majoritate a cazurilor, reformele au fost introduse ca parte a unui proces decizional de sus în jos (pentru mai multe detalii, a se vedea Eurydice 2007b și 2008).

În analiza autonomiei școlare sunt luate în calcul câteva domenii extinse ale activității școlilor, inclusiv cele ce țin de guvernare și managementul școlii, de exemplu, finanțarea școlilor și managementul resurselor umane, precum și procesele de predare și învățare care implică, printre altele, aspecte importante legate de curriculum, evaluare și metodele didactice.

În ansamblu, există diferențe accentuate în Europa atât în ceea ce privește rațiunea autonomiei școlare, cât și calendarul implementării procesului de autonomie (Eurydice, 2007b). Prin urmare, nu este de mirare că în 2011 domeniile în care școlile aveau autonomie diferă de asemenea considerabil.

Analiza detaliată a informațiilor cu privire la autonomia acordată școlilor pentru **gestionarea resurselor financiare și umane** relevă că unele țări permit mai multă autonomie decât altele și, similar, există o probabilitate mai mare ca școlile să aibă mai multă autonomie în anumite domenii de activitate decât în altele.

Unsprezece țări acordă un grad ridicat de autonomie în aceste două privințe (Belgia, Republica Cehă, țările baltice, Irlanda, Italia (în special management financiar), Slovenia, Slovacia, Suedia (cu excepția fondurilor private) și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord)). Situația este similară în Ungaria și Polonia, dar în aceste țări, multe decizii sunt supuse aprobării unei autorități superioare sau se iau în cadrul recomandărilor prevăzute.

În Danemarca, Olanda și Finlanda, situația este mai variată deoarece autoritățile responsabile pot alege dacă să delege sau nu puteri școlilor pentru toate aspectele managementului (Olanda) sau doar pentru anumite aspecte (Danemarca și Finlanda).

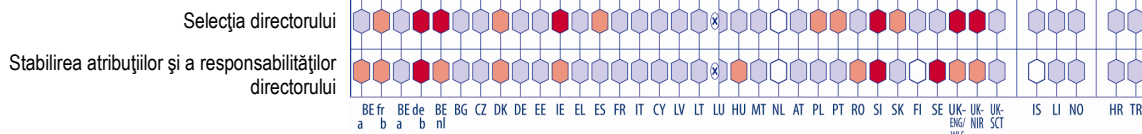
Spre deosebire de acestea, într-un număr mic de țări, școlilor li se acordă un grad redus de autonomie în domeniul resurselor financiare și umane. Aceasta este situația în principal în Germania, Grecia (deși legislația adoptată în 2010 a dat școlilor autonomie deplină pentru cheltuielile operaționale), Franța (ISCED 1), Luxemburg (ISCED 1) și Malta. În Cipru și Turcia, școlile nu au niciun fel de autonomie în această privință.

Managementul resurselor umane relevă trăsături contrastante. Deciziile ce țin de postul de director de școală sunt deseori sub controlul autorității din domeniul educației, în timp ce deciziile legate de managementul personalului didactic sunt luate de obicei la nivelul școlii (de exemplu, selecția de noi membri ai personalului, suplینirea cadrelor didactice absente și definirea atribuțiilor și a responsabilităților cadrelor didactice). În România, școlile au mai multă autonomie în ceea ce privește selecția cadrelor didactice din 2011/2012. Școlile au autonomie deplină pentru selecția directorilor de școală în Belgia (comunitatea flamandă și, pentru școlile subvenționate, comunitatea germanofonă), Irlanda, Slovenia și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord). În cazul în care școlile au un grad mare de autonomie în chestiuni legate de personalul didactic, acestea sunt de obicei și angajatorul oficial (vezi figura B15).

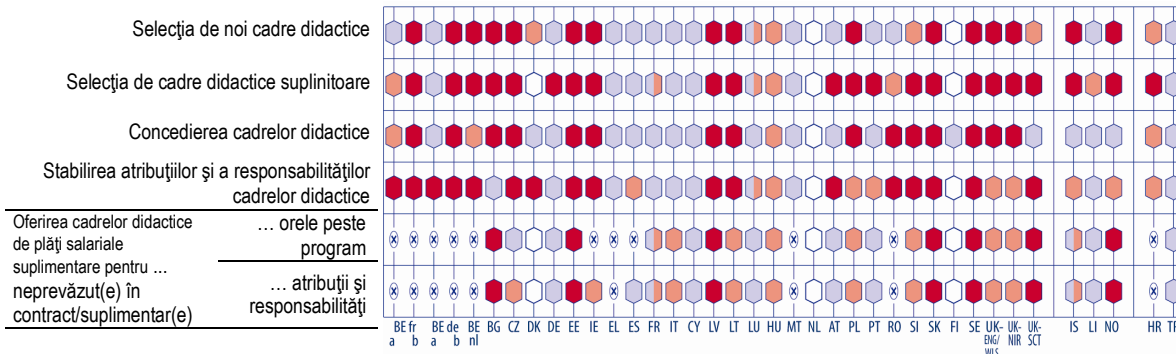
Figura B13: Nivelurile de autonomie școlară pentru gestionarea de resurse și aspecte ale predării și învățării în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011

RESURSE UMANE

Cu privire la directorii de școală

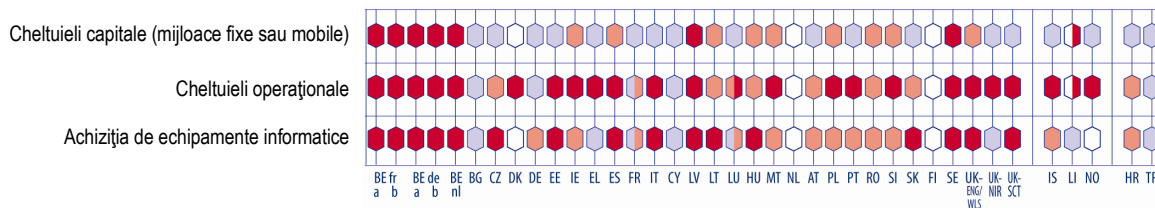

Cu privire la personalul didactic

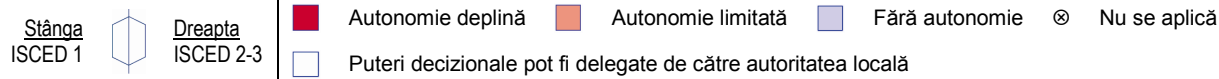
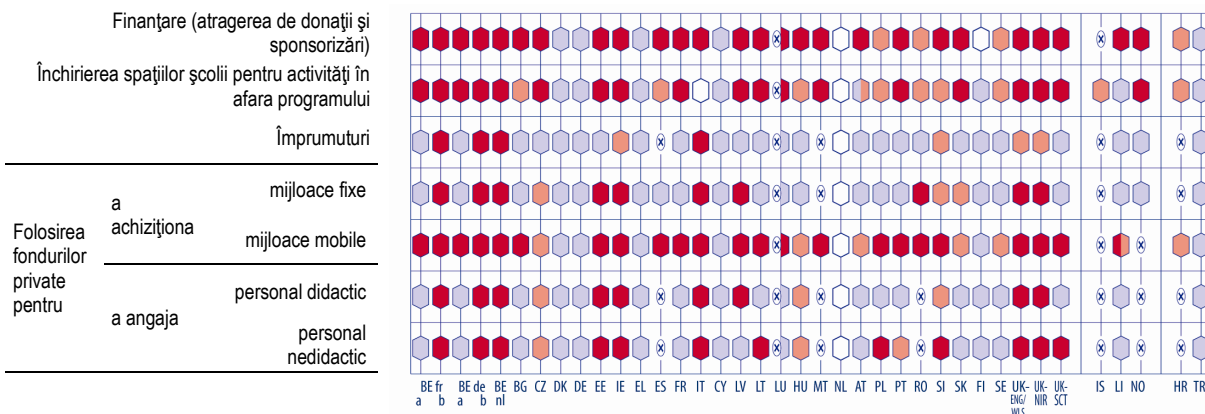

RESURSE FINANCIARE

Folosirea fondurilor publice

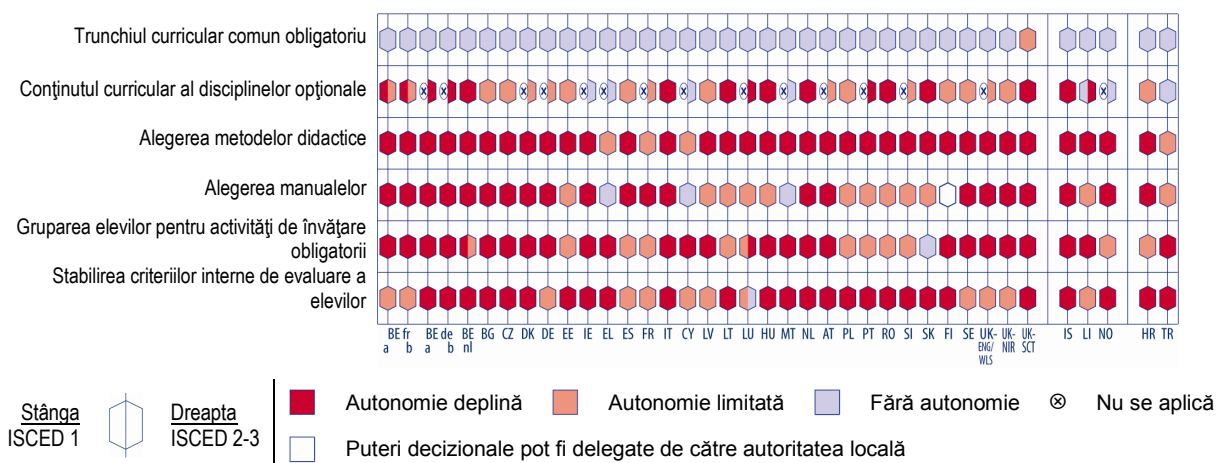

Strângerea de fonduri și folosirea fondurilor private

Sursă: Eurydice.

PREDARE ȘI ÎNVĂȚARE

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Acest indicator arată gradul de autonomie a școlilor față de autoritățile locale, regionale și centrale din domeniul educației. Pentru mai multe informații cu privire la distribuția responsabilităților de luare a deciziilor în cadrul școlilor, vedeți figura B14.

„Fără autonomie” înseamnă că deciziile sunt luate doar de autoritatea în domeniul educației, deși școala poate fi consultată într-o anumită etapă a procesului. „Autonomie deplină” înseamnă că doar școala ia deciziile, în limitele stabilite de legislația sau reglementările naționale/locale. Pot exista totuși recomandări din partea autorității în domeniul educației, dar acestea nu restricționează autonomia școlară.

„Autonomie limitată” se referă la patru situații diferite:

- școlile iau decizii împreună cu autoritatea în domeniul educației sau trimit propuneri spre aprobare;
- școlile iau decizii pe baza unui set de opțiuni predeterminate de autoritatea în domeniul educației;
- școlile au o oarecare autonomie în domeniul în cauză, dar, în ceea ce privește restul deciziilor, trebuie să se adreseze autorității în domeniul educației sau nu sunt autonome;
- școlile sunt autonome de principiu, dar sunt puternic încurajate să urmeze recomandările oficiale.

Mai multe informații despre situațiile în care școlile au autonomie limitată sunt disponibile în anexe.

„Puteri decizionale pot fi delegate de către autoritatea locală” înseamnă că autoritățile locale sunt responsabile de luarea deciziilor și au posibilitatea, legal, de a delega luarea deciziilor la nivelul școlilor.

„Nu se aplică” înseamnă că elementul luat în considerare nu există în sistemul de educație în cauză și prin urmare nu se iau decizii de către școli sau autoritățile din domeniul educației la niciun nivel.

Note naționale specifice

Belgia (BE fr): Școlile subvenționate au mai puțină autonomie în ceea ce privește selecția directorului de școală de când un decret din 2007 cu privire la funcția de director de școală a definit în mod mai specific modalitățile de selectare și numire a directorilor de școală.

Belgia (BE fr, BE de): (a) Se referă la școli pentru care comunitatea este direct responsabilă, iar autoritatea responsabilă este un ministru; și (b) se referă la școli din sectorul public și cel particular subvenționat. În sectorul subvenționat, organismul de conducere la nivelul școlii este considerat autoritate responsabilă.

Belgia (BE de): Școlile pot lua decizii până la un anumit prag al cheltuielilor capitale; peste acest prag, deciziile sunt luate de către minister.

Bulgaria: Școlile au autonomie pentru unele cheltuieli operaționale.

Republica Cehă: Școlile au mai puțină autonomie legată de resursele umane din 2007, de când sunt obligate conform legislației să remunereze atribuțiile și responsabilitățile necontractuale după un cadru salarial stabilit la nivel central.

Spania: Școlile sunt libere să ia decizii legate de achiziția de echipamente informatice, dar comunitățile autonome proiectează de obicei facilitățile pentru întreaga rețea și asigură cea mai importantă parte a echipamentelor.

Franța: Doar școlile care au ore de tehnologie sau un profil general/profesional modificat (SEGPA) pot primi fonduri de la întreprinderi particulare.

Cipru: La nivel ISCED 1, există delegare de puteri sau nu există autonomie în ceea ce privește alegerea manualelor.

Luxemburg: La nivel ISCED 1, nu există postul de director de școală.

Malta: Pentru școlile de la nivel ISCED 3 (*Junior College*), situația diferă față de informațiile prezentate în figură pentru următoarele aspecte: resurse umane (cu excepția selecției posturilor didactice vacante și oferirii de plăți salariale suplimentare): autonomie limitată; folosirea fondurilor publice: autonomie deplină. Atunci când se închiriază spațiile școlii pentru activități sportive, școlile au autonomie limitată. La nivel ISCED 3, elevii trebuie să își cumpere singuri manualele pe baza unei liste recomandate, iar programele pentru examenul de la sfârșitul acestui nivel alcătuiesc trunchiul curricular minim. Condițiile de angajare ale școlilor care sunt subordonate directoratului pentru educație sunt stabilite la nivel central, totuși directorii de școală pot atribui anumite îndatoriri cadrelor didactice, precum răspunderea de anumite clase și responsabilități de diriginte.

Olanda: Fiecare școală are propria autoritate competentă (*bevoegd gezag*), care poate delega puteri de luare a deciziilor către conducerea școlii sau director.

Austria: *Allgemein bildende höhere Schule* pot decide cu privire la închirierea spațiilor școlii în folosul comunității, în limita recomandărilor stabilite în domeniul educației.

Portugalia: Școlile pot selecta personal doar atunci când rămân locuri vacante după repartizarea posturilor la nivel național. Școlile pot iniția proceduri disciplinare și de concediere a personalului, dar decizia finală se ia la nivel superior.

România: O dată cu intrarea în vigoare în 2010 a noii legi privind salarizarea unitară, școlile nu au libertatea de a acorda plăți salariale suplimentare cadrelor didactice. Începând cu 2011/2012, școlile vor avea autonomie deplină în ceea ce privește selecția pentru posturile didactice vacante.

Slovenia: Școlile de învățământ secundar superior au autonomie deplină pentru utilizarea fondurilor private în vederea anagajării de personal didactic.

Slovacia: Unele aspecte legate de rolurile, atribuțiile și măsurile disciplinare pentru personalul didactic pot fi supuse unor recomandări stabilite în acest sens. Școlile pot decide cu privire la unele cheltuieli capitale cu aprobarea autorității superioare.

Suedia: Unele aspecte legate de măsuri disciplinare pot fi supuse unor recomandări stabilite în acest sens. Pentru utilizarea fondurilor publice, autoritățile locale trebuie să respecte recomandările naționale, care implică cel puțin delegarea unor anumite puteri de luare a deciziilor către școli. Măsura în care fiecare școală poate decide cu privire la chestiuni legate de atragerea de donații, închirierea spațiilor școlii și folosirea fondurilor pentru a dobândi mijloace mobile variază de la o municipalitate la alta în funcție de gradul delegării.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Școlile nu au autonomie pentru închirierea spațiilor în folosul comunității dacă este vorba de o clădire asigurată printr-un parteneriat public-privat. În Țara Galilor, școlile nu au autonomie pentru cheltuieli capitale sau achiziții.

Regatul Unit (SCT): Autoritatea locală în domeniul educației are decizia finală cu privire la măsurile disciplinare. În unele cazuri, școlile pot extinde atribuțiile unui post, ceea ce duce la plăți salariale suplimentare.

Islanda: Doar școlile de la nivelul ISCED 3 au autonomie limitată cu privire la plățile salariale suplimentare pentru orele peste program și atribuțiile/responsabilitățile neprevăzute în contract.

Norvegia: În ceea ce privește fondurile private, școlile pot doar să primească donații.

Autonomia pentru gestionarea resurselor financiare de la bugetul public este mult mai întâlnită cu privire la cheltuielile operaționale și achiziția de echipamente informatice decât pentru cheltuieli capitale. Totuși, planurile recente pentru sprijinul național în vederea dotării școlilor cu echipamente informatice au redus autonomia școlară în această privință în Irlanda.

În majoritatea țărilor, școlile au autonomie deplină de a atrage fonduri private din donații, sponsorizări sau închirierea spațiilor școlii. Spre deosebire de această situație, autonomia școlară este mult mai limitată cu privire la posibilitatea de a face împrumuturi. Doar Belgia (școlile subvenționate), Italia și Olanda (dacă se delegă puterea) au autonomie deplină în acest sens. Școlilor li se permite în general să-și folosească fondurile private mai mult pentru achiziția de mijloace mobile decât pentru mijloace fixe sau pentru a angaja personal.

Analiza responsabilităților legate de deciziile cu privire la chestiuni ce țin de **predare și învățare** arată că deși multe sisteme de învățământ sunt conduse de obiective interdependente stabilite la nivel central, regional sau local, organizațiilor și instituțiilor de învățământ li se acordă deseori multă flexibilitate cu privire la modul în care aceste obiective vor fi îndeplinite.

Școlile au cel mai redus grad de autonomie în acele domenii care reflectă direct scopurile principale ale sistemului de educație. Cele mai multe țări încearcă să se asigure că toți elevii au acces la o educație de calitate, prin urmare, aproape peste tot, autoritățile centrale definesc un trunchi curricular comun bazat pe conținuturi sau orientat spre obiective, pe care trebuie să îl urmeze toate cadrele didactice. În Regatul Unit (Scoția) totuși, obiectivele curriculumului central sunt exprimate prin referire la dezvoltarea tipică a elevilor în diferite etape ale educației și nu sunt prescriptive. Spre deosebire de procedurile care guvernează curriculumul obligatoriu, școlile au în general o mai mare libertate pentru stabilirea curriculumului la disciplinele opționale. Totuși, acest lucru nu se aplică în câteva țări, inclusiv Norvegia, unde în cadrul programului de promovarea a cunoașterii din 2006, școlile nu au mai multă autonomie pentru stabilirea conținutului curricular la disciplinele opționale decât la cele obligatorii.

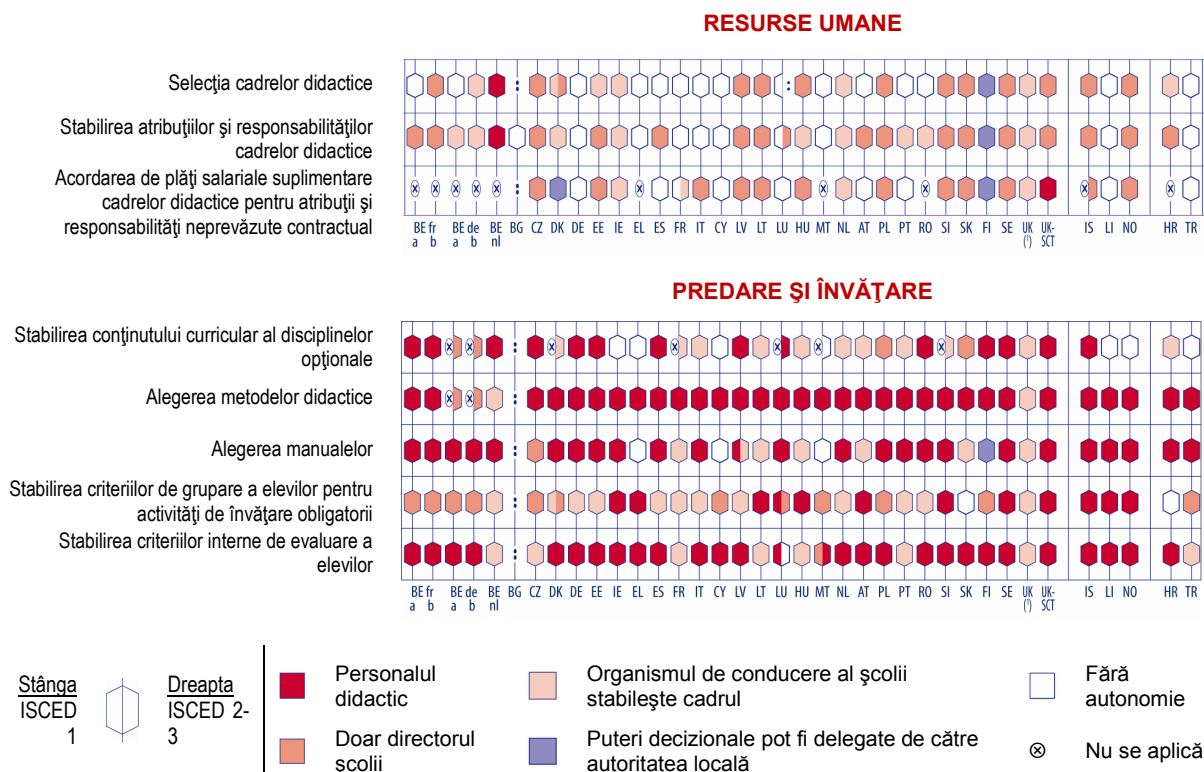
O mai mare autonomie este de obicei acordată școlilor și cadrelor didactice cu privire la activitățile educaționale de zi cu zi. Cele mai multe țări lasă școlile să decidă ce metode didactice folosesc, deși există deseori mecanisme de monitorizare a activității de predare, de exemplu, prin inspecții. În

Grecia, Franța, Cipru și Turcia, autoritățile centrale au stabilit recomandări pentru școli cu privire la metodele didactice. În aproape toate țările, școlile își aleg de asemenea manualele; excepțiile sunt Grecia, Cipru și Malta. Toate țările cu excepția Slovaciei (din 2008) acordă cel puțin o oarecare libertate școlilor în stabilirea bazei pe care elevii trebuie să fie grupați în vederea predării și învățării. În Letonia, reglementările pentru gruparea elevilor au fost eliminate în 2009. Cadrele didactice au de asemenea multă autonomie în alt domeniu important al activității lor, și anume pentru stabilirea criteriilor de evaluare a elevilor. Grecia a adoptat această practică doar foarte recent (în 2010).

LA NIVEL DE ȘCOALĂ, ORGANISMUL DE CONDUCERE ESTE RAREORI IMPLICAT ÎN ALEGEREA METODELOR DIDACTICE

În toate țările, școlile au puteri de luare a deciziilor cu privire la procesele de predare și învățare și, în majoritatea țărilor, și cu privire la anumite aspecte ale managementului resurselor umane (vezi figura B13). Persoanele care iau decizii în școli variază în funcție de tipul activității în cauză. În aproape toate țările, în afară de rolul lor de membri ai organismului de conducere al școlii, membrii personalului didactic nu iau decizii legate de aspecte ce țin de resursele umane, dar sunt în general implicați în măsuri diferite în deciziile cu privire la predare și învățare. În țările în care funcții legate de resursele umane precum selecția noilor cadre didactice, definirea atribuțiilor și responsabilităților cadrelor didactice se desfășoară la nivel de școală, doar directorul școlii este de cele mai multe ori responsabil. Totuși, în aproximativ zece țări, și organismul de conducere al școlii are un rol în managementul personalului. În Estonia, Ungaria, Regatul Unit (Scoția) și Croația, directorul școlii poate deține singur responsabilitatea în acest sens sau organismul de conducere al școlii poate fi de asemenea implicat în funcție de subiectul în cauză. În sfârșit, în Belgia (comunitatea flamandă) și Regatul Unit (Scoția), cadrele didactice au un rol în definirea condițiilor de lucru.

◆ **Figura B14: Factorii de decizie în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Figura descrie factorii de decizie din cadrul școlii indiferent dacă școala are autonomie deplină sau limitată într-un anumit domeniu (pentru mai multe informații cu privire la autonomia școlară, vezi figura B13).

„Personalul didactic” înseamnă că deciziile sunt luate de cadrele didactice (individual și/sau colectiv) sau poate să contribuie și directorul școlii la acest proces. Organismul de conducere al școlii nu participă.

„Doar directorul școlii” înseamnă că directorul școlii este singurul care ia decizii cu privire la subiectul în cauză.

„Organismul de conducere al școlii stabilește cadrul” înseamnă că organismul de conducere al școlii stabilește cadrul în care sunt luate deciziile, deși cadrele didactice și/sau directorul școlii pot contribui de asemenea la procesul de luare a deciziilor.

Note naționale specifice

Belgia (BE nl): Factorii de decizie variază de la o școală la alta în chestiuni legate de alegerea metodelor didactice și a manualelor, gruparea elevilor pentru activitățile obligatorii de învățare și stabilirea criteriilor interne de evaluare a elevilor.

Danemarca: Consiliul de administrație al școlii este factorul de decizie în școlile de învățământ primar și secundar pentru selecția cadrelor didactice și stabilirea criteriilor de grupare a elevilor pentru activitățile obligatorii de învățare.

Olanda: Informațiile corespund practicilor curente, dar nu există reglementări sau recomandări naționale cu privire la factorii de decizie din cadrul școlii.

Malta: Nu există vreo regulă cu privire la stabilirea criteriilor interne de evaluare la nivel ISCED 1 și ISCED 2. Aceasta poate fi efectuată de către directorul școlii sau de cadrele didactice, individual sau colectiv.

Islanda: Informațiile cu privire la factorii de decizie pentru probleme legate de plățile salariale suplimentare pentru orele peste program și responsabilități neprevăzute contractual se aplică doar școlilor la nivel ISCED 3.

Turcia: Directorii de școală pot decide să delege gruparea elevilor pentru activitățile obligatorii de învățare organismului de conducere al școlii.

Aspectele predării și învățării pentru care cadrele didactice sunt cel mai des implicate în luarea deciziilor, singure sau împreună cu directorul școlii, sunt în ordinea frecvenței: metodele didactice, stabilirea criteriilor interne de evaluare și alegerea manualelor. Pe de altă parte, în majoritatea țărilor, fie doar directorul școlii ia deciziile, fie participă și organismul de conducere, în ceea ce privește conținutul curricular al disciplinelor opționale și gruparea elevilor pentru activități obligatorii de învățare. Câteva țări sunt diferite în ceea ce privește aceste tendințe generale în sensul că prevederile legate de luarea deciziilor sunt aceleași pentru toate aspectele ce țin de predare și învățare. Într-adevăr, în Irlanda, Grecia, Suedia, Regatul Unit (Scoția), Islanda, Liechtenstein și Norvegia, pentru toate aspectele predării și învățării pentru care școlile au o anumită autonomie, deciziile sunt luate chiar de cadrele didactice sau de cadrele didactice împreună cu directorul școlii. În Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), organismul de conducere al școlii participă de asemenea la toate aceste aspecte de decizie.

CADRELE DIDACTICE SUNT ANGAJATE ÎN ACEEAȘI MĂSURĂ DE AUTORITĂȚILE LOCALE SAU DIRECT DE ȘCOLI ȘI DE GUVERNUL CENTRAL

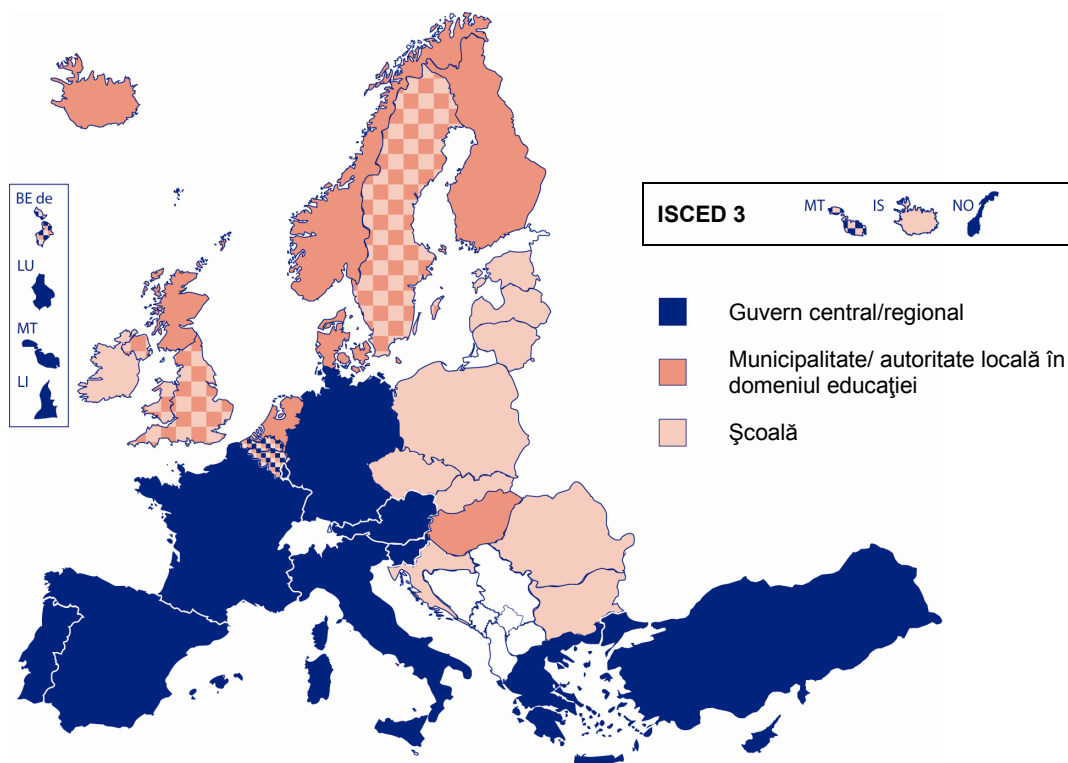
Nivelul administrativ responsabil de angajarea cadrelor didactice corespunde de obicei destul de bine cu statutul acestora (vezi figura E5). Exceptând Irlanda, Olanda și Polonia, cadrele didactice care sunt funcționari publici de carieră sunt angajate de autoritățile centrale sau regionale, corespunzătoare autorității de la cel mai înalt nivel în domeniul educației (de ex., guvernele comunităților autonome din Spania). Aceasta este situația în aproximativ o treime din țările europene. Guvernele centrale pot fi de asemenea angajatorul cadrelor didactice cu statut de funcționar public (Slovenia, Liechtenstein și Turcia) sau cu statut de personal contractual (Italia). Atunci când angajatorul este școala sau autoritatea locală, în marea majoritate a cazurilor, cadrele didactice au statut contractual. În țările nordice, ca și în Ungaria, Olanda și Regatul Unit (Scoția), angajatorul cadrelor didactice care lucrează în școlile publice este autoritatea locală. Școlile sunt responsabile de angajarea cadrelor didactice în Bulgaria, Republica Cehă, țările baltice, Irlanda, Polonia, România, Slovacia și Croația. În sfârșit, responsabilitatea pentru angajarea cadrelor didactice variază în funcție de categoria școlii (Belgia, Suedia și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord)).

În cele mai multe cazuri, nivelul de învățământ la care lucrează un cadru didactic nu are nicio legătură cu autoritatea angajatoare. Doar într-un număr limitat de țări situația este diferită, ca în Malta, Islanda și Norvegia, unde angajatorul cadrelor didactice din învățământul secundar superior este diferit de cel pentru învățământul primar și secundar inferior. În Malta (în unele cazuri) și Islanda, angajatorul este școala, în timp ce în Norvegia, autoritatea responsabilă de angajarea cadrelor didactice la nivel secundar superior este comitetul pentru educație la nivel de district.

Angajatorul înseamnă aici autoritatea care deține responsabilitatea pentru numirea în funcție a cadrelor didactice. Totuși, chiar în cazurile în care angajatorul nu este la nivelul școlii, în Olanda, Slovenia, Finlanda, Suedia și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), școlile pot totuși avea autonomie deplină pentru a recruta cadre didactice (vezi figura B13). Aceasta înseamnă că școlile au libertatea de a selecta cadre didactice, deși o autoritate superioară deține responsabilitatea formală pentru numirile în funcție. De asemenea, autoritățile municipale din Liechtenstein pot face recomandări guvernului la numirea personalului didactic, chiar dacă nu reprezintă angajatorul formal.

◆ **Figura B15: Nivelurile administrative responsabile de angajarea cadrelor didactice în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Termenul „autoritate angajatoare” se referă la autoritatea cu responsabilitate directă pentru numirea în funcție a cadrelor didactice, definirea condițiilor de lucru (în colaborare cu alți parteneri, dacă este cazul) și asigurarea respectării acestor condiții. Aceasta include plata salariilor cadrelor didactice, deși fondurile în acest scop pot să nu provină direct din bugetul autorității. Această responsabilitate trebuie să fie distinctă de responsabilitatea pentru gestionarea resurselor în cadrul școlii, care revine (mai mult sau mai puțin) directorului școlii sau consiliului de administrație al școlii.

Responsabilitățile ce țin de angajarea și remunerarea cadrelor didactice suplimentare nu sunt luate în considerare în această figură.

Guvernul central este autoritatea de la cel mai înalt nivel în domeniul educației în cele mai multe țări. În trei cazuri, totuși, cele mai multe decizii referitoare la educație se iau la nivelul regional de guvernare, și anume cel al guvernelor comunităților lingvistice din Belgia, al landurilor din Germania și al guvernelor comunităților autonome din Spania.

Note naționale specifice

Belgia: Cadrele didactice care lucrează în școli din sectorul public pot fi angajate fie de comunitățile respective (cel mai înalt nivel al administrației educaționale), fie de municipalități sau provincii. Cadrele didactice care lucrează în sectorul privat subvenționat sunt angajate de autoritatea competentă.

Germania: Cu privire la minoritatea cadrelor didactice care nu sunt funcționari publici de carieră, partea contractantă poate fi landul sau municipalitatea.

Irlanda: Pentru școlile profesionale, comitetele locale pentru învățământul profesional dețin multe dintre responsabilitățile legate de angajare, inclusiv numirea în funcție și alte aspecte legate de personal.

Malta: La nivelul învățământului secundar superior general, autoritatea centrală este responsabilă de angajarea cadrelor didactice în școlile subordonate directoratelor pentru educație. Personalul de la nivelul *Junior College* este angajat prin intermediul Universității din Malta.

Olanda: Cadrele didactice sunt angajate de autoritatea competentă (*bevoegd gezag*), reprezentată de executivul municipal pentru învățământul public și organismul administrativ de drept privat în învățământul particular subvenționat.

Austria: Cadrele didactice care lucrează la nivel de învățământ primar și în *Hauptschulen* sunt angajate de landuri. Cadrele didactice care lucrează în *allgemein bildende höhere Schulen* sunt angajate de *Bund* (guvernul central).

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Angajatorul variază în funcție de statutul juridic al școlii. În Anglia și Țara Galilor, un cadru didactic încheie contractul de angajare fie cu autoritatea locală, fie cu organismul de conducere al școlii. În Irlanda de Nord, contractul se încheie cu Comisia pentru Educație și Biblioteci, Consiliul pentru Școlile Catolice Susținute sau consiliul de guvernare al școlilor.

CHELTUIELILE CU PERSONALUL DIDACTIC TIND SĂ FIE DETERMINATE LA NIVEL CENTRAL; PENTRU ALTE CHELTUIELI, SUNT IMPLICATE ȘI AUTORITĂȚILE LOCALE

Guvernele centrale și/sau locale iau decizii cu privire la cheltuielile publice totale cu școlile și deseori prevăd și sumele care vor fi cheltuite cu anumite tipuri de resurse. În unele țări, școlile primesc totuși un buget general, iar deciziile referitoare la cheltuielile cu resursele specifice se iau la nivelul școlii. Finanțarea generală sau finanțarea unui anumit tip de resurse se stabilește fie ca sumă globală care va fi împărțită la modul optim între școli, fie este distribuită cu ajutorul unei formule. Aplicată fiecărei școli, formula are scopul de a asigura nivelul total de finanțare de care are nevoie școala.

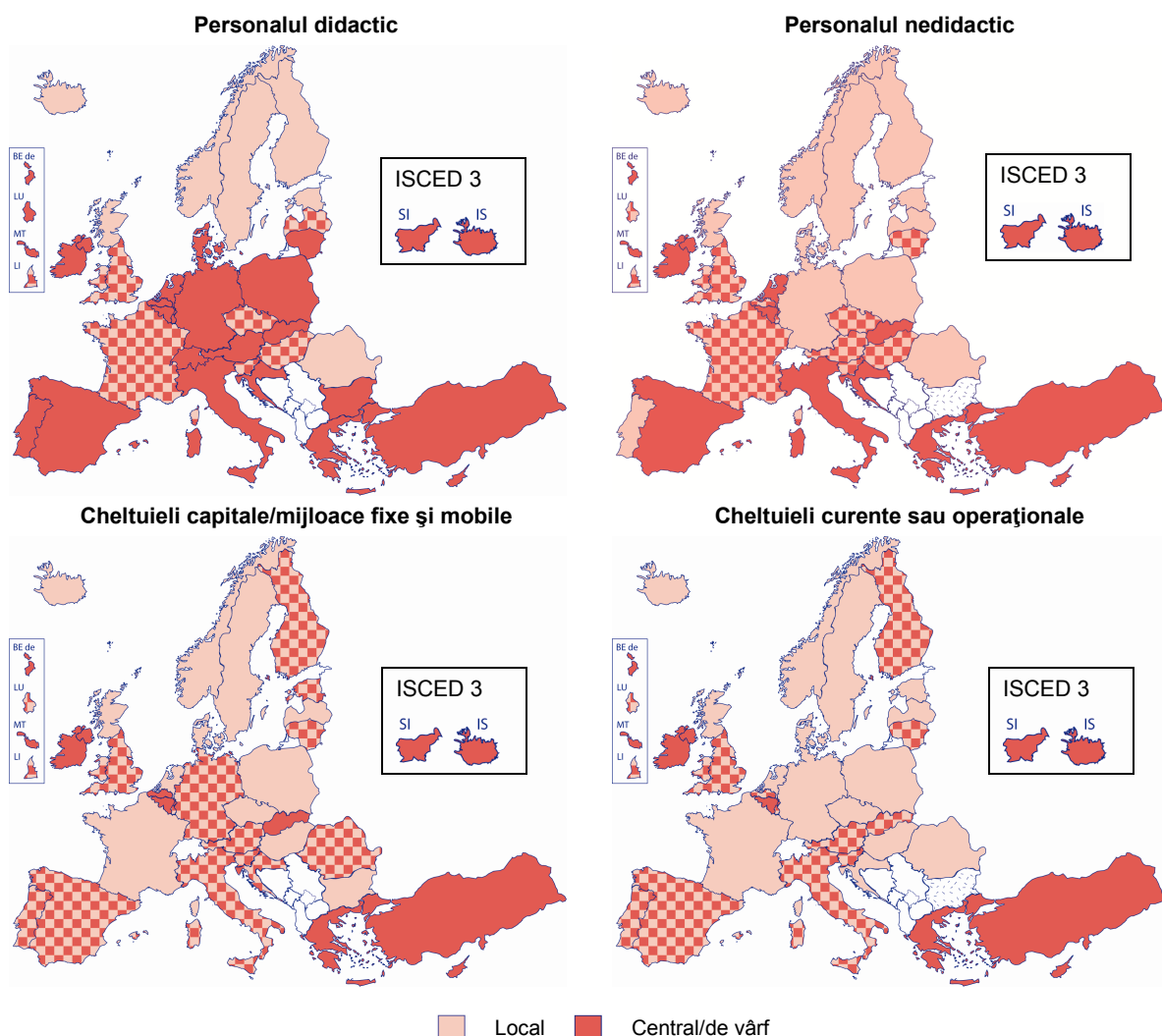
Pe baza datelor disponibile, este clar că tendința este ca deciziile legate de finanțarea cheltuielilor cu **personalul didactic** să fie luate de guvernele centrale sau de organismele regionale cu responsabilități depline pentru domeniul educației, în timp ce deciziile referitoare la finanțarea resurselor operaționale (în sensul larg) tind să fie luate împreună cu autoritățile locale.

În unele țări, deciziile cu privire la cheltuielile publice totale cu **personalul didactic** sau cheltuielile publice totale cu școlile (în cazul în care școlile pot lua singure decizii cu privire la cheltuieli specifice) sunt împărțite între autoritatea centrală/de vârf în domeniul educației și nivelul local. Acesta este cazul în Republica Cehă, Franța, Letonia, Ungaria, Slovenia, Regatul Unit (Anglia și Țara Galilor) și Liechtenstein. Responsabilitatea revine doar nivelului local în Estonia, România, Finlanda, Suedia, Regatul Unit (Scoția), Islanda și Norvegia.

Deciziile cu privire la chestiuni legate de **personalul nedidactic** rămân centralizate în 13 țări sau regiuni. În ceea ce privește suma totală a **cheltuielilor operaționale**, decid doar autoritățile centrale în Belgia (comunitatea franceză și cea germanofonă), Irlanda, Malta, Regatul Unit (Irlanda de Nord) și Turcia.

În majoritatea țărilor, responsabilitățile legate de determinarea cheltuielilor publice totale cu **activele de capital fix** (mijloace fixe), precum și cu **mijloacele mobile** sunt împărțite între autoritățile de la nivel local și central sau, mai rar, revin doar nivelului local. Numai în Belgia, Irlanda, Cipru, Malta, Slovacia, Regatul Unit (Irlanda de Nord) și Turcia, autoritatea centrală/de vârf în domeniul educației deține singură responsabilitatea pentru luarea deciziilor cu privire la investițiile în mijloace fixe și mobile. În unele țări, există situații particulare. De exemplu, în Olanda, suma pe care municipalitatea o primește de la guvernul central pentru clădiri se bazează pe criterii prestabilite. Totuși, municipalitățile pot folosi această sumă cum doresc și o pot combina cu alte bugete. Prin urmare, acestea stabilesc de fapt suma totală alocată cheltuielilor capitale, în timp ce guvernul stabilește suma totală pentru alte resurse.

- ◆ **Figura B16: Puterea de luare a deciziilor pentru stabilirea sumei totale a cheltuielilor publice cu resurse specifice pentru școlile din învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Cheltuielile curente acoperă bunurile și serviciile achiziționate și folosite în cursul anului. Cheltuielile capitale acoperă activele cu durata de viață mai mare de un an, inclusiv construcții, renovări sau reparații capitale ale clădirilor (mijloacelor fixe), precum și ale echipamentelor, mobilei și computerelor (mijloacelor mobile). Totuși, cheltuielile minore cu aceste elemente, sub o anumită sumă fixă, sunt incluse în categoria cheltuielilor operaționale.

Programele specifice de sprijin (precum zone de acțiune pentru educație, programe pentru elevi care aparțin minorităților etnice etc.) nu sunt incluse în această figură.

Guvernul central reprezintă autoritatea de vârf în domeniul educației în cele mai multe țări. În trei cazuri, totuși, luarea deciziilor se face la un nivel inferior, de exemplu, guvernele comunităților din Belgia, landurile din Germania și guvernele comunităților autonome din Spania.

Se consideră că puterea de luare a deciziilor este deținută la nivel central în cazurile în care autoritatea centrală transferă fonduri alocate în mod specific uneia din cele patru categorii de resurse numite la nivel local, iar autoritatea locală distribuie apoi aceste fonduri școlilor fără a aduce nicio modificare a sumei totale.

Sunt luate în considerare doar școlile din sectorul public. Totuși, în cazul a trei țări (Belgia, Irlanda și Olanda), sunt incluse școlile particulare subvenționate deoarece școlarizează un număr semnificativ de elevi și sunt privite ca fiind echivalente școlilor din sectorul public.

Note naționale specifice

Belgia: Municipalițiile și provinciile pot decide dacă să aloce un buget specific resurselor operaționale și mijloacelor fixe pentru școlile din jurisdicția lor, pe lângă subvențiile alocate de comunități. Acesta este cazul și pentru mijloacele fixe în comunitatea franceză.

Bulgaria, Estonia, Grecia, Letonia, Lituania, România, Slovenia și Islanda: Sumele alocate pentru manuale și/sau echipamente audio-vizuale sau computere, sau în unele cazuri toate materialele și echipamentele didactice, sunt stabilite la nivel central.

Republica Cehă: Ministerul Educației alocă autorităților regionale o sumă totală pentru cheltuielile cu predarea și alte cheltuieli educaționale, precum și pentru servicii școlare (formarea continuă a personalului educațional, activități speciale legate de interesele și timpul la dispoziția elevilor, orientare, masă și cazare și activități legate de dezvoltarea școlii). Autoritățile regionale distribuie apoi resurse școlilor în funcție de numărul de elevi și nivelul costurilor pe elev.

Germania: Landurile (nivelul decizional de vârf în domeniul educației) au planuri de dezvoltare școlară, pe care autoritățile de la nivel local le folosesc ca să aloce fonduri pentru mijloace fixe.

Spania: În învățământul primar, responsabilitatea pentru mijloacele fixe este împărțită între comunitățile autonome care construiesc clădirile în care funcționează școlile și municipalități care asigură terenul și sunt responsabile de întreținerea și repararea școlilor. La nivel de învățământ secundar, responsabilitatea legată de cheltuielile cu clădirile școlilor revine în toaltate comunităților autonome.

Franța: *Academiile* (autoritățile școlare la nivel regional) definesc, în colaborare cu autoritățile centrale, sumele cu cheltuielile publice care vor fi alocate școlilor, inclusiv pentru plata salariilor personalului didactic.

Italia: Nivelul local este responsabil de asigurarea unor resurse operaționale (de exemplu, manuale pentru școlile primare) din bugetul propriu. Pentru cheltuielile capitale, nivelul local răspunde de asigurarea clădirilor necesare funcționării școlilor, întreținerea lor și achiziționarea unor diverse tipuri de mijloace fixe, inclusiv echipamente informatice.

Letonia: Nivelul central specifică suma și procedurile pentru plata salariilor, iar nivelul local alocă subvenții din bugetul național destinate anumitor tipuri de cheltuieli și suplimentează aceste sume cu resurse din veniturile locale.

Lituania: Fondurile pentru personalul didactic și administrativ, educatorii sociali și bibliotecarii, manuale și alte materiale didactice sunt alocate de guvernul central pe baza unui model al costurilor pe persoană. Pentru alte categorii de resurse (alte tipuri de personal nedidactic, resurse operaționale, mijloace fixe și mobile), responsabilitatea le rămâne municipalităților.

Luxemburg: Nivelul local este responsabil de alte resurse în afară de personalul didactic din învățământul primar, în timp ce nivelul central este responsabil de învățământul secundar.

Ungaria: Guvernele locale au drepturi considerabile pentru distribuirea de subvenții în bloc, care sunt stabilite în funcție de indicatorii de performanță introduși în 2007.

Austria: În învățământul primar și în *Hauptschulen* și *Polytechnische Schulen*, nivelul local răspunde de resursele de personal nedidactic, resurse operaționale și cheltuieli capitale; în cazul *Allgemein bildende höhere Schulen*, responsabilitatea revine nivelului central.

Polonia: La stabilirea nivelului de resurse pentru personalul didactic, autoritățile locale pot suplimenta sumele alocate de autoritățile centrale din veniturile proprii.

Portugalia: Nivelul local este responsabil de resursele operaționale și mijloacele mobile, precum și de resursele capitale pentru școlile care asigură prima etapă a educației la nivel ISCED 1.

România: Construcțiile noi, renovările, consolidările, dotarea cu utilități și reparațiile capitale sunt finanțate de la bugetul de stat și din bugetele locale.

Slovenia: Pentru școlile de învățământ primar și secundar, pe lângă bugetul național, municipalitățile pot finanța personal suplimentar didactic și nedidactic, (de ex., un al doilea profesor la orice ore; un profesor de limbi străine din clasa I etc.) și pot asigura fonduri pentru unele cheltuieli operaționale (costurile de întreținere a clădirilor școlii). Nivelul local asigură finanțare pentru mijloacele fixe cu o oarecare asistență din partea nivelului central. Ministerul Educației desfășoară un proces de licitații și aprobă programele locale de investiții pe baza unor criterii prioritare prevăzute.

Finlanda: Pentru a primi finanțare de la guvern pentru investițiile în mijloace fixe, proiectul trebuie să fie aprobat de Ministerul Educației în cadrul planului național de finanțare și în conformitate cu bugetul. Criteriile de finanțare (costurile unitare) pentru cheltuielile operaționale sunt definite de Ministerul Educației și Culturii, dar alocarea detaliată se face la nivel local.

Regatul Unit (ENG/WLSNIR): Școlile primesc majoritatea veniturilor din finanțare ca sumă globală și sunt responsabile de alocarea acesteia pe diferite categorii de cheltuieli. În Anglia și Țara Galilor, această finanțare este alocată de autoritățile locale (AL), care la rândul lor primesc cea mai mare parte din finanțare de la guvernul central. În Țara Galilor, AL decid cum să distribuie această finanțare către serviciile pe care le oferă. În Anglia, din 2006, AL au mai puțin spațiu de manevră deoarece finanțarea pentru școli trece pe la acestea ca alocație restricționată. Totuși, AL pot încă să contribuie la finanțarea școlilor din impozitele și taxele locale, acesta fiind motivul pentru care nivelul local este indicat în figură.

Liechtenstein: În învățământul primar, nivelul local este responsabil de resursele operaționale și personalul nedidactic, în timp ce responsabilitatea pentru personalul didactic și resursele capitale este împărțită între nivelurile local și central. Nivelul central deține responsabilitatea deplină pentru învățământul secundar.

Turcia: Administrațiile locale sunt obligate să aloce și resurse pentru alte cheltuieli decât cele cu personalul didactic, dar acestea sunt minore în comparație cu finanțarea centrală.

O MAI MARE AUTONOMIE INSTITUȚIONALĂ PENTRU MANAGEMENTUL PERSONALULUI ACADEMIC ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

În ultimii zece ani, instituțiile de învățământ superior (IIS) din multe țări au dobândit o mai mare autonomie în ceea ce privește managementul personalului academic. Totuși, autoritățile centrale în domeniul educației din marea majoritate a țărilor sunt încă responsabile de definirea categoriilor de personal și a calificărilor aferente, precum și a altor criterii de eligibilitate impuse. În 12 țări sau regiuni, aceste elemente sunt definite în comun la nivel central și instituțional. În Ungaria și România, în acest proces este implicată și o agenție independentă, alături de o parte dintre instituții și factorii de decizie în domeniul educației.

Șase țări (Republica Cehă, Estonia, Grecia, Luxemburg, Olanda și Regatul Unit) au o autonomie instituțională semnificativă în ceea ce privește recrutarea. În Republica Cehă, instituțiile academice de învățământ superior au autonomie pentru stabilirea criteriilor de recrutare, definirea categoriilor de personal și distribuția personalului. În Olanda și Regatul Unit, responsabilitatea pentru întreaga procedură de recrutare a personalului academic revine instituțiilor, precum și pentru procedurile legate de dezvoltarea și păstrarea personalului, cu respectarea cadrului prevăzut de legea muncii. IIS din aceste două țări sunt responsabile și pentru deciziile cu privire la numărul de membri ai personalului și stabilirea calificărilor necesare și a criteriilor de eligibilitate pentru toate posturile.

Pe de altă parte, responsabilitatea pentru deciziile legate de numărul de posturi disponibile și modul în care membrii personalului sunt numiți în funcție în cadrul catedrelor și al facultăților revine instituțiilor în marea majoritate a țărilor. Factorii de decizie de la nivel central răspund doar de două sau mai multe astfel de aspecte doar în Belgia (comunitatea germanofonă), Cipru, Croația și Turcia.

Recrutarea personalului academic se face prin anunțuri publice în toate țările (de ex., printr-un anunț în jurnalul oficial național, presa națională sau internațională, site-uri etc.). Aceste anunțuri sunt pregătite de instituții, dar trebuie să respecte anumite criterii definite la nivel central. Mai puțin de jumătate dintre țările care recrutează personal academic prin anunțuri publice organizează și competiții pe bază de examen. Procedurile pentru organizarea unor astfel de competiții se supun în general criteriilor definite la nivel central, în timp ce instituțiile sunt responsabile de organizarea examenului și numirea candidaților pe posturile vacante. Proceduri mai centralizate de management se pot observa în Italia, Cipru, Letonia și Turcia.

În majoritatea țărilor analizate, autoritățile centrale din domeniul educației sunt responsabile de stabilirea grilelor salariale de bază și, în multe cazuri, a alocațiilor salariale individuale. Aranjamentele în ceea ce privește trecerea personalului de la un nivel al grilei la următorul se bazează de obicei pe legislația existentă și sunt prevăzute în documente oficiale emise la nivel central. Totuși, în țările în care nu există grile salariale sau reglementări centrale, au loc de regulă negocieri colective o dată la doi sau trei ani pentru redefinirea nivelurilor salariale pentru toate funcțiile personalului academic.

În țările în care membrii personalului academic au statut de funcționari publici sau un statut echivalent, salariile sunt definite la nivel central. În aproximativ jumătate dintre țările analizate, IIS stabilesc salariile brute anuale ale personalului și, în unele cazuri, deciziile sunt luate în comun de către stat și de instituții.

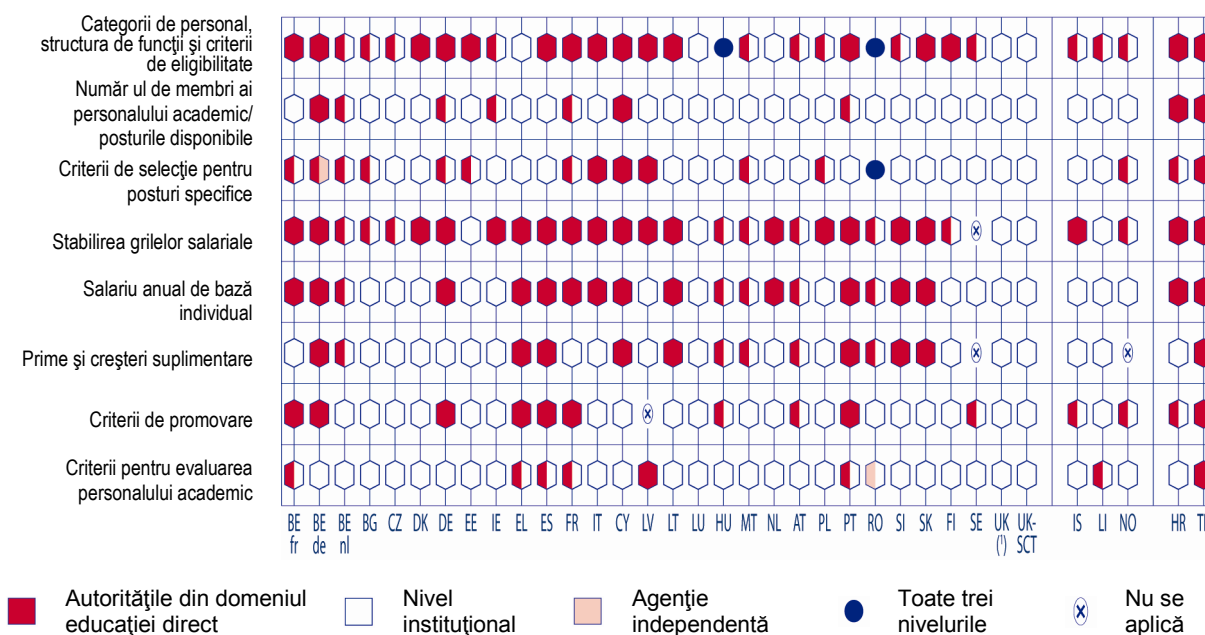
În cele mai multe țări, se acordă și prime (bazate în general pe vechime și/sau performanțele personalului academic). Informațiile disponibile cu privire la factorii/organismele responsabile de definirea criteriilor pentru acordarea de prime arată că acestea sunt similare celor ce țin de stabilirea salariilor. Prin urmare, în cazurile în care salariile sunt negociate între stat și instituții sau sindicate, aceste organisme aprobă de asemenea și condițiile legate de prime; în cazurile în care aranjamentele salariale se bazează pe legislație și reglementări oficiale, primele se supun aceluiași proces. În Belgia

(comunitatea franceză), Germania, Italia, Olanda și Croația, primele sau plățile suplimentare sunt stabilite la nivel instituțional, în timp ce aranjamentele legate de salariile de bază sunt determinate la nivel central.

Responsabilitatea pentru definirea criteriilor de promovare este delegată instituției de învățământ superior în majoritatea țărilor. Totuși, în țările în care membrii personalului academic sunt funcționari publici, situația este diferită, în jumătate dintre țările analizate deciziile fiind luate la nivel central, în timp în cealaltă jumătate instituțiile sunt responsabile în acest sens.

Evaluarea individuală a personalului academic este, în cele mai multe țări, o parte integrală a procedurilor instituționale de asigurare a calității. Autoritățile centrale le impun deseori instituțiilor obligația de a desfășura un proces de asigurare a calității, dar instituțiile decid de obicei singure cum implementează acest proces. În multe țări, agenții naționale independente de asigurare a calității acordă instituțiilor asistență în vederea elaborării procedurilor de autoevaluare sau pot desfășura evaluări instituționale externe. Criteriile pentru managementul performanțelor personalului academic sunt stabilite la nivel instituțional în cele mai multe țări. Totuși, autoritatea centrală asigură uneori o orientare generală cu privire la aspectele ce vor fi incluse. În unele țări, revizuirea periodică a performanțelor reprezintă una dintre condițiile principale pentru acordarea primelor de performanță sau avansarea pe grila salarială.

◆ **Figura B17: Distribuția responsabilităților între factorii interesați în ceea ce privește managementul personalului academic din învățământul superior, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Personalul academic se referă atât la personalul calificat, direct implicat în procesul educațional (precum personalul didactic și cercetători cu atribuții de lector/conferențiar), cât și la personalul cu atribuții de conducere pentru personalul academic sau alte categorii de personal. Personalul administrativ (secretariat, contabilitate, administrare financiară etc.) și personalul strict de cercetare nu este prin urmare inclus. În cele mai multe țări, printre principalele funcții ale personalului de conducere se numără, de exemplu, cele de director/rector/președinte/vice-cancelar; și director adjunct/rector/vice-cancelar; decan; și șef de catedră/departament. Pentru personalul didactic, funcțiile cele mai întâlnite sunt, de exemplu, profesor, conferențiar și asistent.

Note naționale specifice

Republica Cehă: Autoritățile centrale stabilesc cadrul pentru grilele salariale de bază doar pentru școlile superioare profesionale (vyšší odborné školy – ISCED 5B). Instituțiile de învățământ superior (vysoké školy – ISCED 5A și 6) au libertatea de a-și defini propriile grile salariale prin regulamentele interne, ținând cont de salariul minim național.

Letonia: Nu există criterii de promovare, în schimb personalul academic trebuie să fie reales o dată la 6 ani. Dacă există un candidat mai potrivit pentru post, acesta va fi numit în locul celui care a ocupat postul până atunci.

Austria: Federația Universităților, o organizație umbrelă pentru toate universitățile, este împuternicită să negocieze contracte colective cu autoritățile din domeniul educației.

România: Agenția independentă responsabilă de definirea funcțiilor personalului academic și de analiza performanțelor este Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare.

Suedia și Norvegia: Salariile personalului academic din învățământul superior sunt stabilite prin negociere între instituțiile de învățământ superior și organizațiile din domeniul muncii, acesta fiind motivul pentru care nu se acordă prime specifice sau creșteri suplimentare.

Regatul Unit: Există un acord cadru central care stabilește grilele salariale la nivelul Regatului Unit. Acesta a fost adoptat de către toate sau aproape toate IIS, dar nu este obligatoriu.

AUTORITĂȚILE CENTRALE SAU REGIONALE ÎMPART PUTEREA CU IIS ÎN CEEA CE PRIVEȘTE STABILIREA NUMĂRULUI DE LOCURI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Restricțiile cu privire la numărul de locuri (*numerus clausus*) în cadrul programelor de învățământ superior pot fi stabilite fie la nivel central/regional, fie la nivel instituțional. În unele cazuri, accesul poate fi nerestricționat. În unele țări, există și diferite combinații între aceste trei opțiuni. Se pot aplica criterii specifice de admitere pentru unele sau pentru toate domeniile sau programele de studii.

Atunci când **există o procedură de limitare** la nivel național sau regional, autoritățile din domeniul educației limitează numărul de locuri disponibile și exercită în multe cazuri un control direct asupra procedurii de selecție a studenților. O *numerus clausus* de acest fel se poate aplica doar locurilor finanțate din bugetul public sau poate fi extinsă la numărul total de locuri. În plus, limitarea numărului de locuri poate privi toate cursurile oferite de instituțiile de învățământ superior sau doar anumite domenii specifice (de ex., medicină și sănătate).

În Republica Cehă, Grecia (doar primul ciclu de studii), Spania, Cipru, Portugalia, Regatul Unit (Anglia și Irlanda de Nord) și Turcia, numărul de locuri în învățământul superior pentru toate domeniile de studii universitare este stabilit la nivel național sau regional, dar în multe cazuri au loc înainte consultări cu instituțiile de învățământ superior.

În Republica Cehă, Ministerul Educației (după negocieri cu IIS publice) stabilește limita cu privire la numărul de studenți care vor primi finanțare de la bugetul de stat. IIS publice pot admite mai mulți studenți, dar trebuie să asigure finanțarea lor din resurse proprii, deoarece nu pot percepe taxe de școlarizare pentru un program de studii universitare în limba cehă decât dacă durata studiilor depășește durata standard cu mai mult de un an. Școlile de învățământ superior profesional din Republica Cehă, care oferă programe la nivel ISCED 5B, au un număr fix de locuri pe baza limitelor impuse de autoritatea regională relevantă care răspunde de guvernarea învățământului superior profesional din regiunea respectivă.

În Germania, dacă numărul de candidați depășește numărul de locuri disponibile la anumite specializări, locurile sunt alocate apelând la procedurile de selecție stabilite la nivel național/regional sau de către instituția de învățământ superior relevantă. Procedurile naționale (în special în domeniul medicinei) se bazează pe un sistem de pondere cu puncte. Candidaților li se acordă 20% pentru media de la *Abitur* (examenul final de la sfârșitul învățământului preuniversitar care reprezintă condiția de admitere în învățământul superior), 20% pentru perioada scursă între susținerea examenului *Abitur* și admiterea la universitate, iar 60% reprezintă rezultatul procedurii de selecție organizată de IIS. Există un număr tot mai mare de restricții locale cu privire la admiterea în unele instituții de învățământ superior la cursuri care nu sunt supuse procedurii de admitere naționale. În aceste cazuri, responsabilitatea pentru admitere revine doar instituției de învățământ superior.

În Spania, comunitățile autonome trebuie să planifice oferta educațională a universităților publice de comun acord cu instituțiile. Cifra de școlarizare propusă este comunicată Consiliului de Coordonare Universitară de la nivel național pentru a fi revizuită luând în considerare disponibilitatea generală a cursurilor și a locurilor. Rezultatele sunt publicate în Gazeta Oficială a Statului. Guvernul central, după acordul cu Conferința Generală a Politicilor Universitare, poate stabili numărul maxim de studenți care vor fi admiși la anumite programe. Aceste limite privesc toate universitățile, publice și private.

În Cipru, există proceduri de selecție sau de limitare la nivel național. Numărul de locuri care vor fi disponibile reprezintă rezultatul negocierilor între instituțiile publice de învățământ superior (de exemplu, Universitatea din Cipru) și autoritățile guvernamentale relevante (de exemplu, Ministerul Educației și Culturii, Ministerul Finanțelor și Biroul de Planificare).

În Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), există un control global cu privire la numărul de studenți la zi din primul ciclu de studii. În Anglia, Consiliul pentru Finanțarea Învățământului Superior are, începând din 2008, rolul de a controla creșterea numărului de locuri în funcție de limitele finanțării publice. Numărul de locuri este supus controlului și în Irlanda de Nord. În Țara Galilor, nu existau limite în anul de referință, dar a fost introdus un plafon din 2011/2012.

Instituțiile de învățământ superior pot decide singure să limiteze numărul de locuri în nouă țări în conformitate cu o serie de cerințe clar definite, care pot include capacitatea lor instituțională sau orice criterii stabilite la nivel central cu scopul de a limita cifrele de școlarizare. Se pot stabili limite pentru anumite cursuri sau pentru toate. De exemplu, în Irlanda, instituția stabilește numărul de locuri și cerințele de admitere, iar admiterea la aproape toate cursurile de studii la zi din primul ciclu se face prin intermediul Oficiului Central de Admiteri. În Norvegia, instituțiile sunt responsabile de stabilirea numărului de locuri pe care îl oferă; totuși, uneori, precum în cursul procedurilor bugetare, guvernul poate finanța cursuri suplimentare.

În Olanda, pentru unele cursuri din învățământul profesional superior, studenții trebuie să dețină anumite competențe, cunoștințe sau calități (*aanvullende eisen*, adică cerințe suplimentare), care sunt stabilite de către instituții. Pentru cursurile universitare la care numărul de cereri depășește numărul de locuri disponibile, locurile sunt atribuite prin tragere la sorți. Se introduce o *numerus clausus/numerus fixus* dacă numărul de înscriși este mai mare decât numărul de locuri disponibile la nivel național. Se poate stabili o limită pentru cursuri (*opleidingsfixus*, numărul maxim de cursuri) sau pentru instituții (*instellingsfixus*, cifre instituționale maxime).

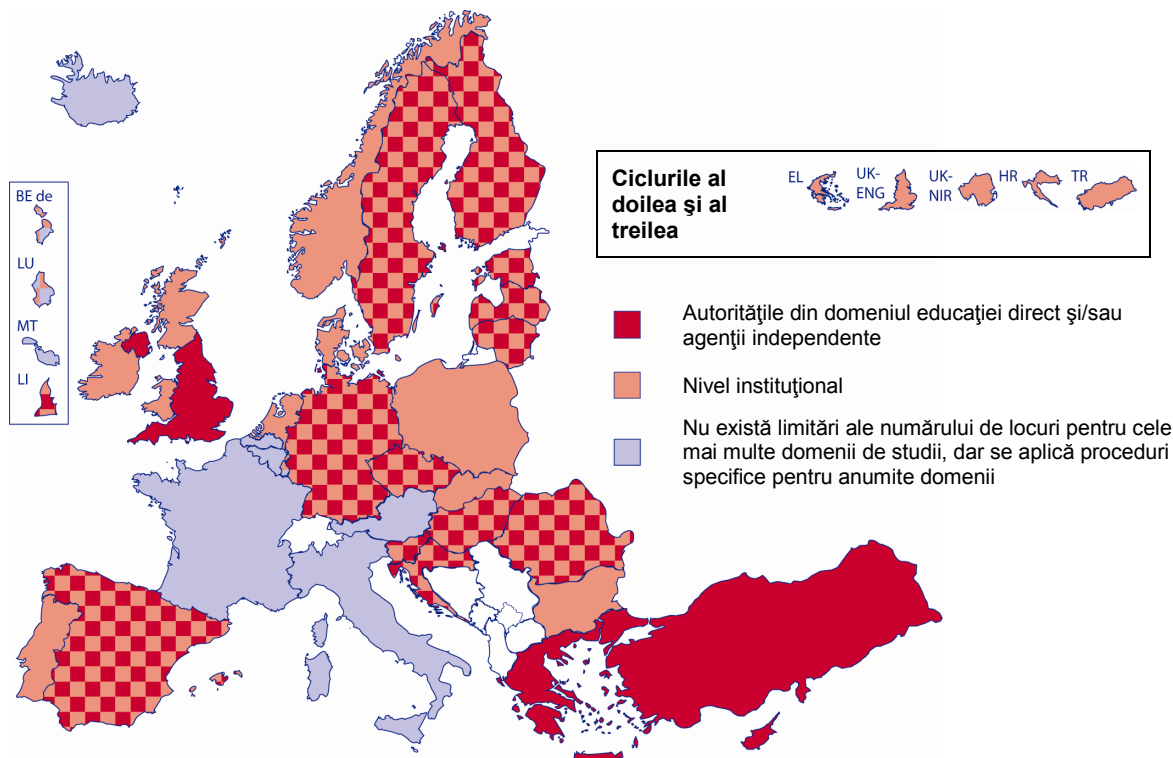
O **combinație** între cele două proceduri se folosește de asemenea într-un număr tot mai mare de țări. De exemplu, în Letonia, Lituania, Ungaria, România și Croația, instituțiile propun numărul maxim de locuri pentru fiecare domeniu de studii și autoritățile din domeniul educației aprobă numărul final care va fi finanțat din bugetul alocat educației. În Suedia, IIS sunt responsabile de stabilirea numărului de locuri pentru diferite programe cu respectarea limitei impuse de stat fiecărei instituții.

În Liechtenstein, guvernul poate limita numărul de locuri disponibile în toate domeniile de studii prin acordurile financiare existente sau acordarea de subvenții. Doar un număr limitat de locuri este finanțat la Universitatea din Liechtenstein prin acordul financiar existent, deoarece instituția primește o anumită sumă pe student.

În Croația, instituțiile decid singure numărul total de studenți care vor fi înscriși la un anumit curs. Acestea aplică criteriile precum numărul de personal academic cu normă întreagă, numărul și capacitatea sălilor de conferință, a sălilor de curs etc. Totuși, numărul de locuri cu finanțare publică este definit la nivel central.

- **Figura B18: Nivelurile de autoritate responsabile de stabilirea numărului de locuri disponibile în cele trei cicluri de învățământ superior, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Belgia (BE de): Admitere nerestricționată pentru domeniul asistenților medicali și limitare la nivel instituțional pentru programele de formare a cadrelor didactice.

Germania: Există diverse restricții locale cu privire la admiterea la cursuri, care nu sunt incluse în procedura națională de admitere. În aceste cazuri, responsabilitatea pentru admiterea candidaților revine doar instituției de învățământ superior.

Republica Cehă: Instituțiile publice de învățământ superior pot admite mai mulți studenți decât cifra de școlarizare stabilită la nivel central, dar acestea trebuie să le asigure finanțarea din resurse instituționale.

Polonia: Numărul de locuri în domeniul medicinei este stabilit la nivel central.

Franța: Numărul de locuri în domeniile medicină, stomatologie, farmacie și moașe este stabilit anual de către ministerele responsabile de învățământul superior și sănătate.

Letonia, Lituania și Slovenia: Autoritățile din domeniul educației definesc numărul de locuri fără taxă (subvenționate de stat) pe baza unei propuneri depuse de instituțiile de învățământ superior. Toate instituțiile de învățământ superior (inclusiv cele particulare) stabilesc numărul de locuri cu plată disponibile.

Austria: Deciziile cu privire la locurile în universitățile de științe aplicate (care oferă primul și al doilea ciclu de studii) sunt luate de Consiliul pentru Universitățile de Științe Aplicate (*Fachhochschulrat – FHR*), o organizație independentă care se ocupă de asigurarea calității în aceste instituții. Ministerul Federal al Științelor și Cercetării din Austria decide dacă și, când este cazul, cum vor fi susținute multe dintre aceste locuri.

Finlanda: Autoritățile din domeniul educației iau o decizie cu privire la numărul total de locuri pe domeniu de studii prin planul de dezvoltare al educației. Numărul specific de locuri pe facultăți și specializări este stabilit la nivel instituțional.

Liechtenstein: Se oferă doar locuri la programe în domeniul studiilor economice și arhitecturii.

Norvegia: O agenție națională, „Samordna Opptak”, este responsabilă de accesul la primul ciclu de studii și programele integrate de master.

Accesul nerestricționat sau deschis în învățământul superior există atunci când criteriile de admitere se bazează doar pe certificatul acordat la absolvirea învățământului secundar superior sau un echivalent al acestuia. Acest tip de acces se aplică tuturor domeniilor de studii sau celor mai multe dintre acestea doar în câteva țări, și anume Belgia, Franța, Italia, Malta, Austria și Islanda. În comunitatea franceză din Belgia, candidații susțin examen de admitere pentru programul de licență în domeniul construcțiilor civile și pentru toate programele de licență organizate de școlile de arte. În comunitatea flamandă din Belgia, candidații susțin examen de admitere la unele domenii artistice și la medicină și stomatologie.

În majoritatea țărilor, se aplică aceleași condiții de admitere pentru toate domeniile de studii. Totuși, medicina și stomatologia sunt supuse uneori unor aranjamente specifice. În Franța și Italia, accesul în învățământul superior este în general liber, dar locurile în domeniile medicină, stomatologie, farmacie și asistență medicală sunt stabilite la nivel central de către Ministerul Educației și Ministerul Sănătății. În Austria, accesul la universități este nerestricționat cu excepția domeniilor medicină, stomatologie, studii „de sănătate”, medicină veterinară și psihologie, la care numărul de locuri este stabilit prin lege. De asemenea, pentru studiile în domeniul jurnalismului și comunicării, Guvernul Federal poate decide cu privire la numărul de studenți în funcție de criteriile incluse în Legea universităților.

ÎN MULTE ȚĂRI, IIS ÎȘI ORGANIZEAZĂ PROPRIILE PROCEDURI DE SELECȚIE A CANDIDAȚILOR

În toate țările europene, condiția minimă pentru asigurarea accesului la învățământul superior este deținerea unui certificat de absolvire a învățământului secundar superior sau echivalent. În cele mai multe țări, se pot aplica și alte proceduri pentru admitere, precum cerința susținerii unui examen de admitere, prezentarea unei înregistrări a rezultatelor candidatului sau participarea la un interviu.

Astfel de proceduri se folosesc pentru a limita numărul celor admiși, în principal deoarece numărul de candidați depășește capacitatea instituțiilor (vezi figura B18), dar în unele cazuri rolul lor este de a se asigura că cei care candidează pentru un loc îndeplinesc cerințele unui anumit program de studii (de exemplu, în domenii precum cel artistic, tehnic sau medical). Condițiile pieței muncii pot de asemenea să stea la baza unor încercări de a controla numărul de locuri disponibile dacă există prea mulți sau prea puțini tineri absolvenți cu anumite specializări față de numărul de locuri de muncă disponibile în sectoarele respective.

Într-un număr de țări, examenul de absolvire a învățământului secundar reprezintă examenul de admitere în învățământul superior. De exemplu, în Ungaria, o condiție prealabilă a admiterii la o instituție de învățământ superior este promovarea examenului național de absolvire a învățământului secundar superior (*érettségi vizsga*), care are rolul și de examen de admitere la programele de studii de licență. Examenul poate fi susținut la două niveluri (standard și avansat).

A doua opțiune folosită în unele țări este organizarea unui examen național de admitere pentru toate universitățile publice, aplicând criteriile comune de evaluare. Acesta este cazul Spaniei, unde susținerea examenului de admitere la universitate reprezintă cerința necesară pentru admiterea la toate programele de studii de licență. Doar în situații speciale, precum deținerea deja a unor titluri universitare, studenți străini care au îndeplinit cerințele de admitere la studii universitare în țările lor de origine cu care Spania are încheiate acorduri, studenți care dețin o diplomă de tehnician (din învățământul profesional avansat) în domenii de studii asociate, este posibil accesul la studii universitare fără îndeplinirea acestei cerințe. Examenul de admitere la universitate este organizat și planificat în comun de către universități și autoritățile din comunitatea autonomă respectivă. Fiecare universitate decide cu privire la locul și data desfășurării testelor, cu respectarea termenelor naționale stabilite anual pentru fiecare sesiune, precum și pentru înmatricularea studenților.

În Grecia și în Cipru, Ministerul Educației și Culturii organizează examene de admitere similare pe bază de competiție pentru accesul la instituțiile de învățământ superior de stat.

În Bulgaria, Republica Cehă, Slovenia, Slovacia și Islanda, instituțiile organizează propriile proceduri de selecție a studenților cu respectarea standardelor naționale care limitează cifrele de școlarizare. În Republica Cehă și în Slovacia, examenele de admitere sunt organizate direct de către facultăți, care stabilesc cerințele de admitere astfel încât să fie admiși doar candidații care dețin abilitățile și competențele necesare. Decanul facultății decide în cazul contestațiilor, iar rectorul instituției de învățământ superior ia decizia finală cu privire la admiterea candidaților în astfel de cazuri.

În Republica Cehă și în Slovenia, instituțiile aplică procedurile de admitere proprii, iar pentru anumite programe pot exista cerințe specifice. De exemplu, candidații pentru domeniile artă, arhitectură și sport trebuie să treacă un test de aptitudini sau abilități, dar academiile de arte pot decide ca acei candidați care nu îndeplinesc toate cerințele generale de admitere să primească un loc dacă sunt deosebit de talentați.

În Irlanda, procesul de selecție a studenților pentru cele mai multe programe din primul ciclu este desfășurat de Oficiul Central pentru Admiteri în numele instituțiilor de învățământ superior cu finanțare publică. În plus, există prevederea ca aproximativ 5% din locurile din sectorul universitar să fie ocupate în cadrul unor inițiative specifice de către candidați din medii socio-economice dezavantajate (HEAR) și candidați cu dizabilități (DARE).

În sfârșit, în țările în care accesul este în mod normal nerestricționat în cele mai multe domenii de studii din învățământul superior, există diferite proceduri pe bază de examen pentru diferite domenii (de ex., inginerie, medicină, arte etc.). În Belgia (comunitatea franceză), de exemplu, se organizează un examen specific la nivel instituțional pentru studiile în domeniul ingineriei și în cel al artelor. În Franța, accesul la studii medicale se face pe bază de examen de admitere, iar candidații pentru domeniile inginerie, comerț sau arhitectură trebuie să susțină un examen de admitere organizat de fiecare instituție. În Italia, pentru anumite domenii de studii, precum medicina și sănătatea, în cazul cărora autoritățile centrale stabilesc numărul de locuri prin decret ministerial, acestea stabilesc și procedurile și conținutul examenului de admitere.

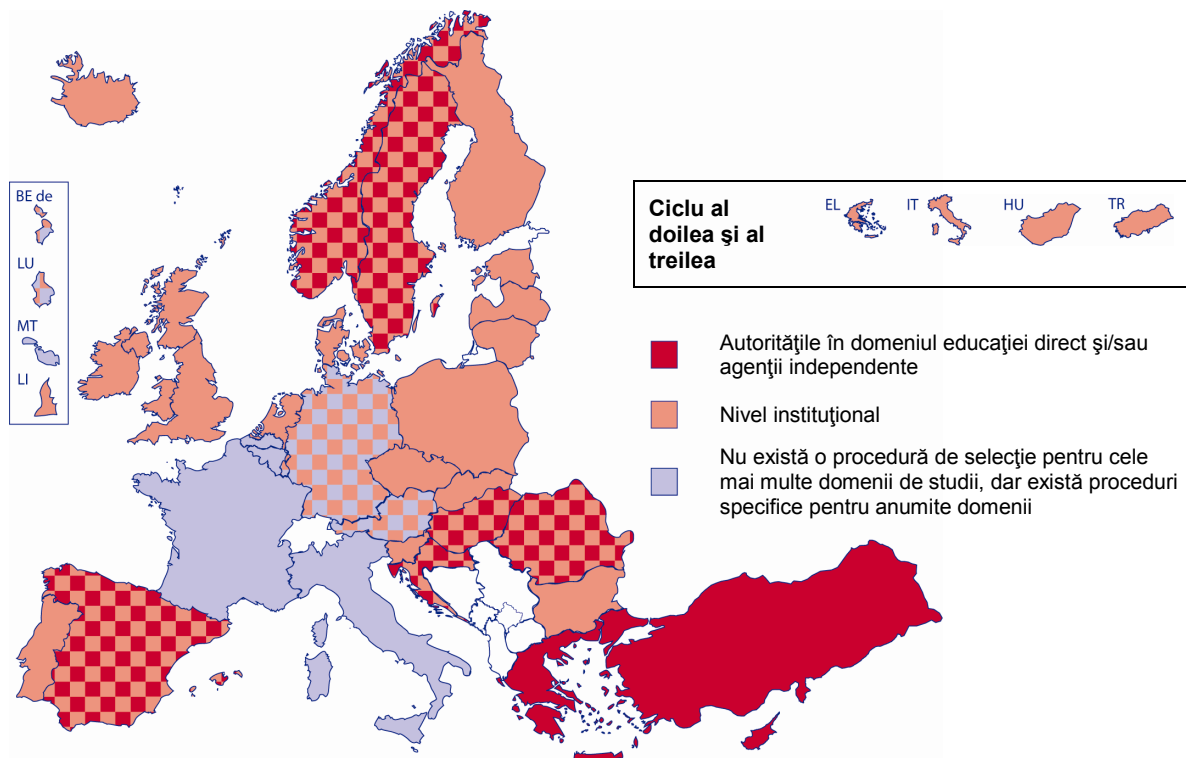
În Islanda, Legea privind instituțiile de învățământ superior permite acestora să stabilească cerințe specifice de admitere, precum susținerea unui examen de admitere sau a unei evaluări. În Islanda, există prevederi specifice pentru admiterea/continuarea studiilor în anumite domenii. De exemplu, Facultatea de Medicină a Universității din Islanda organizează o procedură de selecție pentru candidații la medicină și fizioterapie în momentul admiterii. La facultățile de asistenți medicali și odontologie se susțin examene pe bază de competiție la sfârșitul primului semestru. Numărul de studenți care își vor continua studiile după un examen bazat pe competiție este limitat (*numerus clausus*). Pentru admiterea la facultatea de farmacie sau științe, candidații trebuie să fi fost admiși la un program din domeniul matematicii, fizicii sau al științelor naturale la o școală de învățământ secundar superior. În Islanda, catedra de dramă a Academiei de Arte organizează de asemenea examene de admitere.

În Norvegia, după înregistrarea de către serviciul de admiteri la universitate și colegiu (*Samordna opptak*), instituția de învățământ superior care reprezintă prima opțiune (din 15) a candidatului se ocupă de cererea de admitere în numele tuturor instituțiilor pentru care candidatul și-a exprimat preferința. Sistemul de admitere este similar în Suedia.

În Croația, admiterea în primul ciclu de învățământ superior reprezintă un proces în două etape; prima este gestionată la nivel central de către Centrul Național pentru Evaluare Externă în Educație (CNEEE), iar a doua de către instituțiile de învățământ superior. CNEEE organizează examenul public național *Matura* de la sfârșitul învățământului secundar superior, iar rezultatele la aceste examene, pe lângă faptul că sunt utilizate pentru a monitoriza calitatea generală a sistemului național de educație, sunt folosite de către toate instituțiile de învățământ superior din Croația drept criteriu de admitere. Totuși, un număr de instituții organizează și propriul examen de admitere, iar rezultatele la acesta sunt combinate cu rezultatele de la examenul public *Matura* pentru ocuparea locurilor.

Instituțiile sunt de obicei responsabile de procedurile de selecție pentru ciclurile al doilea și al treilea de studii de învățământ superior, stabilind examene specifice sau criterii de selecție. În Spania, de exemplu, pentru cel de-al treilea ciclu, comisia academică a fiecărei universități este responsabilă de selectarea candidaților, precum și de proiectarea și coordonarea programelor de doctorat, incluzând organizarea oricăror activități de predare și cercetare asociate.

- ◆ **Figura B19: Nivelurile de autoritate implicate în procedurile de selecție pentru primul, al doilea și al treilea ciclu de studii din învățământul superior, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Germania: În general, toți candidații care îndeplinesc cerințele de admitere sunt înscriși la programul de studii ales. În unele cazuri, universitățile și *Fachhochschulen* au proceduri speciale de admitere cu scopul de a identifica aptitudini legate de anumite programe.

Irlanda: Selecția candidaților pentru cele mai multe programe din ciclul întâi de studii se desfășoară de către Oficiul Central pentru Admiteri în numele instituțiilor de învățământ superior cu finanțare publică.

Italia: În anumite condiții specifice și limitate, stabilite prin lege, instituțiile universitare pot limita numărul de locuri și pot stabili proceduri de selecție care le permit să admită candidații pe baza cunoștințelor dobândite de aceștia în etapa anterioară de învățământ.

Austria: În universitățile de stat, procedurile de selecție la nivel instituțional sunt stabilite în principal de către universitățile de științe aplicate pentru domeniile medicină, medicină dentară, sănătate, medicină veterinară și psihologie; iar în alte universități, pentru jurnalism și comunicare, muzică și arte, precum și sport.

PARTICIPARE

RATE MAI MARI DE PARTICIPARE LA EDUCAȚIE ÎN CIUDA SCĂDERII NUMĂRULUI TOTAL DE TINERI

La nivelul UE-27, ponderea medie a elevilor și studenților cuprinși în educația formală în cadrul populației totale a scăzut de la 22,7% în 2000 la 21,5% în 2009, ceea ce reprezintă o scădere de 1,2 procente sau aproape 1,9 milioane de elevi și studenți. Totuși, deoarece proporția tinerilor cu vârsta de 0-29 ani în populația totală a scăzut cu 3 procente în aceeași perioadă, aceasta reprezintă prin urmare o reducere mai mică a ratelor participării (vezi figura A1).

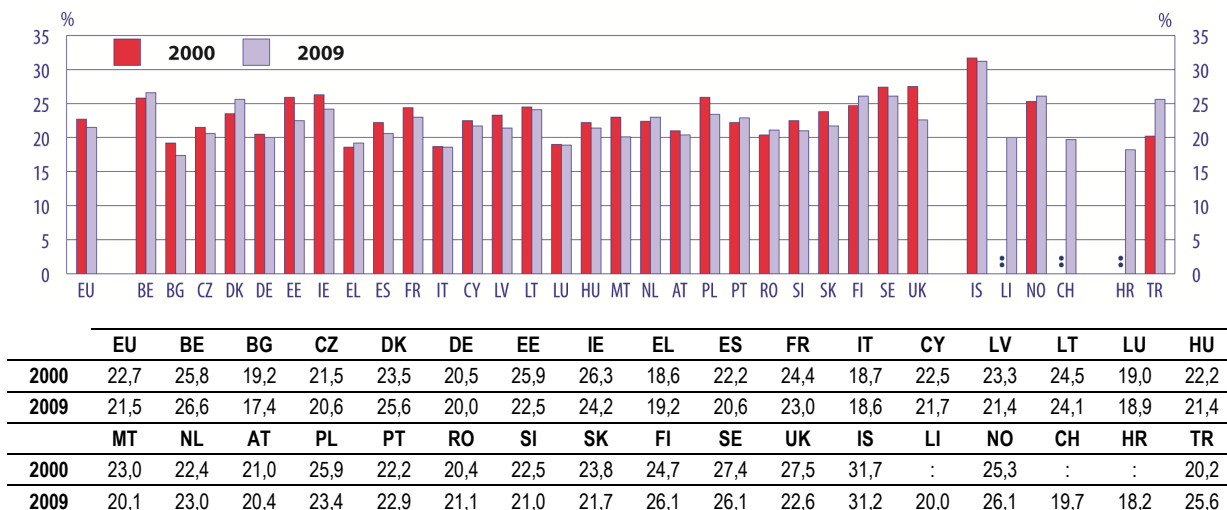
Țara cu cea mai mare rată de participare la educația formală (în jur de 31%) este Islanda, deoarece ponderea tinerilor în grupa de vârstă 0-29 ani în 2009 în această țară a fost mai mare decât în orice altă țară europeană cu excepția Turciei.

Între 2000 și 2009, cea mai mare reducere (de aproape 5 procente) a proporției elevilor și studenților a avut loc în Regatul Unit, chiar dacă scăderea în grupa de vârstă 0-29 ani a fost doar de aproximativ 0,7 procente în aceeași perioadă. Această scădere poate fi parțial explicată prin faptul că există o întrerupere în seria temporală ca urmare a schimbării metodologice din 2006 (după 2006, numai elevii care participă la cursuri cu durata de cel puțin un semestru sunt incluși la nivelurile ISCED 3 și 4). Estonia și Suedia au fost celelalte două țări în care numărul relativ de elevi și studenți a scăzut mai mult decât numărul relativ de tineri în grupa 0-29 ani.

Turcia este țara cu cea mai mare creștere absolută și relativă a proporției elevilor și studenților în cadrul populației totale între 2000 și 2009. În această perioadă, proporția elevilor și studenților în totalul populației a crescut cu 5,4 procente. Explicația principală a acestui fenomen este că educația formală a devenit mult mai răspândită în această țară.

De asemenea, Belgia, Danemarca, Grecia, Olanda, Portugalia, România, Finlanda și Norvegia au înregistrat o creștere relativă a numărului de elevi și studenți, deși ponderea tinerilor din grupa de vârstă 0-29 ani în populația totală a scăzut.

◆ **Figura C1: Ponderea elevilor și studenților de la nivel preșcolar la nivel de învățământ superior (ISCED 0-6) în populația totală, 2000 și 2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Colectarea de date cu privire la numărul de înscriși acoperă întregul sistem de educație indiferent de forma de proprietate a instituțiilor. Sunt incluse toate programele standard de educație, precum și programele de educație a adulților cu un conținut similar programelor standard de educație sau care duc la obținerea de calificări similare celor obținute prin programele standard corespunzătoare. Sunt incluse de asemenea toate programele de învățământ special, indiferent de nevoile elevilor și de tipul de instituții de învățământ. Programele pentru ucenici sunt incluse, dar nu toate formele de educație sau formare profesională bazate pe practica la locul de muncă pentru care nu există supraveghere din partea unei autorități formale în domeniul educației. Sunt luați în considerare cursanții la zi și cu frecvență redusă.

Fiecare cursant înscris în timpul anului școlar este socotit o singură dată, chiar dacă este înscris la mai multe programe.

Note naționale specifice

Grecia: Date din 2008.

Regatul Unit: Întrerupere în seria temporală ca urmare a schimbării metodologice din 2006 – doar elevii care participă la cursuri cu durata de cel puțin un semestru sunt incluși la nivelurile ISCED 3 și 4.

COPIII ÎNCEP EDUCAȚIA FORMALĂ LA O VÂRSTĂ TOT MAI FRAGEDĂ

În perioada 2000-2009, în medie în UE-27, rata de participare a copiilor cu vârsta de 3, 4 și 5 ani la învățământul preșcolar sau învățământul primar a crescut cu 15,3, 7 și respectiv 6,3 procente, ajungând în jur de 77%, 90% și 94% în 2009. Rata de participare a copiilor cu vârsta de 6 ani a scăzut cu aproximativ 1,5 procente și a fost de 98,5% în 2009.

În 2009, în majoritatea țărilor europene, cei mai mulți copii au început învățământul preșcolar neobligatoriu la vârsta de trei ani. Totuși, în Grecia, Olanda și Liechtenstein, cei mai mulți copii au început la vârsta de patru ani, iar în Elveția și Turcia la vârsta de cinci ani. Aproximativ o treime din copiii din Polonia și Finlanda au intrat în învățământul preșcolar la vârsta de 6 ani.

Participarea copiilor de 3 ani la învățământul preșcolar a fost aproape generalizată în Belgia, Danemarca, Spania, Franța și Islanda în 2009, ajungând la peste 95%. Cele mai mari creșteri ale participării pentru această grupă de vârstă (peste 20%) s-au înregistrat în Danemarca, Germania, Luxemburg, România, Slovenia, Suedia, Regatul Unit și Norvegia. O ușoară scădere cu până la 3,5% s-a înregistrat în Irlanda, Italia, Malta și Olanda.

În cele mai multe țări, între 2000 și 2009, ratele participării în rândul copiilor de 4 ani au crescut. În Danemarca, cele trei state baltice, Cipru, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Finlanda, Suedia și Norvegia, creșterea procentuală a fost de peste 11%.

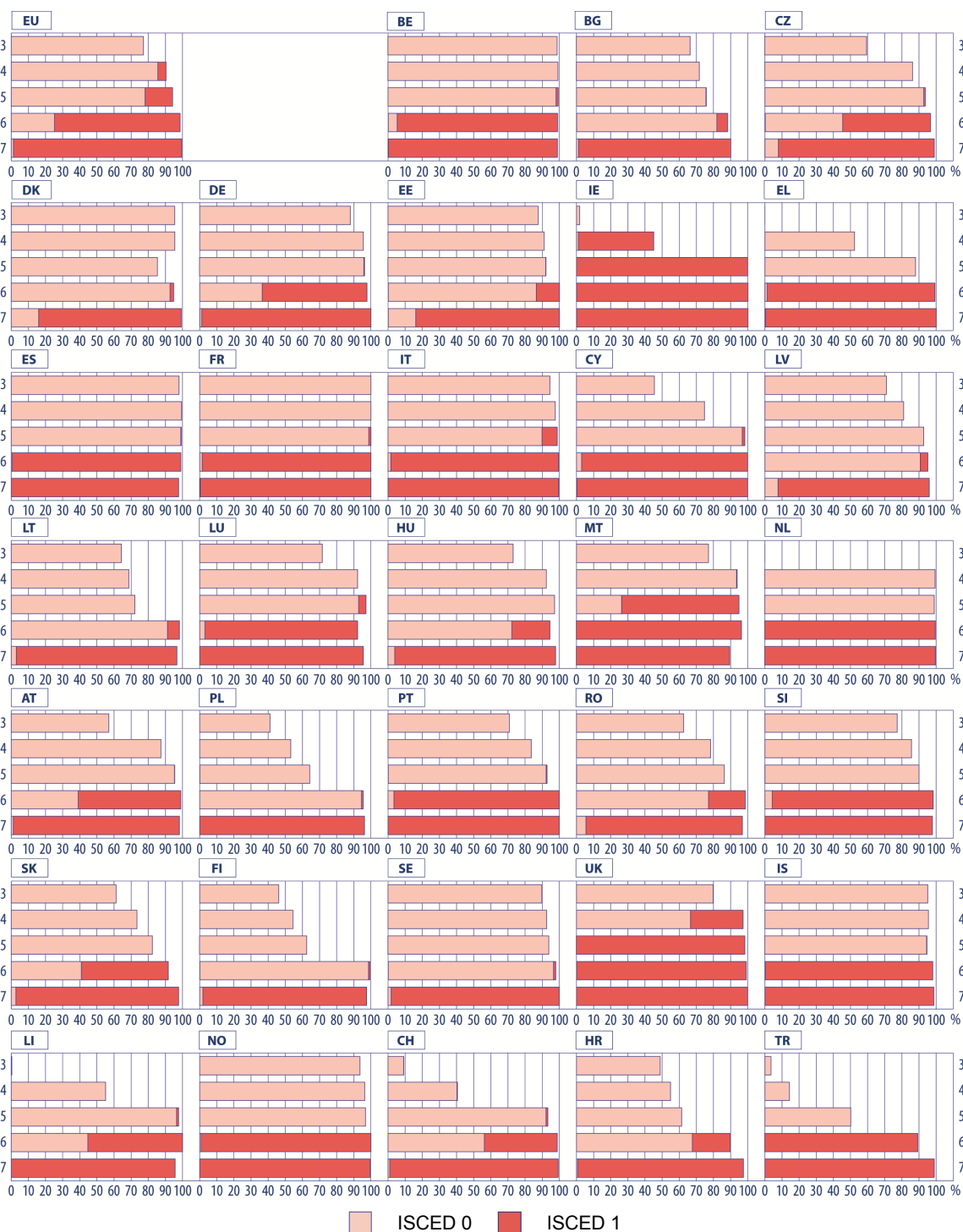
Ratele participării pentru copiii de 5 ani au înregistrat o creștere mai mare de 15% între 2000 și 2009 în Cipru, Lituania, Letonia, Polonia, Slovenia, Suedia și Turcia. Spre deosebire de acestea, în Danemarca și Italia, cifrele au scăzut cu peste 10%.

În cele mai multe țări europene, vârsta la care începe învățământul primar obligatoriu (ISCED 1) este de șase ani (Eurydice, 2011b). În consecință, în UE în medie, în 2009, în jur de 57% dintre copiii de 6 ani au fost transferați la instituții de tip ISCED 1. În Belgia, Grecia, Spania, Franța, Cipru, Olanda, Portugalia, Slovenia, Islanda și Norvegia, rata a fost mult mai mare depășind 90%. Totuși, în câteva din țările în care învățământul primar obligatoriu începe la vârsta de șase ani, rata înscrierilor a fost relativ scăzută. Astfel, în Danemarca, a fost doar în jur de 2%, în timp ce în Ungaria, România și Croația, a reprezentat în jur de 22%. În Danemarca și Ungaria, acest lucru poate fi explicat prin faptul că în aceste țări, pe lângă vârsta necesară pentru înscriere, elevii trebuie să atingă și nivelul necesar de dezvoltare înainte de a fi admiși în primul an de învățământ primar. De asemenea, în Ungaria, părinții au dreptul de a amâna admiterea copilului chiar dacă acesta este considerat apt pentru școală ca urmare a unei evaluări. În România, deși vârsta școlară oficială reprezintă singurul criteriu de admitere, părinții pot solicita de asemenea amânarea admiterii copilului.

PARTICIPARE

◆ **Figura C2: Ratele participării la învățământul preșcolar și primar (ISCED 0 și 1) pe vârste, 2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Învățământul preșcolar (ISCED 0) este proiectat astfel încât să răspundă nevoilor educaționale și de dezvoltare ale copiilor cu vârsta de cel puțin 3 ani. În învățământul preșcolar, personalul trebuie să dețină calificări specifice în domeniul educației. Nu sunt incluse creșele, grupurile de joacă și grădinițele pentru care nu există obligația ca personalul să dețină o calificare în domeniul educației. Programele de învățământ primar (ISCED 1) sunt proiectate astfel încât să asigure o educație de bază în ceea ce privește citirea, scrierea și matematica, împreună cu o înțelegere elementară a altor discipline.

Acest indicator redă ratele participării la nivelurile ISCED 0 și 1 pe ani individuali, de la vârsta de 3 la 7 ani și arată tiparul participării la educație la vârste mici. Pentru unele țări, ratele participării par să depășească 100%. Acest lucru se explică prin faptul că sunt calculate pe baza a două seturi de date (populație și educație) derivate din studii diferite desfășurate la date diferite ale anului. Cifrele au fost rotunjite proporțional pentru a indica 100.

Datele populației se referă la 1 ianuarie 2009.

Note naționale specifice

Belgia: Datele exclud instituțiile particulare independente și datele pentru comunitatea germanofonă.

Irlanda: Nu există ofertă oficială de educație la nivelul ISCED 0. Totuși, mulți copii frecventează o formă de educație la acest nivel, dar oferta este privată. O ofertă preșcolară universală pentru copiii cu vârsta între 3 ani și 2 luni și 4 ani și 7 luni a fost introdusă în Irlanda în luna ianuarie 2010.

Grecia: Date din 2008.

În perioada 2000-2009, rata de participare a copiilor de 6 ani la învățământul primar a crescut cu 6,3 procente la nivelul UE-27. În această perioadă, Slovenia a avut cea mai semnificativă creștere, fiind urmată de Germania, în timp ce cea mai mare reducere de aproximativ 15 procente s-a înregistrat în Ungaria. Într-un mic număr de țări, vârsta la care începe învățământul primar obligatoriu este de șapte ani (cele trei state baltice, Polonia, Finlanda și Suedia). În 2009, aceste țări au înregistrat prin urmare peste 80% din copiii de 7 ani începând nivelul ISCED 1.

Ratele participării copiilor cu vârsta de 7 ani în cele mai multe țări europene au depășit 95%. În Bulgaria, Republica Cehă, Letonia, Lituania, Ungaria, Malta și România, au variat de la aproximativ 88% până în jur de 94%. Cea mai scăzută rată de participare pentru această grupă de vârstă, de aproximativ 83%, s-a înregistrat în Danemarca. În perioada 2000-2009, rata de participare a fost mai mult sau mai puțin stabilă în toată Europa. O scădere semnificativă s-a produs în Malta (aproape 11 procente) și în Bulgaria și Danemarca (aproape 6 procente), în timp ce în Turcia rata a crescut cu peste 6 procente.

În Irlanda și Regatul Unit, procentul copiilor înscriși în învățământul primar la vârsta de patru ani a fost de 44% și respectiv 31%, ridicându-se la peste 98% în cazul copiilor de 5 ani, în ambele țări. În Malta, în jur de 68% dintre copii au început să frecventeze nivelul ISCED 1 la vârsta de 5 ani.

În Danemarca și Estonia, peste 15% dintre copiii de 7 ani rămâneau în învățământul preșcolar. În mod asemănător, valorile aproximative au fost de 8% în Republica Cehă și Letonia, 6% în România și 4% în Ungaria. Motivele pentru care acești copii au rămas în învățământul preșcolar pot fi diferite. În Estonia, de exemplu, aceasta poate fi din cauză că nu au ajuns la vârsta obligatorie de școlarizare, deoarece copiii trebuie să înceapă educația formală dacă au 7 ani la data de 1 octombrie a anului în curs. Un alt motiv poate fi acela că nu au ajuns la un nivel corespunzător de dezvoltare, aceasta fiind o cerință pentru admiterea în primul an de învățământ primar în Republica Cehă. În plus, în Estonia, Letonia și România, amânarea admiterii copilului în învățământul primar este posibilă la cererea părinților (Eurydice, 2011a).

În Bulgaria și Malta, în jur de 10% dintre copiii de 7 ani nu erau înscriși nici la nivelul ISCED 0, nici la nivelul ISCED 1. În Letonia, Luxemburg și Liechtenstein, procentul a fost în jur de 4%.

APROAPE 90% DINTRE CEI CU VÂRSTA DE 17 ANI SUNT INCLUȘI ÎNCĂ ÎN EDUCAȚIE

În 2009, aproape jumătate dintre tinerii cu vârsta de 15 ani din UE erau înscriși în învățământul secundar inferior (ISCED 2) și aproximativ jumătate erau înregistrați în învățământul secundar superior (ISCED 3). La nivelul UE, participarea la învățământul secundar superior (ISCED 3) a crescut la aproape 80% la vârsta de 17 ani. Peste jumătate dintre cei cu vârsta de 18 ani și aproximativ un sfert dintre cei cu vârsta de 19 ani erau încă înregistrați în învățământul secundar superior, dar această rată de participare a scăzut după aceea la mai puțin de 12% până la vârsta de 20 de ani.

În multe țări europene, peste jumătate dintre tineri sunt transferați în învățământul secundar superior (ISCED 3) la vârsta de 15 ani. În Regatul Unit, toți cei cu vârsta de 15 ani erau deja înscriși la nivelul ISCED 3, care se consideră că începe la vârsta de 14 ani. În Belgia, Irlanda, Cipru și Slovenia, aproape toți tinerii au făcut această tranziție până la vârsta de 16 ani.

În unele țări, tinerii nu se transferă de la nivelul ISCED 2 până mai târziu. Ratele participării pentru cei de 15 ani la nivelul ISCED 2 au fost de peste 90% în Danemarca, cele trei state baltice, Spania, Malta, Polonia, Finlanda, Suedia, Islanda și Norvegia. Între 10% și 22% dintre elevi erau înscriși încă la nivelul ISCED 2 la vârsta de 17 ani în Danemarca, Germania, Spania, Lituania, Malta, Olanda și Portugalia. Acest transfer târziu se explică prin durata învățământului secundar inferior în unele țări, până la vârsta de 16 ani sau, în cazul Danemarcei, până la vârsta de 17 ani. În Olanda, se consideră că VMBO în totalitate este la nivelul ISCED 2. Un alt factor care duce la un transfer târziu la nivelul ISCED 3 pentru unii elevi este acela că în unele dintre aceste țări elevii pot fi nevoiți să repete un an dacă nu îndeplinesc condițiile cerute de promovare (Eurydice 2009a, p. 231).

În toate țările europene, exceptând Danemarca și Islanda, mai puțin de jumătate dintre tinerii cu vârsta de 19 ani rămâneau la nivelul ISCED 3, deși în 11 țări această valoare a fost de peste o treime. În Irlanda, Cipru și Croația, procentul a fost doar de aproximativ 3%.

În unele țări, un număr semnificativ de tineri cu vârsta de 15 și 16 ani nu sunt înscriși nici la nivelul ISCED 2, nici la nivelul ISCED 3, chiar dacă învățământul este încă obligatoriu la aceste vârste. Limita de vârstă superioară pentru învățământul obligatoriu este de 15 ani în Austria și Liechtenstein și de 16 ani în Bulgaria și Luxemburg, dar în aceste țări, între 5,5% și 10,5% dintre tinerii de 15 ani nu erau înscriși la niciun nivel. Pentru cei de 16 ani, acest procent era în jur de 15% în Bulgaria, Luxemburg și România, în timp ce la cea mai îndepărtată extremă atingea aproape 50% în Malta. Atât în Malta, cât și în România, educația formală este de asemenea obligatorie până la vârsta de 16 ani.

Deoarece vârsta de începere și durata învățământului secundar în Europa diferă de la o țară la alta, tranziția la nivelul învățământului superior nu are loc la aceeași vârstă în toate țările.

La nivelul UE, în jur de 15% dintre tinerii de 18 ani au fost admiși în învățământul superior în 2009. În același an, participarea la acest nivel a depășit 31% la vârsta de 19 ani și 36% la vârsta de 20 de ani. Aproximativ 4% dintre tinerii din fiecare grupă de vârstă erau înscriși în învățământul postsecundar neterțiar (ISCED 4).

Grecia și Belgia au înregistrat aproximativ 41%, respectiv 36% dintre cei cu vârsta de 18 ani înscriși la nivelul ISCED 5. Valori de peste 20% s-au înregistrat de asemenea în Irlanda, Spania, Franța, Cipru, Olanda, Portugalia, Regatul Unit și Turcia. Această rată relativ înaltă de participare nu este surprinzătoare deoarece, în aceste țări, învățământul secundar se încheie în mod normal până la vârsta de 18 ani. Pentru vârsta de 19 ani, țări precum Grecia și Slovenia au înregistrat o rată de participare puțin peste 50%. În aceste două țări și în Lituania, peste jumătate dintre tinerii cu vârsta de 20 de ani erau cuprinși în învățământul superior. Spre deosebire de acestea, un procent relativ scăzut de tineri cu vârsta de 20 de ani participau la acest nivel în Danemarca, Islanda și Elveția (sub 20%).

Note naționale specifice (Figura C3)

EU: Datele reprezintă estimări ale Eurostat.

Belgia: Datele exclud instituțiile particulare independente și datele pentru comunitatea germanofonă.

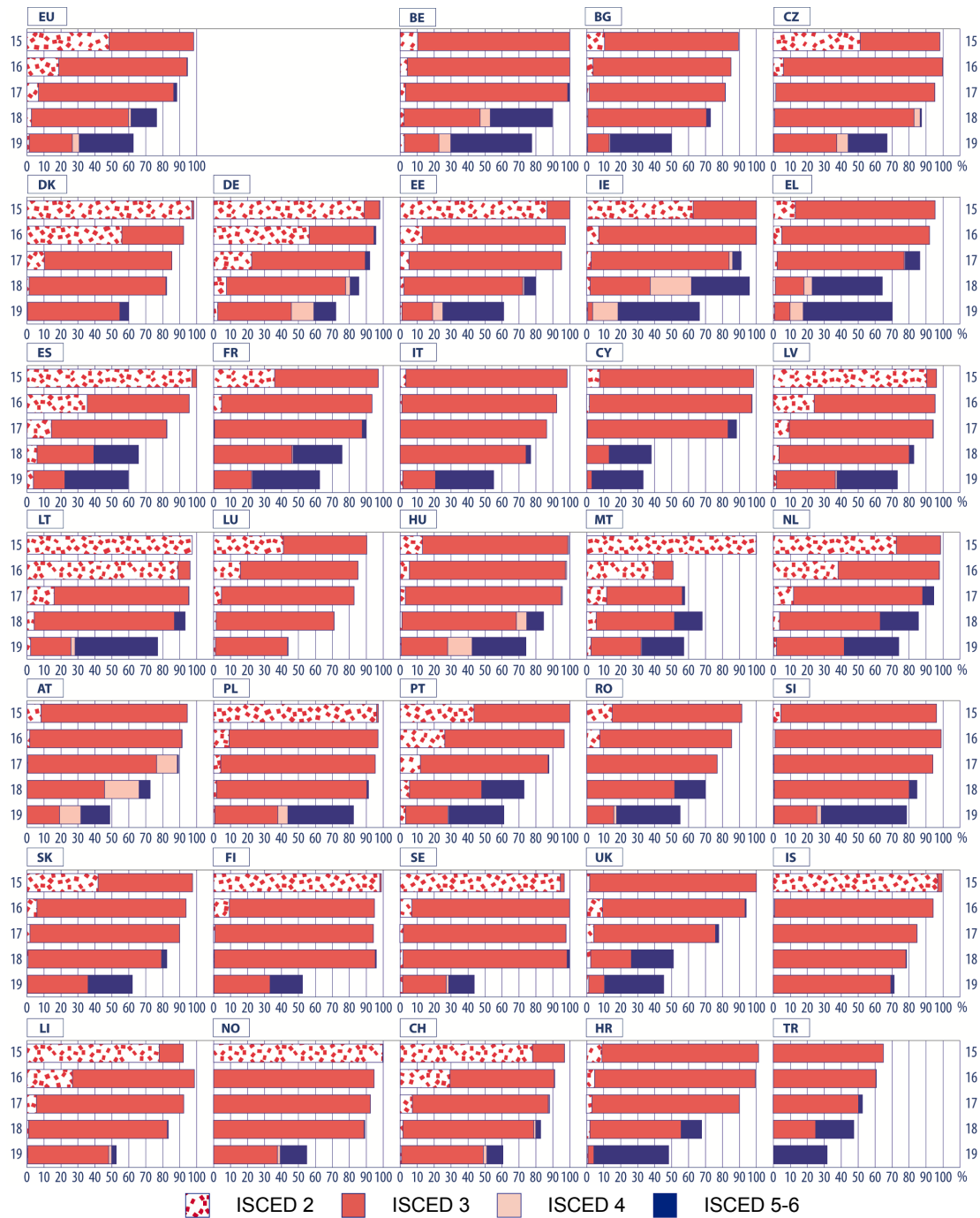
Grecia: Date din 2008.

Liechtenstein: Elevii și studenții înscriși la o școală în străinătate nu sunt incluși. Această categorie reprezintă 100% pentru elevii din școli profesionale la nivelurile ISCED 3,4 și 5 și până la 90% dintre studenții la nivelurile ISCED 5 și 6.

PARTICIPARE

◆ **Figura C3: Rata de participare a tinerilor de 15-19 ani, de la învățământul secundar inferior la învățământul superior (ISCED 2-6), 2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Colectarea de date cu privire la numărul de înscriși acoperă întregul sistem de educație indiferent de forma de proprietate a instituțiilor. Sunt incluse toate programele standard de educație, precum și programele de educație a adulților cu un conținut similar programelor standard de educație sau care duc la obținerea de calificări similare celor obținute prin programele standard corespunzătoare. Este inclus de asemenea tot învățământul special. Programele pentru ucenici sunt incluse, dar nu toate formele de educație sau formare profesională bazate pe practica la locul de muncă pentru care nu există supraveghere din partea unei autorități formale în domeniul educației.

Fiecare cursant înscris în timpul anului școlar este socotit o singură dată, chiar dacă este înscris la mai multe programe. Pentru unele țări, ratele participării par să depășească 100%. Acest lucru se explică prin faptul că sunt calculate pe baza a două seturi de date (populație și educație) derivate din studii diferite desfășurate la date diferite ale anului. Cifrele au fost rotunjite proporțional pentru a indica 100.

Datele populației se referă la 1 ianuarie 2009.

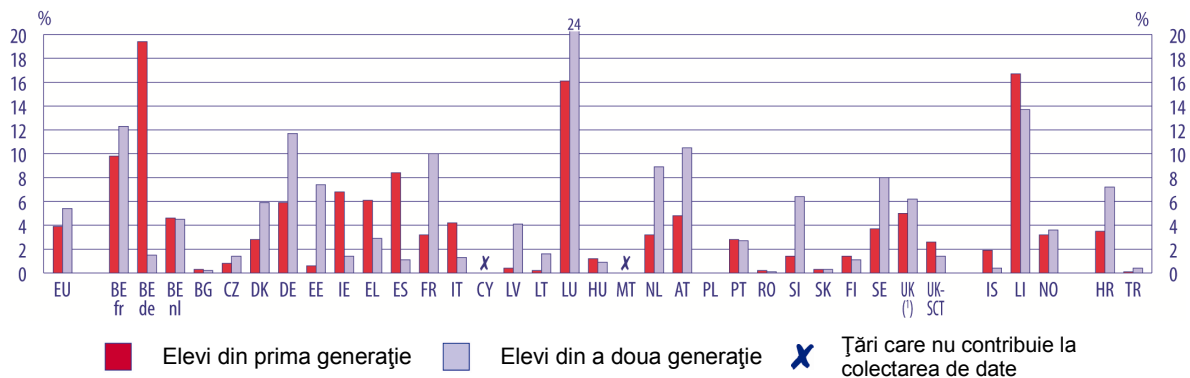
ÎN CELE MAI MULTE ȚĂRI, MAI PUȚIN DE 10% DINTRE TINERII DE 15 ANI PROVIN DINTR-UN MEDIU DE IMIGRANȚI

Potrivit studiului PISA 2009, la nivelul UE, proporția elevilor de 15 ani proveniți dintr-un mediu de imigranți (elevi din prima și a doua generație) a fost în jur de 9%. Această tendință generală, sub care se regăsesc situații foarte diferite în unele țări, trebuie să fie luată în considerare împreună cu proporția populației totale născute în străinătate, precum și proporțiile celor născuți în străinătate din grupele de vârstă 5-9 ani și 10-14 ani (vezi figura A5).

În cele mai multe țări, sub 10% dintre tinerii de 15 ani provin dintr-un mediu de imigranți. Un procent foarte scăzut de sub 1% s-a înregistrat în Bulgaria, Polonia, România, Slovacia și Turcia. Spre deosebire de acestea, Luxemburg este țara cu cel mai mare procent în acest sens, în jur de 40%, urmată de Liechtenstein cu aproximativ 30%. În Belgia (comunitățile franceză și germanofonă), Germania și Austria, proporția elevilor cu vârsta de 15 ani proveniți dintr-un mediu de imigranți s-a situat între 15% și 22% din populația școlară cu această vârstă.

În 2009, în Belgia (comunitatea germanofonă) și în Spania, proporția elevilor imigranți din prima generație a fost aproape de 13, respectiv 8 ori mai mare decât proporția elevilor din a doua generație. În ambele cazuri, acest lucru poate fi parțial explicat prin fluxurile recente de migrație din ultimul deceniu. La cealaltă extremă, în cele trei țări baltice, proporția elevilor imigranți din prima generație a fost de peste 10 ori mai mică decât proporția elevilor din a doua generație. Aceste proporții sunt concordante cu cele ale populației totale născute în străinătate și în grupele de vârstă 5-9 ani și 10-14 ani din țările corespunzătoare (vezi figura A5). Trebuie să remarcăm de asemenea că proporția elevilor din a doua generație în Lituania nu a fost semnificativă și a rămas la mai puțin de 2%.

● **Figura C4: Proporția elevilor de 15 ani proveniți dintr-un mediu de imigranți, 2009**

	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
Elevi din prima generație	3,9	9,8	19,4	4,6	0,3	0,8	2,8	5,9	0,6	6,8	6,1	8,4	3,2	4,2	x	0,4	0,2	16,1
Elevi din a doua generație	5,4	12,3	1,5	4,5	0,2	1,4	5,9	11,7	7,4	1,4	2,9	1,1	10,0	1,3	x	4,1	1,6	24,0
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (1)	UK-SCT	IS	LI	NO	HR	TR
Elevi din prima generație	1,2	x	3,2	4,8	0,03	2,8	0,2	1,4	0,3	1,4	3,7	5,0	2,6	1,9	16,7	3,2	3,5	0,1
Elevi din a doua generație	0,9	x	8,9	10,5	0,0	2,7	0,1	6,4	0,3	1,1	8,0	6,2	1,4	0,4	13,7	3,6	7,2	0,4

Sursă: OECD, baza de date PISA 2009.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Indicele cu privire la mediul imigrant folosit în PISA are următoarele categorii: (1) elevi nativi (acei elevi născuți în țara de evaluare sau cei cu cel puțin un părinte născut în acea țară; elevii care au fost născuți în străinătate cu cel puțin un părinte născut în țara de evaluare sunt de asemenea clasificați ca elevi „nativi”); (2) elevi din a doua generație (cei născuți în țara de evaluare, dar ai căror părinți s-au născut în altă țară); și (3) elevi din prima generație (cei născuți în afara țării de evaluare și ai căror părinți s-au născut de asemenea în altă țară). Elevii care nu au dat răspunsuri referitoare fie la ei, fie la ambii părinți, ori la toate cele trei întrebări, au fost înregistrați fără răspuns la această variabilă.

ÎN MEDIE, DISTRIBUȚIA ELEVILOR LA NIVEL SECUNDAR SUPERIOR ÎNTRE PROGRAMELE DE ÎNVĂȚĂMÂNT GENERAL ȘI PROFESIONAL ESTE ECHILIBRATĂ

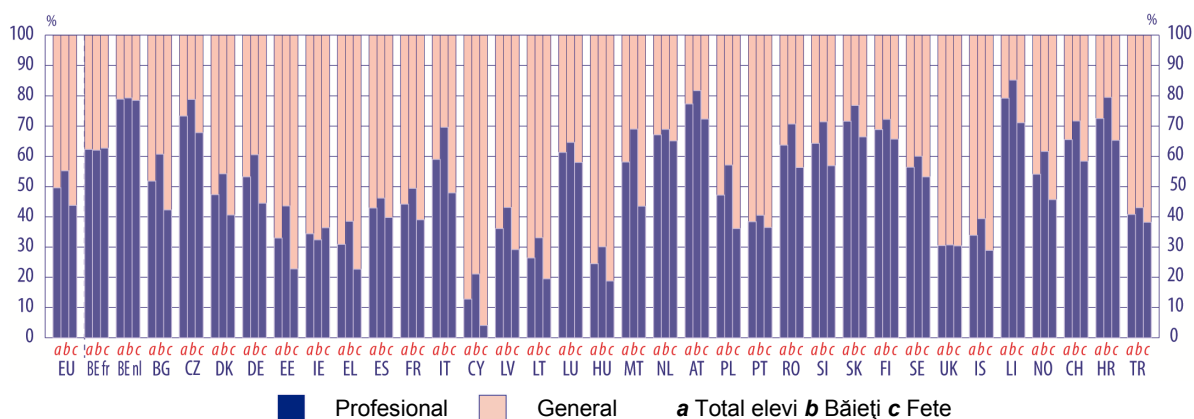
La nivelul UE-27, între 2000 și 2009, proporția elevilor din învățământul general ca procent din totalul elevilor la nivel ISCED 3 a crescut cu 5,5%, ajungând la 50,4% în 2009.

În 2009, în Cipru, Lituania și Ungaria, proporția elevilor din învățământul secundar superior general a fost de peste 70%, iar în Estonia, Irlanda, Grecia, Letonia, Portugalia, Regatul Unit și Islanda, procentul a variat între 60% și 70%. Spre deosebire de acestea, s-au înregistrat rate înalte de peste 60% ale participării la învățământul secundar superior profesional în 12 țări.

În perioada 2000-2009, cea mai mare creștere a proporției elevilor din învățământul general s-a produs în Regatul Unit, aceasta fiind de aproape 37%, după care urmează Polonia (în jur de 17%), Franța și Lituania (în jur de 13%) și Germania (10%). Republica Cehă, Danemarca, Slovenia, Slovacia și Turcia au înregistrat de asemenea o creștere a numărului relativ de elevi în învățământul general, cu peste 6%.

Pe de altă parte, în câteva țări, proporția elevilor din învățământul profesional ca procent din totalul elevilor de la nivel ISCED 3 a crescut semnificativ. În Irlanda, Italia, Malta și Portugalia, acest procent a depășit 30%. În Ungaria și Finlanda, rata a fost mai mare de 13%. O creștere mai mică de 10% s-a înregistrat în Belgia, Estonia, Spania, Austria, România, Suedia și Islanda.

● Figura C5: Distribuția elevilor din învățământul secundar superior (ISCED 3) în funcție de tipul programului urmat (general sau profesional), per total și în funcție de sex, 2009

	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	
Băieți prof.	55,2	62,0	79,3	60,7	78,8	54,2	60,5	43,6	32,4	38,5	46,2	49,4	69,6	21,1	43,1	33,1	64,6	
Fete prof.	43,8	62,7	78,5	42,3	67,8	40,6	44,5	22,8	36,4	22,7	39,8	39,0	47,9	4,1	29,2	19,5	58,0	
Total prof.	49,6	62,3	78,9	51,8	73,3	47,3	53,2	33,0	34,4	30,9	42,9	44,2	59,0	12,8	36,1	26,4	61,3	
Băieți gen.	44,8	38,0	20,7	39,3	21,2	45,8	39,5	56,4	67,6	61,5	53,8	50,6	30,4	78,9	56,9	66,9	35,4	
Fete gen.	56,2	37,3	21,5	57,7	32,2	59,4	55,5	77,2	63,6	77,3	60,2	61,0	52,1	95,9	70,8	80,5	42,0	
Total gen.	50,4	37,7	21,1	48,2	26,7	52,7	46,8	67,0	65,6	69,1	57,1	55,8	41,0	87,2	63,9	73,6	38,7	
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Băieți prof.	30,1	69,0	68,9	81,7	57,1	40,5	70,7	71,4	76,8	72,2	60,0	30,7	39,4	85,2	61,6	71,7	79,5	43,0
Fete prof.	18,8	43,5	65,1	72,3	36,1	36,5	56,3	56,9	66,4	65,7	53,2	30,4	28,9	71,1	45,7	58,4	65,3	38,2
Total prof.	24,5	58,1	67,1	77,3	47,2	38,4	63,7	64,3	71,6	68,8	56,4	30,5	33,9	79,2	54,1	65,5	72,5	40,8
Băieți gen.	69,9	31,0	31,1	18,3	42,9	59,5	29,3	28,6	23,2	27,8	40,0	69,3	60,6	14,8	38,4	28,3	20,5	57,0
Fete gen.	81,2	56,5	34,9	27,7	63,9	63,5	43,7	43,1	33,6	34,3	46,8	69,6	71,1	28,9	54,3	41,6	34,7	61,8
Total gen.	75,5	41,9	32,9	22,7	52,8	61,6	36,3	35,7	28,4	31,2	43,6	69,5	66,1	20,8	45,9	34,5	27,5	59,2

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Acest indicator arată numărul de băieți și fete înscriși în învățământul secundar superior general și profesional ca procent din totalul elevilor din învățământul secundar superior (ISCED 3). Învățământul pre-profesional este inclus în învățământul general (exceptând Austria).

Colectarea de date cu privire la numărul de înscriși acoperă sistemele naționale de învățământ indiferent de forma de proprietate a instituțiilor. Sunt incluse toate programele standard de educație, precum și programele de educație a adulților cu un conținut similar programelor standard de educație sau care duc la obținerea de calificări similare celor obținute prin programele standard corespunzătoare. Este inclus de asemenea tot învățământul special. Programele pentru ucenici sunt incluse, dar nu toate formele de educație sau formare profesională bazate pe practica la locul de muncă pentru care nu există supraveghere din partea unei autorități formale în domeniul educației.

Învățământul profesional acoperă învățământul prin care participanții sunt pregătiți pentru a practica direct, fără altă formă de formare profesională, ocupații specifice. Programele de învățământ general nu sunt concepute pentru o clasă specifică de ocupații, și mai puțin de 25% din conținutul programului este profesional sau tehnic. Cel puțin 25% din conținutul programelor pre-profesionale este profesional sau tehnic, dar acestea sunt concepute în principal pentru a-i familiariza pe participanți cu lumea profesională și nu duc la obținerea unei calificări profesionale sau tehnice relevante.

Sunt incluși elevii atât de la forma de învățământ de zi, cât și cu frecvență redusă; tabelul indică numărul de persoane.

Note naționale specifice

Grecia: Date din 2008.

Austria: Elevii din programele de învățământ pre-profesional și profesional sunt prezentați împreună.

Dacă ratele participării sunt descompuse în funcție de sex, în anul 2000, în medie, rata de înscrieri a băieților în învățământul profesional a fost mai mare cu aproximativ șase procente decât cea a fetelor, în timp ce în 2009 această diferență a depășit 11 procente. Participarea băieților în învățământul profesional a fost mai mare în aproape toate țările europene. O diferență remarcabil de mare de peste 20 de procente s-a înregistrat în Estonia, Italia, Malta și Polonia. O diferență de peste 15 procente a fost înregistrată în Bulgaria, Germania, Grecia, Cipru și Norvegia. Singurele excepții au fost Belgia și Regatul Unit, care au înregistrat o distribuție echilibrată în funcție de sex, și Irlanda, unde participarea fetelor în învățământul profesional a fost cu 4 procente mai mare decât cea a băieților.

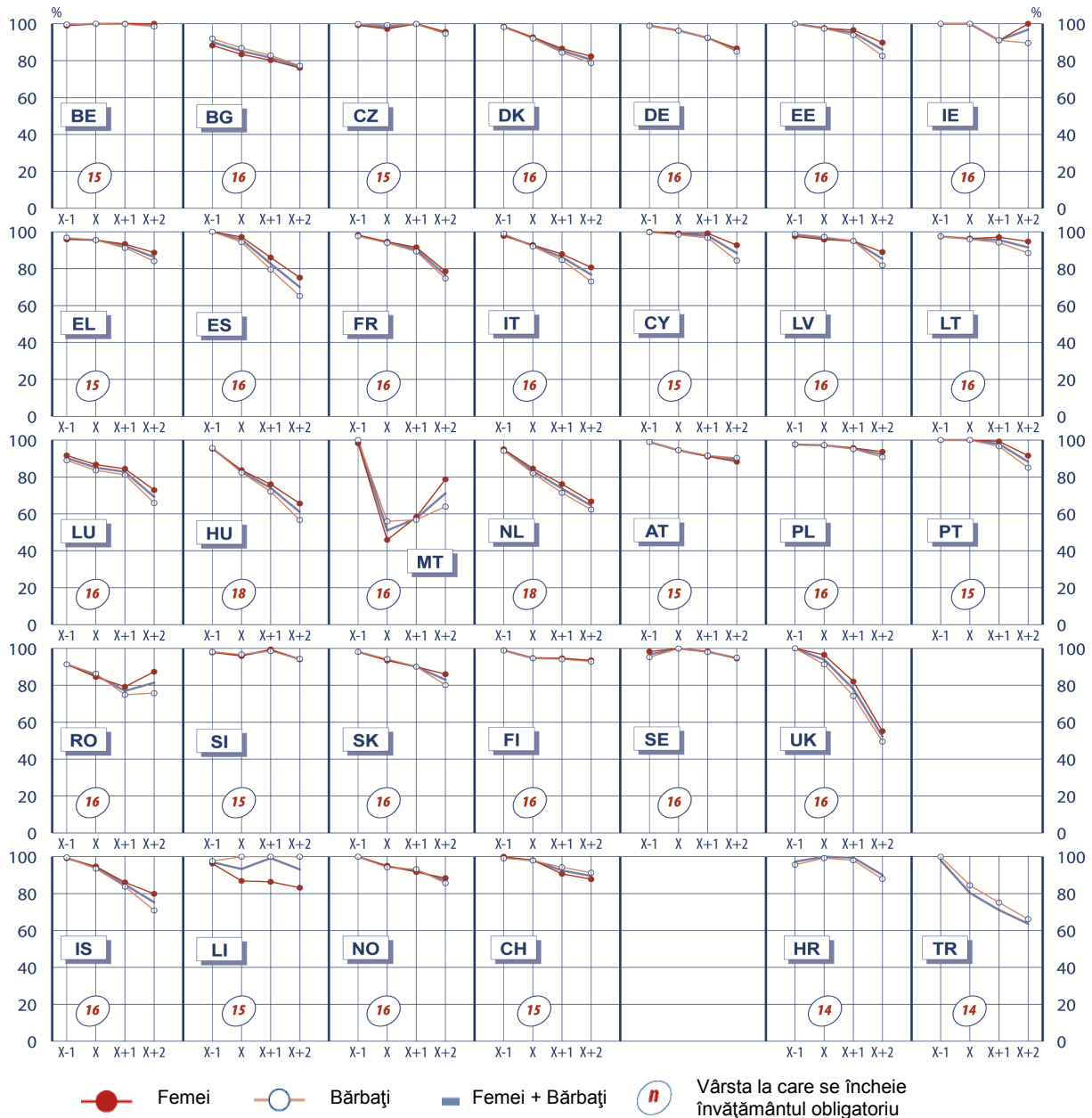
SCĂDEREA PARTICIPĂRII DUPĂ TERMINAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI OBLIGATORIU

Figura C6 arată care sunt ratele participării per total și descompuse în funcție de sex, în patru momente diferite: cu un an înainte de sfârșitul învățământului obligatoriu, la sfârșitul învățământului obligatoriu și un an și doi ani mai târziu. Orice analiză a acestor date trebuie să țină cont de limita de vârstă superioară pentru învățământul obligatoriu, precum și de vârsta la care se face tranziția la învățământul superior, deoarece acestea variază de la o țară la alta.

În 2009, s-a înregistrat o ușoară scădere a participării în anii care urmează după terminarea învățământului obligatoriu în Belgia, Republica Cehă, Irlanda, Letonia, Lituania, Polonia, Slovenia, Finlanda, Suedia, Liechtenstein și Croația. În aceste țări, ratele participării erau încă peste 90% în cel de-al doilea an după sfârșitul învățământului obligatoriu. Rata mai mare de participare din Belgia și Polonia poate fi parțial explicată prin faptul că învățământul obligatoriu la zi este urmat de învățământul obligatoriu cu frecvență redusă până la vârsta de 18 ani. În Croația, motivul ratei mari de participare în cel de-al doilea an după sfârșitul învățământului obligatoriu poate fi limita superioară de vârstă relativ scăzută pentru învățământul obligatoriu (14).

Pe de altă parte, în Ungaria, Olanda și Turcia, sub 65% din tineri erau înscriși în educație la doi ani după sfârșitul învățământului obligatoriu. În Regatul Unit, procentul a fost în jur de 52%. În cazul Ungariei și Olandei, limita superioară de vârstă relativ ridicată pentru învățământul obligatoriu (18) și faptul că aceasta coincide cu tranziția la învățământul superior explică scăderea semnificativă a participării după sfârșitul învățământului obligatoriu. Un tipar surprinzător este cel din Malta, unde rata de participare de 51% de la sfârșitul învățământului obligatoriu a crescut până la aproximativ 71% în cel de-al doilea an după sfârșitul învățământului obligatoriu.

◆ **Figura C6: Ratele participării la educație până la cel de-al doilea an după sfârșitul învățământului obligatoriu la zi: participarea totală și pe sexe, 2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Acest indicator arată rata înscrierilor în educație (toate nivelurile ISCED) pentru fiecare țară, la sfârșitul învățământului obligatoriu la zi. Sunt incluși elevii atât de la forma de învățământ de zi, cât și cu frecvență redusă; tabelul indică numărul de persoane.

Colectarea de date cu privire la numărul de înscriși acoperă întregul sistem de educație indiferent de forma de proprietate a instituțiilor. Sunt incluse toate programele standard de educație, precum și programele de educație a adulților cu un conținut similar programelor standard de educație sau care duc la obținerea de calificări similare celor obținute prin programele standard corespunzătoare. Este inclus de asemenea tot învățământul special. Programele pentru ucenici sunt incluse, dar nu toate formele de educație sau formare profesională bazate pe practica la locul de muncă pentru care nu există supraveghere din partea unei autorități formale în domeniul educației.

Note naționale specifice

Belgia: Datele exclud instituțiile particulare independente și datele pentru comunitatea germanofonă.

Grecia: Date din 2008.

Portugalia: Din anul școlar 2009/2010, Portugalia a mărit durata școlarizării obligatorii până la vârsta de 18 ani.

Liechtenstein: Elevii și studenții înscriși la o școală în străinătate nu sunt incluși. Această categorie reprezintă 100% pentru elevii din școli profesionale la nivelurile ISCED 3,4 și 5 și până la 90% dintre studenții la nivelurile ISCED 5 și 6.

În al doilea an după sfârșitul învățământului obligatoriu, în cele mai multe țări, numărul de tinere care participă la educație a fost mai mare decât cel al tinerilor. Această tendință a fost deosebit de pronunțată în Irlanda și în Malta, unde ratele participării populației feminine au fost mai mari cu aproape 15 procente decât cele ale populației masculine, și în România, cu 11 procente.

Pe de altă parte, în Bulgaria, Austria, Slovenia, Suedia și Elveția, ratele participării populației masculine au fost ușor mai ridicate decât cele ale populației feminine; în Turcia, această diferență a fost în jur de cinci procente.

Diferența dintre sexe este chiar și mai pronunțată atunci când se compară datele din primul și cel de-al doilea an după participarea obligatorie. În Cipru, Letonia, Ungaria, România, Slovacia, Islanda și Liechtenstein, diferența de participare dintre sexe a crescut cu peste cinci procente în cel de-al doilea an față de primul an de după sfârșitul învățământului obligatoriu. În Irlanda și Malta, această diferență a depășit 13 procente.

RATELE PARTICIPĂRII LA EDUCAȚIE DUPĂ ÎNCHEIEREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI OBLIGATORIU S-AU ÎMBUNĂTĂȚIT SAU AU RĂMAS STABILE ÎN ULTIMII ZECE ANI

În ultimul deceniu, ratele participării la învățământul post-obligatoriu s-au îmbunătățit sau au rămas stabile în majoritatea țărilor europene. Dacă se compară ratele participării în 2000 și în 2009, se poate observa că ușorul declin remarcat în 2000 în Belgia, Republica Cehă, Lituania, Slovenia și Suedia se menține și în 2009. În plus, țări precum Germania, Finlanda și Norvegia își mențin rata de participare la peste 90% la un an sau doi după sfârșitul școlarizării obligatorii. Pe de altă parte, Estonia, Irlanda, Grecia, Cipru, Letonia, Polonia și Portugalia (începând cu 2009, limita de vârstă pentru învățământul obligatoriu a crescut la 18 ani) au înregistrat progrese considerabile, iar în prezent au o participare de peste 90% la un an după sfârșitul învățământului obligatoriu.

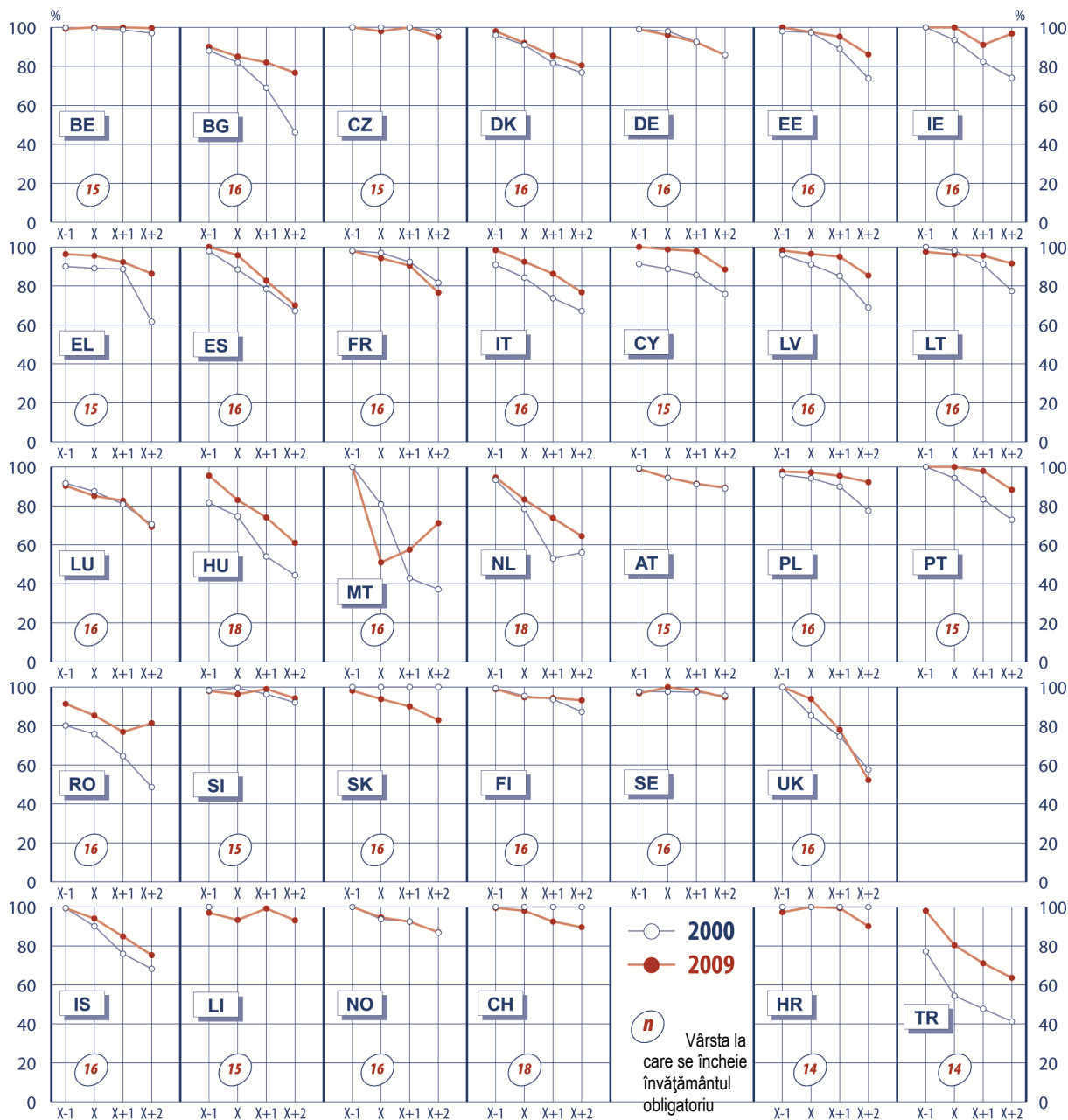
În sfârșit, Bulgaria, Malta și România, cele trei țări cu cea mai mică rată de participare la un an și doi ani după terminarea învățământului obligatoriu, în 2000, se numără printre țările cu cele mai semnificative creșteri din ultimul deceniu, totuși la un an după terminarea învățământului obligatoriu în 2009, rata de participare rămânea mai mică de 80%. Ungaria reprezintă un caz particular în această privință, deoarece în această țară învățământul obligatoriu se sfârșește la vârsta de 18 ani și singura tranziție posibilă este cea la programele de învățământ superior.

În cursul ultimului deceniu, participarea în Spania, Franța, Luxemburg, Regatul Unit și Islanda a rămas neschimbată, neobservându-se nicio îmbunătățire majoră. În toate aceste țări, la doi ani după școlarizarea obligatorie, rata de participare a scăzut până la 60%-80%, cea mai importantă reducere înregistrându-se în Regatul Unit, unde participarea este de doar 52%.

PARTICIPARE

◆ **Figura C7: Tendințe privind ratele participării după sfârșitul învățământului obligatoriu la zi, 2000-2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Acest indicator arată rata înscrierilor în educație (toate nivelurile ISCED) pentru fiecare țară, la sfârșitul învățământului obligatoriu la zi. Sunt incluși elevii atât de la forma de învățământ de zi, cât și cu frecvență redusă; tabelul indică numărul de persoane.

Colectarea de date cu privire la numărul de înscriși acoperă întregul sistem de educație indiferent de forma de proprietate a instituțiilor. Sunt incluse toate programele standard de educație, precum și programele de educație a adulților cu un conținut similar programelor standard de educație sau care duc la obținerea de calificări similare celor obținute prin programele standard corespunzătoare. Este inclus de asemenea tot învățământul special. Programele pentru ucenici sunt incluse, dar nu toate formele de educație sau formare profesională bazate pe practica la locul de muncă pentru care nu există supraveghere din partea unei autorități formale în domeniul educației

Note naționale specifice

Grecia: Date din 2008.

Portugalia: Începând cu anul școlar 2009/2010, Portugalia a crescut durata școlarizării obligatorii până la vârsta de 18 ani.

O TREIME DIN TOȚI TINERII DE 20-22 ANI URMEAZĂ ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR, IAR NUMĂRUL FEMEILOR ESTE MAI MARE DECÂT CEL AL BĂRBAȚILOR ÎN APROAPE TOATE ȚĂRILE

Rata de participare la nivel terțiar depinde foarte mult de grupa de vârstă a populației în cauză și de vârsta teoretică pentru obținerea unui certificat de învățământ secundar care permite continuarea studiilor. În 2009, la nivelul UE, aproximativ 13% dintre tineri și 19% dintre tinerele cu vârsta de 18 ani participau la învățământul superior. Ratele participării au atins vârfurile pentru populația masculină și cea feminină la vârsta de 20 de ani, fiind de aproximativ 30%, respectiv 42%. După vârsta de 24 de ani, ratele participării au scăzut în jur de 5 procente pe an până la doar 2% pentru bărbați și 2,5% pentru femeile cu vârsta de 35-39 ani.

Diferențele naționale în ceea ce privește sistemele de învățământ și, în particular, vârsta la care se face transferul din învățământul secundar superior la nivelul terțiar, precum și durata primului ciclu de studii, sunt cauzele unor fluctuații semnificative ale ratelor participării. Astfel, în Belgia, Irlanda, Grecia, Spania, Franța, Portugalia și Regatul Unit, peste 20% dintre tineri și peste 30% dintre tinerele cu vârsta de 18 ani urmau învățământul superior. În Turcia, ratele pentru populația masculină și cea feminină erau echilibrate și se situau în jur de 23%. Singura țară în care vârful participării populației feminine a fost atins la vârsta de 18 ani a fost Cipru, cu o rată de 44%.

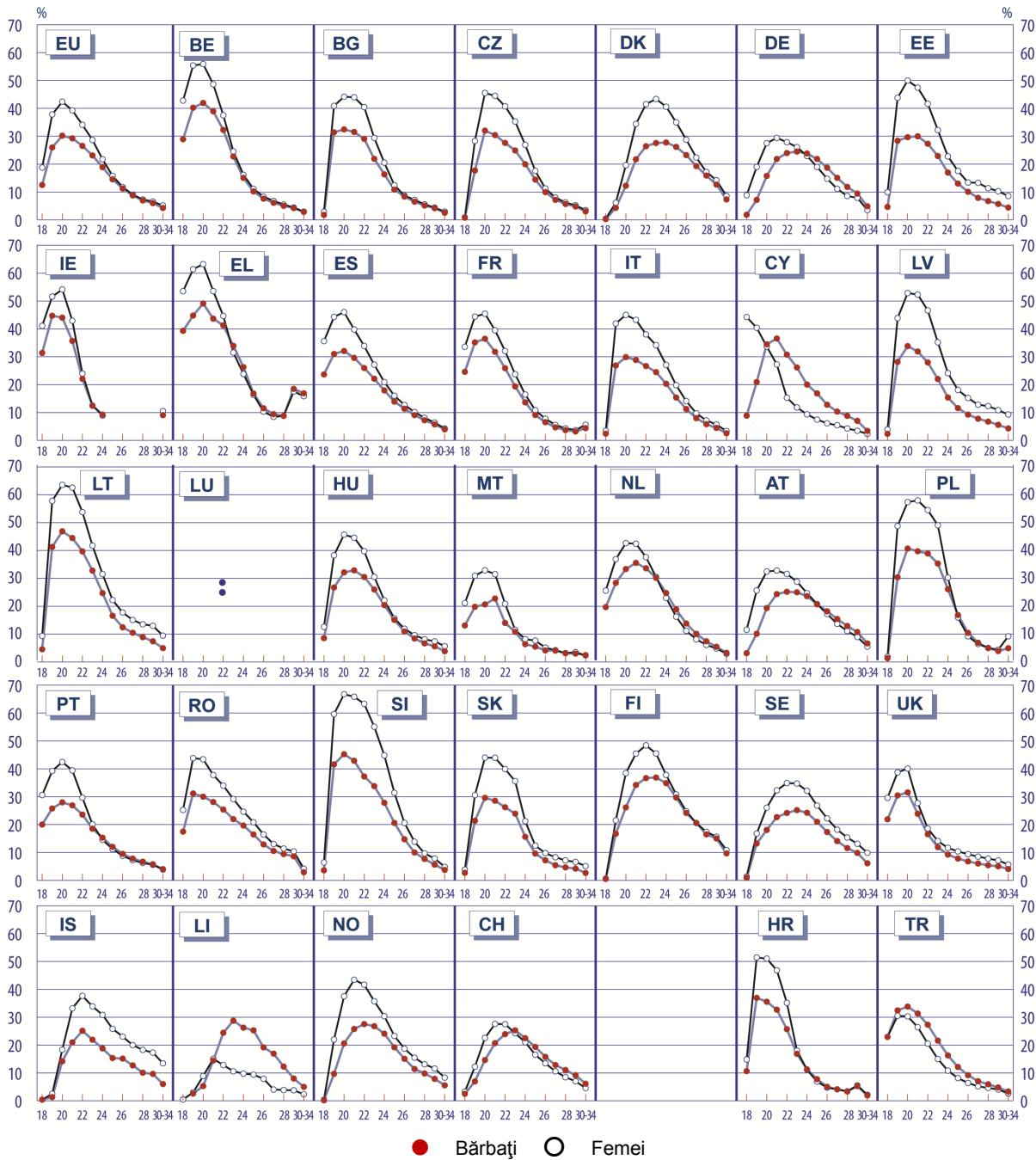
De cealaltă parte, rata participării la învățământul superior depășește încă 10% din populația masculină și cea feminină cu vârsta de 28 de ani în Austria și în țările nordice (Danemarca, Finlanda, Suedia, Islanda și Norvegia). În Irlanda, Grecia și țările nordice, peste 5% din populația cu vârsta de 30-34 ani participă încă la educația terțiară.

În țări precum Belgia, Irlanda, Franța, Portugalia, Regatul Unit, Croația sau Turcia, rata de participare scade brusc după vârsta de 20 de ani și crește până la mai puțin de 20% din populația cu vârsta de 24 de ani. Peste 30% din totalul populației cu vârsta de 24 de ani din Finlanda și aceeași proporție a populației feminine de 24 de ani din Danemarca, Slovenia, Suedia, Islanda și Norvegia urmează încă învățământul superior. În comparație cu alte țări, în țările nordice, rata rămâne la un nivel relativ înalt pentru populația cu vârsta de 24 de ani și peste. Grecia, Franța și Polonia sunt singurele țări în care ratele participării cresc din nou după ce au atins cel mai scăzut nivel între vârstele de 28 și 30 ani.

Cu privire la vârstă, modificările ratelor participării pentru bărbați și femei în învățământul superior urmează un tipar similar în cele mai multe țări. Aproape peste tot, exceptând Germania, Olanda, Austria, Liechtenstein și Elveția, ratele pentru tineri și tinere ating cele mai înalte niveluri la aceeași vârstă. În cele cinci țări, participarea în rândul bărbaților este cea mai ridicată cu un an sau doi mai târziu decât pentru femei. Aceasta se explică parțial prin faptul că bărbații sunt obligați să urmeze serviciul militar sau civil (exceptând Olanda și Liechtenstein, unde nu există un astfel de serviciu).

Între 18 și 39 de ani, ratele participării pentru femei sunt de regulă mai ridicate decât cele pentru bărbați, o diferență care se remarcă în mod special în statele baltice, Polonia, Slovenia și Croația; pe când în Germania, Franța, Olanda, Austria, Regatul Unit, Elveția și Turcia, această diferență nu este mare. Diferențele între femei și bărbați în ceea ce privește ratele participării scad o dată cu vârsta până la un punct în care practic nu mai există.

Figura C8: Ratele participării în învățământul superior (ISCED 5 și 6) în funcție de vârstă și sex, 2009

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Numărul de studenți, bărbați și femeii, cu o anumită vârstă sau din grupe specifice de vârstă este împărțit la numărul de bărbați și femeii de vârstă respectivă sau din grupele de vârstă corespunzătoare din populația totală. Sunt incluși toți studenții (la zi și cu frecvență redusă) de la nivelurile ISCED 5 și 6.

Note naționale specifice

Grecia: Datele sunt din 2008.

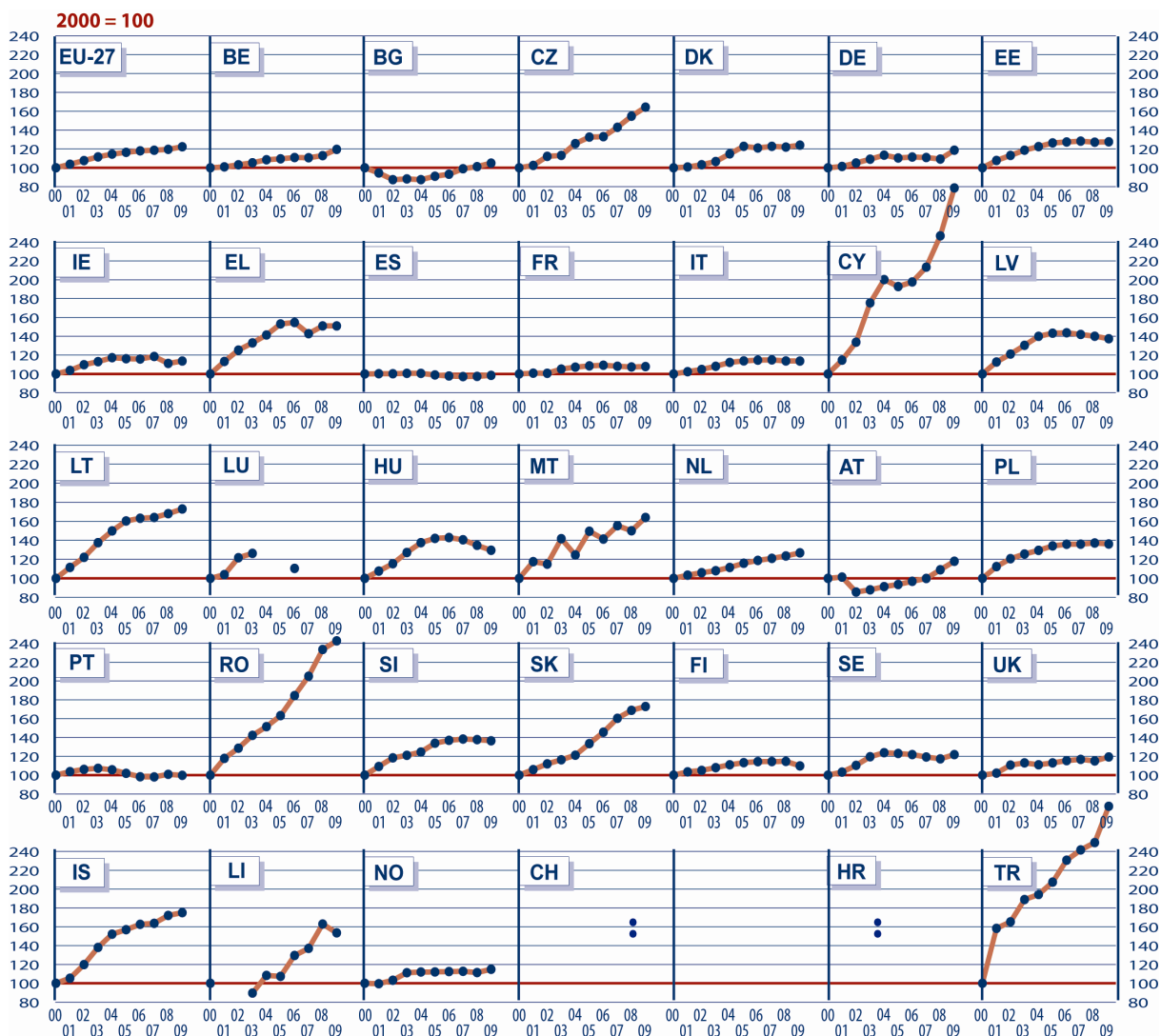
Germania, România și Slovenia: Datele exclud nivelul ISCED 6.

ÎN CELE MAI MULTE ȚĂRI, NUMĂRUL DE STUDENȚI A CRESCUT DIN 2000 PÂNĂ ÎN 2009

În perioada 2000-2009, în UE-27, în medie, populația de studenți din învățământul superior a crescut cu aproximativ 22% (o rată anuală de creștere de 2,7%), ajungând la aproape 19,5 milioane de persoane în 2009.

◆ **Figura C9: Tendințe privind indicele numărului de studenți (ISCED 5 și 6), 2000-2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Indicele creșterii anuale este calculat împărțind numărul de studenți pentru anul în cauză la numărul de studenți din anul 2000 și înmulțind rezultatul cu 100. Sunt incluși toți studenții (la zi și cu frecvență redusă) de la nivelurile ISCED 5 și 6. 2000 = 100 exceptând cazul Liechtenstein (2002).

Note naționale specifice

Germania: Datele exclud nivelul ISCED 6.

Grecia: Date din 2008. Modificare privind aria de acoperire începând din 2005.

Spania: Modificare privind aria de acoperire începând din 2005.

Slovenia: Datele pentru perioada 2000-2004 exclud nivelul ISCED 6.

România: Datele pentru perioada 2000-2002 exclud nivelul ISCED 6.

Liechtenstein: Elevii și studenții înscriși la o școală în străinătate nu sunt incluși. Această categorie reprezintă 100% pentru elevii din școli profesionale la nivelurile ISCED 3,4 și 5 și până la 90% din studenții de la nivelurile ISCED 5 și 6.

În toate țările din Europa s-a înregistrat o creștere a numărului de studenți, cu excepția Spaniei și Portugaliei. Aceste două țări au înregistrat o scădere minoră de 1,5%, respectiv 0,2%. Numărul de studenți a crescut aproape de trei ori în Cipru și în Turcia, iar în cazul României, cifrele s-au dublat. Pentru a avea o imagine mai clară a acestui indicator, este important să fie luat în considerare împreună cu nivelul participării la educația terțiară de la care se pornește. Astfel, în 2000, în afară de Grecia și Finlanda, Spania a fost țara cu cel mai mare procent de studenți (ISCED 5 și 6), în timp ce participarea în Portugalia a depășit media UE cu 2 procente. Spre deosebire de acestea, în același an, Cipru și România au înregistrat o participare care s-a situat între 8, respectiv 5 procente sub media UE-15. O situație similară a fost cea din Turcia în 2003, unde participarea a fost cu 4,6 procente mai mică decât media UE-27.

Între 2000 și 2009, rata de creștere a numărului de studenți în învățământul superior (ISCED 5 și 6) a fost de asemenea mai mare decât media UE-27 și în Republica Cehă, Danemarca, cele trei țări baltice, Grecia, Ungaria, Malta, Olanda, Polonia, Slovenia, Slovacia, Islanda și Liechtenstein. Pe de altă parte, în Belgia, Germania, Franța, Luxemburg, Suedia și Regatul Unit, atât nivelul de participare de la care se pleacă, cât și rata de creștere a numărului de studenți s-au situat sub media UE-15 și UE-27 corespunzătoare.

În cele mai multe dintre țările europene, cea mai mare rată anuală de creștere s-a înregistrat în perioada 2000-2005. Totuși, în Bulgaria, România, Slovacia și Liechtenstein, cea mai mare rată a fost între 2005 și 2007, în timp ce în Republica Cehă, Germania, Cipru și Austria, cea mai mare creștere anuală a numărului de studenți s-a produs în perioada 2007-2009.

În câteva țări, creșterea numărului de studenți în perioada 2000-2009 nu a fost constantă. Astfel, o scădere semnificativă s-a înregistrat în Bulgaria (aproape 9%) și Austria (în jur de 6%) în primii cinci ani ai perioadei de referință, în Grecia (în jur de 10%) și Suedia (aproape de 4%) între 2005 și 2007 și în Irlanda, Letonia și Finlanda (peste 4,5%) și Ungaria (în jur de 11%) în ultimii doi ani ai perioadei de referință.

ÎN CELE MAI MULTE ȚĂRI, PARTICIPAREA LA PROGRAMELE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR LA ZI SCADE O DATĂ CU VÂRSTA STUDENȚILOR

Distribuția studenților la formele de învățământ la zi și cu frecvență redusă variază de la o țară la alta, precum și de la o grupă de vârstă la alta. În 2009, din grupa de vârstă 18-23 ani în Europa, aproape 88% dintre toți studenții urmau forma de învățământ la zi. Această categorie reprezenta aproape 73% în grupa de vârstă 24-29 ani și doar în jur de 59% și 51% în grapa de vârstă 30-34 ani și respectiv 35-39 ani.

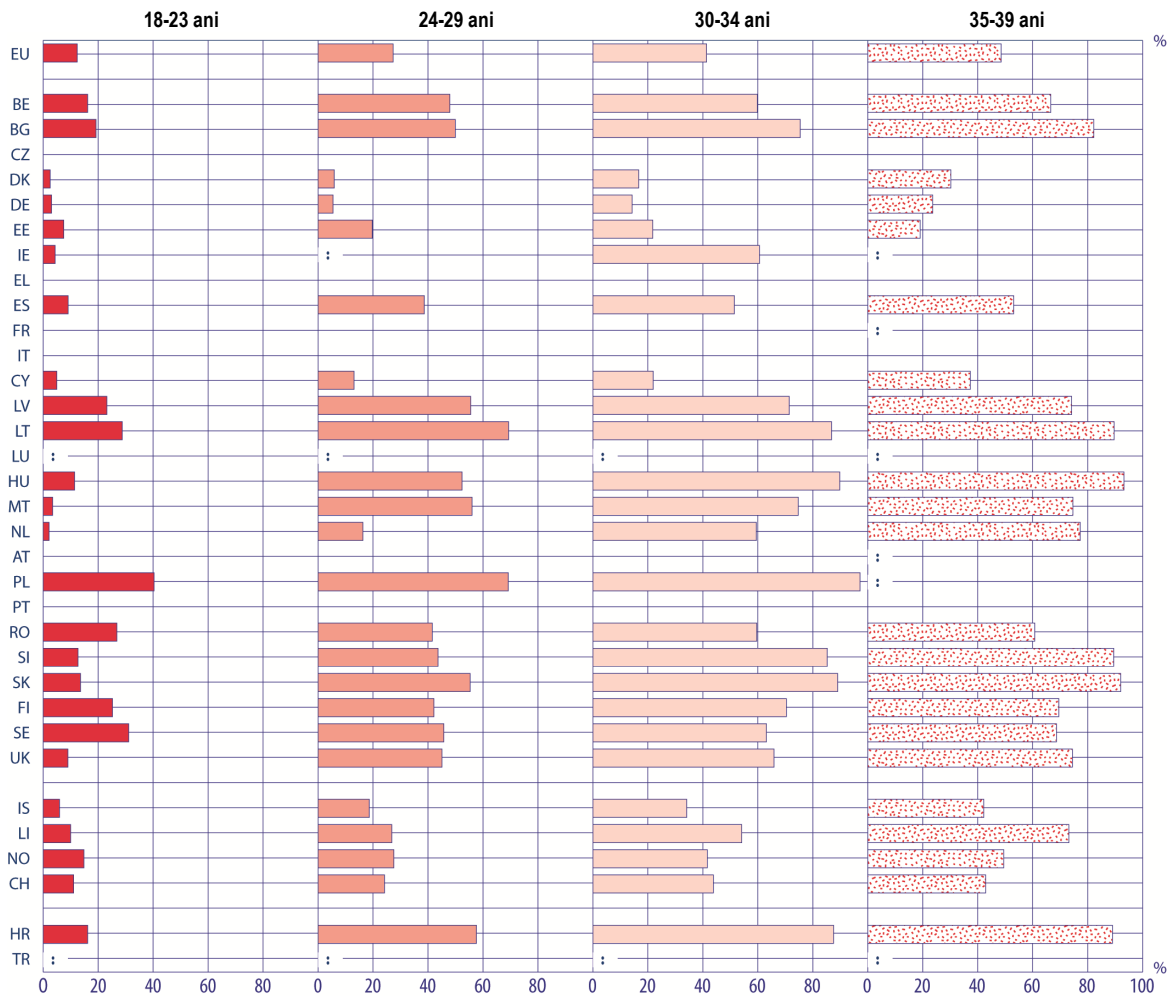
În același an, în cele mai multe țări europene, participarea la programele de învățământ superior la zi a scăzut o dată cu vârsta studenților. Excepție a făcut Estonia, unde participarea în grupa de vârstă 35-39 ani la forma de învățământ la zi a fost mai mare cu 2,7 procente decât în grupa de vârstă 30-34 ani. În Malta, Finlanda și Elveția, aceste diferențe au rămas sub un procent. În plus, în țări precum Republica Cehă, Grecia, Franța, Italia și Portugalia, toți studenții de toate vârstele analizați în acest studiu urmau învățământul la zi.

În Belgia, Spania, Letonia, Lituania și Malta, s-a observat o creștere de 30 de procente și chiar mai mult a participării studenților la forma de învățământ cu frecvență redusă o dată cu trecerea de la grupa de vârstă 18-23 ani la grupa de vârstă 24-29 ani. În Bulgaria, Ungaria, Polonia, Slovenia, Slovacia, Regatul Unit și Croația, în afară de tranziția de la grupa de vârstă 18-23 ani la grupa de vârstă 24-29 ani, o creștere semnificativă de peste 25 de procente s-a înregistrat de asemenea o dată cu trecerea de la grupa de vârstă 24-29 ani la grupa de vârstă 30-34 ani.

PARTICIPARE

Figura C10: Studenții cu frecvență redusă în funcție de vârstă (ISCED 5 și 6), 2009

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
18-23 ani	12,4	16,2	19,2	0,0	2,5	3,0	7,5	4,3	0,0	9,1	0,0	0,0	4,9	23,2	28,7	:	11,4
24-29 ani	27,3	47,9	49,9	0,0	5,9	5,5	19,8	:	0,0	38,7	0,0	0,0	13,1	55,5	69,3	:	52,4
30-34 ani	41,4	59,8	75,4	0,0	16,6	14,2	21,8	60,6	0,0	51,4	0,0	0,0	21,9	71,4	86,8	:	89,8
35-39 ani	48,5	66,6	82,2	0,0	30,2	23,7	19,1	:	:	53,0	:	0,0	37,2	74,2	89,6	:	93,2
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
18-23 ani	3,4	2,1	0,0	40,3	0,0	26,8	12,7	13,6	25,2	31,1	9,0	5,9	10,0	14,8	11,1	16,2	:
24-29 ani	56,0	16,3	0,0	69,2	0,0	41,6	43,6	55,3	42,2	45,7	45,1	18,6	26,8	27,6	24,2	57,6	:
30-34 ani	74,7	59,4	0,0	97,2	0,0	59,6	85,2	89,1	70,4	63,1	65,9	34,1	54,1	41,6	43,8	87,6	:
35-39 ani	74,6	77,3	:	:	0,0	60,8	89,4	92,0	69,5	68,7	74,4	42,2	73,2	49,5	42,8	89,0	:

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

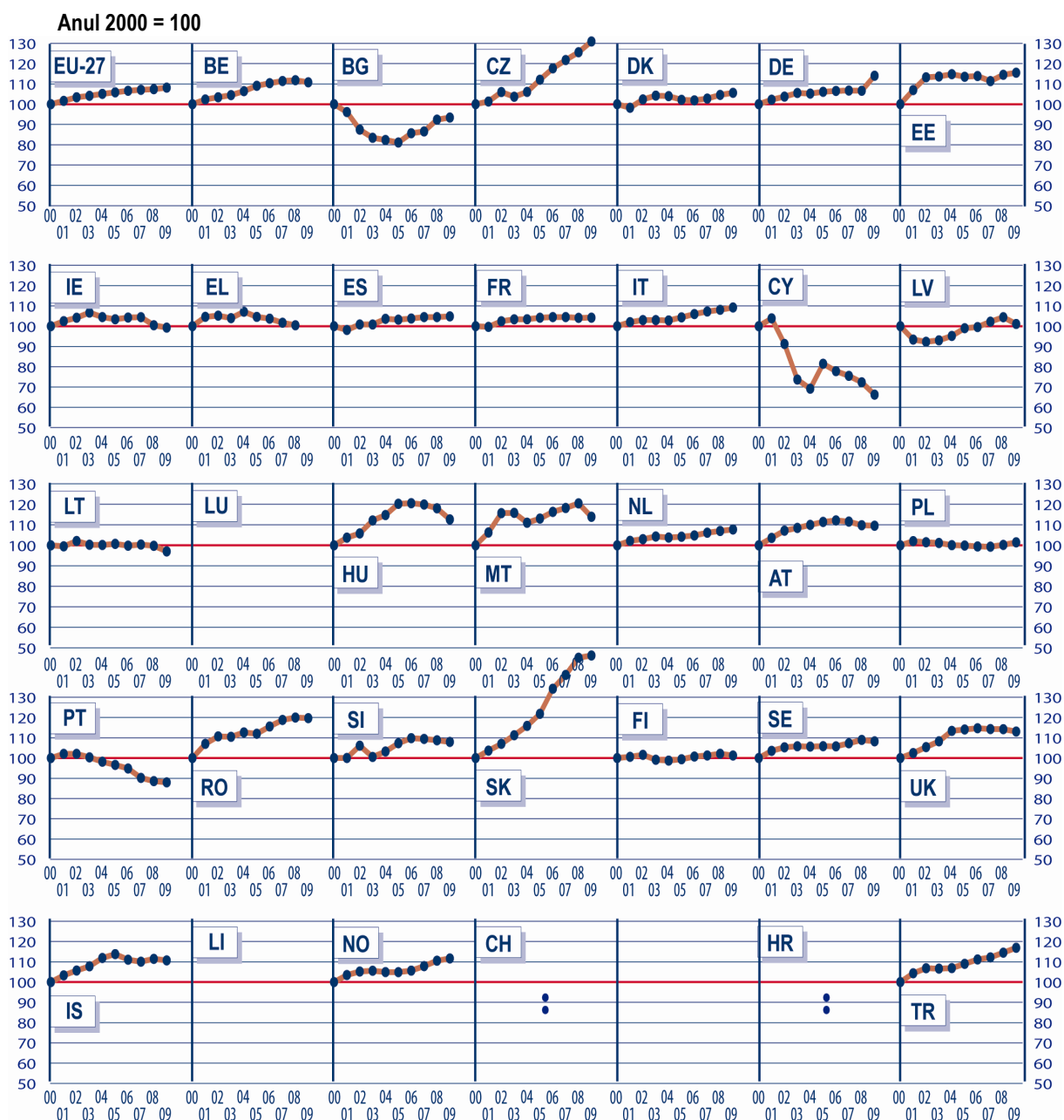
De la o țară la alta, pot exista foarte multe diferențe legate de raportarea numărului de elevi cu frecvență redusă. Din această cauză, datele nu sunt întotdeauna comparabile.

UN NUMĂR MAI MARE DE FEMEI ÎN EDUCAȚIA TERȚIARĂ ÎN CELE MAI MULTE ȚĂRI

În 2009, în Uniunea Europeană, în medie, există 124 de femei care urmează învățământul superior la fiecare 100 de bărbați. Începând din anul 2000, numărul studentelor a crescut cu aproape 10%, cu o rată anuală constantă.

◆ **Figura C11: Tendințe privind indicii femeilor care urmează învățământul superior comparativ cu cel al bărbaților (ISCED 5 și 6), 2000-2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Sunt incluși toți studenții (la zi și cu frecvență redusă) de la nivelurile ISCED 5 și 6. Raportul numărului de femei la fiecare 100 de bărbați înscriși în învățământul superior s-a calculat împărțind numărul de femei înscrise în învățământul superior la numărul corespunzător de bărbați înscriși și înmulțind rezultatul cu 100. Anul 2000 este luat drept indice de pornire pentru 100.

PARTICIPARE

În Germania, Grecia (date din 2008), Olanda și Elveția, distribuția femeilor și a bărbaților este destul de echilibrată. În toate celelalte țări, au existat peste 115 femei la 100 de bărbați înscriși în învățământul superior. Cea mai mare participare a femeilor în acest sens se poate observa în Estonia, Letonia, Slovacia, Suedia, Islanda și Norvegia, unde există peste 150 de femei înscrise la fiecare 100 de bărbați.

Pe de altă parte, în Cipru și Liechtenstein, ponderea femeilor în cadrul studenților este relativ scăzută, în principal din cauza faptului că cei mai mulți studenți studiază în străinătate și oferta din țară este mai degrabă limitată. În sfârșit, în Turcia, există 77 de femei înscrise în învățământul superior la 100 de bărbați, cea mai scăzută rată din toate țările analizate. Totuși, participarea femeilor în Turcia a fost una dintre cele mai active, ajungând la o creștere de 17% în perioada 2000-2009.

În majoritatea țărilor, se poate observa o tendință clară a dominației numerice a femeilor în învățământul superior începând din 2000. Cea mai importantă creștere a acestei participări se înregistrează în Republica Cehă (de la 99 la 130), România (de la 107 la 128) și Slovacia (de la 101 la 153). O creștere între 13% și 15% a participării femeilor poate fi de asemenea observată în Germania, Estonia, Ungaria, Malta și Regatul Unit.

În afară de Cipru, Bulgaria (-7%) și Portugalia (-12%) sunt celelalte două țări cu mai puține femei care urmează învățământul superior decât în 2000.

Reprezentarea majoritară a femeilor din educația terțiară are în mod clar impact asupra numărului de femei care termină învățământul superior la 100 de bărbați (vezi figura G4).

FINANȚARE

UE-27 CONTINUĂ SĂ CHELTUIASCĂ ÎN JUR DE 5% DIN PIB CU EDUCAȚIA

În 2008, procentul cheltuielilor publice totale cu educația a fost de peste 5% din PIB în multe dintre țările europene. Danemarca, Cipru și Islanda au avut cele mai ridicate rate, de 7%, în timp ce alte țări nordice, precum și Belgia și Malta s-au situat la peste 6%. Spre deosebire de acestea, în Slovacia și Liechtenstein, cheltuielile publice cu educația au reprezentat mai puțin de 4% din PIB.

În perioada 2001-2008, proporția totală din PIB acordată educației în UE-27 a rămas stabilă, în jur de 5%. Această medie europeană stabilă ascunde disparități între țări, dintre care unele au cunoscut schimbări semnificative în această perioadă. În Bulgaria, Cipru și Islanda, procentul din PIB alocat educației a crescut cu peste 20% între 2001 și 2008 și cu peste 30% în Malta și Irlanda în aceeași perioadă. O creștere semnificativă – mai mare de 10% – a avut loc și în Regatul Unit. De asemenea, deși cheltuielile publice totale cu educația ca procent din PIB au rămas la un nivel stabil în UE-27, costul unitar pe elev/student a crescut, ceea ce sugerează și că investițiile în educație pe elev sau student au crescut (vezi figura D2).

Stabilitatea cifrelor globale pentru perioada 2001-2008 maschează de asemenea disparități între cheltuielile de la diferitele niveluri ale educației. Cheltuielile cu învățământul preșcolar și învățământul superior ca procent din PIB au crescut cu peste 5% în perioada 2001-2008. Pe de altă parte, cheltuielile cu învățământul secundar au scăzut ușor.

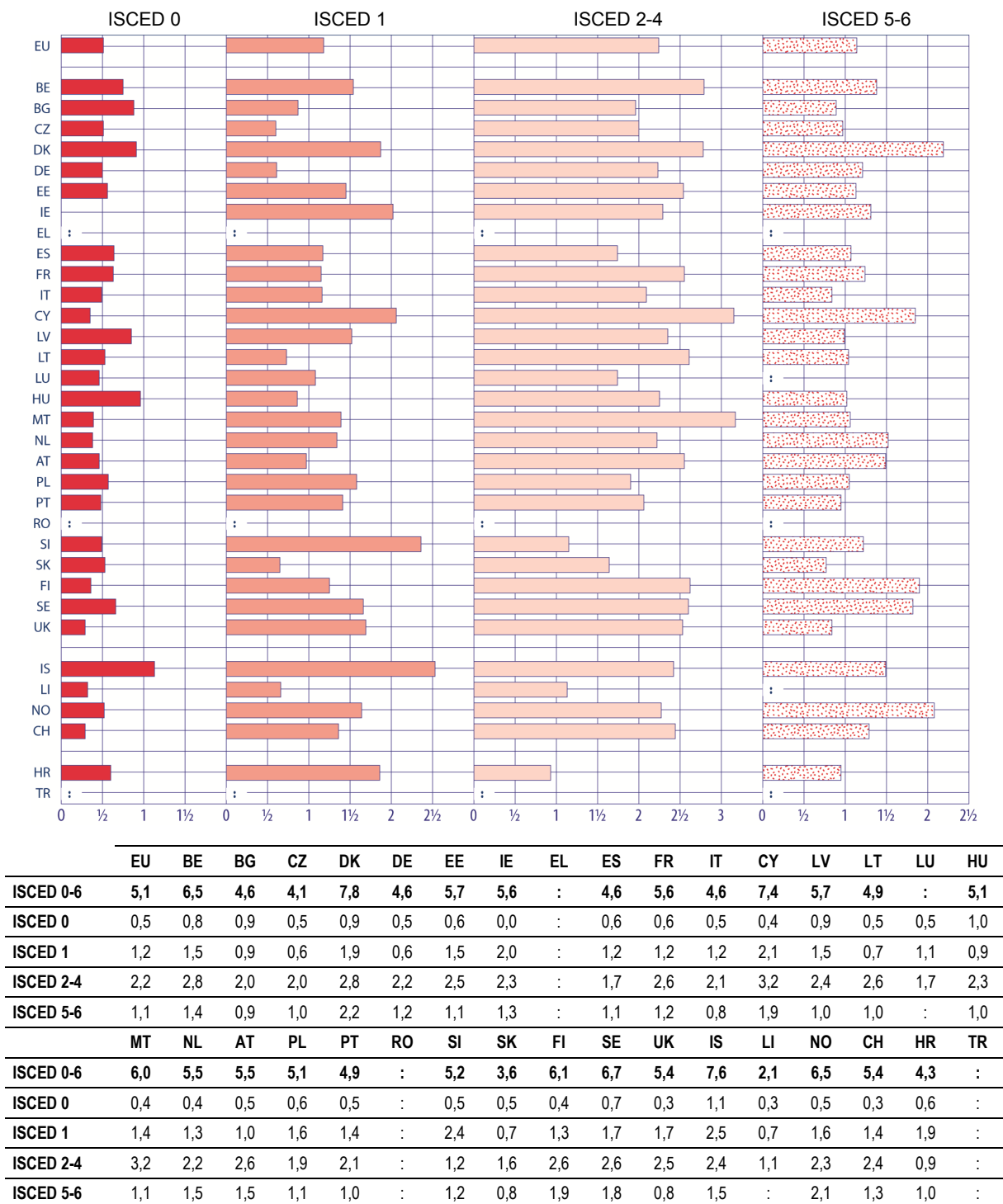
Cheltuielile publice pe nivel de educație diferă de la o țară la alta parțial fiindcă acestea sunt influențate de diferențele structurale dintre sistemele de învățământ, incluzând durata fiecărui nivel de educație; durata totală a învățământului obligatoriu (vezi figura B2); și ratele de participare la învățământul post-obligatoriu (vezi figura C6 și C7). Printre alți factori de impact se numără și schimbările demografice, care afectează pe rând fiecare nivel de educație începând cu cel preșcolar pe măsură deoarece schimbările privesc populația școlară (vezi figurile A1-4). De asemenea, trebuie să dăm dovadă de precauție în ceea ce privește interpretarea datelor din multe țări, fiindcă nu este întotdeauna posibil ca cheltuielile să fie complet defalcate în funcție de nivelul educațional.

În aproape toate țările europene, cheltuielile publice totale alocate învățământului secundar reprezintă o proporție mai mare din PIB decât cheltuielile de la alte niveluri educaționale, dar procentul maxim pentru toate țările este de 3,2% (în Cipru și Malta). În Spania, Polonia, Slovacia, Liechtenstein și Croația, acesta este sub 2% din PIB. Cheltuielile publice totale cu învățământul primar se situează în general la mai puțin de 2% din PIB, exceptând Cipru și Islanda, unde se ridică la 2,5%.

La nivel european (UE-27), procentul din PIB reprezentat de cheltuielile cu învățământul primar și învățământul superior este aproximativ același (1,1%, respectiv 1,2%). Totuși, costul unitar pe elev/student este mult mai ridicat la nivel terțiar decât la nivel de învățământ primar (vezi figura D3).

Procentul din PIB acordat învățământului superior variază foarte mult de la țară la țară, situându-se între 0,8% și 2,2%. Doar Danemarca și Norvegia depășesc 2%.

◆ **Figura D1: Cheltuielile publice totale cu educația ca procent din PIB în funcție de nivelul de învățământ (ISCED 0-6), 2008**

Sursă: Eurostat, UOE și statisticile conturilor naționale (date culese în iunie 2011).

Notă explicativă

În general, sectorul public asigură fondurile pentru educație asumându-și responsabilitatea directă pentru cheltuielile capitale și curente ale școlilor (finanțare publică directă a școlilor) sau asigurând sprijin pentru elevi/studenti și familiile acestora (granturi și împrumuturi ale sectorului public) și subvenționând activitățile de formare desfășurate de sectorul privat sau asociații non-profit (transferuri către gospodării și firme). Finanțarea publică directă a instituțiilor educaționale și transferurile către gospodării și firme sunt incluse în cheltuielile publice totale cu educația.

Note naționale specifice

EU: Cifre estimative.

Belgia: Sunt excluse transferurile către guvernele locale.

Danemarca: Cheltuielile exclud instituțiile particulare independente. Cheltuielile la nivel ISCED 4 sunt parțial incluse în cheltuielile de la nivelurile ISCED 5-6. Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea nu sunt disponibile pentru ISCED 5-6.

Irlanda: Nu există finanțare pentru instituțiile publice la nivel local de guvernare pentru ISCED 1.

Irlanda, Spania și Portugalia: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile pentru ISCED 5-6.

Cipru: Este inclus ajutorul financiar acordat celor care studiază în străinătate.

Luxemburg: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile pentru ISCED 1 sau ISCED 2-4. Cheltuielile nu sunt disponibile pentru ISCED 4.

Ungaria: Împrumuturile acordate studenților din surse publice nu sunt disponibile pentru ISCED 5-6.

Malta: Transferurile publice către organisme private nu sunt disponibile pentru ISCED 1-6.

Polonia: Sunt incluse cheltuielile cu serviciile pentru copii la nivel preșcolar.

Portugalia: Cheltuielile suportate cu pensionarea nu sunt disponibile. Transferurile interguvernamentale pentru educație nu sunt disponibile. Împrumuturile acordate studenților din surse publice nu sunt disponibile. Transferurile publice către organisme private nu sunt disponibile pentru ISCED 0. Cheltuielile la nivel local de guvernare nu sunt disponibile pentru ISCED 0-4. Transferurile publice către organisme private altele decât gospodăriile nu sunt disponibile pentru ISCED 1-4. Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile pentru ISCED 0 și ISCED 5-6.

Portugalia și Norvegia: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile pentru ISCED 0.

Slovenia: Cheltuielile pentru ISCED 2 sunt raportate în cadrul ISCED 1.

Slovacia: Sunt excluse bursele și alte granturi la nivelurile ISCED 0-1. Sunt excluse transferurile către gospodării pentru învățământul secundar inferior la nivel local de guvernare la nivelurile ISCED 2-4. Cheltuielile pentru ISCED 5B sunt incluse în cele pentru ISCED 3.

Regatul Unit: Ajustare a PIB-ului în funcție de anul financiar care durează de la 1 aprilie la 31 martie.

Islanda: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile. Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea nu sunt disponibile pentru ISCED 5-6.

Liechtenstein: Împrumuturile acordate studenților din surse publice nu sunt disponibile pentru ISCED 2-4.

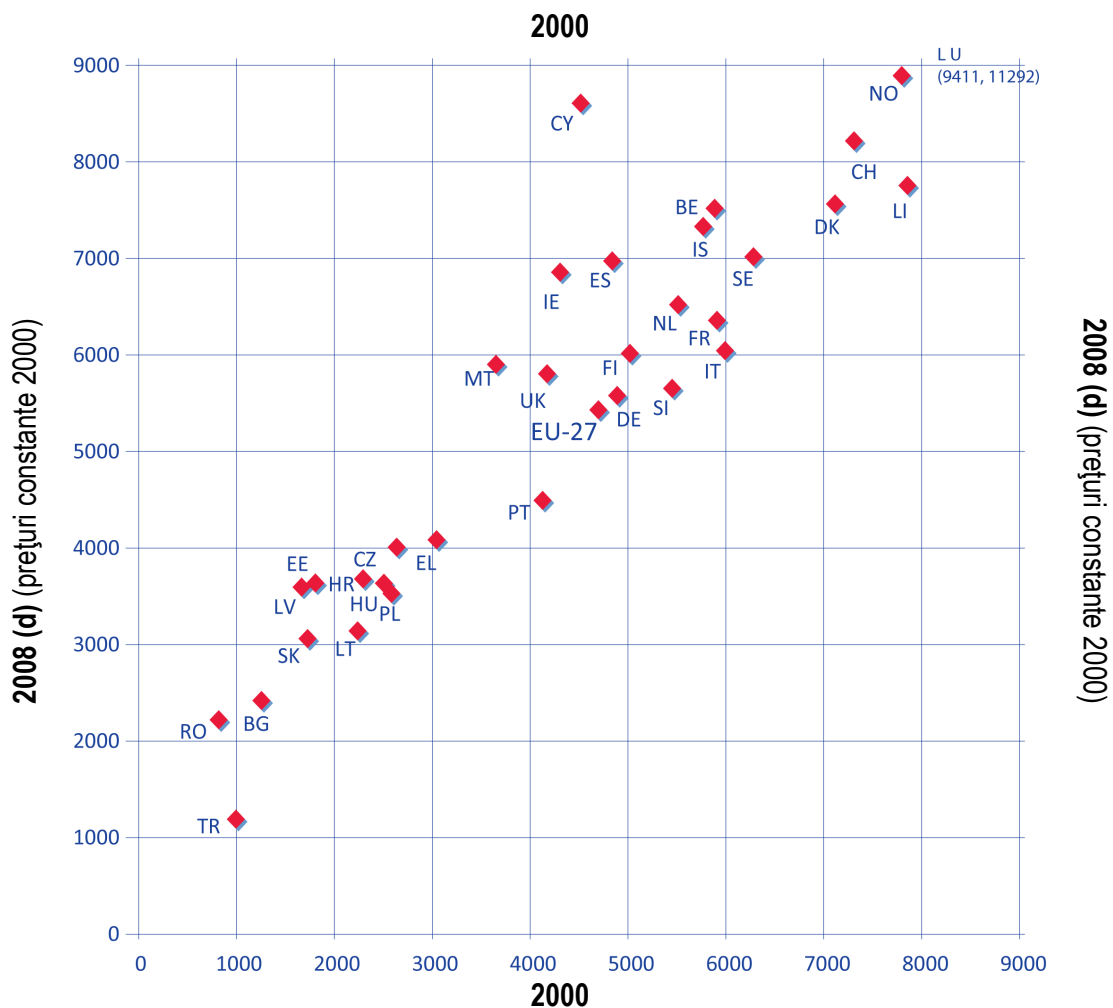
Norvegia: Dacă se ia în considerare doar PIB-ul norvegian continental (excluzând flota petrolieră extrateritorială și internațională), cheltuielile cu educația ca procent din PIB cresc până la 7,3%.

Croația: Transferurile publice către organisme private nu sunt disponibile. Cheltuielile directe pentru instituțiile particulare independente de guvernul local nu sunt disponibile pentru ISCED 1-4. Cheltuielile pentru ISCED 2 sunt raportate în cadrul ISCED 1. Cheltuielile directe pentru instituțiile particulare independente nu sunt disponibile pentru ISCED 5-6.

COSTUL UNITAR ANUAL TOTAL PE ELEV/STUDENT A CRESCUT ÎN APROAPE TOATE ȚĂRILE EUROPENE ÎN PERIOADA 2000-2008

În termeni nominali, costul unitar al unui elev/student a crescut în toate țările europene. Costul unitar anual total pe elev/student în instituțiile publice a fost, în medie, 4 689 EURO SPC (standardul puterii de cumpărare) în UE-27 în 2000 și 6 288 EURO SPC în prețurile anului 2008 (5 430 EURO SPC în 2008 la prețuri constante). Aceasta reprezintă o creștere în perioada 2000-2008 a costului unitar anual total pe elev/student de 34% în termeni nominali. Cu toate acestea, dacă se ia în considerare evoluția prețurilor în perioada 2000-2008, creșterea cheltuielilor pe elev/students a fost de doar 16% la prețuri constante. În toate celelalte țări, costul unitar real pe elev/student a crescut: în Republica Cehă, Irlanda, Malta și Slovacia, acesta a crescut cu un factor de 1,5, iar în Cipru cu un factor de 1,7 (în perioada 2002-2008).

- ◆ **Figura D2: Tendințe privind cheltuielile anuale cu instituțiile publice de învățământ (ISCED 0-6) pe elev/student, în EURO (mii) SPC, 2000 și 2008 (prețuri constante)**

	UE-27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
<i>Ani ref.</i>							2001		2000-2005						2005-2008	2001-2007	
2000	4689	5877	1244	2627	7108	4879	1796	4297	3033	4830	5899	5982	4508	1654	2227	9411	2495
2008 (d)	5430	7518	2419	4007	7564	5578	3638	6857	4084	6973	6358	6043	8609	3594	3141	11292	3632
2008	6288	8705	2801	4641	8759	6459	4213	7941	:	8074	7363	6997	9969	4162	3637	:	4206
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
<i>Ani ref.</i>				2003-2008		2000-2007	2003-2008						2002	2001-2008	2002-2008	2000-2004	
2000	3642	5502	:	2573	4118	808	5441	1716	5010	6272	4163	5758	7849	7788	7302	2282	982
2008 (d)	5900	6521	:	3527	4493	2220	5652	3061	6016	7017	5805	7330	7755	8893	8218	3680	1188
2008	6832	7552	:	4085	5203	:	6545	3545	6966	8126	6722	8488	8980	10298	9517	4261	:

2008(d) valorile cheltuielilor în 2008 la nivelurile prețurilor constante din 2000

Sursă: Eurostat, UOE și statisticile conturilor naționale (date culese în iunie 2011).

Notă explicativă (figurile D2 și D3)

Cheltuielile anuale pe elev/student în instituțiile publice măsoară cât de mult se cheltuiește pe elev/student de către administrațiile centrale, regionale și locale, gospodării și alte organisme private (firme și organizații non-profit) incluzând costurile cu personalul, cheltuielile curente și cheltuielile capitale.

Acest indicator a fost calculat împărțind suma totală a cheltuielilor anuale la numărul echivalent de elevi/studenți la zi. Cifrele privind cheltuielile anuale au fost convertite la standardul puterii de cumpărare, pe baza monedei euro (EURO SPC) pentru a elimina diferențele de prețuri dintre țări. Cifrele SPC. 2008 sunt reduse la nivelurile prețurilor din anul 2000 pentru a elimina efectul inflației. Pentru mai multe informații, a se vedea secțiunea „Glosar și instrumente statistice”.

Note naționale specifice

UE-27: Cifre estimative.

Belgia: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru ISCED 1-4 în 2008. 2000 – cheltuielile exclud comunitatea germanofonă, iar plățile de la entități private altele decât gospodăriile către instituții de învățământ nu sunt disponibile pentru ISCED 1 și ISCED 2-3 în comunitatea flamandă.

Danemarca: Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea nu sunt disponibile pentru perioada 2005-2008. Cheltuielile la nivel ISCED 4 nu sunt disponibile pentru perioada 2000-2002.

Estonia: Anii de referință sunt 2001 și 2008. Plățile de la agenții internaționale și alte surse străine către instituții publice de învățământ și plățile de la gospodării și alte organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008. Cheltuielile private sunt cuprinse doar parțial în 2001.

Irlanda: Pentru 2008, plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile, exceptând nivelurile ISCED 5-6, iar cheltuielile directe la nivel local de guvernare nu sunt disponibile pentru ISCED 1.

Grecia: Anii de referință sunt 2000 și 2005. Cheltuielile suportate cu pensionarea nu sunt disponibile pentru 2000.

Spania: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008, exceptând nivelurile ISCED 5-6. Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea la nivelurile ISCED 5-6 nu sunt disponibile.

Lituania: ISCED 1 și ISCED 2-3 (programe de învățământ general): plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ și plățile de la organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008.

Luxemburg: Anii de referință sunt 2001 și 2007. Cheltuielile cu serviciile auxiliare, cheltuielile la nivelurile ISCED 4 și ISCED 5-6, plățile de la agenții internaționale și alte surse străine către instituții publice de învățământ și plățile de la gospodării către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2007. Cheltuielile suportate cu pensionarea și cheltuielile la nivelurile ISCED 5-6 nu sunt disponibile.

Malta: 2000 – Cifra de școlarizare echivalentă la forma de învățământ la zi este estimată pornind de la ipoteza că aceasta corespunde cifrei de școlarizare la zi plus jumătate din cifra de școlarizare cu frecvență redusă. Începând din 2005, estimările referitoare la cheltuielile guvernamentale cu educația sunt suplimentate cu date administrative din Sistemul Departamental de Contabilitate pentru Guvernarea Bugetară Centrală și înregistrările contabile anuale ale instituțiilor de învățământ independente de guvern.

Olanda: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile și plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru ISCED 1-4 în 2008.

Polonia: Anii de referință sunt 2003 și 2008. Plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine și plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

Portugalia: Cheltuielile suportate cu pensionarea și cheltuielile la nivel local de guvernământ nu sunt disponibile (exceptând pentru nivelurile ISCED 5-6 în 2008). Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile, plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008, exceptând pentru nivelurile ISCED 5-6. În 2000, cifra de școlarizare echivalentă la forma de învățământ la zi este estimată pornind de la ipoteza că aceasta corespunde cifrei de școlarizare la zi plus jumătate din cifra de școlarizare cu frecvență redusă. Cifra de școlarizare la nivel ISCED 0 nu este disponibilă.

România: Anii de referință sunt 2000 și 2007. Cifra de școlarizare echivalentă la forma de învățământ la zi pentru 2000 este estimată pornind de la ipoteza că aceasta corespunde cifrei de școlarizare la zi plus jumătate din cifra de școlarizare cu frecvență redusă. Datele pentru 2007 sunt foarte nesigure.

Slovenia: Anii de referință în figură: 2003 și 2008.

Regatul Unit: Ajustare a cheltuielilor cu educația de la anul financiar care durează de la 1 aprilie la 31 martie la anul calendaristic.

Islanda: Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea și cheltuielile cu serviciile auxiliare și plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituțiile publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008. Cheltuielile la nivel ISCED 0 nu sunt disponibile pentru 2000.

Liechtenstein: Anul de referință este 2002. Cheltuielile la nivelul terțiar al educației și plățile de la gospodării și alte organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008. Cifra de școlarizare echivalentă la forma de învățământ la zi este estimată pornind de la ipoteza că aceasta corespunde cifrei de școlarizare la zi plus jumătate din cifra de școlarizare cu frecvență redusă pentru 2002.

Norvegia: Plățile de la organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile, exceptând cheltuielile gospodăriilor la nivel ISCED 0 în 2008.

Elveția: Anii de referință sunt 2001 și 2008. Cheltuieli publice se referă la instituțiile publice de învățământ pentru 2001. Plățile de la gospodării și alte organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008.

Croația: Anii de referință sunt 2002 și 2008. Cheltuielile private sunt incluse doar parțial, iar cifra de școlarizare echivalentă la forma de învățământ la zi este estimată pornind de la ipoteza că aceasta corespunde cifrei de școlarizare la zi plus jumătate din cifra de școlarizare cu frecvență redusă în 2002. Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru 2008.

CHELTUIELILE PE ELEV CRESC O DATĂ CU NIVELUL DE EDUCAȚIE

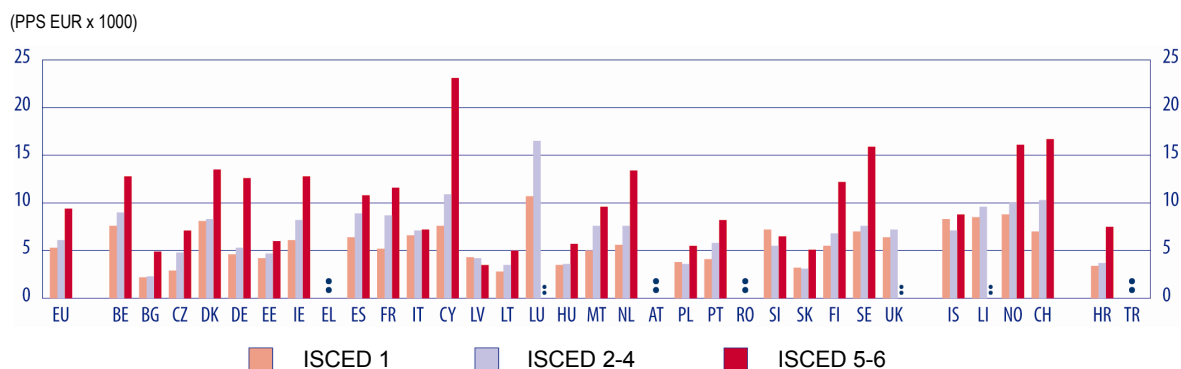
În UE, costul mediu anual pe elev în învățământul secundar (ISCED 2-4) este mai mare (6 129 EURO SPC) decât în învățământul primar (ISCED 1, 5 316 EURO SPC). Costul mediu pe student în învățământul superior în UE a fost aproape de două ori mai mare decât cel din învățământul primar (9 424 EURO SPC). În Germania și Cipru, totuși, diferența de cost unitar între învățământul primar și

învățământul superior este semnificativ mai mare; costul pe student în instituțiile din sectorul public la nivel terțiar este în jur de 3 ori mai mare decât pentru un elev din învățământul primar.

Totuși, în anumite țări se remarcă diferențe minore între nivelurile de învățământ. Acesta este cazul îndeosebi în Italia, Letonia, Slovenia și Islanda, în care costul unitar în învățământul superior este comparabil cu cel din învățământul primar.

Disparitățile dintre țări tind să crească o dată cu nivelul de învățământ. Costul pe elev în învățământul primar în instituții din sectorul public variază de la 2 232 EURO SPC în Bulgaria la 10 746 EURO SPC în Luxemburg, iar costul pe student în instituțiile din sectorul public la nivel terțiar variază de la 3 474 EURO SPC în Letonia la 23 103 EURO SPC în Cipru. Cifrele pentru Danemarca, Luxemburg, Slovenia, Slovacia și Croația trebuie să fie interpretate cu precauție fiindcă cheltuielile anuale în instituțiile din sectorul public nu pot fi întotdeauna defalcate complet în funcție de nivelul de educație.

◆ **Figura D3: Cheltuielile anuale în instituțiile publice pe elev/student și nivel de învățământ (ISCED 1, 2-4 și 5-6), în EUR (mii) SPC, 2008**

EURO SPC x 1000	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	5,3	7,6	2,2	2,9	8,1	4,6	4,2	6,1	:	6,4	5,2	6,6	7,6	4,3	2,8	10,7	3,5
ISCED 2-4	6,1	9,0	2,3	4,8	8,3	5,3	4,7	8,2	:	8,9	8,7	7,1	10,9	4,2	3,5	16,5	3,6
ISCED 5-6	9,4	12,8	4,9	7,1	13,5	12,6	6,0	12,8	:	10,8	11,6	7,2	23,1	3,5	5,0	:	5,7
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
ISCED 1	5,0	5,6	:	3,8	4,1	:	7,2	3,2	5,5	7,0	6,4	8,3	8,5	8,8	7,0	3,4	:
ISCED 2-4	7,6	7,6	:	3,6	5,8	:	5,5	3,1	6,8	7,6	7,2	7,1	9,6	10,1	10,3	3,7	:
ISCED 5-6	9,6	13,4	:	5,5	8,2	:	6,5	5,1	12,2	15,9	:	8,8	:	16,1	16,7	7,5	:

Sursă: Eurostat, UOE și statisticile conturilor naționale (date culese în iunie 2011).

Notă explicativă

Vezi figura D2.

Note naționale specifice (vezi Figura D2)

Danemarca: ISCED 2-4, ISCED 5-6 – cheltuielile la nivelul ISCED 4 sunt cuprinse parțial în ISCED 2-4 și ISCED 5-6.

Irlanda și Portugalia: ISCED 5-6 – cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile.

Italia: ISCED 2-4 – cheltuielile la nivel ISCED 4 și plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

Luxemburg: ISCED 1 și ISCED 2-4 – cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile. ISCED 2-4 – cheltuieli la nivelul ISCED 4 nu sunt disponibile.

Portugalia: ISCED 1 și ISCED 2-4 – cheltuielile la nivel local de guvernare nu sunt disponibile. ISCED 2-4 și ISCED 5-6 – cheltuielile la nivelul ISCED 4 sunt cuprinse parțial în ISCED 3 și ISCED 5-6.

Slovenia: Cheltuielile la nivel ISCED 2 sunt cuprinse în cadrul ISCED 1.

Slovacia: Cheltuielile la nivel ISCED 5B sunt cuprinse în cadrul ISCED 3.

Suedia: Pentru ISCED 1 și ISCED 2-4, plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

Regatul Unit: ISCED 1 și ISCED 2-4 – ajustare a cheltuielilor cu educația de la anul financiar care durează de la 1 aprilie la 31 martie anul calendaristic.

Norvegia: ISCED 5-6 – plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

Croația: Cheltuielile pentru ISCED 1 și ISCED 2-4 – ISCED 2 sunt cuprinse în cadrul ISCED 1.

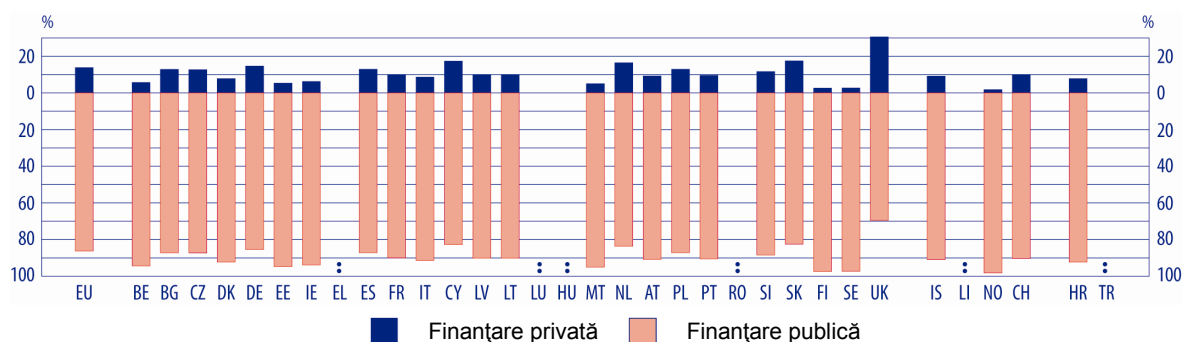
FINANȚAREA PRIVATĂ A EDUCAȚIEI RĂMÂNE MARGINALĂ

Cheltuielile cu educația sunt finanțate prin două tipuri distincte de finanțare: finanțarea publică și finanțarea privată. Cheltuielile publice includ totalul finanțării directe a educației de către sectorul public (indiferent de nivelul administrativ care asigură finanțarea), în timp ce cheltuielile private includ plata taxelor de școlarizare (și toate celelalte plăți) în principal de către gospodării (adică elevii/studentii și familiile lor), firme și asociații non-profit.

Dat fiind faptul că învățământul obligatoriu este gratuit pe scară largă pentru elevi, proporția finanțării private în cele mai multe țări este determinată în mare măsură de politicile pentru finanțarea școlarizării preșcolare cu orientare educațională (vezi figura D6) și a învățământului superior (vezi figura D11), de exemplu dacă taxele sunt plătite de elevi și studenți și, dacă da, nivelul acelor taxe.

Proporțiile relative ale finanțării publice și ale finanțării private a educației au de asemenea legătură cu gradul de autonomie al instituțiilor în ceea ce privește strângerea de fonduri private și luarea deciziilor cu privire la felul cum vor fi cheltuite astfel de fonduri (vezi figura B13). De asemenea, valoarea fondurilor și metodele de finanțare a școlilor particulare subvenționate (vezi figura D8) pot influența balanța între cheltuielile publice și cele private cu educația.

● Figura D4: Proporțiile cheltuielilor cu educația din surse publice și private (ISCED 0-6), 2008

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Finanțare publică	86,2	94,3	87,2	87,3	92,2	85,4	94,7	93,8	:	87,1	90	91,4	82,7	90,1	90,1	:	:
Finanțare privată	13,8	5,7	12,8	12,7	7,8	14,6	5,3	6,2	:	12,9	10	8,6	17,3	9,9	9,9	:	:
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Finanțare publică	95	83,6	90,8	87,1	90,5	:	88,4	82,5	97,4	97,3	69,5	90,9	:	98,2	90,3	92,2	:
Finanțare privată	5	16,4	9,2	12,9	9,5	:	11,6	17,5	2,6	2,7	30,5	9,1	:	1,8	9,7	7,8	:

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iunie 2011).

Notă explicativă

Acest indicator redă proporția cheltuielilor publice și private cu instituțiile de învățământ (de stat și particulare). Proporția finală a cheltuielilor publice sau private corespunde procentului cheltuielilor directe cu educația ale consumatorilor privați și publici de resurse educaționale. Cheltuielile publice totale includ achiziția directă de resurse educaționale de către sectorul public și transferurile către instituțiile de învățământ și alte organisme private. Valoarea totală a cheltuielilor private include taxele de școlarizare și toate celelalte plăți către instituțiile de învățământ. Plățile către instituții de învățământ din categoria „alte organisme private” nu sunt disponibile în majoritatea țărilor.

Note naționale specifice

EU: Cifre estimative.

Belgia: Datele exclud instituțiile particulare independente și datele pentru comunitatea germanofonă. Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice nu sunt disponibile pentru ISCED 1-4.

Danemarca: Sunt excluse cheltuielile directe pentru instituțiile particulare independente. Nu sunt disponibile cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea.

Estonia: Date privind plățile de la organisme private către instituții publice de învățământ sunt disponibile doar parțial.

Irlanda: Cheltuielile cu învățământul primar la nivel local de guvernare nu sunt disponibile.

Irlanda, Spania și Portugalia: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituțiile de învățământ nu sunt disponibile, cu excepția plăților către instituții publice la nivelurile ISCED 5-6.

Lituania: Plățile de la organisme private către instituțiile de învățământ nu sunt disponibile pentru ISCED 1 și programele de învățământ general de la nivelurile ISCED 2 și 3.

Olanda: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice nu sunt disponibile pentru ISCED 0-4.

Polonia: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituțiile de învățământ nu sunt disponibile. Finanțarea publică include cheltuielile cu serviciile pentru copii la nivel preșcolar.

Portugalia: Cheltuielile la nivel local de guvernare nu sunt disponibile, exceptând pentru instituțiile publice de învățământ superior. Cheltuielile gospodăriilor cu instituții private nu sunt disponibile, exceptând nivelul terțiar. Transferurile publice către organismele private nu sunt disponibile.

Slovacia: Cheltuielile pentru instituții de învățământ private independente nu sunt disponibile.

Islanda: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile.

Norvegia: Cheltuielile de la gospodării exclud nivelurile ISCED 1-3. Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituțiile de învățământ nu sunt disponibile.

Elveția: Sunt excluse cheltuielile private cu excepția instituțiilor particulare independente pentru programe de învățământ pre-profesional și profesional la nivel ISCED 3.

Croația: Plățile de la organisme private către instituțiile particulare independente nu sunt disponibile.

Cheltuielile cu educația sunt finanțate în mare măsură din fonduri publice. Într-adevăr, în toate țările, finanțarea publică acoperă cel puțin 69% din cheltuielile cu educația, luând în considerare toate nivelurile de învățământ. În Belgia, Estonia, Malta, Finlanda, Suedia și Norvegia, ponderea finanțării publice este mai mare, în jur de 95%.

Ponderea finanțării private poate varia semnificativ de la o țară la alta, dar în unele țări proporția finanțării private poate fi subestimată deoarece nu sunt disponibile toate datele. Aceasta variază de la mai puțin de 5% în Suedia, Finlanda și Norvegia la 30% în Regatul Unit, cu o medie UE-27 de 13,8%. Între 14,6% și 17,5% din cheltuielile cu educația în Germania, Cipru, Olanda și Slovacia sunt finanțate din surse private. În acest grup de țări, Germania, Cipru și Olanda înregistrează o proporție relativ înaltă a ajutorului financiar acordat elevilor și studenților (între 10% și 14% din cheltuielile publice totale cu educația), în timp ce ponderea sprijinului financiar pentru elevi și studenți este relativ redus (în jur de 6%) în Slovacia și Regatul Unit (vezi figura D9).

La nivel UE-27, finanțarea publică a acoperit 88,5% din cheltuielile cu educația în 2000, dar numai 86,2% în 2008, ceea ce sugerează că proporția finanțării private finanțare nu a crescut semnificativ în perioada 2000-2008 la nivel UE-27. La nivel național, pe lângă mari diferențe în ceea ce privește proporția finanțării private, se observă și tendințe contrare. Într-adevăr, între 2000 și 2008, proporția finanțării private s-a dublat în Regatul Unit, a crescut de cinci ori în Slovacia (de la 3,6% la 17,5%) și de șapte ori în Portugalia (de la 1,4% la 9,5%). La cealaltă extremă, aceasta s-a înjumătățit în Cipru (de la 35% în 2000 la 17% în 2008) și Malta (de la 11% în 2000 la 5% în 2005).

CHELTUIELILE CU PERSONALUL REPREZINTĂ PESTE 70% DIN CHELTUIELILE TOTALE ANUALE CU EDUCAȚIA

Cheltuielile făcute de instituțiile publice de învățământ intră în două mari categorii – cheltuieli curente și cheltuieli capitale. Cheltuielile curente includ salariile și costurile asociate cu personalul și alte cheltuieli curente, care acoperă costurile de întreținere a clădirilor, costurile cu achiziționarea materialelor educaționale și cu resursele operaționale (costuri zilnice). Cheltuielile capitale se referă la cheltuieli cu active care au durata de viață mai mare de un an (acestea includ cheltuielile cu construcții, renovări și reparații majore ale clădirilor și cheltuielile cu achiziția de echipamente noi sau de înlocuire a echipamentelor).

Cheltuielile curente reprezintă peste 84% din cheltuielile totale ale instituțiilor publice din toate țările și, în cadrul acestora, cele cu personalul întrec de departe toate celelalte categorii de cheltuieli. Printre factorii care influențează nivelul cheltuielilor cu personalul se numără structura salariilor brute anuale ale cadrelor didactice (vezi figura E13) și structura de vârstă a personalului didactic la diferite niveluri de învățământ (vezi figurile E11 și E12).

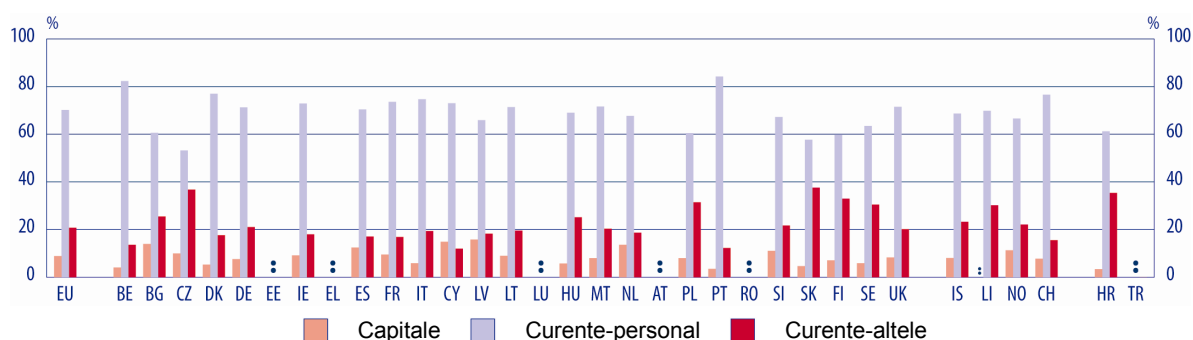
FINANȚARE

În toate țările, costurile cu personalul reprezintă în medie 70% din cheltuielile anuale cu educația în UE-27. Proporția se apropie de 85% în Belgia și Portugalia, în timp ce în Republica Cehă, Slovacia și Finlanda, costurile cu personalul reprezintă mai puțin de 60%. În cel de-al doilea grup, celelalte cheltuieli curente reprezintă peste o treime din cheltuielile anuale.

Există diferențe semnificative între țări cu privire la cheltuielile capitale. Unele țări, precum Belgia, Slovacia, Portugalia și Croația, își alocă aproape toate resursele cheltuielilor curente, limitând astfel cheltuielile capitale la mai puțin de 5%. În 2008, cheltuielile capitale nu au depășit 16% din cheltuielile totale anuale în instituțiile din sectorul public; cele mai mari valori s-au înregistrat în Bulgaria (14%), Cipru (14,9%) și Letonia (15,8%).

La nivelul UE, ponderea cheltuielilor capitale a rămas stabilă între anii 2000 și 2008, reprezentând 8,3% și respectiv 8,9%. Totuși, unele țări au cunoscut modificări semnificative în această perioadă. Proporția cheltuielilor capitale a crescut între 2000 și 2008 în Bulgaria (+12 procente), Cipru (+7 procente) și Letonia (+7 procente). Pe de altă parte, a existat o scădere procentuală în Ungaria (-4 procente), Malta (-4 procente) și Islanda (-5 procente).

◆ **Figura D5: Distribuția cheltuielilor totale anuale în instituțiile publice de învățământ (ISCED 0-6), pe categorii majore de cheltuieli, 2008**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Capitale	8,9	4,1	14,0	10,0	5,3	7,6	:	9,2	:	12,5	9,5	5,9	14,9	15,8	9,0	:	5,8
Curente-personal	70,2	82,3	60,6	53,2	77,0	71,3	:	72,9	:	70,4	73,6	74,7	73,0	65,9	71,4	:	69,0
Curente-altele	20,8	13,6	25,5	36,8	17,7	21,1	:	18,0	:	17,1	16,9	19,4	12,0	18,3	19,6	:	25,2
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Capital	8,0	13,6	:	8,0	3,5	:	11,1	4,7	7,1	5,9	8,3	8,1	:	11,3	7,8	3,4	:
Curente-personal	71,6	67,7	:	60,5	84,2	:	67,2	57,7	59,9	63,5	71,5	68,7	69,8	66,6	76,6	61,2	:
Curente-altele	20,4	18,7	:	31,5	12,3	:	21,7	37,6	33,0	30,5	20,2	23,3	30,2	22,1	15,6	35,4	:

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iunie 2011).

Notă explicativă

Cheltuielile totale în instituțiile de învățământ pot fi împărțite în general în cheltuieli curente și cheltuieli capitale. Cheltuielile curente pot fi împărțite la rândul lor în două categorii – costurile cu personalul și alte cheltuieli curente. Împărțirea costurilor variază în funcție de nivelurile salariale ale cadrelor didactice și raportul elevi/cadru didactic și de faptul dacă instituții dețin sau închiriază clădirile pe care le folosesc și dacă asigură manuale sau servicii auxiliare (mese sau facilități de cazare, de exemplu), pe lângă activitatea de instruire.

Procentele pentru fiecare categorie de cheltuieli sunt calculate ca procente din cheltuielile totale anuale.

Note naționale specifice

EU: Cifre estimative.

Belgia: Datele exclud instituțiile particulare independente și datele pentru comunitatea germanofonă. Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile pentru ISCED 1, ISCED 2-3 și ISCED 4.

Danemarca: Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea nu sunt disponibile.

Polonia: Plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine și plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

Portugalia: Cheltuielile la nivel local de guvernare sunt disponibile doar pentru nivelul terțiar. Cheltuielile suportate cu pensionarea nu sunt disponibile. Plățile de la agenții internaționale și alte surse străine și plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ sunt disponibile doar la nivel terțiar.

Islanda: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile. Plățile de la agenții internaționale și din alte surse străine către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile. Cheltuielile cu cercetarea/dezvoltarea nu sunt disponibile.

Norvegia: Plățile de la organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile, exceptând cheltuielile gospodăriilor la nivel preșcolar.

Elveția: Plățile de la gospodării și alte organisme private către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

Croația: Plățile de la organisme private altele decât gospodăriile către instituții publice de învățământ nu sunt disponibile.

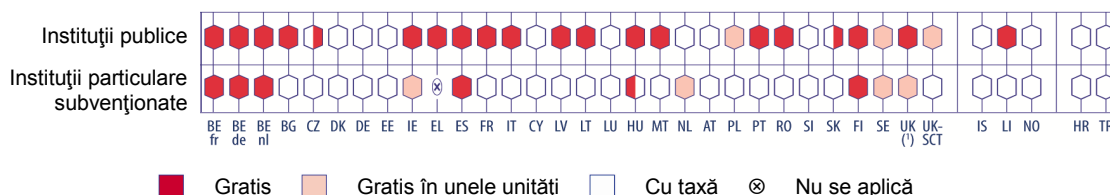
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR NEOBLIGATORIU ESTE ASIGURAT DIN CE ÎN CE MAI MULT GRATUIT

În jumătate dintre țările examinate, frecventarea instituțiilor publice preșcolare cu orientare educațională (ISCED 0) este gratuită. Acest lucru facilitează în mod clar accesul la învățământul preșcolar pentru toți copiii și în special pentru cei care provin din familii cu venituri scăzute. În plus, în multe țări, taxele pentru învățământul preșcolar neobligatoriu sunt ajustate în funcție de venitul familiilor și de alte criterii (vezi figura D7).

În câteva țări, frecventarea tuturor instituțiilor publice preșcolare cu orientare educațională (publice sau particulare subvenționate) este gratuită. În unele țări, instituțiile pot percepe totuși taxe pentru anumii ani de învățământ preșcolar, în special pentru copiii sub o anumită vârstă (de regulă, trei ani, adică vârsta la care se consideră de obicei că începe nivelul ISCED 0). De exemplu, în Irlanda și Spania, părinții plătesc în timpul primilor ani, sau al primului ciclu de învățământ preșcolar, dar nu și după aceea. În Republica Cehă, ultimul an de învățământ preșcolar este gratuit în instituțiile publice. În Suedia, unitățile preșcolare (sau clasele preșcolare) sunt gratuite pentru copiii de patru și cinci ani.

În Franța, Italia, Letonia, Portugalia și România, oferta din sectorul public este gratuită, în timp ce în sectorul privat se plătesc taxe. În Irlanda, Polonia și Regatul Unit, sunt disponibile locuri gratuite cu program redus pentru toți copiii de trei și patru ani (corespunzând nivelului ISCED 0), iar instituțiile pot oferi și ore suplimentare cu taxă. Deși școlile din sectorul public nu percep taxe de la părinți, se pot colecta contribuții pentru servicii auxiliare. De exemplu, în Franța și Italia, precum și în câteva alte țări, acestea se aplică pentru mesele de la școală și transport.

◆ Figura D6: Oferta gratuită și cu taxă în instituții preșcolare cu orientare educațională (ISCED 0), 2010/2011

Sursă: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Sunt prezentate în figură doar instituțiile preșcolare „cu orientare educațională”, în care personalul trebuie să dețină o calificare în domeniul educației. Grădinițele, creșele și grupurile de joacă (pentru care nu există cerința ca personalul să fie calificat în domeniul educației) nu sunt prezentate.

Admiterea cu taxă în instituții preșcolare se referă la taxa de înscriere a copiilor pe care trebuie să o plătească părinții pentru frecventarea programului oferit și nu la plata pentru mese sau oferte opționale extracurriculare (specifice sau suplimentare).

Note naționale specifice

Republica Cehă și Slovacia: Numai ultimul an de învățământ preșcolar oferit de instituțiile publice este gratuit. În Republica Cehă, părinții care primesc ajutor social sau/și cei care au copii în plasament nu plătesc nicio taxă.

Grecia: Nu există instituții particulare subvenționate la nivel ISCED 0.

Spania: Oferta este gratuită pentru cel de-al doilea ciclu de învățământ preșcolar (3-6 ani) în școlile publice și particulare subvenționate. Pentru primul ciclu al învățământului preșcolar (0-3 ani) se plătesc taxe.

Franța: Aproape toate școlile particulare sunt subvenționate și taxele sunt foarte mici.

Ungaria: Conform Legii privind guvernarea locală, municipalitățile au datoria de a asigura învățământul preșcolar. Totuși, dacă o instituție particulară preia sarcina asigurării învățământului preșcolar de la o municipalitate (pe baza unui acord între cele două), oferta este gratuită pentru copii.

Lituania: Se pot acorda scutiri de la plata taxelor în anumite situații, dar acestea nu sunt luate în considerare în figură.

Austria: Unele dintre cele nouă landuri din Austria au eliminat recent taxele pentru copiii de grădiniță de orice vârstă.

Polonia: Sunt gratuite cinci ore de educație și servicii pentru copii în instituțiile publice.

România: Pentru instituțiile particulare, datele se referă la anul școlar 2006/2007.

Suedia: Sunt gratuite unitățile preșcolare publice și particulare pentru copii de patru și cinci ani și clasele preșcolare.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Unitățile particulare și voluntare (instituții particulare subvenționate) primesc finanțare de la guvern pentru a asigura locuri gratuite cu program redus; se pot oferi și ore suplimentare cu taxă.

Regatul Unit (SCT): Sunt disponibile locuri gratuite pentru toți copiii de trei și patru ani cu program redus. Părinții pot solicita ore suplimentare cu taxă. Toți copiii de cinci ani frecventează învățământul obligatoriu la zi, care este gratuit, deși se pot percepe taxe pentru servicii după încheierea programului școlar. Autoritățile locale decid dacă asigură finanțare pentru serviciile destinate copiilor sub trei ani, deși nu există nicio obligație la nivel central în acest sens.

Croația: Finanțarea învățământului preșcolar se află sub jurisdicția autorităților locale. Cele mai multe dintre acestea le cer părinților să contribuie la acoperirea costurilor ofertei educaționale la nivel preșcolar. Unele autorități locale (deși doar câteva) acoperă întregul cost al programelor preșcolare (atunci când au fonduri suficiente) și nu cer prin urmare nicio contribuție de la părinți.

SE FOLOSESC O VARIETATE DE MECANISME DE SPRIJIN PENTRU A FACE ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR MAI ACCESIBIL

Pe lângă politicile generale ce se ocupă de excluderea socială, în toate țările în care se plătesc taxe pentru învățământul preșcolar neobligatoriu (ISCED 0) există un mecanism prin care contribuțiile părinților pot fi ajustate în funcție de mijloacele de care dispun. Se folosesc trei criterii principale: venitul familial, numărul de copii și statutul familial (de exemplu, copiii care locuiesc cu un singur părinte).

În marea majoritate a țărilor, mecanismele de sprijin operează la nivel central, iar venitul familial este factorul determinant. Republica Cehă, Lituania, Polonia, Slovacia și Turcia sunt singurele excepții. În Republica Cehă, directorul instituției stabilește taxele de bază în fiecare an calendaristic, care sunt aceleași pentru toți copiii. Totuși, părinții care primesc ajutor social sau cei care au copii în plasament sunt scutiți de la plata taxelor. În Polonia, doar venitul familial este luat în considerare de autoritățile locale, care pot decide să scutească o familie de la plata contribuțiilor în caz de dificultăți financiare. În Slovacia, grădinițele nu percep taxe pentru copiii înscriși în anul dinaintea școlarizării obligatorii atunci când tutorele legal primește „alocație pentru lipsuri materiale”. În Turcia, taxele se stabilesc în fiecare provincie de către guvernator; toți preșcolarii dintr-un district plătesc aceeași taxă.

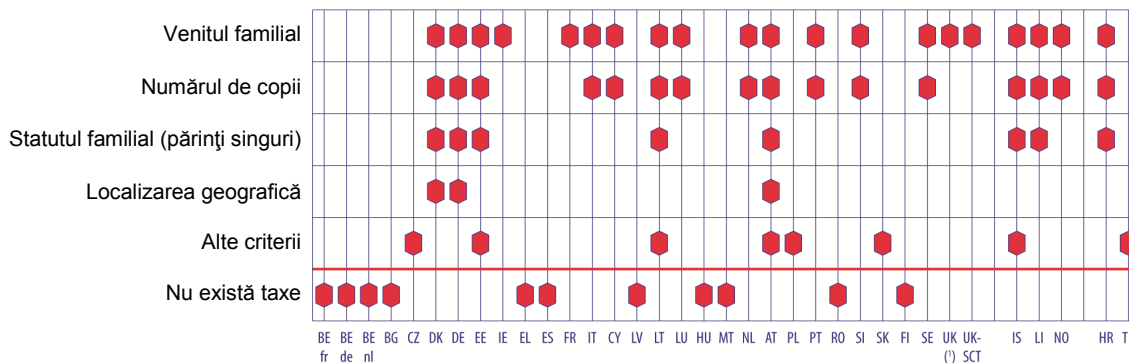
Cele mai multe țări combină criteriul venitului familial cu cel al numărului de copii dintr-o gospodărie ca bază pentru reducerea sau scutirea de la plata taxelor. În Regatul Unit, există credite fiscale pentru familiile cu venituri sub un anumit nivel în cazul în care copilul frecventează ore suplimentare cu taxă.

În Luxemburg, este în vigoare din 2009 un sistem de „bonuri pentru serviciile destinate copiilor”. Acest aranjament asigură o scutire parțială de la plată și reduce contribuțiile financiare parentale cu scopul de a încuraja familiile să beneficieze de servicii educaționale profesionale. Bonurile, care se acordă indiferent de venitul părinților, le dau dreptul copiilor la cel puțin trei ore gratuite de servicii pentru copii pe săptămână. Sunt disponibile ore suplimentare la o taxă orară variabilă în funcție de venitul familial și locul copilului în familie, adică primul sau al doilea copil.

Criterii diferite de cele folosite de autoritățile centrale se pot aplica la nivel local pentru a face învățământul preșcolar mai accesibil pentru cei mai puțin norocoși. De exemplu, în Estonia, doar venitul familial este luat în considerare la nivel central, dar la nivel local de guvernare se poate ține cont de criterii suplimentare (de ex., numărul de copii sau statutul familiei). În Islanda, multe municipalități aplică criterii suplimentare, printre care se numără starea civilă a părinților sau dacă

aceștia au sau nu un loc de muncă, ori dacă urmează o formă de învățământ la zi sau cu frecvență redusă. Danemarca, Germania și Austria aplică taxe mai mici în zone geografice specifice.

◆ **Figura D7: Factori luați în calcul la reducerile sau scutirile de taxe în instituții preșcolare publice și particulare subvenționate cu orientare educațională (ISCED 0), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Această figură privește criteriile folosite pentru a ajusta taxele percepute de la părinți pentru frecventarea de către copii a programelor oferite în instituții preșcolare publice și particulare subvenționate cu orientare educațională.

Note naționale specifice

Irlanda: Din ianuarie 2010, se asigură un an întreg de învățământ preșcolar (în general, de dimineața până după-amiaza devreme) pentru toți copiii cu vârsta între 3,3 și 4 ani, fără taxă. În cazurile în care părinții doresc servicii pe durata întregii zile, este posibil să obțină finanțare după o scară ajustabilă, în funcție de venituri și mijloace, în cadrul schemei de subvenționare a serviciilor pentru copii (SSSC). În cazul în care un părinte urmează un curs de formare al comitetului pentru învățământ profesional sau al organismului național de formare Fás, este de asemenea posibil să acceseze servicii subvenționate pentru copii în cadrul Schemei de servicii pentru copii, educație și formare (SSCEF).

Spania: Oferta este gratuită în cel de-al doilea ciclu de învățământ preșcolar (3-6 ani) în școli publice și particulare subvenționate. În primul ciclu al învățământului preșcolar (0-3 ani) se plătesc taxe. În primul ciclu și de asemenea și în cel de-al doilea ciclu din școlile particulare nefinanțate, copiii în situație de risc au dreptul la ajutor financiar în funcție de „venitul familial” și „numărul de copii” din familie.

Franța: Aproape toate școlile particulare sunt subvenționate și taxele sunt foarte mici. Contribuțiile particulare pentru mese sunt ajustate în funcție de venitul familiei.

Italia: Criterii pentru copiii înscriși în învățământul preșcolar municipal.

Austria: Contribuțiile particulare pot fi ajustate atunci când există frați sau surori care frecventează aceeași grădiniță.

Regatul Unit: Părinții cu un nivel scăzut sau mediu de venituri primesc credite fiscale prin intermediul Working Tax Credit Child Care Element, care se ridică la 70% din costurile acoperite dacă lucrează cel puțin 16 ore pe săptămână.

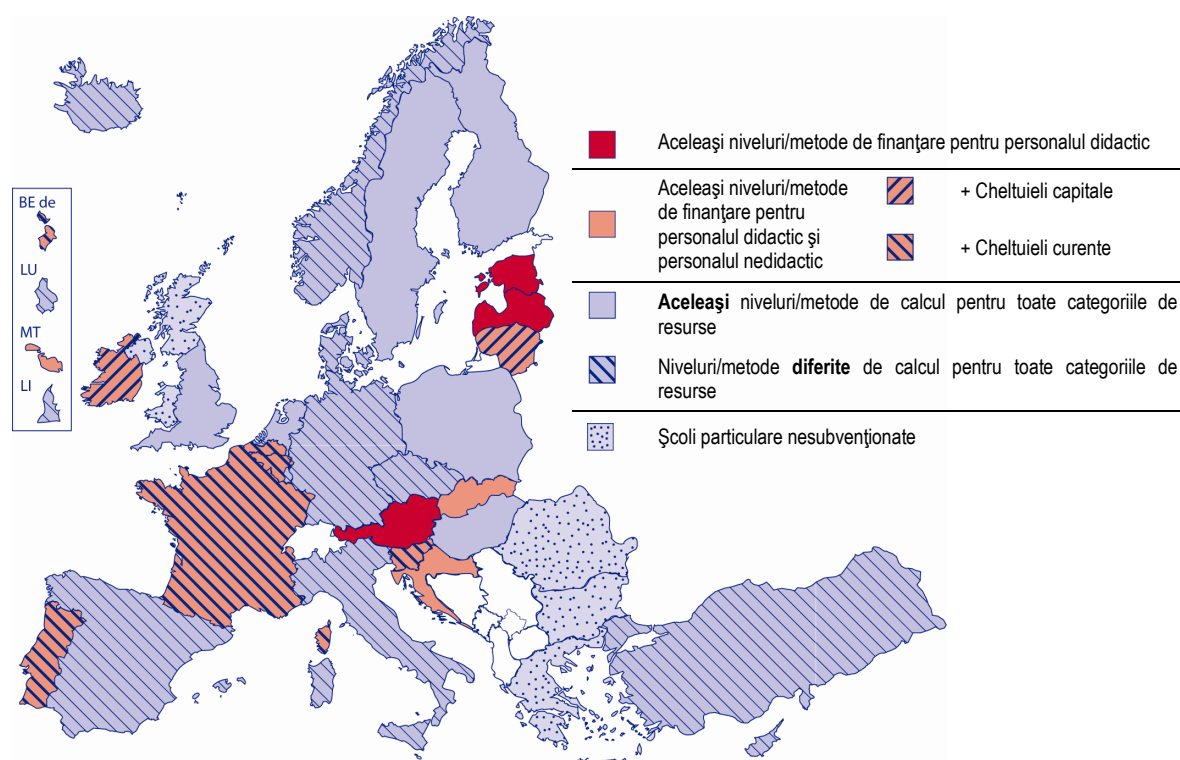
ACELEAȘI METODE DE FINANȚARE SUNT FOLOSITE PENTRU A ALOCA RESURSE DESTINATE PERSONALULUI DIDACTIC, ATÂT ÎN ȘCOLILE PUBLICE, CÂT ȘI CELE PARTICULARE SUBVENȚIONATE

În Ungaria, Olanda, Polonia, Finlanda și Suedia, nu există diferențe între finanțarea publică a școlilor publice și cea alocată școlilor particulare subvenționate. În Suedia, municipalitatea trebuie să plătească pentru un elev școlii subvenționate aceeași sumă care ar fi costat municipalitatea dacă elevul ar fi frecventat o școală din subordinea sa. Suma este calculată la fel ca în cazul în care municipalitatea calculează costurile pentru propriile școli, pe baza bugetului pentru anul fiscal care urmează. Municipalitatea trebuie să plătească și o bursă suplimentară pentru preșcolarii care suferă de deficiențe ce impun măsuri extraordinare de sprijin fără conexiuni cu activitatea normală de predare.

La cealaltă extremă și în aproape jumătate dintre țările europene analizate, instituțiile particulare fie nu sunt subvenționate – Bulgaria, Grecia, România și Regatul Unit (excluzând academiile din Anglia) – fie li se alocă fonduri publice pentru toate tipurile de cheltuieli pe baza unor metode diferite de calcul sau la niveluri diferite față de școlile publice.

În alte țări, finanțarea publică a personalului didactic din școlile particulare subvenționate este alocată la fel ca pentru școlile publice (chiar și atunci când alte tipuri de cheltuieli sunt finanțate diferit). În Estonia, Letonia și Austria, cheltuielile cu personalul didactic reprezintă singurul tip de cheltuieli pentru care autoritățile publice finanțează la fel școlile publice și instituțiile particulare subvenționate. În Malta, Slovacia și Croația, finanțarea atât pentru personalul didactic, cât și pentru personalul nedidactic se face după aceeași metodă indiferent de tipul instituției. În sfârșit, în Belgia, Franța (cu *contrat d'association*), Portugalia și Slovenia (pentru școlile cu concesiune), autoritățile publice aplică aceeași metodă de finanțare pentru instituțiile particulare subvenționate și instituțiile din sectorul public, pentru toate tipurile de cheltuieli cu excepția celor capitale.

● **Figura D8: Niveluri de finanțare și/sau metode de finanțare aplicate de autoritățile publice școlilor particulare subvenționate de învățământ primar și secundar inferior în comparație cu școlile publice, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

O instituție este clasificată drept **publică** dacă este controlată și administrată: 1) direct de o autoritate publică sau o agenție din domeniul educației sau, 2) Fie de o agenție guvernamentală direct, fie de un organism de guvernare (consiliu, comitet etc.), ai căror membri sunt majoritatea numiți de o autoritate publică sau sunt aleși publici.

O instituție este clasificată drept **particulară** dacă este controlată și administrată de o organizație neguvernamentală (de ex., biserică, un sindicat sau o firmă) sau consiliul său de administrație constă în principal din membri care nu sunt aleși de o agenție publică.

O **instituție particulară subvenționată (dependentă de stat)** este fie o instituție care primește 50% sau mai mult din finanțarea de bază de la agenții guvernamentale, fie o instituție în care personalul didactic este plătit de o agenție guvernamentală – direct sau prin intermediul guvernului.

O **instituție particulară independentă** este o instituție care primește mai puțin de 50% din finanțarea de bază de la agenții guvernamentale și în care personalul didactic nu este plătit de o agenție guvernamentală.

Note naționale specifice

Belgia: Instituțiile particulare subvenționate își pot folosi alocarea financiară pentru costurile operaționale sau pentru remunerarea personalului nedidactic; acest lucru este valabil și în cazul școlilor administrate de provincii și municipalități. Spre deosebire de acestea, școlile administrate de comunitate primesc mai multe resurse pentru personalul nedidactic.

Republica Cehă: Cheltuielile capitale nu sunt acoperite de subvenții publice și trebuie să fie acoperite de fondator.

Estonia: Bugetul guvernului central finanțează unele cheltuieli curente precum manualele și mesele la școală pe aceeași bază pentru școlile particulare, de stat și municipale.

Franța: Figura prezintă situația pentru majoritatea instituțiilor particulare subvenționate care au un *contrat d'association*. În școlile particulare cu *contrat simple*, doar finanțarea personalului didactic este similară în instituțiile publice și particulare, alte categorii de cheltuieli nu sunt finanțate de autoritatea publică centrală.

Slovenia: Școlile particulare primesc 85% din fondurile plătite școlilor publice pentru salarii și costuri materiale; școlile particulare cu concesiune primesc 100% din fondurile plătite școlilor publice pentru salarii și cheltuieli materiale. Figura se referă la școlile particulare fără concesiune.

Regatul Unit (ENG): Școlile particulare subvenționate prezentate aici sunt academiile, care pot să nu perceapă taxe. Există și școli particulare cu taxă, care, la fel ca în restul Regatului Unit, nu primesc finanțare publică.

Regatul Unit (SCT): Există foarte puține școli particulare subvenționate de autoritățile publice.

BURSELE ȘI ÎMPRUMUTURILE PENTRU STUDENȚI REPREZINTĂ O COMPONENTĂ MAJORĂ A CHELTUIELILOR PUBLICE CU EDUCAȚIA

În medie, țările din Uniunea Europeană alocă 6,4% din cheltuielile publice totale sprijinului direct al sectorului public pentru elevi și studenți. Totuși, există diferențe între țări în ceea ce privește nivelul global al finanțării directe asigurate, precum și mari disparități în ceea ce privește sumele alocate la diferite niveluri de învățământ.

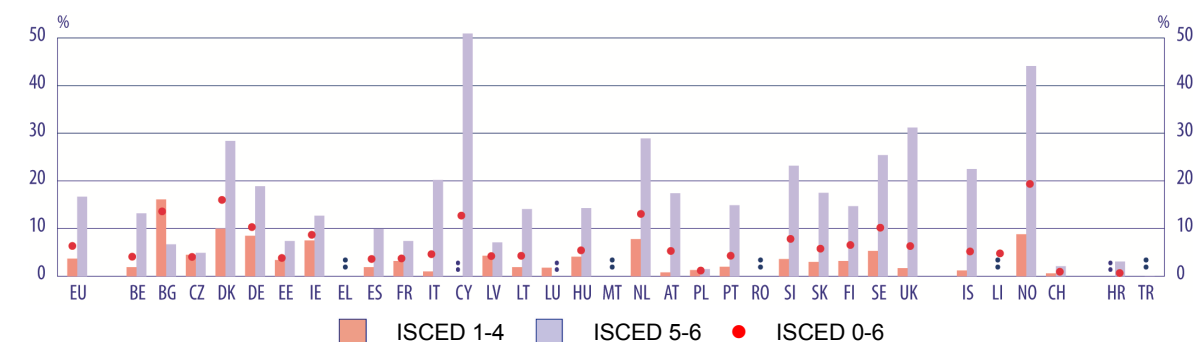
Bulgaria, Danemarca, Cipru și Olanda alocă cel puțin de două ori mai mult decât media Uniunii Europene. La cealaltă extremă, aproape jumătate dintre statele membre cheltuiesc mai puțin decât media UE-27. Cifrele analizate aici se referă doar la sprijinul public direct pentru elevi și studenți care, în sine, nu reprezintă în totalitate măsura nivelului real al sprijinului de care beneficiază familiile. De exemplu, reducerea impozitului și/sau alocațiile familiale disponibile de la nivelul primar la cel secundar superior (vezi figurile D10 și D13) nu sunt luate în considerare aici.

Educația la nivel primar și secundar este asigurată gratuit în toate țările, în timp ce pentru educația la nivel terțiar se pot percepe taxe. Acest lucru explică parțial de ce, în medie, țările din Uniunea Europeană cheltuiesc 16,7% din cheltuielile publice totale cu învățământul superior sub formă de sprijin public direct pentru studenți, în timp ce sprijinul direct alocat elevilor de la nivelurile primar, secundar și post-secundar neterțiar (ISCED 1-4) se ridică doar la 3,7% din cheltuielile publice totale cu educația. Acest tipar este observat în toate țările cu excepția Bulgariei, unde procentul alocat elevilor este mai mare decât cel alocat studenților, și a Republicii Cehe și Poloniei, unde diferența este mică între procentele alocate la nivelurile preuniversitar și superior (ISCED 1-4 și ISCED 5-6).

Sprijinul direct pentru elevii din învățământul primar și secundar reprezintă mai puțin de 5% în peste jumătate dintre țările analizate. Bulgaria (16%), Danemarca (10%) și Germania (8%) înregistrează cele mai ridicate procente, în timp ce în Italia, Austria și Elveția, mai puțin de 1% din cheltuielile publice totale cu educația sunt dedicate sprijinului direct în sectorul public la aceste niveluri.

În multe țări, elevii/studenții sau părinții trebuie să plătească taxe de înscriere și/sau taxe de școlarizare. În plus, dacă se mută din căminul familiei, studenții pot fi nevoiți să plătească și cheltuielile de întreținere (de ex., cazarea etc.). Sprijinul public direct este un mijloc prin care autoritățile publice încearcă să îmbunătățească accesul la învățământul superior. La acest nivel, acesta reprezintă peste 12% din cheltuielile publice totale în peste jumătate dintre țările europene analizate. Polonia, precum și Elveția și Croația au înregistrat cele mai scăzute procente cu 1,5%, respectiv 2,1% și 3,1%. Danemarca, Cipru, Olanda, Suedia, Regatul Unit și Norvegia dedică un sfert sau mai mult din cheltuielile publice cu învățământul superior sprijinului financiar direct pentru studenți. În Cipru, nivelul foarte ridicat de sprijin (50,9%) este datorat costurilor implicate de finanțarea numărului mare de studenți care studiază în străinătate.

◆ **Figura D9: Sprijinul direct al sectorului public (burse și împrumuturi) pentru elevi (ISCED 1-4), studenții (ISCED 5-6) și per total (ISCED 0-6), ca procent din cheltuielile publice totale cu educația, 2008**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1-4	3,7	1,9	16,1	4,5	10,0	8,5	3,4	7,5	:	1,9	3,2	1,0	:	4,3	1,9	1,8	4,1
ISCED 5-6	16,7	13,2	6,7	4,9	28,4	18,9	7,4	12,7	:	9,9	7,4	20,2	50,9	7,1	14,1	:	14,3
ISCED 0-6	6,4	4,1	13,6	4,1	16,0	10,3	3,8	8,7	:	3,6	3,7	4,6	12,7	4,2	4,3	:	5,4
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
ISCED 1-4	:	7,8	0,8	1,3	2,0	:	3,6	3,0	3,2	5,3	1,7	1,2	:	8,8	0,6	:	:
ISCED 5-6	:	28,9	17,4	1,5	14,9	:	23,2	17,5	14,7	25,4	31,2	22,5	:	44,1	2,1	3,1	:
ISCED 0-6	:	13,1	5,3	1,2	4,3	:	7,8	5,8	6,6	10,2	6,3	5,2	4,8	19,4	1,0	0,7	:

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iunie 2011).

Notă explicativă

Sprijinul financiar pentru elevi și studenți corespunde transferurilor finanțate de către sectorul public sub formă de burse școlare, împrumuturi și alocații familiale. Acest indicator nu reflectă totalitatea sprijinului financiar oferit elevilor și studenților deoarece aceștia pot primi și alte forme de sprijin financiar precum împrumuturi din partea unor bănci private; beneficii asigurate de servicii sociale specifice (precum ajutor pentru mese, transport, sănătate și cazare); sau pot beneficia de reduceri de impozit. Sprijinul financiar pentru elevi/studenți variază de la o țară la alta în funcție de diferențele dintre sistemele de învățământ.

Note naționale specifice

EU: Cifre estimative.

Bulgaria, Republica Cehă și Austria: Nu există împrumuturi cu finanțare publică pentru elevi/studenți.

Danemarca: Cheltuielile la nivel ISCED 4 sunt incluse parțial în cele pentru nivelurile ISCED 5-6.

Estonia și Ungaria: Împrumuturile din surse publice sunt disponibile doar parțial.

Spania, Irlanda și Portugalia: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile la nivelurile ISCED 5-6.

Cipru: Este inclus ajutorul financiar pentru elevii și studenții care învață în străinătate la nivelurile ISCED 0-6 și ISCED 5-6.

Luxemburg: Cheltuielile la nivel ISCED 4 nu sunt disponibile. Cheltuielile cu serviciile auxiliare la nivel ISCED 1-4 și transferurile publice către organisme private altele decât gospodăriile nu sunt disponibile.

Portugalia: Împrumuturile din surse publice nu sunt disponibile. Cheltuielile la nivel ISCED 4 sunt parțial incluse în cele de la nivelurile ISCED 5-6. Cheltuielile la nivel local de guvernare pentru ISCED 1-4 și transferurile publice către organisme private altele decât gospodăriile nu sunt disponibile. Cheltuielile suportate cu pensionarea sunt incluse în cheltuielile totale.

Slovacia: Transferurile publice către organisme private la nivel local pentru ISCED 0, ISCED 1 și ISCED 2 nu sunt disponibile. Cheltuielile la nivel ISCED 5B sunt incluse în cele pentru ISCED 3.

Islanda: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile.

Norvegia: Cheltuielile cu serviciile auxiliare nu sunt disponibile pentru ISCED 1-4.

Croația: Ajutorul financiar pentru elevii de la nivelurile ISCED 0-4 nu sunt disponibile. Transferurile publice către organisme private altele decât gospodăriile și bursele și alte tipuri de sprijin financiar nu sunt disponibile pentru ISCED 5-6.

ALOCAȚIILE FAMILIALE ȘI REDUCERILE DE IMPOZIT SUNT METODE UTILIZATE PE SCARĂ LARGĂ PENTRU A SPRIJINI FAMILIILE CU COPII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ

Alocațiile familiale există în toate țările europene fără excepție. În general, acestea se acordă atunci când se nasc copiii și se plătesc cel puțin până la sfârșitul învățământului obligatoriu (vezi figura D10 pentru informații despre sprijinul acordat studenților). Limita superioară de vârstă poate fi extinsă în cazul în care tinerii își continuă studiile după finalizarea învățământului obligatoriu. În unele țări, limita de vârstă nu corespunde sfârșitului unui anumit nivel de educație.

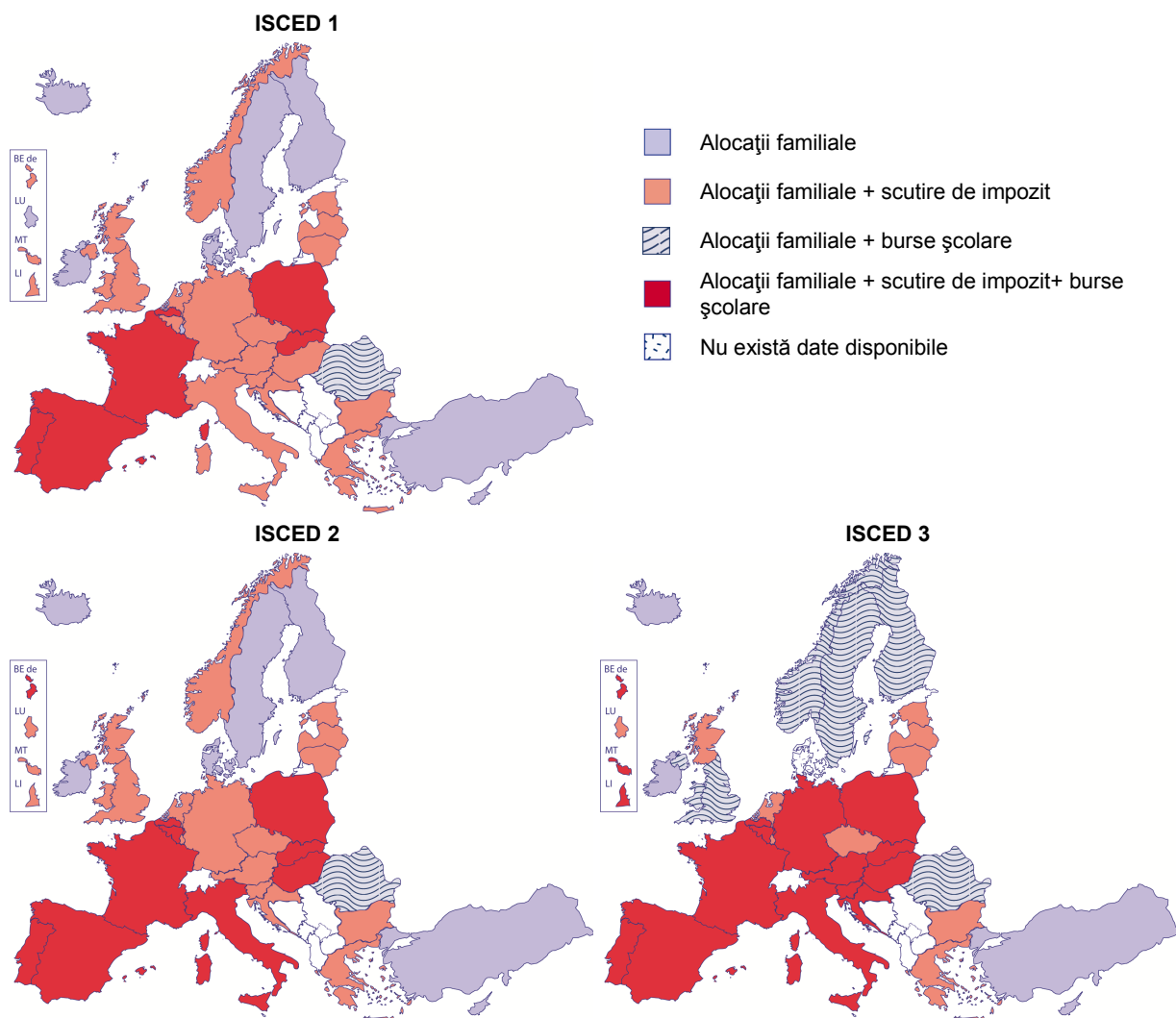
Irlanda, Cipru, Islanda și Turcia asigură doar alocații familiale pentru cele trei niveluri de învățământ, iar Danemarca, Suedia și Finlanda pentru nivelul primar și secundar inferior. Toate celelalte țări combină aceste forme de sprijin financiar cu altele precum reducerile de impozit sau creditele fiscale și/sau ajutorul financiar pentru studii. În Danemarca și Norvegia, limita de vârstă a alocației familiale este de 18 ani, care nu corespunde sfârșitului învățământului secundar superior (vezi figura B2).

Sistemele de reducere a impozitelor sunt răspândite în țările europene și sunt complementare alocațiilor familiale, asigurând sprijin financiar pentru părinții cu copii de vârstă școlară. Aceste sisteme se aplică de obicei părinților indiferent de nivelul de învățământ la care se află copiii, de exemplu, de la învățământul preșcolar la învățământul secundar superior. Foarte puține țări nu urmează acest tipar. În Italia și Portugalia, reducerile de impozit nu sunt posibile pentru părinții cu copii în învățământul preșcolar, în timp ce în Norvegia, serviciile pentru copiii mici reprezintă singura formă pentru care se poate acorda o reducere de impozit. În Regatul Unit, există un sistem universal de beneficii pentru copii și un sistem de credite fiscale pentru copii în funcție de mijloacele de care dispun părinții. Acestea se plătesc începând de la nașterea copilului, deci nu sunt prin urmare legate de educație în ceea ce privește începerea școlarizării. Pentru grupa de vârstă mai mare, există o legătură cu participarea continuă la educație după sfârșitul învățământului obligatoriu până la vârsta de 19 ani. În Norvegia, familiile care aduc dovezi privind cheltuielile suportate cu serviciile pentru copii pot primi o reducere anuală de impozit.

În ansamblu, foarte puține țări suplimentează alocațiile familiale atât cu scheme de reducere a impozitului, cât și cu forme de burse școlare. Belgia (comunitatea flamandă) și Spania sunt singurele țări în care bursele școlare sunt disponibile pentru elevi de la învățământul preșcolar la învățământul secundar. Țările acordă de obicei burse școlare elevilor din învățământul secundar superior, dar unele țări extind acest beneficiu și pentru elevii din învățământul secundar inferior (Belgia (comunitatea franceză și cea germanofonă), Italia și Ungaria) sau chiar la elevii din învățământul primar (Franța, Polonia, Portugalia și Slovacia). România este singura țară care combină alocațiile familiale cu bursele școlare: programele *200 de euro* și *Bani de liceu* asigură subvenții pentru familiile cu venituri reduse pe parcursul anului școlar.

◆ **Figura D10: Tipuri de sprijin financiar disponibile pentru părinții cu copii în învățământul primar și învățământul secundar, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

O **bursă școlară** este o alocație pentru educație sau un sprijin financiar pentru elevi pentru finanțarea unui parcurs educațional. Acest indicator nu acoperă sprijinul pentru elevii care studiază în străinătate sau alocații specifice pentru cheltuielile cu transportul școlar, mese, manuale sau materiale didactice sau cazare.

Alocația familială reprezintă o sumă plătită regulat părinților copiilor până la o anumită vârstă sau în anumite condiții.

Note naționale specifice

Spania: Alocațiile familiale sunt atribuite familiilor cu venituri reduse sau copiilor cu dizabilități.

Malta: Bursele școlare din învățământul secundar superior se dau elevilor și nu părinților. Familiile care își înscriu copiii în școli particulare independente beneficiază de asemenea de reducere de impozit. Costurile suportate de părinți pentru serviciile asistentului pentru învățare în școli independente sunt rambursate de către guvern. Familiile primesc o reducere de impozit doar pentru taxele de școlarizare la școli particulare.

Polonia: Pe lângă ajutorul social, este disponibil și un sprijin cu o latură motivațională (de ex., stimulente pentru rezultate școlare, stimulente pentru performanțe sportive etc.).

Portugalia: Ajutorul social *Acção Social Escolar* urmărește să sprijine copiii care frecventează învățământul preșcolar și învățământul primar și secundar acordând sprijin financiar și ajutor pentru alimente și cazare, precum și acces la resurse pedagogice. Elevii din învățământul secundar pot solicita și burse de merit.

România: Programul „Laptele și cornul” (pentru elevi din clasele I-VIII) și programul „Fructe” pentru elevii din clasele I-VIII sunt finanțate de către autoritățile locale. Pentru elevii orfani se asigură manuale gratuite.

Regatul Unit: Părinții primesc alocație familială (universală) și credite fiscale pentru copii (în funcție de mijloacele de care dispun) de la nașterea copiilor până la 16 ani, sau 19 ani pentru cei care urmează o formă de educație (nu învățământ superior).

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Bursele școlare (alocație educațională de întreținere sau EMA) sunt destinate tinerilor care au depășit vârsta învățământului obligatoriu și au sub 19 ani. Acestea se acordă în funcție de mijloacele de care

solicitanții dispun și cei care le primesc trebuie să îndeplinească anumite standarde de comportament, efort și frecvență. EMA este în lichidare din septembrie 2011. În locul acesteia, va exista o schemă de burse pentru tinerii cei mai vulnerabili din categoria 16-19 ani.

Norvegia: Familiile care pot face dovada cheltuielilor cu serviciile pentru copiii cu vârsta mai mică de 12 ani pot beneficia de o reducere anuală de impozit de până la 25 000 coroane norvegiene pentru un copil și până la 15 000 coroane norvegiene pentru fiecare copil în plus. Limita de vârstă pentru primirea alocației familiale este de 18 ani. Toate familiile cu copiii cu vârsta până în 18 ani primesc această alocație.

Turcia: Familiile primesc o mică sumă de bani pentru fiecare copil înscris la școală.

FOARTE PUȚINE ȚĂRI EUROPENE ASIGURĂ COMPLET GRATUIT ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Autoritățile publice contribuie la acoperirea cheltuielilor cu învățământul superior în toate țările europene. Sumele alocate instituțiilor de învățământ superior (IIS) acoperă deseori doar parțial costurile școlarizării. În cele mai multe țări, IIS depind de asemenea parțial de studenți și familiile acestora pentru o parte semnificativă a veniturilor lor. În aceste țări, studenții la zi înscriși pentru obținerea unei prime calificări (la nivel de studii de licență) sunt obligați să contribuie financiar la acoperirea costului studiilor.

Principalele două tipuri de taxe în învățământul superior sunt taxele administrative și taxele de școlarizare. Taxele administrative includ taxele de admitere care se plătesc de regulă o singură dată atunci când se face înscrierea într-o instituție pentru prima dată; taxele de înscriere, care se plătesc anual; și taxele de absolvire care acoperă organizarea examenelor și asigurarea documentelor administrative referitoare la calificarea finală. Taxele de școlarizare au rolul de a contribui la acoperirea costurilor activității didactice și deseori sunt mai mari decât cele administrative. În unele țări, se pot aplica măsuri speciale pentru studenții care trebuie să repete un an sau care își termină studiile într-o perioadă de timp mai lungă decât o durată prestabilită.

În cinci țări – Danemarca, Grecia, Malta, Suedia și Regatul Unit (Scoția) – doar studenții internaționali (din țări din afara UE sau SEE) trebuie să plătească taxe pentru programele de studii de licență. În Regatul Unit (Scoția), o agenție guvernamentală plătește taxa de înscriere stabilită oficial indiferent de mijloacele financiare ale studenților, dacă aceștia depun o cerere în acest sens și nu repetă anul de studii.

În Bulgaria și Franța, toți studenții plătesc doar taxe administrative anuale, în timp ce în Polonia, studenții plătesc și taxe de absolvire. În aceste trei țări, studenții nu plătesc taxe de școlarizare.

Cele mai multe țări percep taxe de școlarizare și în jur de jumătate dintre acestea au și o anumită formă de taxă administrativă. Totuși, în peste jumătate dintre țările în care se aplică taxe de școlarizare, nu toți studenții trebuie să le plătească. Spre deosebire de acestea, taxele administrative se plătesc de obicei de către toți studenții.

În Bulgaria, Franța, și Polonia, nu există taxe de școlarizare, dar toți studenții trebuie să plătească taxe administrative anuale, iar în Polonia, studenții plătesc și taxe de absolvire.

În Belgia (comunitatea germanofonă), Spania, Luxemburg, Olanda, Portugalia, Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), Liechtenstein și Turcia, toți studenții plătesc taxe de școlarizare (exclusiv sau în combinație cu taxe administrative sau contribuții pentru asociațiile studențești (a se vedea mai jos) care pot să nu fie obligatorii pentru toată lumea).

Independent, sau pe lângă taxele de școlarizare și cele administrative, poate exista un sistem de plăți obligatorii către organizațiile studențești. Acestea sunt contribuții la acoperirea costurilor asociate cu viața studențească sau servicii specifice, precum cele care țin de activități culturale sau pentru anumite tipuri de asigurări. Atunci când există, aceste plăți sunt de obicei mult mai mici decât alte taxe. Suedia a abrogat apartenența la o asociație studențească și taxa obligatorie de membru în 2010, iar din aprilie 2008, studenții nu mai trebuie să plătească „darul absolventului” ca recunoaștere a sprijinului pe care l-au primit pe parcursul studiilor. În Finlanda și Norvegia, studenții plătesc numai o contribuție la organizația studențească; nu se percep alte taxe.

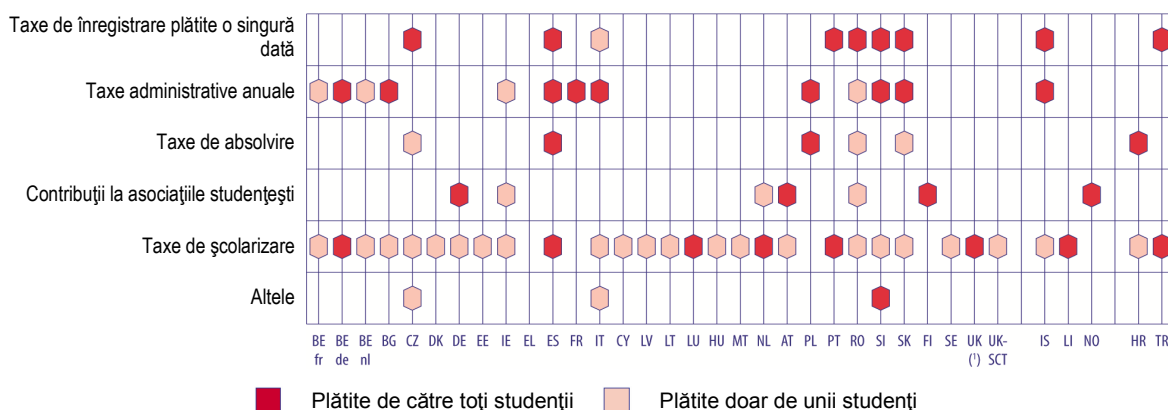
FINANȚARE

Asigurarea de sprijin financiar pentru o anumită populație vizată atenuează efectele schemelor universale de percepere a taxelor administrative și/sau de școlarizare. De exemplu, în Italia și Spania, studenții vizați (identificați în funcție de circumstanțele familiale, venit, dizabilitate etc.) primesc burse și sunt scutiți de la plata anumitor taxe.

În Republica Cehă, toți studenții înscriși în programe ISCED 5A plătesc taxe de înscriere, taxe pentru anumite servicii și în unele cazuri și taxe administrative. Aceștia plătesc și o taxă de școlarizare stabilită de către instituții dacă depășesc durata standard a studiilor cu mai mult de 1 an, dacă studiază într-o limbă străină, dacă au absolvit deja un program de studii universitare și urmează al doilea program sau un alt program la același nivel. Studenții de la școlile de învățământ superior profesional (ISCED 5B) plătesc taxe de școlarizare reduse, stabilite prin decret guvernamental.

În Bulgaria, Estonia, Letonia, Slovenia și Croația, autoritățile din domeniul educației decid cu privire la numărul de studenți ale căror taxe de școlarizare vor fi acoperite în întregime din fonduri publice și numărul de locuri disponibile pentru studenții care trebuie să plătească taxe de școlarizare. În ultimii ani, în Croația, taxele de școlarizare pentru toți studenții din primul an de studii au fost acoperite în întregime din fonduri publice, dar finanțarea următorilor ani de studii este condiționată de rezultatele lor academice și se bazează pe un model de finanțare care vriață de la o instituție la alta.

◆ Figura D11: Tipuri de contribuții private plătite de studenții la zi pentru o primă calificare (ISCED 5), în sectorul public și/sau sectorul particular dependent de stat, 2010/2011

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Taxele/contribuțiile private sunt identificate aici drept orice sumă de bani plătită de către studenți sau părinții acestora prin care aceștia contribuie oficial și obligatoriu la acoperirea costurilor educației lor. Aceasta poate fi sub formă de taxă de înscriere, taxă de școlarizare etc.

Note naționale specifice

Belgia (BE fr): Suma anuală cerută studenților acoperă taxele de înscriere și taxele de școlarizare. Ca urmare a adoptării Legii privind democratizarea și accesul liber la învățământul superior în iulie 2010, studenții care primesc bursă sunt scutiți de la plata taxelor. Studenții cu mijloace modeste care nu sunt eligibili să primească bursă plătesc taxe reduse cu până la 50%.

Danemarca, Malta și Suedia: Doar studenții internaționali (din țări din afara UE sau SEE) plătesc taxe de școlarizare.

Germania: Din 2006/2007, landurile pot solicita contribuții pentru acoperirea costurilor școlarizării. Pentru mai multe informații: http://www.studis-online.de/StudInfo/Gebuehren/tuition_fees.php.

Estonia: Studenții de pe locurile nesubvenționate plătesc contribuții pentru acoperirea costurilor școlarizării.

Irlanda: Toți studenții plătesc o contribuție anuală ca „taxă administrativă”, totuși statul plătește această contribuție în numele anumitor studenți (în funcție de mijloacele de care aceștia dispun).

Grecia: Oferta este gratuită la nivel de studii de licență, exceptând Universitatea Elenă Deschisă.

Franța: Informațiile privesc doar instituțiile la nivel terțiar subordonate Ministerului Învățământului Superior și Cercetării. Pe lângă taxele administrative anuale care sunt stabilite la nivel central, instituțiile de la nivel terțiar pot colecta și taxe specifice pentru activitățile sportive, serviciile medicale oferite de *Service Universitaire de Médecine Préventive et de Promotion de la Santé* (SUMPPS) sau activități de orientare asigurate de *Service Universitaire d'Information et d'Orientation* (SUIO).

Italia: Categoria „Altele” se referă la taxa regională pentru asistență socială studentescă.

Letonia: Figura se referă la studenții care nu au un loc subvenționat de stat (în jur de trei sferturi din toți studenții). Studenții de pe locurile subvenționate nu plătesc taxe. O sumă relativ mică se plătește de către studenți pentru procesarea documentelor de absolvire (exemplare cartonate).

Lituania: Începând din 2011, nu se mai percep taxe de înscriere.

Austria: Studenții din țările UE și cei cărora li se acordă aceleași drepturi nu plătesc în prezent taxe de școlarizare. Doar când depășesc durata minimă a studiilor cu două semestre, studenții trebuie să plătească 363,36 de euro pe semestru. Universitățile de științe aplicate pot elimina plata taxelor de școlarizare, dar studenții care sunt eligibili pentru primirea de burse sociale beneficiază și de rambursarea taxelor de școlarizare.

Polonia: În conformitate cu Legea din 18 martie 2011, care modifică Legea învățământului superior și care a intrat în vigoare de la 1 octombrie 2011, studenții la zi din IIS publice plătesc taxe de școlarizare pentru un al doilea program/un program ulterior de studii la zi.

Slovenia: Alte taxe plătite de către studenții la zi din instituțiile publice de învățământ superior de pe locurile finanțate de stat includ costurile legate de implementarea programului de studii, activitatea pe teren și vizite profesionale; costuri pentru susținerea unui examen de patru sau mai multe ori la aceeași disciplină și costurile comisiei de examinare.

Suedia: Apartenența la o organizație studențească și taxa de membru obligatorie au fost abrogate în 2010. Din aprilie 2008, studenții nu mai sunt obligați să plătească o sumă ca recunoaștere a sprijinului primit la absolvire („dar de absolvire”).

Regatul Unit (SCT): Nu există taxe pentru studenții scoțieni și studenții din alte țări UE, dar există taxe pentru studenții din Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord, precum și pentru studenții internaționali.

Norvegia: În unele instituții în sectorul particular dependent de stat, studenții trebuie să plătească și taxe administrative de admitere, taxe anuale de înscriere și o contribuție la acoperirea costurilor școlarizării.

TOATE ȚĂRILE ASIGURĂ SCHEME DE SPRIJIN PENTRU STUDENȚI ÎN VEDEREA ACOPERIRII CHELTUIELILOR DE ÎNTREȚINERE

În învățământul superior, studenții și/sau părinții lor pot beneficia de un sistem de sprijin financiar care este în general susținut de principii sociale care includ egalitatea de oportunități educaționale pentru toți și, mai precis, extinderea accesului la învățământul superior. Principiul conform căruia studenții sunt independenți din punct de vedere financiar de familiile lor poate avea de asemenea un rol în unele țări. Trei categorii majore de sprijin sunt luate în considerare în această lucrare:

- sprijin financiar acordat studenților în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere, sub formă de împrumuturi și/sau burse;
- sprijin financiar pentru plata taxelor administrative și a contribuțiilor la acoperirea costurilor școlarizării, sub formă de împrumuturi și/sau burse, scutiri și/sau reduceri;
- asistență financiară acordată părinților studenților, sub formă de alocații familiale și/sau reduceri de impozit.

Doar șapte țări oferă toate cele trei tipuri de sprijin menționate mai sus (Germania, Franța, Italia, Letonia, Lituania, Austria și Slovacia). Totuși, toate țările asigură sprijin financiar *studenților* în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere, deși multe țări nu oferă sprijin *părinților* studenților înscriși în programe la nivel ISCED 5 pentru o primă calificare la nivel terțiar. Acesta este modelul bazat pe independența financiară a studenților. Într-o serie de țări (Danemarca, Malta, Finlanda, Suedia și Norvegia), în care admiterea în învățământul superior este gratuită sau aproape gratuită (studenții plătesc doar o contribuție la organizația studențească), sprijinul financiar se acordă numai pentru acoperirea cheltuielilor specifice de întreținere. Spre deosebire de acestea, în Luxemburg, Ungaria, România și Croația, singurul tip de sprijin pentru studenți se acordă în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere chiar dacă mulți studenți plătesc taxe de școlarizare sau administrative. În Olanda, Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), Islanda, Liechtenstein și Turcia, pe lângă ajutorul acordat în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere, studenții pot beneficia de sprijin și pentru plata taxelor administrative sau de școlarizare, în funcție de țară.

Cel de-al doilea model se bazează pe dependența în continuare a studenților de părinții lor. Sprijin sub formă de alocații familiale și/sau reduceri de impozit se acordă părinților studenților înscriși pentru o primă calificare la nivel ISCED 5 și vine în completarea sprijinului direct acordat studenților în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere.

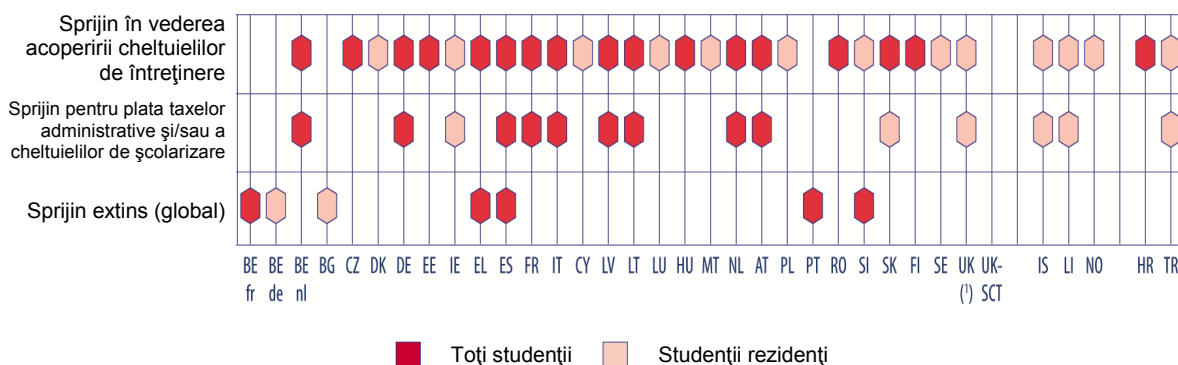
Unele țări/regiuni nu au măsuri de sprijin în scopuri specifice, dar acordă un sprijin general, în orice scop, studenților care îndeplinesc anumite criterii (Belgia – comunitățile franceză și germanofonă, Bulgaria, Grecia, Irlanda, Spania și Portugalia). Dintre acestea, Belgia (comunitatea germanofonă), Bulgaria și Irlanda nu țin cont de statutul rezidențial al studenților.

În sfârșit, diferite țări oferă diverse tipuri de sprijin în funcție de nevoile specifice ale studenților. În Spania, de exemplu, există programe specifice de sprijin pentru plata taxelor administrative și a cheltuielilor de școlarizare, precum și burse de mobilitate pentru cei care studiază într-o comunitate autonomă diferită de cea de reședință. Aceste cheltuieli acoperă cazarea și alte costuri. În sfârșit, există așa numitele „burse generale” pentru cei care studiază în comunitatea autonomă în care își au și reședința. Aceste burse acoperă cheltuieli legate de locuință, materiale, naveta către centrul educațional și o compensație pentru incompatibilitatea dintre studii și o slujbă.

Există câteva moduri de încurajare a mobilității studenților în Europa, inclusiv asigurarea de sprijin financiar pentru cei care doresc să studieze în străinătate și garanția continuității burselor și împrumuturilor acordate în țara de origine. O altă modalitate este ca țările gazdă să acorde sprijin indiferent de statutul rezidențial al studenților.

Jumătate dintre țările analizate nu includ reședința printre criteriile de acordarea a sprijinului financiar pentru studenți. Totuși, chiar și atunci când studenții nu sunt rezidenți, pot primi sprijin din partea țării gazdă deoarece criteriile de calificare pot include cetățenia (Belgia (comunitatea franceză), Germania, Irlanda, Grecia și Letonia), deși condițiile aplicate sunt diferite de obicei pentru cetățenii UE și alți cetățeni. În Germania, toți studenții interni și străini sunt eligibili pentru reduceri de taxe sau participare la scheme de împrumuturi în funcție de reglementările aplicabile în landul în care se află instituția (sprijin pentru plata taxelor). Studenții străini sunt eligibili și pentru BAföG în anumite condiții. Cetățenii țărilor UE și SEE sunt eligibili dacă au domiciliul stabil în Germania sau beneficiază de dreptul libertății de mișcare ca lucrător sau copil ori soț/soție de lucrător. O dată cu reforma din 2008 (al 22-lea act de modificare a BAföG), sunt eligibili și alți studenți străini dacă locuiesc deja în Germania legal și intenționează să rămână în țară pe termen lung, indiferent dacă părinții lor îndeplinesc cerințele privind perioada minimă anterioară de angajare.

◆ **Figura D12: Scopul sprijinului financiar public pentru studenții la zi înscrși în programe pentru o primă calificare (ISCED 5), în instituții publice și/sau particulare dependente de stat, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Figura ia în calcul studenții la zi care studiază pe un loc subvenționat de stat pentru a obține o primă calificare la nivel terțiar (ISCED 5). Prin sprijinul sau alocația extinse (globale) nu se face distincția între sprijinul acordat în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere ale studenților și sprijinul pentru plata taxelor administrative și/sau a contribuțiilor la acoperirea costurilor școlarizării.

A se vedea glosarul pentru definiții ale termenului sprijin.

Note naționale specifice

Belgia: Părinții ai căror copii urmează o formă de educație sau de formare profesională continuă să primească alocația pentru copii până când aceștia împlinesc vârsta de 26 de ani ca formă a sprijinului extins (global). Dacă un student locuiește separat de familie, atunci primește alocația direct.

Republica Cehă: Criteriile pe care trebuie să le îndeplinească un student diferă de la o instituție la alta. De obicei, printre acestea se numără distanța între instituție și locuința studentului; dacă depășește durata standard a studiilor cu mai mult de 1 an; dacă plătește integral studiile. Studenții străini beneficiază de un oarecare sprijin pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere. Cantinele primesc sprijin public în funcție de numărul de studenți (indiferent de cetățenia acestora). La nivel ISCED 5B, pentru sprijinul acordat în vederea acoperirii cheltuielilor de întreținere ale studenților nu se ia în considerare criteriul cetățeniei. În plus, sunt disponibile și alte tipuri de sprijin (asigurare medicală până la vârsta de 26 de ani, subvenții pentru masă, transport și activități culturale).

Germania: Pe lângă sprijinul BAföG pentru studenți, există diferite scheme de împrumut la nivel federal oferite de KfW-Bank (care este o bancă publică) în condiții favorabile (rate ale dobânzii scăzute). De asemenea, o formă de sprijin pe bază de merit a fost introdusă în 2010 (*Deutschlandstipendium*). Sprijinul pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere (BAföG) este pe jumătate nerambursabil și pe jumătate rambursabil (fără dobândă).

Estonia: Sprijinul financiar pentru studenții aflați într-o situație reală de sărăcie se acordă doar pentru rezidenți.

Irlanda: Studenții la zi din țări UE/SEE/Elveția care studiază în instituții de învățământ superior autorizate și care îndeplinesc criteriile schemei fără taxe beneficiază de plata taxelor de școlarizare de către stat.

Grecia: Subvenții de transport sunt disponibile pentru toți studenții, precum și reduceri la toate evenimentele cu finanțare publică, muzee etc. În sfârșit, la unele universități regionale, transportul este de asemenea gratuit pentru toți studenții.

Spania: Există de asemenea și reduceri de impozit pentru familiile cu copii în învățământul superior în funcție de membrii familiei și locul de reședință și de studiu al studentului.

Franța: Alocații pentru studii anuale și ocazionale sunt disponibile pentru studenții care întâmpină anumite dificultăți pe parcursul anului de studii (precum dezmembrarea familiei, independența dovedită de familie sau revenirea la studii după vârsta de 26 de ani).

Letonia: Sprijinul acordat părinților poate fi disponibil și pentru studenți direct. Este posibil ca studenții să recupereze parțial fondurile anuale investite în educație, asigurări de sănătate etc.

Ungaria: Pentru studenții de pe locurile finanțate de stat.

Austria: Studenții străini sunt eligibili pentru sprijin financiar în anumite condiții în conformitate cu Legea privind sprijinul acordat studenților.

Slovenia: Există o schemă de sprijin extins: fondurile nu sunt alocate direct studenților, ci furnizorilor de servicii pentru cazare și transport (studenți rezidenți) și masă (toți studenții).

Suedia: În paralel cu introducerea taxelor de școlarizare pentru studenții internaționali, au fost introduse și două noi programe de burse care vizează studenții care plătesc taxe.

Norvegia: Figura ia în calcul doar studenții din instituțiile publice. Studenții din instituții particulare dependente de stat trebuie să contribuie la taxele de școlarizare și pentru aceștia sunt disponibile forme speciale de sprijin financiar. În instituțiile publice, studenții, rezidenți sau străini, nu trebuie să plătească taxe de școlarizare de niciun fel.

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

EDUCAȚIA INIȚIALĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL OBLIGATORIU URMEAZĂ DE OBICEI RUTA CONCURRENTĂ

În toate țările europene, pentru a putea deveni cadru didactic calificat în învățământul preuniversitar, candidații trebuie să fie absolvenți de studii universitare, ce includ un program de pregătire în domeniul științelor educației, prin care să dobândească competențele teoretice și practice (inclusiv practică în școli) de care au nevoie pentru a practica profesia didactică.

Există două modele de educație inițială a cadrelor didactice. Prin **modelul concurent**, componenta de pregătire profesională în domeniul educației este asigurată de la început alături de pregătirea cu caracter general și/sau studiul disciplinei/disciplinelor pe care viitorul cadru didactic le va preda. Prin **modelul consecutiv**, studenții urmează mai întâi studiile universitare/de specializare și se înscriu într-un program de pregătire profesională în domeniul educației după finalizarea studiilor inițiale. De la lansarea procesului Bologna, educația inițială a cadrelor didactice a cunoscut multe schimbări; prin urmare, comparațiile în timp trebuie să fie făcute cu prudență. Ținând cont de lucrul acesta, se poate observa că începând din 2002/2003 (Eurydice, 2005), numărul de țări care oferă modelul consecutiv de educație a cadrelor didactice, pe lângă modelul concurent, a crescut la toate nivelurile de învățământ.

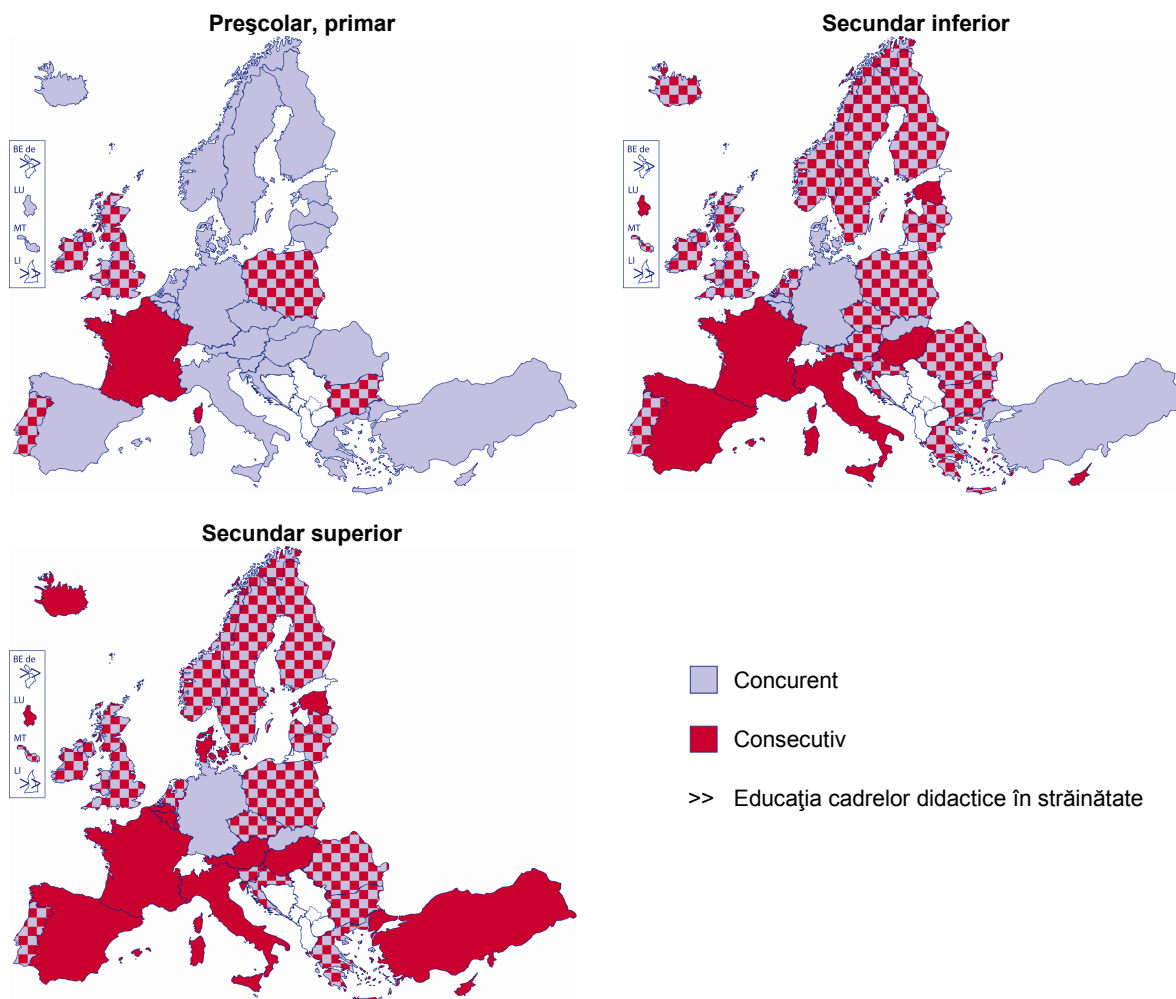
În aproape toate țările europene, cadrele didactice din învățământul preșcolar și primar sunt formate după modelul concurent. În Bulgaria, Irlanda, Polonia, Portugalia și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), sunt disponibile atât ruta concurentă, cât și cea consecutivă. Totuși, în timp ce Irlanda și Polonia raportează că modelul concurent este cel mai răspândit pentru cei care se pregătesc să devină cadre didactice în învățământul preșcolar și primar, în Regatul Unit (Anglia), modelul consecutiv este mai des întâlnit.

Pentru învățământul secundar inferior general, situația este mai complicată. Modelul concurent reprezintă singura opțiune posibilă în Belgia, Danemarca, Germania, Slovacia și Turcia. Totuși, în Estonia, Spania, Franța, Italia, Cipru, Luxemburg și Ungaria, modelul consecutiv este singura posibilitate de formare disponibilă. În majoritatea celorlalte țări în care există ambele modele, cel concurent reprezintă ruta cel mai des întâlnită pentru acest nivel de învățământ.

Multe țări oferă ambele rute de formare pentru cadrele didactice din învățământul secundar superior general, dar modelul consecutiv de educație a cadrelor didactice este mai întâlnit, mai ales în Grecia, Slovenia și Norvegia. De asemenea, în Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), atât la nivel de învățământ secundar inferior, cât și secundar superior, cadrele didactice dețin o specializare în domeniul unei discipline, iar modelul consecutiv este predominant. Programele concurente sunt disponibile doar pentru un număr limitat de specializări.

În Germania și Slovacia, modelul concurent reprezintă singura rută posibilă pentru cadrele didactice de la toate nivelurile de învățământ. În Franța, numai modelul consecutiv este disponibil.

- ◆ **Figura E1: Structura educației inițiale a cadrelor didactice pentru învățământul preșcolar, primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 0, 1, 2 și 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Modelul concurent implică pregătirea cu caracter general și stăpânirea uneia sau a mai multor discipline pe care cei care se pregătesc le vor preda atunci când vor dobândi calificarea; studenții învață despre aspectele profesionale specifice profesiei didactice încă de la începutul studiilor superioare. Prin **modelul consecutiv**, studenții obțin o diplomă de studii universitare (de licență sau licență + master) înainte de a începe studiile de pregătire profesională.

Note naționale specifice

Belgia (BE de): Educația inițială a cadrelor didactice pentru învățământul secundar este oferită în afara comunității germanofone. Cele mai multe cadre didactice sunt formate în cadrul comunității franceze din Belgia.

Luxemburg: Pentru învățământul secundar general, viitoarele cadre didactice obțin de obicei diploma de master în străinătate și urmează după aceea formarea profesională în țară.

Liechtenstein: Educația inițială a cadrelor didactice se desfășoară în străinătate. Viitoarele cadre didactice sunt formate în special în Elveția și în Austria.

EDUCAȚIA INIȚIALĂ A CADRELOR DIDACTICE ESTE ASIGURATĂ DE REGULĂ PRIN STUDII DE LICENȚĂ SAU DE MASTER ȘI ESTE URMATĂ DE O PERIOADĂ DE INDUCȚIE ÎN 13 ȚĂRI

Există diferențe între țări cu privire la nivelul de calificare pe care trebuie să îl obțină cadrele didactice pentru a îndeplini condițiile care le permit să devină pe deplin calificate. Cerința minimă pentru a deveni cadru didactic **la nivel preșcolar** în cele mai multe țări europene este deținerea unei calificări la nivel de învățământ terțiar, obținută după trei sau patru ani de studii. În cele mai multe țări, cadrele didactice din învățământul preșcolar trebuie să dețină o diplomă de studii de licență sau echivalentă. Totuși, în Republica Cehă, Germania, Irlanda, Malta, Austria și Slovacia, nivelul minim de calificare

inițială al unui cadru didactic este cel de învățământ secundar superior (ISCED 3) sau învățământ post-secundar neterțiar (ISCED 4). Dimpotrivă, în Franța, Portugalia și Islanda, este necesară o diplomă de master. În general, se poate observa că nivelul minim de calificare pentru a deveni cadru didactic în învățământul preșcolar a crescut în Europa comparativ cu 2006/2007 (Eurydice, 2009).

În mod asemănător, în marea majoritate a țărilor, viitoarele **cadre didactice din învățământul primar** trebuie să dețină o diplomă de studii de licență sau echivalentă, care presupune trei sau patru ani de studii. Zece țări europene fac excepție de la această regulă – Republica Cehă, Germania, Estonia, Franța, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Finlanda, Islanda și Croația – în care educația inițială pentru cadrele didactice din învățământul primar este la nivel de master și durează de obicei cinci ani. Comparativ cu 2006/2007 (Eurydice, 2009), în 2010/2011, se poate observa în multe țări o creștere a duratei minime de pregătire inițială a cadrelor didactice.

Pentru cei care doresc să lucreze în învățământul secundar inferior, în aproximativ jumătate dintre țările analizate, educația inițială a cadrelor didactice se desfășoară la nivel de studii de licență (trei până la patru ani), iar în cealaltă jumătate, la nivel de master (de obicei, în jur de cinci ani). Pentru **cadrele didactice din învățământul secundar superior**, nivelul minim de calificare în majoritatea țărilor europene este o diplomă de master, cu excepția a 11 țări sau regiuni în care nivelul minim de calificare este cel al studiilor de licență pentru toate cadrele didactice din învățământul preuniversitar.

În sfârșit, pe lângă calificările educaționale și profesionale, cadrele didactice trebuie să parcurgă și o perioadă de inducție în 13 țări sau regiuni, de regulă, direct după obținerea calificării. Etapa de inducție este privită în general ca program structurat de sprijin. În unele țări, se aplică pentru cadrele didactice de la toate nivelurile învățământului preuniversitar general, iar în altele este o cerință doar pentru învățământul secundar sau primar, nu și la nivel preșcolar. În timpul inducției, cadrele didactice debutante desfășoară toate sarcinile specifice unui cadru didactic cu experiență sau o mare parte dintre acestea și sunt remunerate. În cele mai multe țări, există această etapă de inducție pe lângă pregătirea profesională obligatorie dobândită înainte de obținerea diplomei în domeniul pedagogic.

Notă explicativă (Figura E2)

Viitoarele cadre didactice trebuie să urmeze fie modelul concurrent, fie modelul consecutiv de **educație inițială**, în funcție de nivelul de învățământ și de țară (a se vedea nota la Figura E1). Pentru modelul consecutiv, perioada de studii include durata necesară obținerii diplomei de specializare înainte de începerea programului de educație inițială a cadrelor didactice.

Etapa de inducție este o formă de sprijin structurat acordat cadrelor didactice debutante atunci când obțin primul post didactic. În timpul inducției, cadrele didactice debutante desfășoară toate sarcinile specifice unui cadru didactic cu experiență sau o mare parte dintre acestea și sunt remunerate. În mod normal, această etapă are și un aspect teoretic; este o cerință suplimentară pe lângă pregătirea profesională obligatorie dobândită înainte de obținerea diplomei în domeniul pedagogic. Etapa de inducție este diferită de o simplă perioadă administrativă de probă. Durează de regulă cel puțin câteva luni.

Note naționale specifice

Irlanda: În prezent, implicarea cadrelor didactice aflate într-o perioadă de probă într-un program formal de inducție se face încă pe bază voluntară, dar va deveni obligatorie în 2012.

Cipru: Durata etapei de inducție este de 39 de zile pentru viitoarele cadre didactice de la toate nivelurile.

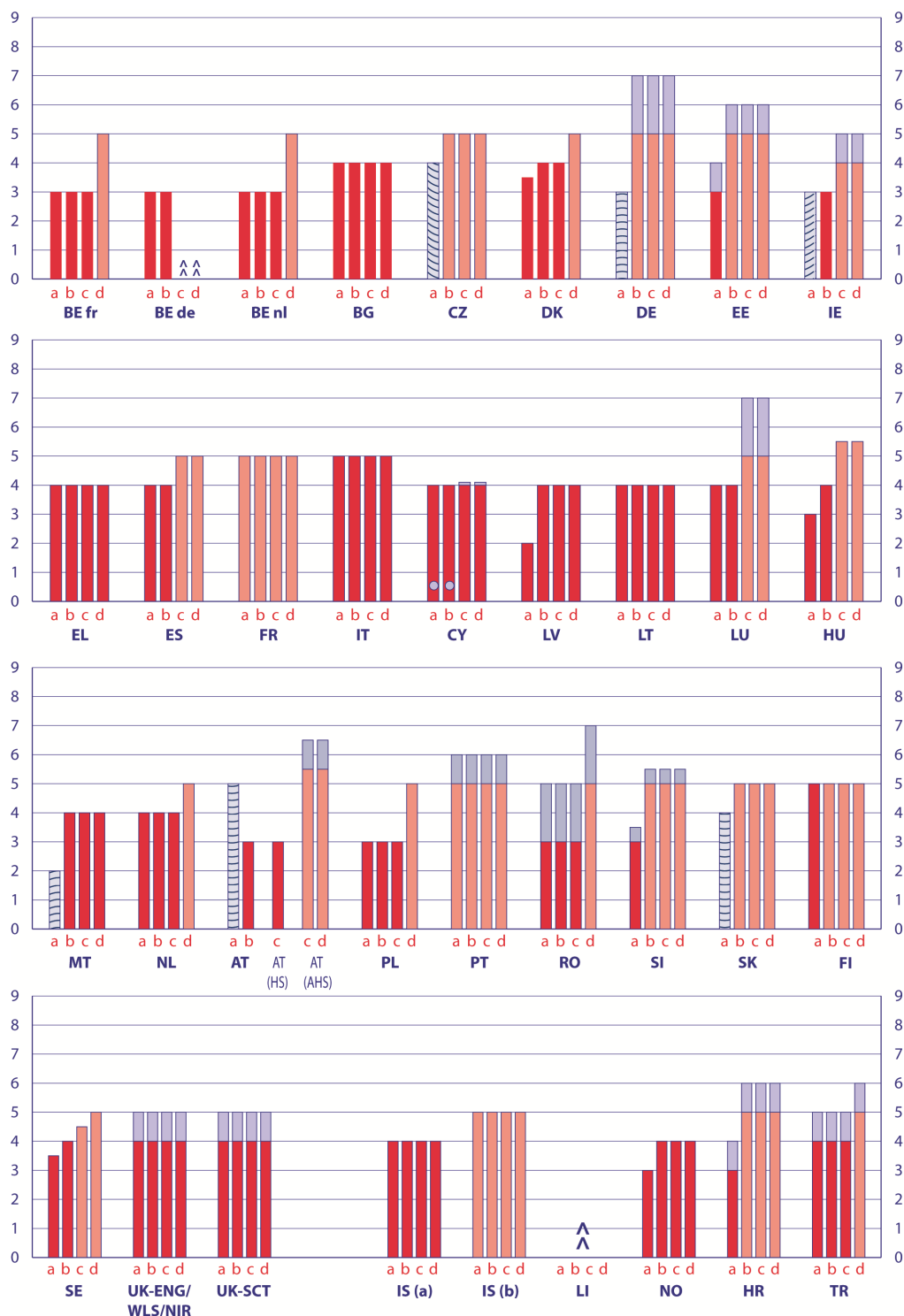
Suedia: Începând din toamna anului 2011, viitoarele cadre didactice trebuie să parcurgă un an final de inducție în cadrul unei școli, sub îndrumarea unui cadru didactic cu experiență, ca parte a educației inițiale.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Certificatul de studii postuniversitare în domeniul educației (PGCE, adică un program de pregătire profesională prin ruta consecutivă) nu este un program de master, dar poate include unele studii la nivel de master ce pot fi recunoscute pentru acordarea diplomei de master.

Islanda: Legea cu privire la educația și angajarea cadrelor didactice nr. 87/2008 prevede că educația cadrelor didactice cu statut calificat trebuie să fie la nivel de master, dar această prevedere nu va intra total în vigoare până în 2013. Există o perioadă de tranziție în timpul căreia instituțiile de educație a cadrelor didactice desfășoară două programe (a și b).

Norvegia: Există și alte rute posibile pentru obținerea calificării didactice în afară de programul cu durata de trei ani, inclusiv un program de pregătire concurrentă a cadrelor didactice cu durata de cinci ani, la nivel de master.

Figura E2: Nivelul necesar și durata minimă a educației inițiale a cadrelor didactice de la învățământul preșcolar la învățământul secundar superior (ISCED 0, 1, 2 și 3) și durata perioadei de inducție, 2010/2011

Pentru a preda la nivelul: a Preșcolar b Primar c Secundar inferior d Secundar superior

Calificarea necesară:
 ■ Studii de licență
 ■ Studii de master
 ■ Studii în străinătate
 ■ ISCED 3/4
 ■ după educația inițială
 ■ în timpul educației inițiale
 Inducție {

Sursă: Eurydice.

UNELE ȚĂRI EUROPENE SE CONFRUNTĂ CU O LIPSĂ ACUTĂ DE CADRE DIDACTICE CALIFICATE LA DISCIPLINELE DIN TRUNCHIUL CURRICULAR COMUN

Cadrele didactice au un rol cheie în procesul de predare și învățare și de aceea este important ca școlile să recruteze, să formeze și să păstreze personal didactic cu un grad înalt de calificare. În jur de jumătate dintre țările europene analizate nu au probleme majore în acest sens, totuși, o analiză actuală arată că asigurarea unui fond adecvat de cadre didactice este o problemă în unele țări.

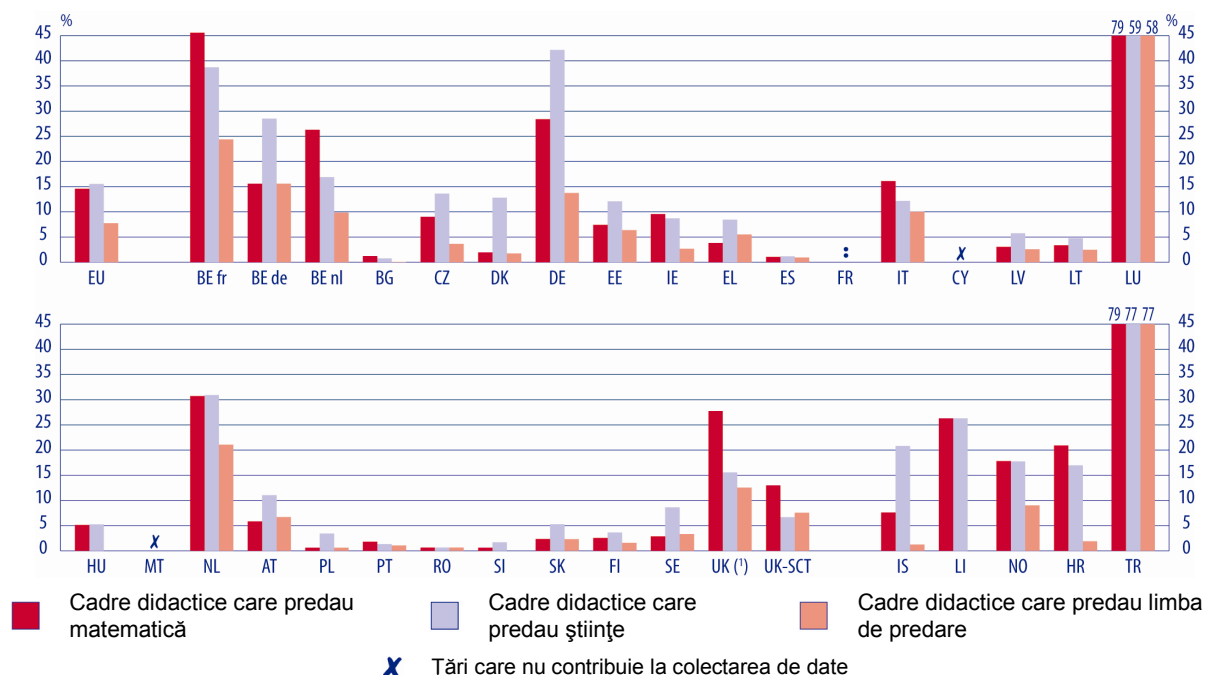
Datele de la ultimul studiu PISA (2009) arată că, în medie, în țările europene participante, în jur de 15% dintre toți elevii de 15 ani învățau în școli în care directorii au raportat că activitatea de predare este îngreunată, cel puțin într-o oarecare măsură, de deficitul de cadre didactice calificate în domeniile științelor și matematicii. Media UE este mai scăzută în ceea ce privește limba de predare, 7,7% dintre elevi învățând în școli care se confruntă cu un deficit de cadre didactice la această materie.

Belgia (comunitatea franceză), Germania, Luxemburg și Turcia au fost cele mai afectate de lipsa de cadre didactice, peste 40% dintre elevii de 15 ani din aceste țări frecventând școli ai căror directori au indicat o problemă în acest sens. Procentul s-a apropiat de 80% în cazul cadrelor didactice care predau matematică în Luxemburg și al cadrelor didactice de la cele trei arii disciplinare, în Turcia.

Aceste țări au fost urmate de Belgia (comunitățile germanofonă și flamandă), Olanda, Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), Islanda și Liechtenstein, unde între 20 și 40% dintre elevi nu aveau, conform directorilor de școală, suficiente cadre didactice calificate în domeniile științei, matematicii și al limbii de predare.

Comparând lipsa de cadre didactice de la disciplinele din trunchiul comun cu cea de la alte discipline (vezi tabelul de date de sub Figura E3), devine clar că în unele țări, ca Germania, Olanda sau Turcia, procentele sunt ridicate la toate disciplinele, indicând un deficit general de cadre didactice în țară, în timp ce în alte câteva țări, precum Belgia (comunitățile germanofonă și flamandă), Irlanda și Slovacia, lipsa de cadre didactice este mai puțin acută la disciplinele din trunchiul comun decât la altele.

◆ **Figura E3: Procentul elevilor cu vârsta de 15 ani care frecventează școli în care activitatea de predare este afectată de lipsa de cadre didactice calificate la disciplinele din trunchiul comun, 2009**

Sursă: OECD, PISA 2009.

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

Date

	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
Cadre didactice care predau matematică	14,6	45,6	15,6	26,3	1,2	9,0	1,9	28,4	7,4	9,6	3,8	1,1	:	16,1	x	3,1	3,4	79,3
Cadre didactice care predau științe	15,5	38,7	28,5	16,9	0,7	13,6	12,8	42,2	12,1	8,7	8,4	1,2	:	12,2	x	5,7	4,8	58,5
Cadre didactice care predau limba de predare	7,7	24,4	15,6	9,8	0,1	3,6	1,7	13,8	6,4	2,7	5,5	0,9	:	10,0	x	2,6	2,5	58,2
Alte discipline	22,4	73,1	80,4	30,7	10,5	31,4	22,1	50,7	19,0	34,8	4,8	6,3	:	22,4	x	5,4	10,9	35,7
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (¹)	UK- SCT	IS	LI	NO	HR	TR
Cadre didactice care predau matematică	5,2	x	30,8	5,8	0,6	1,8	0,6	0,6	2,4	2,6	2,9	27,8	13,0	7,6	26,3	17,8	20,9	79,4
Cadre didactice care predau științe	5,2	x	30,9	11,0	3,4	1,3	0,6	1,7	5,3	3,6	8,6	15,6	6,7	20,8	26,3	17,7	17,0	76,9
Cadre didactice care predau limba de predare	0,0	x	21,1	6,7	0,6	1,1	0,6	0,0	2,3	1,6	3,3	12,5	7,6	1,2	0,0	9,0	1,9	76,6
Alte discipline	6,2	x	42,5	21,2	5,3	4,7	5,9	4,5	28,1	13,4	14,7	14,8	20,5	12,7	19,3	29,8	21,1	81,3

Sursă: OECD, PISA 2009.

UK (¹) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Figura rezumă răspunsurile directorilor de școală la opțiunea „lipsa de cadre didactice calificate la disciplina matematică” din cadrul întrebării „Capacitatea școlii dvs. de a asigura instruirea elevilor este îngreunată în vreun fel de oricare dintre următoarele probleme?”. Sunt colectate două dintre cele patru categorii de răspuns disponibile, „într-o oarecare măsură” și „foarte mult”, iar răspunsurile „nu, deloc” și „foarte puțin” sunt omise.

Note naționale specifice

Franța: Franța a participat la PISA 2009, dar chestionarul pentru școli nu a fost administrat. În Franța, elevii de 15 ani sunt distribuiți în două tipuri diferite de școli, prin urmare o analiză la nivel de școală poate să nu fie concludentă.

Luxemburg: Datele pentru Luxemburg pot fi nesigure din cauza numărului mic de școli participante.

Austria: Tendințele nu sunt strict comparabile, deoarece unele școli austriece au boicotat PISA 2009 (a se vedea OECD, 2010). Totuși, rezultatele pentru Austria sunt incluse în media UE-27.

REGLEMENTĂRILE SAU RECOMANDĂRILE PRIVIND MĂSURILE DE SPRIJIN PENTRU CADRELE DIDACTICE DEBUTANTE SUNT TOT MAI RĂSPÂNDITE

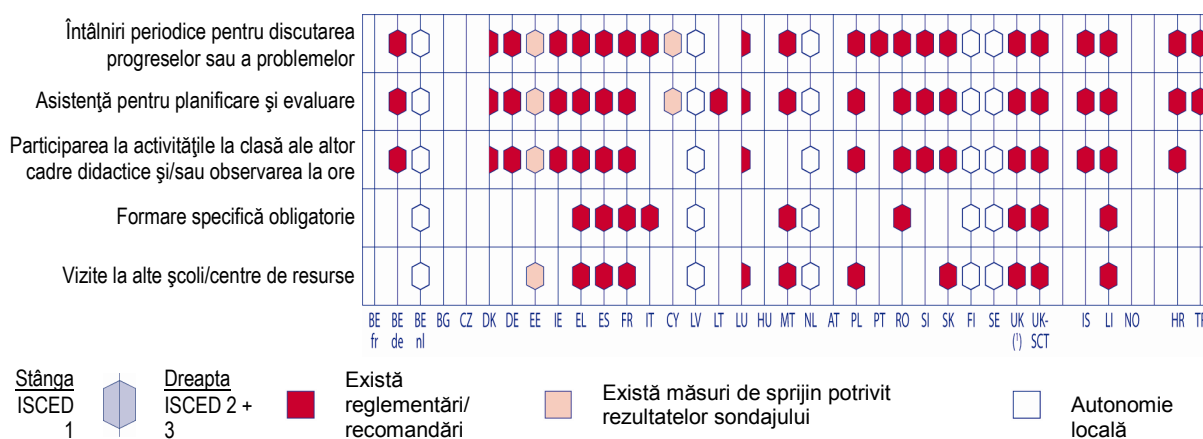
Cadrele didactice se pot confrunta cu multe provocări în primii ani ai carierei. Deși doar 13 țări sau regiuni oferă programe de inducție ample, la nivel de sistem (vezi figura E2), multe asigură măsuri separate de sprijin care pot ajuta cadrele didactice să depășească dificultățile pe care le întâmpină la începutul carierei și contribuie la reducerea șanselor ca acestea să părăsească timpuriu profesia. De asemenea, deseori este numit un mentor, care poate fi directorul școlii sau un cadru didactic experimentat și cu vechime, care își asumă răspunderea pentru cadrele didactice recent calificate.

Măsurile de sprijin pentru cadrele didactice debutante au devenit tot mai răspândite în Europa. În timp ce în 2002/2003, doar 14 țări prevedeau asistență formală prin reglementări sau recomandări centrale (Eurydice, 2005), acest număr a crescut la 20 în 2006/2007 (Eurydice, 2009). În 2010/2011, 21 de țări au raportat existența unor direcții centrale privind măsurile de sprijin pentru cadrele didactice debutante. Aceste măsuri includ, în special, discuții periodice despre progresele obținute și problemele întâmpinate și asistență pentru planificarea lecțiilor și evaluarea elevilor.

În Grecia, Spania, Franța, Regatul Unit și Liechtenstein, reglementările sau recomandările de la nivel central asigură toate tipurile de măsuri de sprijin pentru debutanți. Pe de altă parte, în Belgia (comunitatea flamandă), Letonia, Olanda, Finlanda și Suedia, școlile sunt libere să decidă ce tipuri de sprijin vor oferi.

În Estonia și Cipru, deși nu există reglementări la nivel central în această privință, potrivit rezultatelor sondajului, se asigură unele dintre măsurile de sprijin menționate mai jos pentru cadrele didactice debutante. Alte țări raportează de asemenea că nu au reglementări sau recomandări cu privire la sprijinirea cadrelor didactice debutante, deși în practică astfel de măsuri pot exista în unele școli.

◆ **Figura E4: Tipurile de sprijin disponibile pentru cadrele didactice debutante din învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3): reglementări, recomandări sau rezultate ale sondajului, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

UK (¹) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Măsurile de sprijin enumerate aici reprezintă exemple de activități pe care o școală le asigură în mod normal în funcție de nevoile de dezvoltare specifice ale fiecărui cadru didactic.

Note naționale specifice

Danemarca: Reglementările cu privire la măsurile de sprijin pentru cadrele didactice debutante se aplică doar celor care predau la nivelul ISCED 3.

Estonia: Toate măsurile de sprijin, cu excepția celor ce privesc etapa de inducție, se aplică pentru cadrele didactice debutante care predau la nivelul ISCED 2.

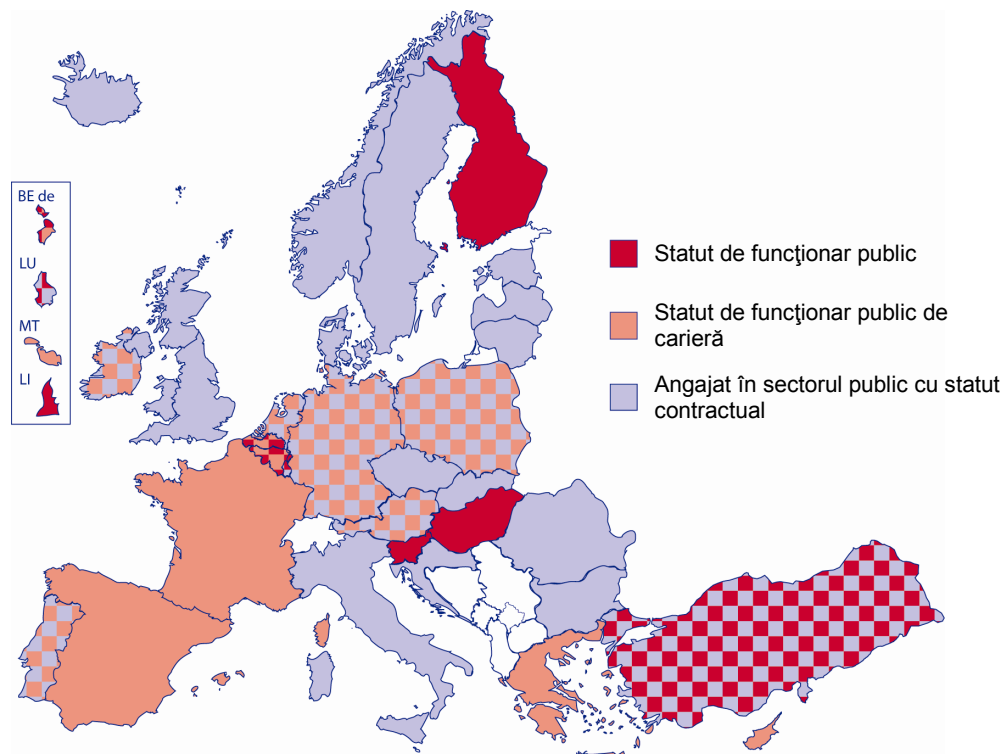
Malta: Formarea specială obligatorie se referă la un curs care se întinde pe durata a trei jumătăți de zi pentru toate cadrele didactice recent calificate, care se desfășoară chiar înainte de începerea anului școlar.

ÎN MULTE ȚĂRI EUROPENE, CADRELE DIDACTICE SUNT ANGAJATE PE BAZĂ CONTRACTUALĂ

În țările europene, în funcție de statutul de muncă, există două categorii de cadre didactice pe deplin calificate la nivelurile primar, secundar inferior și secundar superior ale învățământului public. În peste jumătate dintre țările analizate, cadrele didactice sunt de regulă angajate prin contract pe durată nedeterminată în conformitate cu legislația generală a muncii. În sectorul public, cadrele didactice sunt angajate la nivel local sau la nivel de școală, deși de regulă angajarea se face direct de școala în care predau. În alte țări, cadrele didactice au statut de funcționari publici și, în cele mai multe țări, sunt numite în funcție pe viață ca funcționari publici de carieră. În Germania, Irlanda, Luxemburg, Olanda, Austria, Polonia, Portugalia și Turcia, categoria funcționarilor publici există alături de cea a cadrelor didactice cu statut de angajat în sectorul public.

Cadrele didactice care sunt funcționari publici sunt angajate de autoritățile publice de la nivel central, regional sau local, în conformitate cu un cadru legal diferit de legislația care guvernează relațiile contractuale în sectorul public sau privat. În unele cazuri, precum în Irlanda, cadrele didactice recent calificate care nu au dobândit statut permanent pot, după un anumit număr de ani lucrați într-o școală, să obțină un contract pe durată nedeterminată. Conceptul de numire permanentă pe durata vieții este foarte important, deoarece cadrele didactice își pot pierde slujba doar în circumstanțe excepționale.

◆ **Figura E5: Statutul de muncă al cadrelor didactice din învățământul primar și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Numai cadrele didactice pe deplin calificate din sectorul public sunt luate în considerare aici (adică acele cadre didactice care lucrează în școli finanțate, administrate și controlate direct de autoritățile publice), exceptând Belgia, Irlanda și Olanda, unde majoritatea elevilor frecventează școli particulare subvenționate (și anume, școli în care peste jumătate din finanțarea de bază provine de la bugetul public).

Statut de **funcționar public** înseamnă cadru didactic angajat de autoritățile publice (la nivel central, regional sau local), în conformitate cu o legislație distinctă de legile care guvernează relațiile contractuale în sectorul public sau privat.

Funcționari publici de carieră sunt cei numiți în funcție pe viață de către autoritatea centrală sau regională relevantă, care corespunde cu autoritatea de la cel mai înalt nivel pentru educație.

Angajat în sectorul public cu statut contractual se referă la cadrele didactice angajate în general de către autoritățile locale sau școlare pe bază contractuală, în conformitate cu legislația generală a muncii și cu sau fără acorduri centrale privind salariile și condițiile.

Note naționale specifice

Belgia: Cadrele didactice care lucrează în școli administrate de fiecare dintre cele trei comunități sunt numite în funcție în calitate de funcționari publici. Cadrele didactice care lucrează în sectorul privat subvenționat sunt considerate ca fiind „asimilate” statutului de funcționar public, deși sunt angajate conform legislației generale a muncii.

Germania: Cadrele didactice din unele landuri sunt angajate prin contracte guvernamentale cu statut permanent. În sens larg, statutul lor este comparabil cu cel al funcționarilor publici.

Malta: La nivel ISCED 3, statutul de funcționar public de carieră se aplică acelor școli care sunt subordonate directoratelor pentru educație; pe de altă parte, angajații în sectorul public de la Junior College au statut contractual deoarece acesta este subordonat Universității din Malta.

Olanda: Cadrele didactice din școlile autorității publice sunt funcționari publici în conformitate cu Legea privind personalul guvernamental central și local. Cadrele didactice din școlile particulare subvenționate semnează un contract (de drept privat) cu consiliul de administrație al entității legale care le angajează. Totuși, aceste categorii de personal pot avea același statut de personal al sectorului public în ceea ce privește condițiile de lucru care sunt stabilite de guvern. Contractele colective acoperă întreg sectorul învățământului (atât școlile autorității publice, cât și școlile particulare subvenționate).

Polonia: Cadrele didactice din primele două categorii ale grilei de promovare a cadrelor didactice (adică, stagiar și cadru didactic contractual) au statut contractual, iar cadrele didactice din categoria a III-a și a IV-a (și anume, cadre didactice numite în funcție și cadre didactice recunoscute) au statut echivalent cu cel al funcționarilor publici de carieră.

Slovenia: Cadrele didactice care lucrează în școlile publice sunt funcționari publici în conformitate cu legea funcționarilor publici, dar semnează contractul de angajare cu directorul școlii, deoarece școlile publice sunt constituite ca entități legale distincte.

PERSONALUL DIDACTIC DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ARE STATUT CONTRACTUAL ÎN MAJORITATEA ȚĂRILOR

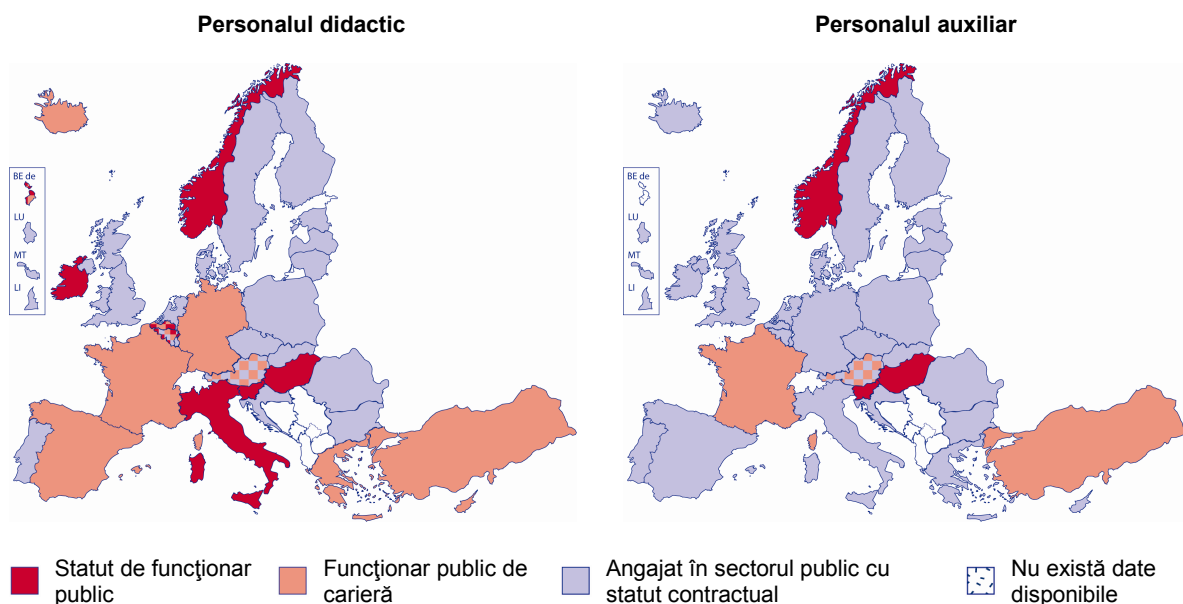
Deși procedurile de recrutare a personalului academic depind în general de reglementări oficiale, instituțiile de învățământ superior (IIS) sunt în mare măsură autonome în ceea ce privește rolul lor de angajatori și negociatori de contracte.

În majoritatea țărilor europene, membrii personalului didactic din IIS publice sau particulare dependente de stat sunt angajați prin contracte guvernate de legislația generală a muncii (contractele pot sau nu să fie permanente). Se pare că tendința generală este ca acestea să înlocuiască tot mai mult statutul de funcționar public. Totuși, în 14 țări sau regiuni, majoritatea cadrelor didactice sunt încă funcționari publici sau funcționari publici de carieră, cum este cazul în Germania, Grecia, Spania, Franța, Cipru, Islanda și Turcia.

În Belgia (comunitatea franceză) și Austria, există un cadru legal mixt (cadre didactice angajate ca funcționari publici sau pe bază contractuală). În Austria, personalul didactic din universitățile de științe aplicate (*Fachhochschulen*) este format în totalitate din angajați cu statut contractual.

Alte categorii de personal academic, precum personalul auxiliar, sunt reprezentate de angajați în sectorul public cu statut contractual în marea majoritate a țărilor europene. Excepțiile sunt Ungaria, Slovenia și Norvegia, unde membrii personalului auxiliar au statut de funcționari publici; și Franța și Turcia, unde aceștia pot avea statutul de funcționari publici de carieră.

- **Figura E6: Statutul de muncă al membrilor personalului didactic din învățământul superior (ISCED 5 și 6), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Categoria „personal didactic” se referă la personalul din învățământul superior ale cărui sarcini principale sunt cele de predare și cercetare. Categoria „personal auxiliar” se referă la persoanele care au rolul de a acorda asistență personalului didactic în legătură cu atribuțiile de predare.

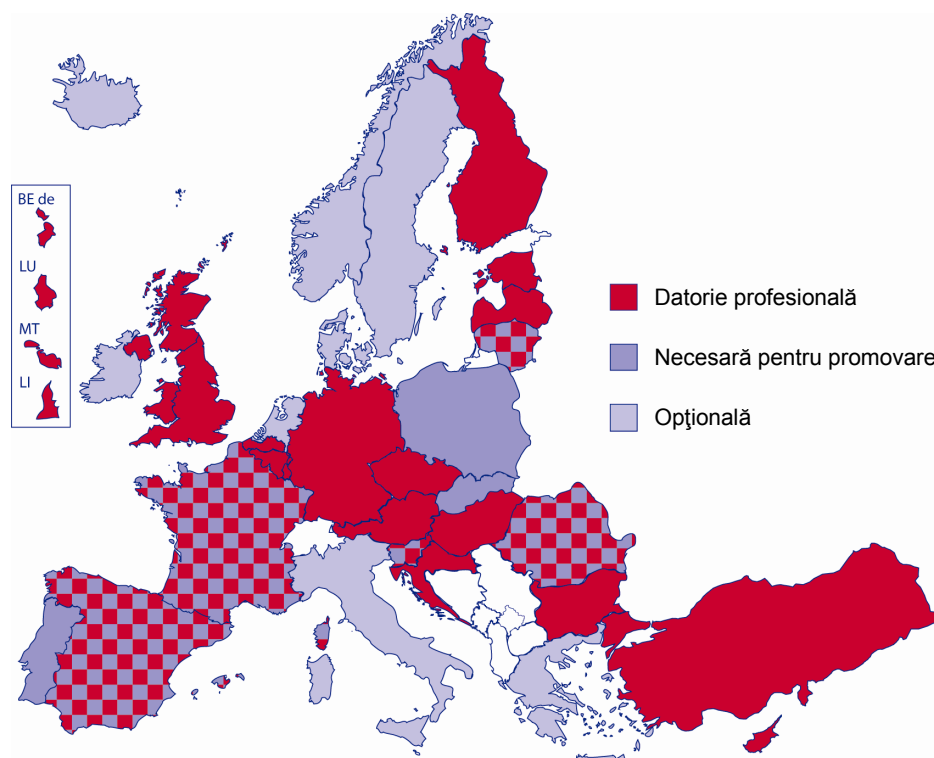
DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ ESTE O DATORIE PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE ÎN MAJORITATEA ȚĂRILOR EUROPENE

Dezvoltarea profesională continuă (DPC) a dobândit o importanță considerabilă de-a lungul anilor. Dacă în 2002/2003, participarea cadrelor didactice la activități DPC era opțională în aproximativ jumătate dintre țările europene (Eurydice, 2005), aceasta este considerată în prezent o datorie profesională în 24 de țări sau regiuni. Mai mult, în Spania, Franța, Lituania, România și Slovenia, participarea la DPC este o condiție pentru avansarea în carieră și măririle de salariu.

În unele țări, cadrele didactice nu sunt obligate în mod explicit să se implice în DPC. Totuși, în Polonia, Portugalia, și Slovacia, există o legătură clară între DPC și promovarea în carieră. În Portugalia, cadrele didactice care nu participă la activități DPC pot fi chiar penalizate sau pot primi considerații negative la evaluare.

Activitățile DPC specifice, legate de introducerea unor noi reforme în domeniul educației și organizate de autoritățile relevante, sunt în general o datorie profesională pentru cadrele didactice din toate țările.

- ◆ **Figura E7: Statutul dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice din învățământul primar și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Dezvoltarea profesională continuă se referă la activități formale și non-formale de formare profesională, care pot include, de exemplu, formare în domeniul specializării și formare pedagogică. În anumite cazuri, aceste activități pot duce la obținerea unor calificări suplimentare.

Datorie profesională înseamnă o sarcină care este descrisă astfel în regulamentele/contractele/legislația muncii sau alte reglementări referitoare la profesia didactică.

Notă națională specifică

Malta: În școlile publice, DPC nu este necesară pentru promovare, dar calificările suplimentare sunt luate în considerare în vederea promovării. Totuși, la nivel ISCED 3, în școlile care nu sunt subordonate directoratelor pentru educație, DPC este necesară pentru promovare. Acest lucru este valabil pentru Junior College, unde personalul didactic trebuie să participe la DPC pentru a progresa de la funcția de asistent la cea de lector și în continuare la statutul de profesor.

CELE MAI MULTE ȚĂRI DEFINESC MAI MULT DECÂT NORMA SĂPTĂMÂNALĂ DE PREDARE ÎN CONTRACTELE DE ANGAJARE ALE CADRELOR DIDACTICE

În cele mai multe țări, în contractele de angajare ale cadrelor didactice este prevăzut numărul de ore pe care acestea trebuie să le predea. În 2010/2011, cadrele didactice din Europa aveau obligația contractuală de a desfășura activități de predare, în medie, între 19 și 23 de ore pe săptămână – puțin mai mult decât în 2006/2007, când media a fost de 18-20 de ore pe săptămână (Eurydice, 2009). Cifrele exclud întreruperile planificate și timpul în care există un contact cu elevii, dar care nu implică o activitate de predare. Există, totuși, variații considerabile de la o țară la alta.

În general, norma săptămânală de predare a cadrelor didactice din învățământul secundar inferior și/sau superior este mai mică decât în învățământul primar. Doar în Bulgaria, Danemarca și Croația, numărul de ore de predare al cadrelor didactice din învățământul secundar este mai mare. În 12 țări, cadrele didactice predau exact același număr de ore în învățământul primar și în învățământul secundar.

Foarte puține țări, totuși, definesc numai orele de predare în contractele de angajare. În majoritatea țărilor europene, este stabilit un număr total de ore de lucru pe săptămână, pe baza duratei programului de lucru în alte sectoare ale muncii. Acesta este între 35 și 40 de ore în cele mai multe țări, după cum se prevede în contractele colective sau prin alte acorduri.

Un număr de 17 țări sau regiuni prevăd și timpul în care cadrele didactice trebuie să fie disponibile în școală în fiecare săptămână. În general, acesta nu depășește 30 de ore, exceptând Portugalia, Suedia, Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), și Islanda și Norvegia numai în învățământul primar și învățământul secundar inferior. Numărul total de ore de lucru și timpul în care cadrele didactice trebuie să fie disponibile în școală sunt foarte asemănătoare în mai multe țări, la diferite niveluri de învățământ.

Note naționale specifice (Figura E8)

Belgia (BE fr): Timpul de lucru total anual pentru toate serviciile desfășurate de cadrele didactice din învățământul primar nu poate depăși 962 de ore. Acesta include orele la clasă, sarcinile de supraveghere, reuniunile și consultațiile cu colegii (care corespunde unui număr de cel puțin 60 de ore de curs). Numai timpul de predare este reprezentat aici.

Belgia (BE nl): datele se referă la numărul maxim de ore săptămânal.

Danemarca: Numărul de zile ale anului școlar și durata vacanțelor nu sunt reglementate de către minister, ci sunt stabilite de fiecare instituție. Pot exista prin urmare variații în ceea ce privește numărul de ore de predare.

Germania: Timpul total de 40 de ore reprezintă media pentru toate landurile.

Letonia: Timpul în care toate cadrele didactice trebuie să fie disponibile la școală include două ore plătite pe săptămână, când trebuie să asigure sprijin educațional elevilor.

Malta: La nivelurile ISCED 1, 2 și 3, numărul de ore se referă la zile întregi. Pentru cadrele didactice de la Junior College, numărul de ore de disponibilitate la școală la nivel ISCED 3 este 40, iar numărul de ore de predare este 19.

Olanda: Sunt menționate doar numărul de zile de predare în fiecare an (200) și numărul total de ore din fiecare an (1659).

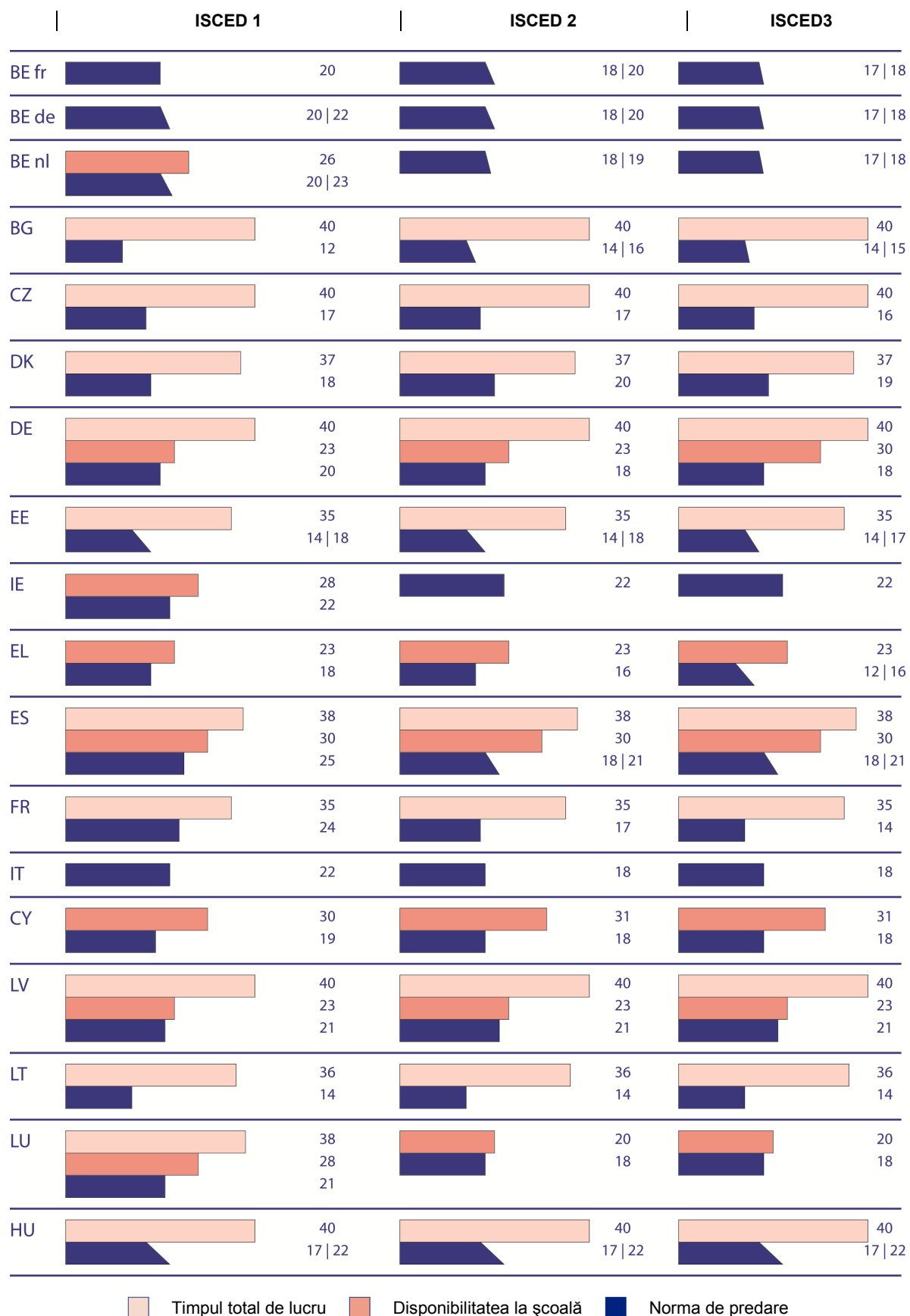
Polonia: În afară de norma de predare și timpul total de lucru, cadrele didactice sunt obligate, conform legislației, să fie disponibile la școală timp de 2 ore suplimentare la nivel de învățământ primar și secundar inferior și 1 oră suplimentară în școlile de învățământ secundar superior.

Portugalia: Componenta de predare în activitatea cadrelor didactice din primul ciclu constă în 25 de ore pe săptămână; în cel de-al doilea și al treilea ciclu de *ensino básico*, aceasta este de 22 de ore; iar în învățământul secundar superior, 20 de ore pe săptămână, cu condiția ca întreaga activitate de predare să se desfășoare la acest nivel de educație.

Islanda: Contractul obligatoriu al sindicatelor cadrelor didactice prevede volumul de muncă săptămânal al cadrelor didactice pe baza a 37 de săptămâni de predare pe an.

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

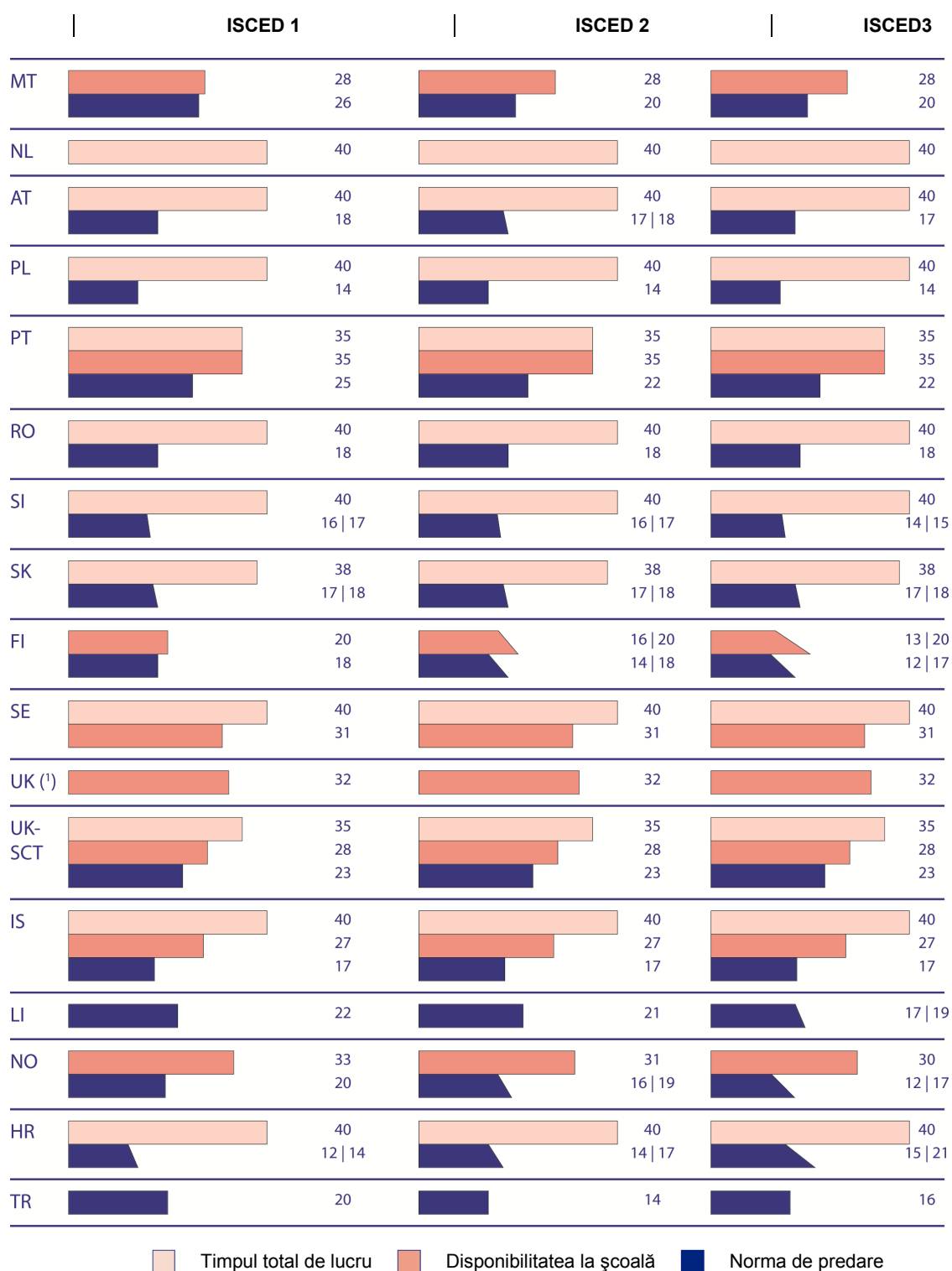
Figura E8: Volumul de muncă săptămânal în ore al cadrelor didactice angajate cu normă întreagă în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011

Sursă: Eurydice.

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

◆ **Figura E8 (continuare): Volumul de muncă săptămânal în ore al cadrelor didactice angajate cu normă întreagă în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

UK (!) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Figura ilustrează situația unui cadru didactic cu normă întreagă, care nu are și alte atribuții, precum cele de conducere. Variațiile de la nivelul unei țări sunt indicate atunci când au legătură cu factori specifici, precum disciplina predată sau statutul de angajat al cadrului didactic, ori atunci când reprezintă flexibilitatea la nivel de școală în ceea ce privește stabilirea numărului de ore de predare sau timpul în care fiecare profesor trebuie să fie disponibil în școală. Condițiile de timp de lucru limitat pentru acele cadre didactice care nu sunt calificate încă sau care sunt recent calificate nu sunt prezentate; nu este reprezentată nici flexibilitatea legată de reducerea numărului de ore în funcție de vechimea în muncă sau la preluarea altor atribuții.

Figura oferă informații numai sub formă de număr de ore pe săptămână. Timpul real de lucru al cadrelor didactice poate varia și în funcție de numărul de zile de lucru pe an.

Norma de predare se referă la timpul petrecut de cadrele didactice împreună cu grupuri de elevi. Această valoare este calculată astfel încât este exclus timpul alocat pauzelor sau timpul petrecut cu elevii în care nu se desfășoară o activitate de predare. Aceasta este obținută înmulțind numărul de ore de curs cu durata fiecărei ore și împărțind rezultatul la 60.

Disponibilitatea la școală se referă la timpul săptămânal în care cadrele didactice trebuie să fie disponibile, incluzând timpul de predare, pentru desfășurarea atribuțiilor la școală sau într-un alt loc indicat de directorul școlii.

Timpul total de lucru include numărul de ore de predare pe săptămână, orele suplimentare de disponibilitate la școală și timpul petrecut cu activitățile de pregătire și de notare, care se pot desfășura în afara școlii.

CADRELE DIDACTICE FEMEI SUNT REPREZENTATE ÎN NUMĂR MARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR ȘI SECUNDAR, DAR NU ȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

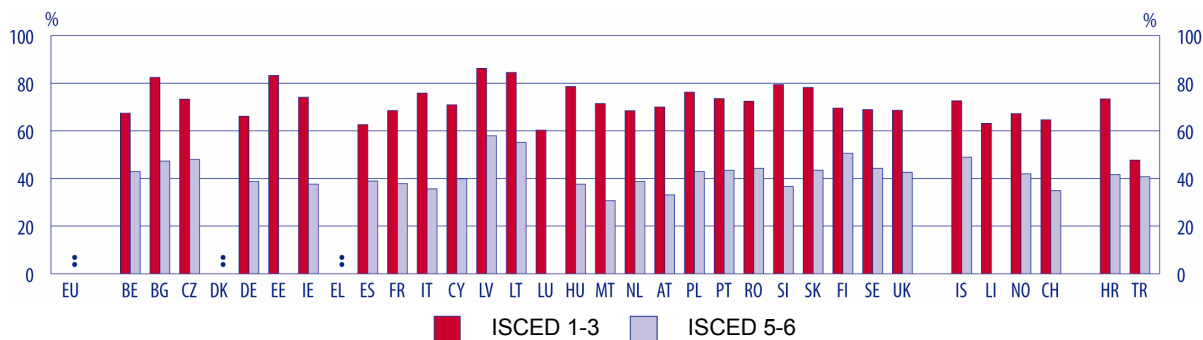
Majoritatea cadrelor didactice la nivel de învățământ primar și secundar sunt femei. O ușoară creștere a procentului de cadre didactice femei la aceste niveluri s-a înregistrat din 2002/2003 (Eurydice, 2009). Totuși, reprezentarea acestora scade semnificativ o dată cu creșterea nivelului de învățământ.

În 2009, în toate țările europene pentru care există date, peste 60% din cadrele didactice din învățământul primar și învățământul secundar (ISCED 1, 2 și 3) erau femei. În patru țări – Bulgaria, Estonia, Letonia și Lituania – 80% dintre cadrele didactice de la aceste niveluri erau femei.

Această situație este foarte diferită de reprezentarea femeilor la nivelurile terțiare ale educației (ISCED 5 și 6). Cadrele didactice femei reprezintă mai puțin de 50% din cadrele didactice de la aceste niveluri în toate țările, cu excepția Letoniei, Lituaniei și Finlandei. În Finlanda, procentul de cadre didactice femei în învățământul superior a crescut de la 47,7% în 2006 la 50,5% în 2009.

Într-un număr de 12 țări, femeile totalizează mai puțin de 40% din cadrele didactice din învățământul superior. Scăderea reprezentării femeilor la nivel terțiar comparativ cu nivelurile ISCED 1-3 este foarte marcată în Ungaria, Malta și Slovenia.

- Figura E9: Procentul de cadre didactice femei în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3) comparativ cu învățământul superior (ISCED 5 și 6), combinat pentru sectoarele public și privat, 2009

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1-3	:	67,4	82,4	73,3	:	66,1	83,2	74,1	:	62,6	68,5	75,8	70,9	86,2	84,5	60,3	78,6
ISCED 5-6	:	42,9	47,3	48,0	:	38,7	0,0	37,6	:	38,9	37,8	35,6	39,9	57,9	55,1	0,0	37,6
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
ISCED 1-3	71,4	68,4	70,0	76,2	73,5	72,4	79,4	78,2	69,5	68,9	68,6	72,6	63,1	67,2	64,6	73,4	47,7
ISCED 5-6	30,7	38,7	33,1	42,9	43,4	44,2	36,6	43,5	50,5	44,2	42,6	48,9	0,0	41,9	34,9	41,6	40,7

Sursă: Eurostat, UOE și Anchetă forței de muncă.

Notă explicativă

Sunt luate în calcul numai cadrele didactice implicate direct în asigurarea activității de instruire. Datele includ cadrele didactice din învățământul special și toate celelalte cadre didactice care lucrează cu elevi/studenți organizați în clase, în grupuri mici în săli de resurse sau pe bază individuală, în cadrul sau în afara unei săli de curs obișnuite. Sunt incluse atât cadrele didactice care lucrează cu normă întreagă, cât și cele cu normă redusă, din sectoarele public și privat. Nu sunt incluse cadrele didactice care se află încă în perioada de formare sau personalul auxiliar.

Note naționale specifice

Belgia: Cadrele didactice din comunitatea germanofonă și cele care lucrează în instituțiile particulare independente nu sunt incluse. ISCED 3 cuprinde și ISCED 4.

Irlanda, Finlanda și Regatul Unit: ISCED 3 cuprinde și ISCED 4.

Luxemburg: Figura se referă doar la sectorul public.

Olanda: ISCED 1 cuprinde și ISCED 0.

Finlanda: La nivelurile ISCED 5-6, datele cu privire la personalul academic se referă doar la personalul de predare. Personalul de cercetare este exclus. Anterior, personalul de cercetare a fost inclus în personalul academic de la nivelurile ISCED 5-6.

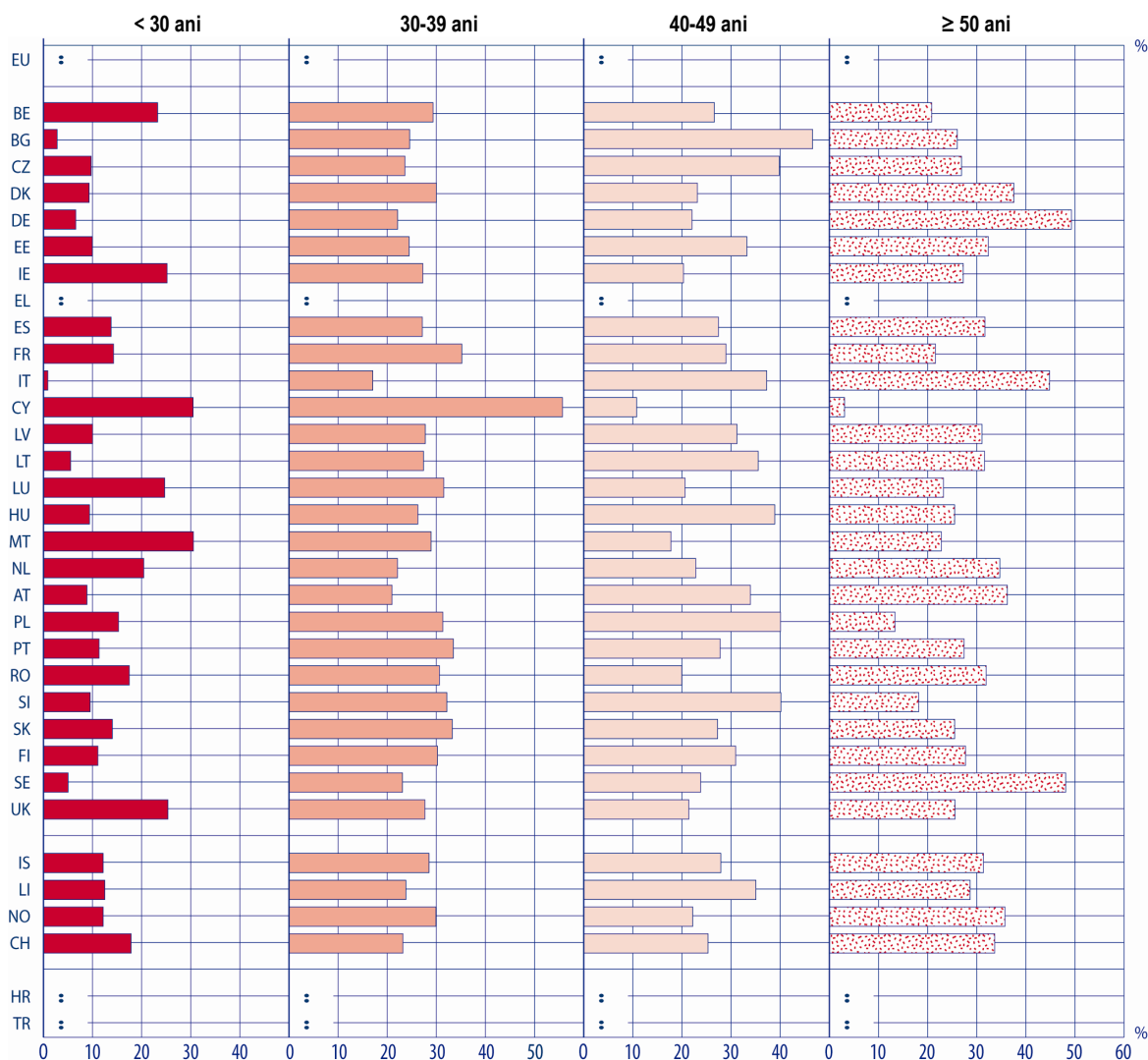
Suedia: Absolvenții de învățământ superior care îndeplinesc sarcini didactice sunt incluși în personalul academic.

Islanda: ISCED 3 cuprinde parțial și ISCED 4.

UN PROCENT RIDICAT DE CADRE DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR APARTINE GRUPELOR DE VÂRSTĂ ÎNAINȚATĂ ÎN MULTE ȚĂRI EUROPENE

Uniunea Europeană se confruntă cu schimbări demografice caracterizate, printre altele, de o populație îmbătrânită. În mod normal, acest lucru afectează multe profesii din societate, inclusiv profesia didactică, și poate fi una din cauzele care explică lipsa de cadre didactice calificate în unele țări (vezi figura E3). Situația se poate înrăutăți în deceniile următoare.

- **Figura E10: Distribuția cadrelor didactice pe grupe de vârstă în învățământul primar (ISCED 1), combinat pentru sectoarele public și privat, 2009**

Sursă: Eurostat, UOE.

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

Date

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
< 30	:	23,3	2,8	9,7	9,3	6,6	10,0	25,2	:	13,8	14,3	0,9	30,5	10,0	5,5	24,7	9,4
30-39	:	29,3	24,6	23,6	30,0	22,1	24,5	27,3	:	27,1	35,2	17,1	55,7	27,7	27,4	31,5	26,2
40-49	:	26,6	46,6	39,8	23,1	22,0	33,2	20,3	:	27,4	28,9	37,2	10,8	31,2	35,5	20,6	38,9
≥ 50	:	20,8	26,0	26,9	37,6	49,3	32,4	27,3	:	31,7	21,6	44,8	3,1	31,1	31,6	23,2	25,5
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
< 30	30,5	20,4	8,9	15,3	11,3	17,5	9,5	14,0	11,1	5,0	25,3	12,2	12,5	12,1	17,9	:	:
30-39	28,9	22,1	21,0	31,3	33,5	30,6	32,1	33,2	30,2	23,1	27,7	28,5	23,8	29,9	23,2	:	:
40-49	17,8	22,8	33,9	40,0	27,8	20,0	40,1	27,3	30,9	23,8	21,4	27,9	35,1	22,2	25,3	:	:
≥ 50	22,8	34,7	36,2	13,4	27,4	31,9	18,2	25,5	27,7	48,1	25,6	31,4	28,7	35,7	33,7	:	:

Sursă: Eurostat, UOE.

Notă explicativă

Sunt luate în calcul numai cadrele didactice implicate direct în asigurarea activității de instruire. Datele includ cadrele didactice din învățământul special și toate celelalte cadre didactice care lucrează cu elevi/studenți organizați în clase, în grupuri mici în săli de resurse sau pe bază individuală, în cadrul sau în afara unei săli de curs obișnuite. Sunt incluse atât cadrele didactice care lucrează cu normă întreagă, cât și cele cu normă redusă, din sectoarele public și privat. Nu sunt incluse cadrele didactice care se află încă în perioada de formare sau personalul auxiliar.

Note naționale specifice

Belgia: Cadrele didactice din comunitatea germanofonă și cele care lucrează în instituțiile particulare independente nu sunt incluse.

Luxemburg: Figura se referă doar la sectorul public.

Olanda: Sunt incluse și cadrele didactice de la nivel ISCED 0.

În Germania, Italia, și Suedia, aproape jumătate dintre toate cadrele didactice din învățământul primar aparțin categoriei de vârstă 50+; cu alte cuvinte, o proporție ridicată a cadrelor didactice se apropie de vârsta pensionării.

Aceste țări sunt urmate de alte 10 (Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, Slovenia, Finlanda și Liechtenstein), în care grupa de vârstă 40-49 ani a fost cea mai numeroasă. Această grupă reprezintă peste 40% sau mai mult din totalul cadrelor didactice în Bulgaria, Polonia și Slovenia.

În Belgia, Irlanda, Cipru, Luxemburg, Malta și Regatul Unit, cadrele didactice din învățământul primar sunt relativ tinere, cu peste 20% dintre acestea având sub 30 de ani sau încadrându-se în categoria 30-39 ani.

În Belgia și Regatul Unit, distribuția cadrelor didactice pe categorii de vârstă este cea mai echilibrată. Fiecare grupă de vârstă reprezintă cu aproximație un sfert din totalul cadrelor didactice.

CADRELE DIDACTICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR AU VÂRSTA MAI MARE DECÂT CELE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

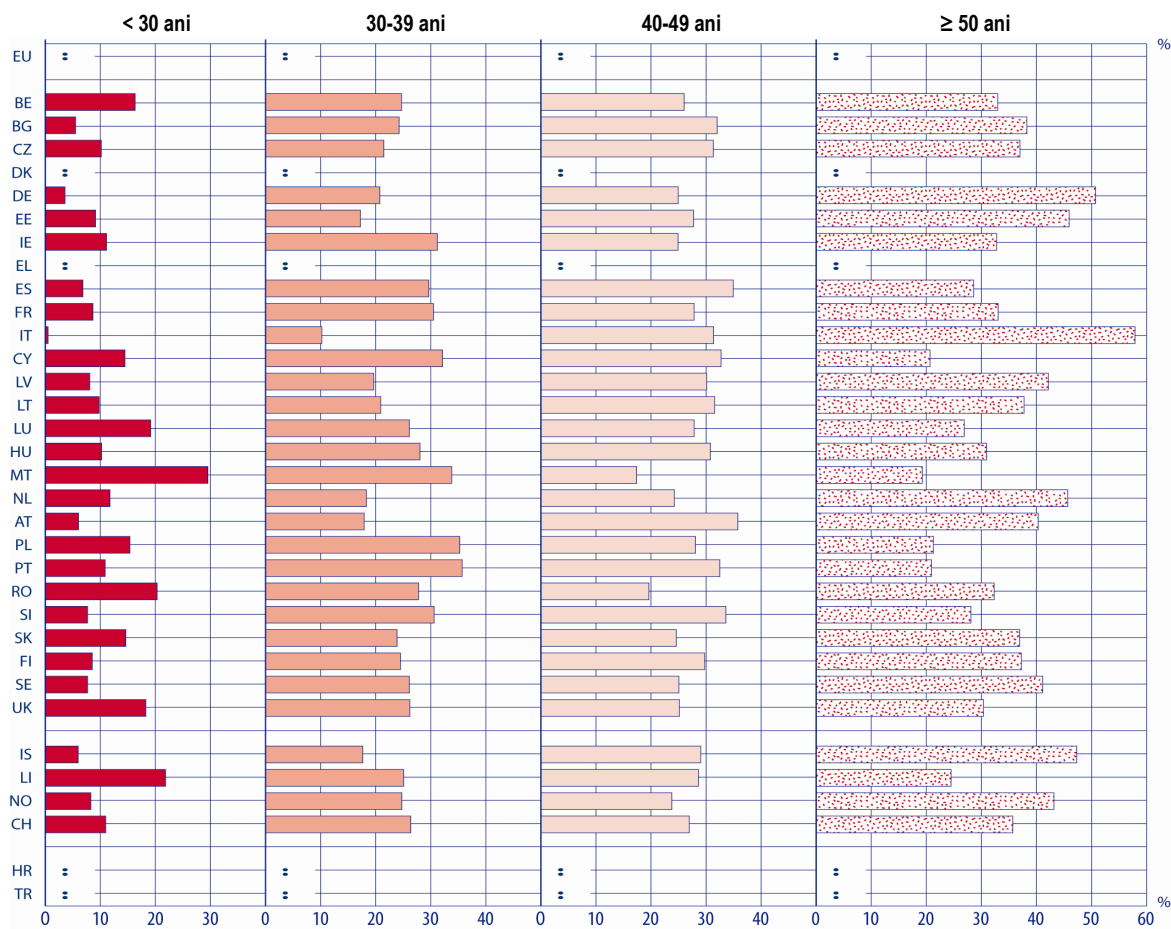
În majoritatea țărilor, cadrele didactice din învățământul secundar au vârsta mai mare decât cele din învățământul primar (vezi figura E10). Cea mai reprezentată grupă de vârstă de la acest nivel educațional este cea de peste 50 de ani.

În Germania și Italia, cadrele didactice cu vârsta de peste 50 ani reprezintă peste 50% din totalul cadrelor didactice. Dimpotrivă, există un număr mic de cadre didactice sub 30 ani în aceste țări sau în Bulgaria, Spania, Austria și Islanda.

Cele mai tinere cadre didactice din învățământul secundar sunt cele din Malta, Polonia și Portugalia. În ultimele două țări, grupa de vârstă 30-39 ani este cel mai bine reprezentată din punct de vedere numeric, în timp ce în Malta categoriile de vârstă 30-39 ani și sub 30 ani reprezintă peste jumătate din totalul cadrelor didactice din învățământul secundar.

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

◆ **Figura E11: Distribuția cadrelor didactice în funcție de grupa de vârstă în învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 2 și 3), combinat pentru sectoarele public și privat, 2009**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
< 30	:	16,3	5,5	10,2	:	3,6	9,1	11,1	:	6,8	8,7	0,5	14,5	8,1	9,8	19,1	10,2
30-39	:	24,7	24,3	21,5	:	20,8	17,2	31,2	:	29,6	30,5	10,2	32,1	19,6	20,9	26,1	28,1
40-49	:	26,0	32,0	31,3	:	24,9	27,7	24,9	:	34,9	27,8	31,4	32,7	30,1	31,5	27,8	30,8
≥ 50	:	33,0	38,2	37,0	:	50,7	45,9	32,8	:	28,6	33,0	57,9	20,7	42,2	37,8	26,9	30,9
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
< 30	29,5	11,8	6,0	15,4	10,9	20,3	7,7	14,6	8,5	7,7	18,3	6,0	21,8	8,3	11,0	:	:
30-39	33,8	18,3	17,9	35,3	35,7	27,8	30,6	23,9	24,5	26,1	26,2	17,7	25,1	24,8	26,4	:	:
40-49	17,4	24,2	35,8	28,1	32,5	19,6	33,6	24,6	29,7	25,1	25,2	29,0	28,6	23,8	27,0	:	:
≥ 50	19,2	45,7	40,3	21,3	20,9	32,3	28,1	36,9	37,3	41,1	30,4	47,3	24,5	43,2	35,7	:	:

Sursă: Eurostat, UOE.

Notă explicativă

Sunt luate în calcul numai cadrele didactice implicate direct în asigurarea activității de instruire. Datele includ cadrele didactice din învățământul special și toate celelalte cadre didactice care lucrează cu elevi/studenți organizați în clase, în grupuri mici în săli de resurse sau pe bază individuală, în cadrul sau în afara unei săli de curs obișnuite. Sunt incluse atât cadrele didactice care lucrează cu normă întreagă, cât și cele cu normă redusă, din sectoarele public și privat. Nu sunt incluse cadrele didactice care se află încă în perioada de formare sau personalul auxiliar.

Note naționale specifice

Belgia: Cadrele didactice din comunitatea germanofonă și cele care lucrează în instituțiile particulare independente nu sunt incluse. Sunt incluse și cadrele didactice de la nivel ISCED 4.

Danemarca: Sunt incluse și cadrele didactice de la nivel ISCED 1.

Irlanda, Finlanda și Regatul Unit: Sunt incluse și cadrele didactice de la nivel ISCED 4.

Luxemburg: Figura se referă doar la sectorul public.

Islanda: Cadrele didactice de la nivel ISCED 4 sunt parțial incluse.

MAJORITATEA CADRELOR DIDACTICE SE PENSIONEAZĂ CÂT DE DEVREME POSIBIL

În cele mai multe țări europene, cadrele didactice din învățământul primar sau secundar se pensionează cu prima ocazie pe care o au în acest sens. Cadrele didactice se pensionează prin urmare atunci când au ajuns la o anumită vechime și/sau la vârsta minimă la care au dreptul la pensie întreagă.

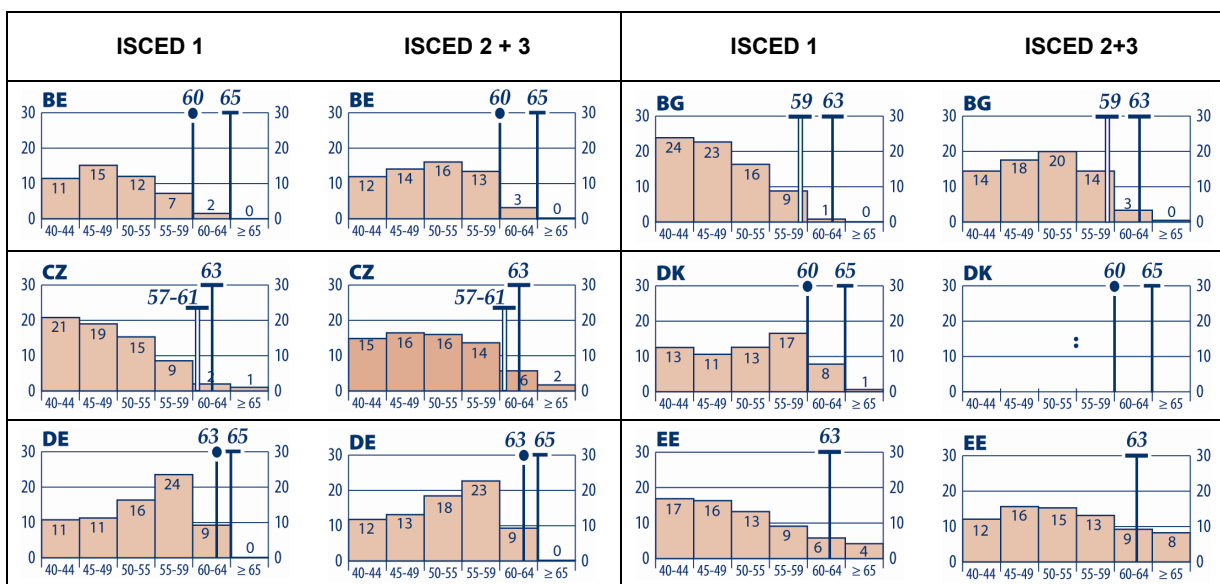
Totuși, un procent semnificativ de cadre didactice (peste 5%) continuă să lucreze și după ce au ajuns la vârsta minimă de pensionare, în Danemarca la nivel de învățământ primar; în Italia, Cipru, Polonia și Finlanda, la nivel de învățământ secundar; și în Germania, Suedia și Norvegia, atât în învățământul primar, cât și în cel secundar. În Republica Cehă, Estonia, Letonia, și Slovenia, peste 5% dintre cadrele didactice continuă să lucreze chiar și după ce au depășit vârsta oficială de pensionare.

Trebuie să remarcăm că începând din 2001/2002 (Eurydice, 2005), vârsta oficială de pensionare și/sau vârsta minimă de pensionare cu dreptul la pensie întreagă a crescut în aproximativ o treime din toate țările europene.

Datele arată și ce țări riscă să se confrunte cu probleme legate de deficitul de cadre didactice în anii care vin, dacă situația rămâne neschimbată în toate celelalte privințe. Țările în care proporția cadrelor didactice din grupele de vârstă succesive după 40 ani se ridică întâi la un nivel înalt și apoi scade, cum este cazul în Germania, Italia sau Austria, vor cunoaște o pensionare masivă a cadrelor didactice în viitorul apropiat. Nivelurile demografice ale diagramelor pentru aceste țări indică faptul că grupele de vârstă cele mai apropiate de pensionare sunt reprezentate în exces. Pe de altă parte, în țările în care procentele tind să scadă în rândul grupelor de vârstă mai înaintată – ca în Belgia, Bulgaria, Lituania, Ungaria și Islanda la nivel de învățământ primar; în Spania și Portugalia la nivel secundar; și în Republica Cehă, Estonia, Letonia, Polonia și Finlanda atât în învățământul primar, cât și în cel secundar – pensionările vor fi distribuite mai uniform în timp.

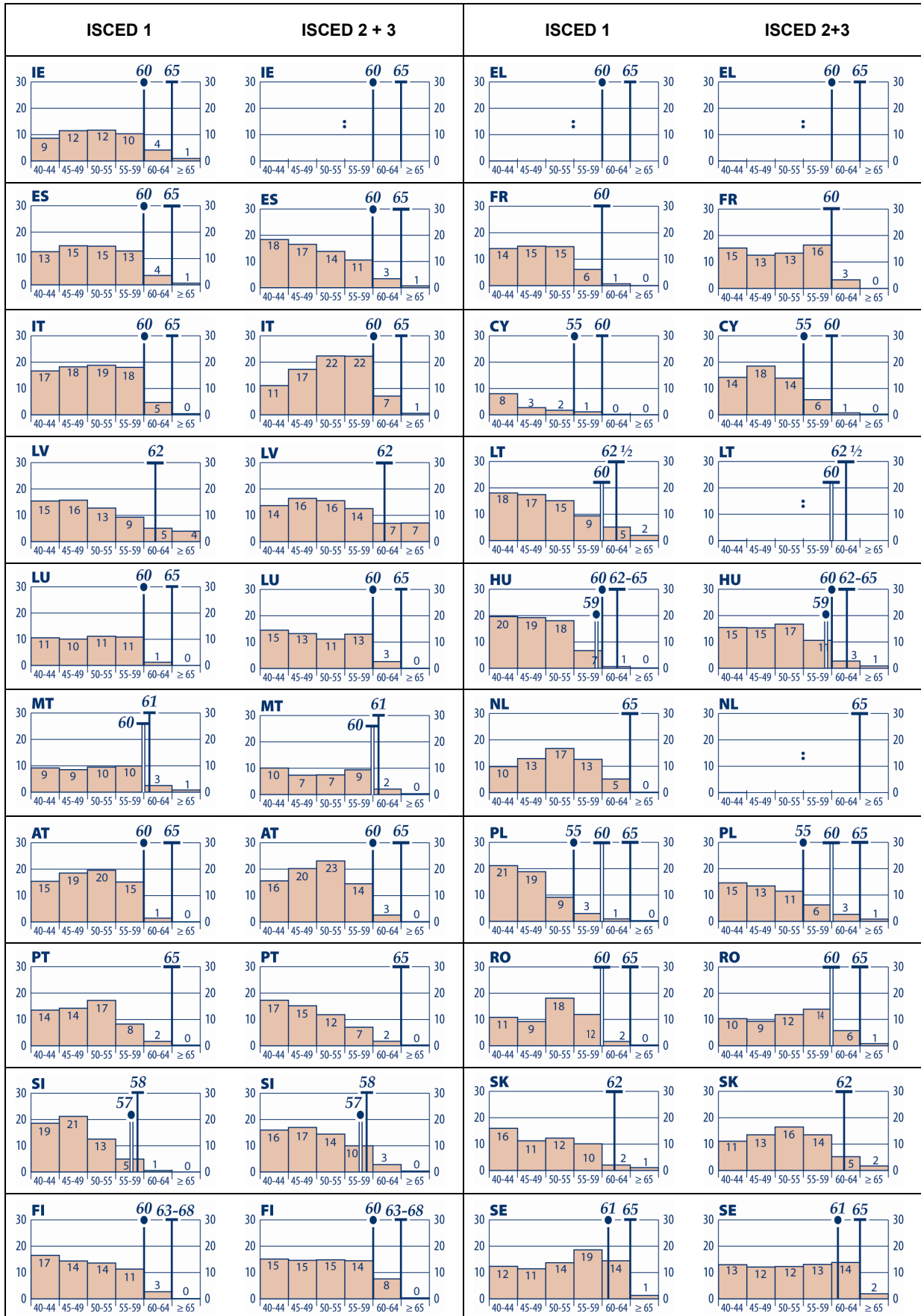
Irlanda, Cipru (învățământul primar) și Malta sunt printre puținele țări pentru care diagramele reprezintă o înclinație ușoară și procente scăzute pentru grupele de vârstă apropiate de pensionare. Acest lucru arată că forța de muncă în rândul corpului didactic ca întreg este distribuită mai uniform în grupe de vârstă și este destul de tânără (a se vedea și figurile E10 și E11).

- ◆ **Figura E12: Proporția cadrelor didactice din grupele de vârstă apropiate de pensionare în învățământul primar (ISCED 1) și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 2 și 3), sectoarele public și privat, 2009**

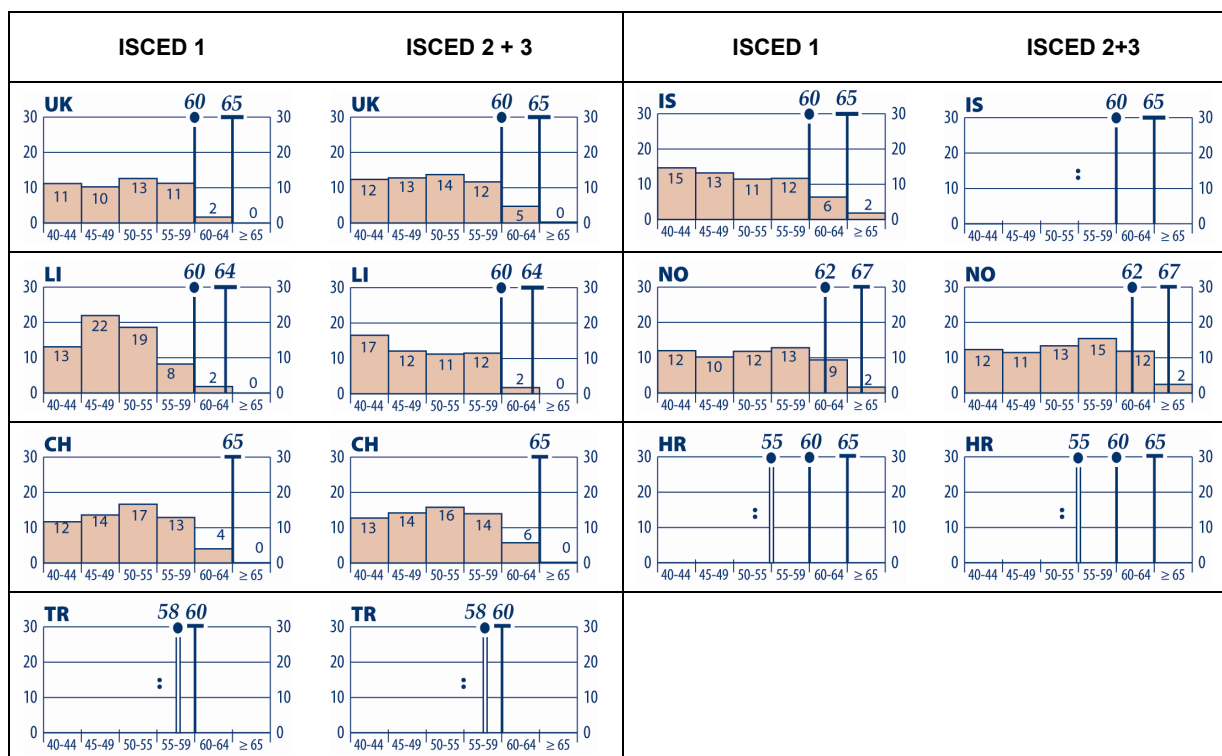

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE

- Femei
 Vârsta oficială de pensionare
 Bărbați și numai femeii/bărbați
 Vârsta minimă de pensionare cu dreptul la pensie întreagă

Sursă: Eurostat, UOE și Eurydice.

Notă explicativă

Sunt luate în calcul cadrele didactice implicate direct în asigurarea activității de instruire. Datele includ cadrele didactice din învățământul special și toate celelalte cadre didactice care lucrează cu elevi/studenți organizați în clase, în grupuri mici în săli de resurse sau pe bază individuală, în cadrul sau în afara unei săli de curs obișnuite. Sunt incluse atât cadrele didactice care lucrează cu normă întreagă, cât și cele cu normă redusă, din sectoarele public și privat. Nu sunt incluse cadrele didactice care se află încă în perioada de formare sau personalul auxiliar. Mai multe informații despre reprezentarea cadrelor didactice în funcție de grupa de vârstă sunt oferite în figurile E10 și E11.

Vârsta oficială de pensionare: stabilește limita la care cadrele didactice încetează să mai lucreze. În anumite țări și în circumstanțe speciale, cadrele didactice pot continua să lucreze după această limită de vârstă.

Vârsta minimă de pensionare cu dreptul la pensie întreagă: oferă cadrelor didactice posibilitatea de a ieși la pensie înainte de a ajunge la vârsta oficială de pensionare. Dreptul la pensie întreagă depinde de vechimea în muncă necesară. Această vârstă minimă de pensionare cu dreptul la pensie întreagă nu există în toate țările.

Note naționale specifice

Belgia (BE nl): Deși vârsta minimă de pensionare este de 60 de ani, cadrele didactice de la nivelurile ISCED 1-3 din comunitatea flamandă pot în prezent să decidă să se pensioneze la vârsta de 58 de ani.

Republica Cehă: Vârstele se referă la anul 2011. Vârsta oficială de pensionare pentru femeii depinde de numărul de copii crescuți. Vârsta de 57 de ani este valabilă pentru femeile cu 5 sau mai mulți copii, în timp ce vârsta de 61 de ani se aplică femeilor fără copii (femeile cu un copil: 60 de ani; femeile cu doi copii: 59 de ani; femeile cu 3 sau 4 copii: 58 de ani). Conform modificărilor recente aduse de reformele în domeniul pensiilor, s-a stabilit ca vârsta oficială de pensionare să fie prelungită gradual și nu a fost fixată o vârstă maximă de pensionare.

Ungaria: Legea cu privire la asigurările sociale și drepturile de pensie (LXXXI of 1997) a fost modificată în 2009. De atunci, este introdus treptat un alt sistem: vârsta oficială de pensionare va fi modificată gradual de la 62 la 65 de ani (și anume, 62 se aplică persoanelor născute înainte de 1952, iar pentru cei născuți în 1957 sau după, vârsta este de 65 de ani). În plus, în conformitate cu modificările aduse legii în 2010, de la 1 ianuarie 2011, femeile cu o vechime de 40 de ani pot ieși la pensie indiferent de vârsta pe care o au.

Malta: Conform modificărilor aduse sistemului de pensii, anul nașterii reprezintă factorul decisiv pentru obținerea pensiei de la stat. Vârsta de pensionare variază de la 60 de ani pentru femeii și 61 de ani pentru bărbați pentru cei născuți în 1951 sau după 1951, până la 65 de ani pentru toți cei născuți în 1962 sau după 1962.

Polonia: Datele se referă la perioada 2009-2014. În baza Legii cu privire la măsurile compensatorii pentru cadrele didactice din 22 mai 2009, a fost introdusă cerința pentru cadrele didactice de a ajunge la vârsta minimă pentru a beneficia de dreptul la pensie întreagă. Începând din 2015, această vârstă va crește o dată la doi ani pentru a ajunge la un maxim de 59 de ani pentru femeii și 64 de ani pentru bărbați, în 2031.

AJUSTĂRILE SALARIALE DIN ULTIMUL DECENIU NU AU REUȘIT ÎNTOTDEAUNA SĂ MENȚINĂ PUTEREA DE CUMPĂRARE A CADRELOR DIDACTICE

Evoluția pozitivă în termeni reali a salariilor cadrelor didactice prevăzute de lege este unul dintre principalii factori care determină atractivitatea profesiei didactice și puterea de cumpărare a cadrelor didactice. Creșterea salariilor prevăzute prin lege se datorează în principal unui număr de trei factori: reforma salarizării în sectorul educației; creșterile în scopul adaptării la cheltuielile de trai pentru cadrele didactice și ajustarea generală a salariilor în sectorul public.

În ultimul deceniu, în toate țările europene, autoritățile din domeniul educației au crescut salariile absolute prevăzute de lege pentru cadrele didactice. În unele cazuri, această creștere pe perioada ultimilor zece ani a fost de peste 40%. Totuși, creșterea absolută a salariilor nu este urmată întotdeauna de o creștere reală din cauza creșterii rapide a cheltuielilor de trai. Indicatorul actual compară evoluția în termeni reali a salariilor cadrelor didactice prevăzute prin lege în perioada 2000-2009, exprimate în EURO SPC astfel încât să permită comparabilitatea între țări și la nivelul prețurilor din anul 2000. Indicatorul actual nu compară valoarea monetară a salariilor cadrelor didactice, deoarece există variații foarte mari între țări⁽¹⁾. De asemenea, creșterea relativ mare a salariilor minime prevăzute de lege în unele țări poate fi explicată prin nivelul lor foarte scăzut în anul de referință 2000, prin urmare acest indicator trebuie să fie interpretat cu precauție.

În toate țările, cu excepția Greciei și Franței, salariile prevăzute de lege exprimate în prețuri constante au crescut în ultimul deceniu, atât pentru cadrele didactice din învățământul primar, cât și pentru cele din învățământul secundar superior. În 12 țări, s-au înregistrat creșteri absolute considerabile ale salariilor de peste 20%, atât în învățământul primar, cât și în învățământul secundar superior. Creșteri relevante similare se pot remarca doar pentru cadrele didactice din învățământul primar în Islanda și pentru cele din învățământul secundar superior în Spania.

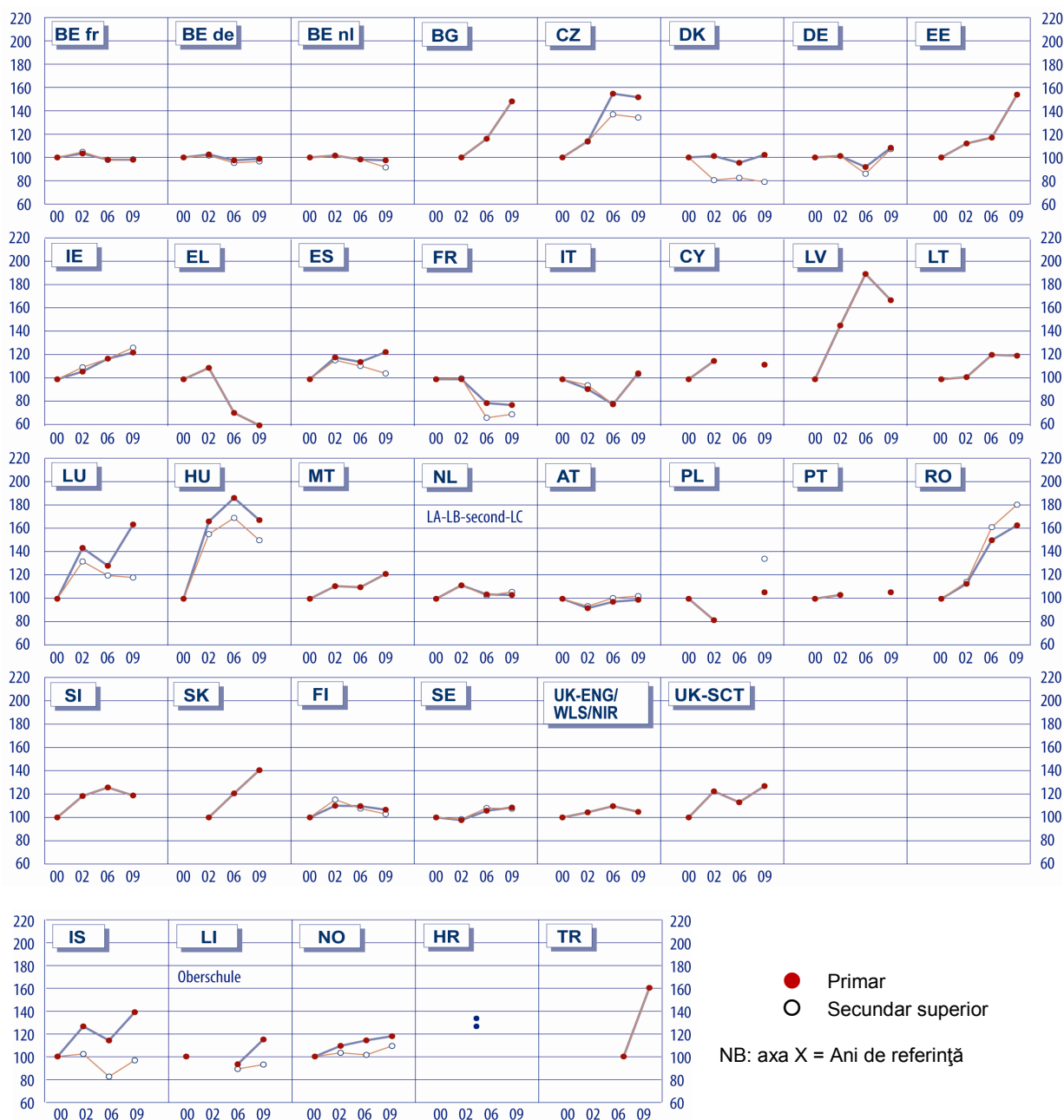
În Danemarca (la nivel primar), Germania, Italia, Olanda, Austria, Portugalia, Finlanda, Suedia și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), salariile cadrelor didactice s-au menținut la un nivel al puterii de cumpărare similar celui din anul 2000.

Criza recentă financiară și economică (2010-2011) are un impact important asupra finanțelor publice. În anul școlar 2009/2010, și în special după ianuarie 2010, efectul crizei economice și presiunea asupra finanțelor publice au fost mult mai pronunțate și mai multe țări au fost obligate să aplice tăieri salariale pentru angajații publici. Acesta este cazul Spaniei, unde creșterea salarială planificată inițial de 0,3% față de 2009, care a fost aprobată și în vigoare până în mai 2010, a fost anulată de reducerea generală de aproximativ 5% aplicată salariilor tuturor funcționarilor publici de la 1 iunie 2010. Irlanda, Grecia și România au redus de asemenea nivelurile salariale absolute ale cadrelor didactice, precum și salariile altor angajați din sectorul public. Această reducere a avut un impact foarte mare în România, unde se aplică o reducere considerabilă de 25% din iulie 2010 în scopul refacerii echilibrului bugetar.

În Letonia, a existat o reducere semnificativă a bugetului public pentru educație de aproape 40%, în septembrie 2009, în care au fost incluse și salariile cadrelor didactice. Totuși, în ianuarie 2010, finanțarea totală pentru salarii a crescut din nou cu 37% și a fost introdusă posibilitatea creșterilor salariale prin indexare și recompensarea responsabilităților suplimentare. În Estonia, salariile cadrelor didactice au rămas neschimbate în 2008/2009 și 2009/2010, indiferent de reducerile salariale aplicate altor angajați din sectorul public.

(1) Pentru mai multe informații despre salariile cadrelor didactice și ale directorilor de școală, a se vedea publicația Eurydice „Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe”, 2009/2010.

◆ **Figura E13: Tendințe privind salariile de bază minime brute anuale prevăzute de lege, în EURO SPC (în prețurile anului 2000) pentru cadrele didactice din învățământul primar și învățământul secundar superior (ISCED 1 și ISCED 3), 2000-2009**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Datele folosite pentru calcularea tendințelor salariilor minime prevăzute de lege pentru cadrele didactice provin din colecțiile Date cheie cu privire la educația în Europa 2009, 2005, 2002 și din raportul specific privind salariile cadrelor didactice publicat în 2011 (colecția de date 2010). Pentru unele țări, datele indicilor reprezentați pot fi discordante din cauza modificărilor aduse metodologiei de raportare.

Salariile de bază anuale prevăzute de lege au fost convertite la standardul puterii de cumpărare pe baza monedei euro (SPC – a se vedea secțiunea „Glosar și instrumente statistice”) pentru a elimina diferențele de prețuri dintre țări și au fost reduse pe baza indicelui de prețuri pentru PIB UE-27 (anul de bază 2000).

Indicele creșterii anuale este calculat împărțind salariile prevăzute de lege pentru anul în cauză, convertite în EURO SPC și reduse pe baza indicelui prețurilor UE 27 în anul 2000, la salariul prevăzut de lege convertit în EURO SPC pentru anul 2000 și înmulțind rezultatul cu 100.

2000 = 100 exceptând Bulgaria și Slovacia, pentru care este 2002, și Turcia, cu datele de bază din anul 2006.

Note naționale specifice

Suedia: Nu există grile salariale sau salarii prevăzute de lege. Salariile minime indicate corespund decilei inferioare a salariilor reale ale cadrelor didactice.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Scăderea salariilor minime se explică parțial prin modificările aduse metodologiei de raportare. Datele pentru primii ani au inclus ponderarea pentru districtele Inner London.

Liechtenstein: Datele pentru Elveția sunt luate în considerare ca rate de conversie SPC și indice de prețuri.

Într-un mare număr de țări, s-au făcut eforturi considerabile pentru a menține salariile cadrelor didactice cel puțin la nivelul din 2009, fără a aplica tăieri salariale sau programe de creșteri salariale care erau în vigoare. Acesta este cazul Regatului Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), care a continuat să aplice recomandările din partea School Teachers Review Body din 2008 implementând o creștere de 2,3% a salariilor cadrelor didactice în 2009/2010 și 2010/2011, în ciuda înghețării salariilor altor angajați din sectorul public. Cadrele didactice din Regatul Unit (Scoția) au beneficiat în 2009 de o creștere de 2,5% și în 2010 de o creștere de 2,4%, iar în aprilie 2011 a intrat în vigoare o hotărâre privind înghețarea salariilor pe o perioadă de doi ani.

Olanda și Polonia au continuat să implementeze și în 2010 reformele introduse în 2009, care au avut drept rezultat o creștere de salarii pentru cadrele didactice. Și în Republica Cehă, deși resursele publice pentru salariile angajaților din sectorul public au fost în general tăiate cu 10% în 2011, fondurile pentru salariile cadrelor didactice prevăzute de lege, din contră, au fost mărite. Trei țări care nu au ajustat salariile cadrelor didactice în 2009, și anume Bulgaria, Italia și Islanda, dar și Slovacia, au implementat în 2010 diferite tipuri de reforme în ceea ce privește salariile cadrelor didactice.

Bulgaria a introdus o creștere situată între 7% și 13% a salariilor prevăzute de lege pentru „cadrele didactice cu vechime” și „cadrele didactice de conducere”. Și Islanda a aplicat o creștere programată pentru cadrele didactice din învățământul secundar superior cu cele mai mici salarii și care au fost afectate de acordurile salariale anterioare. În Italia, sunt prevăzute creșteri salariale în ultimul acord național, dar implementarea lor ar putea fi afectată de ultimele decizii referitoare la restricțiile bugetare generale. În sfârșit, în Slovacia, din noiembrie 2009, salariile cadrelor didactice au fost supuse unei reforme în conformitate cu noua lege cu privire la angajații din domeniul pedagogic care a introdus modificări legate de finanțare și inovații în sistemul de evaluare și remunerare a cadrelor didactice.

CREȘTEREA RELATIVĂ A SALARIILOR CADRELOR DIDACTICE ESTE CORELATĂ CU NUMĂRUL DE ANI NECESARI PENTRU A OBȚINE SALARIUL MAXIM

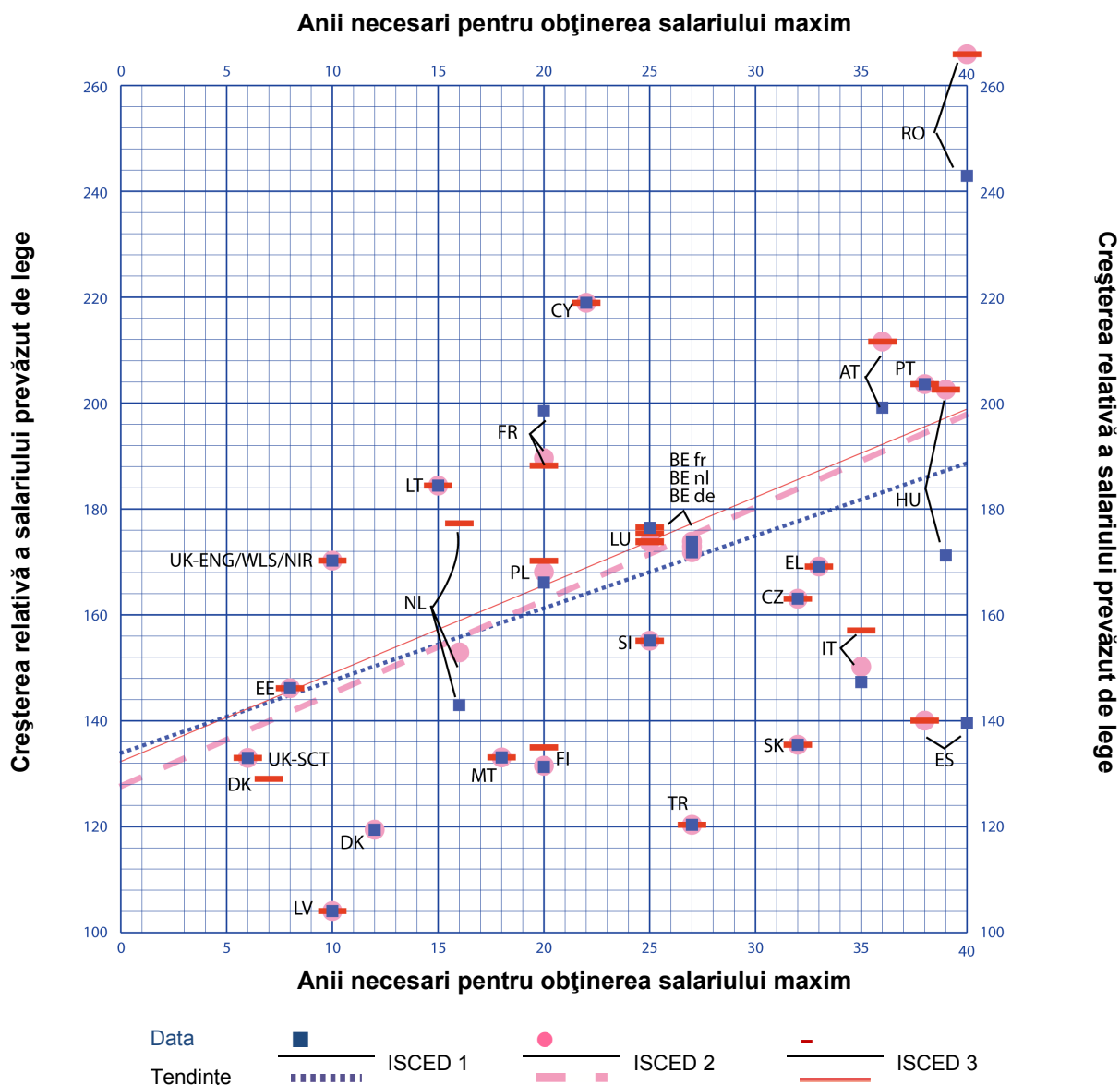
Relația dintre salariul de bază anuale maxim și cel minim este un indicator al perspectivelor pe termen lung ale cadrelor didactice în ceea ce privește creșterile salariale la care se pot aștepta în mod rezonabil de-a lungul carierei, dacă este luată în considerare doar vechimea în muncă. Indicatorul actual analizează diferența dintre salariul minim și salariul maxim prevăzut de lege și numărul de ani necesari pentru a obține acest salariu maxim, iar astfel nu se compară valorile absolute ale salariilor cadrelor didactice.

Pe această bază, nivelurile maxim și minim ale salariilor prevăzute de lege exprimate în EURO SPC diferă în general cu mai puțin de un factor de doi. Cadrele didactice din învățământul primar din Danemarca, Letonia, Slovacia, Finlanda Suedia, Islanda, și Norvegia nu pot spera la o creștere salarială mai mare de 30% pe parcursul carierei profesionale. Totuși, în învățământul secundar superior, salariile maxime prevăzute de lege în Cipru, Ungaria, Olanda, Austria, Portugalia și România sunt aproape duble comparativ cu salariul de la începutul carierei profesionale. Acest fapt, împreună cu frecvența măririlor salariale, poate explica de ce cariera didactică poate fi mai atractivă în anumite etape ale sale decât în altele. În mod clar, cadrele didactice ale căror salarii cresc în mod semnificativ pe parcursul întregii cariere pot fi mai puțin dispuse să părăsească profesia decât cele ale căror salarii nu se măresc după primii ani de experiență.

În cele mai multe dintre țările europene, numărul de ani pe care trebuie să îi lucreze un cadru didactic luat în calcul în această analiză pentru a obține salariul de bază maxim prevăzut de lege este în medie între 15 și 25. Cu toate acestea, în Republica Cehă, Grecia, Spania, Italia Ungaria, Austria, România și Slovacia, sunt necesari peste 30 de ani pentru a ajunge la salariul maxim prevăzut de lege. Pe de altă parte, în Danemarca, Estonia și Regatul Unit, un cadru didactic cu 10 ani de experiență profesională se situează deja la nivelul maxim din grila salarială.

La toate cele trei niveluri de învățământ, se poate observa o corelație pozitivă între nivelul creșterii de la salariul minim la salariul maxim prevăzut de lege și numărul de ani necesari pentru a obține salariul maxim. O corelație puternică se poate remarca în Ungaria, Austria, Portugalia și România, cele patru țări cu cea mai mare diferență între salariul maxim și salariul minim și cel mai mare număr de ani necesari pentru a obține salariul maxim. Aceeași corelație este valabilă și în Danemarca, Estonia, Letonia și Regatul Unit (Scoția), unde după mai puțin de 13 ani de experiență, cadrele didactice obțin deja salariul maxim prevăzut de lege, care este numai cu aproximativ 30% mai mare decât minimul.

- ◆ **Figura E14: Relația dintre creșterea relativă a salariului prevăzut de lege în învățământul general și numărul de ani necesari pentru obținerea salariului maxim (ISCED 1, 2 și 3), 2009/2010**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Bulgaria: Statutul cadrelor didactice stabilește numai salariul de bază minim prevăzut de lege, nu și pe cel maxim. Valorile indicate sunt pentru cadrele didactice debutante, fără experiență.

Danemarca: La nivel ISCED 3, cadrele didactice din învățământul secundar superior general.

Germania: Diferitele landuri sunt responsabile pentru stabilirea salariilor de bază prevăzute de lege. Dată fiind complexitatea și marea varietate de situații, valorile prezentate pentru salariile prevăzute de lege reprezintă o medie ponderată a datelor disponibile la nivelul landurilor pentru funcționarii publici și includ alocațiile.

Spania: Sumele totale corespund salariilor medii în învățământul public, calculate ca medie ponderată a salariilor din diferitele comunități autonome. Sunt reprezentate doar cadrele didactice din învățământul general.

Franța: La nivel ISCED 2, salariile se referă la *professeurs certifiés*, iar la nivel ISCED 3, la *professeurs agrégés*.

Italia: Date pentru cadrele didactice care au obținut titlul *Laurea/master*.

Olanda: La nivel ISCED 1, cadrele didactice din categoria LA; La nivel ISCED 2, cadrele didactice din categoria LB. La nivel ISCED 3, cadrele didactice din categoria LC.

Austria: La nivel ISCED 2, date cu privire la cadrele didactice din *Hauptschule*.

Finlanda: Valoarea salariilor maxime poate varia foarte mult în funcție de vechimea cadrelor didactice și de creșterile individuale. Informațiile prezentate oferă o estimare a salariului de bază brut maxim anual.

Suedia: Nu există o grilă salarială. Salariile individuale ale cadrelor didactice se bazează pe acordurile individuale dintre cadrele didactice și angajatori și nu sunt în mod specific corelate cu numărul de ani în profesie.

Liechtenstein: Nu există informații cu privire la numărul mediu de ani dintre salariul minim și cel maxim.

Norvegia: Nu există informații cu privire la numărul mediu de ani dintre salariul minim și cel maxim.

Totuși, câteva țări nu urmează această tendință. De exemplu, în Lituania, Olanda și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), salariul maxim prevăzut de lege este cu 70% până la 90% mai mare decât cel minim și cadrele didactice îl pot obține după numai 10-15 ani de experiență. Pe de altă parte, în Spania, Italia, Slovacia și Turcia, salariile maxime sunt doar cu 40% mai mari decât cele ale debutanților, dar pot fi obținute numai după 25-35 ani de experiență. În sfârșit, în Franța și Cipru, salariile maxime ale cadrelor didactice sunt aproape duble (sau mai mult) comparativ cu cele ale cadrelor didactice debutante, dar sunt necesari în jur de 20 de ani pentru a le obține.

Ca tendință generală, salariile reale ale cadrelor didactice în multe dintre țările în care există date disponibile se situează aproape de salariul maxim prevăzut de lege. Acest lucru poate fi explicat parțial de existența unei populații îmbătrânite a cadrelor didactice. În Danemarca, Grecia, Finlanda și Regatul Unit, salariile reale ale cadrelor didactice sunt chiar și mai mari decât cele de bază prevăzute de lege, în principal datorită seriei de alocații suplimentare pe care le pot primi cadrele didactice. Pe de altă parte, în Italia, Luxemburg și Portugalia, salariile reale ale cadrelor didactice se situează aproape la mijlocul grilei prevăzute de lege. Acest fapt poate fi explicat parțial de experiența profesională relativ îndelungată (între 25 și 38 ani) necesară pentru a obține salariul maxim și, în cazul Luxemburgului și al Portugaliei, de faptul că aproape 50% dintre cadrele didactice au sub 40 de ani. Totuși, acesta nu este și cazul Italiei, unde cele mai multe cadre didactice au peste 50 de ani.

PE LÂNGĂ EXPERIENȚA PROFESIONALĂ, ÎN CELE MAI MULTE ȚĂRI ESTE NECESARĂ O FORMARE SPECIFICĂ PENTRU A DEVENI DIRECTOR DE ȘCOALĂ

Directorii de școală trebuie să facă față în prezent unor sarcini variate, inclusiv managementul personalului didactic, al finanțării și al conținutului curricular. Selectarea persoanelor potrivite este crucială și astfel trebuie să fie luate în considerare un număr de criterii atunci când este numit un director de școală. În toate țările europene, există reglementări care expun cerințele oficiale pe care trebuie să le îndeplinească cei care doresc să devină directori de școală. Aproape peste tot, experiența profesională didactică reprezintă condiția de bază pentru ocuparea acestei funcții. Totuși, numărul necesar de ani de experiență poate varia (vezi figura E16), iar în cele mai multe țări se aplică încă una sau mai multe condiții suplimentare.

În Grecia, Lituania și Turcia, cei care doresc să devină directori de școală trebuie să aibă experiență profesională didactică și experiență administrativă. În Lituania, competențele de conducere și management sunt cerute suplimentar în mod explicit.

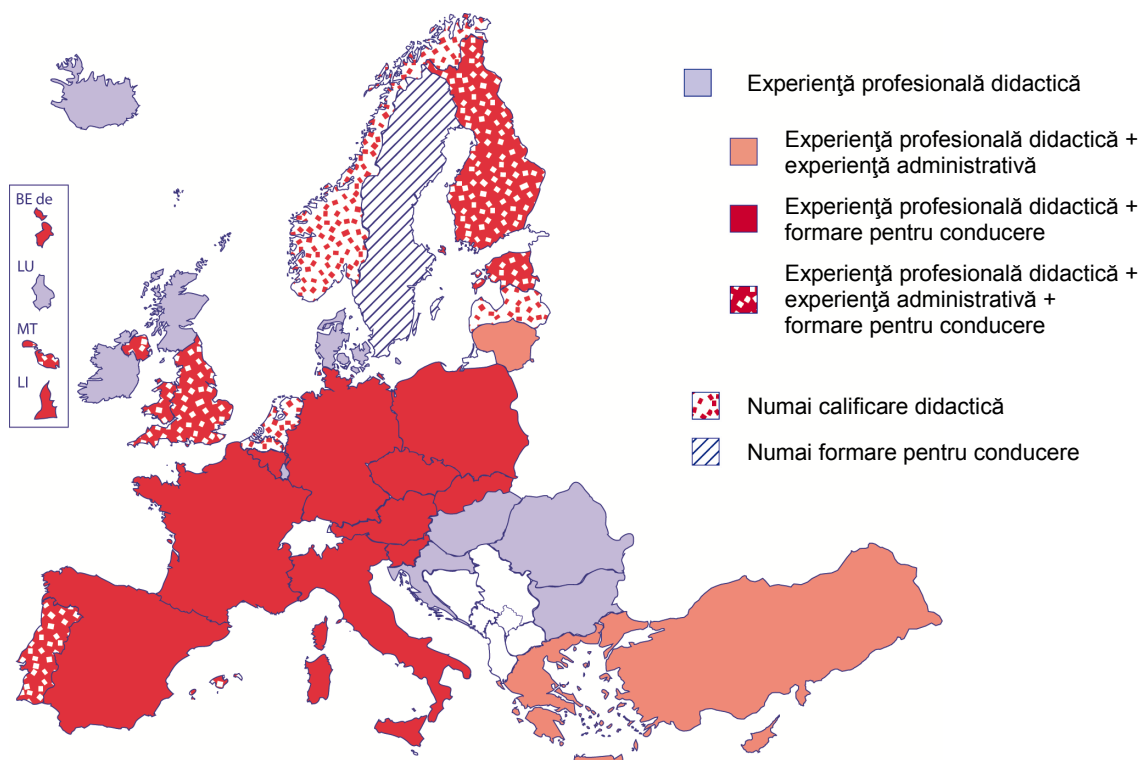
În Belgia (comunitățile franceză și germanofonă), Republica Cehă, Spania, Franța, Italia, Austria, Polonia, Slovenia, Slovacia și Liechtenstein, candidații pentru un post de director de școală trebuie să aibă experiență de lucru în calitate de cadre didactice și formare specială pentru conducere. În Slovenia, directorii de școală trebuie să dețină de asemenea un titlu avansat de consultant sau consilier sau titlul avansat de „mentor” pentru o perioadă de cel puțin 5 ani.

În cinci țări – Estonia, Malta, Portugalia, Finlanda și Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord) – cei care doresc să devină directori de școală trebuie să îndeplinească toate cele trei cerințe: experiență profesională didactică, experiență administrativă și formare pentru conducere.

Patru țări – Belgia (comunitatea flamandă), Letonia, Olanda și Norvegia prevăd deținerea unei calificări didactice drept condiție oficială unică pentru numirea în funcția de director de școală. Totuși, în practică, cei care devin directori de școală au și experiență profesională didactică.

În Suedia, singura condiție pentru a deveni director de școală (pentru cei angajați după martie 2010) este absolvirea unui curs specific de formare organizat de Agenția Națională Suedeză pentru Educație (NAE). Mai înainte, acest curs nu era obligatoriu.

- ◆ **Figura E15: Experiența profesională și formarea necesară în mod oficial pentru funcția de director în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Experiență profesională didactică înseamnă un anumit număr de ani de lucru în calitate de cadru didactic, în majoritatea timpului la nivelul de învățământ la care persoana în cauză dorește să fie numită director de școală.

Experiență administrativă înseamnă experiență în domeniul administrației/managementului școlar, dobândită, de exemplu, prin ocuparea postului de director adjunct.

Formare pentru conducere înseamnă un curs specific de formare, care are loc ulterior educației inițiale a cadrelor didactice și dobândirii calificării de cadru didactic. În funcție de circumstanțe, formarea poate avea loc înainte de candidatura pentru postul de director sau de începerea procedurii de recrutare, sau în cursul primilor ani de ocupare a postului. Scopul este de a le asigura directorilor de școală competențele necesare pentru îndeplinirea noilor atribuții. Nu trebuie să fie confundată cu dezvoltarea profesională continuă a directorilor de școală.

Note naționale specifice

Belgia (BE de): Pentru numirea în funcția permanentă de director de școală, într-o instituție administrată de comunitate, este necesar un certificat în domeniul managementului.

Republica Cehă: Experiența didactică poate fi înlocuită de experiența într-un domeniu de activitate ce presupune aceleași cunoștințe sau cunoștințe similare, într-o funcție de management superior sau în domeniul cercetării și dezvoltării. Această condiție se aplică și directorilor de școală din întreg sectorul privat subvenționat. Formarea este obligatorie numai pentru directorii școlilor publice, inclusiv ai școlilor înființate de Ministerul Educației, Tineretului și Sportului.

Germania: Formarea pentru conducere este necesară doar la nivelurile ISCED 2 și 3.

Luxemburg: Nu există directori de școală la nivel ISCED 1.

Ungaria și Islanda: Pentru a deveni director de școală, este necesară o calificare suplimentară în domeniul managementului. În cazul Ungariei, se aplică doar directorilor de școală cu un al doilea mandat.

Malta: În afară de experiența didactică de zece ani, cei care doresc să devină directori de școală trebuie să aibă și o experiență minimă de patru ani în postul de director adjunct de școală (această condiție se aplică școlilor subordonate directoratelor pentru educație).

Olanda: În școlile de învățământ secundar mari, cu un consiliu de administrație central (*centraal school bestuur*), calificările didactice nu sunt necesare pentru membrii consiliului de administrație care nu desfășoară activități didactice.

Slovenia: Experiența didactică poate fi înlocuită cu experiența în activitatea de consiliere școlară. Programul special de formare se încheie cu susținerea examenului final pentru funcția de director. În mod excepțional, directorul poate susține acest examen în termen de un an de la numirea în funcție.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): În Anglia și Țara Galilor, calificarea profesională națională pentru funcția de director, National Professional Qualification for Headship, este obligatorie pentru toate cadrele didactice care ocupă pentru prima dată această funcție. În Țara Galilor, programul trebuie să fie absolvit înainte de numire. În Irlanda de Nord, programul echivalent este Professional Qualification for Headship, care nu este obligatorie.

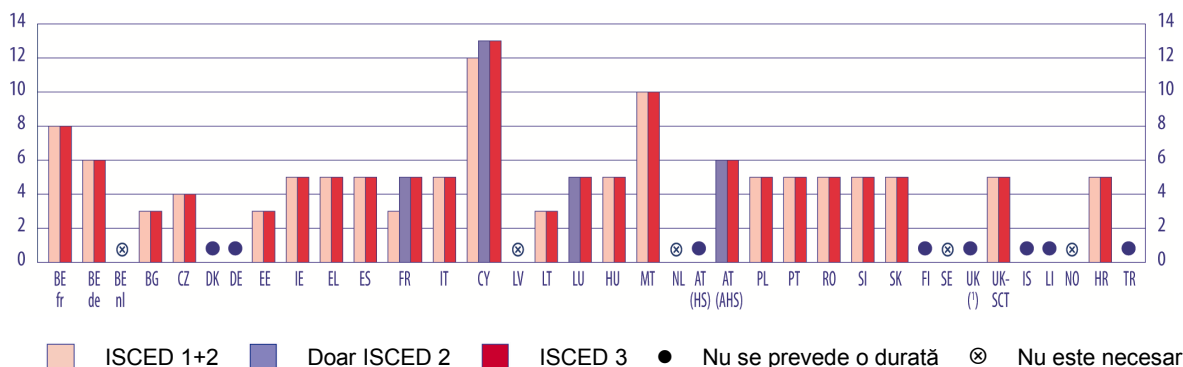
DIRECTORII DE ȘCOALĂ TREBUIE SĂ AIBĂ ÎN GENERAL CINCI ANI DE EXPERIENȚĂ DIDACTICĂ

Printre cerințele necesare pentru a deveni director de școală (vezi figura E15), perioada minimă de experiență profesională didactică este des întâlnită. Aceasta variază de la trei ani în Bulgaria, Estonia, Franța (pentru directorii de școală la nivel ISCED 1) și Lituania până la 10 ani în Malta și 12 ani și respectiv 13 ani pentru învățământul primar și secundar (inferior și superior) general în Cipru.

În cele mai multe țări, perioada minimă necesară este între trei și cinci ani. În Danemarca, Germania, Austria (învățământul primar și *Hauptschule*), Finlanda, Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), Islanda, Liechtenstein și Turcia, este necesară experiența didactică, dar nu se prevede durata.

În sfârșit, în Belgia (comunitatea flamandă), Letonia, Olanda, Suedia și Norvegia, experiența profesională didactică nu reprezintă o cerință pentru a deveni director de școală.

◆ **Figura E16: Numărul minim necesar de ani de experiență profesională didactică pentru a deveni director în învățământul primar și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Estonia: Sunt necesari cel puțin 3 ani de experiență didactică atunci când persoana are pregătire pedagogică la nivel de învățământ superior; cei cu studii superioare în alte domenii trebuie să aibă cel puțin 5 ani de experiență didactică.

Cipru: Din minimul indicat, cel puțin cinci ani trebuie să fie de experiență didactică în școli; în plus, pentru învățământul primar, sunt necesari cel puțin doi ani ca director adjunct, iar pentru învățământul secundar, cel puțin doi ani ca director adjunct plus cel puțin un an ca director adjunct la nivelul A.

Grecia: În conformitatea cu Legea nr. 3848/2010, condițiile prealabile pentru a acorda cadrelor didactice dreptul de a deveni directori de școală sunt deținerea nivelului A (în funcție de vechime) cu cel puțin opt ani de lucru; și cinci ani de experiență profesională didactică, dintre care trei ani trebuie să fie la nivelul relevant.

Lituania: Sunt necesari minim doi ani de experiență profesională didactică pentru a deveni director de școală în cazul celor cu calificare didactică și diplomă de master și minim trei ani pentru cei care au doar calificare didactică.

Luxemburg: Nu există directori de școală la nivel ISCED 1.

Austria: La nivel de învățământ primar și *Hauptschule* (HS), experiența didactică este necesară, dar nu se prevede durata. Pentru *Allgemeinbildende Höhere Schule* (AHS), sunt necesari șase ani de experiență profesională didactică.

Slovenia: Experiența didactică poate fi înlocuită de experiența în activitatea de consiliere școlară.

DIMENSIUNEA ȘCOLII ESTE LUATĂ DESEORI ÎN CONSIDERARE ATUNCI CÂND SE STABILEȘTE SALARIUL PREVĂZUT DE LEGE PENTRU DIRECTORUL ȘCOLII

Directorii de școală sunt responsabili de managementul unei școli sau al unui grup de școli, individual sau în cadrul unui organism administrativ, precum un consiliu de administrație. În funcție de circumstanțe, persoana în cauză poate să exercite și alte responsabilități educaționale (în care pot fi incluse atribuții de predare), precum și responsabilități legate de funcționarea generală a instituției, precum programul de lucru, implementarea curriculumului, decizii cu privire la ceea ce se predă și materialele și metodele utilizate, managementul personalului și/sau responsabilități financiare.

În 11 țări sau regiuni, dimensiunea școlilor are o influență directă asupra salariilor directorilor de școală în sensul că salariul directorului este cu atât mai mare cu cât este mai mare numărul de elevi înscriși în școală. Pe de altă parte, nivelul de învățământ al școlii (exceptând unitățile preșcolare) are puțină importanță în general. În zece țări, salariile de bază ale directorilor de școală sunt aceleași la toate cele trei niveluri de învățământ. O situație specială există în Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), unde directorii de școală au aceeași grilă salarială generală, dar în cadrul acestei grile, fiecare director are propria categorie salarială. Această categorie este corelată atât cu dimensiunea școlii, cât și cu categoriile de vârstă ale elevilor. Aceasta înseamnă că directorii de școală din învățământul secundar tind să fie plătiți mai mult decât cei din învățământul primar. În țările cu o singură structură, unde nu există o separare între învățământul primar și cel secundar inferior general, este indicat același salariu de bază pentru postul de director la ambele niveluri.

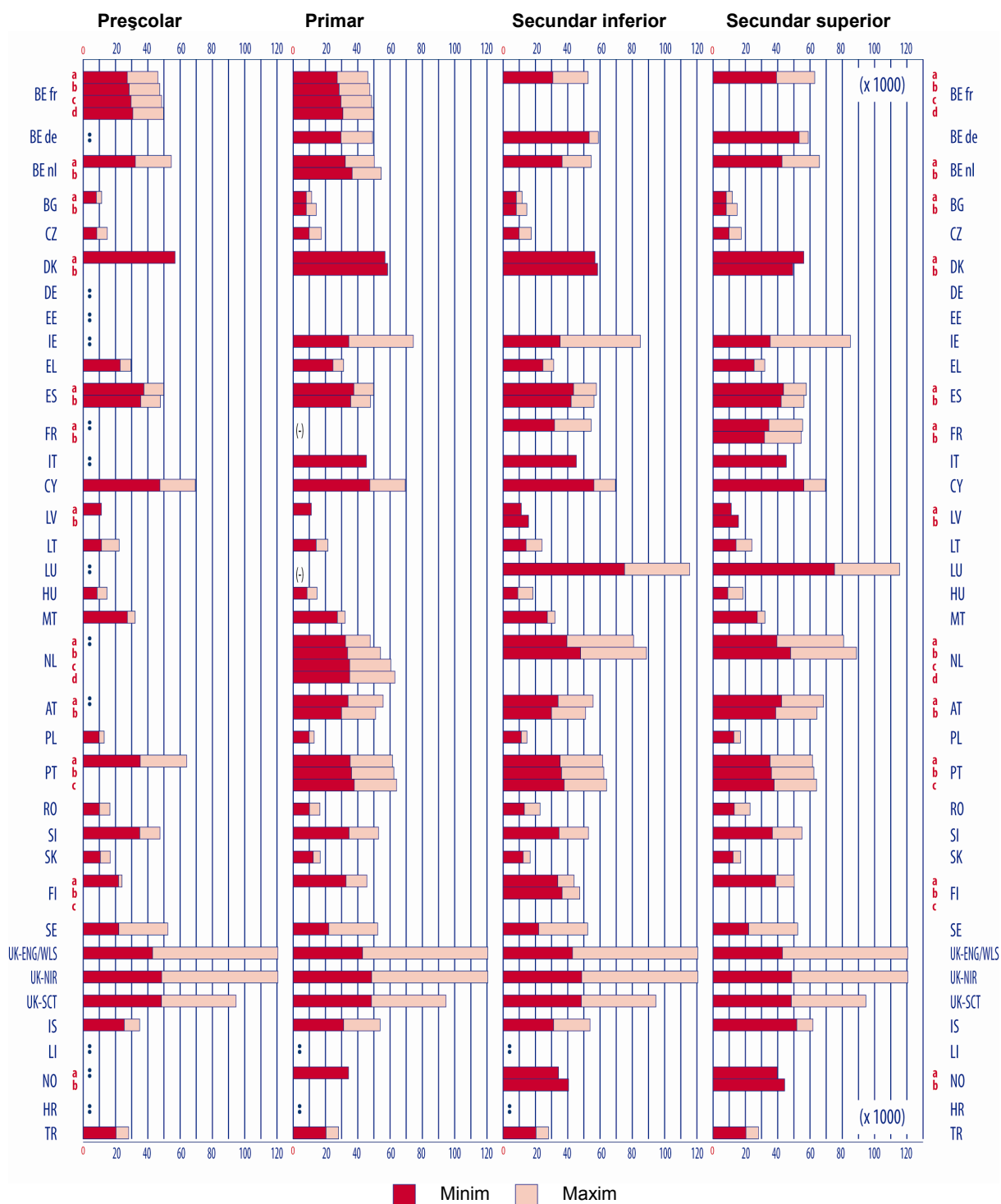
Pentru restul țărilor, în general, salariul de bază prevăzut de lege pentru directorii de școală în învățământul primar este mai mic decât pentru cei din învățământul secundar, în special în școlile de învățământ secundar superior. Aceeași tendință este valabilă și pentru distribuția salariilor cadrelor didactice. În plus, în toate țările, salariile de bază prevăzute de lege pentru directorii de școală sunt mai mari decât cele ale cadrelor didactice care lucrează la același nivel de învățământ. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că, în cele mai multe țări, este necesar un anumit număr de ani de experiență didactică pentru a deveni director de școală (vezi figura E16). Alte condiții, precum obligația unei formări speciale în unele țări (vezi figura E15), pot fi de asemenea relevante.

Comparând salariile directorilor de școală din diferite țări, se poate observa o mare varietate. Salariul minim în învățământul primar variază de la mai puțin de 9 000 EURO SPC în Bulgaria și Ungaria la peste 100 100 EURO SPC în Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord). În învățământul secundar, cele mai mari salarii prevăzute de lege pentru directori, în afară de Regatul Unit, sunt în Luxemburg (115 508 EURO SPC), Irlanda (84 979 EURO SPC) și Olanda (80 803 EURO SPC).

Contrastul între salariile de bază maxim și minim ale directorilor de școală ca mijloc de evaluare a perspectivelor de creștere a salariului de bază pe parcursul carierei nu este atât de pronunțat ca în cazul cadrelor didactice. Deși creșterile salariale ale directorilor de școală pe parcursul carierei nu sunt excepționale, salariile maxime ale acestora rămân mai mari decât cele ale colegilor lor care sunt cadre didactice, dat fiind faptul că salariile de pornire sunt mai mari.

Pe această bază, nivelurile maxim și minim ale salariilor prevăzute de lege exprimate în EURO SPC diferă în general cu mai puțin de un factor de doi. Directorii de școală din învățământul primar în Grecia, Spania, Polonia, Slovacia, Finlanda și Turcia pot primi o creștere salarială pe parcursul carierei profesionale nu mai mare de 30%. Totuși, în învățământul secundar superior, salariile maxime prevăzute de lege în Irlanda și Regatul Unit pot fi mai mult decât duble comparativ cu salariul de la începutul carierei profesionale.

◆ **Figura E17: Salariile de bază anuale prevăzute de lege, minim și maxim, pentru directorii de școală în EURO SPC, (ISCED 1, 2 și 3), 2009/10**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Salariul de bază brut anual prevăzut de lege reprezintă suma plătită de angajator într-un an, incluzând creșterile generale ale grilelor salariale, cel de-al XIII-lea salariu și plata pe concediu (unde este cazul) și excluzând contribuțiile la asigurările sociale și pensii plătite de angajator. Acest salariu nu include alte sporuri salariale sau beneficii financiare (care țin, de exemplu, de calificări suplimentare, merit, lucrul peste program, responsabilități suplimentare, localizarea geografică, obligația de a preda în condiții dificile sau cheltuielile de cazare, cu sănătatea sau transportul). Salariul minim indicat reprezintă salariul brut de bază primit de către directorii de școală în situațiile mai sus menționate, la începutul carierei. Salariul maxim reprezintă salariul brut de bază primit de către directorii de școală în situațiile mai sus menționate când ies la pensie sau după un anumit număr de ani de lucru. Salariul maxim include numai creșterile legate de vechimea în muncă și/sau vârstă.

Note naționale specifice

Belgia (BE fr): a) școlile cu mai puțin de 71 elevi, b) școli cu 72-140 elevi, c) școli cu 141-209 elevi, d) școli cu peste 210 elevi.

Belgia (BE nl): a) școli cu mai puțin de 180 elevi (mai puțin de 100 elevi în Bruxelles), b) școli cu peste 350 elevi. În școlile de învățământ secundar inferior și superior, există grile diferite, în funcție dacă directorul are sau nu și ore.

Bulgaria: a) oferta generală, b) școli mari.

Danemarca: Nivel de învățământ primar și secundar inferior: a) școli cu mai puțin de 9 angajați cu normă întreagă, b) școli cu peste 9 angajați cu normă întreagă. Nivel de învățământ secundar superior a) școli cu mai puțin de 700 elevi la zi, b) școli cu peste 700 elevi la zi.

Spania: a) școli mari, b) școli mici/foarte mici.

Franța: a) directori în lycées, b) directori în lycées professionnels.

Letonia: a) școli cu mai puțin de 100 elevi, b) școli cu peste 1201 elevi.

Lituania: salariile directorilor de școală depind de numărul de grupe în instituțiile preșcolare și de mărimea școlii în învățământul secundar, precum și de categoria de calificare a directorului și anii de experiență pedagogică (la toate nivelurile).

Olanda: Nivel de învățământ primar: a) școli cu mai puțin de 200 elevi b) școli cu 200-399 elevi, c) școli cu 400-899 elevi, d) școli cu peste 900 elevi. Nivel de învățământ secundar a) Lideri școlari, b) Președintele consiliului central de administrație.

Austria: Nivel de învățământ primar și secundar inferior (*Hauptschulen*): a) școli cu peste 4 clase, b) școli cu o singură clasă. Nivel de învățământ secundar superior: a) școli cu peste 12 clase b) școli cu 1-3 clase.

Portugalia: a) școli cu mai puțin de 800 elevi, b) școli cu 801-1200 elevi, c) școli cu peste 1200 elevi.

Finlanda: a) școli cu 7-14 grupe de 32 elevi, b) școli cu 15-19 grupe de 32 elevi, c) școli cu peste 20 de grupe de 32 elevi.

Norvegia: a) școli cu mai puțin de 10 angajați cu normă întreagă pe an, b) școli cu peste 10 angajați cu normă întreagă pe an.

PROCESELE EDUCAȚIONALE

SECȚIUNEA I – TIMPUL DE PREDARE

TIMPUL DE PREDARE CREȘTE ÎN CELE MAI MULTE ȚĂRI O DATĂ CU PROMOVAREA ANILOR ȘCOLARI

Tempul de predare reprezintă timpul în care tinerii primesc instruire la școală (pentru o definiție completă, a se vedea secțiunea „Glosar și instrumente statistice”). Tempul total de predare este influențat de câțiva factori, incluzând durata anului școlar, durata săptămânii de școală și numărul și durata orelor de curs într-o zi de școală. Cu toate acestea, aproape toate țările au recomandări sau reglementări centrale cu privire la timpul minim recomandat de predare asigurat de școli.

Durata medie a anului școlar pe perioada învățământului obligatoriu în Europa este de 185 de zile, în Danemarca, Italia, Olanda și Liechtenstein fiind cea mai lungă cu 200 de zile. În Bulgaria, Letonia și Lituania, durata anului școlar crește o dată cu vârsta elevilor, începând doar de la 155 de zile în Bulgaria și crescând progresiv până la 195 de zile în învățământul secundar în Lituania ⁽²⁾.

În Europa, activitatea didactică se desfășoară în general timp de cinci zile pe săptămână, exceptând Franța, unde sunt doar patru zile, și Italia, unde în practică multe școli au ore timp de șase zile pe săptămână. Unele landuri din Germania au de asemenea o săptămână școlară de șase zile, în cursul a două zile de sâmbătă pe lună.

Durata orelor de curs variază de asemenea de la o școală la alta. În majoritatea cazurilor, o oră de curs sau o perioadă școlară are între 40 și 55 de minute. Durata unei ore de curs poate varia în funcție de clasă sau anul de studii, cu ore mai scurte în primii ani de învățământ primar, cum este cazul în Bulgaria, Cipru, Lituania (la clasa I), Malta și Turcia. În alte țări, durata orelor variază în funcție de cum decid școlile sau cadrele didactice, iar diferențele pot depinde de disciplină sau de activități specifice.

Date fiind variațiile mai sus menționate în ceea ce privește durata anului școlar, a săptămânii școlare și a orelor de curs, această analiză se bazează pe o comparație a recomandărilor anuale **minime** pentru timpul de predare la fiecare clasă, exprimat în ore convenționale.

În multe țări, recomandările oficiale cu privire la timpul minim de predare au în vedere o perioadă de învățare intensivă mai scurtă la începutul învățământului primar (în general pentru primii doi ani), apoi numărul de ore crește constant pe perioada învățământului obligatoriu, cu o creștere semnificativă în ultimele etape ale învățământului secundar.

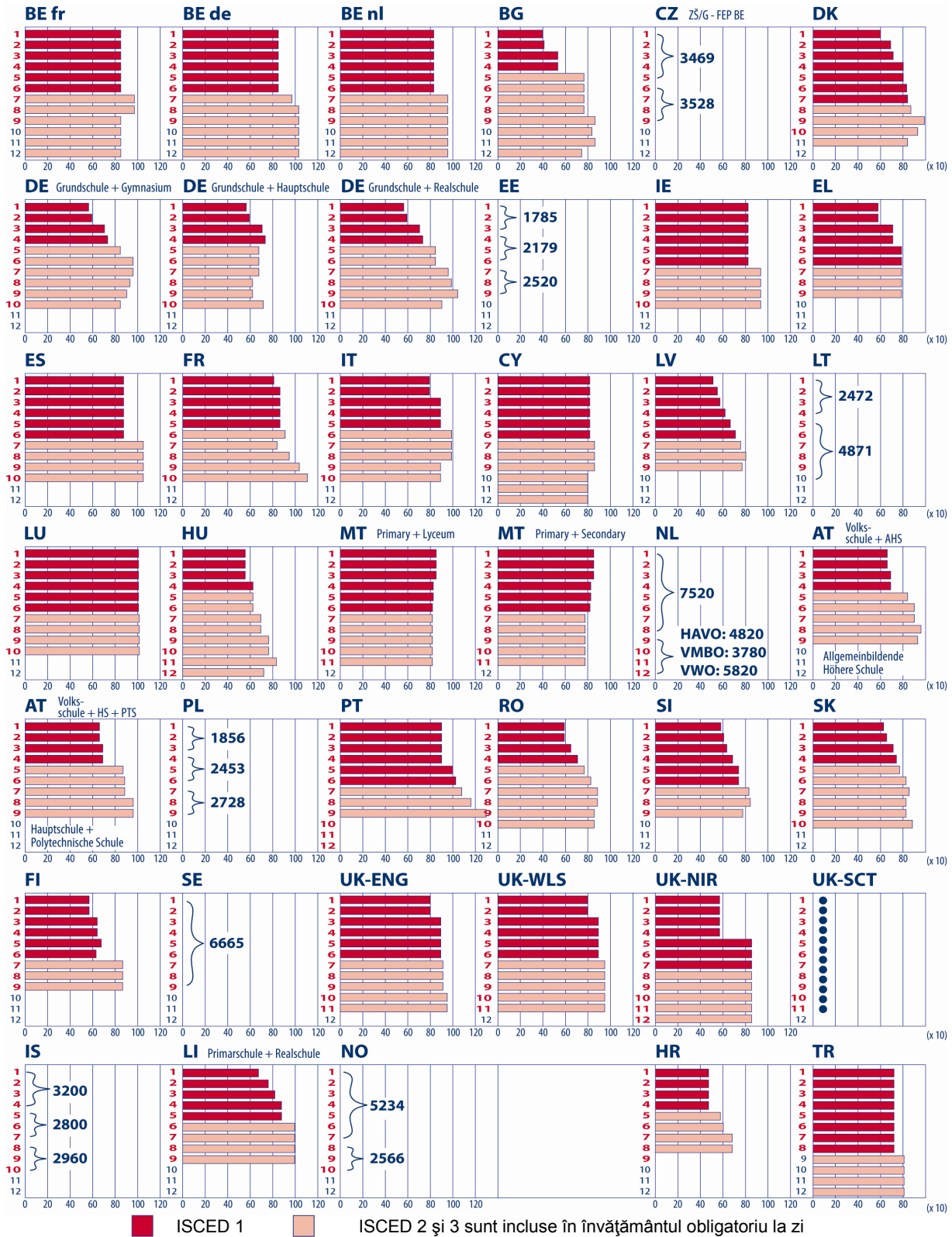
Alte țări au același timp anual de predare pentru toate clasele, în cadrul fiecărui nivel de învățământ. În Belgia, Irlanda, Spania, Italia, Cipru și Turcia, timpul anual de predare rămâne același pe tot parcursul învățământului primar și învățământului secundar inferior. Totuși, volumul de muncă crește între aceste două niveluri. În Belgia (comunitatea franceză), de exemplu, acesta crește de la aproximativ 850 de ore pe an în învățământul primar la 971 de ore pe an în învățământul secundar inferior. În Spania, creșterea este de la 875 la 1050 ore pe an.

⁽²⁾ Mai multe informații referitoare la calendarele școlare și universitare se pot consulta pe: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/tools_en.php

PROCESELE EDUCAȚIONALE

Figura F1: Timpul minim anual de predare recomandat pe parcursul învățământului primar și învățământului secundar obligatoriu la zi, 2010/2011

Clasele cu caractere roșii îngroșate corespund învățământului obligatoriu

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Timpul de predare ilustrat în această figură corespunde volumului minim de muncă al elevilor și se bazează pe recomandările minime naționale. Informațiile sunt prezentate ca timp anual recomandat de predare în ore și pe clase, ținând cont de numărul de zile și săptămâni de predare pe an, precum și de numărul și durata orelor de curs. Toate numerele sunt rotunjite la următorul număr întreg. Atunci când datele colectate pe baza documentului național relevant sunt prezentate sub formă de perioade (de la 35 la 50 de minute), pe săptămână sau pe an, calculele sunt efectuate astfel încât să se obțină date standard anuale în ore. Nu sunt luate în calcul recreațiile sau alte pauze de orice fel, precum și timpul acordat orelor opționale.

Notă națională specifică

Note naționale detaliate și informații naționale specifice se pot consulta pe:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/tools_en.php#taught_time

În sfârșit, în Republica Cehă, Estonia, Lituania, Olanda, Polonia, Suedia, Islanda și Norvegia, timpul total de predare pentru disciplinele obligatorii nu este stabilit pe fiecare an de școală, ci mai degrabă pe etape în cadrul unui nivel de învățământ sau, alternativ, pe toată perioada învățământului primar și/sau secundar. Acest lucru permite școlilor să beneficieze de flexibilitate în alocarea numărului de ore pe fiecare an școlar, după cum cred de cuviință. De asemenea, recentul curriculum scoțian pentru excelență nu prevede un timp total anual de predare sau timpul de predare pe disciplină, iar autoritățile locale și școlile sunt cele care răspund de acordul cu privire la timpul dedicat fiecărei discipline și fiecărui an școlar.

MAI MULTĂ AUTONOMIE ȘCOLARĂ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE DISTRIBUȚIA TIMPULUI ANUAL DE PREDARE ÎNTRE DISCIPLINE

Timpul de predare alocat oficial unei anumite discipline nu reflectă întotdeauna o imagine exactă a timpului real petrecut de elevi la disciplinele respective. În multe cazuri, școlile au dreptul de a alocă timp suplimentar disciplinelor sau pot avea autonomie totală în ceea ce privește distribuția în ansamblu a timpului de predare. Totuși, în învățământul primar, disciplinele obligatorii prevăzute în programele școlare oficiale sunt aproape aceleași în toate țările, un fapt care facilitează comparația între țări.

Acolo unde există recomandări cu privire la timpul dedicat fiecărei discipline, este posibil să se compare proporțiile relative ale fiecăreia în ansamblul curriculumului. Limba de predare este în mod clar cea mai importantă disciplină în ceea ce privește timpul alocat, care este în general între un sfert și o treime din timpul total recomandat. Singura excepție este Luxemburgul, unde situația este mai neobișnuită, în sensul că germana și franceza, ambele limbi oficiale, sunt tratate ca limbi străine în curriculum și se predau de la începutul învățământului primar. Acest lucru explică procentul ridicat de timp alocat limbilor străine (39%).

În cele mai multe țări, matematica ocupă al doilea loc în ceea ce privește timpul total recomandat de predare. Malta este singura țară în care se alocă mai mult timp de predare pentru disciplina obligatorie matematică decât pentru limba de instruire (19% comparativ cu 15%). Malta are și propriile motive pentru a dedica mai mult timp predării limbilor străine – atât malteza, cât și engleza sunt limbi oficiale.

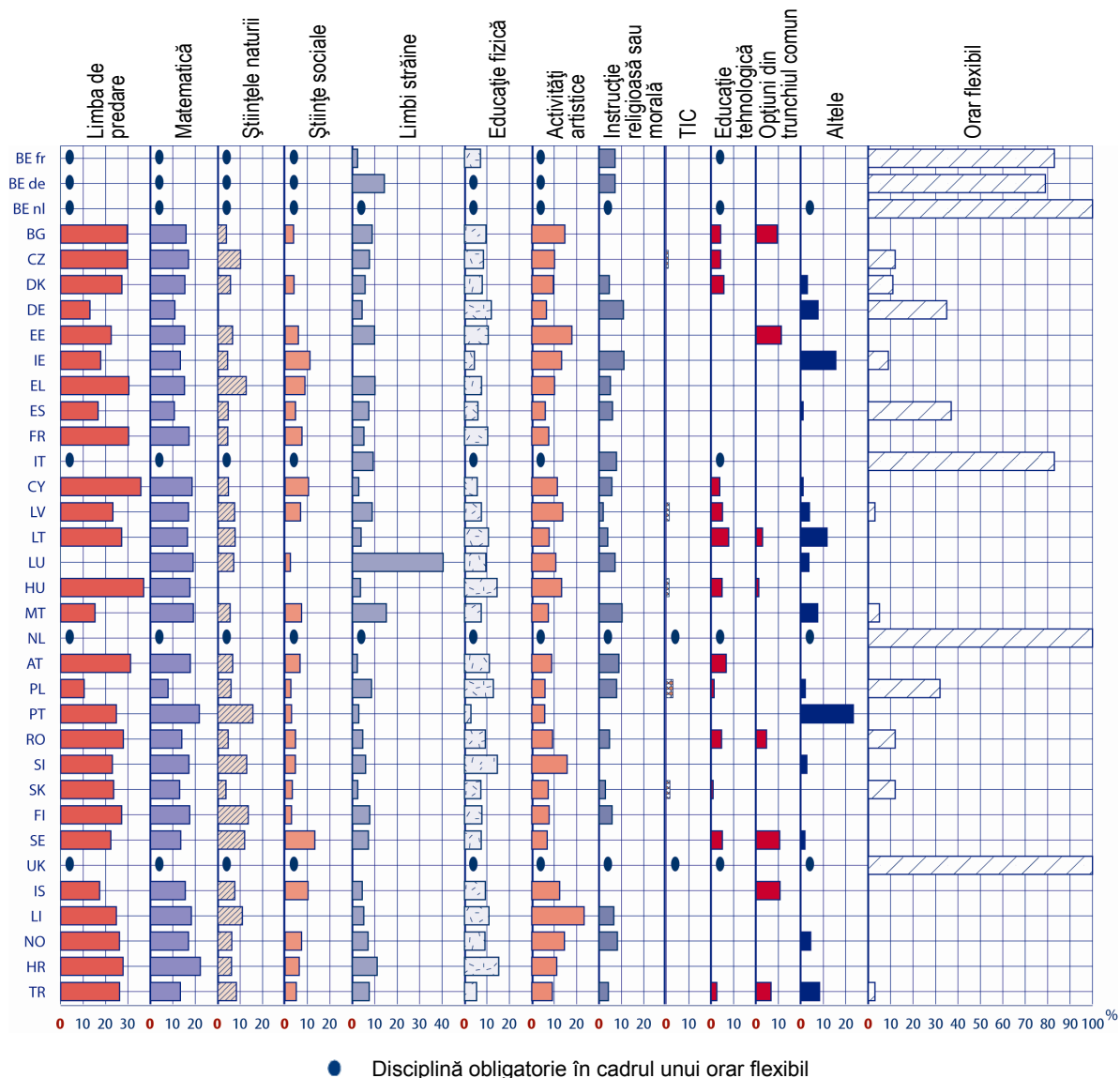
În învățământul primar, timpul total de predare alocat științelor naturii și științelor sociale împreună variază în general între 9% și 15%. În Irlanda, Grecia, Portugalia, Slovenia și Islanda, totuși, procentul acestor două discipline este de peste 17%, cea mai mare proporție fiind înregistrată în Grecia, unde acestea reprezintă 22%.

Pe parcursul întregii perioade de învățământ primar, educația fizică și artele beneficiază de asemenea de o atenție considerabilă, deoarece reprezintă împreună o medie de 20% din timpul total de predare. În Ungaria, Slovenia și Croația, numai educația fizică reprezintă în jur de 15%, iar în Estonia și Liechtenstein, artele reprezintă 18% și respectiv 23% din timpul total de predare.

În timp ce studiul limbilor străine devine obligatoriu într-un anumit punct în învățământul primar în aproape toate țările, acestea totalizează în general mai puțin de 10% din timpul de predare. Excepțiile sunt comunitatea germanofonă din Belgia, Luxemburg și Malta, unde acestea sunt introduse din primul an de învățământ primar. În plus, în Austria, în cursul primilor doi ani, predarea limbilor străine este asociată cu alte discipline (50 de minute pe săptămână), ca parte a unei abordări integrate.

În cursul învățământului primar, un număr tot mai mare de țări le acordă școlilor flexibilitatea de a stabili în totalitate sau parțial timpul alocat anumitor discipline. Școlile sunt pe deplin autonome în această privință în Olanda și Regatul Unit, în timp ce în Belgia și Italia, între 90% și 75% din timpul de predare în învățământul primar este stabilit la nivel de școală. În Germania, Spania și Polonia, proporția timpului flexibil se situează între o treime și jumătate din orar. În Spania, curriculumul obligatoriu adoptat la nivel central reprezintă între 55% și 65% din timpul total de predare, iar comunitățile autonome răspund de restul orarului și pot alocă timp suplimentar diferitelor discipline. În Polonia, acest lucru se datorează faptului că disciplinele sunt predate într-o manieră integrată în primii trei ani de învățământ primar.

◆ **Figura F2: Procentele de timp de predare minim recomandat alocate unor discipline specifice sau arii disciplinare, pe parcursul învățământului primar, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Procentele pe arii disciplinare pentru întreaga perioadă a învățământului primar sunt obținute prin împărțirea timpului alocat disciplinelor obligatorii individuale la numărul total de ore recomandat pentru toate disciplinele. Calculul se bazează pe recomandările minime naționale oficiale. Bulinele sunt folosite pentru a indica faptul că anumite discipline sunt obligatorii în țări în care curriculumul prevede doar că trebuie să fie predate, fără vreo referință la timpul alocat, lăsând școlile să decidă cât timp trebuie să le dedice. Timpul de predare pentru TIC este prezentat în diagramă ca pentru o disciplină distinctă.

Categoria „opțiuni din trunchiul comun” indică faptul că elevii trebuie să aleagă una sau mai multe discipline dintr-un grup prevăzut în cadrul curriculumului obligatoriu.

Categoria „orar flexibil” indică fie că timpul care va fi alocat diferitelor discipline obligatorii nu a fost stabilit, fie că se prevede în curriculum un număr de ore suplimentare pe care elevii sau școala le pot dedica disciplinelor pe care le doresc.

Notă națională specifică

Note naționale detaliate și informații naționale specifice despre alocările pe discipline se pot consulta pe:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/tools_en.php#taught_time

ȘTIINȚELE NATURII, ȘTIINȚELE SOCIALE ȘI LIMBILE STRĂINE TOTALIZEAZĂ 40% DIN TIMPUL DE PREDARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR OBLIGATORIU

În ciuda diferențelor dintre diverse sistemele de învățământ sau a diferențelor la nivel de țară, în învățământul secundar, timpul de predare dedicat diferitelor arii disciplinare este distribuit mai echilibrat decât în învățământul primar. La nivel secundar, procentul de timp alocat limbii de predare și matematicii scade, iar cel acordat științelor naturii și științelor sociale și limbilor străine crește în aproape toate țările. În Republica Cehă, Germania (*Gymnasium*), Estonia, Malta (*Lyceum*), România, Slovenia, Finlanda și Liechtenstein, științele naturii devin disciplina cu cel mai mare număr de ore de predare alocate.

O perioadă relativ mai mare de timp este dedicată și studiului limbilor străine, care este obligatoriu în toate țările. În general, 10% până la 15% din timpul de predare este alocat limbilor străine pe parcursul învățământului secundar general obligatoriu la zi; totuși, în Germania, Estonia, Franța, Luxemburg, Malta, Islanda și Liechtenstein, se dedică peste 18% din timp studiului a două sau trei limbi străine.

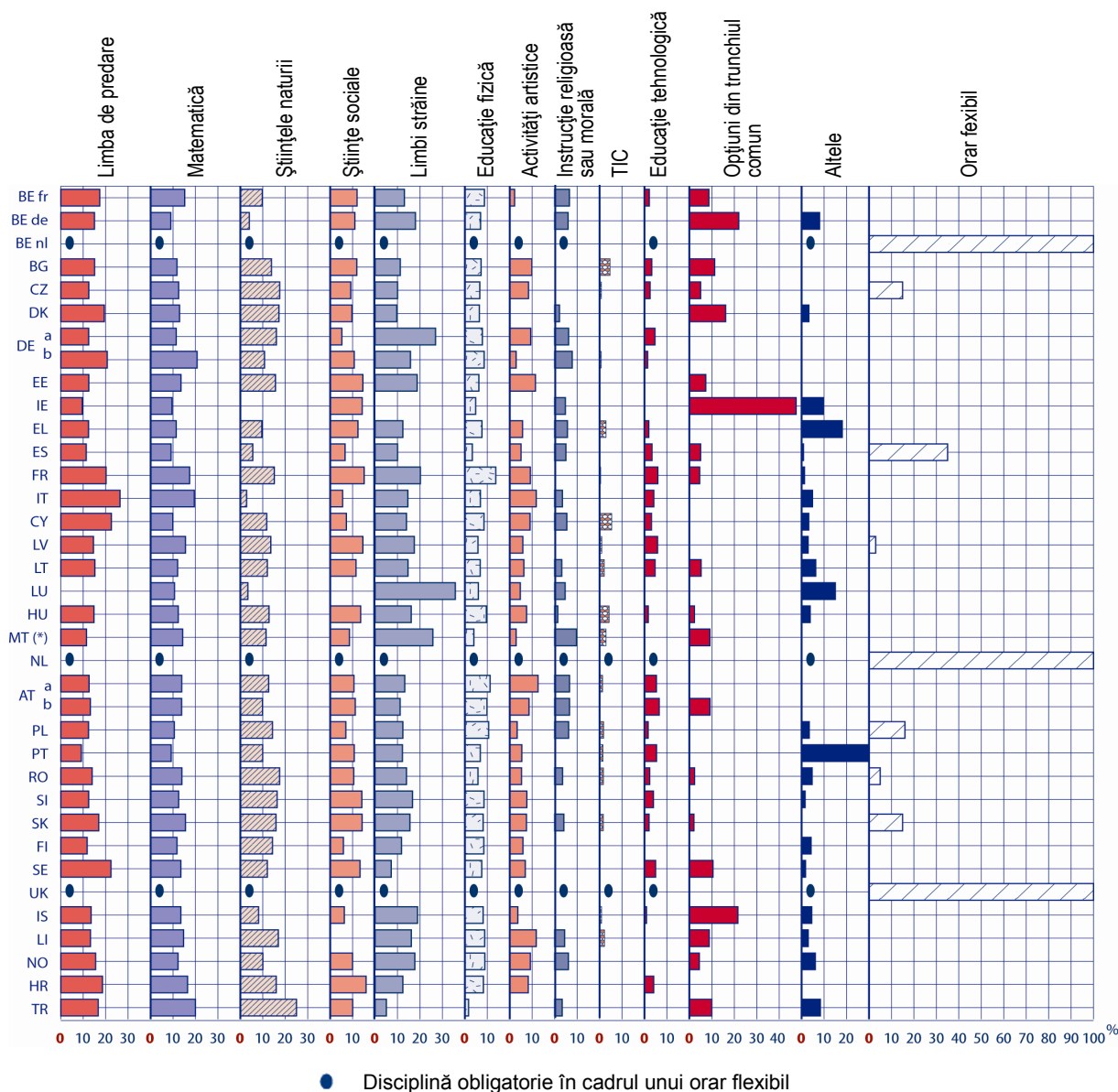
În unele țări, numărul absolut de ore dedicate matematicii rămâne stabil. În învățământul secundar obligatoriu, matematica reprezintă între 10% și 15% din întreg orarul. În Germania (*Hauptschule*), Franța, Italia și Turcia, totuși, matematica ocupă un procent și mai mare din timpul total de predare, ajungând la aproape 20%.

Timpul relativ de predare alocat activităților artistice prin recomandările existente scade față de învățământul primar. Procentul corespunzător în timpul învățământului secundar general obligatoriu nu depășește în mod normal 10%. Totuși, se dedică mai mult timp activităților artistice în Estonia, Italia, Austria (*Allgemeinbildende Höhere Schule* – sub-secțiunea *Realgymnasium*) și Liechtenstein (*Gymnasium*).

În cursul învățământului secundar obligatoriu, în cadrul alocărilor temporale recomandate, cele mai multe țări permit alocarea flexibilă a unui anumit număr de ore între discipline. În general, școlile pot distribui aceste ore între disciplinele din trunchiul comun sau pot oferi activități transcurriculare speciale sau ore de aprofundare. Mai mult, în Belgia (comunitatea flamandă), Olanda, Suedia (la fiecare disciplină) și Regatul Unit, școlile au libertatea deplină de a stabili alocarea temporală pentru toate disciplinele pe toată perioada învățământului obligatoriu. De asemenea, în majoritatea țărilor, elevii din învățământul secundar general obligatoriu au libertatea de a alege discipline pe care să le studieze până la un anumit punct, deoarece „opțiunile din trunchiul comun” le permit să selecteze anumite discipline dintr-o listă prestabilită.

Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC) este predată ca disciplină distinctă în aproape jumătate dintre țări, dar reprezintă o proporție foarte redusă din timpul de predare. Cu toate acestea, TIC se predă și în cadrul altor discipline sau ca parte a studiilor mai ample în domeniul tehnologiei; se folosește deseori și ca instrument pentru a promova învățarea la nivelul întregului curriculum.

◆ **Figura F3: Procentele de timp de predare minim recomandat alocate unor discipline specifice sau arii disciplinare în învățământul secundar general obligatoriu la zi, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Vezi figura F2.

Note naționale detaliate și informații naționale specifice despre alocările pe discipline se pot consulta pe: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/tools_en.php#taught_time

Note naționale specifice

Germania: a) *Gymnasium*, b) *Hauptschule*.

Malta: Ruta de învățământ secundar.

Austria: a) *Allgemeinbildende Höhere Schule* (sub-sectiunea *Realgymnasium*); b) *Hauptschule* și *Polytechnische Schule*.

Suedia: Distribuția corespunde întregii durate a învățământului obligatoriu (clasele I-IX).

Liechtenstein: *Oberschule*.

PROCESELE EDUCAȚIONALE

(p)	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
10	95	122	118	61	73	88	0	91	105	96	79	95	66	118	x	69	111	93
20	95	122	118	122	73	88	0	91	105	96	105	95	133	118	x	69	111	93
50	126	152	118	122	73	118	0	121	105	120	105	127	133	148	x	93	111	124
75	158	152	148	122	97	147	0	121	131	120	105	127	166	177	x	116	138	124
90	158	152	148	153	122	147	0	151	131	120	158	127	166	207	x	139	138	155
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (¹)	UK- SCT	IS	LI	NO	HR	TR
10	56	x	68	60	141	116	57	85	85	90	74	106	102	106	118	152	79	101
20	84	x	102	60	141	116	115	114	85	90	112	106	136	133	118	152	79	126
50	113	x	102	90	141	116	115	114	85	90	112	142	136	133	148	152	105	126
75	113	x	135	90	141	116	115	114	141	90	112	142	170	159	148	152	105	177
90	141	x	135	120	169	231	115	114	141	120	149	177	170	159	148	152	105	202

(p) = percentila

Sursă: OECD, baza de date PISA 2009 și Eurydice.

UK (¹) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Elevilor li s-a cerut în chestionarul primit să indice câte ore de curs pe săptămână au în mod normal pentru studiul limbii, matematicii și științelor. Calculul timpului **anual** de predare real s-a efectuat înmulțind numărul de ore de curs pe săptămână indicat în chestionare cu durata medie a unei ore de curs și numărul de săptămâni din anul școlar 2009. În scopuri ce țin de claritate, figura prezintă doar valorile corespunzătoare pentru percentilele 25, 50 și 75 din distribuție.

Valorile pentru percentilele 10 și 90 sunt prezentate în tabelul de sub figură.

Pentru mai multe informații despre studiul internațional PISA și definiția unei percentile, vedeți secțiunea „Glosar și instrumente statistice”.

Timpul recomandat de predare se referă la clasa în care vârsta elevilor este în mod normal de 15 ani.

Note naționale specifice

EU: Media europeană se bazează pe informațiile oferite de țările participante.

Germania: Timpul recomandat de predare se referă la *Gymnasium*.

Spania: Timpul recomandat de predare indicat ia în calcul numai numărul de ore pentru limba de predare stabilit la nivel central. Timpul total dedicat limbii de predare poate fi cu până la 40% mai mare când se ia în considerare și timpul alocat de comunitățile autonome.

Austria: Timpul recomandat de predare se referă la *Allgemeinbildende Höhere Schule* (AHS).

Liechtenstein: Timpul recomandat de predare se referă la *Oberschule și Realschule*.

În medie în Uniunea Europeană, cel puțin jumătate din toți elevii de 15 ani au în jur de 125 de ore pe an pentru studiul limbii de predare și unul din patru învață această disciplină peste 155 de ore. Numărul scade la mai puțin de 100 de ore de predare pe an în numai cinci țări (Bulgaria, Letonia, Austria, Slovacia și Finlanda). Spre deosebire de acestea, Belgia (comunitatea franceză), Italia, Liechtenstein și Norvegia raportează cel mai mare timp anual de predare real, cu peste 145 de ore pe an pentru jumătate din toți elevii.

Deviația dintre percentilele 25 și 75 este în general între 30 și 50 de ore pe an. Totuși, în nouă țări (³) nu există deviații între aceste două percentile, ceea ce indică faptul că se aplică un program comun pentru majoritatea elevilor. Pe de altă parte, deviații mari de peste 50 de ore pe an se pot observa în Republica Cehă, Italia, Slovacia și Turcia.

În general, comparația între timpul de predare real pe an și recomandările oficiale arată că în aproape toate țările timpul real este în conformitate cu recomandările, deoarece cel puțin jumătate dintre toți elevii au numărul recomandat de ore de predare. Timpul de predare real pentru jumătate dintre toți elevii respectă îndeaproape recomandările (cu o deviație nu mai mare de 8 ore pe an) în zece din cele 20 de țări în care există recomandări privind timpul minim de predare.

(³) Belgia (comunitatea flamandă), Grecia, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Finlanda, Suedia și Norvegia.

FOARTE PUȚINI ELEVI DE 15 ANI PETREC DOUĂ SAU MAI MULTE ORE PE SĂPTĂMÂNĂ CU TEMELE PENTRU ACASĂ LA DISCIPLINE INDIVIDUALE

Timpul petrecut acasă pentru a învăța sau a face temele poate fi considerat ca fiind complementar învățării care are loc la școală. Acesta le permite elevilor să-și consolideze conținuturile învățate sau să exerseze competențele învățate la școală și le poate oferi elevilor o oportunitate de a-și dezvolta abilități sau competențe suplimentare. Temele pentru acasă sunt deseori privite și ca o modalitate de a consolida legătura dintre casă și școală.

Există multe studii referitoare la eficiența temelor pentru acasă și durata și frecvența lor optime. Concluziile meta-analizei efectuate de Hattie (2009, p. 234) arată că frecvența temelor la matematică are un impact pozitiv asupra succesului școlar, în timp ce temele care necesită o perioadă mai lungă de timp nu. Hattie concluzionează și că „efectele sunt maxime, indiferent de disciplină, atunci când temele pentru acasă implică învățarea pe de rost, exersarea sau repetarea materiei”.

În cele mai multe țări, autoritățile centrale în domeniul educației nu oferă recomandări prin documente directe cu privire la temele pentru acasă în învățământul primar sau secundar inferior. De obicei, politica privitoare la teme este lăsată la latitudinea școlilor și a cadrelor didactice individuale.

Pe această bază, se poate vedea că marea majoritate a elevilor de 15 ani care au participat la studiul PISA 2009 au petrecut mai puțin de două ore pe săptămână cu temele sau învățând acasă la fiecare disciplină. În nouă țări, peste 95% dintre elevi învață acasă mai puțin de două ore pe săptămână la fiecare dintre cele trei discipline analizate (limbă, matematică și științe).

În doar patru țări (Estonia, Grecia, România și Turcia), peste 20% dintre elevi petrec mai mult de două ore cu temele la fiecare dintre cele trei discipline, iar numai 10% petrec peste 4 ore.

Când se compară timpul petrecut învățând la diferite discipline acasă, se dedică relativ mai mult timp matematicii în toate țările europene, cu excepția României. În Spania și Portugalia, de două ori mai mulți elevi petrec peste două ore pe săptămână cu temele la matematică decât cu temele la limba de predare sau la științe. Situația în Grecia este deosebită deoarece există reglementări specifice privind temele la matematică; în general, elevii fac teme la matematică mai des decât în restul Europei și peste 50% dintre elevii greci dedică temelor la matematică peste două ore pe săptămână, în timp ce 15% petrec peste patru de ore pe săptămână.

De la studiul PISA anterior (din 2006), s-au observat câteva schimbări importante referitoare la temele pentru acasă. În 2006, peste o treime din elevii de 15 ani petreceau două sau mai multe ore pe săptămână atât cu limba de predare, cât și cu matematica. În Bulgaria, Polonia, România și Turcia, acest procent a fost de peste 40% dintre elevi, iar în Italia peste 60%. În 2009, în Bulgaria și Polonia, mai puțin cu 25% dintre elevi au petrecut două sau mai multe ore pe săptămână făcând teme sau învățând acasă. În plus, la PISA 2006, elevii din Belgia (comunitatea flamandă), Olanda, Polonia și Slovenia au spus că petrec mai mult timp cu temele la științe decât cu cele de la limba de predare. În 2009, situația nu mai era așa; matematica și limba de predare au fost disciplinele pentru care elevii din cele patru țări/regiuni au petrecut mai mult timp acasă.

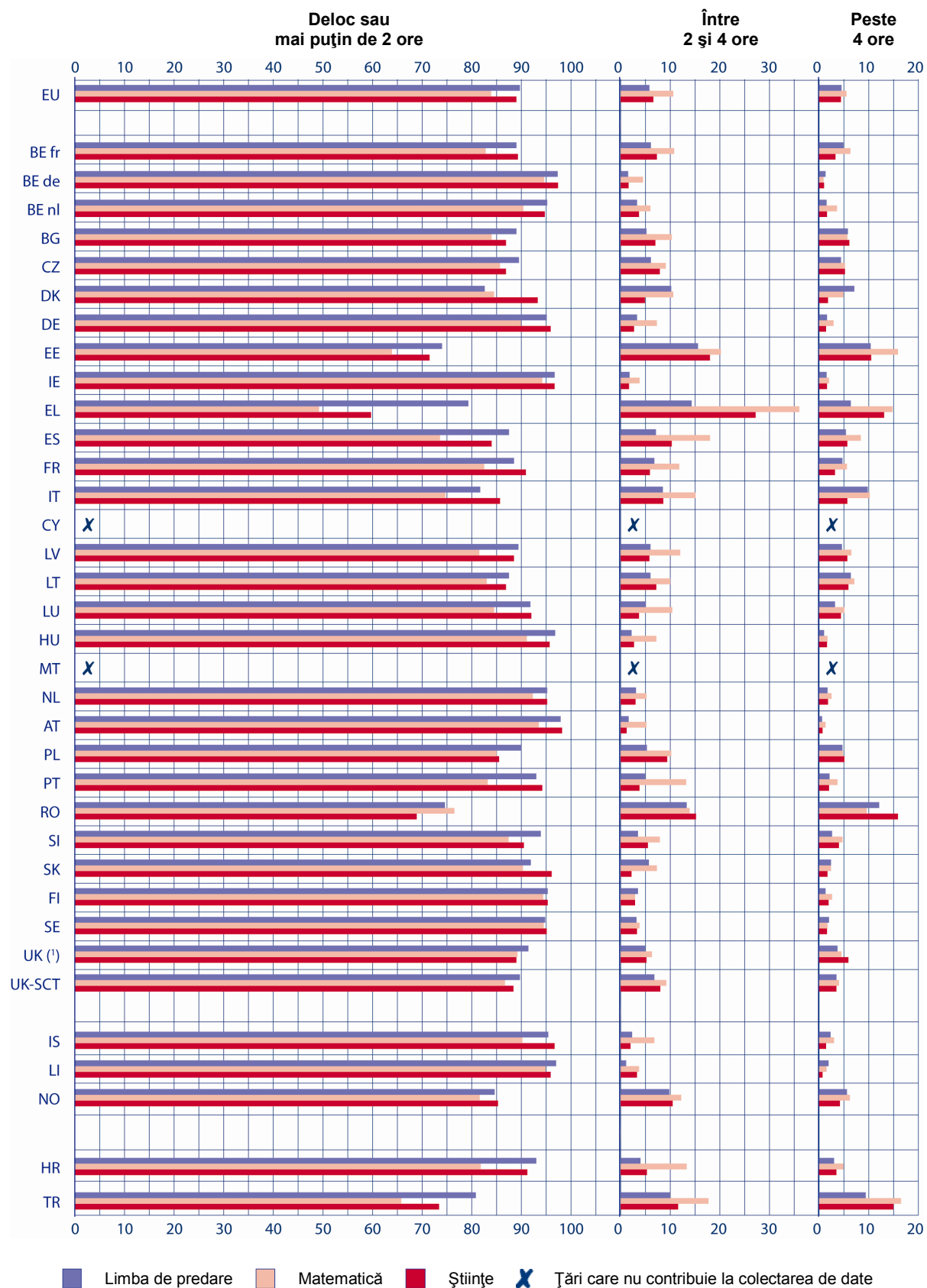
Notă explicativă (Figura F5)

Elevilor li s-a cerut în chestionarul primit să indice câte ore pe săptămână petrec făcând temele și învățând acasă la disciplinele științe, matematică și limba de predare. Au fost cinci răspunsuri posibile, grupate în figură în următoarele categorii: (a) deloc sau mai puțin de două ore, (b) între două și patru ore și (c) peste patru ore.

Procedura de eșantionare a implicat selectarea școlilor și apoi a elevilor cu vârsta de 15 ani. S-a căutat să se ofere fiecărui elev aceeași probabilitate de a fi selectat, indiferent de dimensiunea școlii frecventate. În acest scop, școlile au primit o pondere astfel încât probabilitatea ca să fie selectate să fie invers proporțională cu dimensiunea lor. Valorile derivate pur și simplu din eșantionarea numai a școlilor ar fi fost ușor mai scăzute.

Pentru mai multe informații despre studiul internațional PISA și definiția unei percentile, vedeți secțiunea „Glosar și instrumente statistice”.

Figura F5: Distribuția elevilor de 15 ani în funcție de numărul de ore pe săptămână pe care aceștia afirmă că le dedică temelor și studiului acasă, combinat pentru sectoarele public și privat, 2009

Sursă: OECD, baza de date PISA 2009.

UK (!) = UK-ENGWLS/NIR

SECȚIUNEA I – TIMPUL DE PREDARE

	Deloc sau mai puțin de 2 ore			Între 2 și 4 ore			Peste 4 ore		
	Limba de predare	Matematică	Științe	Limba de predare	Matematică	Științe	Limba de predare	Matematică	Științe
EU	89,7	83,9	89,0	5,8	10,6	6,6	4,5	5,5	4,4
BE fr	89,0	82,8	89,3	6,1	10,8	7,3	4,9	6,3	3,3
BE de	97,3	94,6	97,4	1,5	4,5	1,6	1,3	0,9	1,0
BE nl	95,2	90,4	94,7	3,3	6,0	3,7	1,5	3,6	1,6
BG	89,0	84,0	86,9	5,2	10,3	7,0	5,8	5,7	6,1
CZ	89,5	85,7	86,9	6,1	9,1	7,9	4,4	5,2	5,2
DK	82,6	84,5	93,3	10,2	10,6	4,9	7,1	4,9	1,8
DE	95,1	89,9	95,9	3,3	7,3	2,7	1,6	2,9	1,4
EE	74,0	63,9	71,5	15,6	20,2	18,0	10,4	15,9	10,5
IE	96,7	94,2	96,7	1,8	3,8	1,7	1,5	2,0	1,6
EL	79,3	49,2	59,7	14,3	36,0	27,2	6,4	14,8	13,1
ES	87,5	73,6	84,0	7,1	18,0	10,3	5,4	8,4	5,7
FR	88,5	82,5	90,9	6,8	11,8	5,9	4,7	5,6	3,2
IT	81,7	74,7	85,7	8,5	15,1	8,6	9,8	10,2	5,7
CY	x	x	x	x	x	x	x	x	x
LV	89,4	81,5	88,5	6,0	12,0	5,8	4,6	6,5	5,7
LT	87,5	83,0	86,9	6,0	10,0	7,2	6,4	7,1	5,9
LU	91,8	84,5	92,0	5,1	10,4	3,7	3,2	5,1	4,4
HU	96,8	91,1	95,7	2,2	7,2	2,7	1,0	1,7	1,6
MT	x	x	x	x	x	x	x	x	x
NL	95,2	92,3	95,2	3,1	5,2	3,0	1,7	2,5	1,8
AT	97,9	93,5	98,2	1,6	5,2	1,2	0,6	1,3	0,7
PL	90,0	85,0	85,5	5,3	10,2	9,4	4,7	4,8	5,1
PT	93,0	83,2	94,2	4,9	13,2	3,8	2,1	3,7	2,0
RO	74,6	76,5	68,9	13,3	13,9	15,2	12,1	9,6	15,9
SI	93,9	87,4	90,5	3,5	7,9	5,5	2,6	4,7	4,0
SK	91,9	90,3	96,1	5,7	7,3	2,2	2,4	2,4	1,7
FI	95,3	94,4	95,3	3,5	2,9	2,9	1,3	2,6	1,9
SE	94,8	94,5	95,1	3,2	3,8	3,3	2,0	1,7	1,6
UK (1)	91,4	89,2	89,0	4,9	6,3	5,2	3,7	4,5	5,9
UK-SCT	89,7	86,7	88,4	6,8	9,2	8,0	3,5	4,0	3,5
IS	95,4	90,2	96,7	2,3	6,8	2,0	2,3	3,0	1,4
LI	97,0	94,9	95,9	1,1	3,7	3,3	1,9	1,5	0,7
NO	84,6	81,6	85,3	9,8	12,2	10,5	5,6	6,2	4,2
HR	93,0	81,8	91,2	4,0	13,3	5,3	3,0	4,9	3,5
TR	80,8	65,8	73,4	9,9	17,7	11,6	9,4	16,5	15,0

Sursă: OECD, baza de date PISA 2009.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

PROCESELE EDUCAȚIONALE

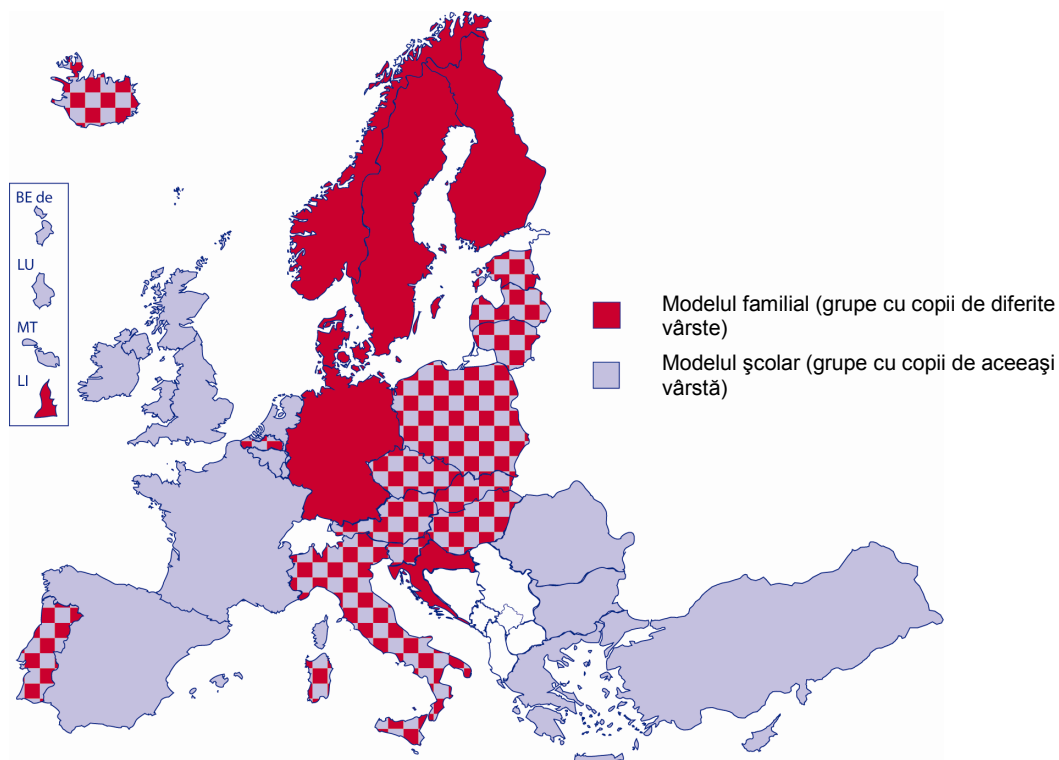
SECȚIUNEA II – GRUPAREA ELEVILOR ȘI MĂRIMEA CLASELOR

Modelul școlar de grupare a copiilor reprezintă o practică curentă în învățământul preșcolar

În instituțiile de învățământ preșcolar (ISCED 0), copiii sunt grupați după „modelul școlar” sau „modelul familial”. Primul anticipează organizarea din învățământul primar, în care copiii sunt grupați în funcție de vârstă. Al doilea amintește de o organizare „familială”, cu copii de vârste diferite reuniți într-un singur grup.

În general, țările fie optează pentru modelul școlar, fie permit o combinație între cele două modele, lăsând instituțiile să decidă cum grupează copiii. Cel de-al doilea aranjament este întâlnit mai des în școli din zone rurale unde nu există suficienți copii pentru a înființa grupe în funcție de ani (ca în Polonia, Slovacia și într-o oarecare măsură în Spania). Numai în câteva țări (Danemarca, Germania, Finlanda, Suedia, Liechtenstein, Norvegia și Croația) predomină modelul familial. Nu toate țările recomandă sau prevăd ce model trebuie să adopte școlile: în unele țări, decizia este lăsată la latitudinea autorităților locale sau a școlilor. Acesta este cazul în Polonia și în Regatul Unit, unde predomină modelul școlar, și în Suedia și Norvegia, unde modelul familial este mai obișnuit.

◆ **Figura F6: Principalele metode de grupare a copiilor în învățământul preșcolar (ISCED 0), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă națională specifică

Austria: Alegerea între modelul școlar și cel familial depinde de nevoile locale.

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR SE PERMITE UN NUMĂR MAXIM DE 25 DE COPII LA UN ADULT CALIFICAT

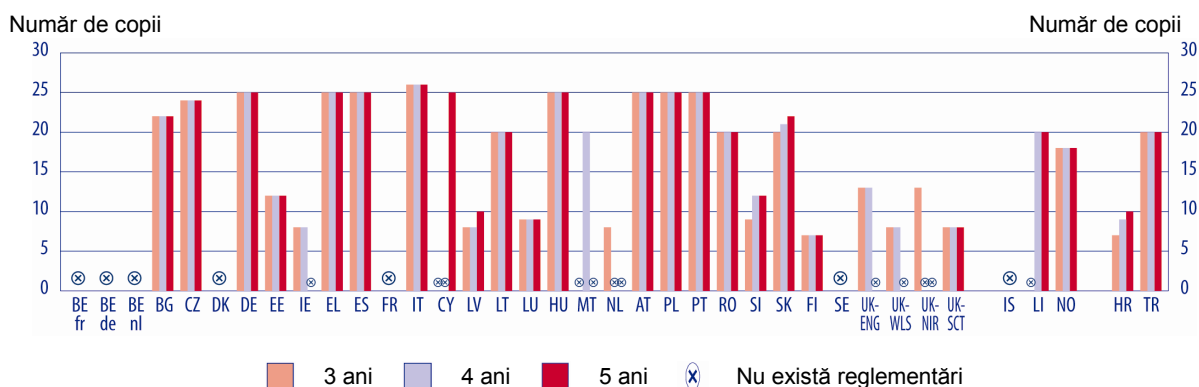
Marea majoritate a țărilor au introdus reglementări prin care stabilesc numărul maxim de copii la un adult calificat în instituțiile de învățământ preșcolar. Dacă acest număr este depășit, fie se împarte grupul de copii, fie este adus un al doilea adult calificat.

În aproximativ două treimi dintre țările care au astfel de reglementări, limita superioară pentru o grupă este în general stabilită între 20-25 copii la un adult. Restul țărilor prevăd grupe cu mai puțin de 15 copii, cele mai mici grupe (șapte) întâlnindu-se în Finlanda și Croația (doar pentru copii de trei ani).

Același număr maxim de copii la un adult este stabilit în general pentru toate grupele de vârstă, cu excepția unui mic număr de țări (Letonia, Slovenia, Slovacia și Croația), unde limita crește o dată cu vârsta copiilor.

În comparație cu datele din anul 2000, numărul maxim de copii la un adult a rămas destul de stabil în marea majoritate a țărilor. Reglementările oficiale din câteva țări (Republica Cehă, Estonia, Italia, Polonia, Portugalia, Slovenia și Slovacia) reduc mai mult numărul maxim de copii la un adult atunci când există unul sau mai mulți copii cu cerințe speciale.

◆ **Figura F7: Numărul maxim de copii la un adult calificat recomandat în învățământul preșcolar (ISCED 0), 2010/2011**

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
3 ani	⊗	⊗	⊗	22	24	⊗	25	12	8	25	25	⊗	26	⊗	8	20	9	25	⊗
4 ani	⊗	⊗	⊗	22	24	⊗	25	12	8	25	25	⊗	26	⊗	8	20	9	25	20
5 ani	⊗	⊗	⊗	22	24	⊗	25	12	⊗	25	25	⊗	26	25	10	20	9	25	⊗
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK- ENG	UK- WLS	UK- NIR	UK- SCT	IS	LI	NO	HR	TR	
3 ani	8	25	25	25	20	9	20	7	⊗	13	8	13	8	⊗	⊗	18	7	20	
4 ani	⊗	25	25	25	20	12	21	7	⊗	13	8	⊗	8	⊗	20	18	9	20	
5 ani	⊗	25	25	25	20	12	22	7	⊗	⊗	⊗	⊗	8	⊗	20	18	10	20	

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Informațiile colectate și raportate în această figură se referă la numărul maxim de copii la un adult calificat în cursul programului când se oferă activități educaționale în prezența unui cadru didactic calificat. Centrele din afara școlilor, creșele și alte structuri care oferă servicii pentru copii nu sunt luate prin urmare în considerare.

Note naționale specifice

Republica Cehă: Legislația prevede în mod explicit 24 de copii la o grupă ca maxim și nu la un adult calificat.

Irlanda: Învățământul preșcolar se termină înainte de vârsta de cinci ani, când copiii sunt în general înscriși în clasele mici din cadrul școlilor primare convenționale. Pentru copiii cu vârsta până la patru ani, numărul maxim de copii la un adult indicat (opt) se referă la învățământul preșcolar la zi. În cazul instituțiilor în care copiii frecventează programe de învățământ preșcolar cu frecvență redusă, numărul maxim la un adult este de zece.

Letonia: Conform noului principiu de finanțare „banii urmează copilul”, implementat din 2009/2010, raportul copii/cadru didactic este de 8:1 în regiuni și 10,2 în orașele mari. În medie, este finanțat un cadru didactic la 9,1 copii.

Malta: În grupele în care există copii cu cerințe speciale care sunt sprijiniți de un asistent pentru învățare, numărul maxim de copii de 3 ani pe grupă trebuie să fie 14, iar numărul maxim de copii de 4 ani pe grupă trebuie să fie 18. Copiii cu vârsta de 5 ani nu se încadrează în învățământul preșcolar, ci sunt incluși în învățământul primar obligatoriu (vezi figura F8).

Austria: Numărul maxim de copii la un adult recomandat este de 25. Implementarea acestei recomandări se face la nivel de land; prin urmare, numărul maxim de copii la un adult poate fi diferit în realitate.

Slovenia: Numărul maxim de copii la un adult acoperă un program de patru ore pe zi. Pentru restul orelor, numărul crește până la 17-22, pentru copiii cu vârsta între 3 și 6 ani.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Învățământul preșcolar se termină înaintea vârstei de patru/cinci ani, când copiii sunt în general înscriși în primul an de învățământ primar.

Norvegia: Reglementările oficiale stabilesc o serie de 14-18 copii la un conducător pedagogic (cadru didactic în învățământul preșcolar) pentru copiii între 3 și 6 ani. Personalul auxiliar nu este inclus și este suplimentar.

PE PARCURSUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI OBLIGATORIU, LIMITA SUPERIOARĂ CEL MAI DES ÎNTÂLNITĂ PENTRU MĂRIMEA UNEI CLASE ESTE DE 28 DE ELEVI

Două treimi dintre țări au introdus reglementări prin care stabilesc numărul maxim de elevi pe clasă în învățământul primar și învățământul secundar. În aproximativ jumătate dintre acestea, reglementările prevăd și un număr minim de elevi. Restul țărilor nu au reglementări centrale cu privire la mărimea claselor.

În ultimul deceniu, nu au existat modificări semnificative legate de numărul maxim oficial de elevi pe clasă. În context european general, limitele privind dimensiunea unei clase au rămas între 25 și 35 de elevi. Cele mai mari limite superioare se regăsesc în Regatul Unit (Scoția) pentru învățământul primar și învățământul secundar inferior cu un număr maxim de 33 de elevi și în Spania și Ungaria pentru învățământul secundar superior cu 35 de elevi. Numărul minim de elevi necesar pentru înființarea unei clase se aplică în Republica Cehă și România, unde este nevoie de doar 10 elevi pentru a înființa o clasă, atât în învățământul primar, cât și cel secundar.

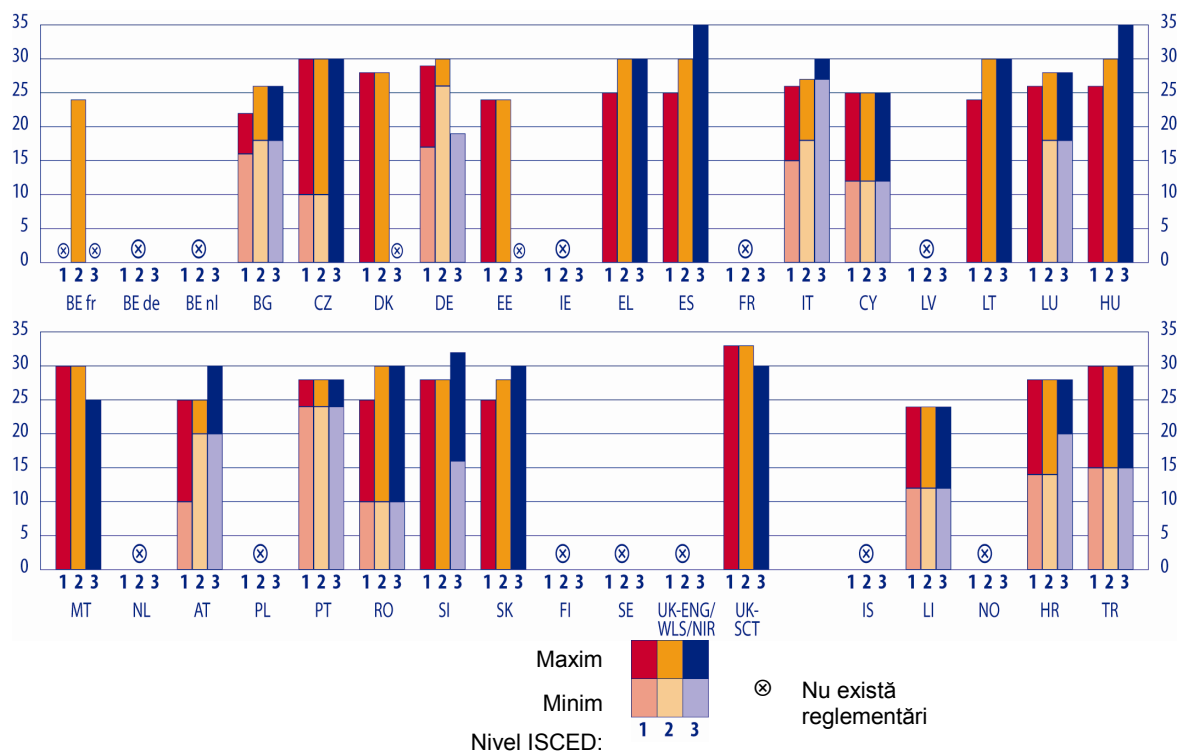
Începând din anul școlar 2007/2008, în Austria, numărul de elevi pe clasă a fost redus în școlile primare, școlile de învățământ secundar general, școlile academice de învățământ secundar și școlile preprofesionale. În școlile academice de învățământ secundar (AHS), limita a fost ridicată cu 20%, deoarece elevii care se califică pentru acest tip de instituție nu mai pot fi respinși pe motiv de capacitate insuficientă.

Țările tind să crească limita superioară a claselor o dată cu vârsta elevilor. În majoritatea sistemelor de învățământ, numărul maxim de elevi pe clasă este mai mare în învățământul secundar decât la nivel de învățământ primar.

În general, reglementările privind mărimea clasei se aplică pentru toți anii de studiu și toate disciplinele din curriculum. Totuși, în unele țări există aranjamente diferite. De exemplu, reglementările privind mărimea clasei nu se aplică disciplinei religie și etică neconfesională în Belgia (comunitatea franceză) în învățământul secundar inferior. În Polonia, deși nu există reglementări oficiale cu privire la mărimea unei clase, s-au stabilit anumite limite ale numărului de elevi pe clasă la discipline specifice. Este vorba de discipline la care numărul de elevi are influență asupra învățării (de exemplu, orele obligatorii de TIC, pentru care numărul de computere personale disponibile este limitat, orele obligatorii de limbi străine, orele de laborator și de practică și orele de „pregătire pentru viața de familie”).

PROCESELE EDUCAȚIONALE

◆ **Figura F8: Limitele privind mărimea unei clase de elevi în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general în conformitate cu reglementările oficiale (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011**

		BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	min	⊗	⊗	⊗	16	10	⊗	17	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	15	12	⊗	⊗	⊗	⊗
	max	⊗	⊗	⊗	22	30	28	29	24	⊗	25	25	⊗	26	25	⊗	24	26	26
ISCED 2	min	⊗	⊗	⊗	18	10	⊗	26	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	18	12	⊗	⊗	18	⊗
	max	24	⊗	⊗	26	30	28	30	24	⊗	30	30	⊗	27	25	⊗	30	28	30
ISCED 3	min	⊗	⊗	⊗	18	⊗	⊗	19	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	27	12	⊗	⊗	18	⊗
	max	⊗	⊗	⊗	26	30	⊗	19	⊗	⊗	30	35	⊗	30	25	⊗	30	28	35
		MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (1)	UK- SCT		IS	LI	NO	HR	TR
ISCED 1	min	⊗	⊗	10	⊗	24	10	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗		⊗	12	⊗	14	15
	max	30	⊗	25	⊗	28	25	28	25	⊗	⊗	⊗	⊗	33	⊗	24	⊗	28	30
ISCED 2	min	⊗	⊗	20	⊗	24	10	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗		⊗	12	⊗	14	15
	max	30	⊗	25	⊗	28	30	28	28	⊗	⊗	⊗	⊗	33	⊗	24	⊗	28	30
ISCED 3	min	⊗	⊗	20	⊗	24	10	16	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗		⊗	12	⊗	20	15
	max	25	⊗	30	⊗	28	30	32	30	⊗	⊗	⊗	⊗	30	⊗	24	⊗	28	30

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Deși în unele țări se modifică numărul maxim de elevi pe clasă atunci când există elevi cu cerințe speciale, acest lucru nu este reflectat în figură.

Note naționale specifice

Belgia (BE fr): Reglementările prevăd o mărime medie a claselor de elevi, nu și valori maxime.

Bulgaria și Malta: Datele se referă la 2006/2007 și sunt disponibile numai pentru învățământul primar.

Republica Cehă: Potrivit regulamentelor oficiale, mărimea maximă a unei clase este redusă la 24 de elevi în cazul orelor de limbi străine.

Germania: Valorile minimă și maximă indicate pentru ISCED 3 reprezintă numărul mediu minim și maxim de elevi pe clasă.

Estonia: Limita superioară la nivelurile ISCED 1 și 2 poate fi depășită cu maxim doi elevi pe clasă de către deținătorul școlii cu acordul directorului și al consiliului școlar. În mod similar, numărul minim de elevi necesar pentru a forma o clasă poate fi redus.

Irlanda: Deși nu există recomandări oficiale cu privire la mărimea unei clase, în practică a fost adoptată o limită de 24 de elevi pentru orele de laborator și cele de practică în cele mai multe școli de învățământ secundar.

Spania: Deși numărul minim de elevi pe clasă nu este stabilit la nivel național, acesta este de regulă determinat de fiecare comunitate autonomă.

Luxemburg: Mărimea clasei este calculată pe baza numărului săptămânal de ore de curs pe elev în fiecare comună.

Ungaria: Conform regulamentelor oficiale, numărul maxim de elevi pe clasă poate fi crescut cu 30% în anumite cazuri.

Malta: În învățământul primar și învățământul secundar inferior, în clasele în care există elevi cu declarație de cerințe educaționale individuale, numărul de elevi nu trebuie să depășească 26. În învățământul secundar superior (clasele IX-XI), în clasele în care există elevi cu declarație de cerințe educaționale individuale, numărul de elevi nu trebuie să depășească 21.

Slovenia: În școlile bilingve (slovenă/ungară) și în școlile în care italiana este limba de predare, mărimea claselor la toate nivelurile învățământului obligatoriu este mai mică decât limitele stabilite prin reglementările generale.

Slovacia: Este prevăzut un număr minim de 8 elevi doar ca o condiție pentru înființarea unei clase zero destinată copiilor care împlinesc vârsta de șase ani până la 1 septembrie, dar nu au ajuns la gradul de maturitate necesar pentru școală sau provin dintr-un mediu social dezavantajat și pot să nu se descurce cu programul educațional din clasa I a școlii primare.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Mărimea maximă a clasei de 30 de elevi se aplică doar elevilor cu vârsta de 5-7 ani (Anglia și Țara Galilor) sau 4-8 ani (Irlanda de Nord).

Regatul Unit (SCT): Pentru clasa I din învățământul primar, numărul maxim de elevi pe clasă este 25, iar pentru clasele primare a II-a – a III-a, acesta este 30. Numărul indicat în tabel se referă la clasele a IV-a – a VII-a.

Liechtenstein: Cifrele raportate sunt valabile pentru *Realschule* și *Gymnasium* (ISCED 2). Pentru *Oberschule*, (ISCED 2), clasele sunt formate după cum urmează: până la 30 de elevi, maxim două clase; până la 48 de elevi, maxim trei clase; până la 49 de elevi, maxim patru clase.

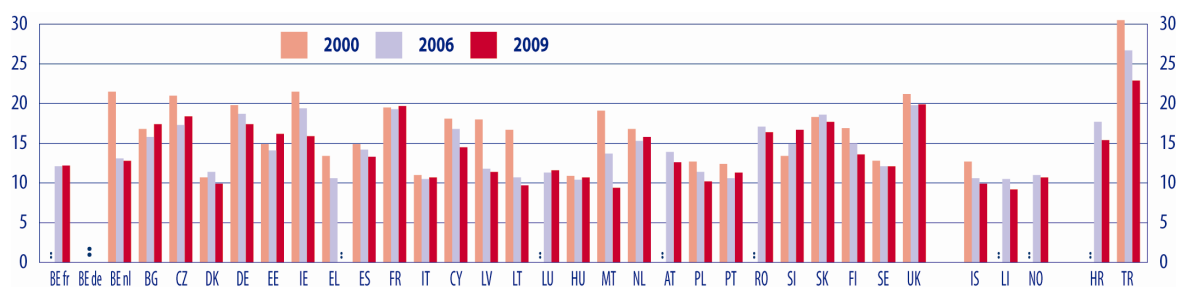
RAPORTUL ELEVI/CADRU DIDACTIC SCADĂ DE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR ÎN MAJORITATEA ȚĂRILOR

În 2009, în Europa, raportul mediu elevi/cadru didactic în școlile primare a fost de 14:1, iar în școlile de învățământ secundar de 12:1. Raportul elevi/cadru didactic reprezintă numărul total de elevi împărțit la numărul total de cadre didactice (a se vedea nota de la figura F9 pentru o definiție completă) și nu trebuie să fie confundat cu mărimea clasei de elevi care se referă la numărul de elevi care învață împreună într-o singură clasă (vezi figura F8). Împărțirea responsabilităților pentru o clasă între mai multe cadre didactice care lucrează simultan sau prezența unor îndrumători specializați care asigură asistență pentru elevii cu cerințe educaționale speciale se numără printre factorii care influențează raportul elevi/cadru didactic fără a afecta mărimea clasei.

La nivel de învățământ primar, cel mai scăzut raport de 9:1 a fost înregistrat în Danemarca, Lituania, Malta, Islanda și Liechtenstein. Turcia a prezentat cea mai ridicată valoare, cu 22:1. La nivel de învățământ secundar, în timp ce majoritatea țărilor au un raport elevi/cadru didactic între 10:1 și 15:1, există o mare variație între țări. Cel mai scăzut raport la nivel de învățământ secundar inferior (6:1) se regăsește în Malta, în timp ce Luxemburgul prezintă cel mai mare raport, cu o medie de 18:1. La nivel secundar superior, Portugalia și Liechtenstein sunt singurele țări cu un raport sub 10:1, în timp ce în Estonia, Finlanda și Turcia, raportul se ridică peste media de 16:1.

Începând din 2000, raportul elevi/cadru didactic a scăzut în două treimi dintre țări în medie cu doi elevi la un cadru didactic în învățământul primar și un elev în învățământul secundar. În învățământul primar, cea mai mare reducere s-a înregistrat în Malta (-10) și Turcia (-8). În restul țărilor, raportul a crescut în învățământul primar între 2000 și 2009. În învățământul secundar inferior, cea mai mare reducere (-6) se regăsește în Slovenia și în Cipru și în Letonia și Lituania (-5). Polonia și Regatul Unit sunt țările în care acest raport a scăzut cel mai mult la nivel secundar superior.

◆ **Figura F9: Raportul elevi/cadru didactic în învățământul primar (ISCED 1), 2000-2006-2009**

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
2000	:	:	22	17	21	11	20	15	21	13	15	20	11	18	18	17	:
2006	12	:	13	16	17	11	19	14	19	11	14	19	11	17	12	11	11
2009	12	:	13	17	18	10	17	16	16	:	13	20	11	15	11	10	12
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	HR	TR
2000	11	19	17	:	13	12	:	13	18	17	13	21	13	:	:	:	31
2006	10	14	15	14	11	11	17	15	19	15	12	20	11	10	11	18	27
2009	11	9	16	13	10	11	16	17	18	14	12	20	10	9	11	15	23

Sursă: Eurostat, UOE.

Notă explicativă (Figures F9 și F10)

Raportul elevi/cadru didactic este obținut împărțind numărul total de elevi (exprimat în echivalent la zi) de la un anumit nivel de învățământ la numărul total echivalent de cadre didactice cu normă întreagă care lucrează la același nivel. Sunt incluse nu doar cadrele didactice care predau la clasă, ci și cadrele didactice de sprijin, cadre didactice speciale și alte cadre didactice implicate în lucrul cu copiii organizați în clase, în grupuri mici sau individual. Personalul cu alte atribuții decât predarea (inspectori, directori de școală care nu predau, cadre didactice detașate etc.) și viitoarele cadre didactice care efectuează practică didactică în școli nu sunt incluse.

Note naționale specifice

Danemarca: ISCED 2 este inclus în ISCED 1 pentru anii 2006 și 2009.

Luxemburg: Datele pentru 2006 și 2009 cu privire la cadrele didactice includ personalul de conducere la nivel de școală. Datele se referă doar la sectorul public.

Olanda: ISCED 1 include ISCED 0.

Portugalia: Valoare estimată pentru 2000. Datele cu privire la numărul echivalent de cadre didactice cu normă întreagă nu sunt disponibile. Toate cadrele didactice (număr de persoane) sunt incluse în numitor.

Finlanda: Modificări de metodologie în 2006.

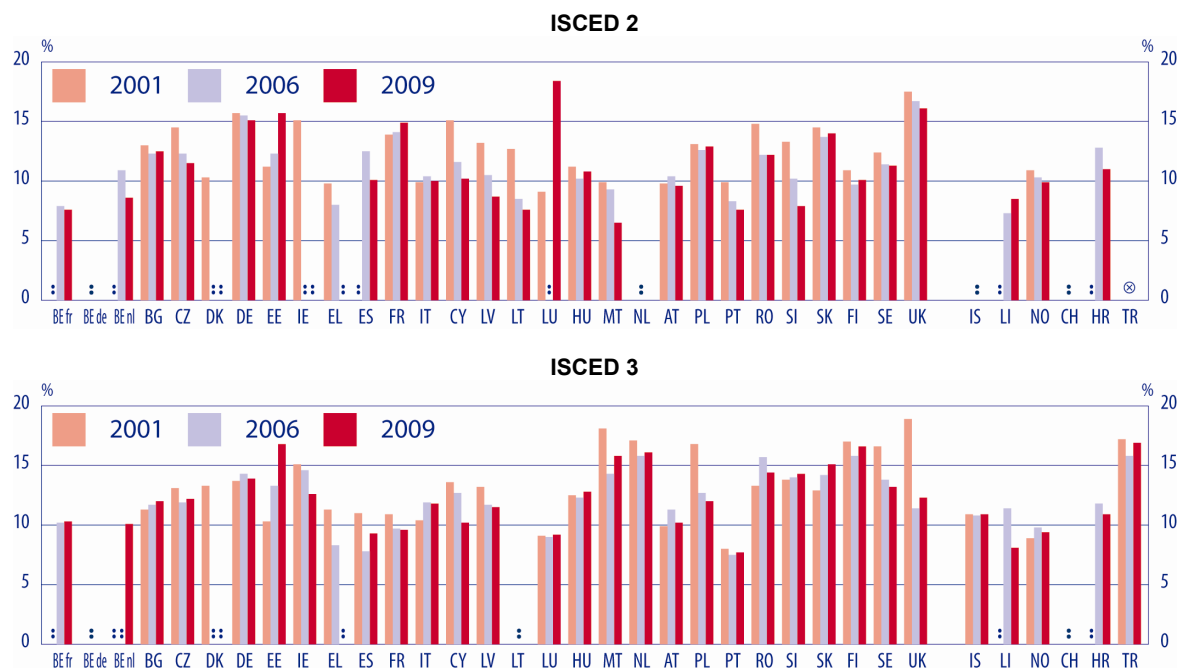
Islanda: ISCED 1 include ISCED 2.

Liechtenstein: Datele pentru 2006 și 2009 privesc numai sectorul public.

Norvegia: Pentru anul 2000, ISCED 1 este inclus în ISCED 2. Pentru 2006 și 2009, ISCED 2 este inclus în ISCED 1.

SECȚIUNEA II – GRUPAREA ELEVILOR

◆ **Figura F10: Raportul elevi/cadru didactic în învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 2-3), 2001-2006-2009**

ISCED 2	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2001	:	:	:	13,0	14,5	10,3	15,7	11,2	15,1	9,8	:	13,9	9,9	15,1	13,2	12,7	9,1	11,2
2006	7,9	:	10,9	12,3	12,3	:	15,5	12,3	:	8,0	12,5	14,1	10,4	11,6	10,5	8,5	:	10,2
2009	7,6	:	8,6	12,5	11,5	:	15,1	15,7	:	:	10,1	14,9	10,0	10,2	8,7	7,6	18,4	10,8
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR	
2001	9,9	:	9,8	13,1	9,9	14,8	13,3	14,5	10,9	12,4	17,5	:	:	10,9	:	:	(-)	
2006	9,3	:	10,4	12,6	8,3	12,2	10,2	13,7	9,7	11,4	16,7	:	7,3	10,3	:	12,8	(-)	
2009	6,5	:	9,6	12,9	7,6	12,2	7,9	14,0	10,1	11,3	16,1	:	8,5	9,9	:	11,0	(-)	

ISCED 3	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2001	:	:	:	11,3	13,1	13,3	13,7	10,3	15,1	11,3	11,0	10,9	10,4	13,6	13,2	:	9,1	12,5
2006	10,2	:	:	11,7	11,9	:	14,3	13,3	14,6	8,3	7,8	9,7	11,9	12,7	11,7	:	9,0	12,3
2009	10,3	:	10,1	12,0	12,2	:	13,9	16,8	12,6	:	9,3	9,6	11,8	10,2	11,5	:	9,2	12,8
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR	
2001	18,1	17,1	9,9	16,8	8,0	13,3	13,8	12,9	17,0	16,6	18,9	10,9	:	8,9	:	:	17,2	
2006	14,3	15,8	11,3	12,7	7,5	15,7	14,0	14,2	15,8	13,8	11,4	10,8	11,4	9,8	:	11,8	15,8	
2009	15,8	16,1	10,2	12,0	7,7	14,4	14,3	15,1	16,6	13,2	12,3	10,9	8,1	9,4	:	10,9	16,9	

Sursă: Eurostat, UOE.

Notă explicativă (Figures F9 și F10)

Raportul elevi/cadru didactic este obținut împărțind numărul total de elevi (exprimat în echivalent la zi) de la un anumit nivel de învățământ la numărul total echivalent de cadre didactice cu normă întreagă care lucrează la același nivel. Sunt incluse nu doar cadrele didactice care predau la clasă, ci și cadrele didactice de sprijin, cadre didactice speciale și alte cadre didactice implicate în lucrul cu copiii organizați în clase, în grupuri mici sau individual. Personalul cu alte atribuții decât predarea (inspectori, directori de școală care nu predau, cadre didactice detașate etc.) și viitoarele cadre didactice care efectuează practică didactică în școli nu sunt incluse

Note naționale specifice

Belgia: ISCED 3 include ISCED 4 pentru 2006 și 2009. Pentru 2001, ISCED 3 include ISCED 2 și 4.

Republica Cehă: Pentru 2009, ISCED 3 include ISCED 4 și ISCED 5B.

Danemarca: ISCED 2 este inclus în ISCED 1.

Estonia: Pentru 2009 și ISCED 2, sunt luate în considerare doar programele de învățământ general. ISCED 3 include programele de învățământ profesional de la nivelurile ISCED 2 și 4.

Irlanda: ISCED 3 include ISCED 2 și 4. Pentru 2001, ISCED 2 include ISCED 3 și 4.

Spania: Pentru 2001, ISCED 3 include ISCED 2 și 4.

Lituania: ISCED 3 este inclus în ISCED 2.

Luxemburg: Pentru 2009, ISCED 2 include cadrele didactice din instituțiile particulare independente de la nivel ISCED 3, iar ISCED 2 include cadrele didactice din instituții particulare dependente de stat. Pentru 2001 și 2006, ISCED 2 este inclus în ISCED 3, datele sunt doar pentru sectorul public, iar datele cu privire la cadrele didactice includ personalul de conducere la nivel de școală. Pentru 2001, ISCED 3 este inclus în ISCED 2.

Ungaria: Calcularea numărului echivalent de cadre didactice cu normă întreagă s-a îmbunătățit în 2001 comparativ cu anii anteriori.

Olanda: ISCED 3 include ISCED 2 și 4.

Portugalia: Datele pentru 2001 reprezintă o valoare estimativă. Datele cu privire la numărul echivalent de cadre didactice cu normă întreagă nu sunt disponibile. Toate cadrele didactice (număr de persoane) sunt incluse în numitor.

Finlanda: Pentru 2001, ISCED 3 include ISCED 4 și 5 programele de învățământ profesional și tehnic. Pentru 2006 și 2009, ISCED 3 include ISCED 4. În 2006, s-au produs modificări în metodologie.

Regatul Unit: Pentru 2001 și 2006, ISCED 3 include ISCED 4. Pentru 2009, ISCED 3 include ISCED 4 (exceptând programele de învățământ general din instituții particulare dependente).

Islanda: ISCED 2 este inclus în ISCED 1. Pentru 2009, ISCED 4 este inclus parțial în ISCED 3. Pentru 2001 și 2006, cadrele didactice de la nivel ISCED 4 sunt incluse parțial în ISCED 3.

Liechtenstein: Datele se referă doar la instituții publice.

Norvegia: Datele se referă doar la sectorul public. Pentru 2006 și 2009, ISCED 3 include ISCED 4. Pentru 2001, ISCED 1 este inclus în ISCED 2, iar cadrele didactice de la nivel ISCED 4 sunt incluse în ISCED 3.

MAJORITATEA ELEVILOR DE 15 ANI ÎNVAȚĂ ÎN CLASE CU MAI PUȚINI ELEVI DECÂT NUMĂRUL MAXIM OFICIAL

În medie, în Europa, într-o clasă din învățământul secundar inferior învață între 25 și 28 de elevi.

Mărimea reală a claselor de elevi este sub maximul prevăzut prin reglementări în majoritatea țărilor. Este posibil ca uneori clasele să depășească limita indicată în recomandările oficiale numai în Estonia, Ungaria, Austria, Slovenia, Slovacia și Turcia.

Cele mai mici clase funcționează în acele țări (Belgia, Danemarca, Letonia, Finlanda și Islanda) care nu au stabilit recomandări oficiale cu privire la mărimea maximă. Pe de altă parte, unele dintre cele mai mari clase (de peste 30 de elevi) se întâlnesc mai frecvent în țări în care a fost definit un plafon oficial cu privire la mărimea claselor.

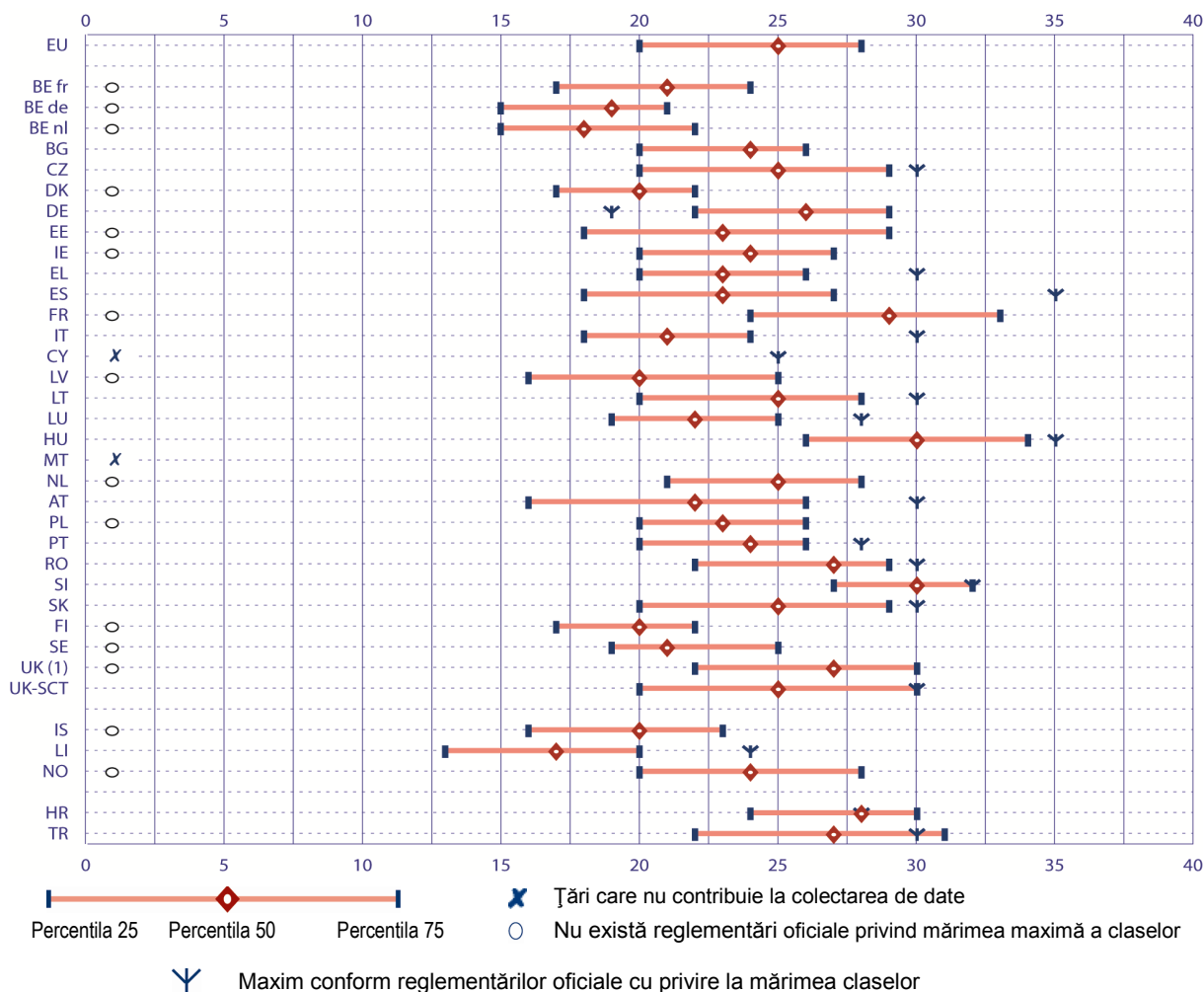
Mărimea claselor variază foarte mult și la nivel de țară. Cele mai mari variații se întâlnesc în Estonia, Austria și Regatul Unit (Scoția), unde majoritatea elevilor învață în clase care au între 16 și 30 de elevi. Spre deosebire de acestea, Danemarca, Slovenia și Finlanda sunt mai omogene în ceea ce privește distribuția elevilor pe clase.

Este important să nu se piardă din vedere că mărimea unei clase de elevi este diferită de raportul elevi/cadru didactic (numărul de elevi la un cadru didactic). În general, cifrele referitoare la mărimea claselor sunt mai mari decât raportul elevi/cadru didactic, deoarece, de regulă, cu o clasă lucrează mai mult de un cadru didactic (a se vedea nota de la figura 9). Între cei doi indicatori nu s-a stabilit o relație anume. Totuși, în foarte puține cazuri (în comunitatea franceză din Belgia, Italia și Liechtenstein), un raport scăzut elevi/cadru didactic este însoțit de dimensiuni mici ale claselor de elevi.

SECȚIUNEA II – GRUPAREA ELEVILOR

Figura F11: Distribuția elevilor de 15 ani în funcție de mărimea clasei, în comparație cu mărimea clasei oficial recomandată sau maximă prevăzută, 2009

(p)	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
p10	16	12	12	12	17	18	14	18	13	15	17	12	19	15	x	10	15	15
p25	20	17	15	15	20	20	17	22	18	20	20	18	24	18	x	16	20	19
p50	25	21	19	18	24	25	20	26	23	24	23	23	29	21	x	20	25	22
p75	28	24	21	22	26	29	22	29	29	27	26	27	33	24	x	25	28	25
p90	31	26	23	24	27	30	24	30	32	30	27	30	35	27	x	27	30	26
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (1)	UK-sct	IS	LI	NO	HR	TR
p10	19	x	17	13	17	16	13	22	17	15	15	18	16	12	11	15	19	15
p25	26	x	21	16	20	20	22	27	20	17	19	22	20	16	13	20	24	22
p50	30	x	25	22	23	24	27	30	25	20	21	27	25	20	17	24	28	27
p75	34	x	28	26	26	26	29	32	29	22	25	30	30	23	20	28	30	31
p90	36	x	30	29	28	28	30	33	31	24	27	30	30	26	22	30	32	39

(p) = Percentila

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Sursă: Eurydice și OECD, baza de date PISA 2009.

Notă explicativă

Elevilor li s-a cerut în chestionarul pe care l-au primit să indice, în medie, numărul aproximativ de elevi care participă la orele alocate pentru limba de predare. Pentru motive ce țin de claritate, figura arată doar valorile corespunzătoare percentilelor 25, 50 și 75 din distribuție. Valorile pentru percentilele 10 și 90 sunt prezentate în tabelul de sub figură. Pentru mai multe informații despre studiul internațional PISA și definiția unei percentile, vedeți secțiunea „Glosar și instrumente statistice”.

Reglementările sau recomandările privind mărimea maximă a claselor sunt cele de la Figura F8.

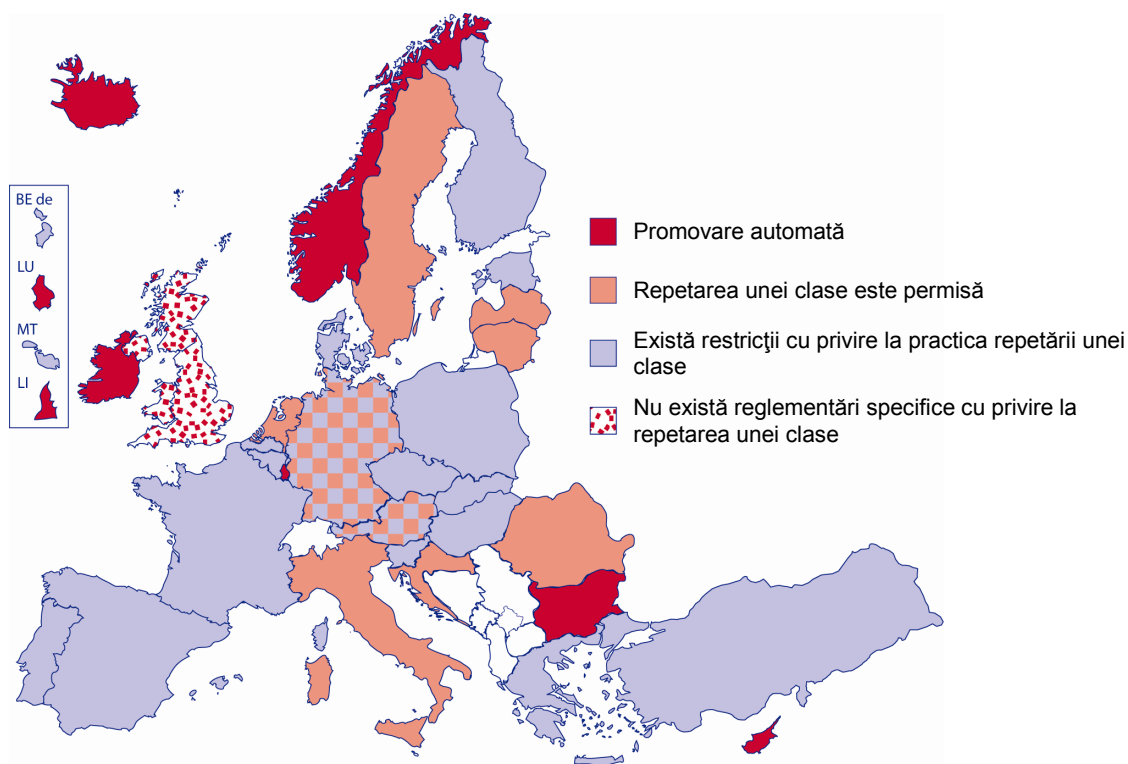
PROCESELE EDUCAȚIONALE

SECȚIUNEA III – EVALUAREA

REPETAREA UNEI CLASE ESTE PERMISĂ ÎN MAJORITATEA ȚĂRILOR EUROPENE

Există variații între țări referitor la felul în care sunt ajutați individual elevii care întâmpină probleme pe parcursul anului școlar. În funcție de legislația în vigoare, elevilor li se oferă de obicei sprijin și activități suplimentare pentru a-i ajuta să ajungă la nivelul colegilor lor. Totuși, dacă aceștia tot nu reușesc să îndeplinească obiectivele stabilite până la sfârșitul anului școlar, pot fi nevoiți să îl parcurgă din nou – acest proces este cunoscut sub numele de repetarea clasei sau repetenție.

- ◆ **Figura F12: Repetarea unei clase în învățământul primar (ISCED 1) conform reglementărilor existente, 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Notă explicativă

Restricțiile cu privire la practica repetării unei clase includ excluderea anumitor clase din procesul de repetenție și o limită prin care se stabilește de câte ori elevii pot repeta un an școlar în cursul învățământului primar.

Note naționale specifice

Germania: Repetarea clasei la sfârșitul clasei I nu este permisă în unele landuri.

Polonia: Elevii promovează automat în clasele I – a III-a ale școlii primare, dar în clasele a IV-a – a VI-a ale școlii primare nu există restricții cu privire la repetarea clasei.

Slovenia: Elevii din clasele I – a VI-a promovează automat fiecare an de școală, dar pot repeta un an din cauza rezultatelor școlare slabe, pe motive de boală, din cauza schimbării școlii sau din alte motive, la cererea părinților și cu acordul școlii. Adunarea cadrelor didactice poate decide dacă, chiar când părinții nu sunt de acord, un elev din clasele a III-a – a VI-a trebuie să repete un an din cauza rezultatelor școlare slabe.

Liechtenstein: Deși există o promovare automată, repetarea clasei este posibilă pe bază voluntară și numai o singură dată în al V-lea an, la cerere.

Există foarte puține țări în care regulamentele nu permit repetarea unei clase în învățământul primar; acestea sunt Bulgaria, Irlanda, Cipru, Luxemburg, Islanda, Liechtenstein și Norvegia. În Bulgaria, elevii promovează automat în clasele I – a IV-a și beneficiază de sprijin în caz de dificultăți de învățare. În Norvegia, reglementările prevăd că toți elevii au dreptul să promoveze automat de la un an la altul în învățământul obligatoriu. În Islanda, Ghidul curriculumului național prevede explicit că în învățământul obligatoriu, copiii progresaază automat de la o clasă la următoarea la sfârșitul anului școlar. Și în Liechtenstein, legislația prevede promovarea automată în învățământul primar.

În Regatul Unit, nu există cerințe specifice cu privire la trecerea în fiecare an într-un nou grup asociat unei categorii de vârstă, și nici cerințe legale referitoare la felul în care trebuie să fie organizate școlile. Totuși, se așteaptă să se răspundă rezultatelor slabe ale elevilor individuali cu predare diferențiată și sprijin suplimentar, mai degrabă decât prin repetarea unei clase. Copii cu niveluri diferite de performanță învață în mod normal într-o clasă și promovează automat în clasa următoare, exceptând situațiile excepționale.

În multe țări europene, repetarea unei clase este posibilă teoretic; totuși, datele statistice arată că, în practică, există diferențe mari între țări (Eurydice, 2011). Pentru a evita utilizarea prematură a procesului de repetare a anului, există în unele țări reglementări care limitează aplicarea sa. Acestea pot, de exemplu, să limiteze repetarea unei clase în învățământul primar astfel încât acest proces să nu se aplice în primii ani de școală. Acesta este cazul în Austria și Portugalia, unde elevii nu repetă clasa în primul an sau în învățământul primar; și în Germania, unde repetarea clasei nu este permisă la sfârșitul clasei I în unele landuri. Alte restricții urmăresc să reducă frecvența repetenței sau să limiteze aplicarea sa la anumite etape ale parcursului școlar (de ex., sfârșitul unui ciclu).

PENTRU PROMOVAREA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR RAREORI ESTE NECESAR UN CERTIFICAT DE ABSOLVIRE A ȘCOLII PRIMARE

Organizarea învățământului obligatoriu variază foarte mult în Europa. Într-o serie de țări, elevii parcurg în întregime, sau aproape în întregime, învățământul obligatoriu în cadrul unui sistem cu o singură structură. În alte țări, există două niveluri succesive de învățământ, primar și secundar, pentru care, în cea mai mare parte, există un trunchi curricular comun la începutul învățământului secundar, care asigură pentru toți elevii același program de bază. În funcție de organizarea și de structura sistemului de educație, în unele țări, rezultatele elevilor au influență asupra tranziției lor de la învățământul primar la cel secundar.

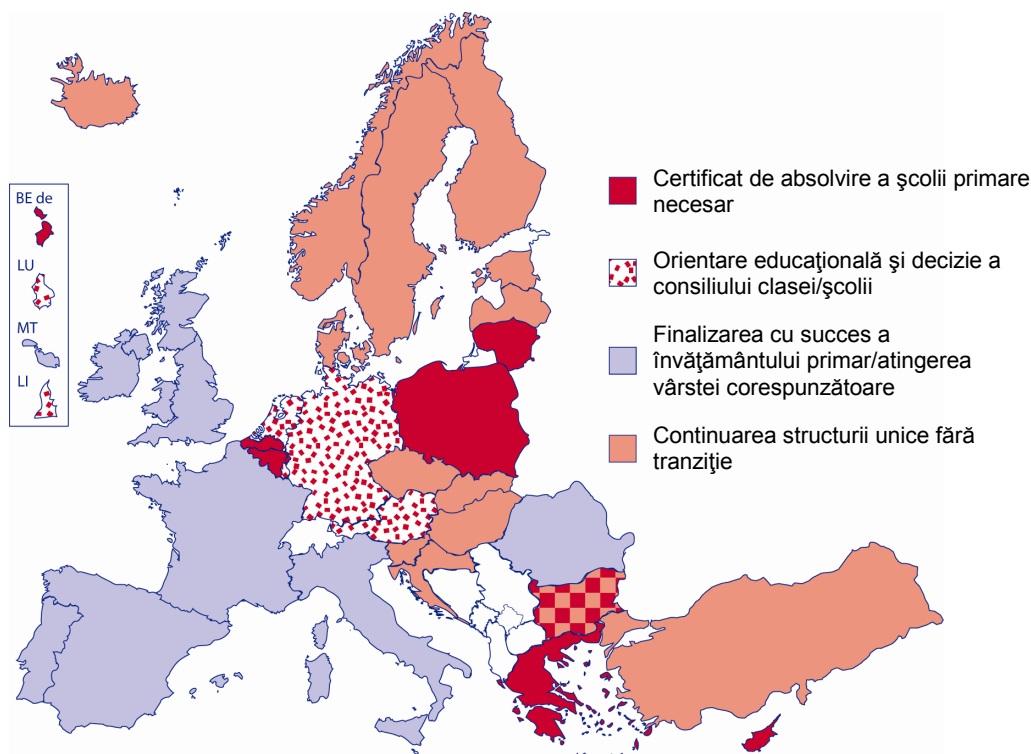
În 14 țări europene în care învățământul obligatoriu formează o structură unică, promovarea în învățământul secundar inferior se face fără tranziție. Astfel, elevii promovează clasa dacă au îndeplinit cerințele specifice acelei clase. În Bulgaria, deși învățământul obligatoriu este organizat într-o singură structură, elevii trebuie să dețină un certificat de absolvire a școlii primare după patru ani de învățământ primar pentru a se înscrie în clasa a V-a.

Pentru a fi admiși în învățământul secundar inferior în Irlanda, Spania, Franța, Italia, Malta, Portugalia și România, elevii trebuie să promoveze ultimul an al școlii primare. În Regatul Unit, admiterea la nivelul secundar de învățământ se face atunci când copiii ajung la vârsta corespunzătoare.

În cinci țări – Germania, Luxemburg, Olanda, Austria și Liechtenstein – tranziția în învățământul secundar inferior depinde de decizia consiliului clasei sau a consiliului școlii.

În sfârșit, în alt grup de țări în care învățământul primar și învățământul secundar sunt separate, decizia privind transferul elevilor la următorul nivel depinde în general de deținerea unui certificat de absolvire a școlii primare. Acest certificat se acordă pe baza activității din cursul anului școlar, în Belgia, Grecia, Cipru, Lituania și Polonia.

◆ **Figura F13: Condiții de admitere în învățământul secundar inferior general (ISCED 2), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

Note naționale specifice

Belgia (BE fr): Certificatul de absolvire a școlii primare se acordă pe baza unui examen extern standardizat (*Certificat d'études de base – CEB*) la sfârșitul acestui nivel de învățământ. Totuși, școlile pot decide să acorde elevilor acest certificat pe baza rezultatelor lor generale, chiar dacă aceștia nu iau examenul.

Belgia (BE de): Elevii care nu au obținut certificatul de absolvire a școlii primare la sfârșitul celui de-al șaselea an de învățământ primar și/sau cei care au cel puțin 12 ani pot fi admiși în prima etapă a învățământului secundar inferior, când mai este încă posibil să obțină acest certificat.

Spania: Elevii care nu au terminat încă școala primară până la vârsta de 12 ani pot repeta clasa, cu excepția cazului în care au mai repetat un an în învățământul primar, situație în care sunt promovați automat.

Polonia: La sfârșitul școlii primare, elevii sunt obligați să susțină un test extern care are mai mult o funcție de diagnostic decât de selecție. Totuși, susținerea acestui test, indiferent de rezultatele obținute, este necesară pentru absolvirea școlii primare și admiterea într-o școală de învățământ secundar inferior.

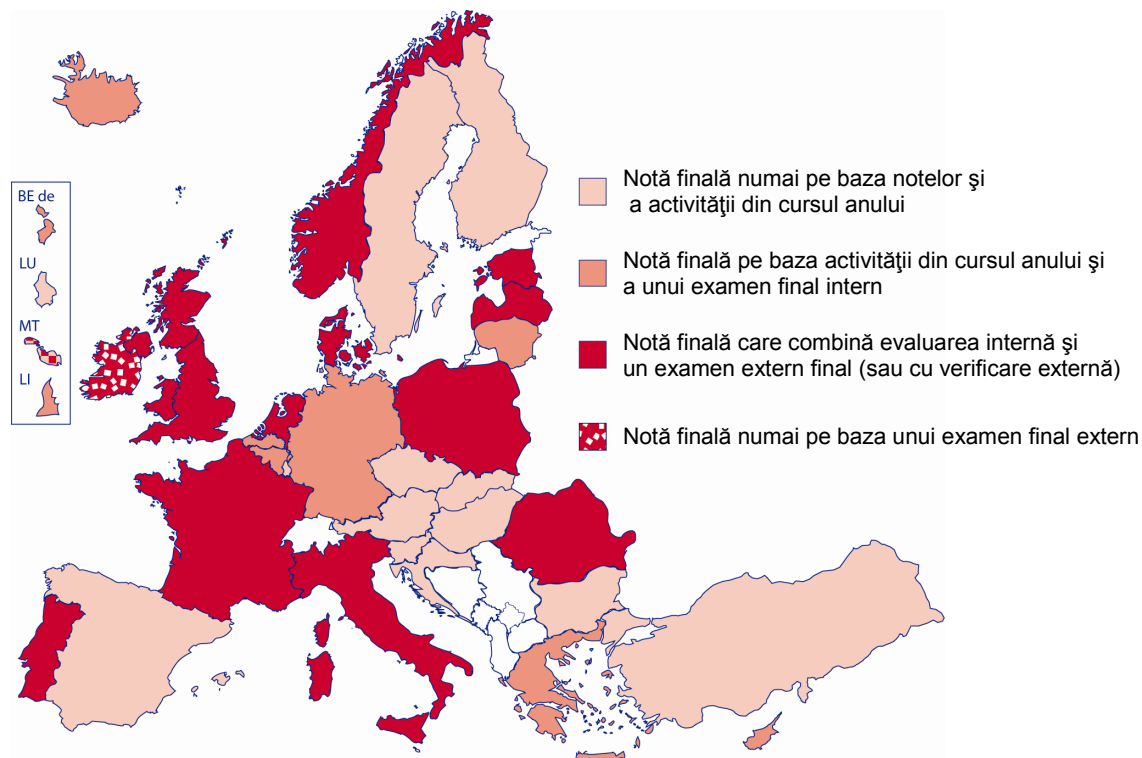
CERTIFICATELE ACORDATE LA SFÂRȘITUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI OBLIGATORIU SE BAZEAZĂ ÎN GENERAL PE EXAMENE FINALE

Elevii primesc de regulă un certificat la sfârșitul învățământului secundar inferior general sau la terminarea învățământului obligatoriu la zi. În cele mai multe țări europene, acesta corespunde tranziției la învățământul secundar superior.

În nouă țări sau regiuni, certificatul în această etapă de învățământ este acordat pe baza unor examene finale interne și, în alte 12 țări, se ia în considerare o combinație de examene interne și externe. În Irlanda, certificatul se acordă numai pe baza unui examen final extern.

Spre deosebire de aceste țări, în alte 12 țări, certificatul este acordat numai pe baza notelor elevilor și a activității lor din cursul anului școlar.

- ◆ **Figura F14: Evaluarea certificată la sfârșitul învățământului secundar inferior general (ISCED 2) sau al învățământului obligatoriu la zi, 2010/2011**

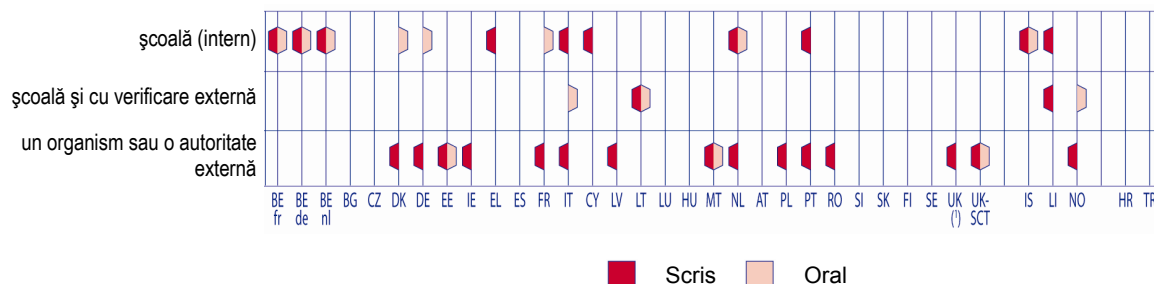
Sursă: Eurydice.

Atunci când se prevede susținerea unui examen final, acesta include cel puțin o parte scrisă. Uneori, conținutul probelor – scrise și/sau orale – este compilat de către o echipă din afara școlii, dar acestea sunt de obicei administrate de către școală. Numai în Belgia, Grecia, Italia, Cipru, Olanda, Islanda și Liechtenstein, partea scrisă este pregătită în cadrul școlii, care deține responsabilitatea totală legată de susținerea probelor.

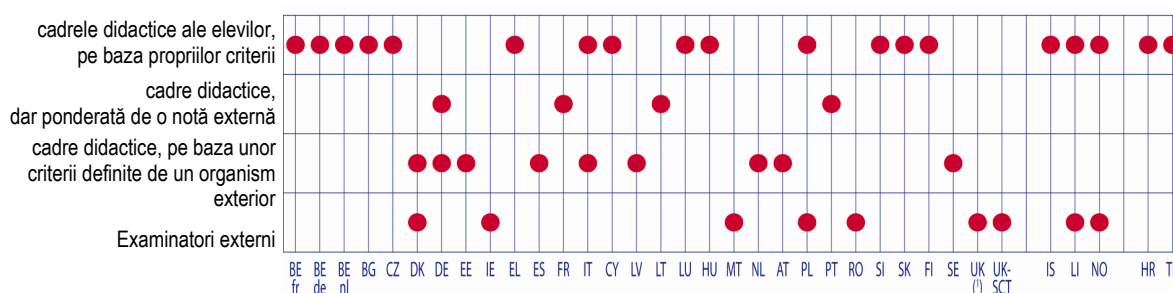
Atunci când certificatul se acordă pe baza notelor și a activității din cursul anului sau a rezultatelor la examenul stabilit de școală, cadrele didactice sunt în general responsabile de acordarea notei care apare pe certificat. În câteva țări, nota acordată de cadrele didactice este ponderată printr-o notă externă (Germania, Franța, Lituania și Portugalia) sau este acordată doar pe baza unor criterii stabilite de o autoritate externă (Estonia, Spania, Letonia, the Netherland, Austria și Suedia). În Irlanda, Malta și România, nota finală este acordată doar de examinatori din afara școlii. În Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), nota finală este acordată de asemenea de examinatori din afara școlii. Deși poate avea o contribuție și evaluarea internă, organizația externă care acordă notele rămâne responsabilă de controlul și moderarea oricărei evaluări interne și de media generală finală acordată.

◆ **Figura F15: Caracteristicile evaluării certificate la sfârșitul învățământului secundar inferior general sau al învățământului obligatoriu la zi (ISCED 2), 2010/2011**

Atunci când există un examen SCRIS/ORAL, acesta este stabilit de:

Nota finală este acordată de:

Sursă: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

În categoria „notă finală care combină evaluarea internă și un examen final extern (sau cu verificare externă)”, evaluarea internă poate însemna un test final intern, o evaluare a notelor obținute sau a activității desfășurate în cursul anului școlar.

Note naționale specifice

Belgia (BE fr): Un certificat este acordat la finalizarea celei de-a doua etape a învățământului secundar, care se încheie la un an după terminarea învățământului obligatoriu la zi.

Belgia (BE nl): Școlile au un mare grad de autonomie în ceea ce privește evaluarea elevilor. Acestea pot decide dacă să organizeze sau nu examene și, în caz că da, dacă acestea vor fi scrise sau orale. Legislația prevede doar că elevii trebuie să îndeplinească obiectivele finale. Ține de școală, sau de consiliul clasei, să evalueze dacă elevii au reușit sau nu acest lucru.

Estonia: Examenele orale se aplică la probele de limbă și pentru componenta practică a unor discipline, cum ar fi științele naturii, artele etc.

Irlanda: Unele elemente ale activității de la ore (lucrările la proiecte efectuate de-a lungul anului școlar) sunt luate în considerare în cadrul notei finale pe care elevii o primesc la examenul extern. Notele pentru această activitate, în aproape toate cazurile, sunt acordate de examinatori externi pentru lucrările efectuate în școală.

Letonia: Într-un număr mic de programe educaționale, o parte a examenului la limba oficială a statului (letonă) este orală și este stabilită de către Centrul Național pentru Educație.

Malta: Există două examene diferite: unul se susține la sfârșitul clasei a V-a (anul final al școlii de învățământ secundar), care este administrat la nivel central de Unitatea pentru Evaluare Educațională a Directoratelor pentru Educație, și examenul pentru certificatul de învățământ secundar (SEC), care este administrat de către Comisia MATSEC a Universității din Malta.

Slovenia: La sfârșitul învățământului obligatoriu, elevii susțin examene naționale (externe) la limba maternă, matematică și o disciplină stabilită de către minister. Examenele sunt stabilite de către Centrul Național de Examinare. Rezultatele nu influențează notele elevilor; acestea oferă doar informații suplimentare despre cunoștințele lor și sunt menționate în certificat.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Examenele orale se aplică numai anumitor discipline, precum limbile moderne. Calificările externe se obțin pe discipline distincte. Acestea sunt certificate de către organisme independente, a căror activitate este reglementată de către guvern. Schemele de evaluare variază, dar includ întotdeauna evaluarea externă. Unele includ și o evaluare internă cu moderare exterioară.

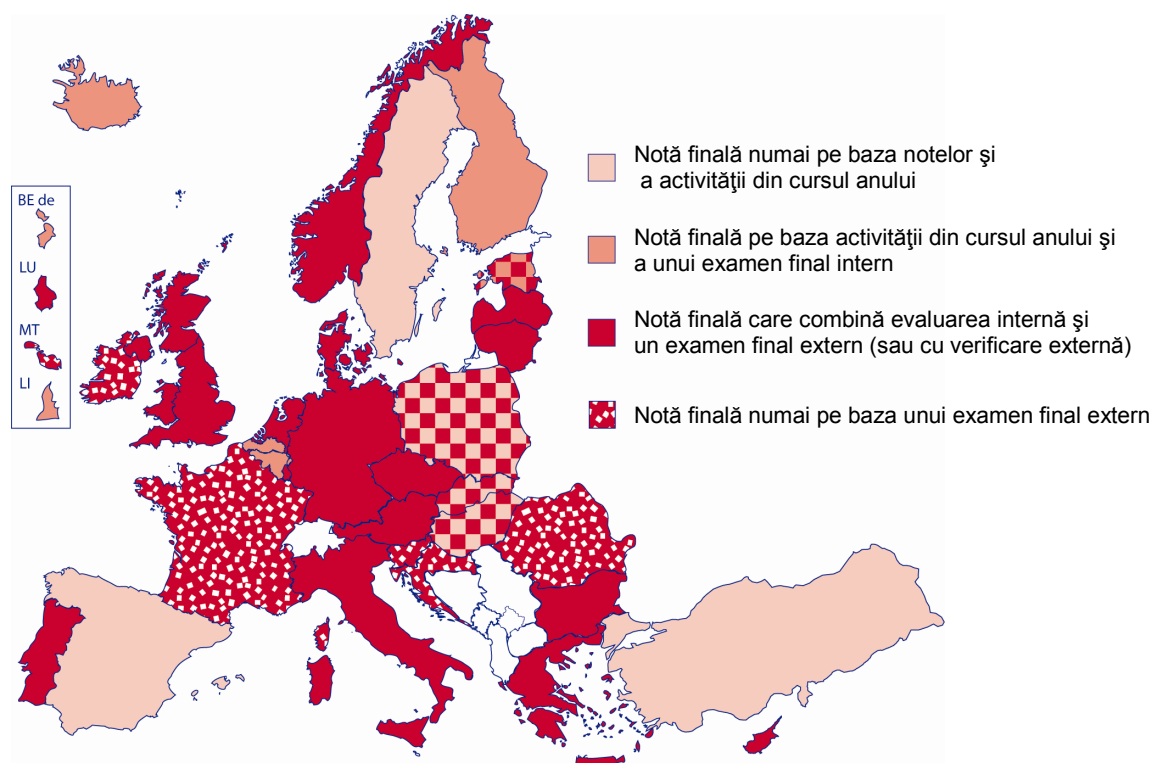
LA SFÂRȘITUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR SUPERIOR, CERTIFICATELE SE ACORDĂ DE CELE MAI MULTE ORI PE BAZA EXAMENELOR EXTERNE

În toate țările, se acordă certificate elevilor care finalizează învățământul secundar superior general și îndeplinesc cerințele stabilite. Certificatele de învățământ secundar superior constituie în mod normal cerința minimă pentru admiterea în învățământul superior.

În șase țări – Spania, Ungaria, Polonia, Slovacia, Suedia și Turcia – certificatul este acordat pe baza evaluării continue din cursul anului sau anilor finali de învățământ secundar general. În Ungaria, Polonia și Slovacia, se pot acorda două certificate la sfârșitul învățământului secundar superior general: unul pe baza notelor primite pentru activitatea din cursul anului școlar final; iar al doilea este acordat pe baza unui examen final.

Astfel, în majoritatea țărilor europene, certificarea implică o anumită formă de examinare finală. În cele mai multe cazuri, aceasta se bazează pe o combinație între evaluarea internă și examenul extern. Totuși, în Belgia, Finlanda, Islanda și Liechtenstein, certificatul este acordat numai pe baza unui examen final intern, în timp ce în Irlanda, Franța, Malta, România, Slovenia și Croația, acesta se bazează exclusiv pe un examen final extern.

- ◆ **Figura F16: Evaluarea certificată la sfârșitul învățământului secundar superior general (ISCED 3), 2010/2011**

Sursă: Eurydice.

În majoritatea țărilor, examenul final are două părți, scris și oral. În Bulgaria, Grecia, Cipru, Lituania, Portugalia, Finlanda și Croația, se susțin numai examene scrise. La acest nivel de învățământ, conținutul examenului scris este deseori compilat de către un organism din afara școlii sau poate fi administrat de către instituție și verificat extern, cum este cazul în Austria și Liechtenstein.

În cele mai multe țări în care examenul final are două părți (scris și oral), acestea sunt organizate în aceeași manieră, fie în cadrul școlii sau de către un organism extern. În Olanda, examenul final constă

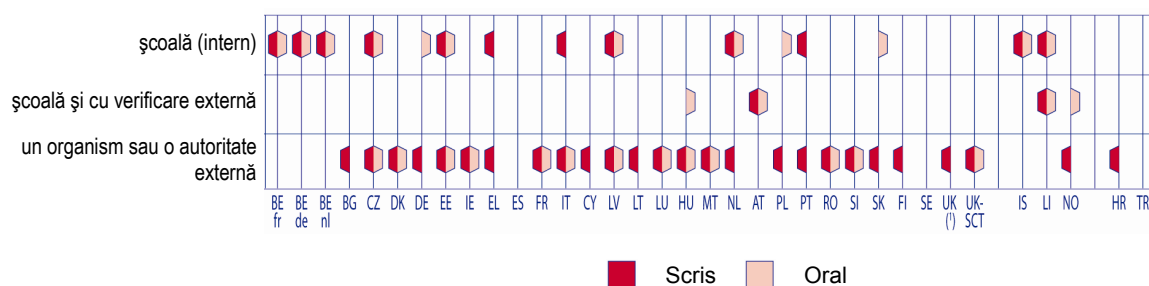

În două probe: o probă internă (*schoolexamen*), care este orală și/sau scrisă și este stabilită și notată de către cadrele didactice, și o probă externă (*centraal examen*), care este scrisă, stabilită de către un organism extern și notată de către cadrele didactice în conformitate cu standardele stabilite de organismul extern.

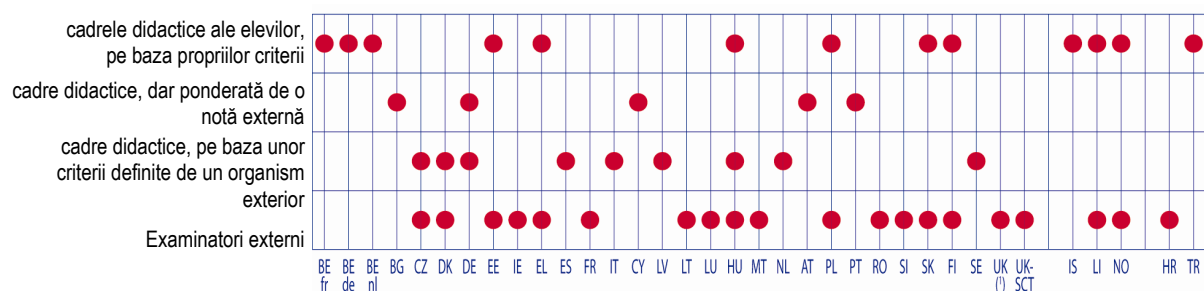
În majoritatea țărilor, nota finală este acordată de către cadrele didactice din cadrul școlii, care decid ce note trebuie să primească elevii. Cadrele didactice decid dacă să acorde certificatul din propria inițiativă sau pe baza unor criterii definite extern, sau prin ponderarea notelor elevilor prin referire la o notă externă. În câteva țări, nota finală este acordată de un organism de examinare sau de persoane din afara școlii. Acest lucru este valabil în Irlanda, Franța, Lituania, Luxemburg, Malta, România, Slovenia, Regatul Unit (Scoția) și Croația. În Regatul Unit (Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord), nota finală este acordată de asemenea de examinatori din afara școlii. Deși poate avea o contribuție și evaluarea internă, organizația externă care acordă notele rămâne responsabilă de controlul și moderarea oricărei evaluări interne și de media generală finală acordată.

◆ **Figura F17: Caracteristicile evaluării certificate la sfârșitul învățământului secundar superior general (ISCED 3), 2010/2011**

Atunci când există un examen SCRIS/ORAL, acesta este stabilit de:

Nota finală este acordată de:

Sursă: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Notă explicativă

Harta ilustrează evaluarea certificată de la sfârșitul învățământului secundar superior general care reprezintă o condiție de acces la învățământul superior. În cazul țărilor în care se acordă două certificate, ambele au fost luate în considerare când s-au ales categoriile pentru hartă, chiar dacă un certificat nu condiționează singur admiterea în învățământul superior.

În categoria „notă finală care combină evaluarea internă și un examen final extern (sau cu verificare externă)”, evaluarea internă poate însemna un test final intern, o evaluare a notelor obținute sau a activității desfășurate în cursul unui an sau a mai multor ani școlari.

Note naționale specifice

Belgia (BE nl): Școlile au un mare grad de autonomie în ceea ce privește evaluarea elevilor. Acestea pot decide dacă să organizeze sau nu examene și, în caz că da, dacă acestea vor fi scrise sau orale. Legislația prevede doar că elevii trebuie să îndeplinească obiectivele finale; ține de școală, sau de consiliul clasei, să evalueze dacă elevii au reușit sau nu acest lucru.

Estonia: Examenle orale se aplică la probele de limbă și pentru componenta practică a unor discipline, cum ar fi științele naturii, artele etc.

Irlanda: Unele elemente ale activității de la ore (lucrările la proiecte efectuate de-a lungul anului școlar) sunt luate în considerare în cadrul notei finale pe care elevii o primesc la examenul extern. Notele pentru această activitate, în aproape toate cazurile, sunt acordate de examinatori externi pentru lucrările efectuate în școală.

Grecia: Conform unei reglementări trimise la Parlament, elevii din clasa a III-a a școlilor de învățământ secundar superior general la zi au avut opțiunea de a dobândi un certificat de absolvire a școlii de învățământ secundar fără să susțină examenle naționale din anul școlar 2010/2011. Elevii au fost examinați la nivel de școală la toate disciplinele clasei a III-a de învățământ secundar superior general, după o programă definită de asociația didactică relevantă.

Letonia: O parte a examenului la limbi străine în învățământul secundar superior este orală și este stabilită de către Centrul Național pentru Educație

Ungaria, Polonia și Finlanda: La acest nivel, se pot obține două certificate diferite.

Malta: Există examene orale la probele de limbă și pentru componenta practică a unor discipline, cum ar fi științele naturii, artele etc.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): În afară de examenele scrise, pot exista și evaluări practice. Examenle orale se aplică numai anumitor discipline, precum limbile moderne. Calificările externe se obțin pe discipline distincte. Acestea sunt certificate de către organisme independente, a căror activitate este reglementată de către guvern. Schemele de evaluare variază, dar includ întotdeauna evaluarea externă. Unele includ și o evaluare internă cu moderare exterioară. Examenle GCSEs (la vârsta de 16 ani) încorporează evaluarea internă controlată la cele mai multe discipline; aceasta reprezintă evaluarea desfășurată în condiții de supraveghere și fie este stabilită extern și notată intern, fie este stabilită intern și notată extern. Pentru examenle A levels (la vârsta de 18 ani) evaluarea este externă la cele mai multe discipline, dar poate încorpora și o formă de evaluare internă cu moderare exterioară.

TESTELE NAȚIONALE SUNT FOLOSITE PE SCARĂ LARGĂ ÎN EUROPA PENTRU A EVALUA ELEVII ȘI A MONITORIZA ȘCOLILE ȘI SISTEMELE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Testarea națională a elevilor, administrarea la nivel național de teste standardizate și examene stabilite la nivel central (Eurydice, 2009), este o formă de evaluare a elevilor utilizată pe scară largă în Europa. Se pot distinge în mare trei tipuri de teste naționale. Există teste naționale care rezumă realizările elevilor la sfârșitul unei etape educaționale și pot avea un impact semnificativ asupra parcursului lor școlar. Aceste teste sunt de regulă obligatorii pentru toți elevii. În aproximativ două treimi dintre țări, luarea deciziei cu privire la parcursul școlar al elevilor reprezintă scopul principal pentru cel puțin un test național.

Al doilea tip de teste naționale are ca obiectiv principal monitorizarea și evaluarea școlilor sau a sistemului de educație în ansamblu. În general, testele pentru monitorizarea școlilor sunt deseori obligatorii pentru toți elevii, iar cele care se concentrează pe sistem sunt opționale sau aplicate pe eșantioane reprezentative. Peste jumătate dintre țările europene organizează astfel de teste.

Scopul principal al celui de-al treilea tip de teste naționale este de a sprijini procesul de învățare prin identificarea nevoilor specifice de învățare ale elevilor și pot fi obligatorii sau opționale. Un număr de 12 țări sau regiuni organizează acest tip de teste naționale.

Unele țări organizează predominant un tip de teste naționale. De exemplu, în Republica Cehă, Germania, Olanda, Slovacia, Regatul Unit (Țara Galilor) și Turcia, toate testele naționale au drept scop principal să servească la luarea deciziei cu privire la parcursul școlar al elevilor. În general, acest tip de teste se susțin în etape mai târzii ale școlarizării, de exemplu, la sfârșitul învățământului primar, în cursul sau la sfârșitul învățământului secundar inferior și la sfârșitul învățământului secundar superior. Testele naționale pentru monitorizarea școlilor și/sau a sistemului de educație reprezintă singurele tipuri de teste organizate în Belgia (comunitatea flamandă), Spania, Luxemburg și Islanda. În Belgia (comunitatea franceză), Danemarca, Malta, Regatul Unit (Anglia) și Liechtenstein, cele mai multe teste naționale servesc identificării nevoilor individuale de învățare. Cele din urmă două tipuri de teste sunt organizate chiar de la începutul școlarizării și, cele mai multe, numai în învățământul obligatoriu.

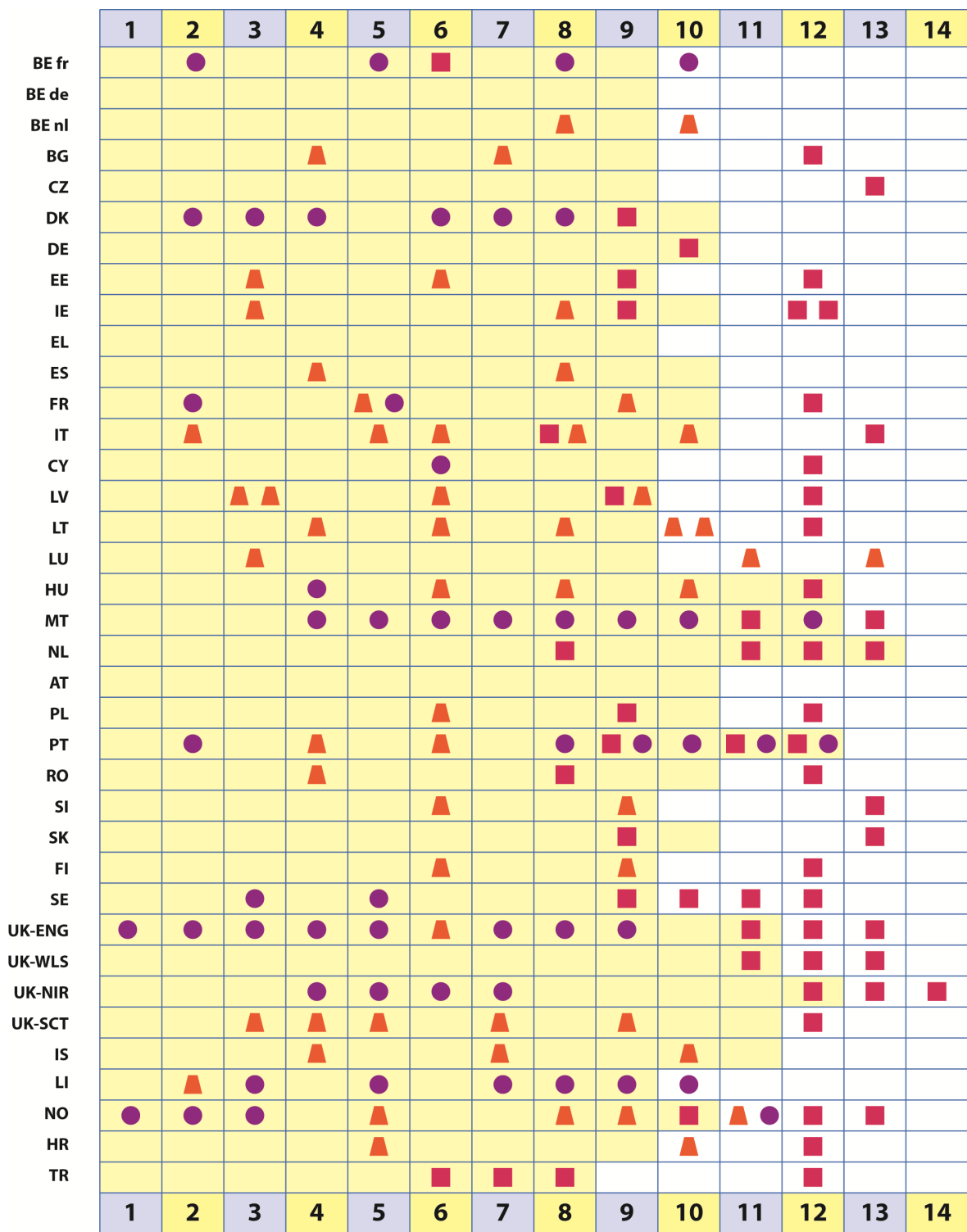
Numărul de clase la care se organizează teste naționale variază considerabil de la o țară la alta. De exemplu, Danemarca, Malta, Regatul Unit (Anglia) și Norvegia au elaborat teste naționale pentru aproape fiecare clasă a învățământului obligatoriu. Spre deosebire de acestea, câteva țări organizează teste la un număr mult mai mic de clase. În Belgia (comunitatea flamandă), Spania, Cipru

SECȚIUNEA III – EVALUAREA

și Slovacia, testele naționale sunt organizate doar la două clase; în Germania, se aplică numai un test național.

În Irlanda, Franța, Letonia, Lituania, Portugalia și Norvegia, se pot desfășura două teste naționale la aceeași clasă.

◆ **Figura F18: Tipuri de teste naționale și clasele la care se administrează, 2010/2011**

■ Luarea unei decizii cu privire la parcursul școlar al elevilor   ▲ Monitorizarea școlilor și/sau a sistemului de educație   ● Identificarea nevoilor individuale de învățare   ■ Fundal: învățământ obligatoriu

Sursă: Eurydice.

PROCESELE EDUCAȚIONALE

Notă explicativă

În figură este reprezentat numai scopul principal al fiecărui test național.

Note naționale specifice

Belgia (BE nl): În anul școlar 2010/2011, au avut loc două evaluări naționale la sfârșitul primei etape și la sfârșitul celei de-a doua etape a învățământului secundar. În alți ani școlari, se pot organiza alte două evaluări cu discipline diferite și/sau populații diferite de elevi (de ex., sfârșitul învățământului primar și sfârșitul învățământului secundar).

Bulgaria: Elevii din anul VIII al școlilor specializate de limbi străine susțin și evaluările externe naționale.

Austria: În curând vor fi implementate două noi teste naționale: *Bildungsstandards* (începând din 2012/2013), obligatoriu pentru toți elevii din clasele a IV-a și a VIII-a; și noile examene finale din învățământul secundar superior (începând din 2013/2014).

Portugalia: Testele naționale pentru identificarea nevoilor individuale de învățare (*Testes Intermédios*) nu sunt obligatorii; școlile au autonomia de a decide dacă să le aplice.

Slovacia: Testul național mai are un obiectiv la fel de important, acela de a monitoriza școlile și sistemul de educație.

Suedia: La nivel de învățământ secundar, testele naționale obligatorii pentru luarea unei decizii cu privire la parcursul școlar al elevilor se susțin la disciplinele limba suedeză, limba engleză și matematică în anul școlar X, XI sau XII, în funcție de momentul când se încheie studiul acestor discipline.

Norvegia: La cele mai multe clase, se desfășoară teste naționale separat, cu scopuri diferite pentru materii diferite.

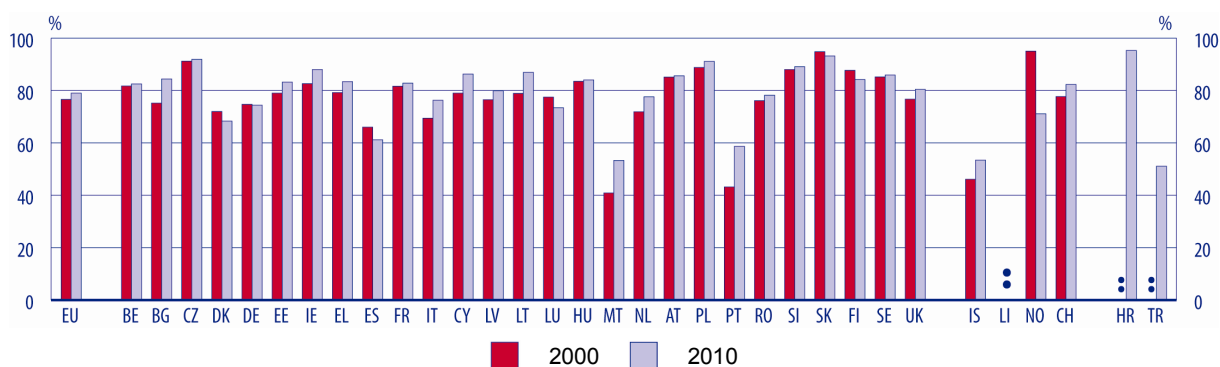
NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

PROPORȚIA TINERILOR CARE DEȚIN CEL PUȚIN CEL PUȚIN O CALIFICARE SPECIFICĂ ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR SUPERIOR CONTINUĂ SĂ CREASCĂ

Un procent de 79% dintre tinerii din Europa cu vârsta de 20-24 ani au absolvit învățământul secundar superior (ISCED 3) în 2010. Acest procent confirmă tendința pozitivă care se înregistrează în toată Europa din anul 2000.

De fapt, marea majoritate a țărilor raportează o creștere în ultimii zece ani a numărului de tineri care dețin cel puțin o calificare specifică învățământului secundar superior. Această creștere a însemnat o dublare a cifrelor în Portugalia (+15,5%) și Malta (+12,4%), iar nu cu mult în urmă se află Bulgaria cu +9,2. Aceste date sunt în mod special încurajatoare având în vedere faptul că Portugalia și Malta sunt printre țările cu cel mai mic număr de tineri cu vârsta între 20 și 24 de ani care au absolvit învățământul secundar superior.

◆ **Figura G1: Proporția populației din grupa de vârstă 20-24 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior (ISCED 3), 2010**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2000	76,6	81,7	75,2	91,2	72,0	74,7	79,0	82,6	79,2	66,0	81,6	69,4	79,0	76,5	78,9	77,5	83,5
2010	79,0	82,5	84,4	91,9	68,3	74,4	83,2	88,0	83,4	61,2	82,8	76,3	86,3	79,9	86,9	73,4	84,0
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
2000	40,9	71,9	85,1	88,8	43,2	76,1	88,0	94,8	87,7	85,2	76,7	46,1	:	95,0	77,7	:	:
2010	53,3	77,6	85,6	91,1	58,7	78,2	89,1	93,2	84,2	85,9	80,4	53,4	:	71,1	82,3	95,3	51,1

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

Note naționale specifice

Bulgaria și Suedia: Întrerupere de serie după 2001.

Danemarca, Luxemburg, Ungaria și Malta: Întrerupere de serie după 2003.

Germania: Întrerupere de serie după 2005

Letonia și Lituania: Întrerupere de serie după 2002.

Luxemburg și Malta: Date provizorii pentru 2010.

Olanda: Întrerupere de serie pentru anul 2010.

Norvegia: Întrerupere de serie după 2006.

Totuși, la nivel terțiar, câteva țări (Danemarca, Spania, Luxemburg, Finlanda, și Norvegia) au cunoscut o scădere a proporției de absolvenți în grupa de vârstă 20-24 ani.

Unele țări raportează procente cu mult peste media europeană: în Republica Cehă, Polonia, Slovenia și Slovacia, în jur de nouă din zece persoane cu vârsta între 20 și 24 de ani dețin cel puțin o calificare

specifică învățământului secundar superior. Cel mai înalt nivel se regăsește în Croația, unde procentul este de peste 95% pentru această grupă de vârstă.

Totuși, unele țări încă se confruntă cu dificultăți în a se asigura că tinerii reușesc să finalizeze învățământul secundar superior. Acesta este cazul în Portugalia, Malta, Islanda (în ciuda progreselor rapide din ultimii ani), Spania (unde nivelul a scăzut din 2000) și Turcia. În aceste țări, proporția persoanelor cu vârsta între 20 și 24 de ani care dețin o calificare specifică învățământului secundar superior depășește de puțin 60%.

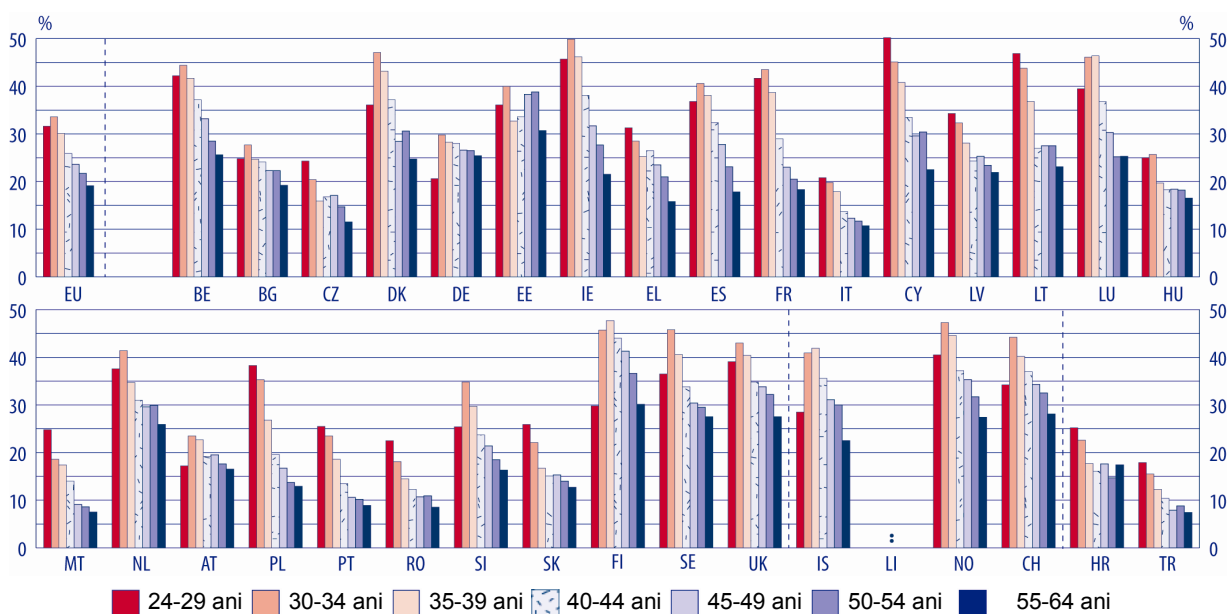
PERSONELE CARE APARTIN GRUPELOR DE VÂRSTĂ MAI TINERE AU ȘANSE MAI MARI SĂ DEȚINĂ O CALIFICARE SPECIFICĂ ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Procentul mediu la nivelul UE al persoanelor cu o calificare la nivel de învățământ superior a crescut pentru fiecare grupă de vârstă avută în vedere din anul 2000 (vezi figura F4 în Date cheie privind educația, 2009). Cea mai mare creștere se observă la grupa de vârstă 35-39 ani, cu o variație pozitivă de aproape 7%.

În pofida creșterii procentului de tineri care dețin calificări specifice învățământului superior, rămân diferențe semnificative între țări. În unele dintre acestea (Danemarca, Irlanda, Cipru, Luxemburg, Finlanda, Suedia, și Norvegia), proporția celor cu vârsta de 30-34 ani cu o diplomă de învățământ superior este de peste 45%, în timp ce în altele (Italia, Malta, România și Turcia), este sub 20%.

După tendința ultimelor decenii, procentul persoanelor cu studii superioare se reduce o dată cu vârsta, astfel că persoanele în vârstă au mai puține șanse să fi absolvit învățământul superior decât cele tinere. Ce este interesant de remarcat este că diferența în acest sens între generațiile mai tinere și cele mai în vârstă crește de-a lungul timpului. Cu alte cuvinte, din ce în ce mai mulți tineri au studii superioare, în timp ce tot mai puține persoane în vârstă dețin astfel de calificări. În medie, diferența a crescut cu aproximativ 4% între 2000 și 2011. În particular, Irlanda, Luxemburg și Polonia sunt țările cu cele mai mari variații între generații.

◆ **Figura G2: Procentul populației cu studii superioare (ISCED 5 și 6) în cadrul populației cu vârsta de 24-64 ani, pe grupe de vârstă, 2010**

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

	UE-27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
24-29 ani	31,6	42,2	24,8	24,3	36,1	20,6	36,1	45,7	31,3	36,8	41,7	20,8	50,2	34,3	46,9	39,5	25,0
30-34 ani	33,6	44,4	27,7	20,4	47,1	29,8	40,0	49,9	28,5	40,6	43,5	19,8	45,1	32,3	43,8	46,1	25,7
35-39 ani	30,1	41,7	24,7	15,9	43,2	28,3	32,7	46,2	25,3	38,1	38,7	17,9	40,8	28,1	36,8	46,4	19,7
40-44 ani	25,9	37,2	24,1	16,8	37,2	28,0	33,6	38,1	26,5	32,4	29,0	13,7	33,5	24,3	27,0	36,8	18,3
45-49 ani	23,6	33,2	22,3	17,1	28,4	26,6	38,3	31,7	23,5	27,8	23,0	12,3	29,6	25,3	27,5	30,3	18,4
50-54 ani	21,7	28,5	22,3	14,7	30,6	26,5	38,8	27,7	21,0	23,1	20,5	11,7	30,4	23,4	27,5	25,2	18,2
55-64 ani	19,1	25,6	19,2	11,5	24,7	25,4	30,7	21,5	15,8	17,8	18,3	10,7	22,5	21,9	23,1	25,3	16,5
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
24-29 ani	24,8	37,6	17,2	38,3	25,5	22,5	25,4	25,9	29,8	36,5	39,1	28,5	:	40,5	34,2	25,2	17,9
30-34 ani	18,6	41,4	23,5	35,3	23,5	18,1	34,8	22,1	45,7	45,8	43,0	40,9	:	47,3	44,2	22,6	15,5
35-39 ani	17,4	34,7	22,7	26,8	18,6	14,5	29,7	16,7	47,7	40,6	40,4	41,9	:	44,6	40,2	17,7	12,3
40-44 ani	14,0	31,0	19,2	19,6	13,5	12,3	23,7	15,1	44,0	33,8	34,8	35,6	:	37,2	37,0	16,1	10,4
45-49 ani	9,1	29,6	19,5	16,7	10,6	10,7	21,4	15,3	41,3	30,4	33,8	31,1	:	35,3	34,3	17,6	7,9
50-54 ani	8,6	29,9	17,6	13,7	10,2	10,9	18,5	14,0	36,6	29,5	32,2	30,0	:	31,7	32,5	14,7	8,8
55-64 ani	7,5	25,9	16,5	12,9	8,9	8,5	16,3	12,7	30,1	27,5	27,5	22,5	:	27,4	28,1	17,4	7,4

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

MAI PUȚINI ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN DOMENIUL EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

În 2009, absolvenții în domeniile științe sociale, drept și economie au reprezentat cea mai mare proporție de absolvenți din Europa, cu peste 35%. Comparativ, s-au înregistrat 15,4% dintre absolvenți în domeniul sănătății și asistenței sociale, respectiv 12,8% și 11,6% în domeniul ingineriei și în cel al științelor umaniste. În câteva țări (Bulgaria, Cipru, Letonia, România și Liechtenstein), proporția absolvenților în domeniile științe sociale, drept și economie a ajuns la 50%, aceasta fiind sub 25% numai în câteva țări (Germania, Suedia, și Finlanda). În ansamblu, domeniul cu cel mai mic număr de absolvenți este agricultura și medicina veterinară (1,67%).

La nivel național, cea mai semnificativă variație înregistrată din 2006 în ceea ce privește proporția absolvenților în domenii specifice este scăderea procentului de absolvenți în domeniul educației și formării profesionale, cu o creștere corespunzătoare în domeniul sănătății și asistenței sociale și, într-o mai mică măsură, în cel al serviciilor. Deși această tendință generală se aplică în marea majoritate a țărilor, unele înregistrează pierderi semnificative în domeniul educației, ca Portugalia -6,7%, Islanda -6%, Ungaria -5,2% și Belgia -4,5%. Astfel de reduceri vor pune probabil și mai multe probleme în viitor în ceea ce privește asigurarea unui număr suficient de cadre didactice calificate în aceste țări.

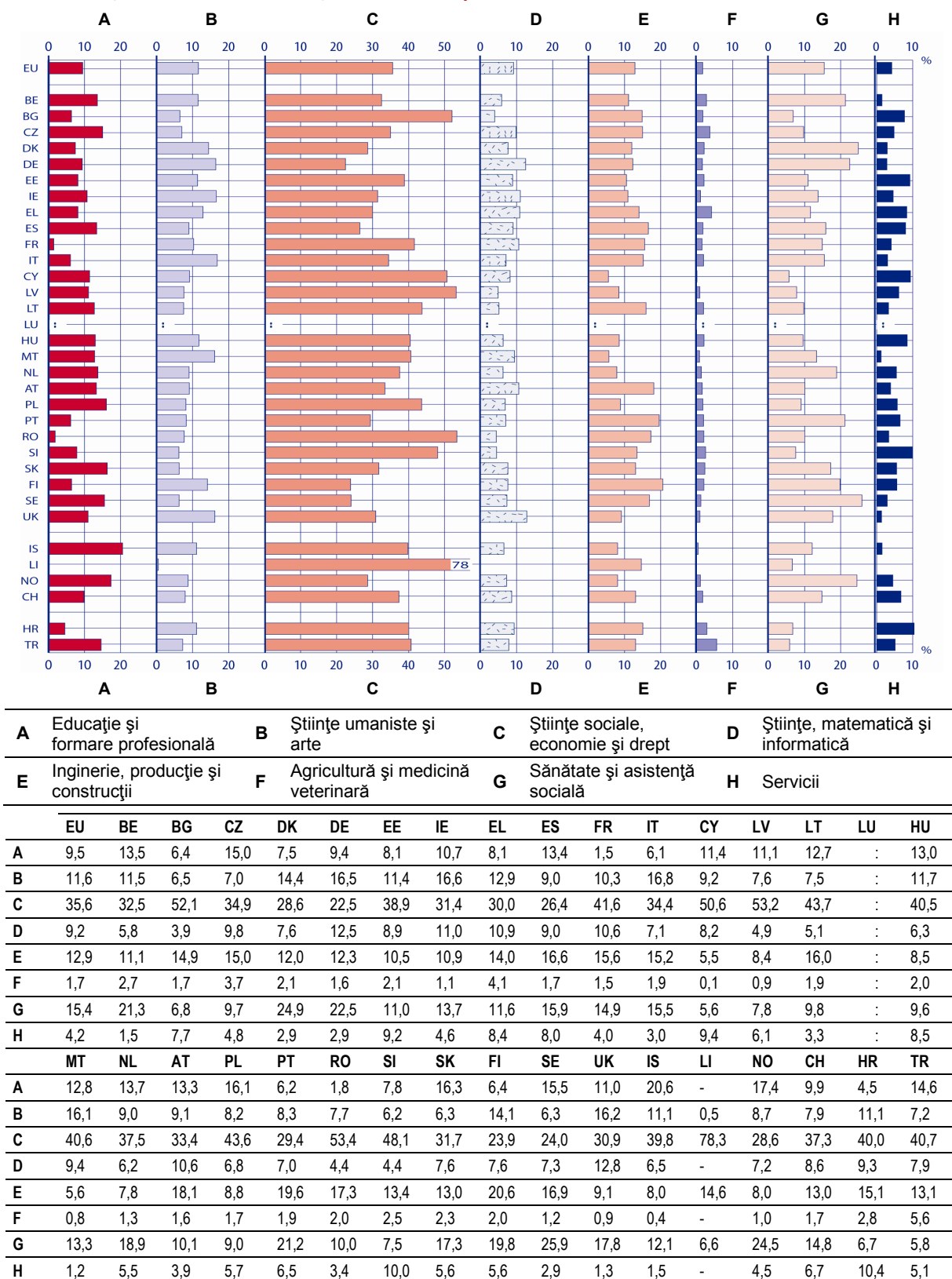
Cele mai semnificative creșteri ale numărului de absolvenți în domeniul sănătății și asistenței sociale se regăsesc în Germania, Irlanda, Italia, Letonia, Olanda, și Polonia. Trebuie să remarcăm de asemenea și noua distribuție a absolvenților în Liechtenstein, unde, între 2006 și 2009, proporția celor din domeniul ingineriei a scăzut cu 20%, în timp ce numărul de absolvenți în domeniile științe sociale, drept și economie a crescut cu peste 23%.

Comparativ cu distribuția absolvenților de învățământ superior în anul 2000 (vezi figura F15 în Date cheie privind educația, 2002), datele actuale indică cea mai mare variație a proporției absolvenților în domeniile științe, matematică și informatică. În ultimul deceniu, acest procent s-a redus de la aproximativ 12% la 9% la nivel european, cu vârfuri de declin înregistrate în Irlanda (-10%), Franța (-5%) și Islanda (-6%).

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

◆ **Figura G3: Absolvenții de învățământ superior (ISCED 5 și 6) în funcție de domeniul de învățământ/formare profesională, 2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Note naționale specifice

Belgia: Datele pentru comunitatea flamandă exclud a doua calificare în sectorul învățământului superior neuniversitar.

Grecia: Datele sunt din 2008.

Italia: Datele exclud a doua diplomă de studii la nivel ISCED 5A și nivelul ISCED 6.

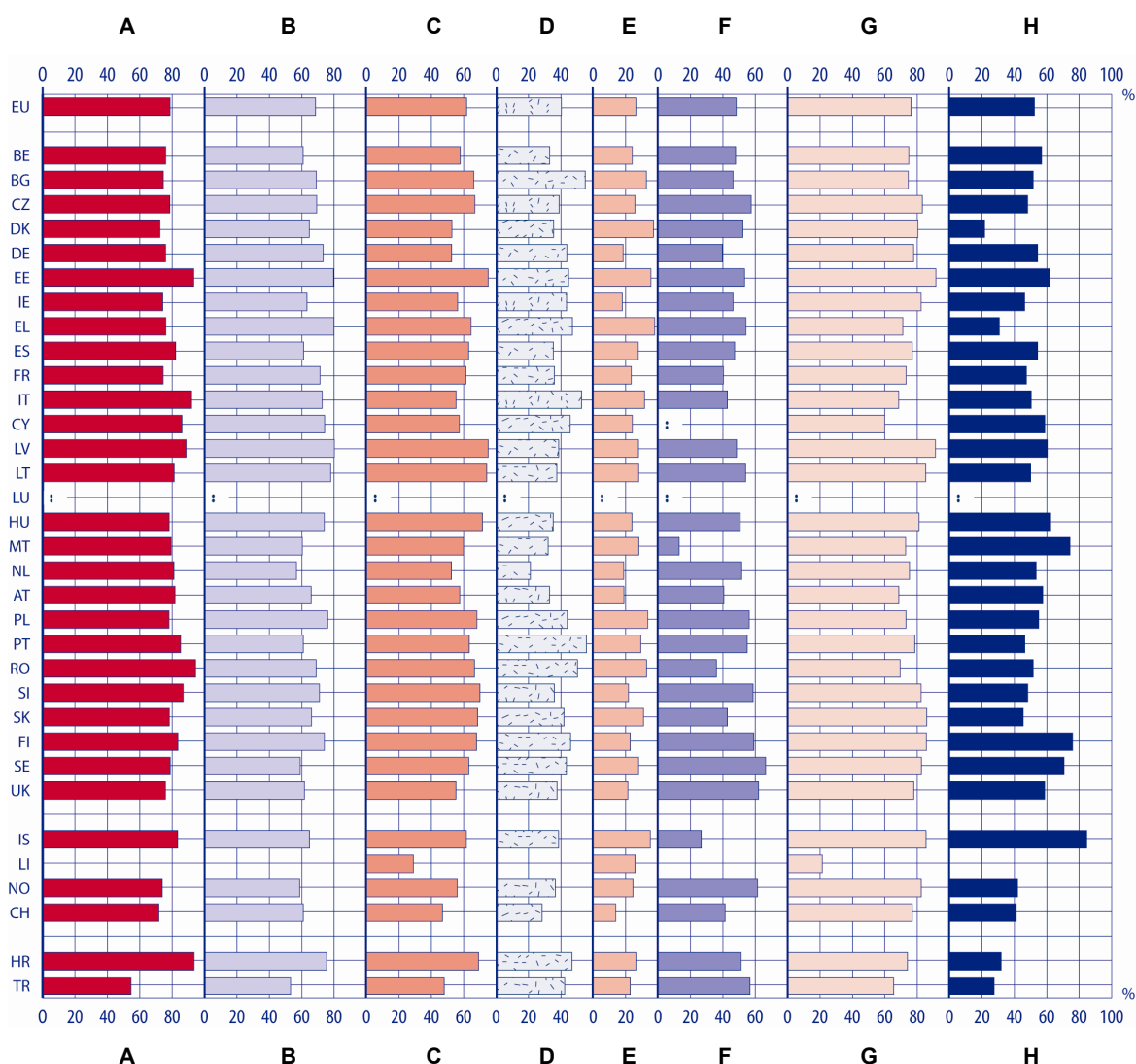

NUMĂRUL DE ABSOLVENTE ÎL DEPĂȘEȘTE PE CEL AL ABSOLVENȚILOR ÎN TOATE DOMENIILE CU EXCEPȚIA ȘTIINȚELOR NATURII ȘI A ȘTIINȚELOR APLICATE

După tendința din ultimii ani, femeile depășesc în mod clar bărbații în cele mai multe domenii academice, inclusiv în domeniul educației și formării profesionale, unde femeile reprezintă aproape 80% din absolvenți; în domeniul sănătății și asistenței sociale, valoarea este de 76%; în cel al științelor umaniste, 69%; și în domeniile științe sociale, drept și economie, 62%. Într-o mai mică măsură, există mai multe absolvente (52%) decât absolvenți în domeniul serviciilor. Educația și formarea este totuși domeniul în care preponderența femeilor continuă să fie cea mai mare, atingând 90% sau mai mult în Estonia, Italia, România și Croația.

◆ **Figura G4: Proportia calificărilor specifice învățământului superior (ISCED 5 și 6) acordate femeilor, în funcție de domeniul de învățământ/formare profesională, 2009**

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

A	Educație și formare profesională	B	Științe umaniste și arte	C	Științe sociale, economie și drept	D	Științe, matematică și informatică
E	Inginerie, producție și construcții	F	Agricultură și medicină veterinară	G	Sănătate și asistență socială	H	Servicii

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
A	78,7	76,0	74,5	78,5	72,5	75,9	93,3	74,2	76,1	82,2	74,4	92,0	86,0	88,6	81,3	:	78,2
B	68,5	60,9	69,0	69,3	64,7	73,1	79,6	63,2	79,9	61,2	71,3	72,5	74,2	80,2	77,9	:	73,9
C	61,8	57,8	66,2	66,9	52,7	52,5	75,1	56,3	64,5	63,0	61,3	55,3	57,2	75,2	74,2	:	71,5
D	40,3	33,1	55,0	38,9	35,5	43,7	44,7	43,5	47,1	35,4	36,0	52,8	45,7	38,7	37,5	:	35,3
E	26,2	24,0	32,7	25,8	37,1	18,4	35,6	17,9	37,8	27,7	23,4	31,7	24,1	27,9	28,0	:	23,9
F	48,2	47,8	46,3	57,5	52,4	39,7	53,4	46,3	54,2	47,3	40,3	42,9	:	48,5	54,1	:	50,7
G	76,2	74,8	74,4	83,1	80,4	77,8	91,5	82,4	71,1	77,0	73,1	68,6	60,0	91,2	85,2	:	81,2
H	52,4	56,8	51,6	48,1	21,6	54,3	61,8	46,3	30,7	54,3	47,4	50,4	58,7	60,3	50,0	:	62,4
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
A	79,4	81,1	81,8	78,0	85,2	94,5	86,8	78,2	83,6	78,8	75,8	83,4	-	73,9	71,8	93,6	54,6
B	60,3	56,7	65,8	76,1	60,9	68,9	70,9	66,0	74,0	59,1	61,7	64,8	-	58,7	60,9	75,4	53,1
C	59,9	52,4	57,5	68,2	63,4	66,7	70,0	68,6	68,0	63,1	55,2	61,6	28,9	56,0	46,9	69,2	47,9
D	32,1	21,1	32,9	44,0	55,9	50,2	36,0	41,9	46,0	43,4	37,6	38,6	-	36,5	28,3	46,8	42,4
E	28,1	18,7	18,9	33,6	29,4	32,8	21,7	31,1	22,8	27,9	21,4	35,3	25,8	24,5	13,8	26,2	22,8
F	13,0	51,7	40,6	56,3	55,1	36,0	58,6	42,8	59,1	66,4	62,0	26,7	-	61,4	41,5	51,2	56,8
G	72,8	75,2	68,7	73,0	78,5	69,5	82,3	85,8	85,6	82,6	77,9	85,4	21,4	82,4	76,9	74,0	65,4
H	74,3	53,4	57,5	54,9	46,4	51,6	48,2	45,4	75,9	70,6	58,7	84,6	-	42,0	41,1	31,8	27,5

Sursă: Eurostat, UOE (date culese în iulie 2011).

Note naționale specifice

Belgia: Datele pentru comunitatea flamandă exclud a doua calificare în sectorul învățământului superior neuniversitar.

Grecia: Datele sunt din 2008.

Italia: Datele exclud a doua diplomă de studii la nivel ISCED 5A și nivelul ISCED 6.

Pe de altă parte, agricultura și medicina veterinară; științele naturii; matematica și informatica; și, cel mai mult, ingineria, sunt încă domenii în care predomină bărbații ca număr de absolvenți. În domeniul ingineriei, media UE în ceea ce privește absolvirea studiilor superioare de către femei este destul de scăzută (unu din patru). Cele mai scăzute procente (sub 20%) se regăsesc în Germania, Irlanda, Olanda, Austria și Elveția, în timp ce în Danemarca, Estonia, Grecia, Polonia, și Islanda, femeile reprezintă în jur de o treime din numărul total de absolvenți în domeniul ingineriei. În domeniul mai larg al științelor, matematicii și informaticii, proporția femeilor care au absolvit programe de învățământ superior este de 50% sau ușor mai mare în Italia, Portugalia și România.

Totuși, comparând datele actuale cu cele din anul 2000 (vezi figura F16 în Date cheie cu privire la educație, 2002), se identifică o tendință pozitivă în ceea ce privește proporția absolventelor în domeniul ingineriei (+6%) și agriculturii (+5%). În particular, Letonia (+11%), Malta (+15%) și Islanda (+11%) au înregistrat o creștere substanțială a proporției femeilor care termină studiile superioare în domeniul ingineriei, producției și construcțiilor. Spre deosebire de acestea, domeniile științe, matematică și informatică și servicii au cunoscut un declin în ceea ce privește participarea femeilor în ultimul deceniu.

STUDIILE SUPERIOARE DUC LA ÎMBUNĂȚĂȘIREA OPORTUNITĂȚILOR DE ANGAJARE

Deținerea unei calificări specifice învățământului superior duce mai repede la găsirea unui loc de muncă. În medie, 86% dintre absolvenții de învățământ superior cu vârsta între 25 și 39 de ani lucrează, spre deosebire de 78% dintre cei care au cel mult studii la nivel de învățământ secundar superior și numai 60% dintre tinerii cu un nivel de educație inferior. Acest lucru este și mai valabil pentru persoanele mai în vârstă (grupa de vârstă 40-64 ani), absolvenții de învățământ superior din această categorie au o probabilitate de a avea o slujbă mai mare cu 37% decât cei care au studii până la nivelul învățământului secundar superior.

Diferența în ceea ce privește ratele de ocupare între cei cu studii superioare și cei cu un nivel de educație inferior se remarcă în mod deosebit în unele țări. Printre tinerii din Slovacia, procentul de

- ◆ **Figura G5: Proportia persoanelor cu loc de muncă în funcție de grupa de vârstă (25-39; 40-64) și cel mai înalt nivel de educație atins, 2010**

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011)

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

		EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Redus	25-39	59,9	57,6	44,9	48,7	67,3	56,6	53,1	43,7	67,7	59,3	61,0	60,0	79,0	57,4	41,5	79,8	43,8
	40-64	51,4	46,3	39,5	41,1	61,3	54,7	38,7	47,8	54,6	49,8	53,9	47,0	61,4	39,1	23,1	54,8	34,7
Mediu	25-39	77,5	81,9	77,6	79,9	83,2	80,1	73,2	67,2	72,2	69,8	80,9	73,2	82,9	72,7	67,4	82,6	74,2
	40-64	70,3	69,7	68,3	70,8	76,9	74,5	65,8	65,7	61,7	68,2	70,8	72,1	74,0	62,6	62,2	66,2	60,6
Superior	25-39	85,6	90,2	86,6	79,5	88,3	88,7	81,6	82,8	80,1	79,6	88,2	73,5	86,7	82,4	88,0	87,6	80,3
	40-64	82,4	78,9	82,0	87,2	84,6	86,1	78,8	79,0	80,0	79,9	78,8	83,0	82,8	80,1	85,7	82,4	77,0
		MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Redus	25-39	65,3	70,1	64,1	52,1	76,0	60,6	61,6	24,2	60,1	62,8	57,0	70,7	:	65,7	73,9	55,4	50,3
	40-64	41,8	58,7	53,3	36,0	64,7	51,5	48,7	31,6	53,7	65,9	55,6	79,3	:	63,0	67,5	40,5	41,9
Mediu	25-39	86,4	87,5	85,6	75,7	82,0	75,6	83,2	74,9	78,0	84,7	78,2	76,1	:	84,5	84,3	73,3	65,1
	40-64	75,4	76,2	73,3	59,7	76,5	63,5	66,3	66,3	71,8	82,5	76,0	86,1	:	79,8	79,6	57,6	50,9
Superior	25-39	92,3	92,3	88,2	87,9	87,5	88,1	90,8	80,7	85,0	87,6	88,7	87,6	:	90,8	88,4	83,9	80,1
	40-64	75,4	83,6	84,1	79,9	82,3	81,5	83,9	84,0	83,6	88,5	82,3	90,3	:	89,8	88,3	75,8	68,0
		Redus (ISCED 0-2)					Mediu (ISCED 3-4)					Superior (ISCED 5-6)						

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011)

Notă explicativă

Indicatorul referitor la rata ocupării este calculat împărțind numărul de persoane care au un loc de muncă la populația totală dintr-o anumită grupă de vârstă, de fiecare dată, în trei categorii referitoare la nivelul de educație atins: redus, mediu sau superior.

absolvenții de învățământ superior care sunt angajați este cu 57% mai mare decât al persoanelor care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior, iar în Bulgaria cu 42%, în Irlanda cu 39% și în Lituania cu 47%. Spre deosebire de acestea, Grecia, Italia, Cipru, Luxemburg și Portugalia prezintă cea mai mică variație între ratele de ocupare pentru cele două grupe de vârstă, ceea ce indică o disparitate mai redusă între persoane cu diferite niveluri de educație.

Dacă se iau în considerare ratele de angajare pentru cele două grupe de vârstă, indiferent de nivelul de educație, se poate concluziona că cei mai tineri au o probabilitate ușor mai mare de a avea un loc de muncă. În medie, procentul celor de 25-39 ani care au declarat că au un loc de muncă în 2010 este cu 7% mai mare decât cel al celor de 40-64 ani. Cele mai mari diferențe între cele două grupe de vârstă s-au observat în grupul celor cu un nivel redus de educație. Există și unele excepții: în Republica Cehă, Italia, Slovacia, Suedia, Islanda, și Elveția, proporția persoanelor mai în vârstă care sunt angajate este egală sau mai mare decât cea a celor care au sub 40 de ani.

ABSOLVENȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR GĂSESC O SLUJBĂ RELEVANTĂ DE DOUĂ ORI MAI REPEDE DECÂT CEI CARE AU ABSOLVIT CEL MULT ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR INFERIOR

Nivelul cel mai înalt al studiilor are un impact evident asupra procesului de tranziție de la școală la viața profesională. La nivelul Uniunii Europene, durata medie a tranziției la prima slujbă semnificativă (apreciată în cadrul studiului ca o slujbă cu durata de cel puțin 3 luni) a fost de 6,5 luni în 2009 pentru toate nivelurile de educație și aproape de 7 luni pentru nivelul secundar superior. Tranziția a durat doar 5 luni pentru persoanele cu o calificare la nivel de învățământ superior, iar pentru cei cu un nivel redus de educație a fost dublă (9,8 luni).

În toate țările, persoanele cu studii superioare își găsesc primul loc de muncă mai repede decât cei care au absolvit doar învățământul secundar. Diferența este în mod special importantă în Bulgaria, Polonia și Slovacia, unde persoanele cu un nivel de educație constând cel mult în învățământ secundar inferior au avut nevoie în medie de mai mult de un an decât absolvenții de învățământ superior pentru a găsi o slujbă relevantă.

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

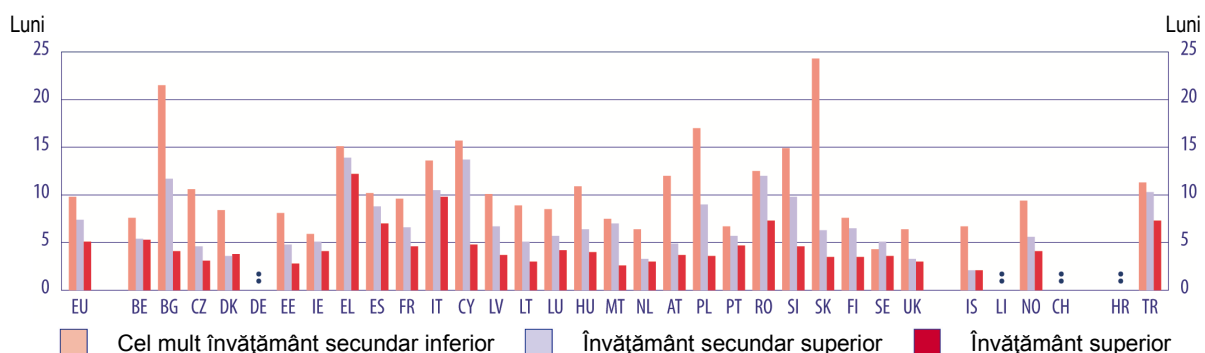
În Belgia, Franța, Luxemburg, Finlanda și Norvegia, durata tranziției a fost aproape sau cu puțin sub nivelul UE, la toate nivelurile de educație. La fel a fost și în Portugalia și Malta, două țări cu proporții mari ale populației care a absolvit cel mult învățământul secundar inferior (vezi figura G1).

Durata medie a tranziției a fost de mai puțin de 4 luni pentru toate nivelurile de educație în țări precum Danemarca (4,4 luni), Olanda (3,5 luni), Suedia (4,4 luni), Regatul Unit (3,5 luni) și Islanda (3,3 luni), comparativ cu 6,5 luni la nivelul UE. Această situație este valabilă pentru toate nivelurile de educație, inclusiv învățământul secundar inferior, în aceste țări, cu excepția Danemarcei.

Tinerii din unele țări din sudul și estul Europei au avut perioade de tranziție mai lungi decât media UE pentru nivelurile de învățământ secundar inferior și superior în 2009. Această caracteristică a fost în special evidentă pentru persoanele care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior în Slovacia (24,3 luni), Bulgaria (21,5 luni), precum și în Polonia (17 luni), Cipru (15,7 luni), Slovenia (14,9 luni) și România (12,5 luni).

În Grecia, Spania, Italia, și Turcia, perioadele de tranziție au fost mai lungi pentru toate nivelurile de educație, inclusiv cel superior (de la 8,1 luni în Spania la 13,1 luni în Grecia).

◆ **Figura G6: Durata medie a tranziției de la educație la viața profesională în funcție de nivelul de educație, 2009**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
(Luni)																	
Cel mult secundar inferior	9,8	7,6	21,5	10,6	8,4	:	8,1	5,9	15,1	10,2	9,6	13,6	15,7	10,1	8,9	8,5	10,9
Secundar superior	7,4	5,4	11,7	4,6	3,6	:	4,8	5,1	13,9	8,8	6,6	10,5	13,7	6,7	5,1	5,7	6,4
Superior	5,1	5,3	4,1	3,1	3,8	:	2,8	4,1	12,2	7,0	4,6	9,8	4,8	3,7	3,0	4,2	4,0
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Cel mult secundar inferior	7,5	6,4	12,0	17,0	6,7	12,5	14,9	24,3	7,6	4,3	6,4	6,7	:	9,4	:	:	11,3
Secundar superior	7,0	3,3	4,9	9,0	5,7	12,0	9,8	6,3	6,5	5,1	3,3	2,1	:	5,6	:	:	10,3
Superior	2,6	3,0	3,7	3,6	4,7	7,3	4,6	3,5	3,5	3,6	3,0	2,1	:	4,1	:	:	7,3

Sursă: Eurostat, Anchetă forței de muncă – modulul ad-hoc (date culese în iulie 2011)

Notă explicativă

Durata tranziției de la educație la viața profesională este calculată ca diferență între data la care s-a părăsit educația formală pentru ultima dată și data începerii activității la primul loc de muncă de cel puțin 3 luni. Rezultatele se referă la persoanele care au avut o primă slujbă semnificativă. Acest indicator este calculat împărțind numărul de persoane angajate din grupa de vârstă 25-64 ani cu un nivel specific de educație la populația totală din aceeași grupă de vârstă.

Cele mai multe rezultate se bazează pe răspunsurile persoanelor care au părăsit educația formală în ultimii 5 ani pentru a evita problemele legate de amintirea datelor tranziției. Acest lucru este îndeosebi valabil pentru Regatul Unit, unde rata „niciun răspuns” la „data primului loc de muncă” a fost cu mult peste acest prag. Perioada de 5 ani pare a fi și cea mai indicată valoare a pragului, dată fiind mărimea eșantionului pe țară. În unele țări, serviciul militar sau comunitar obligatoriu contribuie la creșterea duratei tranziției. Acesta este cazul în special în Bulgaria (1,2 luni), Grecia (4,3 luni), Cipru (2,6 luni) și Austria (1,5 luni). Alte țări au puține persoane sau deloc în aceste situații.

Note naționale specifice

EU: Totalurile cu privire la tranziție sunt calculate în mod corespunzător fără Germania.

Germania și Elveția: Informațiile cu privire la primul loc de muncă nu au fost colectate în mod comparabil în Germania și Elveția.

PROPORȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE OCUPĂ FUNCȚII DE MANAGEMENT A SCĂZUT ÎN MAJORITATEA STATELOR MEMBRE UE

Atunci când se compară procentul angajaților cu studii superioare din diferite categorii ocupaționale, se poate observa un declin constant când se trece de la profesiile care necesită un nivel ridicat de competențe (manageri și specialiști) la cele care cer un nivel de bază de competențe (meseriași, operatori de mașini și alte profesii elementare). Totuși, este interesant de remarcat că procentul mediu european de manageri și specialiști cu studii superioare este cu puțin peste 50%, sugerând existența unei piețe a muncii permeabile, în care și candidații cu un nivel mai scăzut de educație pot accesa funcții care presupun un nivel ridicat de competențe. Probabil că această valoare poate fi explicată parțial și prin existența unor manageri sau specialiști mai în vârstă, care au în general un nivel mai redus al studiilor decât colegii lor mai tineri (după cum se indică în figura G2 de mai sus).

În unele țări se observă o proporție a persoanelor cu studii superioare cu funcții de manageri și specialiști cu mult peste media europeană. În Luxemburg, Ungaria, Malta, România, Slovenia și Islanda, procentul absolvenților de învățământ superior care lucrează ca manageri este egal sau mai mare de 70%. Pe de altă parte, Spania (ambele sexe), Danemarca, Franța, Cipru și Norvegia (femeile) raportează procente sub 50%, ceea ce arată că majoritatea persoanelor cu studii superioare lucrează în alte domenii ocupaționale decât cele manageriale. Aceste diferențe nu pot fi explicate în limitele acestui raport. Totuși, printre motivele posibile se numără structura pieței muncii, ce permite recunoașterea competențelor și aptitudinilor personale, alături de calificările educaționale formale. În plus, unele țări pot recompensa persoanele care au urmat alte rute decât cele tradiționale cu politici inclusive de integrare pe piața muncii, care favorizează învățarea non-formală și profesională. De asemenea, disponibilitatea limitată a posturilor vacante poate pur și simplu să împiedice candidații cu un nivel ridicat de educație să acceseze funcții de management și profesii liberale.

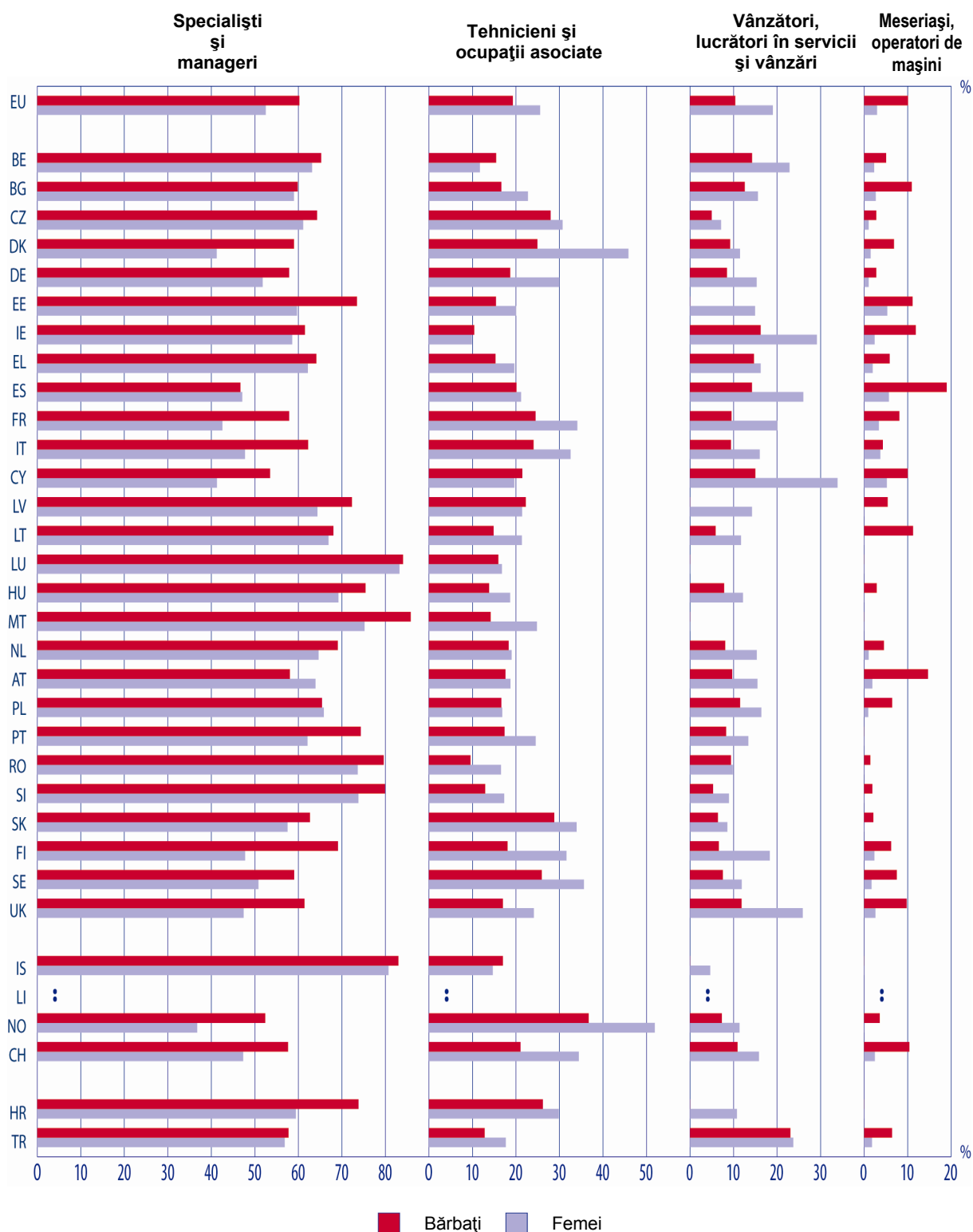
Atunci când se ia în considerare distribuția pe sexe a persoanelor din diferite categorii ocupaționale, în majoritatea țărilor, balanța este destul de echilibrată în rândul managerilor și specialiștilor, deși se poate observa o ușoară preponderență a bărbaților. Există câteva excepții: bărbații depășesc femeile cu 13% în Estonia, 8% în Letonia, 10% în Malta, 21% în Finlanda și 14% în Croația. În alte grupuri de ocupații, diferențele dintre femei și bărbați apar în ceea ce privește corespondența dintre nivelul lor de calificare și nivelul profesional. În cadrul profesiilor tehnice și celor asociate acestora și în sectorul serviciilor, mai multe femei decât bărbați tind să accepte slujbe sub nivelul lor de educație formală. În Europa, între 20% și 25% din totalul femeilor angajate în aceste sectoare au absolvit învățământul superior. Pe de altă parte, bărbații par să fie mai frecvent supracalificați în cadrul ocupațiilor manuale și elementare. În medie, 10% dintre persoanele cu studii superioare lucrează ca meseriași, operatori de mașini și alte ocupații care nu necesită acest nivel de educație.

Făcând o comparație cu datele din 2001 (Eurydice, 2002), se poate identifica o tendință contrară celei pe care am fi putut să o intuim: proporția absolvenților de învățământ superior angajați ca manageri și specialiști a scăzut în majoritatea statelor membre UE 15 incluse în ediția anterioară. Datele din 2007 confirmă această tendință. Scăderea este în mod special evidentă în Italia și Regatul Unit, unde sunt mai puțin cu 8% și respectiv 16% absolvenți de studii superioare care au în prezent profesii ce necesită cele mai ridicate niveluri de competențe. Această tendință este total neanticipată având în vedere creșterea continuă a numărului de absolvenți de învățământ superior în Europa în ultimul deceniu (vezi figura G2). Se pot elabora diverse ipoteze pentru a explica aceste rezultate neașteptate. Deși aria de acoperire a acestui studiu nu permite mai multe speculații, o posibilitate este aceea că numărul de posturi vacante s-a redus în timp, iar posturile eliberate de persoanele mai în vârstă (în general, cu o probabilitate mai mică de a fi absolvit învățământul superior) nu au fost ocupate. O a doua perspectivă sugerează o fluctuație redusă între generații – posturile vacante au fost ocupate în cea mai mare parte de angajați mai în vârstă și mai puțin de angajați mai tineri – ca unul dintre factorii care explică scăderea proporției absolvenților de învățământ superior cu funcții de management.

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

◆ **Figura G7: Absolvenții de învățământ superior (ISCED 5 și 6) cu loc de muncă, în funcție de categoria ocupațională și de sex, grupa de vârstă 25-64 ani, 2010**

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

		EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Specialiști și manageri	Bărbați	60,2	65,2	59,8	64,3	59,0	57,9	73,5	61,5	64,2	46,7	57,9	62,3	53,5	72,3	68,0	84,1	75,4
	Femei	52,5	63,1	59,0	61,1	41,2	51,8	59,7	58,6	62,2	47,1	42,5	47,7	41,3	64,4	66,9	83,2	69,2
	TOTAL	56,3	64,2	59,1	62,9	49,5	55,3	59,4	59,8	62,9	46,9	49,8	54,7	47,1	64,2	64,8	82,0	71,3
Tehnicienii și ocupații asociate	Bărbați	19,3	15,5	16,6	28,0	24,9	18,7	15,4	10,4	15,3	20,1	24,5	24,1	21,5	22,3	14,8	15,9	13,8
	Femei	25,5	11,7	22,8	30,7	45,8	30,0	20,0	9,9	19,6	21,2	34,1	32,5	19,6	21,4	21,4	16,8	18,6
	TOTAL	22,4	13,5	20,3	29,2	35,7	23,3	17,2	10,1	17,3	20,7	29,5	28,4	20,4	20,7	18,2	15,9	16,3
Vânzători și lucrători în servicii și lucrători calificați în agricultură	Bărbați	10,4	14,2	12,6	5,0	9,2	8,5	0,0	16,2	14,7	14,2	9,5	9,4	15,0	0,0	5,9	0,0	7,8
	Femei	19,0	22,9	15,6	7,1	11,5	15,3	14,9	29,2	16,2	26,0	20,0	16,0	33,9	14,2	11,7	0,0	12,2
	TOTAL	14,7	18,7	14,4	5,9	10,6	11,3	11,4	23,0	15,6	20,2	15,1	12,9	24,5	11,1	11,0	2,1	10,3
Meseriași și operatori de mașini ocupații elementare	Bărbați	10,1	5,1	10,9	2,8	6,9	15,0	11,1	11,9	5,9	19,0	8,1	4,3	10,0	5,4	11,2	0,0	2,9
	Femei	2,9	2,3	2,7	1,1	1,5	2,9	5,3	2,4	2,0	5,7	3,4	3,7	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	TOTAL	6,5	3,6	6,2	2,0	4,2	10,1	12,0	7,1	4,3	12,3	5,6	4,0	7,9	4,0	6,1	0,0	2,1
		MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Specialiști și manageri	Bărbați	85,8	69,1	58,1	65,4	74,3	79,6	79,9	62,7	69,1	59,0	61,4	83,0	:	52,4	57,6	73,8	57,7
	Femei	75,2	64,6	63,9	65,8	62,1	73,6	73,8	57,5	47,7	50,8	47,4	80,7	:	36,8	47,3	59,4	56,8
	TOTAL	77,9	66,8	60,1	65,7	66,1	75,3	75,6	59,4	57,1	54,2	54,5	78,7	:	43,4	53,8	64,1	57,4
Tehnicienii și ocupații asociate	Bărbați	14,2	18,3	17,6	16,6	17,4	9,6	12,9	28,8	18,1	25,9	17,0	17,0	:	36,7	21,0	26,2	12,8
	Femei	24,8	19,0	18,7	16,9	24,5	16,6	17,3	33,9	31,6	35,6	24,1	14,7	:	51,9	34,4	29,8	17,6
	TOTAL	17,2	18,6	17,9	16,8	21,5	13,0	15,3	31,2	25,7	31,2	20,5	15,1	:	44,0	26,1	27,6	14,5
Vânzători și lucrători în servicii și lucrători calificați în agricultură	Bărbați	0,0	8,1	9,7	11,5	8,3	9,4	5,3	6,4	6,6	7,5	11,8	0,0	:	7,3	10,9	0,0	23,0
	Femei	0,0	15,3	15,5	16,4	13,4	9,8	8,9	8,6	18,3	11,9	25,9	4,6	:	11,4	15,8	10,8	23,7
	TOTAL	5,0	11,4	12,4	14,3	11,3	9,9	7,3	7,5	13,2	10,1	18,8	6,2	:	9,9	12,7	8,2	23,3
Meseriași și operatori de mașini ocupații elementare	Bărbați	0,0	4,6	14,7	6,4	0,0	1,4	1,9	2,1	6,2	7,5	9,8	0,0	:	3,6	10,4	0,0	6,4
	Femei	0,0	1,0	1,9	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	1,7	2,6	0,0	:	0,0	2,4	0,0	1,8
	TOTAL	0,0	3,2	9,6	3,3	1,1	1,8	1,8	1,8	4,0	4,4	6,2	0,0	:	2,7	7,4	0,0	4,8

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

Ocupațiile sunt definite aici în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Ocupațiilor (International Standard Classification of Occupations – ISCO-88) care a fost inițiată de Organizația Internațională a Muncii (Geneva, 1990) și este utilizată în Ancheta forței de muncă a Eurostat (a se vedea secțiunea „Glosar și instrumente statistice”). Clasificarea Internațională Standard a Ocupațiilor (ISCO-88) folosită de Eurostat a fost supusă unui proces de revizuire în primăvara anului 2001, ceea ce face ca datele din 2000 să nu poată fi comparate cu cele din anii următori.

Procentajele au fost calculate pe baza populației ocupate și nu iau în calcul la numitor categoriile „niciun răspuns” și „forțele armate” (ISCO cod 0). Gradul total de ocupare pe categorie este calculat numai în baza datelor disponibile.

DIFERENȚA ÎNTRE NIVELUL ȘOMAJULUI ÎN RÂNDUL FEMEILOR ȘI ÎN CEL AL BĂRBAȚILOR CU ACELAȘI NIVEL DE CALIFICARE SE REDUCE

Femeile rămân, în medie, cu o probabilitate puțin mai mare de a fi în șomaj decât bărbații cu același nivel de calificare. Totuși, diferența între sexe în ceea ce privește nivelurile de ocupare s-a redus semnificativ de la o medie de 1,5% în 2007 la media actuală care se situează în jur de 0,3%, la toate nivelurile de educație.

◆ **Figura G8: Ratele șomajului pentru grupa de vârstă 25-64 ani în funcție de nivelul de educație și de sex, 2010**

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

		EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	
Redus	Bărbați	14,1	12,7	21,5	24,1	9,5	18,4	32,3	23,2	10,2	23,8	12,7	8,1	9,2	29,4	39,8	:	24,9	
	Femei	14,4	14,0	22,0	21,8	7,6	13,3	:	11,3	14,9	26,0	13,2	11,2	4,6	24,1	33,9	:	22,2	
	TOTAL	14,2	13,2	21,7	22,7	8,6	15,9	27,7	19,5	11,8	24,7	12,9	9,1	7,2	27,6	37,4	4,1	23,5	
Mediu	Bărbați	7,6	5,7	8,4	5,1	6,8	7,5	17,8	16,9	9,2	16,0	6,4	5,0	4,3	21,2	22,7	2,7	9,5	
	Femei	8,1	7,7	8,2	7,6	5,5	6,3	18,2	9,3	17,0	19,2	8,1	7,4	5,7	15,8	17,9	4,7	9,5	
	TOTAL	7,8	6,6	8,3	6,2	6,2	6,9	18,0	13,7	12,6	17,4	7,2	6,1	4,9	18,7	20,5	3,6	9,5	
Superior	Bărbați	4,7	4,0	4,5	2,5	5,2	3,0	12,2	7,9	6,6	9,6	4,8	4,4	4,1	10,9	8,1	2,9	4,5	
	Femei	5,2	4,1	4,2	2,5	4,4	3,3	7,2	5,9	10,9	11,3	5,0	6,6	5,0	9,2	5,9	4,5	3,8	
	TOTAL	4,9	4,0	4,3	2,5	4,8	3,1	9,1	6,8	8,7	10,5	4,9	5,6	4,5	9,9	6,8	3,6	4,1	
		MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR	
Redus	Bărbați	7,4	5,5	9,7	15,8	10,6	7,5	12,1	42,5	11,6	10,8	11,5	7,8	:	6,7	7,2	11,8	10,0	
	Femei	8,9	5,8	5,6	16,9	13,2	3,8	10,0	39,2	11,7	12,0	9,0	6,5	:	3,9	7,5	11,3	7,1	
	TOTAL	7,8	5,7	7,3	16,3	11,8	5,7	11,2	40,8	11,6	11,3	10,3	7,2	:	5,4	7,4	11,6	9,2	
Mediu	Bărbați	:	3,3	3,7	8,2	7,6	6,8	6,6	11,4	8,0	5,3	6,7	7,3	:	2,8	4,1	8,7	8,2	
	Femei	:	3,6	3,3	10,0	11,8	6,5	7,3	13,4	6,9	5,9	5,4	7,0	:	1,9	4,1	11,6	17,9	
	TOTAL	:	3,4	3,5	8,9	9,7	6,7	6,9	12,3	7,5	5,6	6,2	7,2	:	2,4	4,1	9,9	10,1	
Superior	Bărbați	:	2,8	2,1	4,0	5,5	4,3	3,9	5,1	4,6	4,7	3,8	:	:	1,7	2,5	7,3	5,5	
	Femei	:	2,5	2,5	4,4	6,8	3,9	4,2	4,7	4,2	3,9	3,0	:	:	1,8	3,6	6,8	9,9	
	TOTAL	:	2,7	2,3	4,2	6,3	4,1	4,1	4,9	4,4	4,3	3,4	3,5	:	1,8	2,9	7	7	
		Redus (ISCED 0-2)						Mediu (ISCED 3-4)						Superior (ISCED 5-6)					

Sursă: Eurostat, Ancheta forței de muncă (date culese în iulie 2011).

Deși ratele șomajului sunt mai mari pentru ambele sexe în grupul cu cel mai redus nivel de educație, disparitatea medie la nivel UE între bărbați și femei este ușor mai mare în grupurile cu un nivel de educație mediu și superior. Cel mai mare decalaj se poate observa în Grecia și Turcia în rândul persoanelor cu studii de învățământ secundar superior și post-secundar, neterțiar (ISCED 3 sau 4), pentru care procentul femeilor aflate în șomaj în cele două țări este cu 8% și respectiv 9% mai mare.

Diferența între sexe în ceea ce privește ratele șomajului este mai puțin semnificativă în cazul absolvenților de învățământ superior; în toate țările, nu numai că nivelul șomajului este mai scăzut în rândul acestora, dar proporțiile femeilor și bărbaților aflați în șomaj sunt mai echilibrate. Totuși, se remarcă și excepții în câteva țări. Estonia, Irlanda, Grecia, Spania, Letonia și Turcia prezintă diferențe mai mari între nivelurile șomajului pentru cele două sexe, cu o deosebire importantă: în timp ce în Estonia și Irlanda, sunt mai mulți bărbați în șomaj decât femei, în toate celelalte țări, femeile sunt mai puțin favorizate pe piața muncii.

Se remarcă două tendințe generale interesante. Prima indică o puternică corelație între nivelurile mai ridicate ale șomajului și un grad mai mare al disparității între sexe. La toate nivelurile de educație, țările care au cele mai ridicate niveluri de șomaj tind să raporteze diferențe mai mari între femei și bărbați. Această tendință devine mai evidentă o dată cu creșterea nivelului de educație, iar coincidența între țările cu rate mai ale șomajului și decalaje mai mari între sexe crește. De exemplu, Estonia, Irlanda, Grecia, Lituania, Spania și Turcia au niveluri ale șomajului peste media UE în același timp cu dezechilibre mai mari între bărbați și femei în ceea ce privește gradul de ocupare. Acest lucru poate arăta că deși bărbații și femeile sunt afectați de rate similare ale șomajului în ceea ce privește locurile de muncă cu un nivel redus de calificare, disparitatea între sexe este în general mai pronunțată în cazul locurilor de muncă ce necesită calificări de nivel mediu și superior.

A doua tendință privește echilibrul între bărbați și femei în acele țări care raportează cele mai mari niveluri de variație între sexe. În timp ce la un nivel de calificare redus sau mediu, femeile par să fie mai puțin afectate de șomaj decât bărbații, pentru învățământul superior, este valabil contrariul. La

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

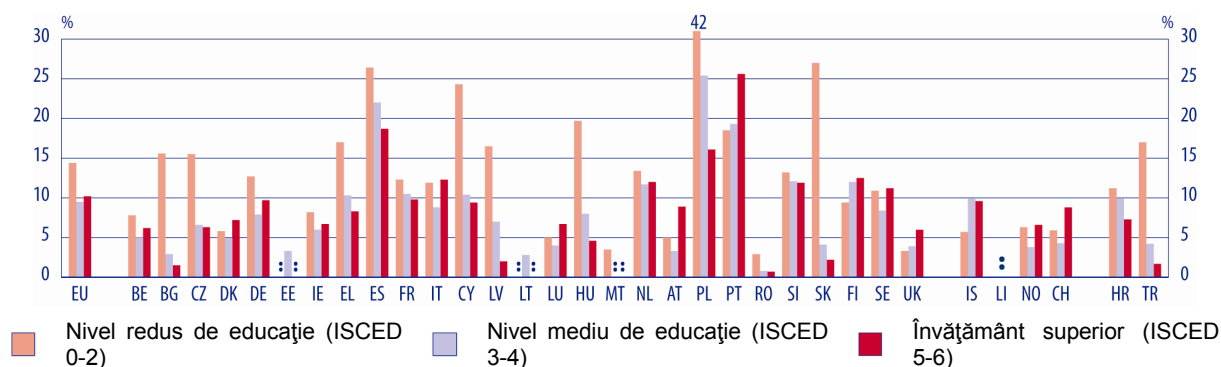
nivelurile de educație redus și mediu, numai Germania, Irlanda, Letonia și Lituania prezintă niveluri mai ridicate de șomaj în rândul bărbaților, în timp ce doar Grecia și Turcia raportează o preponderență a femeilor. Totuși, în rândul absolvenților de învățământ superior, nivelul șomajului este în general mai scăzut pentru bărbați decât pentru femei, singurele excepții fiind Estonia și Irlanda. Femeile cu un nivel ridicat de educație se confruntă cu cele mai mari niveluri ale șomajului în Grecia, Spania și Turcia. Prin urmare, se pare că în țările în care există un dezechilibru între sexe, femeile cu niveluri mai ridicate de educație sunt mai vulnerabile în fața șomajului decât bărbații.

NIVELURILE MAI RIDICATE DE EDUCAȚIE CRESC PROBABILITATEA OCUPĂRII PERMANENTE

În medie, între 10% și 15% dintre angajații cu vârsta de 25-64 ani din Uniunea Europeană au contracte temporare. Această valoare generală ascunde variații mari între țări. Cele mai scăzute niveluri ale ocupării temporare se înregistrează în Estonia, Lituania, Malta și România, în timp ce cele mai ridicate niveluri sunt raportate în Spania, Polonia și Portugalia. În aceste țări, aproximativ un sfert din totalul forței de muncă este angajată cu contracte pe durată determinată.

La fel ca în cazul distribuției diferite a absolvenților de învățământ superior în diferite sectoare ocupaționale discutate mai sus (vezi figura G7), investigarea motivelor diferențelor în ceea ce privește grad de ocupare temporară înregistrat în țările europene nu face parte din aria de acoperire a acestui raport. Totuși, introducerea de reforme ale pieței muncii în câteva țări în ultimii ani, care au permis o mai mare flexibilitate în ceea ce privește tipurile și durata contractelor de muncă, a avut probabil un rol în acest sens.

◆ **Figura G9: Ocuparea temporară în funcție de nivelul de educație, grupa de vârstă 25-64 ani, 2010**

	EU	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Redus	14,4	7,8	15,6	15,5	5,8	12,7	:	8,2	17,0	26,4	12,3	11,9	24,3	16,5	:	5,0	19,7
Mediu	9,5	5,0	2,9	6,6	4,9	7,9	3,3	6,0	10,3	22,0	10,5	8,8	10,4	7,0	2,8	4,0	8,0
Superior	10,2	6,2	1,5	6,3	7,2	9,7	:	6,7	8,3	18,7	9,8	12,3	9,4	2,0	:	6,7	4,6
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO	CH	HR	TR
Redus	3,5	13,4	5,0	41,7	18,5	2,9	13,2	27,0	9,4	10,9	3,3	5,7	:	6,3	5,9	11,2	17,0
Mediu	:	11,7	3,3	25,4	19,3	0,8	12,1	4,1	12,0	8,4	3,9	9,9	:	3,8	4,3	9,9	4,2
Superior	:	12,0	8,9	16,1	25,6	0,7	11,9	2,2	12,5	11,2	6,0	9,6	:	6,6	8,8	7,3	1,7

Sursă: Eurostat Anchetă forței de muncă (date culese în iulie 2011).

Notă explicativă

În categoria nivel redus de educație sunt incluse toate persoanele cu un loc de muncă care nu au absolvit cel puțin învățământul secundar superior (ISCED 0-2). În categoria nivel mediu de educație sunt incluse toate persoanele cu un loc de muncă care au absolvit învățământul secundar superior sau învățământ post-secundar neterțiar (ISCED 3-4). În categoria învățământ superior sunt incluse toate persoanele cu studii superioare (ISCED 5-6).

NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII

Procentul angajaților temporari scade o dată cu creșterea nivelului de educație atins. Angajații cu un nivel mediu de educație și cei cu studii superioare au o probabilitate mai mare de a obține contracte permanente decât angajații cu un nivel mai redus de educație. Se poate sugera prin urmare că nivelurile mai reduse de educație îi predispun pe cei care caută o slujbă să experimenteze nesiguranța și volatilitatea profesională, în special în contextul creșterii ratei șomajului.

Opt țări din Uniunea Europeană reprezintă excepții de la această tendință generală, frecvența contractelor temporare de muncă fiind mai mare pentru persoanele cu studii superioare.

GLOSAR, BAZE DE DATE STATISTICE ȘI BIBLIOGRAFIE

I. Clasificări

International Standard Classification of Education (ISCED 1997)

International Standard Classification of Education (ISCED), Clasificarea Internațională Standard a Educației, este un instrument adecvat pentru compilarea de statistici referitoare la educație la nivel internațional. Această clasificare acoperă două variabile transversale: nivelurile și domeniile educației, cu dimensiunile complementare de orientare generală/profesională/pre-profesională și destinația educațională/pieței muncii. Versiunea actuală, ISCED 97 ⁽⁴⁾ distinge șapte niveluri de învățământ. În mod empiric, ISCED pornește de la premisa că există câteva criterii după care programele educaționale pot fi alocate unor niveluri. În funcție de nivel și de tipul educației în cauză, este necesar să se stabilească un sistem ierarhic de ordonare a criteriilor principale și secundare (studiile anterioare necesare în mod normal pentru admitere, cerințele minime de admitere, vârsta minimă, calificările personalului etc.).

➤ **ISCED 0: Învățământul preșcolar**

Învățământul preșcolar este definit drept etapa inițială a instruirii organizate. Se desfășoară în cadrul unei școli sau a unui centru și este conceput pentru copiii cu vârsta de cel puțin 3 ani.

➤ **ISCED 1: Învățământul primar**

Acest nivel începe între 5 și 7 ani, este obligatoriu în toate țările și are în general durată de 4-6 ani.

➤ **ISCED 2: Învățământul secundar inferior**

Continuă programele de bază ale nivelului primar, deși predarea este în mod normal concentrată într-o măsură mai mare pe discipline de studiu. De obicei, sfârșitul acestui nivel coincide cu sfârșitul învățământului obligatoriu.

➤ **ISCED 3: Învățământul secundar superior**

Acest nivel începe în general la sfârșitul învățământului obligatoriu. Vârsta de admitere este în mod normal de 15 sau 16 ani. Condiția privind studiile anterioare (învățământul obligatoriu) și alte cerințe minime de admitere sunt de obicei necesare. Instruirea este deseori concentrată pe discipline de studiu mai mult decât la nivelul ISCED 2. Durata normală a nivelului ISCED 3 variază de la 2 la 5 ani.

➤ **ISCED 4: Învățământul post-secundar neterțiar**

Aceste programe se află la limita dintre învățământul secundar superior și învățământul superior. Scopul lor este acela de a lărgi aria de cunoștințe a absolvenților nivelului ISCED 3. Exemple tipice în acest sens sunt programele concepute pentru a-i pregăti pe elevi pentru studiile de la nivelul 5 sau programele concepute pentru a-i pregăti pe elevi pentru intrarea directă pe piața muncii.

➤ **ISCED 5: Învățământul terțiar (prima etapă)**

În mod normal, pentru admiterea la aceste programe este necesară absolvirea nivelului ISCED 3 sau 4. Acest nivel include programe de învățământ terțiar cu orientare academică (tipul A) care au în mare măsură o bază teoretică și programe de învățământ terțiar cu orientare ocupațională (tipul B) care au de regulă o durată mai mică decât cele de tipul A și sunt direcționate către intrarea pe piața muncii.

➤ **ISCED 6: Învățământul terțiar (a doua etapă)**

Acest nivel este rezervat studiilor superioare care duc la obținerea unei calificări avansate în domeniul cercetării (diplomă de doctor sau doctorat).

⁽⁴⁾ http://www.uis.unesco.org/ev.php?ID=3813_201&ID2=DO_TOPIC

International Standard Classification of Occupations, 1988 (ISCO-88)

A se vedea Eurostat, Classifications Server (RAMON): <http://europa.eu.int/comm/eurostat/ramon>

II. Definiții

Agenție independentă: Aceasta ar putea fi o agenție publică al cărei scop explicit este de a gestiona componente ale procesului de selecție a studenților sau de a distribui finanțarea publică către instituțiile de învățământ superior. Ar putea fi și un organism legal privat cu competențe delegate. Independentă înseamnă, printre altele, că nici autoritățile publice, nici instituțiile de învățământ superior nu pot influența deciziile de alocare ale acestui organism.

Autonomie limitată pentru școli în ceea ce privește managementul resurselor și aspecte ale proceselor de predare și învățare (ISCED 1-3), 2010/2011 (Informații naționale care completează notele naționale de la Figura B13.)

Belgia (BE fr): La nivelurile ISCED 2 și 3, școlile trebuie să aleagă dintr-o listă de discipline opționale stabilite de autoritățile de la nivelul comunității.

Republica Cehă: Școlile au mai puțină autonomie legată de resursele umane din 2007, când legislația a introdus obligativitatea școlilor de a remunera atribuțiile și responsabilitățile nestipulate contractual în conformitate cu un cadru salarial stabilit la nivel central.

Estonia: Școlile au autonomie deplină pentru conținutul curricular al disciplinelor opționale, cu excepția studiilor în domeniul religiei și al apărării naționale, ale căror programe analitice sunt prezentate în curriculumul național. Vârsta elevilor și nevoia serviciilor de sprijin reprezintă criteriul principal pentru a stabili dacă se poate face încadrarea în grupuri separate. Se recomandă ca băieții și fetele să fie separați la orele de educație fizică din clasa a V-a. Atunci când școlile au suficiente resurse financiare, se pot forma grupe la nivel de clasă și pentru alte ore (precum cele de limbi străine). Școlile pot avea diferite grupe sau clase pentru elevii cu cerințe educaționale speciale. Cadrele didactice trebuie să aleagă manualele dintr-o listă stabilită la nivel național.

Irlanda: Atribuțiile și responsabilitățile directorilor de școală sunt stabilite chiar de școală într-o mare măsură, dar anumite funcții și atribuții specifice sunt impuse totuși prin lege (încurajarea și stimularea învățării; evaluarea elevilor, comunicarea rezultatelor către elevi și părinții lor; și promovarea cooperării între școală și comunitate).

Grecia: Cadrele didactice de la nivelurile ISCED 1 și 2 sunt îndrumate și sprijinite în vederea alegerii metodelor didactice de către consilierii școlari.

Spania: Selecția directorilor de școală este efectuată de către un comitet format din reprezentanți ai școlii și ai autorității în domeniul educației. Atribuțiile și responsabilitățile cadrelor didactice, precum și condițiile pentru ocuparea funcției de șef de catedră sunt definite prin lege, în timp ce deciziile cu privire la distribuția sarcinilor legate de exemplu de activitatea de îndrumare și de biblioteca școlară sunt luate la nivel de școală. Pentru cheltuielile capitale, școlile fac propuneri, dar autoritatea în domeniul educației le aprobă și asigură finanțarea.

Franța: Școlile de învățământ secundar sunt autonome în ceea ce privește deciziile de suplینire a cadrelor didactice care lipsesc o perioadă de până la 2 săptămâni.

Ungaria: Alte achiziții pot fi finanțate din bugetul anual al organismului care asigură întreținerea. Trebuie să fie declarat scopul și să fie prevăzută separat suma în cadrul bugetului. Responsabilitatea pentru planificarea achizițiilor anuale aparține directorului școlii, cu aprobarea organismului care asigură întreținerea. Directorul școlii își exercită dreptul de angajator cu acordul guvernului local (adică autoritatea locală prevede numărul de cadre didactice care vor fi angajate de directorul școlii).

Ungaria, Polonia și Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Atribuțiile și responsabilitățile de bază ale cadrelor didactice și/sau ale directorilor de școală sunt definite prin lege, dar pot fi detaliate la nivel de școală.

Malta: Școlile la nivel ISCED 2 au o autonomie limitată pentru achiziția de echipamente periferice (imprimante și scannere), dar nu pot achiziționa PC-uri sau laptopuri. La nivel ISCED 3 (Junior College), „autonomie limitată” înseamnă că deciziile trebuie să fie aprobate de Universitatea din Malta.

România: Autonomia școlară pentru selecția cadrelor didactice suplinoare variază în funcție de perioada pentru care este necesară suplینirea. Directorii de școală răspund în fața autorităților din domeniul educației pentru utilizarea fondurilor publice. Școlile au autonomie deplină de a găsi fonduri private, deși în cazul sponsorizărilor este implicat inspectoratul școlar județean.

Slovenia: Consiliile locale (fondatoare) au dreptul de a elabora planuri proprii de închiriere a incintelor în folosul comunității. Atunci când spațiile se folosesc pentru lecții de religie, Ministerul Educației trebuie să-și dea acordul. Investițiile sunt aprobate de municipalitatea fondatoare și/sau de organismul de finanțare publică (Ministerul Educației, Ministerul Finanțelor). Autonomia depinde de sursa de finanțare (statul, municipalitatea sau școala). Cadrele didactice pot alege manuale pe baza unei liste stabilite anterior. Se aplică aceleași proceduri (ISCED 1, 2 și 3) posturilor didactice finanțate din fonduri publice sau private. Școlile publică posturile vacante după aprobarea ministerului. Ministerul Educației și Sportului trimite școlilor invitația de a licita pentru co-finanțarea echipamentelor și softurilor informatice. Ministerul elaborează un set de opțiuni pe care să le ia în considerare

instituțiile și apoi să decidă. Pe de altă parte, școlile au autonomie deplină de a achiziționa echipamente informatice.

Regatul Unit (ENG/WLS/NIR): Cu privire la conținutul disciplinelor opționale, acesta este decis de școală pentru disciplinele la care nu se susține examen, dar se așteaptă ca tinerii cu vârsta între 14 și 18 ani să susțină examene externe pentru a dobândi calificări și numai calificările aprobate se pot preda în școli.

Islanda: Peste o anumită sumă, achizițiile de echipamente informatice trebuie să fie trimise municipalităților pentru aprobare.

Liechtenstein: Școlile la nivel ISCED 2 și 3 au autonomie numai pentru atragerea și utilizarea de fonduri private pentru finanțarea unor proiecte minore (sub 3 000 CHF); peste acest nivel autonomia este limitată sau nu există.

Turcia: Școlile primesc manuale gratuite, dar pot decide să cumpere și manuale suplimentare.

Cheltuieli capitale: Se referă la cheltuielile cu active cu durata de viață mai mare de un an. Sunt incluse cheltuielile cu lucrări de construcție, renovări și reparații majore ale clădirilor și cheltuielile cu achiziționarea sau înlocuirea echipamentelor. (Se înțelege că cele mai multe țări raportează investițiile reduse în echipamente, cu valoarea sub un anumit prag, ca cheltuieli curente mai degrabă decât capitale.)

Cheltuieli curente sau operaționale: Se referă la cheltuielile cu bunuri și servicii consumate în anul curent, de exemplu, cheltuieli care trebuie să fie făcute în mod repetat pentru a susține desfășurarea de servicii educaționale. Cheltuielile minore cu echipamente, cu valoarea sub un anumit prag, sunt raportate de asemenea ca cheltuieli curente. Sunt incluse cheltuielile cu personalul și cheltuielile operaționale.

Cheltuielile publice totale cu educația: Cheltuielile publice totale cu educația, care includ finanțarea publică directă pentru instituțiile de învățământ și transferurile către gospodării și firme. În general, sectorul public finanțează cheltuielile educaționale asumându-și responsabilitatea directă pentru cheltuielile curente și cheltuielile capitale ale școlilor (finanțarea publică directă a școlilor) sau oferind sprijin financiar elevilor/studentilor și familiilor lor (burse și împrumuturi în sectorul public) și prin subvenționarea activităților de educație și formare ale sectorului economic privat sau ale organizațiilor non-profit (transferuri către gospodării și firme). Finanțarea publică directă pentru învățământul superior poate include cheltuielile cu cercetarea și dezvoltarea în anumite țări în care instituțiile de învățământ superior sunt finanțate din bugetele globale care acoperă resursele dedicate atât activității de instruire, cât și activităților de cercetare și dezvoltare.

Contribuțiile private/taxele reprezintă orice sumă plătită de elevi/studenti sau de părinții lor prin care aceștia contribuie în mod formal și obligatoriu la acoperirea cheltuielilor cu educația lor. Acestea pot fi sub formă de taxă de înscriere, taxă de școlarizare etc.

- **Taxe de absolvire:** Taxele plătite înainte de absolvire și legate de emiterea unui certificat sau a unei diplome.
- **Taxe de înscriere:** Taxe legate de înregistrarea inițială a elevilor/studentilor.
- **Taxă de școlarizare:** Acoperă diferite concepte de la o țară la alta. În unele țări, se referă numai la sumele plătite de elevi/studenti. În altele, se referă la cheltuielile cu educația suportate de instituțiile de învățământ superior, care pot fi plătite pentru toți studenții sau majoritatea acestora de către o autoritate publică. În publicația de față, cea de-a doua situație este considerată drept învățământ gratuit.

Durata previzibilă a școlarizării: Estimare a numărului de ani pe care un copil obișnuit de 5 ani îi va petrece în cadrul sistemului de educație pe parcursul vieții, dacă tendințele actuale privind cifrele de școlarizare rămân neschimbate. Adunarea ratelor nete de școlarizare pe ani individuali pentru fiecare vârstă (exprimată în ani) are drept rezultat o estimare (în ani) pentru perioada care acoperă aceste vârste. Adunând ratele de școlarizare pe ani individuali pentru toate vârstele obținem o estimare a numărului de ani de educație într-o viață. O astfel de estimare va fi exactă dacă tendințele actuale

privind cifrele de școlarizare rămân neschimbate. Estimările se bazează pe date referitoare la numărul de persoane, ceea ce înseamnă că nu se face nicio distincție între învățământul cu frecvență redusă și cel la zi.

Evaluarea internă a școlilor: Evaluarea efectuată de membrii comunității școlare, adică persoane sau grupuri direct implicate în activitățile școlii (ca directorul, personalul didactic și administrativ și elevii) sau cu un interes direct legat de acestea (precum părinții sau reprezentanții comunității locale).

Instituții sau unități preșcolare cu orientare educațională: Instituțiile sau unitățile în care personalul (responsabil de un grup de copii) trebuie să dețină calificări în domeniul educației sunt reprezentate în această categorie, indiferent dacă aceste instituții sau unități sunt subordonate ministerului educației.

Lucrul cu normă parțială: În conformitate cu definiția din chestionarul UOE, un volum de muncă mai mic de 90% din volumul de muncă cu normă întreagă. Sunt luate în considerare toate gradele de lucru cu normă parțială.

Monitorizarea sistemului de educație: O astfel de monitorizare are mai multe scopuri, inclusiv acela de a examina sistemul îndeaproape, a raporta cu privire la calitatea sa și a face posibile ajustări care să-i sporească performanța. Se poate presupune că standardele și obiectivele pe care le urmărește sunt clar definite, precum și mecanismele de reglementare care îi permit să facă ajustările necesare. Aceasta se poate desfășura la nivel de școală sau la nivel local, regional sau național. Se pot folosi diferite criterii de referință în funcție de nivelul în cauză, precum și de țară. Acestea pot fi legate de planurile de dezvoltare (sau de acțiune) ale școlilor, rezultatele autoevaluării școlilor, examene externe, indicatori de performanță special stabiliți, definirea unor praguri de competență sau a unor cerințe finale, evaluări naționale sau internaționale (incluzând PIRLS, TIMSS, PISA etc.) sau apelul la experți ori o autoritate specială (de exemplu, un consiliu înființat pentru a monitoriza o reformă).

Nivel central: Nivelul central reprezintă nivelul de vârf în domeniul educației. Acesta înseamnă nivelul național (de stat) în marea majoritate a țărilor. În unele țări, regiunile (comunități, landuri etc.) au competență pentru toate aspectele ce țin de educație. În Belgia, Germania și Regatul Unit, fiecare regiune are propriul minister al educației.

Nivelul absolvit: În conformitate cu definiția din studiul LFS, o expresie asociată cu obținerea unui certificat sau a unei diplome, în cazul în care există certificare. În cazurile în care nu există certificare, absolvirea trebuie să fie asociată cu frecventarea completă. Atunci când se stabilește cel mai înalt nivel, trebuie să se ia în considerare atât învățământul general, cât și învățământul profesional/formarea profesională.

Orar flexibil: Indică fie că timpul alocat diferitelor discipline obligatorii nu a fost stabilit, fie că, pe lângă timpul alocat disciplinelor, curriculumul prevede un anumit număr de ore pe care elevii sau școala le pot dedica unor discipline la alegere.

Paritatea puterii de cumpărare (PPC): O rată de conversie monetară prin care indicatori economici exprimați într-o monedă națională sunt convertiți într-o monedă artificială comună care egalizează puterea de cumpărare a unor monede naționale diferite. Cu alte cuvinte, PPC elimină diferențele dintre țări legate de nivelul prețurilor prin procesul de conversie la o monedă artificială comună numită standardul puterii de cumpărare (PPS).

Persoane angajate: În conformitate cu definiția din Ancheta forței de muncă, acele persoane care au prestat orice muncă pentru plată sau profit în cursul săptămânii de referință (chiar și numai pentru o

oră) sau care nu au lucrat, dar aveau slujbe de la care lipseau temporar. Sunt incluse asociațiile familiale.

Persoane inactive: În conformitate cu definiția din Ancheta forței de muncă, cei care nu sunt clasificați ca angajați sau șomeri.

Persoane șomere: În conformitate cu definiția din Ancheta forței de muncă, persoane cu vârsta între 15 și 74 de ani care în săptămâna de referință a) nu au muncit, adică nu au avut un loc de muncă sau nu au fost la muncă (timp de o oră sau mai mult) ca angajați plătiți sau pe cont propriu, b) au fost disponibili pentru muncă, adică au fost disponibili să fie angajați sau să lucreze pe cont propriu înainte de sfârșitul perioadei de două săptămâni de după săptămâna de referință și c) au căutat în mod activ un loc de muncă, adică au întreprins acțiuni specifice în perioada de patru săptămâni care se încheie cu săptămâna de referință pentru a se angaja sau a lucra pe cont propriu, precum și cei care și-au găsit un loc de muncă unde urmau să-și înceapă activitatea ulterior, adică într-o perioadă de cel mult trei luni.

Populația activă (populația activă din punct de vedere economic/forța de muncă): În conformitate cu definiția din Ancheta forței de muncă, totalul persoanelor care au un loc de muncă și al persoanelor aflate în șomaj.

Produs intern brut (PIB): Rezultatul final al activității de producție a unităților producătoare rezidente.

Rata șomajului: Persoanele șomere ca procent din forța de muncă.

Reducere de impozit: Reducere de impozit acordată prin reducerea venitului impozitabil. O formă de scădere a impozitului o reprezintă reducerea forfetară sau alocația de impozit, când o proporție definită din venitul unei persoane nu este supusă impozitării. Acest lucru are potențialul de a schimba categoria de impozitare a plătitorului de impozit, deoarece permite persoanei să primească un anumit venit care nu este supus impozitării, ceea ce înseamnă că doar venitul care depășește această sumă poate fi impozitat. O altă formă de scădere a impozitului o reprezintă posibilitatea de a deduce anumite cheltuieli (de ex., dobânda la împrumuturi, cheltuielile cu educația etc.) din venitul impozitabil.

Reglementări/recomandări centrale: Diferite tipuri de documente oficiale care conțin îndrumări, obligații și/sau recomandări pentru instituțiile de învățământ. **Reglementările** sunt reprezentate de legi, regulamente sau alte ordine prevăzute de autoritățile publice pentru a reglementa o conduită. **Recomandările** sunt documente oficiale care propun utilizarea unor instrumente, metode și/sau strategii specifice pentru procesele de predare și învățare. Acestea nu au aplicabilitate obligatorie.

Salariul anual brut de bază: Suma plătită de angajator într-un an, inclusiv prime, creșteri și alocații, precum cele legate de cheltuielile de trai, al XIII-lea salariu (dacă e cazul) și concedii etc., mai puțin contribuțiile angajatorului la pensii și asigurări sociale. Nu se iau în calcul impozitarea la sursă sau alte ajustări salariale ori beneficii financiare (legate, de exemplu, de calificări suplimentare, merit, ore peste program sau responsabilități suplimentare, zona geografică sau obligația de a preda la clase mixte sau cu dificultăți, ori cheltuielile de cazare, cu sănătatea sau de transport).

Sistem cu structură unică: Educația se asigură în mod continuu de la începutul până la sfârșitul învățământului obligatoriu, fără o tranziție între învățământul primar și învățământul secundar inferior, iar educația cu caracter general este asigurată în comun pentru toți elevii.

Sistemul Statistic European (ESS): Este format din Eurostat și institutele de statistică, ministere, organisme și bănci centrale care colectează statistici oficiale în statele membre UE, Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția.

Sprrijin financiar pentru studenți: În conformitate cu definiția din chestionarul UOE, se înțelege că acesta acoperă pe de o parte bursele și alte tipuri de ajutor și, pe de altă parte, împrumuturile acordate studenților. Prima categorie include teoretic bursele în sensul strict al cuvântului, burse în sensul larg (dotări, premii etc.), valoarea oricărui ajutor special acordat studenților în bani sau în natură (precum transportul gratuit sau reduceri la transportul public), precum și alocațiile familiale și reducerile de impozit pentru studenții care sunt întreținuți de părinți. Privilegiile fiscale nu sunt incluse. Cea de-a doua categorie cuprinde împrumuturile, ale căror sume brute sunt luate aici în considerare (adică fără deducerea plăților efectuate de cei împrumutați în anii anteriori).

Sprrijin financiar public: În conformitate cu definiția din chestionarul UOE, acesta este înțeles ca acoperind bursele și alte tipuri de ajutor, pe de o parte, și împrumuturile pentru studenți, pe de altă parte. Prima categorie include teoretic bursele în sensul strict al cuvântului, burse în sensul larg (dotări, premii etc.), valoarea oricărui ajutor special acordat studenților în bani sau în natură (precum transportul gratuit sau reduceri la transportul public), precum și alocațiile familiale și reducerile de impozit pentru studenții care sunt întreținuți de părinți. Privilegiile fiscale nu sunt incluse. Cea de-a doua categorie cuprinde împrumuturile, ale căror sume brute sunt luate aici în considerare (adică fără deducerea plăților efectuate de cei împrumutați în anii anteriori).

Standardul puterii de cumpărare (SPC): Unitatea monetară artificială comună de referință utilizată în Uniunea Europeană pentru a exprima volumul agregatelor economice în scopul comparațiilor spațiale astfel încât diferențele dintre țări privind nivelul prețurilor sunt eliminate. Agregatele volumului economic în SPC sunt obținute împărțind valoarea lor inițială în unitățile monetare naționale prin PPC respectivă. SPC cumpără astfel același volum dat de bunuri și servicii în toate țările, în timp ce sume diferite în unitățile monetare naționale sunt necesare pentru a cumpăra acest volum de bunuri și servicii în țări individuale, în funcție de nivelul prețurilor.

Școală: O entitate reprezentată fie de un director de școală, fie de un organism de conducere. Organismul de conducere al școlii este luat în considerare doar dacă este localizat la nivel de școală. Acesta poate include, totuși, persoane din afara școlii, precum reprezentanți ai autorității locale.

Școală/instituție particulară subvenționată (dependentă de stat): Fie o școală/instituție care primește 50% sau mai mult din finanțarea de bază de la agenții guvernamentale, fie o școală/instituție al cărei personal didactic este plătit de o agenție guvernamentală – direct sau prin intermediul guvernului.

Școli/instituții particulare: O instituție este clasificată ca particulară dacă: 1) Este controlată și gestionată de către o organizație non-guvernamentală (de ex., o biserică, un sindicat sau o firmă), sau 2) consiliul său de administrație este format în principal din membri care nu sunt aleși de o agenție publică.

Școli/instituții particulare independente: Școli/instituții care primesc mai puțin de 50% din finanțarea de bază de la agenții guvernamentale și al căror personal didactic nu este plătit de o agenție guvernamentală.

Școli/instituții publice: Școli/instituții care sunt administrate direct sau indirect de o autoritate publică în domeniul educației. O instituție este clasificată drept publică dacă este controlată și gestionată: 1) Direct de o autoritate publică sau o agenție în domeniul educației sau, 2) Fie de o agenție guvernamentală direct, fie de un organism de conducere (consiliu, comitet etc.) format în principal din membri care sunt aleși de o autoritate publică sau sunt aleși prin franciză publică.

Timpul de predare dedicat elevilor: Volumul de muncă teoretic minim al elevilor care se bazează pe recomandări minime naționale. Pentru fiecare an al învățământului primar sau al învățământului secundar general obligatoriu la zi, volumul de muncă este calculat înmulțind volumul minim mediu zilnic cu numărul de zile în care se țin ore dintr-un an. Nu sunt luate în considerare pauzele de recreație sau de orice alt fel, precum și timpul dedicat orelor opționale. Valorile totale anuale ale timpului minim de lucru sunt adunate pentru a rezulta volumul total minim exprimat în ore pentru învățământul primar și învățământul secundar general obligatoriu la zi. Aceste valori sunt împărțite la numărul de ani corespunzător fiecărui nivel.

Venit național brut (VNB): PIB minus venitul primar plătit de unitățile rezidente către unitățile nerezidente, plus venitul primar primit de unitățile rezidente din restul lumii. Acesta reflectă diferența în creștere dintre PIB și VNB în economiile cu deschidere mică, care se datorează unor repatrieri mari și în creștere ale profiturilor companiilor străine care își au unitățile de producție în acele țări.

III. Baze de date

Baza de date UOE

Colecția de date UOE este un instrument prin care UNESCO, OECD și Eurostat colectează împreună date comparabile la nivel internațional cu privire la aspecte cheie ale sistemelor de învățământ, pe bază anuală, apelând la surse administrative. Datele sunt colectate în conformitate cu clasificarea ISCED 97 și acoperă cifrele de școlarizare, ultimii admiși, absolvenții, personalul educațional și cheltuielile cu educația. Categoriile specifice includ nivelul de învățământ, sexul, vârsta, tipul curriculumului (general, profesional), forma (la zi/cu frecvență redusă), tipul instituției (publică/particulară), domeniul de studii și naționalitatea.

Metodologia și chestionarele utilizate pentru colecția UOE 2010, din care sunt preluate datele incluse în prezenta publicație, pot fi accesate de către public pe site-ul Eurostat Education, Training and Culture Statistics ⁽⁵⁾.

Baza de date demografice

Eurostat colectează date demografice naționale pe baza răspunsurilor la un chestionar anual trimis institutelor naționale de statistică. Estimările anuale naționale cu privire la populație se bazează fie pe cel mai recent recensământ, fie pe date extrase din registrele de evidență a populației.

Ancheta forței de muncă a Comunității (AFM)

Ancheta forței de muncă a Comunității, care se desfășoară anual din 1983, reprezintă sursa principală de statistici referitoare la ocuparea forței de muncă și șomaj în Uniunea Europeană. Această anchetă pe bază de eșantion privește persoanele și gospodăriile. Întrebările acoperă în principal caracteristicile angajării și căutării unui loc de muncă. Ancheta include și întrebări despre participarea la educație sau formare profesională pe parcursul celor patru săptămâni înainte de desfășurarea sa și informații despre nivelul de educație atins conform clasificării ISCED 97. Conceptele și definițiile utilizate în AFM se bazează pe cele din Recomandările celei de-a XIII-a conferințe a statisticienilor în domeniul muncii convocată de Organizația Internațională a Muncii (OIM) în 1982.

Regulamentul Comisiei (CE) nr. 1897/2000 oferă o definiție precisă a șomajului cu scopul de a îmbunătăți comparabilitatea datelor statistice în Uniunea Europeană. Definiția este compatibilă cu recomandările Organizației Internaționale a Muncii. Toate definițiile următoare se aplică persoanelor

⁽⁵⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

cu vârsta de minim 15 ani care trăiesc în gospodării particulare. Definițiile sunt prin urmare comune pentru toate țările.

Pentru o uniformitate maximă pe perioada de referință pentru diferite țări și a se asigura că datele din seria *Date cheie* rămân consecvente, prezenta ediție conține date referitoare la cel de-al doilea trimestru al anului de referință (aprilie – iunie). Rezultatele pentru Regatul Unit și Irlanda sunt cele din primăvara anului de referință, iar cele pentru Franța și Austria corespund primului trimestru. Perioada de referință pentru statisticile preluate din AFM este 2010.

Ca toate sondajele, AFM se bazează pe un eșantion al populației. Concluziile sale pot fi prin urmare influențate de condițiile eșantionării și erori asociate cu acestea. Datele naționale cuprinse în ediția prezentă sunt conforme cu cele mai ridicate praguri de certitudine, după cum se recomandă de către Eurostat. Datele care nu au fost conforme cu un prag adecvat de certitudine au fost considerate drept nedisponibile și indicate astfel prin semnul (:).

Baza de date a conturilor naționale

Sistemul European al Conturilor Naționale și Regionale (abreviat „ESA 1995”, „ESA” sau uneori și „sistemul”) este un cadru de evidență comparabil la nivel internațional pentru descrierea sistematică și detaliată a unei „economii totale” (adică o regiune, o țară sau un grup de țări), a componentelor sale și a relațiilor sale cu alte „economii totale”.

Anul de referință al datelor din această ediție care implică conturile naționale este 2008.

Baza de date OECD PISA 2009

În afară de măsurarea performanțelor, studiul PISA include chestionare pentru identificarea variabilelor în context școlar și familial, care pot explica rezultatele obținute. Chestionarele au fost trimise directorilor de școală și elevilor în timpul desfășurării studiului PISA. Indicatorii cuprinși în publicația de față au fost pregătiți pe baza răspunsurilor la aceste chestionare.

- Procedura de eșantionare a implicat selectarea școlilor și apoi a elevilor. S-a urmărit să se ofere fiecărui elev aceeași probabilitate de a fi selectat indiferent de dimensiunea sau locul unde se află școala pe care o frecventează. În acest scop, școlile au primit o pondere înainte de efectuarea eșantionării astfel încât probabilitatea de a fi selectate să fie invers proporțională cu mărimea lor ⁽⁶⁾. Consecințele acestei proceduri pentru interpretarea figurilor sunt menționate în notele explicative.
- În cazul în care se adună date aplicabile întregii populații a țărilor, este esențial să se respecte anumite cerințe stricte, precum analiza erorilor standard (măsurarea erorilor legate de eșantionare), având drept consecință o diferență perceptibilă între doi itemi de date care poate fi considerată nesemnificativă din punct de vedere statistic.
- Trebuie să fie luată în considerare și rata răspunsurilor la studiu. Dacă aceasta este prea mică pentru ca datele să fie considerate reprezentative, acestea nu sunt incluse în figuri, ci într-o notă suplimentară sub acestea. În cazul în care rata răspunsurilor este prea mică la o anumită întrebare și pentru o anumită țară, se precizează că datele pentru țara respectivă lipsesc.

⁽⁶⁾ La studiul PISA, școlile mici (cu mai puțin de 35 de elevi cu vârsta de 15 ani care au avut aceeași probabilitate de a fi selectate dat fiind faptul că au fost selectate toate) au fost supuse eșantionării separat în țările în care au fost suficient reprezentate (peste 5% din școli în această categorie).

IV. Termeni statistici

Abatere standard: măsoară dispersia sau difuzarea într-o distribuție raportată la medie.

Coeficient de corelație: gradul de asociere între două variabile ale căror valori pot varia între limite de la -1 la +1. Valorile negative ale coeficientului de corelație reflectă o relație inversă între cele două variabile: valorile unei variabile scad în timp ce valorile celeilalte variabile cresc. De exemplu, coeficientul variației între vârsta unei persoane și restul duratei anticipate a vieții sale tinde la -1. Atunci când valorile a două variabile cresc sau descresc mai mult sau mai puțin simultan, coeficientul de corelație este pozitiv. De exemplu, există o corelație pozitivă între dimensiunile unei persoane și dimensiunea tălpilor sale. Cu cât o corelație se apropie mai mult de -1 sau +1, cu atât mai puternică este relația între cele două variabile. Un coeficient de corelație cu valoarea 0 reflectă absența unei relații între cele două variabile.

Decilă: împarte întregul set de date în zece grupe cu frecvențe egale.

Eroare standard: abaterea standard a distribuției de eșantionare a unui parametru privind populația. Este o măsură a gradului de nesiguranță asociat cu estimarea unui parametru privind populația dedus pe baza unui eșantion. Într-adevăr, dat fiind caracterul aleatoriu al procedurii de eșantionare, s-ar fi putut obține un eșantion diferit din care s-ar fi dedus rezultate mai mult sau mai puțin diferite. Să presupunem că, pe baza unui eșantion dat, media estimată a populației este 10 și abaterea standard asociată cu această estimare pe bază de eșantionare este de două unități. Am putea atunci deduce cu o rată de siguranță de 95% că media populației trebuie să se situeze între 10 plus și 10 minus două abateri standard, adică între 6 și 14.

Mediană: valoarea de mijloc într-o distribuție, la care numărul de valori sub și peste aceasta este același.

Percentilă: o valoare pe o scară de o sută care indică procentul unei distribuții care este egal sau sub această valoare. Mediana este definită în mod convenabil ca percentila 50. De exemplu, cea mai mică notă la un test care este mai mare decât 90% dintre notele persoanelor care au susținut testul este considerată a fi percentila 90. Pe scurt, percentilele sunt cele 99 de valori care împart un set de date statistice sau o distribuție de frecvențe în 100 de subdiviziuni, fiecare conținând același (sau aproximativ același) număr de indivizi.

V. Referințe bibliografice

- Eurydice (2011a), *Grade Retention during Compulsory Education in Europe: Regulations and Statistics*. Brussels: ECAEA/Eurydice.
- Eurydice (2011b), *Structure of European Education Systems 2010/11: Schematic Diagrams*, Brussels: ECAEA/Eurydice.
- Eurydice (2009a), *Key Data on Education in Europe 2009*. Brussels: ECAEA/Eurydice.
- Eurydice (2009b), *National Testing of Pupils in Europe: Objectives, Organisation and Use of Results*, Brussels: ECAEA/Eurydice.
- Eurydice (2009c), *Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities*, Brussels: ECAEA/Eurydice.
- Eurydice (2008), *Levels of Autonomy and Responsibilities of Teachers in Europe*, Brussels: Eurydice.
- Eurydice (2007a), *Key Data on Higher Education in Europe*, Brussels: Eurydice.
- Eurydice (2007b), *School Autonomy in Europe: Policies and Measures*, Brussels: Eurydice.
- Eurydice (2005), *Key Data on Education in Europe, 2005*. Brussels: Eurydice.
- Eurydice (2004), *Evaluation of Schools providing Compulsory Education in Europe*. Brussels: Eurydice.
- Eurydice (2002), *Key Data on Education in Europe 2002*. Brussels: Eurydice.
- Hattie, J., 2009. *Visible Learning: a Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. London: Routledge.
- European Commission, 2011. Commission Staff working Document. *Progress Towards the Common European Objectives in Education and Training. Indicators and Benchmarks – 2010/2011*. Brussels: European Commission.
- European Commission, 2009. Commission Staff Working Document. *Progress Towards the Lisbon Objectives in Education and Training, Indicators and Benchmarks – 2009*. Brussels: European Commission.
- European Commission, 2008. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. *Improving competences for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on Schools*. COM(2008) 425 final. Brussels: European Commission.
- European Commission, 2007. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. *Improving the Quality of Teacher Education*. COM(2007) 392 final. Brussels: European Commission.
- OECD, 2010. *PISA 2009 Results: Learning Trends: Changes in Student Performance since 2000 (Volume V)*. Paris: OECD Publishing.

TABELUL FIGURILOR

Figuri		Surse	P.
A – CONTEXT			
Figura A1:	Variația populației la grupele de vârstă 0-9 ani, 10-19 ani și 20-29 ani la nivelul UE-27 (1985-2010)	Eurostat, Statistici demografice	19
Figura A2:	Proporția populației în grupele de vârstă 0-9 ani, 10-19 ani și 20-29 ani, 2010	Eurostat, Statistici demografice	21
Figura A3:	Modificări recente și proiecții ale populației pentru grupa de vârstă 5-9 ani, 2000-2020	Eurostat, Statistici demografice	22
Figura A4:	Modificări recente și proiecții ale populației pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 2000-2020	Eurostat, Statistici demografice	23
Figura A5:	Procentul populației născute în străinătate în grupele de vârstă 5-9 ani și 10-14 ani și în cadrul populației totale, 2010	Eurostat, Statistici demografice	24
Figura A6:	Durata previzibilă a educației pentru copiii în vârstă de 5 ani (ISCED 0-6), 2000-2009	Eurostat,UOE	26
B – ORGANIZARE			
Secțiunea I – Structuri			
Figura B1:	Principalele modele de învățământ primar și învățământ secundar inferior în Europa (ISCED1-2), 2010/2011	Eurydice	28
Figura B2:	Durata învățământului obligatoriu în Europa 1980/1981-2010/2011	Eurydice	29
Figura B3:	Principalele modele de servicii acreditate și/sau subvenționate de educație timpurie, 2010/2011	Eurydice	31
Figura B4:	Distribuția elevilor care frecventează școli publice, școli particulare subvenționate (dependente de stat) și școli particulare independente la nivel de învățământ primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2009	Eurostat, UOE	33
Figura B5:	Gradul de libertate al părinților/elevilor în ceea ce privește alegerea școlii în învățământul obligatoriu, în sectorul public, 2010/2011	Eurydice	35
Figura B6:	Figura B6: Distribuția elevilor de 15 ani (pe mediane și percentile) în funcție de mărimea școlii frecventate, 2009	OECD, Baza de date PISA 2009	37
Secțiunea II – Asigurarea calității			
Figura B7:	Elementele sistemului de educație supuse evaluării (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	40
Figura B8:	Folosirea de criterii standard pentru evaluarea externă a școlilor de învățământ primar și învățământ secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	42
Figura B9:	Publicarea concluziilor evaluării externe a școlilor de învățământ primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	43
Figura B10:	Folosirea datelor referitoare la performanțele elevilor în evaluarea externă a școlilor de învățământ primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	44
Figura B11:	Publicarea rezultatelor la testele naționale pe școli, în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	46
Figura B12:	Monitorizarea națională a sistemelor de învățământ – utilizarea rezultatelor evaluării externe a elevilor și școlilor, (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	47
Secțiunea III – Niveluri și procese decizionale			
Figura B13:	Nivelurile de autonomie școlară pentru gestionarea de resurse și aspecte ale predării și învățării în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	50
Figura B14:	Factorii de decizie în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED1-3), 2010/2011	Eurydice	53
Figura B15:	Nivelurile administrative responsabile de angajarea cadrelor didactice în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	55
Figura B16:	Puterea de luare a deciziilor pentru stabilirea sumei totale a cheltuielilor publice cu resurse specifice pentru școlile din învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1-3), 2010/2011	Eurydice	57
Figura B17:	Distribuția responsabilităților între factorii interesați în ceea ce privește managementul personalului academic din învățământul superior, 2010/2011	Eurydice	60

Figuri		Surse	P.
Figura B18:	Nivelurile de autoritate responsabile de <i>stabilirea numărului de locuri</i> disponibile în cele trei cicluri de învățământ superior, 2010/2011	Eurydice	63
Figura B19:	Nivelurile de autoritate implicate în <i>procedurile de selecție</i> pentru primul, al doilea și al treilea ciclu de studii din învățământul superior, 2010/2011	Eurydice	66
C – PARTICIPARE			
Figura C1:	Ponderea elevilor și studenților de la nivel preșcolar la nivel de învățământ superior (ISCED 0-6) în populația totală, 2000 și 2009	Eurostat, UOE	67
Figura C2:	Ratele participării la învățământul preșcolar și primar (ISCED 0 și 1) pe vârste, 2009	Eurostat, UOE	69
Figura C3:	Rata de participare a tinerilor de 15-19 ani, de la învățământul secundar inferior la învățământul superior (ISCED 2-6), 2009	Eurostat, UOE	72
Figura C4:	Proporția elevilor de 15 ani proveniți dintr-un mediu de imigranți, 2009	OECD, Baza de date PISA 2009	73
Figura C5:	Distribuția elevilor din învățământul secundar superior (ISCED 3) în funcție de tipul programului urmat (general sau profesional), per total și în funcție de sex, 2009	Eurostat, UOE	74
Figura C6:	Ratele participării la educație până la cel de-al doilea an după sfârșitul învățământului obligatoriu la zi: participarea totală și pe sexe, 2009	Eurostat, UOE	76
Figura C7:	Tendențe privind ratele participării după sfârșitul învățământului obligatoriu la zi, 2000-2009	Eurostat, UOE	78
Figura C8:	Ratele participării în învățământul superior (ISCED 5 și 6) în funcție de vârstă și sex, 2009	Eurostat, UOE	80
Figura C9:	Tendențe privind indicele numărului de studenți (ISCED 5 și 6), 2000-2009	Eurostat, UOE	81
Figura C10:	Studenții cu frecvență redusă în funcție de vârstă (ISCED 5 și 6), 2009	Eurostat, UOE	83
Figura C11:	Tendențe privind indicele femeilor care urmează învățământul superior comparativ cu cel al bărbaților (ISCED 5 și 6), 2000-2009	Eurostat, UOE	84
D – FINANȚARE			
Figura D1:	Cheltuielile publice totale cu educația ca procent din PIB în funcție de nivelul de învățământ (ISCED 0-6), 2008	Eurostat, UOE și Conturile Naționale	88
Figura D2:	Tendențe privind cheltuielile anuale cu instituțiile publice de învățământ (ISCED 0-6) pe elev/student, în EURO (mii) SPC, 2000 și 2008 (prețuri constante)	Eurostat, UOE și Conturile Naționale	90
Figura D3:	Cheltuielile anuale în instituțiile publice pe elev/student și nivel de învățământ (ISCED 1, 2-4 și 5-6), în EUR (mii) SPC, 2008	Eurostat, UOE și Conturile Naționale	92
Figura D4:	Proporțiile cheltuielilor cu educația din surse publice și private (ISCED 0-6), 2008	Eurostat, UOE	93
Figura D5:	Distribuția cheltuielilor totale anuale în instituțiile publice de învățământ (ISCED 0-6), pe categorii majore de cheltuieli, 2008	Eurostat, UOE	95
Figura D6:	Oferta gratuită și cu taxă în instituții preșcolare cu orientare educațională (ISCED 0), 2010/2011	Eurydice	96
Figura D7:	Factori luați în calcul la reducerile sau scutițiile de taxe în instituții preșcolare publice și particulare subvenționate cu orientare educațională (ISCED 0), 2010/2011	Eurydice	98
Figura D8:	Niveluri de finanțare și/sau metode de finanțare aplicate de autoritățile publice școlilor particulare subvenționate de învățământ primar și secundar inferior în comparație cu școlile publice, 2010/2011	Eurydice	99
Figura D9:	Srijinul direct al sectorului public (burse și împrumuturi) pentru elevi (ISCED 1-4), studenți (ISCED 5-6) și per total (ISCED 0-6), ca procent din cheltuielile publice totale cu educația, 2008	Eurostat, UOE	101
Figura D10:	Tipuri de srijin financiar disponibile pentru părinții cu copii în învățământul primar și învățământul secundar, 2010/2011	Eurydice	103
Figura D11:	Tipuri de contribuții private plătite de studenții la zi pentru o primă calificare (ISCED 5), în sectorul public și/sau sectorul particular dependent de stat, 2010/2011	Eurydice	105
Figura D12:	Scopul srijinului financiar public pentru studenții la zi înscriși în programe pentru o primă calificare (ISCED 5), în instituții publice și/sau particulare dependente de stat, 2010/2011	Eurydice	107

E – CADRELE DIDACTICE ȘI PERSONALUL DE CONDUCERE			
Figura E1:	Structura educației inițiale a cadrelor didactice pentru învățământul preșcolar, primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 0, 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	110
Figura E2:	Nivelul necesar și durata minimă a educației inițiale a cadrelor didactice de la învățământul preșcolar la învățământul secundar superior (ISCED 0, 1, 2 și 3) și durata perioadei de inducție, 2010/2011	Eurydice	112
Figura E3:	Procentul elevilor cu vârsta de 15 ani care frecventează școli în care activitatea de predare este afectată de lipsa de cadre didactice calificate la disciplinele din trunchiul comun, 2009	OECD, Baza de date PISA 2009	113
Figura E4:	Tipurile de sprijin disponibile pentru cadrele didactice debutante din învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3): reglementări, recomandări sau rezultate ale sondajului, 2010/2011	Eurydice	115
Figura E5:	Statutul de muncă al cadrelor didactice din învățământul primar și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	116
Figura E6:	Statutul de muncă al membrilor personalului didactic din învățământul superior (ISCED 5 și 6), 2010/2011	Eurydice	117
Figura E7:	Statutul dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice din învățământul primar și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	118
Figura E8:	Volumul de muncă săptămânal în ore al cadrelor didactice angajate cu normă întreagă în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	120
Figura E9:	Procentul de cadre didactice femei în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3) comparativ cu învățământul superior (ISCED 5 și 6), combinat pentru sectoarele public și privat, 2009	Eurostat, UOE și Anchetă forței de muncă	122
Figura E10:	Distribuția cadrelor didactice pe grupe de vârstă în învățământul primar (ISCED 1), combinat pentru sectoarele public și privat, 2009	Eurostat, UOE	123
Figura E11:	Distribuția cadrelor didactice în funcție de grupa de vârstă în învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 2 și 3), combinat pentru sectoarele public și privat, 2009	Eurostat, UOE	125
Figura E12:	Proportia cadrelor didactice din grupele de vârstă apropiate de pensionare în învățământul primar (ISCED 1) și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 2 și 3), sectoarele public și privat, 2009	Eurostat, UOE și Eurydice	126
Figura E13:	Tendențe privind salariile de bază minime brute anuale prevăzute de lege, în EURO SPC (în prețurile anului 2000) pentru cadrele didactice din învățământul primar și învățământul secundar superior (ISCED 1 și ISCED 3), 2000-2009	Eurydice	130
Figura E14:	Relația dintre creșterea relativă a salariului prevăzut de lege în învățământul general și numărul de ani necesari pentru obținerea salariului maxim (ISCED 1, 2 și 3), 2009/2010	Eurydice	132
Figura E15:	Experiența profesională și formarea necesară în mod oficial pentru funcția de director în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	134
Figura E16:	Numărul minim necesar de ani de experiență profesională didactică pentru a deveni director în învățământul primar și învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	135
Figura E17:	Salariile de bază anuale prevăzute de lege, minim și maxim, pentru directorii de școală în EURO SPC, (ISCED 1, 2 și 3), 2009/10	Eurydice	137
F – PROCESELE EDUCAȚIONALE			
Secțiunea I – Timpul de predare			
Figura F1:	Timpul minim anual de predare recomandat pe parcursul învățământului primar și învățământului secundar obligatoriu la zi, 2010/2011	Eurydice	140
Figura F2:	Procentele de timp de predare minim recomandat alocate unor discipline specifice sau arii disciplinare, pe parcursul învățământului primar, 2010/2011	Eurydice	142
Figura F3:	Procentele de timp de predare minim recomandat alocate unor discipline specifice sau arii disciplinare în învățământul secundar general obligatoriu la zi, 2010/2011	Eurydice	144
Figura F4:	Timpul anual de predare real pentru limba de predare comparativ cu timpul de predare recomandat pentru elevii de 15 ani, 2009	OECD, Baza de date PISA 2009	145
Figura F5:	Distribuția elevilor de 15 ani în funcție de numărul de ore pe săptămână pe care aceștia afirmă că le dedică temelor și studiului acasă, combinat pentru sectoarele public și privat, 2009	OECD, Baza de date PISA 2009	148

Secțiunea II – Gruparea elevilor și numărul de elevi dintr-o clasă			
Figura F6:	Principalele metode de grupare a copiilor în învățământul preșcolar (ISCED 0), 2010/2011	Eurydice	151
Figura F7:	Numărul maxim de copii la un adult calificat recomandat în învățământul preșcolar (ISCED 0), 2010/2011	Eurydice	152
Figura F8:	Limitele privind mărimea unei clase de elevi în învățământul primar și secundar (inferior și superior) general în conformitate cu reglementările oficiale (ISCED 1, 2 și 3), 2010/2011	Eurydice	154
Figura F9:	Raportul elevi/cadru didactic în învățământul primar (ISCED 1), 2000-2006-2009	Eurostat, UOE	156
Figura F10:	Raportul elevi/cadru didactic în învățământul secundar (inferior și superior) general (ISCED 2-3), 2001-2006-2009	Eurostat, UOE	157
Figura F11:	Distribuția elevilor de 15 ani în funcție de mărimea clasei, în comparație cu mărimea clasei oficial recomandată sau maximă prevăzută, 2009	Eurydice și OECD, Baza de date PISA 2009	159
Secțiunea III – Evaluarea			
Figura F12:	Repetarea unei clase în învățământul primar (ISCED 1) conform reglementărilor existente, 2010/2011	Eurydice	161
Figura F13:	Condiții de admitere în învățământul secundar inferior general (ISCED 2), 2010/2011	Eurydice	163
Figura F14:	Evaluarea certificată la sfârșitul învățământului secundar inferior general (ISCED 2) sau al învățământului obligatoriu la zi, 2010/2011	Eurydice	164
Figura F15:	Caracteristicile evaluării certificate la sfârșitul învățământului secundar inferior general sau al învățământului obligatoriu la zi (ISCED 2), 2010/2011	Eurydice	165
Figura F16:	Evaluarea certificată la sfârșitul învățământului secundar superior general (ISCED 3), 2010/2011	Eurydice	166
Figura F17:	Caracteristicile evaluării certificate la sfârșitul învățământului secundar superior general (ISCED 3), 2010/2011	Eurydice	167
Figura F18:	Tipuri de teste naționale și clasele la care se administrează, 2010/2011	Eurydice	169
G – NIVELURILE DE CALIFICARE ȘI TRANZIȚIA LA PIAȚA MUNCII			
Figura G1:	Proporția populației din grupa de vârstă 20-24 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior (ISCED 3), 2010	Eurostat, Ancheta forței de muncă	171
Figura G2:	Procentul populației cu studii superioare (ISCED 5 și 6) în cadrul populației cu vârsta de 24-64 ani, pe grupe de vârstă, 2010	Eurostat, Ancheta forței de muncă	172
Figura G3:	Absolvenții de învățământ superior (ISCED 5 și 6) în funcție de domeniul de învățământ/formare profesională, 2009	Eurostat	174
Figura G4:	Proporția calificărilor specifice învățământului superior (ISCED 5 și 6) acordate femeilor, în funcție de domeniul de învățământ/formare profesională, 2009	Eurostat	175
Figura G5:	Proporția persoanelor cu loc de muncă în funcție de grupa de vârstă (25-39; 40-64) și cel mai înalt nivel de educație atins, 2010	Eurostat, Ancheta forței de muncă	177
Figura G6:	Durata medie a tranziției de la educație la viața profesională în funcție de nivelul de educație, 2009	Eurostat, Ancheta forței de muncă, modulul-ad-hoc	179
Figura G7:	Absolvenții de învățământ superior (ISCED 5 și 6) cu loc de muncă, în funcție de categoria ocupațională și de sex, grupa de vârstă 25-64 ani, 2010	Eurostat, Ancheta forței de muncă	181
Figura G8:	Ratele șomajului pentru grupa de vârstă 25-64 ani în funcție de nivelul de educație și de sex, 2010	Eurostat, Ancheta forței de muncă	183
Figura G9:	Ocuparea temporară în funcție de nivelul de educație, grupa de vârstă 25-64 ani, 2010	Eurostat, Ancheta forței de muncă	185

NB: Eurostat, Ancheta forței de muncă: date culese în iulie 2011

Eurostat, UOE: date culese în iulie 2011

Eurostat, Statistici demografice: date culese în iulie 2011

Eurostat, Statisticile Conturilor Naționale: date culese în iunie 2011

MULȚUMIRI

AGENȚIA EXECUTIVĂ PENTRU EDUCAȚIE, AUDIOVIZUAL ȘI CULTURĂ

P9 EURYDICE

Avenue du Bourget 1 (BOU2)
B-1140 Bruxelles
(<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>)

Redactor coordonator

Arlette Delhaxhe

Autori

Stanislav Ranguelov (coordonare)

Isabelle De Coster, Sogol Norani, Giulia Paolini

Tehnoredactare și grafică

Patrice Brel

Coordonator producție

Gisèle De Lel

EUROSTAT (Educație, Știință și Cultură)

Au furnizat indicatori din bazele de date Eurostat

Lene Mejer, Sylvain Jouhette, Paolo Turchetti, Marta Beck-Domzalska,
Sorin-Florin Gheorghiu, Eric Gere

EXPERȚI EXTERNI

Arnaud Desurmont (coautor capitolul D – Finanțare)
Christian Monseur (asistență pentru analiza secundară a bazei de date PISA)

UNITĂȚILE NAȚIONALE EURYDICE

BELGIQUE / BELGIË

Unité francophone d'Eurydice
Ministère de la Communauté française
Direction des Relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruxelles
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă a oficialilor ministerului

Eurydice Vlaanderen / Afdeling Internationale Relaties
Ministerie Onderwijs
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II – laan 15
1210 Brussel
Contribuții din partea unității: experți: Isabelle Erauw (Direcția de Pregătire a Politicilor), Liesbeth Hens (Direcția pentru Politică de Învățământ Superior), Chama Rhellam (Direcția pentru Politică de Învățământ Secundar), Veronique Adriaens (Direcția pentru Învățământ de Bază), Karl Wauters (Direcția pentru Învățământ de Bază), Ann Van Driessche (Departamentul de Servicii pentru Personal), Els Vermeire (inspector din cadrul Inspectoratului), Sabine Meuwis (Direcția pentru Politică privind Condițiile de Muncă)

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Agentur für Europäische Bildungsprogramme VoG
Gospertstrasse 1
4700 Eupen
Contribuții din partea unității: Stéphanie Nix

BULGARIA

Unitatea Eurydice
Centrul de Dezvoltare a Resurselor Umane
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Contribuții din partea unității: Irina Vaseva, Svetomira Kaloyanova (experți naționali Eurydice)

ČESKÁ REPUBLIKA

Unitatea Eurydice
Centrul pentru Servicii Internaționale al METS
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Contribuții din partea unității: Marcela Máčková, Simona Pikáľková; experți: Pavel Šimáček (Ministerul Educației, Tineretului și Sportului), Michaela Kleňhová (Ministerul Educației, Tineretului și Sportului), Marta Jurková (Ministerul Educației, Tineretului și Sportului), Věra Štastná (Universitatea din Praga), Michal Karpíšek (Asociația Cehă a Școlilor de Învățământ Superior Profesional)

DANMARK

Unitatea Eurydice
Agenția Daneză pentru Educație Internațională
Bredgade 36
1260 København K
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

DEUTSCHLAND

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Agenția de Management al Proiectelor
Componentă a Centrului Aerospațial German
Biroul UE al Ministerului Educației și Cercetării din Germania
Heinrich-Konen-Str. 1
53227 Bonn

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Agenția de Management al Proiectelor
Componentă a Centrului Aerospațial German
Biroul UE al Ministerului Educației și Cercetării din Germania
Rosa-Luxemburg-Straße 2
10178 Berlin

Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der Kultusministerkonferenz
Graurheindorfer Straße 157
53117 Bonn
Contribuții din partea unității: Brigitte Lohmar

EESTI

Unitatea Eurydice
SA Archimedes
Koidula 13A
10125 Tallinn
Contribuții din partea unității: Oficiali ai Ministerului Educației și Cercetării: Kadri Peterson (șef de departament), Kristi Ploom (analist), Vilja Saluveer (expert principal), Heli Aru (consilier)

ÉIRE / IRELAND

Unitatea Eurydice
Departamentul pentru Educație și Competențe
Secția Internațională
Marlborough Street
Dublin 1
Contribuții din partea unității: Kevin Mc Carthy (inspector principal); Catherine Hynes (Unitatea de Politici pentru Educația Timpurie); Laura Casey, Anne Marie Grenham, Aoife Conduit, Brian Power (Secția Învățământ superior)

ELLÁDA

Unitatea Eurydice
Ministerul Educației, Învățării pe Tot Parcursul Vieții și Religiei
Directoratul pentru Afaceri Europene
Secția C 'Eurydice'
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2168)
15180 Maroussi (Attiki)
Contribuții din partea unității: Lina Minousi, Maria Spanou, Athina Plessa Papadaki

ESPAÑA

Unidad Española de Eurydice
Instituto de Formación del Profesorado, Investigación e Innovación Educativa (IFIIE)
Ministerio de Educación
Gobierno de España
c/General Oráa 55
28006 Madrid
Contribuții din partea unității: Flora Gil Traver, Natalia Benedí Pérez (profesor), Mª Esther Peraza San Segundo (profesor)

FRANȚA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la performance
Mission aux relations européennes et internationales
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Contribuții din partea unității: Nadine Dalsheimer-Van Der Tol; expert: Pierre Fallourd

HRVATSKA

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
Donje Svetice 38
10000 Zagreb
Contribuții din partea unității: experți ai Ministerului Științelor,
Educației și Sportului: Marija Ivanković, Zdenka Čukelj,
Luka Juroš

ÍSLAND

Unitatea Eurydice
Ministerul Educației, Științelor și Culturii
Oficiul de Evaluare și Analiză
Sölvhólsstötu 4
150 Reykjavík
Contribuții din partea unității: Margrét Harðardóttir;
expert: Rósa Gunnarsdóttir

ITALIA

Unità italiana di Eurydice
Agenzia Nazionale per lo Sviluppo dell'Autonomia Scolastica
(ex INDIRE)
Via Buonarroti 10
50122 Firenze
Contribuții din partea unității: Alessandra Mochi;
expert: Gianna Barbieri (Ufficio di statistica settore
istruzione, Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della
Ricerca – MIUR)

KYPROS

Unitatea Eurydice
Ministerul Educației și Culturii
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nicosia
Contribuții din partea unității: Christiana Haperi;
expert: Makrides Gregory (președinte Fundația THALES)

LATVIJA

Unitatea Eurydice
Agenția de Dezvoltare a Învățământului de Stat
Valņu street 3
1050 Riga
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă;
experți: Edgars Grīnis (Ministerul Educației și Științelor),
Agnese Rusakova (Universitatea din Letonia) și Anita
Švarckopfa (Biroul Central de Statistică din Letonia)

LIECHTENSTEIN

Informationsstelle Eurydice
Schulamt
Austrasse 79
9490 Vaduz
Contribuții din partea unității: Informationsstelle Eurydice

LIETUVA

Unitatea Eurydice
Agenția Națională pentru Evaluare Școlară
Didlaukio 82
08303 Vilnius
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

LUXEMBURG

Unité d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la Formation
professionnelle (MENFP)
29, Rue Aldringen
2926 Luxembourg
Contribuții din partea unității: Mike Engel

MAGYARORSZÁG

Unitatea Națională Eurydice
Ministerul Resurselor Naționale
Departamentul de Relații Internaționale în Domeniul
Educației
Szalay u. 10-14
1055 Budapest

Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

MALTA

Unitatea Eurydice
Departamentul pentru Cercetare și Dezvoltare
Directoratul pentru Calitate și Standarde în Domeniul
Educației
Ministerul Educației, Muncii și Familiei
Great Siege Rd.
Floriana VLT 2000
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

NEDERLAND

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid / echipa UE
Kamer 08,022
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

NORGE

Unitatea Eurydice
Ministerul Educației și Cercetării
Departamentul pentru Analiză de Politici, Învățare pe ToT
Parcursul Vieții și Afaceri Internaționale
Kirkegaten 18
P.O. Box 8119 Dep.
0032 Oslo
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

ÖSTERREICH

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur
Abt. IA/1b
Minoritenplatz 5
1014 Wien
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

POLSKA

Unitatea Eurydice
Fundația pentru Dezvoltarea Sistemului de Educație
Mokotowska 43
00-551 Warsaw
Contribuții din partea unității: Anna Smoczyńska și
Magdalena Górowska-Fells, în colaborare cu experți de la
Ministerul Educației Naționale

PORTUGALIA

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação
Gabinete de Estatística e Planeamento da Educação
(GEPE)
Av. 24 de Julho, 134 – 4.º
1399-54 Lisboa
Contribuții din partea unității: Teresa Evaristo, Carina Pinto

ROMÂNIA

Unitatea Eurydice
Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul
Educației și Formării Profesionale
Calea Serban Voda, nr. 133, et. 3
Sector 4
040205 București
Contribuții din partea unității: Veronica – Gabriela Chirea
în colaborare cu experți de la:

- Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
  - Ion CIUCA, director
  - Maria DORNEAN, director
  - Doru DUMITRESCU, inspector general
  - Tania Mihaela SANDU, director
- Agenția Română de Asigurare a Calității în
Învățământul Preuniversitar
  - Gabriela Alina PARASCHIVA, expert

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Fundația pentru Colaborare Confederală
Dornacherstrasse 28A
Postfach 246
4501 Solothurn

SLOVENIJA

Unitatea Eurydice
Ministerul Educației și Sportului
Departmentul pentru Dezvoltarea Educației
Masarykova 16/V
1000 Ljubljana
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

SLOVENSKO

Unitatea Eurydice
Asociația Academică Slovacă pentru Cooperare
Internațională
Svoradova 1
811 03 Bratislava
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă
Unitatea Eurydice împreună cu colegi de la Ministerul
Educației.

SUOMI / FINLANDA

Eurydice Finlanda
Comisia Finlandeză Națională pentru Educație
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Contribuții din partea unității: Matti Kyrö și Kristiina Volmari

SVERIGE

Unitatea Eurydice
Departamentul pentru Promovarea Internaționalizării
Oficiul pentru Programe Internaționale în Domeniul Educației
și Formării
Kungsbrogatan 3A
Box 22007
104 22 Stockholm
Contribuții din partea unității: responsabilitate colectivă

TÜRKIYE

Unitatea Eurydice Türkiye
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Contribuții din partea unității: Osman Yıldırım Ugur,
Dilek Gulecyuz, Bilal Aday

UNITED KINGDOM

Unitatea Eurydice pentru Anglia, Țara Galilor și Irlanda de
Nord
National Foundation for Educational Research (NFER)
The Mere, Upton Park
Slough SL1 2DQ
Contribuții din partea unității: Sigrid Boyd

Unitatea Eurydice Scoția
Directoratul pentru Educație
Information, International, Intelligence and Performance
Team
Area 2C South
Victoria Quay
Edinburgh
EH6 6QQ
Contribuții din partea unității: Unitatea Națională Scoțiană
Eurydice

PUNCTE DE CONTACT EUROSTAT

European Commission – Eurostat

Unit F4: Education Statistics

Adresa: Bech Buidling B3/434, 5 rue Alphonse Weicker, L-2721 Luxemburg

Puncte naționale de contact care au participat la pregătirea acestui raport

BELGIQUE / BELGIË

Ministère de la Communauté française
Observatoire de l'enseignement supérieur
Rue Lavallée 1
1080 Bruxelles
Contribuții: Nathalie Jauniaux

Ministerul Flamand pentru Educație și Formare
Personalul Departamentelor
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussels
Contribuții: Ann Van Driessche

BULGARIA

Institutul Național de Statistică din Bulgaria
Statistici în Domeniul Educației și Culturii
2, P. Volov street
1038 Sofia
Contribuții: Stoyan Baev și Svilen Kateliev

ČESKÁ REPUBLIKA

Oficiul Ceh de Statistică
Na Padesatém 81
100 82 Praga 10
Contribuții: Jaroslav Novak

Institutul pentru Informații în Domeniul Educației
Senovážné nám. 26
P.O.Box 1,
110 06 Praga 1
Contribuții: Vladimír Hulík

DANMARK

Ministerul Educației
Statistici în Domeniul Educației
Sejrøgade 11
2100 København Ø
Contribuții: Peter Bohnstedt Anan Hansen

Statistici Danemarca
Sejrøgade 11
2100 København Ø
Contribuții: Henrik Bang

DEUTSCHLAND

Conferința Permanentă a Ministerelor Educației și Culturii
a Landurilor din Republica Federală Germania
Referat IV C: Statistici, Previzuni, Date privind Educația,
Științele și Cultura
Taubenstr. 10
10117 Berlin
Contribuții: Andreas Albrecht și Martin A. Schulze

Statistisches Bundesamt
Gustav-Stresemann-Ring 11
65189 Wiesbaden
Contribuții: Christiane Krueger-Hemmer

Ministerul Federal al Educației și Cercetării
Referat 115
Contribuții: Eveline Dr. Von Gaessler

EESTI

Statistici Estonia
Departamentul de Statistici Sociale și ale Populației
15 Endla Str.
15174 Tallinn
Contribuții: Rain Leoma

ÉIRE / IRELAND

Oficiul Central de Statistică Irlanda
Departamentul Educației și Științelor
Marlborough Street
Dublin 1
Contribuții: Nicola Tickner

ELLÁDA

Seviciul Național de Statistică din Grecia
Piraeus 46 and Eponiton Street
18510 Piraeus
Contribuții: Andromahi Piperaki și Nena Papadopoulou

ESPAÑA

Ministerio de Educación y Ciencia
Oficina de Estadística
Plaza del Rey 6
28004 Madrid
Contribuții: Jesus Ibáñez Milla

FRANȚA

Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche
61 rue Dutot
75015 Paris
Contribuții: Cedric Afsa

HRVATSKA

Biroul Central de Statistică al Republicii Croația
Departamentul pentru Statistici în Domeniul Educației și
Culturii
Branimirova 19-21
10 002 Zagreb
Contribuții: Matija Skegro Vdović

ÍSLAND

Statistici Islanda
Statistici în Domeniul Educației și Culturii
Borgartuni 21a
00150 Reykjavik
Contribuții: Asta M. Urbancic

ITALIA

ISTAT – Institutul Național de Statistică
Unitatea pentru Educație, Formare și Muncă
Viale Oceano Pacifico 171
00144 Roma
Contribuții: Liana Verzicco

KYPROS

Serviciul de Statistică al Republicii Cipru
Statistici în Domeniul Educației
Michalakis Karaolis Street
1444 Nicosia
Contribuții: Demetra Costa

LATVIJA

Biroul Central de Statistică din Letonia
Departamentul pentru Statistici Sociale
Lacpleša St. 1
1301 Riga
Contribuții: Anita Svarckopfa

LIECHTENSTEIN

Oficiul pentru Afaceri Economice
Unitatea Statistici
Aulestrasse 51
9490 Vaduz
Contribuții: Franziska Frick

LIETUVA

Statistici Lituania
Unitatea pentru Statistici în Domeniul Educației și Culturii
Gedimino av,29,
01500 Vilnius
Contribuții: Gaile Dapsiene

LUXEMBURG

STATEC
Statistici privind Piața Muncii și Educația
B.P. 304
2013 Luxemburg
Contribuții: Jean Ries

Ministère de l'Éducation nationale et de la Formation
professionnelle
Service des Statistiques et Analyses
29, rue Aldringen
2926 Luxemburg
Contribuții: Jérôme Levy

MAGYARORSZÁG

Oficiul Ungar Central de Statistică
Departamentul de Statistici privind Condițiile de Trai, Piața
Muncii și Educația
Keleti Károly u. 5-7
1024 Budapest
Contribuții: Katalin Janak

MALTA

Oficiul Național de Statistică din Malta
Unitatea de Statistici privind Piața Muncii și Educația
Lascaris
Valletta VLT 20000
Contribuții: Erika Scerri și Joslyn Magro Cuschieri

NEDERLAND

Statistici Olanda
Statistici în Domeniul Educației
P.O Box 24500
2490 HA Den Haag
Contribuții: Dick Takkenberg

Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Kennis
IIPC 5200
P.O. Box 16375
2500 BJ Den Haag
Contribuții: Linda Slikkerveer

NORGE

Statistici Norvegia
Direcția pentru Statistici în Domeniul Educației
Oterveien 23
2225 Kongsvinger
Contribuții: Terje Risberg

ÖSTERREICH

Statistik Austria
Guglgasse 13
1110 Wien
Contribuții: Wolfgang Pauli

POLSKA

Oficiul Central de Statistică
Social Surveys' Division
Al. Niepodległości 208
00925 Warszawa
Contribuții: Ewelina Kielinska

PORTUGALIA

Statistici Portugalia
Departamentul de Statistici Demografice și Sociale/
Cunoștințe și Informații
Av. Antonio José de Almeida 1
1000-043 Lisboa
Contribuții: Mario Baptista

ROMÂNIA

Institutul Național de Statistică
Direcția Statisticii Serviciilor Sociale
Bulevardul Libertății nr. 16, sector 5
Cod 050706 București
Contribuții: Georgeta Istrate

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Oficiul Elvețian Federal de Statistică
Espace de l'Europa 10
2010 Neuchâtel
Contribuții: Emanuel von Erlach

SLOVENIJA

Oficiul de Statistică al Republicii Slovenia
Vožarski Pot 12
1000 Ljubljana
Contribuții: Tatjana Skrbec

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Oficiul de Statistică al Republicii Slovacă
Staré grunty 52
842 44 Bratislava
Contribuții: Gabriel Kuliffay

SUOMI / FINLANDA

Statistici Finlanda
Statistici în Domeniul Educației
P.O. Box 4B
00022 Statistica Finlanda
Contribuții: Mika Tuononen

SVERIGE

Statistici Suedia
701 89 Örebro
Contribuții: Kenny Petersson și Mikael Schollin

TÜRKIYE

Institutul Turc de Statistică
Departamentul de Statistici Sociale, Echipa pentru
Statistici în Domeniul Educației
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı
Eğitim İstatistikleri Takımı, 6.Kat
Necatibey Cad. No:114
06100 Çankaya/Ankara
Contribuții: Fatima Tarpis

UNITED KINGDOM

Departamentul pentru Educație (DfE)
Analiză Strategică: Evidențe Internaționale
Bay M-R, Level 5
2 St Paul's Place
125 Norfolk Street
Sheffield S1 2FJ
Contribuții: Anthony Clarke și Steve Hewitt

EACEA; Eurydice; Eurostat

Date cheie privind educația în Europa

Ediția 2012

Bruxelles: Eurydice

2009 – 208 p.

(Date cheie)

ISBN 978-92-9201-331-8

doi:10.2797/28888

RO

Rețeaua Eurydice furnizează informații și analize referitoare la sistemele de educație și politicile din Europa. Începând cu anul 2011, această rețea se compune din 37 de unități naționale situate în toate cele 33 de țări participante la programul comunitar de învățare de-a lungul vieții (statele membre UE, țările EFTA, Croația și Turcia) și este coordonată și gestionată de către Agenția pentru Educație, Audiovizual și Cultură, cu sediul în Bruxelles, care elaborează publicațiile și bazele sale de date.

Rețeaua Eurydice servește în principal celor implicați în elaborarea politicilor de învățământ la nivel național, regional și local, precum și celor din cadrul instituțiilor Uniunii Europene. Publicațiile se concentrează în principal pe modul în care este structurată și organizată educația la toate nivelurile, în Europa. Publicațiile acoperă următoarele categorii: descrieri ale sistemelor naționale de educație, studii comparative dedicate unor subiecte specifice, indicatori și statistici. Publicațiile sunt disponibile gratuit pe site-ul Eurydice sau, la cerere, în formă tipărită.

EURYDICE pe Internet –

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Oficiul pentru Publicații

ISBN 978-92-9201-331-8

9 789292 013318